A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSA

1971. május 4—8.

(RÖVIDÍTETT JEGYZŐKÖNYV)

TÁNCSICS KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1971

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSA

Budapesten, az építők székházában, három és fél millió szervezeti dolgozó képviseletében, 1971. május 4-től 8-ig tartották XXII. kongresszusukat a magyar szakszervezetek.

A kongresszust megelőzően számos jelentős politikai, társadalmi esemény zajlott le hazánkban. 1970 őszén került sor a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusára, mely a szocializmus építésének magasabb szinten való folytatását jelölte meg a következő évek fő tennivalójának. A pártkongresszuson megfogalmazott program az egész magyar nép helyeslésével, egyetértésével találkozott. 1971. április 25-én országgyűlési képviselőit és a tanácsok tagjait választotta meg a magyar nép. A jelölő gyűléseken az állampolgárok ezrei mondtak véleményt eredményeinkről, tennivalóinkról és hasznos javaslatokat tettek az ország, a lakóterület további fejlesztésére, gondjaink megszüntetésére. Az 1970—71-es év fordulója a III. ötéves terv sikeres befejezését és a IV. ötéves terv indulását hozta. Az eltelt öt évben számottevően emelkedett népünk életszínvonala, javultak élet- és munkakörülményei, gyarapodott hazánk gazdasága. Bebizonyosodott a gazdasági mechanizmus reformjának helyessége. A IV. ötéves tervet a biztató eredmények és a kitűzött célok nagyszerűségének biztos ismeretében és az azzal való egyetértésben kezdhettük meg.

A szakszervezetek XXI. kongresszusa óta kibontakozott, fejlődött a szakszervezetek tevékenysége, nőtt társadalmi rangjuk és szerepük. Felelősséggel és hozzáértéssel vállaltak részt a gazdasági élet feladataiból a tervezéstől a végrehajtásig. Részesei voltak a demokratizmus kiteljesedésének. Védték, képviselték a dolgozók érdekeit, szervezték őket a feladatok megvalósítására. A XXII. kongresszust megelőző időszakban zajlottak le a szakszervezeti alapszervezetekben, a területi és országos szervekben a szakszervezeti választások, a megyei küldöttértekezletek és a szakszervezetek kongresszusai. Ezek alkalmat adtak az egész tagságnak és képviselőiknek, hogy

véleményüket, elgondolásaikat kifejtsék a mozgalmi munkáról, értékeljék a szakszervezetek négyévi tevékenységét az adott munkahelyen, megyei és országos szinten egyaránt. A tagság elismerően szólt a szakszervezeti élet élénküléséről, tartalmi gazdagodásáról, s a meglevő nehézségek feltárásával, javaslataival hozzájárult a szakszervezeti kongresszusok s a XXII. kongresszus sikeréhez, a szakszervezeti munka további fejlődéséhez.

A XXII. kongresszust megelőzően tartotta XXIV. kongresszusát a Szovjetunió Kommunista Pártja, mely nemcsak a Szovjetunió, a szocialista országok, hanem az egész világ kommunista és munkásmozgalma számára jelentős esemény volt. A nemzetközi életet, a szocializmus, a béke, a társadalmi haladás, valamint a nemzetközi imperializmus erői közötti éles küzdelem jellemezte. A Szovjetunió vezetésével, a szocialista országok fejlesztették gazdasági, politikai és ideológiai erejüket, segítették a népek békéért, nemzeti függetlenségért, társadalmi haladásért, demokráciáért vívott harcát. Erősödött a szocialista országok, a nemzetközi munkásmozgalom és a felszabadító mozgalmak egysége. Latin-Amerikában, Afrikában fokozódott a népek harca az amerikaiak és kiszolgálóik ellen. A két kongresszus közötti időszakra esett a világ kommunista és munkáspártjainak moszkvai tanácskozása — 1969 júniusában —, mely az antiimperialista akcióegység közös platformján állva, új távlatokat nyitott a kommunista világmozgalom egységének erősítésére, az imperializmusellenes egységfronton keresztül a legszélesebb tömegeket átfogó béke-világmozgalom megteremtésére.

Az imperializmus, semmibe véve a világ népeinek érdekeit, békevágyát, újabb háborús, feszültségteli gócokat teremtett a földön. Kiélezte a közel-keleti válságot, kiterjesztette a Vietnamban folyó háborút Kambodzsára és Laoszra.

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusát élénk bel- és külföldi érdeklődés kísérte. A tanácskozáson többek között részt vett Biszku Béla, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, Fock Jenő, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke, az MSZMP Politikai Bizottságának több tagja, a Központi Bizottság titkárai, a kormány tagjai, az MSZMP budapesti, megyei és kerületi bizottságainak első titkárai. Megjelentek politikai és társadalmi életünk képviselői, a munkásmozgalom veteránjai, kiváló dolgozók, tudományos és művészeti életünk kiválóságai. A kongresszus munkájában 45 ország szakszervezeti mozgalmának és 5 nemzetközi szakszervezeti szövetségnek a képviselői vettek részt, köztük a Szakszervezeti Világszövetség küldöttsége, Pierre Gensous főtitkár vezetésével.

Földvári Aladárnak, a SZOT elnökének megnyitó és üdvözlő szavai után a kongresszus megválasztotta a kongresszus elnökségét, a munkabizottságokat, s a következő napirendet fogadta el:

1. A Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolója a XXI. kongresszus óta végzett munkáról és a szakszervezetek soron következő feladatairól. Előadó: Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára.
2. A számvizsgáló bizottság jelentése. Előadó: Somogyi Miklós, a számvizsgáló bizottság elnöke.
3. A Magyar Szakszervezetek Alapszabályának módosítása. Előadó: Gál László, a SZOT titkára.
4. A Szakszervezetek Országos Tanácsának és a számvizsgáló bizottságnak a megválasztása.

A kongresszus 669 küldött, közel félszáz meghívott, valamint 78 külföldi vendég jelenlétében megkezdte munkáját.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSÁNAK ELNÖKSÉGE

Biszku Béla,
az MSZMP KB titkára,
Losonczi Pál,
az Elnöki Tanács elnöke,
Fock Jenő,
a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke,
Nyers Rezső,
az MSZMP KB titkára,
Apró Antal,
a minisztertanács elnökhelyettese,
Pullai Árpád,
az MSZMP KB titkára,
Földvári Aladár,
a SZOT elnöke,
Gáspár Sándor,
a SZOT főtitkára,
Somogyi Miklós,
a SZOT számvizsgáló bizottságának elnöke,
Balla Sándorné dr.,
a János Kórház szb-titkára,
Baranyai Tiborné,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,
Bencsik István,
a Hazafias Népfront főtitkára,
Berta Emil,
az Ajkai Timföldgyár és Alumíniumkohó szb-titkára,
Besenyei Miklós,
a Postások Szakszervezetének főtitkára,
Borsodi György,
a Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsának vezető titkára,
Brutyó János,
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke,
Dajka Ferenc,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,
Dr. Darabos Pál,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,
Erdei Lászlóné,
a SZOT alelnöke,
Fabók Zoltán,
a HVDSZ főtitkára,
Gál László,
a SZOT titkára,
Gémes Péter,
a Tatabányai Szénbányák Állami Díjas vájára,
Gyöngyösi István,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,

Dr. Horváth István,
a KISZ KB első titkára,
Hoszpodár Mihály,
a 23. sz. Állami Építőipari Vállalat szocialista brigádvezetője,
Hunya István,
a MEDOSZ elnöke,
Jakab Sándor,
a MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztályának vezetője,
Kimmel Emil,
a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára,
Kiss Károly,
a SZOT alelnöke,
Kisházi Ödön,
az Elnöki Tanács elnökhelyettese,
Kovács István,
a MEDOSZ főtitkára,
Ligeti László,
a KPVDSZ főtitkára,
Longa Józsefné,
a Szegedi Konzervgyár Állami Díjas szocialista brigádvezetője,
Méhes Lajos,
a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,
Nemeslaki Tivadar,
a SZOT titkára,
Pandurovics József,
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára,
Pálfalvi András,
a Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsának vezető titkára,
Péter Ernő,
a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára,
Dr. Prieszol Olga,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára,
Simon Antal,
a Bányászok Szakszervezetének főtitkára,
Somoskői Gábor,
a SZOT titkára,
Szabó Antal,
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára,
Székely Józsefné,
a Magyar Vagon- és Gépgyár marósa,
Szigetvári Mária,
a Szombathelyi Pamutipar előmunkása,
dr. Tamás László,
az ÉDOSZ főtitkára,
Terék Borbála,
a Budapesti Közlekedési Vállalat kocsivezetője,
Timmer József,
a SZOT titkára,
Tóth István,
a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,
Tóth Tiborné,
a Ruházatipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára,
Vass Imre,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára,
Vas-Witteg Miklós,
a SZOT alelnöke,
Vásári Endréné,
a Hungária Szálloda- és Étterem Vállalat szb-titkára,
Virizlay Gyula,
a SZOT titkára

A kongresszus elnökségében foglaltak helyet a külföldi delegációk vezetői is.

Előadó:
FÖLDVÁRI ALADÁR,
a SZOT elnöke

Tisztelt Kongresszus! Kedves Elvtársnők és Elvtársak!

A Magyar Szakszervezetek Alapszabályának megfelelően, a Szakszervezetek Országos Tanácsa 1971. január 15-i ülésén elhatározta a magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának összehívását.

Engedjék meg, hogy tisztelettel és szeretettel köszöntsem a magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának minden résztvevőjét, a szervezett dolgozók választott küldötteit, meghívott elvtársainkat, barátainkat, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom képviselőit.

Üdvözlöm a küldöttek és a meghívottak sorában helyet foglaló, a termelőmunkában élen járó Állami Díjas kiváló dolgozókat, a szocialista munka kitüntetettjeit, a szocialista brigádok jelenlevő vezetőit és tagjait. Üdvözlöm a társadalom- és természettudományok, az irodalom és a művészet, a pedagógia kiváló képviselőit, akik kongresszusunkon megjelentek. Üdvözlöm a szakszervezeti mozgalom választott tisztségviselőit, aktivistáit, külön szeretettel és megbecsüléssel köszöntöm a több évtizede szervezett munkás harcostársainkat.

Üdvözlöm a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és Politikai Bizottságának, valamint megyei, budapesti és kerületi pártbizottságainak megjelent képviselőit. Üdvözlöm a Népköztársaság Elnöki Tanácsa és a kormány megjelent tagjait, valamint a társadalmi és tudományos szervek vezetőit, akik jelenlétükkel megtisztelik kongresszusunkat.

Tisztelettel és szeretettel üdvözlöm kongresszusunkon Biszku Béla elvtársat, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagját, a Központi Bizottság titkárát, Losonczi Pál elvtársat, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnökét, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagját, Fock Jenő elvtársat, a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnökét, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagját.

Baráti és elvtársi szeretettel köszöntöm a Szakszervezeti Világ-

szövetség küldöttségét és annak vezetőjét, Pierre Gensous-t, a Szakszervezeti Világszövetség főtitkárát, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának küldöttségét és annak vezetőjét, Pjotr Tyimofejevics Pimenovot, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának titkárát, a Vietnami Szakszervezeti Szövetség küldöttségét és annak vezetőjét, Nguyen Cong Hoát, a Vietnami Szakszervezeti Szövetség alelnökét, a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség küldöttségét és annak vezetőjét, Nguyen Van Hoát, a szövetség végrehajtó bizottságának tagját, a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsa küldöttségét és annak vezetőjét, Kosztadin Gjaurovot, a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsának elnökét, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának póttagját, a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsa küldöttségét és annak vezetőjét, Karel Hoffmannt, a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsának elnökét, a Csehszlovák Kommunista Párt Politikai Bizottságának póttagját, a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsa küldöttségét és annak vezetőjét, Wladislaw Kruczeket, a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsának elnökét, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Politikai Bizottságának tagját, az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének küldöttét, Mohamed Talaat Taglabit, a szövetség nemzetközi osztályának vezetőjét, az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének küldöttét, Haddadi Messaoudot, az Argentin Szakszervezeti Egység és Koordinációs Mozgalom küldöttét, Maria Olmos de Nenseffet, a mozgalom vezető tanácsának tagját, a Latin-amerikai Dolgozók Szakszervezeti Egysége Állandó Kongresszusának küldöttét, Jaime Donatot, az állandó kongresszus tagját,* a Chilei Dolgozók Egységkongresszusa küldöttét, Francisco Nunezt, a Chilei Dolgozók Egységkongresszusának titkárát, az Össz-ciprusi Munkaszövetség küldöttét, Zacharias Philippidest, a szövetség végrehajtó bizottságának tagját, a Costa-Rica-i Dolgozók Általános Szövetségének küldöttét, Gonzalo Guerra Cantillót, a szövetség elnökét, a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetsége küldöttét, Bernard Amoussou Ahokint, az Össz-Afrikai Szakszervezeti Szövetség küldöttét, Loembet Louis Charlest, az Egyesült Arab Köztársaság Munkás-szövetségének küldöttét, Gad Gad Radwant, az Ecuadori Dolgozók Szövetségének küldöttét. Angel Ramost, a szövetség titkárát, a Finn Szakszervezetek Központi Szervezetének küldöttségét és annak vezetőjét Arvo Hautalát, a szervezet első elnökhelyettesét, a Francia Általános Munkásszövetség küldöttségét és annak vezetőjét Christiáne Gillest, a CGT titkárát, a Guineai Dolgozók Országos Szö-

* A Bolíviai Általános Munkásszövetség küldöttsége, amelyet Francisco Marcado főtitkár vezetett, a kongresszus második munkanapjára érkezett meg.

vetségének küldöttét, Conde Dantoumanet, a szövetség területi titkárát, az Össz-Indiai Szakszervezeti Kongresszus küldöttét. S. Thangasamit, az Ír Szakszervezetek Kongresszusának küldöttségét és annak vezetőjét, Stephen McGonaglet, a kongresszus Végrehajtó Bizottságának tagját, az Iraki Szakszervezetek Általános Szövetségének küldöttét, Hassan Meid területi titkárt, a Jugoszláv Szakszervezetek Szövetségének küldöttségét és annak vezetőjét, Lubica Dukičt, a Kolumbiai Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének küldöttét, Luis Hernan Sabogalt, a Koreai Szakszervezetek Általános Szövetségének küldöttségét és annak vezetőjét, Kang The Hot, a szövetség alelnökét, a Kongói Szakszervezeti Szövetség (Brazzaville) küldöttét, Nsiela Nicaiset, a szövetség elnökségének tagját, a Kubai Dolgozók Központjának küldöttségét és annak vezetőjét, Jose Sobradót, a központ titkárát, a Libanoni Munkások és Alkalmazottak Szakszervezetei Országos Szövetségének küldöttét, Nikolas Georges Lahamt, a szövetség titkárát, a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség (NDK) küldöttségét és annak vezetőjét, Dr. Johanna Töpfert, az FDGB elnökhelyettesét, a Mongol Szakszervezetek Központi Tanácsa küldöttségét és annak vezetőjét, N. Banzragcs titkárt, az Osztrák Szakszervezeti Egységfrakció küldöttét, Anton Hofert, a frakció elnökhelyettesét*, a Marokkói Munkás Szövetség küldöttét, Bazwi Hassant, a Nigériai Szakszervezeti Kongresszus küldöttét, Hudson Momodut, a kongresszus alelnökét, az Olasz Általános Munkásszövetség küldöttségét és annak vezetőjét, Gino Guerrat, a CGIL titkárát, a Német Szakszervezeti Szövetség (NSZK) küldöttségét és vezetőjét, Gerd Muhrt, a DGB alelnökét, a Palesztinai Általános Munkásszövetség képviselőjét, Salah Mohamed Salaht, a szövetség végrehajtó bizottságának tagját, a Panamai Köztársaság Dolgozói Szakszervezeti Szövetségének küldöttét, Lorenzo Erazmo Morant, a szövetség titkárát, a Román Szakszervezetek Általános Szövetsége Központi Tanácsának küldöttségét és vezetőjét, Pavel Stefant, a Központi Tanács titkárát, a Perui Dolgozók Általános Szövetségének küldöttét, Manuel Rios Cabrerát, a Szíriai Szakszervezetek Általános Szövetségének küldöttét, Izz Eldin Nasszer főtitkárt, a Skót Szakszervezetek Kongresszusának küldöttségét és annak vezetőjét, Raymond McDonaldot, a kongresszus elnökét, a Szomáliai Általános Munkásszövetség küldöttét, HaHgi Abdulcadiul titkárt, a Dél afrikai Szakszervezetek Kongresszusának küldöttét, Memory Milton Miya titkárt, a Szudáni Általános Munkásszövetség küldöttét, El Hag Abdel Rahman főtitkárhelyettest, az Uruguayi Dolgozók Orszá-

* Az Osztrák Szakszervezeti Szövetség küldöttségének vezetője, Robert Weiss, az Osztrák Szakszervezeti Szövetség elnökségének tagja, a kongresszus harmadik munkanapjára érkezett meg.

gos Szövetségének küldöttét, Carlos Domingót, a Szövetség Országos Tanácsának tagját, a Tanganyikai Dolgozók Országos Szövetségének küldöttét, Mikidad Shabani Kassandat, a Vegyipari, Petróleumipari és Rokonszakmabeli Dolgozók Szakszervezetei Nemzetközi Szövetségének képviselőjét, Forgács Pált, a szövetség főtitkárát.

Szomorú kötelességünknek teszünk eleget akkor, amikor megemlékezünk azokról az elvtársakról, barátainkról, akiket négy évvel ezelőtt tartott kongresszusunk óta elvesztettünk, akik munkás életük során halálukig hűséggel és odaadással szolgálták a nemzetközi és a magyar munkásmozgalmat. Tisztelettel, kegyelettel és nagyon szomorú szívvel emlékezünk meg róluk. Ebben az időszakban távozott sorainkból Renato Bitossi elvtárs, a Szakszervezeti Világszövetség volt elnöke, a nemzetközi és az olasz munkásosztály hű harcosa. Emlékét a nemzetközi munkásosztály hű fiainak kijáró tisztelettel és megbecsüléssel fogja megőrizni és ápolni. Fájdalommal vettünk búcsút a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a számvizsgáló bizottság elhunyt tagjaitól. Elvesztettük Blaha Béla elvtársat, a SZOT elnökét, Szilágyi Sándor elvtársat, a SZOT elnökségének tagját, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkárát, országgyűlési képviselőt, Nőhrer Árpád elvtársat, a SZOT tagját, az ÉDOSZ elnökét, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának tagját, Gertler Viktor elvtársat, a SZOT tagját, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének társelnökét, Harustyák József elvtársat, a számvizsgáló bizottság tagját és Turner Ferenc elvtársat, a számvizsgáló bizottság tagját. Életük munkásságát, a munkásosztály ügyéért végzett odaadó munkájukat jegyzőkönyvben rögzítjük, emléküket kegyelettel megőrizzük és ápoljuk.

Kérem a tisztelt kongresszust, hogy egyperces néma felállással adózzunk az elhunyt elvtársak emlékének.

A szakszervezetek XXI. kongresszusa óta négy év telt el. Ezekben az években népünk nagy lépésekkel haladt előre a szocializmus építésének útján, dolgozott, alkotott, épített. Pártunk X. kongresszusa olyan világos programot adott a következő időszakra, amely egész népünk, ezen belül a szervezett dolgozók körében is, helyesléssel, egyetértéssel találkozott, s amelyet mindannyian magunkénak érzünk, és megvalósításáért teljes meggyőződéssel dolgozunk.

Néhány nappal ezelőtt jó politikai hangulatban választottuk újjá az országgyűlési képviselőket és a tanácsok tagjait. A választás eredményei híven tükrözik, hogy a szervezett dolgozók milliói, egész népünk magáénak érzi a párt, a Hazafias Népfront programját, a szocializmus építésének magasabb szinten történő folytatását.

Négy évvel ezelőtt a szakszervezetek XXI. kongresszusán kijelöl-

tük tennivalóinkat, meghatároztuk, mit kell tennünk annak érdekében, hogy a szakszervezetek mindjobban elvégezzék feladataikat. Kongresszusunkon most arról tanácskozunk, hogy mit valósítottunk meg elhatározásainkból, és mit kell tennünk a továbbiakban. A Szakszervezetek Országos Tanácsa felelősségérzettel elemezte az elmúlt négy év munkáját. A kongresszus elé terjesztett határozattervezetben megfogalmazta azokat a főbb tennivalókat, amelyek a következő négy évben előttünk állnak.

A nemzetközi életben a két kongresszus közötti időszakot továbbra is a béke, a szabadság és a haladás erői, valamint a reakció, a nemzetközi imperializmus erői közötti éles küzdelem jellemezte. Az elmúlt négy esztendő tovább erősíti azt a régi igazságot, hogy a szocialista világrendszer a XX. század második felében az emberi társadalom fejlődésének döntő, meghatározó tényezője. A Szovjetunió vezetésével a szocialista országok nagymértékben, tettekkel segítették a népek harcát a békéért és a biztonságért. Erősödött és még szorosabbá vált a szocialista országok, a nemzetközi munkásmozgalom és a népek felszabadító harcának nagy szövetsége. E népek harcának győzelme, a haladás feltartóztathatatlan.

A magyar szervezett dolgozókat mélységes internacionalista szellem hatja át. Testvéri szolidaritást vállalnak, és támogatják a békéért és szabadságukért küzdő munkástestvéreiket. Kiemelem ezek közül is a vietnami nép igazságos harcához nyújtott támogatást, amely munkásosztályunk, dolgozóink nagy tömegeinek internacionalista kötelezettségérzéséből fakad.

Az elmúlt hónapok legnagyobb nemzetközi eseménye a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa volt. Ez történelmi jelentőségű esemény a Szovjetunió népei és a szocialista országok életében, mert új lendületet adott a szocialista országok építő munkájához is. Nagy hatása van a kongresszusnak a nemzetközi kommunista mozgalomra. Ez világpolitikai esemény a béke és a haladás minden híve számára. Hazánkat szoros és eltéphetetlen szálak fűzik a Szovjetunióhoz. Jelenünk és jövőnk, boldogulásunk legfőbb biztosítéka a magyar és a szovjet nép egysége és barátsága.

E gondolatok jegyében nyitom meg a Magyar Szakszervezetek XXII. kongresszusának tanácskozását. Kívánom, hogy a kongresszus sikerrel végezze felelősségteljes munkáját.

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK BESZÁMOLÓJA A XXI. KONGRESSZUS ÓTA VÉGZETT MUNKÁRÓL ÉS A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK SORON KÖVETKEZŐ FELADATAIRÓL

Előadó:
GÁSPÁR SÁNDOR,
a SZOT főtitkára

Tisztelt Kongresszus!
Kedves Elvtársnők! Kedves Elvtársak!

— A magyar szakszervezetek alapszabályának megfelelően befejeződtek az alap- és középszervi választások, az iparági kongresszusok. Három és fél millió szervezett dolgozó nevében minősítették a magyar szakszervezetek tevékenységét, támasztottak igényeket a szakszervezetek munkája iránt.

A szakszervezeti vezető szervek megválasztása a széles körű demokrácia jegyében zajlott le. A szervezett dolgozók vélemény-nyilvánítása, vitakészsége főleg az üzemek, vállalatok, intézmények tevékenysége körül mozgott. De az érdeklődés túllépett a vállalati kereteken.

A szakszervezeti választásokon, az országgyűlési és tanácsi választásokon, gyűlések tízezrein, mint tükörben láthatók, érezhetők az elmúlt évek nagy politikai és gazdasági változásai. E tükörben nem mindig zökkenőmentes, de töretlenül előrevivő, biztonságos út, a szocializmus útjának a képe jelent meg.

Eredményesen teljesítettük a III. ötéves tervet. Az elmúlt években új iparágak alakultak ki. A régiek jelentősen megerősödtek. Népgazdaságunk fejlődése nagyot haladt előre. Új lakásokat, iskolákat, kórházakat, óvodákat, bölcsődéket, új gyárakat, üzemeket, haladó szociálpolitikai intézkedéseket, egy erősebb, szebb országot, az országban jobb életet mutatott az önmagunk elé tartott tükör.

Dolgozóink az elmúlt években számtalanszor tettekkel bizonyították aktivitásukat, véleményüket pártunk politikájáról. Ki ne emlékeznék az elmúlt évben pártunk kongresszusának tiszteletére indított szocialista munkaverseny nagy eredményeire, amelynek jutalmait, a legjobbaknak kijáró kongresszusi zászlókat és okleveleket, a Minisztertanács és SZOT Vörös Vándorzászlóit, valamint okleveleit az elmúlt napokban adtuk át.

Egész társadalmunk nagy léptekkel halad előre azon az úton,

amelyet 1957 óta töretlen lendülettel járunk. Gyűlések ezrein a dolgozók, az egész magyar nép ismét egyetértését és bizalmát fejezte ki pártunk politikája iránt. E nagy beszélgetéseken mérlegre kerültek politikánk elvei, céljai és megvalósulásuk eredményei.

Politikai és társadalmi életünk, közéletünk erényei és gyengeségei elismerő és bíráló hangon szerepeltek. Sürgették a szakszervezetek erőteljesebb fellépését közvetlen üzemi vonatkozásban és a társadalmi életben egyaránt.

Különösen sokan tették szóvá a jobb és eredményesebb termelőmunkát gátló munkaszervezési, anyagellátási hiányosságokat és az ezekből fakadó mértéktelen túlóráztatást. A szocialista brigádok határozottan igényelték munkájukhoz a legfontosabb feltételek biztosítását. Számos helyen sürgetően vetették fel a dolgozók a szociális normák, a munkabiztonsági előírások betartását és betartatásának ellenőrzését. Szinte valamennyi taggyűlésen és kongresszuson kritikusan foglalkoztak a bérek és árak alakulásával.

A tagság számos olyan észrevételt és sok olyan javaslatot tett — reálisan értékelve, de ugyanakkor kritizálva is munkánkat — amelyekre kötelességünk odafigyelni és a megoldásukon fáradozni.

A XXII. kongresszusnak az a feladata, hogy az országos tapasztalatok alapján ítélje meg a szakszervezetek tevékenységét. Határozza meg a feladatokat úgy, hogy abban jussanak kifejezésre a dolgozók véleményei, igényei, törekvései, és válassza meg a Szakszervezetek Országos Tanácsát, valamint a számvizsgáló bizottságot.

A küldött elvtársaknak eljuttattuk a Szakszervezetek Országos Tanácsának írásos jelentését, amely bemutatja a XXI. kongresszus óta végzett munkát, a határozati javaslatot, amely tartalmazza a következő négy évre szóló főbb törekvéseinket. Kidolgoztuk az alapszabály módosítására vonatkozó javaslatunkat, amelyet a küldött elvtársaknak írásban szintén eljuttattunk. Mindez lehetőséget ad arra, hogy a szóbeli beszámolóban csupán néhány kérdéssel foglalkozzam.

Küldött Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt alig pár hónappal ezelőtt elvégezte egész társadalmunk helyzetének értékelését, megjelölve továbbhaladásunk útját. A magyar szakszervezetek a pártkongresszus értékelésével egyetértenek, politikai célkitűzéseit magukévá teszik és megvalósításukért dolgoznak.

A párt X. kongresszusa elismeréssel szólt a magyar szakszervezetek tevékenységéről. Megállapította: jelentősen hozzájárultak a szocializmus építésében elért eredményeinkhez, nagy társadalmi céljaink megvalósításához. Hatékonyan képviselték és védték a dolgozók érdekeit.

A magyar szakszervezeti mozgalom az elmúlt négy esztendőben, végrehajtva a XXI. kongresszus határozatait, lépést tartott azzal a fejlődéssel, amely egész társadalmunkat jellemezte. Jobban érvényesítette sajátos szerepét. Erősödött szocialista jellege. Eredményesen segítette a szocializmus, a munkáshatalom erősítését, és ezzel együtt, ettől elválaszthatatlanul, jól látta el a dolgozók érdekeinek képviseletét és védelmét.

A magyar szakszervezetek hivatásának hatékonyabb teljesítése szempontjából döntő jelentőségű volt az a felismerés — és ez az MSZMP történelmi érdeme —, hogy a szakszervezeteknek nemcsak a forradalmi munkáspárt politikájának közvetítése a feladatuk a dolgozó tömegekhez, hanem az is, hogy cselekvően részt vegyenek a politika alakításában. Csak így tudják kifejteni társadalmi aktivitásukat, a tagság érdekeinek védelmét.

Ez a szakszervezetekre vonatkozó lenini gondolatok helyes értelmezése és alkalmazása. Ennek a politikának az érvényesítése növelte a szakszervezetek tekintélyét, szerepét a közéletben. Ez a politika egyben a munkásosztály vezető szerepének erősödését is eredményezte társadalmat formáló nagy feladataink kialakításában. Elősegítette, hogy a dolgozók magukénak érzik nagy céljainkat, így eredményesen tudnak részt venni azok megvalósításában.

A szakszervezeti választások során a dolgozók egyértelműen igényelték, hogy a szakszervezeteknek biztosított jogok minél teljesebben érvényesüljenek a szocializmus építésének általános érdekei és a dolgozók személyes érdekei javára.

A helyzet arra kötelez bennünket, hogy napról napra megteremtsük az összhangot a között, amit szeretnénk és a között, amit reálisan megoldhatunk.

Szocialista körülmények között a szakszervezeti munka bonyolultsága, sok ellentmondása és gyakorlati nehézsége abból adódik, hogy mindenkor egyaránt figyelembe kell venni a társadalmi, a réteg- és nem kevésbé az egyéni érdeket is. A szakszervezetek a dolgozók érdekeinek reális számbavételével és határozott képviseletével törekszenek az irántuk támasztott követelményeknek megfelelni, elősegíteni az elérhető optimális társadalmi összhang kialakulását. A szakszervezetek természetesen nem lehetnek a dolgozók elmaradt és hibás nézeteinek képviselői, annak hordozói, de mindennapi tevékenységük során nem is hagyhatják számításon kívül azokat.

A szocialista társadalomban kibékíthetetlen ellentmondások nincsenek. De természetesen léteznek és keletkezhetnek kisebb-nagyobb érdekellentétek, összeegyeztethető, feloldható ellentmondások. Társadalmi konfliktusok, nagy problémák akkor állhatnak elő, ha a kü-

lönböző érdekeket, törekvéseket, tudati viszonyokat nem vesszük figyelembe és nem számolunk velük.

A szakszervezetek társadalmi szerepének növelése egyik biztosítéka annak, hogy megelőzzük, illetve feloldjuk a szocializmusban is létező és mindig új formában jelentkező ellentmondásokat, érdekellentéteket. A társadalmi munkamegosztás, amely a párt, az állam és a szakszervezetek között kialakult, intézményesen szolgálja a különböző érdekek képviseletének, egyeztetésének, az ütközések megoldásának útját, módját is.

Az együttműködésben rejlő erő adja a biztosítékot arra, hogy a legjobb törekvések érvényesüljenek. A társadalmi munkamegosztás nem a jószándékon múlik. Ez nem munkastílus kérdése csupán. Ez a munkamegosztás a szocialista társadalom objektív törvényszerűsége. Egy mondatban: e munkamegosztásnak a lényege az, hogy a proletárdiktatúrán belül helyet foglaló különböző szervek a maguk feladatát sajátosan lássák el. Ez azt jelenti, hogy nem minden szerv végzi ugyanazt, ugyanúgy.

A párt természetesen a társadalom vezető ereje. Ez azonban nem jelenti azt, hogy mindent egymaga végezzen el.

Az államnak és a szakszervezeteknek a társadalmi munkamegosztásban megvannak a maguk sajátos és együttes feladatai. A mi államunk szocialista állam, amely a szocialista elvek alapján dolgozik és tölti be hivatását. S mert ilyen a mi államunk, a szakszervezet együttműködik vele. Nem taktikából, hanem a közös osztályérdek alapján, a közös osztálycélból fakadóan.

A szocialista állam a maga eszközeivel végzi el feladatát. A szakszervezetek ugyanezen célok megvalósítását segítik önálló véleményükkel — sajátos eszközeikkel töltik be hivatásukat.

Hazánkban egyre inkább „polgárjogot" nyer az a felismerés és gyakorlat, hogy a szakszervezetek cselekvő közreműködése nélkülözhetetlen a munkáshatalom számára. A társadalom érdeke, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményeiben, az árak és bérek vonatkozásában politikai jelentőségű döntésekre minden esetben a kormány és a SZOT vezető szerveinek egyeztetett — vagy megegyezés híján különálló — véleménye útján kerüljön sor. A párt, a kormány és a szakszervezetek gyakorlati együttműködése alkalmas arra, hogy a párt-, állami, gazdasági szervek és a szakszervezetek minden fokon hasonló módon formálják meg együttműködésüket. Ez a feltétele annak, hogy a szocializmus építésében felmerült kérdések megválaszolására a lehető legjobb döntéseket tudjuk hozni.

Szocialista viszonyok között a kiegyensúlyozott társadalmi fejlődés feltétele, hogy a társadalmi érdeket összhangba hozzuk a különböző csoportok érdekeivel és az egyéni érdekekkel is. Ez csak úgy

lehetséges, ha döntéseinknél számításba vesszük a társadalom adott politikai helyzetét, gazdasági lehetőségeinket és a dolgozók tudati állapotát. Számításba kell vennünk a szocializmus ellen ható tényezőket is, azok hazai és nemzetközi összefüggéseivel együtt.

Tisztelt Kongresszus!

A részvétel az életszínvonal-politika fejlesztésében és megvalósításában nagy felelősséggel jár. A szakszervezeteknek jól kell ismerniök a lakosság minden rétegének, csoportjának helyzetét, a gazdasági szabályozó rendszer működését, a népgazdaság erőforrásait. Akkor tudunk e területen eredményesen tevékenykedni, ha az életszínvonal alakulásának egyes kérdéseire vonatkozó álláspontunkat minél alaposabban kidolgozzuk és ennek alapján veszünk részt az intézkedések meghozatalában.

Feladatunk, hogy segítsünk kialakítani a bérből fizetésből élők számára olyan jövedelemelosztást és árrendszert, amely politikai céljaink megvalósítását maximálisan támogatja, leginkább hozzájárul a célszerű fogyasztási szerkezet kialakításához és a lehető legjobban előmozdítja a gazdasági előrehaladást is.

Jól tudjuk, e célok között bizonyos ellentmondás létezik. A feloldást nem könnyű megtalálni. De meggyőződésünk, hogy meg lehet és meg kell találnunk, mert ez felel meg az általános és az egyéni érdekeknek is.

Az életszínvonal fejlesztésére vonatkozó célkitűzéseket a IV. ötéves terv elfogadásával az országgyűlés törvényerőre emelte. Célunk, hogy a nemzeti jövedelem növekedésével párhuzamosan fejlődjön az életszínvonal. A reálbér 16—18 százalékkal, az egy főre jutó reáljövedelem pedig 25—27 százalékkal emelkedik. A lakosság fogyasztásának mintegy 30 százalékos növelését tervezzük. Továbbfejlesztjük a műveltségi színvonal emelését szolgáló iskolai és kulturális hálózatot. Az egészségügyi ellátás további javítására öt év alatt 6—7 milliárd Ft-ot fordítunk. A gyermekekről, valamint az idős korúakról is kellő módon gondoskodik a IV. ötéves terv. Ezek a főbb számok adják az életszínvonal további emelésének keretét, reális lehetőségét. Ezeknek a céloknak a kialakításában a szakszervezetek részt vettek, azokat helyesnek, a társadalom és a dolgozók érdekeivel összhangban levőknek tartják.

Életszínvonal-politikánk megvalósításában eddig mindig voltak bizonyos kényszerítő körülmények, amelyek döntéseinket befolyásolták, néha diktálták. Ma is vannak még ilyen körülmények, de most a fejlődés olyan szintjére érkeztünk, amikor lehetségessé vált, hogy egy hosszabb távra szóló, fontosabb részleteket is figyelembe vevő fejlesztési elképzelést dolgozzunk ki, és így az életszínvonal alakí-

tása, ezen belül szociálpolitikai eszközeink felhasználása is átgondoltabb és megfontoltabb legyen. Az életszínvonal fejlesztése két alapvető eszközének a személyi jövedelmek emelését és a szociálpolitika fejlesztését tartjuk.

Célkitűzéseink lelkesítőek, de a megvalósítás még sok munkát, erőfeszítést, türelmet igényel az egyes dolgozóktól, az egész társadalomtól.

Elvtársak!

Az elmúlt években gyakran szóba került, hogy az életszínvonal összetevői eltérően hatnak a különböző rétegekre. Régebben, a szocializmus építésének korábbi szakaszában az alacsony lakbér és közlekedési tarifa, az élelmiszer- és fogyasztási cikkek ára, valamint a társadalmi juttatások árszínvonala általánosabban érzékelhető volt. Most ezek a fontos életszínvonal-összetevők változóan hatnak. Az árak, különösen a szabadabb árformába tartozó cikkek árai, a társadalmi juttatások és szolgáltatások árainak változásai a korábbinál nagyobb hatást gyakorolnak az életszínvonal alakulására. Mindez a nyereségre alapozott gazdálkodás és főleg az értékarányos árak kialakításának a következménye.

Ismeretes, hogy a magyar szakszervezetek támogatják a gazdaságirányítás mai formáját, mert a reform jó eszköz céljaink eléréséhez, és az élet, a gyakorlat próbáját már eddig is kiállta. De a szakszervezetekre nagy felelősséget ró az, hogy figyelemmel kísérjék, képviseljék, védelmezzék a különböző rétegek érdekeit is. Feladatunk e téren is elősegíteni pártunk politikájának érvényesülését és őrködni politikai céljaink, szocialista elveink megvalósulása felett.

Mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy a reálkeresetek növekedése a tervben kitűzött mértékben történjék. Mivel üzemeink adottságai nem egyformák, eltérőek a lehetőségeik, arra kell törekedni, hogy ez sehol se vezessen a reálbérek, a szociális és kulturális ellátás rosszabbodására, a vállalatok közötti indokolatlan, hátrányos megkülönböztetések kialakulására.

Jelenleg a bérek emelésének lehetősége döntően az üzemi, munkahelyi alapokból származik, kivéve a költségvetési szerveket. Ennek a helyzetnek természetes következménye, hogy az alapvető osztály, a munkásosztály soraiban jelentős differenciálódás történhet, nemcsak a teljesítmények, a munka társadalmi hasznosságának különbségei, hanem az eltérő lehetőségek miatt is.

Már most jelentkezik az a probléma, hogy egyes alapvető ágazatok vállalatai nem tudják olyan ütemben növelni nyereségüket, mint a többi ágazat, következésképpen nem tudják megfelelően fejleszteni a műszaki színvonalat, a munkakörülményeket, dolgozóik

bérszínvonalát sem. Ez keresztezi népgazdaságunk tervszerű fejlesztését. Ha nem segítünk időben, ez magában rejti annak a veszélyét is, hogy a dolgozók fokozatosan otthagyják ezeket a munkahelyeket és olyan ágazatokban helyezkednek el, ahol jobb anyagi lehetőségek, magasabb bérek érhetők el. Nem az a baj, hogy a vállalatoknak eltérő a nyereségnövelő és bérszintemelő lehetősége. A baj az, hogy az eltérések nem igazodnak a tevékenységi területek fontossági és fejlesztési sorrendjéhez. Helyes, ha a korszerű termékek árában nagyobb nyereség van, mint az elavult termékek árában, és a népgazdasági átlagot meghaladó ütemben növekvő ágazat viszonylag nagyobb nyereséget ér el, mint az átlag alatti fejlődésűek.

A nyereségnövelés eltérő lehetőségei miatt viszont tovább torzulnak az ágazatok közötti bérarányok. A kapacitások kihasználatlansága, a létszámhiány miatt romlik a felhasználók, a fogyasztók ellátása.

Úgy gondoljuk, gondoskodnunk kell arról, hogy minden vállalat dolgozója részesüljön — ha különböző arányban is — a fejlődő gazdaság eredményeiben. Másfelől minden üzemben érjék el a szociális, egészségügyi és kulturális intézmények egy elfogadható szintjét, normáját és az előrehaladásra is meg kell legyen a lehetőségük. Erre — ha más megoldást nem találunk — külön alapot szükséges létesíteni.

Az elmondottakból következik, hogy a bérek, nevezetesen a reálbérek alakulására, az iparágak és a szakmák bérarányainak alakulására a következő években megkülönböztetett gondot kell fordítanunk.

A szakszervezeteknek az a véleményük: fékezi a helyes, az ösztönző bérpolitika kialakítását, ha az üzemi bérintézkedések túlzott mértékben függvényei a nyereség alakulásának. A kormányzatnak több lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy az üzemek, a szakmák és az iparágak között helyes bérarányok alakuljanak ki.

Szükséges felhívni a figyelmet arra is, hogy a kormány határozottan különböztesse meg azt a vállalati tevékenységet, amelynél hatékonyabb munkával, valóságos értéktermeléssel érték el a nyereséget, attól, ahol lényegében spekulációs vagy indokolatlan áremeléssel nyerészkedtek. A leghatározottabban igényeljük a szigorú rendszabályokat és az állami fellépést mindazon vállalatok és kereskedelmi szervek ellen, amelyek árfelhajtással veszélyeztetik az életszínvonal emelkedését.

Szükségesnek tartjuk, hogy pontosabban szabályozzuk a megszerezhető jövedelmek nagyságát és megszerzésük törvényes, erkölcsileg is elfogadható módjait. A kisiparosok, kiskereskedők engedélyeinek a kiadásánál a lakosság érdekeit kell alapul venni. Szigorúan

írjuk elő számukra az alkalmazható munkavállalók számát, a felszámítható árakat, gondosan kell ellenőrizni az adóbevallásokat.

Erélyesen el kell járni mindenfajta spekuláció ellen, akár telekvásárlásról, törvénytelen alkalmazásról, bedolgozásról vagy kereskedelmi tevékenységről is legyen szó. A spekuláció alapvetően ellenkezik a munkáserkölccsel.

Tisztelt Elvtársak!

A szocialista elosztás elvébe beleértendő a differenciálás, a munka társadalmi hasznosságának figyelembevétele, a dolgozóknak a termelésben elfoglalt helye és teljesítménye alapján.

A béreket, kereseteket szubjektív alapon nem szabad differenciálni. Ezt döntően a munkakörökhöz és a teljesítményhez kell kötni. Különbséget kell tenni az azonos munkakört betöltők között is, tehát munkás és munkás, vezető és vezető között a teljesítmények alapján. A differenciálásnak, vagyis a jobb munkára ösztönzésnek ezt a lehetőségét még korántsem aknáztuk ki. Lehetőségeink szerint fokozni kell az egyéni teljesítmény szerinti különbségtételt munkásoknál és alkalmazottaknál. Véleményünk szerint helyes, ha növekszik a bér állandó részének az aránya, tehát az a hányad, amelyet a dolgozó rendszeres munkájáért, a munkaköri kötelezettségei teljesítéséért kap.

A tények arra figyelmeztetnek, hogy évről évre csökken a teljesítménybérben dolgozók száma, kevés a pontos, tudományosan megalapozott műszaki norma, amelyek hiánya nehezíti a keresetek differenciálását. Világosabban: itt arról van szó, hogy ha nem tudjuk a munkát mérni, a hasznosságát figyelemmel kísérni, akkor nem tudunk differenciálni és a bérrendszerből hiányzik az ösztönzés a jobb munkára.

Ha a munkásemberek kereseti lehetőségeiről, a jövedelmek alakulásáról beszélünk, nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az utóbbi években éppen a szocialista rendszer számára legfontosabb területen, az állami iparban nőtt a leglassabban a fizikai munkások bére.

Ha csak az 1970-es adatokat nézzük — de ezek megegyeznek az előző évek átlagával is —, míg a bérből és fizetésből élők bére általában 6,5 százalékkal nőtt, a szocialista nagyüzemekben dolgozóké csak 5,5 százalékkal emelkedett. Különösen fontos, hogy fokozottabb figyelemmel kísérjük, hogyan alakulnak az élet- és munkakörülmények nagyüzemeinkben. A nagyüzemekben dolgozik a munkásosztály jelentős része. Munkájuk eredményei és hiányosságai alapvetően befolyásolják hazánk fejlődését. Politikai érdekeink is megkövetelik, hogy a nagyüzemekben dolgozókra nagyobb figyelmet

fordítsunk, jobban odafigyeljünk javaslataikra, észrevételeikre, véleményükre. Nagyüzemeink iparunk legerősebb bázisai. Az itt dolgozók jelentik munkásosztályunk gerincét, legöntudatosabb, legtapasztaltabb részét. Élet- és munkakörülményeik javítására ennek megfelelő figyelmet kell fordítanunk.

A szakszervezeteknek természetesen feladatuk, hogy minden dolgozó réteg életszínvonalának alakulását figyelemmel kísérjék és szükség esetén intézkedéseket javasoljanak. Így került sor most a pedagógusok és az egészségügyi dolgozók központi béremelésére.

Az egészségügyi dolgozók béremelése, amelyre csaknem 450 millió Ft-ot fordítunk, összesen mintegy 168 ezer dolgozót érint: közülük 27 ezer orvost és gyógyszerészt, akik átlagosan 20 százalékos béremelésben részesülnek és mintegy 75 ezer egészségügyi középkádert, akik 5—10 százalékos béremelést kapnak.

A pedagógusok béremelése 640 millió Ft. Ebből 110 ezer alsó- és középfokú pedagógus átlagosan 20 százalékos átlagbéremelésben részesül. Az oktatási intézményekben dolgozó mintegy 40 ezer egyéb alkalmazott átlagkeresete 10 százalékkal emelkedik. Mint ismeretes, ezek a béremelések már június 1-én életbe képnek.

E két fontos dolgozó réteg bérrendezése az egész lakosság érdekeit is szolgálja. Nem lehet közömbös számunkra, hogy a gyermekeinket nevelő pedagógusok és a betegeinket gyógyítók milyen anyagi és erkölcsi megbecsülésben részesülnek.

A szakszervezeti kongresszusok konkrét igényeit is figyelembe véve ki kell dolgoznunk a következő években alkalmazandó bérpolitikát. A hosszú távú előregondolkodás egyfelől eszközeink jobb felhasználását teszi lehetővé, másfelől a dolgozók számára is világosan megjelöli keresetnövelő lehetőségeiket. A távlati bérpolitika a főbb ágazatok, szakmák keresetfejlesztési irányait, méreteit, a jövedelem egyes részeinek arányát foglalná össze.

A bérpolitika alakításában az eddiginél nagyobb gondot kell fordítani a különböző társadalmi osztályok és rétegek keresetének alakulására. Nemcsak a két alapvető osztályt — a munkás- és paraszti osztályt — kell figyelemmel kísérni, hanem a különböző szövetkezeti és egyéb szektorokban dolgozók keresetét és azok egymáshoz való viszonyát is.

Tisztelt Kongresszus!

Az árak változásainak — mint már említettük — egyre nagyobb szerepük van az életszínvonal alakulásában. Az eddig szerzett tapasztalatok alapján úgy véljük, a központilag elhatározott fogyasztói áremeléseket az eddiginél jobban kell megfontolni és előkészíteni, hogy az ilyen intézkedéseknek ne legyen negatív hatásuk az

életszínvonalra. A tapasztalatok szerint a legmegnyugtatóbbnak látszó módszer erre az érintettek pénzjövedelmének megfelelő arányú növelése. Az áremelkedéseket még így is többnyire az áremeléseknél lényegesen nagyobb jövedelememeléssel lehet csak ellensúlyozni. Ez még inkább óvatosságra kell hogy intsen bennünket a fogyasztói árak módosításánál.

Ismét leszögezzük, hogy a szakszervezetek nem akarnak — nem is hatáskörük — az árképzésben részt venni. De az árak alakulását ellenőrizni kívánjuk és figyelemmel kísérjük az ármozgásoknak az életszínvonalra gyakorolt hatását. Az eddiginél jobban kell arra is ügyelni, hogy árcsökkentéseket csak akkor hajtsunk végre, ha biztosak vagyunk abban, hogy az alacsonyabb áron jelentkező keresletet ki tudjuk elégíteni.

Nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy az alacsonyabb árú termékek a keresletnek megfelelően legyenek kaphatók a forgalomban. Erre a legalacsonyabb jövedelműek, a legnehezebben élők joggal érzékenyek.

Tapasztalatunk szerint a bérből és fizetésből élők a stabil árszínvonalat tartják a legelőnyösebbnek. Külön felhívjuk a figyelmet arra, hogy a szabad árformákba tartozó termékek körének a bővítése előtt az intézkedések közgazdasági és társadalmi hatását ugyanolyan gonddal kell elemezni, mint a hatósági árváltozásokét. Az árszínvonal ellenőrzésére itt még nagyobb figyelmet kell fordítani.

Kedves Elvtársak!

Az üzemi, vállalati nyereség növelése természetes törekvés, de állami szinten meg kell állapítani ennek a lakosság érdekeivel összhangban álló módszereit és határait. Nem szabad megengedni, hogy egyes vállalatok a nyereség érdekében olyan eszközöket is igénybe vegyenek, amelyek szocialista rendszerünk lényegével nem egyeztethetők össze.

A nyereség növelésének egyetlen becsületes eszköze a jobb, a hatékonyabb munka. Emellett azt is látni kell, hogy egyes üzemekben a már eddig kialakult kedvezőbb feltételek következtében könnyebben termelnek, nagyobb nyereséget érnek el, magasabb bért, több szociális és kulturális juttatást tudnak nyújtani dolgozóiknak, mint az elmaradottabb, fejletlenebb üzemek, sőt vannak kifejezetten szegény és vannak gazdag vállalatok is.

Vállalataink termelésére belföldön vagy külföldön szükség van. Vannak még gazdaságtalan gyártmányaink is, amelyek azonban más vállalatok korszerű termékeinek alapanyagául szolgálnak vagy a lakosság alapvető szükségleteit elégítik ki. Nyilvánvaló, hogy törekedni kell a gazdaságosság javítására e területeken is. Ugyanakkor

biztosítanunk kell e vállalatok dolgozói számára is az átlagos jövedelemnövekedési lehetőségeket és a szociális és kulturális ellátás átlagos színvonalát.

Véleményünk szerint az illetékes állami szerveknek ki kell dolgozniok azokat az elveket, módszereket, amelyek biztosítják a népgazdasági szükségleteket kielégítő, de nem, vagy kevésbé gazdaságos gyártmányokat előállító szolgáltató vállalatok számára a kívánatos jövedelmi színvonalat. A társadalmi érdekkel ellentétes, indokolatlan differenciálódást pedig a szabályozó rendszereken keresztül kell korlátozni.

Tisztelt Kongresszus!

A társadalmi alapokból való részesedés eddig is jelentős tényező volt, és népgazdasági erőnk növekedésével arányban a jövőben is nagy szerepet játszik az életszínvonal alakulásában. Erősíteni kell rendszerünknek azt a vonását, hogy állami gondoskodás formájában azok számára is biztosítjuk a jobb megélhetést, akik ezt önerejükből nem tudják elérni.

Különösen nagy figyelmet érdemelnek a kisgyermekes anyák, a csökkent munkaképességűek, az alacsony jövedelmű, a több gyermekes családok, a munkából kiöregedett, idős emberek és ellátatlanok.

Kedvezőtlen jelenség, hogy a vállalati gyermekintézmények férőhelyei az utóbbi időben csökkentek. A fejlődés országos méretekben sem felel meg a társadalmi igényeknek. A szakszervezetek szükségesnek tartják, hogy a vállalati lehetőségek kiaknázása mellett a jövőben az állam elsősorban központi alapokból biztosítsa a gyermekintézmények hálózatának nagyobb ütemű fejlesztését. A gyermekintézmények fejlesztése fontos társadalompolitikai kérdés. Nagy segítséget jelent a nők foglalkoztatottságának fejlesztésében, a dolgozó nők helyzetének javításában, de mélyen érinti szocialista nevelési célkitűzéseinket is.

Az életkor-meghosszabbodás együtt jár az idős emberek arányának a növekedésével. Az öregek zöme korábban, közvetlenül vagy közvetve, hozzájárult ahhoz, hogy a munkáshatalmat megteremtettük, hogy népgazdaságunk mai ereje létrejöjjön. Az öregekről való gondoskodás tehát elemi, erkölcsi kötelessége szocialista rendszerünknek.

A fő kérdés itt kétségtelenül a megfelelő nyugdíjszínvonal kialakítása. E téren az utóbbi években léptünk előre. Csökkent az alacsony nyugdíjak aránya, az áremelkedések ellensúlyozásaként rendszeres, évi 2 százalékos nyugdíjemelést léptettünk életbe.

A negyedik ötéves terv célkitűzései között szerepel az alacsony

összegű nyugdíjak további emelése. Az elmúlt évek nyugdíjrendezései némileg segítettek a helyzeten, de a problémákat korántsem oldották meg. Jelentős azoknak a nyugdíjasoknak a száma, akik derekasan végigdolgoztak több évtizedet, és ma megélhetési gondjaik vannak. További erőfeszítéseket kell tenni helyzetük javítására.

Nyugdíjrendszerünk további tökéletesítése érdekében foglalkozunk olyan gondolattal, hogy ha egy dolgozó eléri a korhatárt, és nem megy nyugdíjba, minden munkában eltöltött éve után a jelenleginél magasabb százalékot kapjon. Van olyan elképzelésünk is, hogy a nyugdíjasok kereseti lehetőségeinek jelenlegi értékhatárát növeljük.

A szociális gondoskodásnak azonban csak egyik oldala a nyugdíjasok anyagi helyzetének javítása. Ezzel együtt elengedhetetlen a velük való törődés, kulturális igényeik kielégítése, és az irántuk megnyilvánuló tisztelet kifejezése is.

Anyagi helyzetük javítására az államnak kell megfelelő intézkedéseket hozni. De segítésükről, felkarolásukról, társadalmi megbecsülésükről a szakszervezeteknek, régi munkahelyüknek és a családnak is gondoskodnia kell.

Az új munkásnemzedék felnevelése társadalmi érdek. Távlatokban a gyermekneveléssel járó anyagi terhek jelentős részét a társadalomnak kell vállalnia. Különösen sürgető a több gyermekes családok segítése. A családi pótlékot a IV. ötéves tervben központi intézkedés formájában felemeljük. Ezzel némileg enyhítjük a több gyermekes családok terheit.

Társadalmi rendszerünkből adódik, hogy a szakszervezetek a szociális gondoskodás területén igazgatási feladatokat is ellátnak. Ezt realitásnak kell tekinteni, továbbra is ezen az úton kell járni. Tudjuk, hogy a dolgozók szociális biztonsága és ügyeik gyors, megfelelő színvonalú intézése fokozott felelősséget hárít a szakszervezetekre.

A javak szocialista elosztásának tökéletesítését a szociális juttatások területén is folytatni kell. Ki kell dolgozni a szociális ellátás alapelveit; mindazt, amit központi erőforrásból — elsősorban a költségvetésből — fedezünk, illetve a vállalatoknál kapnak a dolgozók.

Tisztelt Kongresszus!

A tervidőszakban mintegy 400 ezer lakást kell felépíteni. Úgy véljük, ezzel az építési ütemmel belátható időn belül, 1980—1985 körül, a lakásviszonyok olyanná tehetők, hogy a lakáskérdés nem jelent többé alapvető feszültséget a társadalomban.

Részt vettünk a párt és a kormány lakáspolitikai határozatának kidolgozásában és a végrehajtás előkészítésében. Azt az álláspontot képviseltük — úgy érezzük sikerrel —, hogy a határozat betűjé-

nek és szellemének megfelelően a lakbéremelés egyetlen család életszínvonalát se csökkenthesse. A jövőben is őrködünk azon, hogy ettől az elvtől eltérés ne legyen.

Az új lakástörvény alapján a lakáshoz jutók különféle formákban, eltérő mértékben járulnak hozzá az állam terheinek a csökkentéséhez. A szakszervezeteknek meg kell majd vizsgálniok, hogyan hat ez a rendszer, hogyan alakul a fizikai dolgozók, a fiatalok aránya, milyen méretű és irányú lakáscserékre kerül majd sor. Azt is nagy figyelemmel kell kísérni, hogyan befolyásolja a nagyobb anyagi megterhelés az újonnan lakáshoz jutottak életmódját.

Nagy gondot kell fordítanunk arra, hogy a most már egyre bővülő számban rendelkezésre álló lakások valóban azoknak jussanak, akiknek erre a legnagyobb szükségük van. Eredményes tárgyalásokat folytattunk a SZÖVOSZ vezetőivel részben a szövetkezeti lakásépítés, részben pedig a lakáskarbantartás szövetkezeti alapon történő megszervezéséről. Úgy látjuk, hogy a szövetkezeti mozgalom, mint a dolgozók kölcsönös segítésének egyik formája, itt is hasznos eredményeket hozhat.

Elvtársak!

Nem véletlen, hogy rendhagyó módon először az életszínvonallal, a bérek és árak alakulásával, az elosztás kérdéseivel foglalkoztunk. A nagy eredmények mellett az e téren mutatkozó rendellenességek ugyanis befolyásolják alapvető céljaink megvalósulását, nevezetesen hazánk gazdasági és politikai erejének növelését, termelési célkitűzéseink megvalósítását is.

Szocialista viszonyok között a kölcsönhatás és összhang a termelés és az életszínvonal alakulása között természetes és kötelező erejű. A gazdasági hatékonyság fokozása, a nemzeti jövedelem gyorsabb ütemű emelése nélkül az egyre növekvő társadalmi igényeket nem lehet kielégíteni.

A magyar szakszervezeti mozgalom, mint eddig, a jövőben is alapvető feladatának tekinti, hogy szervezeti ereje és politikai tömegbefolyása teljes latbavetésével a szervezett dolgozók millióit mozgósítsa terveink teljesítésére, a termelékenység növelésére, gazdasági munkánk hatékonyságának fejlesztésére.

Változatlanul ez az alapja az életszínvonal állandó emelésének, a népjólét növelésének, hazánk felvirágoztatásának.

Négy év tapasztalatai alapján joggal állapíthatjuk meg, hogy a gazdasági reform alapelvei beváltak, gazdaságirányítási rendszerünk hatékonyabban működik. Növekedett a vállalatok önállósága és felelőssége. Kiegyensúlyozottabb lett a népgazdaság fejlődése. Na-

gyobb az összhang a termelés és a fogyasztás között. Mindez igazolja: szocialista tervgazdaságunk egészséges irányban fejlődik.

Előrehaladásunk érdekében tovább kell fejleszteni a tervszerűséget, tovább kell erősíteni a politika elsődlegességének lenini elvét. A gazdasági elhatározásokat, a közgazdasági döntéseket mindig a politika mérlegére kell tennünk. Bármennyire okos, célszerű és hasznos egy gazdasági javaslat, előfordulhat, hogy mégsem szabad megvalósítani, ha az politikai érdekkel ütközik. Fő feladatunk változatlanul az, hogy egyre jobb összhangot teremtsünk politikai céljaink és gazdasági törekvéseink között.

A reform a gazdasági építőmunkában nagy eredményeket hozott. De gondjaink ma is vannak és ezek élesebben mutatkoznak a reform bevezetése óta.

Közismert, hogy népgazdasági szinten a gazdasági hatékonyság az elmúlt három esztendőben nem volt kielégítő. A társadalmi munka termelékenysége nem emelkedett a kívánt módon. Az üzemek jelentős részében nem kielégítő a munka szervezettsége, folyamatosságának biztosítása. Elmarad az igényektől és a rendelkezésekben előírt normáktól az üzemek szociális, egészségügyi, munkabiztonsági és kulturális fejlődése. Változatlanul nagy gondot okoz az üzemek egymás közötti együttműködése. Gyakran tapasztalunk olyan jelenségeket, hogy több vállalat elhanyagolja szállítási kötelezettségeit, és az üzem érdekét a társadalmi érdek fölé helyezi. A vállalatok egy részének nem kifizetődő a fizikai munka gépesítése és mivel a munkamegtakarító beruházások drágák és rendkívül lassan térülnek meg, nem is áll megfelelő mennyiségben korszerű gép sem rendelkezésre. Nemegyszer tapasztalható, hogy vállalatok új kapacitásokat létesítenek, holott a régiek sincsenek megfelelően kihasználva. Az irányító szervek, de a vállalatok gazdasági és társadalmi szervezetei is gondoskodjanak arról, hogy ilyen veszteségek ne érjék a népgazdaságot. Az üzemeknek, de a népgazdaságnak is kára származik ezekből. Nincs biztosítva a folyamatos munka, a dolgozó nem tud rendesen termelni és természetesen keresni sem.

Elvtársak!

A jelzett fogyatékosságok önmagukban is károsak, de hatásuk nagyon szerteágazó, a dolgozók legszélesebb rétegeit érintik.

Az említett állapotok hozzájárulnak a nagymértékű túlóráztatásokhoz is. Ha egy üzemen belül esetenként felmerül a túlórázás szükségessége, ez ugyanolyan természetes dolog, mint egy családon belül a rendkívüli kiadás. De azt is mindenki tudja, hogy a „rendkívüli" szó azt jelenti: ritkán fordul elő. Ha az ilyesmi állandósul, az már bajok forrásává válik.

Az üzemi szerveknek — értve ezen a pártbizottságokat, a szakszervezeti bizottságokat és a gazdasági vezetőket — együttesen kell megvizsgálniuk: mikor és milyen mértékben indokolt a túlórák felhasználása. Rendszert a túlóráztatásból nem szabad csinálni. Ahol a gazdasági vezetők nem tudnak a helyzeten változtatni, a szakszervezeti bizottságoknak megvan a törvényekben biztosított joguk, hogy szót emeljenek, javaslatot tegyenek.

Amikor szakszervezeti szerveink fellépnek a nagymértékű túlóráztatás ellen, nemcsak azoknak az érdekeit védik, akiket gyakran túlóráztatnak, hanem dolgozótársaikét is, mert a túlóra csökkenti az alapbéremelési lehetőségeket. Nehéz helyzetet teremt számunkra az, hogy ma már népgazdasági méretekben a bérfejlesztésre szánt összeg egyre nagyobb részét a túlórák emésztik fel.

Társadalmunk fejlődésére pillanatnyilag az jellemző, hogy a közvetlen termelőterületek munkáslétszám-szükséglete nem csökken. Ennek nyilván vannak a tervezéssel összefüggő okai is. Megítélésünk szerint ezzel kormányzati szerveinknek foglalkozniuk kell. De a helyzet javítását más módon is elő lehet segíteni: nevezetesen a munka- és technológiai folyamatok fejlesztésével, részleges automatizálással.

Az utóbbi években a gyakori munkahely-változtatás fejlődésünk egyik gátló tényezőjévé vált. Az okok ismertek. Megítélésünk szerint e káros folyamatban — a már említett tényezők mellett — benne van elosztási rendszerünk, bérrendszerünk kritikája is. Amikor távlati, bérfejlesztési koncepció kidolgozását javasoljuk, arra törekszünk, hogy a népgazdaság számára nagyfontosságú iparágakat, üzemeket kiemelten kezeljék.

A párt, a kormány fontosnak tartja egyes iparágak vagy üzemek különleges fejlesztését és erre milliárdokat fordít, akkor átgondoltabb terv szerint figyelemmel kell lenni arra is, hogy ezek az iparágak, üzemek a legjobb szakmunkások számára is vonzóak legyenek mind a bérek, mind pedig szociális ellátottság tekintetében.

A jelenlegi helyzettel nem békülhetünk meg. Üzemek egész sorát említhetnénk, amelyekben nagyértékű, korszerű gépek nincsenek kellően kihasználva. Nem foghatjuk fel természetesnek azt, hogy modern szocialista nagyüzemekből, kvalifikált szakmunkások népgazdaságilag mellékes területekre kívánkoznak, vagy ott vállalnak munkát. Sok a tennivalónk e káros folyamat megállítására. A Munka Törvénykönyve módosítását nem tartjuk szükségesnek. Csakis a notórius munkahely-változtatók és fegyelemsértők ellen van helyük azoknak a rendszabályoknak, amelyeket a tanácsok a legutóbbi időben foganatosítottak. Szakszervezeti szerveink szorgalmazzák, hogy

mindenütt legyen vonzereje az egy munkahelyen kifejtett állandó tevékenységnek, nagyobb anyagi és erkölcsi elismerést kapjanak a törzsgárda tagjai.

Tisztelt Kongresszus!

A gazdaságirányítás eredményes alkalmazásának van egy olyan oldala, amelynek jelentőségét nehezen lehetne a mi rendszerünkben túlbecsülni: ez a dolgozók termelési aktivitása. Miből adódik ez az aktivitás? Nehéz erre megfelelő szavakat találni. Nehéz, mert ez a szocializmus igenlését, a dolgozók, a munkásosztály tettrekészségét, pártunk politikája iránti bizalmát és egyetértését fejezi ki. Olyan állomásai vannak ennek a munkalendületnek, amelyek hazánk fejlődésének legszebb lapjain vannak megörökítve.

Mitől függ ez az aktivitás? Hogyan lehetne tovább növelni? Hogyan lehetne a termelést serkentő és emberformáló erejét hatványozottan felhasználni? Megannyi kérdés. Legjobb tudásunk szerint a válasz e kérdésekre egyszerű is, bonyolult is, mert a válasz az üzemi demokrácia fejlődésében, a dolgozók tulajdonosi érzésében rejlik.

A munkás számára a műhely, a gyár, a vállalat nemcsak kereseti lehetőség. A munkásember hazaviszi gondjait, otthon is foglalkoztatják műhelyének, vállalatának problémái. A szocialista rendszer lényeges vonása, hogy fejleszti, kibontja az emberekben azt az alkotóerőt, amely az aktivitásban, a közügyek intézésében, a közéleti tevékenységben jelentkezik.

Megoldottuk-e már ezt Magyarországon? Elhárult-e minden akadály az aktivitás kibontakozása előtt? Nem, ezt még nem mondhatjuk el.

Természetes a kérdés: hogyan tudja a dolgozó, a munkás törni a fejét a közügyeken, a termelési feladatok megvalósításán, ha azokat nem vagy csak formálisan ismeri? Hogyan várhatunk a dolgozóktól fokozottabb aktivitást, ha nem osztják meg velük a gondokat, nem ismertetik velük a feladatokat? S ugyanazok, akik mindezt elmulasztják, azt várják tőlük, hogy lelkesedjenek az ismeretlen vagy csak felületesen ismert célokért, elvárják, hogy aktívan vegyenek részt a szocialista munkaversenyben.

Ahhoz, hogy minden dolgozó jól tudja ellátni a feladatát, biztosítani kell a zavartalan anyagellátást, a munka jó megszervezését, a tervszerű műszaki fejlesztést. Határozottan ki kell mondanunk, hogy az említett feltételek nélkül a munka hatékonyságának növelése és lendületes munkaverseny nehezen képzelhető el.

Gyakran halljuk azt, hogy a munkások tulajdonosok is. Igen. A mi rendszerünkben a munkásosztály tulajdonos. A gyár, a vállalat az övé is. De érzi-e ezt a munkás a napi munka gyakorlatában? Nem

érzi kellőképpen. Éspedig azért nem, mert nem teremtettünk mindig olyan helyzetet, amelyben ez számára magától értetődő lenne. Sok minden szükséges még ahhoz, hogy a munkásosztály és minden dolgozó úgy tekintsen a társadalmi tulajdonra, mint felemelkedése zálogára. Hosszú az út addig, amíg az üzemében, vállalatánál látott mindennapos tények alapján a munkás érti is, érzi is, hogy mint a munkásosztály egy tagja, ő tulajdonosa is a gyárnak és mindannak, ami érték ebben az országban.

Semmiféle frázis, üresen hangzó jelszó ezt nem oldhatja meg. Sokkal inkább az, hogy a dolgozó ember nemcsak termelőerő, valamiféle tartozéka a gyárnak, a műhelynek. Az üzem, a munkahely életében gondoskodnunk kell az üzemi demokrácia, a szocialista munkaverseny, a munka becsülete, az emberekkel való bánásmód, munkáspolitikánk helyileg is olyan szintű megvalósításáról, ami ezt a tulajdonosi érzést minden munkás számára, a mindennapos cselekedetekben újra és újra nyilvánvalóvá és természetessé teszi.

A munkásosztálynak napról napra, kézzelfogható módon éreznie kell, hogy a szocializmus az adott fejlődési fokon, az intézkedések minden részletében emberi módon igyekszik kielégíteni érdekeit, igényeit, szükségleteit. Nekünk olyan munkáspolitikát kell megvalósítanunk, amelynek folyamatában a munkásember tudja is, érzi is — mindenekelőtt az üzemben történtek révén —, hogy van szava, szükség van eszére, számítanak, támaszkodnak rá, mert övé a hatalom. A szocializmus teljes felépítésének magasabb foka ilyen összefüggésben is érvényre kell hogy jusson, mert ez adja az érdekek egyeztetésének, a közös gondolkodásnak és cselekvésnek, a politikában való részvételnek a szocializmusra jellemző kívánatos harmóniáját.

Lenin arra tanított bennünket, hogy a demokráciának mindig és mindenhol osztálytartalma volt és van. Meggyőződésünk, hogy az üzemi demokrácia a munkáshatalmat erősíti. Az a célja, hogy a munkás megtanuljon gazdálkodni a sajátjával.

Az üzemi demokrácia fejlődése ezért nő túl az üzem keretein. A tulajdonosi érzés, az üzemi demokrácia, a termelési aktivitás és a szocialista munkaverseny egy tőről, a szocializmus lényegéből fakad.

A szocializmus teljes felépítése ezért nem képzelhető el az üzemi demokrácia teljes kibontakoztatása, a munkásoknak a vezetésbe történő érdemi beleszólása, a munkásellenőrzés széles körű érvényesülése nélkül.

Az üzemi demokrácia a szocialista demokráciának nemcsak szerves része, hanem érvényesülésének, kibontakoztatásának alapja is. A szocialista demokrácia ott kezdődik, hogy a dolgozóknak joguk

és lehetőségük van beleszólni a munkahelyi problémák eldöntésébe, részt vehetnek saját létfeltételeik alakításában.

Az üzemi demokrácia lelke és értelme az, hogy az üzemekben a munkások mindenről tudjanak és tapasztalatuk, tudásuk, aktivitásuk kibontakozhassék. Ez a feltétele annak, hogy megalapozott legyen a beleszólás, az önkéntes résztvállalás. Ez az alapja az érdemibb munkaversenynek, a tartalmasabb brigádvállalásnak, az egyéni és vállalati érdekeket szolgáló céloknak. Lehetőséget ad arra, hogy nagyobb szerepe legyen a szocialista erkölcsiségnek, a határozott fellépésnek, az önzés, a passzivitás, a kívülállás és minden más kispolgári magatartás ellen. Legyen komoly társadalmi rangja a becsületesen és jól végzett munkának, a közügyekért tevékenykedő és a közügyekkel foglalkozó dolgozóknak.

A szocializmusban senkinek sincs joga gátolni a dolgozóknak azt a törekvését, hogy az üzemi demokrácia keretei között beleszóljanak munkahelyük életébe. Ha valahol ez mégis megtörténik, az rendszerünk lényegét sérti és következményei kárt okoznak: alkotó gondolatok vesznek el, elsorvad az önkéntes részvétel a termelésben, a munkaversenyben.

Az elmúlt években igyekeztünk a szocialista munkaversenyt úgy fejleszteni, hogy mentes legyen a formaságoktól és jobban szolgálja a népgazdasági célokat, fogyasztói igényeket. A negyedik ötéves terv célkitűzései, a termelékenység emelésével, a műszaki fejlődéssel összefüggő igények arra késztetnek bennünket, hogy tovább keressük a munkaverseny hatékony kibontakoztatásának útjait és módjait.

Amikor szocialista munkaversenyről beszélünk, mindig azokra a dolgozókra gondolunk, akik többet tesznek, mint fizetett kötelességük, akik gondolkozva dolgoznak, akik már érzik vagy tudják is, hogy a munka életszükséglet, az emberi lét értelme.

A dolgozók aktív magatartása a munkában elvezet a szocialista tudatformálásig. A munka során alakul ki az egymás iránti segítőkészség, az igényesség, a nagyobb szaktudás tekintélye és ez folytatódik a művelődés iránti fokozódó igényekben, az egymáshoz és a kollektívához való kapcsolódás szocialista elveken nyugvó formáiban is.

A szocialista munkaverseny ezért nem egyszerűen a gazdasági feladatok megoldásának egyik eszköze. Sokkal több annál!

Nem azokat kell elsősorban szocialista módon dolgozóknak, a szocialista munkaversenyben részt vevőknek tekinteni, akik formális vállalásokat, versenyfelajánlásokat tesznek. A végzett munka értékelésénél abból kell kiindulni, hogy kik azok, akik a napirenden levő feladatok megoldásában tudatosan és a legeredményesebben vettek részt.

A munkaverseny-mozgalom középpontjában a szocialista brigádmozgalom állt az elmúlt években. Ez így lesz a következő években is. A szocialista brigádmozgalmat továbbra is a munkaverseny fő formájának tekintjük, mert ez a legalkalmasabb arra, hogy a hatékonyabb termelőmunkát és a szocialista emberideál kialakítását együttesen segítse.

A szocialista munkaverseny mai problémája, hogy időnként csökken az alulról jövő kezdeményezés. Túlságosan gyakoriak a nagy kollektívák, műhelyek, üzemek, gyárak, vállalatok vezetői részéről tett vállalások, felajánlások, amelyeket a munkás nem mindig ért és nem is tekint mindig a sajátjának. Mindezzel összefügg az egyén szerepének háttérbe szorulása a versenyben. Még a szocialista brigádmozgalmon belül is. Az elkövetkező időben ezen változtatni kell.

Tisztelt Elvtársak!

A munkásosztály forradalmi céljainak megvalósítása szükségszerűen igényli a kulturális és szellemi felemelkedést. A munkásokra a szocializmusban nemcsak az anyagi javaik állandó gyarapodása, hanem a szellemi fejlődés és gazdagodás is jellemző. Szemünk előtt játszódik le a tudományok és a technika óriási mérvű fejlődése. E fejlődés nyomon követésének feltétele az egyre kulturáltabb munkás, az állandóan művelődő dolgozó ember.

A műveltség megszerzésének és továbbfejlesztésének legáltalánosabb módszere a szervezett iskolai oktatás, képzés és továbbképzés. A szakszervezetek fontos feladatuknak tartják, hogy ebben a munkában a maguk eszközeivel és módszereivel részt vegyenek.

Az oktatás és a nevelés ügye társadalmunkban nagy léptekkel halad előre, de teljes mértékben még nem képes nyomon követni a fejlődést. Oktatásügyünk óriási eredményei ellenére a magyar dolgozóknak mintegy fele még ma sem rendelkezik teljes általános iskolai végzettséggel. Ennek okai: az iskolák és intézményeink viszonylagos merevsége, a szinte naponta növekvő lexikális követelmények halmaza, a nem elegendő oktatószemélyzet és a szocialista nevelő munka hiányosságai. Ezért határozta el — többek között a szakszervezeti mozgalom javaslatára is — pártunk X. kongresszusa az oktatás egész rendszerének felülvizsgálatát. A jelenleg folyó vizsgálat fő célja az, hogy megállapítsa, mennyiben felel meg oktatási rendszerünk a korszerű követelményeknek, milyen konkrét társadalmi és szervezeti változások szükségesek a modern, a követelményeket kielégítő iskola megteremtésére.

A szakszervezeti mozgalomnak az a feladata, hogy anyagi és erkölcsi erejével nyújtson segítséget a korszerű oktatás megteremtéséhez, a képzés és a nevelés javításához. Külön felelőssége van a

felnőtt dolgozók képzésében és továbbképzésében. A tudományos-technikai forradalom ma lehetetlenné teszi, hogy egyetlen oktatási intézmény is kész embereket adjon a termelés, az irányítás ellátásához. De feladata, hogy olyan embereket bocsásson ki, akik képesek új ismeretek megszerzésére és alkalmazására.

Csak az életre felkészítő iskola, csak a sokoldalúan fejlett és önmagát állandóan képező ember lehet a szocializmus teljes felépítésének záloga.

A kulturális élet tennivalóit a határozati javaslatban részletesen megfogalmaztuk. Fel kell hívnom azonban ismételten a figyelmet a munkásosztály kulturális ellátottságának politikai fontosságára. Eredményeink ezen a téren is vitathatatlanok. Ennek ellenére a munkásosztály, a tömegek kulturális érdekeinek védelme mind nagyobb jelentőségre tesz szert szakszervezeteink életében. De ennél többről is szó van. A munkásosztály kulturális felemelése társadalmi ügy. Éppen ezért népi államunknak is fontos feladatai vannak ezen a téren.

Különös gonddal kell foglalkoznunk az ipari települések kulturális ellátásának javításával. Tartozunk ezzel a munkásoknak és gyermekeiknek egyaránt. Amikor a szakszervezetek vallják, hogy anyagi erejüket sem kímélve minden segítséget megadnak a munkások kulturális felemeléséhez, ezt annak tudatában teszik, hogy rendszerünk érdekében, a munkásosztály és az eljövendő nemzedékek érdekében cselekszenek.

A munkások kulturális felemelkedésének szerves része, hogy a művészet és az irodalom mindinkább a munkásosztály sajátjává váljék. Ezért neveljük a munkásokat magasabb művészeti és irodalmi értékek megbecsülésére és megértésére. Arra kérjük a művészeket, írókat, költőket: alkossanak mind nagyobb számban olyan műveket, amelyek a szépet, a maradandót, a nemest hirdetik, amelyek érzelmileg felemelik és gazdagabbá teszik a dolgozó embereket. Kérjük, alkotásaik közben ne feledkezzenek meg arról, hogy minél nagyobb tömegek élvezik munkájukat, annál nagyobb megbecsülés jut számukra egész dolgozó népünk részéről.

Tisztelt Kongresszus!

A szakszervezeti mozgalom jelenlegi szervezeti felépítését, az egyes szerveknek biztosított jogokat és hatásköröket jónak tartjuk. Úgy látjuk, hogy a következő években e tekintetben semmilyen komolyabb változtatásra, átszervezésre nincs szükség.

A legfőbb követelmény a következő időszakban az lesz, hogy minden szinten tanuljunk meg és tudjunk is a megfelelő keretek között még hatékonyabban dolgozni. A meglevő keretek jók. A jogok és

hatáskörök elegendőek. De néhány dolgot korrigálni kell, hogy jobban szolgálhassuk a munkások, a dolgozók érdekeit.

A szakszervezetek tevékenységének hatékonyabbá tétele érdekében fokozott figyelmet kell fordítanunk a szakmák és rétegek problémáira. A magyar szakszervezetek az iparági szervezkedés elvei szerint épülnek fel. Ez a korszerű, ezen nem szükséges változtatni. Mégis nagy gondot jelent számunkra, hogy az iparági szervezkedés keretei között hogyan tudnánk a szakmai és iparági érdekeket az eddiginél összehangoltabban képviselni és védeni.

A gyakorlat számtalanszor bizonyította, hogy a szakszervezet hatékonyabb és nagyobb erőt képvisel, ha egy üzem dolgozói egy szakszervezethez tartoznak. De látnunk kell, hogy az iparági szervezkedés a jelenleginél hatékonyabb eszköz lehetne az egyes dolgozó rétegek, szakmák sajátos problémáinak megoldásához is. Ennek az a feltétele, hogy az iparági szervezkedésből adódó nagyobb szervezeti erőt a jövőben jobban kell hasznosítani az egyes szakmák, foglalkozási ágak, szakmai csoportok sajátos érdekeinek érvényesítésére is.

Úgy véljük, hogy ezt meg lehet és meg is kell oldani. Ennek az az útja, hogy tovább növeljük az iparági szakmai központi vezetőségek szerepét. Ugyanakkor az iparági szakszervezetekben nagyobb súlyt kell kapni a hozzá tartozó szakmák, rétegek érdekképviseletének.

Amikor a szakszervezeti mozgalom a munkáspolitika megvalósításán fáradozik, amikor kiemelten foglalkozik a munkásosztállyal, ezzel együtt egy pillanatra sem feledkezik meg az értelmiségiekről, alkalmazottakról, érdekeik védelméről. A szakszervezeti mozgalom nemes és szép hivatása, hogy a saját keretein belül is erősítse a munkásosztály vezető szerepét és ezzel együtt építse, szilárdítsa a munkások, az értelmiségiek és alkalmazottak szoros összefogását, együttes alkotó munkáját a szocializmus teljes felépítése érdekében.

Fejleszteni kell a területi szakszervezeti szervek munkáját is. Úgy látjuk, akkor járunk jó úton, ha a következő években igyekszünk az iparági szakszervezetek tevékenységét szakmaibb, területi szerveink munkáját pedig szakmaközibb jellegűvé tenni.

Az elmúlt hónapokban mintegy 200 ezer szakszervezeti bizalmit választottak. Óriási erő ez, ha a bizalmiak megfelelő segítséget is kapnak fontos feladataik elvégzéséhez és ha a bizalmiak munkáját jelentőségének megfelelően becsüljük. A szakszervezeti bizalmi a dolgozók legközvetlenebb szakszervezeti vezetője. Velük, közöttük él, dolgozik. Legközvetlenebbül érzékeli a dolgozókat foglalkoztató kérdéseket, leghamarabb és legeredményesebben is tud napi kérdésekre választ adni, gondjaikon segíteni.

Szóvá kell tenni a szakszervezeti jogok nem elég határozott gya-

korlását is. A jogok akkor érnek valamit, ha nemcsak papíron vannak, hanem azokkal a szükséges esetekben bátran élnek is. Ismét hangsúlyozzuk: nem szabad megengedni, hogy hazánkban a munkások, a dolgozók jogait bárki is következmények nélkül megsérthesse! Ezért minden szakszervezeti tisztségviselő a maga szintjén felelős. Elsősorban választóinak, de felettes szerveinek is. A hibák e téren akkor érzékelhetők leginkább, amikor a dolgozók indokolt elégedetlenségüket, vagy vélt sérelmeiket a helyi szakszervezet mellőzésével próbálják megoldani. A dolgok megvizsgálása után ilyen esetekben azt lehet megállapítani, hogy sok mindent el lehetett volna kerülni, ha a helyi szakszervezet bátran élt volna jogával. Vétót emelt volna, vagy kezdeményezte volna a helyzetért felelős gazdasági vezető munkájának és magatartásának megvizsgálását.

Előfordul — főleg a társadalmi tisztségviselők körében —, hogy egyes gazdasági vezetők személyes megtorlást igyekeznek alkalmazni a dolgozók jogos érdekeiért kiálló tisztségviselőkkel szemben. Tudjuk, nem általános ez a probléma. De óvunk minden gazdasági vezetőt ilyen hibák elkövetésétől. A mozgalmi tisztségviselőknek tisztelet és elismerés jár becsületes munkájukért, kiállásukért. A felettes szakszervezeti szerveket pedig felhívjuk: jobban figyeljenek oda a jövőben az ilyen jelenségekre. Segítsék és bátorítsák, szükség esetén védjék meg a tisztségviselőket.

A vállalati szakszervezeti tanácsok létrehozásával a vállalati szakszervezeti munkának szélesebb, demokratikusabb alapja lett. A szakszervezeti tanácsok alkalmasak arra, hogy gyáregységi, vállalati szinten ellássák az összes szervezett dolgozó képviseletét. Ez a tény azonban nem jelentheti azt, hogy háttérbe szorulhatnak a szakszervezeti taggyűlések, a szervezett dolgozóknak az a lehetősége és joga, hogy közvetlenül megtárgyalják és végső soron eldöntsék a szakszervezeti ügyeket. A szakszervezeti szervek a dolgozók választott szervei, értük, velük együtt kell hogy dolgozzanak.

Tisztelt Kongresszus!
Kedves Elvtársak!

Nem feledkezhetünk meg soha arról, hogy tevékenységünkért a világ dolgozói előtt is felelősek vagyunk.

A kapitalista és a fejlődő országok munkásai közül sokan eljutnak gazdasági és politikai harcaik során a szocializmus gondolatához. Tudni, látni akarják, milyen is a megvalósuló szocializmus.

Nekünk is szükségünk van arra, hogy a más országokban élő osztálytestvéreink tudjanak arról, hogyan gyakorolja a mi országunk munkásosztálya a kezében levő hatalmat. Ugynakkor nekünk is tö-

rekednünk kell arra, hogy megismerjük, megértsük, mi és hogyan történik máshol.

El kell gondolkoznunk az utóbbi években, hónapokban a legfejlettebb tőkésországokban kirobbant nagy munkásharcok okain és körülményein. A dolgozók a burzsoázia minden manőverezése ellenére újra és újra harcba indulnak és megtanulják, hogy csak harcos kiállással és erőik összefogásával lehet bármilyen eredményt kicsikarni és megtartani. Ez a magyarázata annak, hogy nyugati testvérszervezeteink, a francia CGT és az olasz CGIL befolyása növekszik, s hogy ugyanakkor több nagy nyugat-európai szakszervezet a megújulás, az útkeresés időszakában van.

A nemzetközi munkásosztály érdekeinek mind szélesebb felismerése világszerte új helyzetet teremt. A nemzetközi szakszervezeti mozgalomban erőteljes és pozitív irányú differenciálódás zajlik le. Mindez az eddiginél szélesebb összefogás lehetőségét nyújtja. A szélesebb körű összefogás megvalósítása érdekében tevékenykedik a Szakszervezeti Világszövetség és tagszervezetei, de a kívül álló szakszervezetekben is jelentős erők lépnek fel az egység szellemében. Egységtörekvések tapasztalhatók minden kontinensen. Érezhető ez Európában is. A tőkésországok számos nagymúltú szakszervezetében növekednek azok az erők, amelyek lépést kívánnak tartani a dolgozó tömegek harcosságával és egységóhajával. Ez az alapja a korunkban világszerte tapasztalható szakszervezeti egységfolyamatoknak.

A magyar szakszervezeti mozgalom nemzetközi kapcsolatainak építése során ezekre az egységfolyamatokra támaszkodik. Mi becsületes szándékot tételezünk fel mindenkiről, aki kész együttműködni a munkásosztály legfontosabb kérdéseinek megoldásában, mint ahogyan bennünket is egy cél, a dolgozók érdekeinek következetes képviselete vezet.

Munkásosztály csak egy van és az oszthatatlan. Ebből kiindulva arra törekszünk, hogy a munkások nyelvén beszélve, a diplomáciát másoknak hagyva, szót értsünk minden valóságos szakszervezettel. Ennek alapján építjük kétoldalú kapcsolatainkat más országok különböző szakszervezeteivel, s veszünk részt nemzetközi akciókban.

Ebben a szellemben helyeselné a magyar szakszervezeti mozgalom többek között egy széles körű európai szakszervezeti konferencia megszervezését is. A dolgozók érdekei Európában sok közös vonást mutatnak. Alapvető érdekközösségük független attól, hogy milyen társadalmi rendszerben élnek, vagy milyen szakszervezethez tartoznak. A munkások felelősséget éreznek Európa sorsáért, saját sorsukért: módot kell találni arra, hogy közös ügyeinket közösen beszélhessük meg.

Mindezekkel a törekvéseinkkel nem állunk egyedül. Hatalmas erőt ad szakszervezeti mozgalmunknak — és nemcsak nemzetközileg, hanem belső tevékenységünk szempontjából is — egységünk a Szovjetunió és a szocializmust építő országok szakszervezeteivel.

A magyar szakszervezeteket, munkásosztályunkat, népünket a testvéri barátság erős szálai fűzik a szovjet szakszervezetekhez, a szovjet munkásokhoz, a Szovjetunió népeihez. Ez a barátság történelmünk viharaiban és napsütötte időszakaiban, a nehéz harcokban és a békés építésben egyaránt kiállta a próbát, s mint minden igaz barátság: mennél idősebb, annál erősebb!

Népünk tapasztalatai igazolták, hogy a társadalmi haladásért, a dolgozó milliók felemelkedéséért vívott harc mindig a proletár nemzetköziség zászalaja alatt folyt, s az internacionalizmus próbája a Szovjetunióhoz való viszony. A szovjetellenesség mindig a nép ellenségeinek ideológiája volt, amely a néptömegek számára nyomort, pusztulást, hirdetőire pedig szégyent, gyalázatot hozott. A Szovjetunió iránti barátságtól és hűségtől sem hamis szirénhangok csalogatásai, sem átkozódások és rágalmak nem tántoríthatnak el bennünket. A munkás-nemzetköziség, a szovjet—magyar barátság a magyar nép felemelkedéséért harcoló erők számára mindig szent eszme volt és marad a jövőben is. Hűségünk az internacionalizmushoz népünknek felvirágzást, hirdetőinek dicsőséget és megbecsülést hozott eddig is, és hoz ezután is.

Erőnket megsokszorozza a Szakszervezeti Világszövetséghez tartozásunk. Az SZVSZ, amely éppen itt Budapesten tartotta VII. világkongresszusát, újra bebizonyította, hogy megérti korunk követelményeit, és alkalmas arra, hogy választ adjon a dolgozók alapkérdéseire.

A béke, a haladás, a demokrácia erői az utóbbi években nagy harcokat vívtak és nagy eredményeket értek el. E harcok hőseit, vietnami testvéreinket, az arab országok dolgozóit, az imperializmussal harcban álló ázsiai, afrikai, latin-amerikai népeket, a jobb életért küzdő munkástársainkat, a szocialista világban velünk munkálkodó osztálytestvéreinkkel együtt arról biztosítjuk: velük vagyunk és igyekszünk jól végezni dolgunkat hazánk és a nemzetközi munkásosztály javára.

Tisztelt Kongresszus!
Kedves Elvtársak!

Beszámolóm végén ismét hangsúlyozni kívánom a szakszervezetek nagy felelősségét a munkásosztály előtt, a bérből, fizetésből élő dolgozók előtt, az egész szocialista nemzet előtt és a nemzetközi munkásosztály előtt is.

A szakszervezet, amely nálunk a munkásosztálynak csaknem egészét, a bérből, fizetésből élő dolgozók 93 százalékát tömöríti, joggal érzi magát felelősnek a munkáshatalomért és népünk jövőjéért.

Iskola a mi szakszervezeti mozgalmunk. De ne képzeljük magunkat benne professzornak. Mindenkinek jót tesz, ha néha tanítványként ül le a padba. Tanítjuk és tanuljuk benne a szocialista társadalom építését, az emberek formálását, a szocialista demokráciát, a tájékoztatást és a felvilágosítást, a szolidaritást, a felelősséget az osztályért és a társadalomért. Rossz oktató és csapnivaló tanuló lenne az, aki a súlyos hazai és nemzetközi méretű tapasztalatok után a szükséges tanulságokat nem vonná le.

Mi a tanulságokat levontuk és igyekszünk levonni. Ennek egyik példája pártunk kongresszusa volt, s példája jelen kongresszusunk is.

Emlékszünk rá, még nem is olyan régen — alig 15 éve — ez a terem milyen szellemmel volt telítve. A csalhatatlannak kikiáltott vezérek szellemével. Azóta azonban azoknak a munkásoknak a szelleme van jelen, akiknek az ügyét, érdekeit szent kötelességünk képviselni.

Társadalmunk fejlődését, hazánk gyarapodását, a dolgozók életének fokozatos javulását mindenki érzi és látja, aki itt él, aki nyitott szemmel jár az országban. Amit elértünk, arra büszkék vagyunk, mert ezt munkásosztályunk, népünk alkotómunkája hozta létre. De azzal is tisztában vagyunk, hogy még nem vagyunk ott, ahol — mint a költő mondotta — „a bőség kosarából mindenki egyaránt vehet".

A szocialista rendszer vonzereje nemcsak a gazdasági élet javulásában van, hanem emberségében, humanitásában. Abban, hogy az ember igazán emberré válni csak akkor és olyan mértékben tud, amilyen mértékben részt vehet saját sorsának alakításában.

Már elmondtuk néhányszor, de nem árt ismételten hangsúlyozni: csak a szocialista rendszer az, amely intézményesen támogatja a jót, a szépet, amely zöld utat nyit az igaznak, az emberinek. Persze ez sem valósul meg mindenütt önmagától. Létezik még és hat a rossz, a hazug, a közömbös is, amely megkeseríti a dolgozó emberek életét. A mi hivatásunk, a szakszervezetek kötelessége is, hogy támogassuk a szépet, az igazat, a jót. Ápoljuk, közüggyé tegyük mindazt, ami az emberek életét tartalmasabbá, gazdagabbá teszi.

Kedves Elvtársak!

Tisztelt Kongresszus!

Az elmúlt négy esztendőben sokat küzdöttünk, fáradoztunk munkásosztályunkért, népünkért. Az eredményekben tükröződik a szakszervezeti mozgalom sok tízezer munkásának, tisztségviselőjének áldozatkész munkája, hozzáértése, a szocializmus iránti elkötelezettsége. A XXII. kongresszus méltó fórum arra, hogy köszönetet mondjunk lelkes, áldozatos tevékenységükért, s további lankadatlan, kitartó munkára kérjük és hívjuk őket.

Kérem a tisztelt kongresszust, vitassa meg és fogadja el a Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolóját és a kiküldött dokumentumokat.

A SZOT SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK SZÓBELI BESZÁMOLÓJA

Előadó:
SOMOGYI MIKLÓS,
a számvizsgáló bizottság elnöke:

Tisztelt Kongresszus! Kedves Elvtársak!

A Szakszervezetek Országos Tanácsának számvizsgáló bizottsága a Magyar Szakszervezetek Alapszabályában előírt kötelezettségének megfelelően végezte munkáját. A számvizsgáló bizottság írásos jelentésében részletesen beszámolt a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a különböző szakszervezeti szervek és intézmények gazdasági tevékenységének a legutóbbi kongresszus óta elért fejlődéséről, valamint a számvizsgáló bizottság munkájának eredményeiről, hiányosságairól.

A szakszervezetek gazdasági munkájának jelentős fejlődéséhez nagymértékben hozzájárult az a körülmény, hogy a különböző szakszervezeti szervek többsége felismerte a gazdasági munka mozgalmi jellegét és politikai jelentőségét. Így a gazdasági munkát és az ehhez kapcsolódó számvizsgáló bizottsági tevékenységet ma már a szakszervezeti szervek többségében jelentőségének megfelelően értékelik.

Az alapszabály értelmében mindenkor vizsgáltuk, hogy az anyagi erőforrások és a rendelkezésre álló eszközök a szakszervezeti mozgalom célkitűzéseinek érdekében kerültek-e felhasználásra.

Írásos beszámolónk számszerű adataiból kitűnik, hogy az elmúlt négy évben minden szinten nagymértékben megnövekedett a bevételek és kiadások összege. Számvizsgáló bizottságunk a maga területén erőfeszítéseket tett azért, hogy — rendszeres vizsgálataival, a pénzügyi fegyelem és a számviteli előírások betartásával — a szakszervezeti mozgalom célkitűzéseinek megfelelően használják fel a rendelkezésre álló pénzösszegeket. Ez jóval elmélyültebb munkát igényel. Szélesebb körű ismeretek szükségesek ahhoz, hogy vizsgálatainkat elemezzük és értékeljük, s így a tájékoztatóink segítségül szolgáljanak a mozgalom vezetőinek, intézkedéseik kialakításához. Ezt a módszert ajánlottuk az alsóbb számvizsgáló bizottságoknak is. Ennek továbbfejlesztése véleményünk szerint hasznos.

Az alapszabály számvizsgáló bizottságunk feladatává teszi a SZOT és intézményei, vállalatai gazdálkodásának rendszeres ellenőrzését. Írásos anyagunk és a számszerű táblák ezt a tevékenységünket részletesen ismertetik.

Vizsgálataink és az abból fakadó javaslataink mindenkor segítő szándékúak. Törekedtünk a pénzügyi tevékenység területére átvinni azt a fejlődést, amely a szakszervezeti mozgalom más területén nagymértékben jelentkezett. Véleményünk szerint a számvizsgáló bizottságok akkor töltik be feladatukat, ha tevékenységük során a gazdálkodásban jelentkező hiányosságokra nemcsak rámutatnak, hanem egyidejűleg javaslatokat is tesznek a hiányosságok felszámolásának módjára. Az a tapasztalatunk, hogy mind a SZOT apparátusa, mind a SZOT intézményei, vállalatai szívesen vették és elősegítették vizsgálatainkat, azok eredményét mindenkor megbeszéltük és javaslatainkkal a legtöbbször egyetértettek.

Megállapíthatjuk azt is, hogy szakszervezeti mozgalmunk általános fejlődésével nem tartott megfelelően lépést a gazdálkodás, a pénzügyi munka kibontakozása. E megállapításnál nem az apparátusban dolgozókra gondolunk, hanem a vezető testületekre. Ebben a számvizsgáló bizottság is hibás, mert nem elégszer és nem kellő mértékben vittük az elnökség elé azokat a kérdéseket és problémákat, amelyeket az életben tapasztaltunk.

Az elmúlt négy évben, de még a korábbi években sem került a szakszervezeti mozgalom gazdasági, pénzügyi munkája érdemben a Szakszervezetek Országos Tanácsa elé. Azt is el kell ismerni, hogy erre mi, a számvizsgáló bizottság sem késztettük eléggé a vezetést. Talán ez is oka annak, hogy a szakszervezeti mozgalom más területén történt nagy fejlődést nem követte a gazdálkodásban is jól megfontolt, a lehetőségeket eléggé számba vevő, távlati tervező munka.

A szakszervezeti mozgalom hagyományai, de a mai élet is azt követeli, hogy a tagdíjak összegének minél nagyobb hányadát közvetlenül a tagságnál, az üzemben használják fel. Ez az elv általában érvényesül is. Ezt szolgáják a SZOT különböző intézkedései. Az élet azonban e téren is sok, változatos és gazdag tapasztalatot ad a számunkra. Ezért szükséges elgondolkozni azon, vajon teljes mértékben helyes volt-e az a döntés, amely a tagdíjak 50 százalékát minden differenciálás nélkül az alapszervezeteknél hagyta. Tudjuk jól, vannak alapszervezetek, ahol még így sem fedezi a költségvetés a kiadásokat. Azonban az alapszervezetek többségénél a tagdíjak 50 százaléka, valamint a vállalatoktól a szakszervezet rendelkezésére törvény szerint adott összegek, a szükségleteknél jóval többet tesznek ki, és így a több ezer alapszervezetnél levő összegek akkumulálódása elaprózódik és így is használódik fel legnagyobb

részben. Azt gondoljuk, hogy az elv megtartása mellett helyes lenne, ha a központi vezetőségek ebben a kérdésben is nagyobb önállóságot kapnának. Természetesen ezzel együtt felelősségüknek is növekednie kell.

Számvizsgáló bizottságunk rendszeresen ellenőrizte többek között a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóságának és intézményeinek a munkáját. Ezt az ott dolgozó elvtársak jó néven vették, igényelték is. Egyetértettünk és tapasztalatainkkal támogattuk az elnökség állásfoglalását, hogy a meglevő és bővülő szakszervezeti és állami forrásokból származó anyagi eszközöket hatékonyabban használjuk fel a szervezett dolgozók és családjaik, valamint gyermekeik üdültetése érdekében.

Szakszervezeti mozgalmunk segélyezési formái helyesek. A szakszervezetek segítséget adnak a szervezett dolgozóknak és családjuknak házasság, szülés, halálozás esetén. Adnak rendkívüli segélyt is. Félreértés ne essék, senkit sem kívánunk elütni attól, ami neki jár! Azonban szerveink a merev normák, keretek között gyakran nem találják meg annak a lehetőségét, hogy azoknak a családoknak, amelyek valóban rászorulnak, megfelelő összegű segélyt adjanak, olyant, ami valóban segítségnek nevezhető. Azt is látni kell, hogy vannak szemérmes emberek — a legrendesebb emberek általában ezek —, és éppen ezek között vannak nagyon sokszor azok, akik rászorulnak a segítségre. Tehát nem mindig csak azoknak kellene segélyt adni, akik kérik.

A számvizsgáló bizottságok jórészt már munkatervek alapján dolgoznak. A költségvetés előkészítésében azonban csak a legritkább esetben vesznek részt. A vizsgálataik közben szerzett tapasztalataikat nem érvényesítik. A mérlegbeszámolók elemzésével és bírálatával még nem mindenhol foglalkoznak.

Jobban kell biztosítanunk azt is, hogy vizsgálati programjaink valóban mindig a legaktuálisabb, a mozgalom szempontjából az adott időszakban legfontosabbnak ítélt feladatok pénzügyi, gazdálkodási vetületeivel foglalkozzanak. Jobban szemügyre kell vennünk azt, hogy egy-egy, politikailag fontos határozat pénzügyi előkészítése az illetékes szervek részéről megfelelően megtörtént-e.

Elsőrendű feladatunknak tekintjük továbbra is az üdültetési tevékenység vizsgálatát — lényegében az eddigi keretekben és mélységben. Az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság munkájának továbbfejlesztéséhez viszont helyesnek látnánk annak a megvizsgálását, hogy mennyiben lehet korszerűsíteni, gépesíteni és racionalizálni az üdülőjegyekkel kapcsolatos eléggé komplikált adminisztrációt és azt, hogy mennyire lehetséges az üdülőjegyek elosztásánál

az igények és a keretek jobb összehangolása, jobb közelítése egymáshoz.

Hasonlóan kiemelt feladatok a társadalombiztosítási tevékenység ellenőrzése is. Itt tovább kell folytatnunk a gyógyszerellátás közismerten bonyolult problematikájának vizsgálatát. Hiszen évek óta nagy gondot okoz ez, és megoldása várhatóan hosszabb időt igényel. Ehhez a Társadalombiztosítási Főigazgatóság és az illetékes pénzügyi, egészségügyi szervek összehangolt javaslata alapján felső szintű döntések szükségesek.

Úgy gondoljuk — noha eddig sem volt elhanyagolt területünk —, hogy az eddigieknél többet kell foglalkoznunk a kulturális tevékenység vizsgálatával. Különösen az szmt-k és a szakmák irányítása alá tartozó művelődési házak munkájáról szóló tájékozódásra gondolunk, mert a gyakoribb vizsgálódás most már általánosítható következtetések levonására is lehetőséget nyújthat, amit — írásbeli beszámolónk idevonatkozó része szerint is — fontosnak, kívánatosnak tartunk.

A többi vizsgált szerv a felismert kisebb hiányosságok kijavításával és felszámolásával tudja elsősorban fejleszteni munkáját.

Általánosan ki kell emelnünk, hogy a SZOT irányítása alá tartozó intézmények és vállalatok méretei állandóan növekszenek, mind nagyobb és nagyobb számban érik el a nagyüzemi szintet. Ez a gazdasági munkában minőségi változást jelent, és nagymértékben növeli az ellenőrzések szakszerűsége iránti igényt is.

De nemcsak a SZOT, hanem a szakszervezeti mozgalom más területein is állandóan növekszenek a vizsgálandó területek. Ugyanakkor növekszik az ellenőrzések szakszerűsége iránti igény is. Megállapíthatjuk, hogy ezek a jelenségek növelik a számvizsgáló bizottság feladatait, amelyeknek eleget kell tennünk, és kötelességünk erre úgy felkészülnünk, hogy munkánkban szigorúan megőrizzük azokat az elemeket, melyek a gyakorlatban beváltak és eredményesnek bizonyultak. Vagyis rugalmasság a fejlődés irányában, megtartva azonban azt, ami eredményes és jó.

A jövőben nagyobb energiát kell fordítanunk annak a helyes irányban megkezdett munkának a folytatására is, amit az elmúlt időszakban az alsóbb szervek mellett működő számvizsgáló bizottságokkal való kapcsolat fenntartására, szilárdítására indítottunk. E kapcsolattartás során a tapasztalatcsere, a konzultatív megbeszélés és az elvtársi együttműködés más formáinak igénybevételével kell segíteni munkájukat. Itt a kongresszuson is hangot kell azonban adni annak, hogy igen sok alapszervezeti, sőt néha középszervi vagy iparági szakszervezeti központok mellett működő számvizsgáló bizottság is mostoha körülmények között végzi munkáját. Többször

felvetettük, itt is szóvá tesszük, hogy ezen a helyzeten változtatni szükséges.

Állami és gazdasági életünk fejlődése következtében folyamatosan növekszenek az alapszervezetek gazdasági feladatai. Ezzel összefüggésben az alsóbb szervek mellett működő számvizsgáló bizottságok feladatai is növekednek, bonyolultabbá válnak. A vállalati részesedési alap egy jelentős része is — például a kulturális és a sporttámogatások — a szakszervezeti alapszervezetek rendelkezése alá került. Ezek felhasználásának ellenőrzése nagy gondosságot, szakszerűséget igényel.

A most lezajlott választások során a régi, több éves tapasztalatokkal rendelkező számvizsgáló bizottsági elnökök és tagok mellett jelentős számú olyan számvizsgáló bizottsági tagot is megválasztottak, akik ilyen munkát eddig még nem végeztek. Ennek megfelelően a számvizsgáló bizottsági elnökök oktatását differenciáltan kell megvalósítani. Az újonnan választott számvizsgáló bizottsági elnököket a számvizsgáló bizottsági munka alapkérdéseivel kell elsősorban megismertetni, mert ha szakemberek is, de a szakszervezeti munka nem vállalati, nem állami feladat. Ez társadalmi, segítő munka kell hogy legyen a jövőben is.

Összefoglalva: úgy látjuk, hogy bizottságunk további munkájában nem valamiféle új irányvonalra van szükség, hanem a korábban kialakult irányban, lényegében a korábbi célok szellemében kell folytatni munkánkat, de jobban, magasabb színvonalon és politikusabban. Kérjük a tisztelt kongresszust, hogy a számvizsgáló bizottsági munka színvonalának növelése érdekében kifejtett eddigi törekvéseinket jóváhagyólag vegye tudomásul.

BISZKU BÉLÁNAK, A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT POLITIKAI BIZOTTSÁGA TAGJÁNAK, A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TITKÁRÁNAK FELSZÓLALÁSA

Tisztelt Kongresszus!
Kedves Elvtársnők és Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében tisztelettel köszöntöm a magyar szakszervezetek XXII. kongresszusát, a kongresszus valamennyi résztvevőjét, s az Önök személyén keresztül a szakszervezetek tagságát, egész munkásosztályunkat. Örömmel teszek eleget a Kádár János elvtárstól kapott megbízatásnak, s ezennel átadom a tisztelt kongresszusnak pártunk első titkárának személyes üdvözletét és legjobb kívánságait.

Központi Bizottságunk és egész pártunk a szakszervezeti munkát megillető érdeklődéssel tekint a kongresszus tanácskozása elé.

Figyelemmel kísértük a szakmai szakszervezetek kongresszusait, tanulmányoztuk a Szakszervezetek Országos Tanácsának írásos jelentését, a számvizsgáló bizottság jelentését, a határozati javaslatot és az alapszabály módosításának tervezetét. Meghallgatva a referátumokat, amelyeket a Szakszervezetek Országos Tanácsa nevében Gáspár és Somogyi elvtársak a kongresszus elé terjesztettek, a Központi Bizottság nevében kijelenthetem, hogy az elvégzett munka értékelésével, a jövőre vonatkozó tervekkel egyetértünk, és támogatjuk azokat a törekvéseket, amelyek a szakszervezetek szerepének növelését szolgálják szocializmust építő társadalmunkban. Meg vagyunk győződve arról, hogy a kongresszus határozatai, állásfoglalásai s azok valóra váltása jól szolgálják a magyar munkásosztály és a nemzetközi munkásmozgalom forradalmi céljait.

A beszámoló híven tükrözte, hogy az elmúlt négy év munkája eredményes volt. A magyar szakszervezetek helyesen éltek és élnek bővülő jogkörükkel, betöltik feladatukat, segítő és aktív harcosai a szocializmust építő munkának, jól képviselik a dolgozók érdekeit, s mindez hozzájárul a párt és a tömegek kapcsolatának fejlesztéséhez, erősítéséhez.

Az eredményekért külön is köszönet és elismerés illeti a szakszer-

vezetek minden funkcionáriusát, azt a több mint 400 ezer szakszervezeti aktivistát, akik önzetlen, öntevékeny, odaadó munkával dolgoznak azért, hogy épülő hazánk, a Magyar Népköztársaság előrehaladjon a szocialista társadalom építésében.

A kongresszus belpolitikai életünk figyelemreméltó eseménye, hiszen a munkásosztály legátfogóbb osztályszervezetének állásfoglalását hivatott tükrözni. De jelentős nemzetközi szempontból is, mert a magyar szakszervezeti mozgalom — internacionalista hagyományaihoz híven — érzi felelősségét nemcsak saját munkásosztálya és a magyar nép, hanem a nemzetközi munkásmozgalom előtt is. Tudatában van annak, hogy a világ munkásai figyelemmel kísérik, hogyan oldják meg a magyar szakszervezetek a szocializmus építésének viszonyai között sajátos feladataikat.

Kedves Elvtársak!

A szakszervezeti munka fejlesztéséhez kedvezőek a politikai feltételek. Pártunk X. kongresszusa, munkásosztályunk, egész dolgozó népünk érdekeinek megfelelően, jóváhagyta és továbbfejlesztette azt a politikai irányvonalat, amelyet immár közel másfél évtizede folytatunk. Ezt a politikát a Hazafias Népfront magáévá tette, közvéleményünk, az ország lakossága támogatásáról biztosította, és a választások során szavazataival megerősítette. Pártunk arra törekszik — s ezt fogalmazta meg a X. kongresszus határozata —, hogy a munkásosztály, az egész nép, a szocialista jövő érdekében az eddiginél szélesebb körben bontakoztassa ki alkotóerejét.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyítják, hogy munkásosztályunk, dolgozó népünk képes újabb lendületet adni a szocializmus építésének, mert érti politikánk lényegét. Bizonyítéka ennek a szakszervezetek által kezdeményezett kongresszusi verseny sikere, amelynek eredményeiért ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik ebben részt vettek és munkájukkal növelték anyagi erőforrásainkat, gazdasági lehetőségeinket. Az anyagi eredményeken túl nem kisebb eredmény volt az sem, hogy fejlődött munkásosztályunk tudata, s mindjobban megérti, hogy boldogulása szoros összefüggésben van az anyagi javak termelésének növelésével, a szocialista tervgazdálkodás fejlődésével, s elosztási rendszerünk tökéletesítésével.

Kedves Elvtársak!

A magyar szakszervezeti mozgalom elválaszthatatlanul összeforrt a munkásosztállyal és a nemzeti felemelkedésért folytatott küzdelemmel. Nemzedékek óta a szakszervezetek kiemelkedő harcosokat neveltek a munkásosztály, a párt számára. A vasasok, az építők, a

bányászok szakszervezetei — és sorolhatnánk szinte valamennyi szakmát — a felszabadulás előtt egyidejűleg képviselték a munkások érdekeit, és harcoltak a nemzeti függetlenségért és a haladásért. A mozgalomban megedzett és kipróbált ezrek és tízezrek ma is teljesítik hivatásukat, és öntudatosan dolgoznak a szocializmus építésének különböző posztjain: a pártban, az állam intézményeiben, a szakszervezetekben, más társadalmi szervezetekben és tanítják a felnövekvő munkásnemzedéket.

A szakszervezetek a dolgozók internacionalista és kommunista nevelésének is jó iskolái voltak, s azok ma is.

Társadalmi fejlődésünk belső törvényszerűsége teszi szükségessé, hogy szocialista viszonyaink között a szakszervezetek még jobban betöltsék hivatásukat, s magasabb színvonalon folytassák munkájukat. Ehhez elegendhetetlenül szükséges a jól végzett munka még nagyobb anyagi és erkölcsi megbecsülése. A munkásember mindent megért, ha látja munkája értelmét, de nem tűri el a szocialista elveinkkel összeférhetetlen jelenségeket: az értelmetlenséget, a pazarlást, a basáskodást, a hatalommal való visszaélést, s azt, ha igazságtalanságok érik. Mindezek a nemkívánatos jelenségek leküzdhetők, ha a vezetők és a tömegek összeforrottak és egységesen, együttes erővel harcolnak szocialista elveink valóra váltásáért.

Hazánkban az utóbbi években, a változó társadalmi körülményekhez, a fejlődő szocialista viszonyokhoz igazodva, megnövekedett a társadalmi és tömegszervezetek, közöttük a szakszervezetek jogköre is. Pártunk tudatosan törekszik a szakszervezetek jogainak, befolyásának és felelősségének növelésére, s ezért olyan feltételeket teremtett, amelyeknek pozitív hatása áthatja, formálja egész társadalmi, politikai életünket. A szakszervezetek szerepének növelése része a munkáshatalom erősítésének, a szocialista demokrácia folyamatos fejlesztésének. Mindez összefügg azzal a munkával, amit államéletünk fejlesztése, a tanácsrendszer tökéletesítése, a társadalmi és tömegszervezetek szerepének növelése érdekében végzünk, s azt a célt szolgálja, hogy az egypártrendszer viszonyai között is megfelelő biztosítékaink legyenek arra, hogy a társadalmi fejlődésünk során jelentkező ellentmondások kellő időben felszínre kerüljenek és szocialista megoldást nyerjenek. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy társadalmunk, amely nagy eredményeket tudhat magáénak, kizárólag ellentmondásokból áll. Népünk egységes szocialista céljaink képviseletében és megvalósításában. A szocialista demokrácia fejlesztésével, az üzemi demokrácia kiterjesztésével azt akarjuk elérni, hogy a dolgozók hatékonyabban vegyenek részt saját ügyeik intézésében. Egyetlen vezető sem tud jól dolgozni, ha nem támaszkodik naponta a dolgozó kollektíva erejére, tapasztalataira, tettrekészségére.

Mindezek a kérdések a szakszervezeti munkában nem elméleti síkon, hanem a mindennapi munkában jelentkeznek. A munkások azt várják, hogy bér-, szociális, kulturális, munkavédelmi igényeiket — melyeket a szakszervezeti kongresszusokon megfogalmaztak — rangsorolják és velük együtt megteremtsék a megoldáshoz szükséges feltételeket. A Központi Bizottság véleménye szerint a szakszervezeti mozgalom betölti e hivatását. A szakszervezeteknek van tekintélye, szava társadalmunkban. Közreműködése, tapasztalatainak figyelembevétele nélkül nem oldható meg egyetlen fontos társadalmi feladat sem. Befolyása érvényesül a kormányzati munkában, a lakás-, ár-, bér- és kereskedelempolitikai intézkedésekben csakúgy, mint a vállalati tervekben, a kollektív szerződésekben.

Pártunk X. kongresszusa nagy figyelmet szentelt a szakszervezeteknek. Megállapította, hogy alapvető hivatásuk a munkásosztály hatalmának védelme, erősítése, a szocialista társadalom felépítésének támogatása, a dolgozó emberek kommunista szellemben történő nevelése. A szakszervezetek előbbiekkel összefüggő és együttes feladata: a munkásosztály, a különböző iparágak, szakmák, rétegek, a dolgozó kollektívák és az egyes szakszervezeti tagok jogainak, érdekeinek védelme. A többirányú feladat tulajdonképpen összhangban van egymással. Egyrészt azért, mert szocializmust építő társadalmunkban a dolgozók alapvető érdekei megegyeznek. Másrészt azért is, mert az érdekvédelmi tevékenység fő vonása: érvényt szerezni a szocialista állam törvényes rendelkezéseinek, és fellépni azokban az esetekben, ha azokat a dolgozó emberek rovására megsértik. Az ilyen esetekben a kollektívák és az egyes dolgozók érdeke társadalmi érdek is.

A szakszervezetek őrködjenek azon, hogy a dolgozók valóban élvezzék mindazokat a jogokat és előnyöket, amelyeket a szocialista rendszer már ma nyújtani tud. Lehetnek természetesen olyan igények is, amelyek ma még nem vagy csak részben elégíthetők ki. Azért dolgozunk, hogy minden jogos szükséglet minél hamarabb kielégíthető legyen. Amire már ma megvan a lehetőség, az sehol és sohase sikkadjon el. Nagyon sok függ e tekintetben azoktól a vezetőktől, akik a dolgozók mindennapi ügyeiben döntésre hivatottak. A szakszervezetek legyenek rajta, hogy az állami gazdasági rendelkezéseket és a lehetőségeket mindig helyesen értelmezzék. Ne ridegen és elutasítóan, hanem a segítés, a megoldás szándékával közelítsék meg a dolgozó emberek ügyeit. Mindenki, akire az emberi ügyek intézését bízták, köteles megértéssel, jóindulattal és figyelemmel foglalkozni ezekkel a feladatokkal. A szakszervezetek segítsék ennek a szellemnek az érvényesülését minden munkahelyen.

Az érdekvédelmi tevékenység általában és meghatározott esetek-

ben is meglehetősen bonyolult, mert vannak olyan egyéni, szakmai és rétegérdekek, amelyek eltérnek vagy ellentétben vannak egymással. Előfordulnak olyan igények is, melyek önmagukban helyesek, de megoldásuk feltételei még nem teremtődtek meg. Ilyenkor a szakszervezetektől azt várjuk, hogy társadalmi és politikai felelősségük tudatában keressék az összhangot, s a szocialista állam és gazdaság vezetőivel együttműködve dolgozzanak a feltételek megteremtésén. Gazdaságirányítási rendszerünk és szocialista demokráciánk fejlődése mind több lehetőséget nyit meg az ilyen értelmű érdekvédelmi munkához. Az üzemek kibővült önállósága, a helyi államigazgatási szervek hatáskörének kiszélesítése — nézetünk szerint — tovább növeli a szakszervezeti munka lehetőségeit.

A szakszervezetek társadalmi szerepének növeléséhez az is nagymértékben hozzájárult, hogy rendszeressé váltak a kormány és a Szakszervezetek Országos Tanácsa között a munkások munka- és életkörülményeinek javításával összefüggő tárgyalások. Ez további teret nyitott a szakszervezetek kezdeményezéseinek és annak, hogy a kormány és a SZOT egyeztesse álláspontját a gazdaságpolitikai, az életszínvonal- és szociálpolitikai és a dolgozók munkakörülményeit érintő más fontos kérdésekben. Az állami irányító szervek és a szakszervezetek között időnként vélménykülönbségek, nézeteltérések is adódnak. Ez természetes. Arra kell törekedni, hogy ezek felszínre kerüljenek és közös erővel megtalálják a megoldást. Helyeseljük, ha a Szakszervezetek Országos Tanácsa a törvényes rendelkezések megsértőivel szemben szót emel a kormánynál, a Központi Bizottságnál. Mint ahogy az is helyes és követendő gyakorlat, hogy a munkásállam kormánya a szakszervezetek támogatását kéri és kapja meg a munkáshatalom erősítéséhez, a gazdasági építőmunka hatékonyságának növeléséhez, a munkafegyelem és szervezettség javításához, az életszínvonal növeléséhez szükséges anyagi feltételek megteremtéséhez. Mindezt a munkásdemokrácia fontos elemének tartjuk.

Kívánatos, hogy a szakmai szakszervezetek és a szakszervezeti bizottságok szüntelenül keressék munkájuk javításának módozatait, hogy minél inkább megfeleljenek a munkásosztály, a tagság igényeinek. Abból induljanak ki, hogy a proletárdiktatúra rendszerében, mint mindennek és mindenkinek, a szakszervezeteknek is a jogai és kötelességei elválaszthatatlanok. Szervezzék és neveljék a dolgozókat becsületes munkára, kötelességeik teljesítésére. Segítsék, hogy állandóan növekedjék a gazdasági munka hatékonysága. Dolgozzanak azon, hogy minden szervezett dolgozó hozzájáruljon társadalmunk politikai és gazdasági erejének növeléséhez. Mozdítsák elő a dolgozók anyagi, szociális és kulturális szükségleteinek kielégítését. Védelmezzék a dolgozók jogos érdekeit.

Kedves Elvtársak!

Erről a helyről külön is szeretnék szólni a szakszervezetekben dolgozó kommunistákhoz.

A szakszervezetek növekvő politikai, érdekvédelmi, gazdasági és kulturális feladatai azt követelik, hogy a kommunisták mind nagyobb számban végezzenek aktív munkát abban a szakszervezetben, amelynek tagjai. A szakszervezetekben dolgozó kommunisták felelősek azért, hogy a párt politikájának példamutatással és meggyőzéssel szerezzenek érvényt. Legyenek elsők a feladatok vállalásában. Figyelemmel tanulmányozzák a tömegek tapasztalatait, észrevételeit, kritikáját. Gondoskodjanak arról, hogy szakszervezeti bizottságuk hivatásának megfelelően működjék és teljesítse feladatait. Legyenek élharcosai az üzemi demokrácia fejlesztésének. Abban a tudatban végezzék ezt a fontos pártmunkát, hogy a munkásosztály, a szocialista társadalom legnagyobb — és jelentőségében, hivatásában semmi mással nem pótolható — osztályszervezetében, a bérből és fizetésből élők tömegszervezetében dolgoznak.

Tisztelt Kongresszus, Kedves Elvtársak!

Pártunk Központi Bizottsága meg van győződve arról, hogy helyesen határozza meg a szervezett dolgozók soron következő feladatait. Ugyanakkor jó ösztönzést és lendületet ad a szakszervezetek minden aktivistájának és valamennyi tagjának e feladatok teljesítéséhez. A párt épít a szakszervezetekre, ahogyan a szakszervezetek is számíthatnak a párt bizalmára és támogatására.

A magyar munkásosztály, a dolgozó nép nagy áldozatokat hozott a szocializmus építéséért. Ez a mű még nincs befejezve. Tovább kell mennünk a kipróbált úton, s ha az új feladatok megkövetelik, keresni kell az új megoldásokat is. Ahogyan múlik az idő, a végzett munka gazdagabbá teszik a dolgozó emberek életét. Ebben a meggyőződésben kívánok a Központi Bizottság nevében a kongresszusnak további jó munkát, a küldött elvtársaknak sikereket a hozandó határozatok végrehajtásához.

FOCK JENŐNEK, A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT POLITIKAI BIZOTTSÁGA TAGJÁNAK, A MINISZTERTANÁCS ELNÖKÉNEK FELSZÓLALÁSA

Fock elvtárs elöljáróban tolmácsolta a kongresszus részvevőinek a kormány üdvözletét. Utalt arra, hogy nemcsak kormányfői minőségben beszél, hiszen — s ez büszkeséggel tölti el — négy évtizede maga is tagja a szakszervezeti mozgalomnak, s másfél évtizeddel ezelőtt részt vett a felső szintű szakszervezeti vezetésben. Véleménye szerint mind a kongresszus határozati javaslata, mind a referátum helyesen tükrözte a szakszervezeteknek az elmúlt négy évben végzett munkáját s a következő években megoldandó feladatait.

Munkánk, fejlődésünk lényeges követelménye, hogy a párt és a kormány a szakszervezetekkel együtt, egyazon cél érdekében cselekedjen. A továbbiakban hangsúlyozta, hogy a közéleti tapasztalatok közöttük azok, amelyeket a párt X. kongresszusán, a választások előkészületei során és most, a szakszervezeti kongresszuson is szerezhettünk — bizonyítják: a fejlődésnek ez a feltétele biztosított. A párt vezető szerepe ma jobban érvényesül, mint ezelőtt bármikor, mégpedig többek között éppen azért, mert a kormánynak is, a szakszervezeteknek is meghatározott feladatkörük van, lehetőségük ahhoz, hogy önállóan gondolkodjanak és cselekedjenek. A párt ezt a folyamatot tovább akarja erősíteni, de esetenként sem a kormány, sem a szakszervezetek nem élnek megfelelően hatáskörükkel.

Úgy vélem, tevékenységünk a kormányzati és a szakszervezeti munkában is annál eredményesebb lesz, minél inkább merünk önállóan, felelősségteljesen cselekedni, hiszen ismerjük a párt irányvonalát. Az egyes kérdéseket nálunk ma nem egy, két vagy tizenkét ember dönti el, hanem minden lényeges dologban tanácskozunk a dolgozókkal. Velük egyetértésben határozunk olyan kérdésekben is, amelyek az adott időben éppenséggel nem kedvezően érintik a dolgozók egyes rétegeit vagy az egész népet. Az emberekkel ugyanis azt is meg kell értetnünk, amikor esetleges „kellemetlen" intézkedésekre van szükség.

A gazdaságirányítás reformja jelentős változtatást követelt a szakszervezeti munkában, s hozzáfűzöm: ha helyesen, okosan, jól akarunk továbbra is dolgozni, akkor mindannyiunknak — a pártnak, a kormánynak, a szakszervezeteknek, az ifjúsági mozgalomnak és minden egyes embernek — állandóan meg kell újhodnunk. Munkánknak állandóan korszerűnek kell lennie, mert lehetnek kérdések, amelyekre a két év előtti helyes válaszok ma dogmatikusnak, túlhaladottnak, ásatagnak bizonyulhatnak.

Népünk boldogulásáért akarunk dolgozni abban a tudatban, hogy munkánkért felelősséggel tartozunk a nemzetközi munkásmozgalom előtt is. Ez az elv a kormány tevékenységében úgy jut kifejezésre, hogy a legszorosabban a szocialista testvérországokkal működünk együtt. A szocialista országok közül mindenekelőtt a Varsói Szerződés tagállamaival, gazdaságilag elsősorban azokkal, amelyekkel összekapcsol bennünket a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa. Emellett igyekszünk előmozdítani a szocialista országok összességének egységét, tehát azokkal is együtt akarunk dolgozni, amelyek nem tagjai a Varsói Szerződésnek, akár földrajzi távolságuk miatt, akár azért, mert ideológiai vitáink vannak velük.

Őszinte barátai vagyunk a Szovjetuniónak. Nemcsak észokokból, jól felfogott érdekeinkből adódóan, nemcsak azért, mert kereskedelmi forgalmunk nagy része a Szovjetunióval bonyolódik le, s mert határosak vagyunk e szocialista nagyhatalommal, hanem azért, mert a vérünkben, a szívünkben van a Szovjetunió iránti barátság érzése.

Itthon és külföldön sokan képtelenek vagy nem akarják megérteni: ha ez így van, akkor mivel magyarázható, hogy magyar állami vezetők különböző nyugati országokban tesznek látogatásokat, hogy külügyminiszterünket, aki nemrég Olaszországban járt, magánkihallgatáson fogadta a pápa is, és barátságos beszélgetést folytattak, aminek valószínűleg lesz is némi eredménye az állam és az egyház kapcsolatában. Felmerül az is, hogy ideológiai ellentétben vagyunk Kínával, ugyanakkor külkereskedelmi miniszterünk Kínában jár.

Az emberek nem mindig tudják, hogyan ítéljék meg ezeket a dolgokat, nehezen igazodnak el rajtuk. Pedig nézetem szerint ezek egyszerű dolgok. Amellett, hogy a szocialista országokkal összefogunk, a világ minden más országával is kapcsolatokat igyekszünk kiépíteni, olyan szinten, ahogy erre lehetőség adódik. Ezt államunk, népünk és a világbéke érdeke is megköveteli.

Helytelenül járnánk el, ha azt, hogy valakire, egy-egy országra vagy országok csoportjára megharagszunk, azzal nyilvánítanánk ki, hogy nem állunk velük szóba. Légüres tér a világpolitikában nincs. Ahol mi, szocialista országok nem vagyunk jelen, ahonnan megsértődve távol tartjuk magunkat, ott az imperialisták, az ellenségeink

megjelennek és ellenünk dolgoznak. Nekünk bíznunk kell a magunk erejében. Ezen az úton kell továbbra is járnunk, fáradoznunk a világbéke megteremtése, megőrzése érdekében.

Én is voltam szakszervezeti funkcionárius, s jól tudom, hogy a szakszervezeti vezetőknek sokkal könnyebb a dolguk, ha csak hathét szocialista ország szakszervezeti vezetőivel kell tárgyalniuk, így fél óra alatt akár a világ legnagyobb kérdéseiben is meg tudnak egyezni. Kissé nehezebb a helyzet akkor, ha a Szakszervezeti Világszövetség testületében jönnek össze, ahol a nem szocialista országok képviselői is jelen vannak, s a mieinktől eltérő kérdésekkel kell egyeztetni sajátunkat. Itt már nehezebb dolgozni, s mégis egységre kell törekedni. Az ilyen testületben azonban csak úgy lehet egységre jutni, hogy kölcsönösen engedményeket is teszünk azért, hogy végső soron előrehaladhassunk. Még nehezebb feladat egységre jutni a Szakszervezeti Világszövetséghez nem tartozó szervezetekkel. A szakszervezeti világmozgalom negyedszázad óta megosztott állapotban van. Nekünk, az SZVSZ tagjainak, magyar szervezett dolgozóknak nem szabad örök időkre lemondani a szakszervezeti világmozgalom egységének megteremtéséről. Ez nem a holnap vagy a jövő hét feladata, de mindennap küzdenünk kell az egységért. Az egység létrehozásáig bizonyára hosszú idő telik még el. De egyáltalán nem lehetetlen, hogy akcióegységet tudunk létrehozni azokkal az osztálytestvéreinkkel is, akik nem tartoznak a Szakszervezeti Világszövetséghez. Ilyen akcióegység lehetséges például az indokínai háború elítélésében. Európában az európai biztonsági konferencia létrehozásáért kell lépéseket tenniük a szakszervezeteknek, e kérdésekben felvenni a kapcsolatot olyan szakszervezetekkel, amelyek még sok mindenben nem osztják ugyan álláspontunkat, de békét akarnak népük számára.

A kormány és a szakszervezetek közötti együttműködésről beszélve megállapította, hogy ennek alapja az ötéves terv, amelynek jóváhagyott céljai megszabják az együttműködést a legkülönfélébb területeken. Utalt arra a közvélemény által is ismert tényre, hogy a SZOT vezetői és a kormány tagjai — félévenként — rendszeresen tanácskoznak. Az együttműködés azonban ennél sokkal szorosabb, mindennapibb. A Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára rendszeresen részt vesz a kormány ülésein, s a Minisztertanácsban napirendre kerülő témák már az előkészítés időszakában ismertek a szakszervezetek előtt, tehát azokat nem állítják kész helyzet elé. A kormány Gazdasági Bizottságában is képviselve van a SZOT, hallatja a szavát a különböző iparágakat érintő nagy beruházások eldöntésénél. Helyeselte a kormány elnöke azt a javaslatot, hogy a kormányzati munkába vonják be az eddiginél jobban az egyes iparági szakszervezetek vezetőit is.

A normarendezésről szólva kijelentette, hogy szükség van a normák rendezésére, mégpedig folyamatosan. Új technológiák meghonosításával az üzemekben a munka szervezettebbé válhat. A normákat tehát az újfajta szervezettséghez kell igazítani. De semmi esetre sem úgy, amint egy sor üzemben mostanában történt, hogy néhány ember összedugta a fejét, és nem tárgyalva se pártszervezettel, se szakszervezettel, egyszerűen átírkálták a normákat, „eszi, nem eszi, nem kap mást" alapon. Az ilyen módszer elítélendő, ez az eljárás a szakszervezet semmibe vételét jelenti.

A szakszervezetnek ugyanúgy mindenütt, minden üzemben ott kell lennie, együtt kell dolgoznia az igazgatóval, a gazdasági vezetőkkel, mint ahogy együtt dolgozik a Minisztertanáccsal is a SZOT vezetése. Már most felhívom a figyelmet arra, hogy a szakszervezeti munkában a tanácstörvény életbe lépése kapcsán további jelentős változtatásra lesz szükség. Arról van szó, hogy egy sor feladatot, amelyet eddig kormányzati szervek végeztek, a jövőben a tanácsok fognak intézni, a saját területükön. Mivel a szakszervezeteknek is megvannak a területi szervei, ezeknek a szerveknek a munkáját hozzá kell igazítani a tanácsok új körülményeihez, megváltozott helyzetéhez, hogy a szakszervezetektől se kerüljenek „feljebb" a kérdések akkor, ha azokat ott helyben, a tanácsokkal közösen el lehet intézni.

Egyetértés van a kormány és a szakszervezetek között abban is, hogy a megtermelendő nemzeti jövedelmet úgy osszuk el: több mint háromnegyed rész jusson fogyasztásra és valamivel kevesebb, mint negyed részt fordítsunk beruházásra, felhalmozásra. Ahhoz, hogy a tervezett arányokat be tudjuk tartani, a kormány nevében kérem a szakszervezetek segítségét a beruházási munkákhoz is. Mert, ha beruházásokra több pénz megy el, mint amennyit terveztünk, kevesebb jut az elosztásra, tehát az életszínvonalat sem tudjuk az előirányzatoknak megfelelően emelni. Annál is inkább a szakszervezetek segítségére szorul e tekintetben a kormány, mert a beruházási eszközöknek a fele nem a kormány, hanem az üzemek kezében van.

A továbbiakban a munkaerő-mozgásról, a törzsgárdatagok nagyobb megbecsüléséről, a szocialista brigádmozgalomról beszélt, majd a káderpolitikáról szólt.

Megesik, hogy évekig tartó túlzott türelemmel elnézzük az egy-egy vállalatot már túlhaladott módszerekkel vezető igazgató működését, olyan vezetőét, aki nem törődik sem az üzemi demokráciával, sem önmaga továbbképzésével, de azzal sem, hogy körülötte új káderek nevelődjenek, pedig látjuk, hogy felnőnek mellette rátermettebb, hozzá képest fejjel kimagaslóbb káderek. Ezzel a problémá-

val is meg kell birkózni, bátrabban alkalmazva a káderpolitika helyes elveit.

Szociális kérdésekkel foglalkozva elmondta: ezen a területen gördülékenyebb a kormány és a szakszervezetek együttműködése. A feladatok között utalt arra, hogy már ez év végéig rendeznie kellene azoknak a nyugdíjkorhatárt elérőknek a helyzetét, akik még jó egészségnek örvendenek, bírják a munkát.

Már a jövő évben be kellene vezetnünk olyan gyakorlatot, amely arra ösztönzi a korhatárt elérőket, hogy ne akarjanak rögtön nyugdíjba menni. Változtatni lehetne a jelenlegi előíráson, miszerint a nyugdíjösszeg felső határa az eredeti kereset 75 százaléka. Ezt fel kellene emelni 80—85 vagy 90 százalékra olyan formán, hogy a nyugdíjkorhatár után munkában töltött további évek kétszeresen vagy háromszorosan számítsanak. Azon is gondolkodnunk kell, hogy kiterjesszük a nyugdíjasok egyes területeken már tíz-, illetve tizenkettőezer forintban megállapított, az évi hatezer forinthoz képest már jóval felemelt kereseti lehetőségét. Ennek kidolgozásában van még tennivalónk.

Sok szó esett a kongresszuson a nők helyzetének javításáról. Természetesen gyökeresen a kormányzat akkor tudna javítani, ha az anyagi lehetőségek ezt jobban megengednék. Elsősorban a textiliparban, de más ágazatokban is, ahol három műszakban dolgoznak. A kezdeti lépés már megtörtént azzal, hogy számos üzem — saját elhatározásából — már megszüntette az anyák beosztását éjszakai műszakra. E helyről is kérjük, kövessék mások is a példát.

A készülő ifjúsági törvénnyel foglalkozva kitért arra, hogy számos olyan területen, amellyel kapcsolatban konkrétan nem intézkedik majd a törvény, illetőleg az érintett minisztériumok végrehajtási utasítása, a szakszervezetekkel közösen további intézkedéseket lehet és kell majd kidolgozni az ifjúság érdekeinek még jobb érvényesítésére.

A továbbiakban arról szólt, hogy a negyedik ötéves tervben meghatározott 400 ezer lakás felépítésével kapcsolatban semmiféle alkunak, vitának helye nincs, mert csak ennek a vállalásnak a teljesítésével tudjuk majd a 15 éves lakásépítési programunkat is megvalósítani.

Említett olyan témákat is, amelyekben felmerülhetnek véleménykülönbségek a kormány és a szakszervezetek között, de érdemi eszmecserékkel itt is lehet jó határozatokat hozni.

Egyes üzemek ugyanis felfuttatják majd termelésüket, s ehhez új munkaerőre lesz szükségük, amit máshonnan szereznek meg. Tehát a gazdaságosan termelő, távlatban is jó piaccal rendelkező üzemek gyorsabban fejlődhetnek. Más üzemeknél viszont — olyanoknál,

amelyek elavult gyártmányokat készítenek, s ezekhez is nehezen tudnak piacot találni — meg kell vonni az állami támogatást. Ezeknél az üzemeknél tehát munkaerő-csökkentésről, egyes esetekben az üzem bezárásáról is szó lehet. Természetesen ez magával hoz különféle olyan emberi problémákat, amelyek kapcsán a szakszervezeteknek sarkukra kell állniuk a kormánynál. Amennyiben például egy budapesti kis- vagy középüzemről van szó, úgy vélem, minden további nélkül hozzájárulhatunk ahhoz, hogyha gazdaságtalanul termel — és ez a reform során bebizonyosodott —, akkor inkább csukja be a kapuit, vagy nyissa meg egy nagyvállalat előtt, esetleg legyen annak leányvállalata, s munkásgárdája a másik üzem gyártmányait termelje, nagyobb mennyiségben és még olcsóbban.

Más jellegű problémát jelent például egy iparilag fejletlen, vidéki város. Ilyenkor a kormánynak sokszorosan meg kell gondolnia, hogy hagyja-e az ilyen helyen működő üzemet tönkremenni, szanálja-e, és a munkaerőt helyezze el máshová; vagy éppenséggel néhány évig a korábbinál is nagyobb segítséget adjon ahhoz, hogy az üzem talpra tudjon állni és dolgozhasson.

E problémák kapcsán hangsúlyozta: azok az üzemek, amelyek az államközi egyezmények alapján szállítandó gyártmányokat készítik, semmiképpen sem hivatkozhatnak a gazdaságirányítási rendszerre, arra, hogy a reform gazdaságosabb termékek előállítására ösztönzi őket, mint az államközi egyezmény. Egyébként ezeket a vállalatokat már az államközi szerződések előkészítésébe is bevonják, s ha a szerződések megkötése után kiderül, hogy az üzem más terméket mégis gazdaságosabban tudna gyártani, a kormány a segítségükre siet.

A kormánynak az az álláspontja, hogy fokozni kell a reform hatékonyságát. Az adottságainknak mindjobban megfelelő struktúra kialakítása rendkívül fontos kérdése népgazdaságunknak. E tekintetben szintén szükség van arra, hogy a kormányzat konzultáljon és szót értsen a szakszervezeti vezetéssel. Például az átcsoportosítás az energiahordozók területén, a gazdaságtalan szénbányák bezárása, a gazdaságosan működők fejlesztése és a szénhidrogének termelésének gyorsabb ütemű növelése — helyes program. A végrehajtásban viszont átgondoltabban lehetett volna eljárni.

Azt hiszem, lesz egy terület, ahol sokat vitatkozunk majd: ez pedig az árkérdés. Ligeti László elvtárs az egyik fogkrém árának emeléséről tett említést. S jól tudom, hogy további példákat is fel tudna sorolni. Én is boldog lennék, ha csupán ilyen példákat ismernék. Erre hivatott szerveink tavaly 30 ezer ellenőrzést folytattak, ennek kapcsán korrigáltattak árakat, néhány kirívó esetben pedig jelentős gazdasági bírságokat is kiszabtak jogtalan áremelésekért. Tudom tehát, hogy az árak területén nincs minden rendben. Ugyanakkor

lását. Ez sem lesz könnyű feladat. Nagyon sok szempontot, érvet és ellenérvet kell figyelembe venni ahhoz, hogy jól megoldjuk.

Ugyancsak szép, de nehéz feladat a munkaidő további csökkentése azokon a területeken, ahol ez még nem történt meg. Alig néhány hónap telt el azóta, hogy pártunk kongresszusa erre határozatot hozott, s kimondta, hogy olyan ütemben kell végrehajtani, ahogyan annak feltételeit meg tudjuk teremteni. Ehhez természetesen több évre van szükség. E kérdésben a kormány és a SZOT közös határozatot is hozott, hogy ez év végéig a szakszervezetek, az illetékes ágazati miniszterek, a SZOT és a Munkaügyi Minisztérium koordinálásával dolgozzanak ki ütemtervet.

Megállapította, hogy kétmillió ember munkaideje már csökkent, s hozzáfűzte: az ipari és építőipari dolgozók munkaidejének csökkentését a második szakaszban már gyorsított tempóban hajtották végre, s ebből hibák, népgazdasági károk származtak. Sokszor álltak a rövidebb munkaidő miatt kirakatlanul a vagonok, mert éppen szabad szombat volt, a termelékenység jó ideig stagnált, növekedett a túlórák száma, s ez utóbbi tendencia még most is tart. Ezeket a tapasztalatokat mindenképpen figyelembe kell venni, mielőtt további területeken csökkentjük a munkaidőt. A további munkaidő-csökkentést az is nehezíti, hogy 1973—1974-től kezdve 30—40 ezerrel kevesebb fiatal lép munkába, mint az elmúlt években.

Ezzel kapcsolatban mondom el, de sok más területen is megszívlelendő az a sokszoros tapasztalat, hogy semmi olyat ne tegyünk, amit később vissza kell vonnunk. Ne hozzunk olyan ár- vagy bérintézkedést, munkaidő-csökkentési vagy egyéb tetszetős és „tapsvihart" kiváltó rendelkezést, amit nincs erőnk végrehajtani. Tizennégy év óta mi ebben a szellemben dolgozunk, akkor teszünk népszerű intézkedéseket, amikor azok feltételei megértek, de olyasmibe nem vágunk bele, amit nem tudunk végigvinni.

A mostani tanácskozást teljes joggal úgy foghatom fel, mint munkásosztályunk parlamentjének ülésszakát, és ahogyan a parlamentben a kormány odafigyel minden felszólalásra — s nemcsak a miniszterekhez szóló közvetlen interpellációkra —, ugyanúgy ígérhetem, hogy az itteni kongresszuson elhangzott valamennyi felszólalást a jegyzőkönyvek alapján átvizsgálunk. Mindazt, ami az itteni vitában a kormányzatra teendőket ró, a kormány munkaterveiben figyelembe vesszük. E kérdésekre a SZOT vezetőivel történő tanácskozásainkon visszatérünk.

Befejezésül hangsúlyozta, hogy sikeres négy esztendő áll mögöttünk és lelkesítő, nagy feladatokat kell megoldani a következő esztendőkben. A kormány, a szakszervezetek, a dolgozók gondjait is ismerjük, megértjük, azok saját gondjaink is, amelyek megoldásáért továbbra is együtt kell munkálkodni.

szeretném, ha elhinnék, hogy a Statisztikai Hivatal nem szépíti az adatokat, amikor kimutatja, hogy az elmúlt három évben 1—2 százaléknál nagyobb mértékben soha nem emelkedett az árszínvonal Magyarországon.

A három év alatt hazánkban összesen nem emelkedett az árszínvonal olyan mértékben, mint egyes nyugat-európai kapitalista országokban tavaly vagy tavalyelőtt, tehát egyetlen esztendő alatt. Nyugati állami vezetők gyakran megkérdezik tőlünk, hogyan lehetséges az, hogy az ottani infláció nem érezteti hatását hazánkban. E kérdést most nem akarom különösebben elemezni, viszont szeretném, ha elhinnék azt az igazságot, hogy statisztikai adataink igazat mondanak. Jól tudom, hogy önök is velem együtt tudnak példákat mondani arra, hogy egyes árucikkek ára nem 1—2, nem is 5—6 százalékkal, hanem ennél nagyobb mértékben emelkedett, az árak összességét figyelembe véve azonban, az árszínvonal emelkedése minden évben 1—2 százalékon belül maradt, s a két százalékot várhatóan az idén sem fogja elérni.

De van itt egy nagyobb kérdés is. A reform bevezetésekor állást foglaltunk abban, hogy a fogyasztói árakat is úgy kell alakítani, hogy azok megfeleljenek a ráfordított értéknek. Nem sokkal később rájöttünk, hogy ezt a feladatot csak nagyon lassan lehet végrehajtani. Oly módon, ahogyan erre a SZOT beszámolója is utalt. Ha az árintézkedés áremelést jelent a lakosságot érzékenyen érintő területeken, ha például a hús árának emelésére kerülne sor, akkor ezt ne csak árcsökkentéssel ellensúlyozzuk, főleg ne csak olyan árcsökkentéssel, amely a dolgozók szűkebb rétegét érinti, hanem egyben bérmelésekkel, a családi pótlék és a nyugdíj növelésével is ellensúlyozzuk. Tehát ahogy Gáspár elvtárs mondta: kompenzáljuk túl, adjunk többet, mint amennyit az áremelések formájában elveszünk. A kormánynak ilyen szempontból is meg kell gondolnia, hogy mikor, milyen mértékben és milyen területen hajt végre áremelést, rögtön hozzáfűzném, hogy a kormány ebben az évben nem tervez semmiféle központi áremelést, sem a húsét, sem másét, de valamikor hozzá kell kezdenünk ehhez. Előre jelzem, hogyha ennek az ideje eljön, akkor a szakszervezetekkel alaposan megvitatjuk. Most csak azt kérem, hogy az értékarányos árakhoz való közelítés elvét, amit annak idején közösen alakítottunk ki, továbbra is valljuk magunkénak, és találjuk meg a megfelelő időt, amikor komolyabb lépést tehetünk ebben az irányban.

Ugyancsak komoly vitákkal kell előkészítenünk annak a feladatnak a megoldását, amit itt a kongresszuson úgy fogalmaztak meg, hogy szükséges a helyesebb bérarányok kialakítása, és hogy évekre előre dolgozzuk ki, szabjuk meg a bérszínvonal, a bérarányok alaku-

SZILÁGYI ANDRÁS,
a Győri Magyar Vagon- és Gépgyár
vállalati szakszervezeti tanácsának titkára:

— A beszámolási időszakban szakszervezeti szerveink munkamódszerét egyre jobban az jellemezte, hogy szélesebb körben támaszkodtak az országos szakszervezeti vezető szervek határozataira, állásfoglalásaira. Ez elvi szilárdságot, politikai bátorságot nyújtott a helyi választott testületek döntéseihez, a szakszervezeti tagság véleményéhez és javaslataihoz. E módszerek tovább növelték a dolgozók bizalmát a szakszervezetek iránt. Az üzemi demokrácia szélesítése, tartalmi színvonalának növekedése kedvező hatással van a gazdasági vezetők magatartására is. A gazdasági vezetők nagy része a szakszervezeti szerveinkkel való jó együttműködés feltételeinek kialakítására törekszik.

A dolgozó nők vállalati tevékenysége egyre jelentősebb. A korszerű technika lehetővé tette, hogy vállalatunk nődolgozóinak száma gyorsan növekedjék. Ma a vállalat dolgozóinak 23 százaléka — szám szerint közel 4 ezer fő — nő. A velük való törődés szakszervezeti szerveink állandó feladatává vált.

Szakszervezetünk elnöksége több esetben átfogóan értékelte a vasiparban foglalkoztatott nők helyzetét. A hozott határozatok és állásfoglalások alapján megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a nők helyzetének javítására, a fennálló ellentmondások feltárására és megszüntetésére. Elsősorban a béraránytalanságok javítására, a nők szakmai és általános műveltségének növelésére, az egyedülálló és több gyermekes anyák kiemelt védelmére és segítésére.

A nők keresete az elmúlt három évben lényegesen javult, a bérfejlesztésnél tervszerűen csökkentettük a kereseti aránytalanságokat, 1969-ben pedig teljesen megszüntettük. A kereseti arányok javítására tett intézkedéseink nemcsak a nők, hanem a férfiak körében is kedvező hatást váltottak ki.

A kereseti különbségeket nem lehet csak az egyenlő munkáért egyenlő bért elvének megsértéseként felfogni. Vállalatunknál a különbségek jórészt a kisebb szaktudásból, az alacsonyabb beosztás-

ból, a kevesebb gyakorlati időből vagy kisebb felelősségvállalásából fakadnak. Ezt bizonyítja az is, hogy vállalatunk női dolgozóinak csak 30 százaléka rendelkezik valamilyen szakmai képesítéssel. Ennek feloldására szakmai képző, továbbképző tanfolyamokat indítunk — helyenként még munkaidő alatt is. Emellett a szakszervezeti ismeretterjesztő előadások, munkásakadémiák és egyéb oktatási formák indításával segítjük a nők általános és szakmai műveltségének növelését.

Örvendetes jelenség, hogy egyre több női dolgozónk képezi magát főiskolákon, egyetemeken és szakmai tanfolyamokon. Az összes továbbtanuló dolgozó 17, illetve 10 százaléka a nő. Továbbtanulásukat ösztöndíjjal, időkedvezménnyel, szakmai segítségnyújtással támogatjuk. Az oktatási formáinkon a nők számarányuknak megfelelően vesznek részt, és ez egyben azt is bizonyítja, hogy érzik saját továbbképzésük fontosságát.

Ennek elismerése mellett számos példa van arra is, hogy azonos felkészültségű, azonos beosztású és azonos gyakorlati idővel rendelkező nők keresete lényegesen alacsonyabb, mint a férfi dolgozóké. A nők általában a bérkategória legalsó határán vagy annak közelében, a férfiak pedig a közép- és a felső határ közelében foglalnak helyet.

A nők bérezésének elmaradását a családfenntartással járó nehézséggel nem lehet indokolni, mert a családok fenntartásának ma már a nők keresete ugyanúgy tényezője, mint a férfiaké. Erőteljesebben fel kell lépni a gazdasági vezetők olyan nézeteivel szemben, amely szerint a nők szülnek, sokat vannak távol, ha beteg a gyermekük, s ezért nem stabil munkaerők. A statisztikai adataink azt bizonyítják, hogy a nők — arányszámuknak megfelelően —, semmivel sem hiányzanak többet betegség és egyéb címén munkahelyükről, mint a férfiak. Munkájuk végzésében is legalább olyan derekasan helytállnak, mint a férfiak.

Vállalati intézkedésekkel lehetővé kell tenni azt, hogy a bérarányokban megmutatkozó elmaradások tervszerűen megszűnjenek. Éppen ezért már az elmúlt évben s ez évben is, jelentősebb mértékben differenciáltuk azokat a munkabeosztásokat, ahol többségében nőket foglalkoztatunk. Ezeken a területeken az évi bérfejlesztésből az átlagosnál lényegesen magasabb bérfejlesztési keretet határoztunk meg. Tehát centrálisan egyrészt kényszerpályára tereljük az aránytalanságok megszüntetését, másrészt a helyi szakszervezeti szervek a meggyőzés, a bizonyítás eszközével kell hogy szorgalmazzák az egyenlő munkáért egyenlő bér elvének helyes érvényesülését.

Vállalatunknál — de úgy gondolom, az ország egész területén —,

a nők szociális egészségügyi ellátottsága, munkahelyi körülményei sokat javulnak. Üzemünkben valamivel több mint 500 nő váltó műszakban dolgozik, s ez a gyermeknevelésben, a család fenntartásában nagy nehézségeket jelent. Szakszervezeti bizottságunk a meggyőzés eszközével hosszú ideig kísérletezett az üzemi gazdasági vezetőknél, hogy hatáskörükön belül — ahol lehetséges — harmadik műszakot, illetve a szombat éjszakai műszakot szüntessék meg. Mivel ez nem vezetett eredményre, a vállalati szakszervezeti bizottság kezdeményezésére a vállalatvezetés 1969-ben elrendelte a szombat éjszakai műszak megszüntetését úgy, hogy a dolgozó anyákat ne érje keresetveszteség. Ugyancsak elrendelte a melegüzemekben a nők harmadik műszakjának teljes megszüntetését. A végrehajtott utasítások nem okoztak termelési zavart, sőt kezdeményezésünk láttán a megye területén több vállalatnál hasonló intézkedések történtek. A jövőben nagy figyelmet kell fordítani arra is, hogy a helyi gazdasági vezetők nehogy visszacsempésszék az előző állapotot.

A dolgozó nő és gyermekét nevelő nők sajátos problémáját enyhítette a gyermekgondozási segélyről szóló kormányrendelet. Szakszervezeti bizottságunk intézkedésére alapszervezeteink nagyobb arányú szülési, illetve gyermekgondozási segélyben részesítik azokat, akiknek szociális helyzete ezt indokolja. Így az elmúlt évekhez viszonyítva a szülési segélyek duplájára emelkedtek. Az egyéb alkalmi segélyeken túlmenően a nagycsaládos, illetve egyedülálló szülők részére az iskolakezdés időszakában, valamint karácsony előtt 500—1000 Ft-ig biztosítunk központilag segélyösszegeket.

KIMMEL EMIL,
a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára:

— Annak az osztálynak, amelynek vezetésével dolgozó népünk szocialista társadalmát építi, mind önmaga, mind dolgozó társai műveltségét állandóan kell gyarapítania. Mint a hatalom birtokosa, csak ennek révén képes az építőmunka és a társadalmi feladatok bonyolult összefüggéseiben eligazodni és irányítani. Szocialista társadalmunk jellegéből fakad, hogy a demokratizmus, mégpedig a szocialista demokrácia széles körű érvényesítésével építjük társadalmunkat, gazdaságunkat. Ez a tény önmagában hordja, hogy nemcsak egy szűk vezető rétegnek kell tudását gyarapítania, hanem a társadalom tagjainak is.

A szocialista demokrácia szükségessége társadalmunk törvényszerűsége, belső igénye, hiszen a feladatokat ugyanazok határozzák

meg, akiknek azokat végre is kell majd hajtaniok. Minél szélesebb körű a feladatok kialakításában való részvétel, annál biztosabb a célok megvalósításának gyakorlata. Azok a munkásemberek, akik igent mondanak a gyárak és üzemek építésére, a felhalmozás és a fogyasztás népgazdasági vagy vállalati szintű arányainak meghatározására, tudják, hogy mit miért tesznek, minek mi az eredménye.

Az üzemi demokrácia, mint egy forma, funkcionálhat a munkások közvetlen beleszólásával, vagy közvetetten, a választott képviselőik útján. Ami a formát, a lehetőséget jelenti, az összességében adott. A lehetőség azonban korlátozott akkor, ha egy üzem, vállalat vezetői többet képzelnek önmagukról, mint amennyit érnek, és nem tartják szükségesnek meghallgatni, figyelembe venni az üzemi kollektíva véleményét. Az üzemi demokrácia érvényesülését más tényezők is akadályozhatják. Akadályozhatja például az, ha a közösség hangadói helytelen szemléletű, a népgazdaság érdekét figyelmen kívül hagyó emberekből állnak, és emiatt csak egyének, illetve egy szűk csoport önző érdekei jutnak kifejezésre.

Az üzemi demokrácia érvényesülésének akadályai minden esetben könnyen elháríthatók, ha az adott kollektíva felkészültsége, tájékozottsága kellő színvonalú. Ezért helyes a határozati javaslatnak az a megfogalmazása, amely szerint a szakszervezetek sokoldalúan bontakoztassák ki a munkások, a dolgozók politikai aktivitását, tanítsanak a jogokra, a kötelességekre, a szocialista, az üzemi demokrácia gyakorlására. Igaz, hogy a vállalat igazgatóját nem választják, hanem kinevezik. Ezt a kinevezést, a megbízást viszont a szocialista államtól, tehát a dolgozók bizalmából kapja mindenki. Ezért nincs joga ahhoz, hogy korlátozza a dolgozók jogait. Mint ahogy azt a beszámoló nagyon pontosan megfogalmazta, a szocializmusban senkinek sincs joga gátolni a dolgozókat abban, hogy az üzemi demokrácia keretei között beleszóljanak munkahelyük életébe.

Az üzemi demokrácia érvényesülése napjainkban nagyon szükséges. A gazdaságirányítás rendszere lehetővé teszi, hogy a vállalatok saját jövedelmükkel önállóan gazdálkodjanak. A vállalatokon belül a javak elosztása a vállalat belső ügye. Az érvényben levő szabályozók betartásával határozzák meg a fejlesztési elképzeléseiket, kereseti viszonyaik alakulását, szociális körülményeik javítását. Ha azonban a dolgozók közreműködését nélkülözik, véleményüket figyelmen kívül hagyják, elképzelhetetlen, hogy hosszú távon, zavartalanul együtt marad a kollektíva. Érdemes megnézni — ahol túlzottan nagy a fluktuáció —, hogy ilyen körülmények mennyire játszanak közre okként a munkások távozásában. A munkások

mindinkább elvárják és követelik, hogy ne formailag, és ne a jelentéktelen kérdésekben kérjék ki véleményüket, hanem a vállalat alapvető, egész tevékenységét meghatározó fő kérdésekben is. A munkások ilyenkor nagyon megfontoltan, körültekintő tárgyilagossággal mondanak véleményt, tesznek érdemi javaslatokat.

Az üzemen belüli demokrácia legfontosabb szervezője és ápolója a helyi szakszervezeti tanács, a szakszervezeti bizottság és a tisztségviselők. A felelősség, amely rajtuk, üzemi szakszervezeti vezetőkön nyugszik, nem kicsi.

A IV. ötéves tervre való felkészülés időszakában mindent elkövettünk, hogy a nyomdaipar jelenlegi állapotát mérlegelve, a szükséges fejlesztési intézkedések mind műszaki, mind bérvonatkozásban megtörténjenek, mivel — a növekvő igényekről nem is beszélve —, a jelen igényeit sem képes kielégíteni a nyomdaipar sem napilap- és folyóiratgyártásban, sem pedig a könyvek és egyéb más nyomtatványok készítésében.

Ismeretes és köztudott iparágunk dolgozói előtt, hogy pártunk és kormányzatunk határozottan támogatta a magyar nyomdaipar fejlesztését. Ez a támogatás a kellő utasítások kiadásával összegezetten egy kormányszintű, gazdasági bizottsági határozatban fogalmazódott meg. Ezért köszönetet kell mondanunk mind a pártnak, a kormánynak, mind pedig a Szakszervezetek Országos Tanácsának. A kormány Gazdasági Bizottsága kötelezte az illetékes tárcát, hogy a határozatában foglaltakat a negyedik ötéves terv feladatainak kimunkálása során érvényesítse. A Gazdasági Bizottság határozatának gyakorlati megvalósítására érdemben a mai napig nem került sor. Hogy a IV. ötéves terv folyamán a nyomdaipar milyen arányban fog fejlődni, azt még hozzávetőleges egyértelműséggel sem tudom megfogalmazni. Szakszervezetünk kongresszusa szükségesnek tartotta, hogy a nyomdaipari bérek, amelyek jelenleg több mint 4 százalékkal az ipari munkások átlagkeresete alatt vannak, a IV. ötéves terv folyamán érjék el, illetve 1—2 százalékkal haladják meg az átlagot. A célkitűzést mértéktartónak, reálisnak érezzük. Természetesen megvalósulásának alapját a népgazdaság lehetőségei határozzák meg.

Ha valaki nyitott szemmel utazik hazánkban, láthatja, hogy egy épülő, szépülő, fejlődő országban jár, ahol egyre több új gyár, lakás, szociális létesítmény és sok minden más épül. Sikereink elismerése mellett azonban egy olyan gondról is kell szólni, amely fékezi dolgozó népünk jólétének erőteljesebb növekedését. A szakszervezetünkhöz tartozó iparágak között a papíriparban egymás után épülnek a gyárak, modern berendezésekkel. Ilyen a lábatlani vékonypapírgyár, amelynek építése most van folyamatban, és ilyen a duna-

újvárosi papírgyár is, amely a harmadik ötéves tervben épült. A dolgozók előtt meglehetősen érthetetlen például, hogy az 1966-ban felépült új gyár még 1970-ben is 60 millió Ft ráfizetéssel működött. Vajon ez az egyetlen egy új üzem országunkban, amely ráfizetéssel dolgozik? A munkások keresik az okokat, ami megint csak az üzemi vagy az annál szélesebb körű demokratizmus megnyilvánulását jelenti. Azt hiszem, úgy fogalmazhatjuk meg, hogy ezekben az esetekben hiányzik a kellő körültekintés, a megfontoltság, és talán a szükséges felelősség is. Az a javaslatunk, hogy az illetékes gazdasági, állami felügyeleti szervek több gondot fordítsanak a beruházásokra, az előkészítésre és a megvalósításra, arra, hogy azok rövid időn belül koncentráltan, gyorsan, hibátlanul lépjenek a termelésbe.

Azzal a tudattal beszéltem eredményeinkről, fogyatékosságainkról, hogy azok a mi eredményeink, a mi fogyatékosságaink. A sikereknek örülünk, a fogyatékosságokon bosszankodunk, de látjuk, hogy csakis saját munkánk eredményeitől függően tudunk előbbre haladni, mind a kereseti arányok javításában, mind az egyre jobb munkahelyek kialakításában. Ezzel együtt kérjük az illetékes kormányszerveket és az újonnan megválasztandó Szakszervezetek Országos Tanácsát, hogy követeljék meg mindazoktól, akik egy-egy iparág sorsáért felelősek, hogy irányító munkájuk javításával segítsék elő a hatékonyabb előrehaladást. Azt az előrehaladást, amelyben egyre jobban kiteljesedhet dolgozó népünk alkotó kedve, és amelyben mindez kifejezésre jut a szocializmus eszméi iránti elkötelezettségünkben, pártunk politikájának valóra váltásában.

PIERRE GENSOUS,
a Szakszervezeti Világszövetség főtitkára:

— Küldöttségünk élénk érdeklődéssel kíséri kongresszusuk tanácskozásait. Természetes, hogy ez a kongresszus elsődlegesen azoknak a feladatoknak a meghatározására törekszik, amelyeknek megoldása önökre vár a következő időszakban. Emellett azonban állást foglalnak a szakszervezeti mozgalom általános problémáiban és a jelenlegi nemzetközi helyzet legfontosabb kérdéseiben is. Meggyőződésünk, hogy XXII. kongresszusuk határozatai az egység és a nemzetköziség szellemében hozzájárulnak majd a világ szakszervezeteinek és dolgozóinak közös akcióihoz.

Engedjék meg, hogy őszinte és meleg köszönetet mondjak a magyar szakszervezeteknek az SZVSZ-ben kifejtett hasznos, intenzív tevékenységért. Ezzel hozzájárulnak az SZVSZ tekintélyének, befolyásának és hatékonyságának növekedéséhez.

Olyan korszakban élünk, amelyet a munkásosztály egyre szorosabb érdekközössége jellemez, túl az érintett országok strukturális különbségein vagy a fejlődési fok és a társadalmi rendszerek jellegének különbségein. A nemzetközi szinten felmerülő problémák, amelyek valamilyen módon az egész szakszervezeti mozgalmat érintik, közösek, és azok csak közösen oldhatók meg véglegesen. Ebben a korszakban parancsolóan merül fel az egyetértés, a megértés, az akcióegység szükségessége. Csak így biztosítható minden dolgozó közös törekvéseinek sikerre vitele.

Akcióink hatásának fokozásáért minden ország munkásosztályának erőit egyesíteni kell. Egyesítenünk kell a béke erőit az egész világon az Egyesült Államok bűnös háborúja ellen, amelyet Vietnamban és az egész indokínai félszigeten folytat. Engedjék meg, hogy a XXII. kongresszus szószékéről üdvözöljem a Szakszervezeti Világszövetség nevében azt a bátor akciót, amelyet napjainkban százezernyi amerikai dolgozó és demokrata folytat, tüntetve az Egyesült Államokban kormányuk indokínai politikája ellen, követelve az azonnali békét és az amerikai agressziós csapatok azonnali visszavonását.

Az indokínai békéért folyó harcon kívül a béke fenntartásában más közös feladatai is vannak a világ dolgozóinak. Követelnünk kell a közel-keleti válság politikai megoldását; az európai biztonságot; a gyarmatosítás, az újgyarmatosítás és a fajgyűlölet igájának lerázásáért küzdő afrikai, ázsiai és latin-amerikai népek elleni mesterkedések és támadások meghiúsítását; véget kell vetni a fegyverkezési versenynek, amelynek következményei károsan érintik a dolgozók életkörülményeit. Egyszer s mindenkorra véget kell vetni mindannak, ami a hidegháború velejárója, és egységes akciót kell folytatni azért, hogy sikerrel harcolhassunk egy új háború veszélye ellen, amely elsősorban a dolgozók érdekeit és életét fenyegetné. Harcolnunk kell azért, hogy a proletár internacionalizmus szellemében segítsük a dolgozókat, népeket harcukban, amelyet az agresszió és az imperializmus kizsákmányolása ellen folytatnak.

Ennek az egységes harcnak a megszervezése, a dolgozók és szakszervezeteik erőteljesebb mozgósítása a közös harcra — ez áll a Szakszervezeti Világszövetség tevékenységének és kezdeményezéseinek középpontjában.

A dolgozók harca tőkés kizsákmányolóik ellen nemzetközi szinten, gazdasági, politikai és ideológiai téren egyaránt növekvő erővel folyik. A tőkésországokban a monopolista koncentráció méretei, a termelés nemzetközivé tételének folyamata, a több-nemzetű társaságok kifejlődése súlyosbítja a dolgozók kizsákmányolását. Napirendre tűzi annak szükségességét, hogy a különböző területek

bármilyen hovatartozású szakszervezetei hangolják össze és folytassák közösen harcaikat. Ez az a feladat, amelynek megvalósításáért az SZVSZ határozottan elkötelezte magát.

A dolgozók és szakszervezeteik mind jobban érdeklődnek a szocialista országok tapasztalatai és eredményei iránt. Ezekben az országokban a szakszervezetek részt vesznek az új társadalom felépítésében, a dolgozók kezükbe vették saját sorsuk és hazájuk sorsának intézését, és a népi hatalom gyakorlásának fontos elemét alkotják.

Számos tényező eredménye az az érdeklődés, amely a tőkés és a szocialista országok szakszervezetei közötti kapcsolatok és delegációcserék állandó gyarapodásában nyilvánul meg. Fennáll egyrészt a közös vágy, hogy szakszervezeti téren leküzdjék a hidegháború következményeit. Másrészt szó van arról is, hogy a gyakorlatban kell értékelni a szakszervezetek szerepét, helyét és funkcióit a szocialista országokban. Nagy érdeklődés kíséri a szakszervezeteknek azt a munkáját, amely a szocialista társadalom feltételei között a dolgozók jogainak és érdekeinek képviseletét, valamint a szakszervezet sajátos feladatainak megvalósítását szorgalmazta és azt, hogy képes-e kidolgozni a dolgozók valóságos szükségleteire és törekvéseire, valamint a társadalom lehetőségeire összpontosított politikáját. Érdekli a különböző országok szakszervezeti tagságát a szocialista országok szakszervezeteinek, a dolgozóknak a részvétele a népgazdaság fejlesztésében, valamint az üzemfejlesztés tervének kidolgozásában, és ezzel összefüggésben érdekli a demokrácia működése az üzemben, a szakszervezetben és a társadalom egészében.

A szakszervezeti demokrácia, valamint a politikai demokrácia a tőkésországokban a dolgozók legfőbb gondjai között szerepel. Ennek az elvnek az alkalmazása a szocialista országok feltételei között — ott, ahol a dolgozók valóban a termelőeszközök tulajdonosai, és ahol minden lehetőségük megvan arra, hogy az őket érdeklő ügyekben véleményt nyilváníthassanak — nagyon tanulságos a kapitalista országok dolgozóinak harcai és kilátásai szempontjából.

Adódnak közös problémák, amelyeket a gazdaságban végbemenő változások, a tudományos és technikai forradalom és annak következményei hoznak felszínre. Természetesen érdekli a tőkésországok szakszervezeteit: hogyan oldhatók meg ezek a szocialista társadalomban.

Az SZVSZ — amely különböző rendszerű országokban működő szakszervezeteket tömörít — a találkozásoknak és az együttműködéseknek igen alkalmas és előnyös színtere, a tapasztalatcseréknek, a közös problémák megvitatásának a központja. Egyik feladata,

hogy jobban megismertesse a szocialista országok eredményeit, magyarázza a szakszervezetek helyét, szerepét és befolyását a szocialista társadalomban, népszerűsítse a különböző társadalmi problémák megoldásait.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusán, 1967-ben, a III. ötéves terv második évének elején a következőket mondottam az építőmunkások, szakszervezeti aktivisták megbízásából: „Az Építésügyi Minisztériummal együtt a kongresszus előtti napokban megvizsgáltuk a harmadik ötéves tervben ránk háruló lakásépítési feladatokat. Arra a következtetésre jutottunk, hogy — számítva az építőmunkások munkalendületére, az épülő házgyárak gyorsabb felépítésére — a III. ötéves tervben az Építésügyi Minisztérium kivitelezésében megépülő lakásmennyiséget 10 ezer lakással túlteljesítjük." Mivel ígéretünk a szervezett munkások legmagasabb fórumán hangzott el, kötelességemnek tartom, hogy ugyancsak itt, a kongresszuson jelentsem: az építőmunkások teljesítették ígéretüket. A III. ötéves terv során további többletfeladatokat is megoldottunk a vasutasok, a közlekedésiek és más iparágak dolgozóival együtt: az árvízkárok helyreállítását, a szamosközi lakások újjáépítését. Az építőmunkások tehát beváltották ígéretüket. A III. ötéves tervben tervezett 300 ezer lakás helyett 327 ezer lakás épült fel. Ezzel szocialista rendszerünk egymillió ember számára biztosított új otthont.

A IV. ötéves tervben megfogalmazott feladatok előírják az építőipar termelésének 46 százalékos növelését. XXXI. kongresszusunk a IV. ötéves tervben velünk szemben támasztott igényeket népgazdasági szempontból indokoltnak tartotta, teljesítésüket becsületbeli kötelességévé tette minden vezetőnek és dolgozónak.

A szakszervezetek kettős hivatásából kiindulva a társadalom és az építőmunkások érdekében akarok szóvá tenni egy igen fontos, egész fejlődésünket gátló és nehezítő problémát, a beruházási piac feszültségét. Még csak négy hónap telt el a IV. ötéves terv első évéből, és már olyan terven felüli igényekkel jelentkeztek a beruházók, amelyeket az építőipar jelenlegi műszaki felkészültsége, anyagellátása és létszámhelyzete nem tud teljesíteni. A többletigények helyileg indokoltak, fontosak, megvalósításuk szebbé, jobbá tenné az adott terület dolgozóinak életét. Azt tudjuk, hogy a IV. ötéves tervben szereplő lakásépítést, a kiemelt beruházásokat és egyéb halasztha-

tatlan munkákat el kell végezni. Ez nem lehet alku tárgya. A teljesítésük után megmaradó kapacitás helyes elosztása nehéz, mert nem látható előre, hogy valami elmarad vagy később épül meg. Ki és mi döntsön az igények közötti sorrendiségben? A piaci viszonyok? A helyi vagy az országos szervek? Vagy a kivitelező vállalat? Ezt a kérdést ma még nem tudjuk egyértelműen megválaszolni. A beruházási igény jobb kielégítése érdekében az építőipari kapacitás növelésére és az ipari háttér megteremtésére a IV. ötéves terv során több mint 36 milliárd Ft-ot fordítunk. De ez a kapacitás ma még nincs meg. Addig is, amíg a kapacitásbővítés, ami a feszültség feloldásának fő eszköze, megvalósul, korlátozni kell a beruházási piacot is, és itt a kormányszervek segítségét várjuk a beruházási fegyelem megszilárdításában és a beruházások jobb előkészítésében.

A helyi társadalmi szervektől azt kérjük, hogy gondolkodjanak népgazdasági fejjel, és ne támogassanak minden beruházási igényt, ne vállalkozzanak arra, hogy majd elintézik a kapacitás biztosítását. A vállalatainkra nehezedő nyomás, a többletépítési igények tovább növelik a megkezdett építkezések számát, és emiatt elhúzódik a beruházások befejezési ideje is. Ez a helyzet nem jó sem a népgazdaságnak, sem az építőiparnak. Egész közvéleményünkkel meg kell érteni, hogy a beruházási piac ilyen alakulásában nem az építőipar hibáztatható. Olyan építőiparunk van, amelyet 20 év alatt létrehoztunk, és tőlünk függ, hogy mikor éri el azt a műszaki felkészültségi színvonalat, amellyel a növekvő igények kielégítésére képes lesz. A kivitelező kapacitás utáni hajsza, a megalapozatlan igények fokozása, a ráigérgetések és a sokszor sértésszámba menő vádaskodások nem segítenek. A megoldás útja egyrészt a beruházási piac átmeneti korlátozása, másrészt pedig az építőipari kapacitás gyors bővítése.

Az építőmunkások megértik mindazoknak a gondjait, akik lakásra várnak. A IV. ötéves tervben 400 ezer lakás felépítését tűztük célul. Ebből az állami építőiparra 200 ezer jut. Ez közel duplája a III. ötéves tervben állami kivitelezésből épített lakásoknak. A házgyárak hálózatának létrehozásával és bővítésével az állami építőiparnak meg lesz a technikai bázisa a 200 ezer lakás megépítéséhez. A könnyűszerkezetes építési mód széles körű elterjesztésével a tervidőszak második felében nagyjából kielégíthető lesz az az igény, hogy a lakások átadásával egyidejűleg a lakótelepeken óvoda, üzletház és iskola is legyen. A mai építési móddal a lakásépítések üteme mögött lemarad az óvodák és a bölcsődék építése, és ez nehezíti a családanyák amúgy is nehéz helyzetét. Ezért ez a kérdés mindjobban politikai jelleget ölt, lassítja a nőkre és az ifjúságra vonatkozó határozatok végrehajtását is. Ezért gyorsan kell cselekedni.

XXXI. kongresszusunkon, az építőipar tevékenységét és a lakásépítést ért bírálatokat figyelembe véve, mozgalmat indítottunk a lakások minőségének javításáért. A minőség javításának — a jó minőségű anyagon kívül —, fontos feltétele a szakmai képzés és továbbképzés javítása, annak az építőipar technikai fejlődéséhez való igazodása. Nagyon fontos, hogy jó kőművesek és jó ácsok legyenek az építőiparban, de talán ennél is fontosabb, hogy hozzáértően kezeljék az új technikát, ízlésesen és tartósan tegyék helyére a vasipar, a vegyipar egyre bővülő választékú szerelvényeit és termékeit.

Az építőmunkások, a műszakiak, a tervezők érzik felelősségüket a lakáskérdés megoldásában, és becsülettel teljesítik is azt, amit joggal elvárnak tőlük. Most nem vagyunk abban a helyzetben, hogy ráigérjünk a lakásprogramra. Megtette ezt helyettünk a IV. ötéves terv akkor, amikor annyi lakás felépítését adta feladatul, amennyit még a magyar építőipar öt év alatt sohasem épített fel.

Véleményünk szerint nagy gondot kell fordítani arra a 200 ezer lakásra is, amit szövetkezeti és magánerőből kell kivitelezni, s amire kevés a befolyásunk. Szükséges viszont, hogy mindazok, akiknek van befolyása erre, segítsenek, hogy a IV. ötéves terv lakásprogramjának felét képező lakások rendben megépüljenek, és ne engedjék, hogy lelketlen ügyeskedők és spekulánsok visszaéljenek a lakásra várók szorult helyzetével.

Befejezésül azt kérem, hogy az építőmunkásoknak, az építőmunka becsületének a növelése érdekében az elvégzett munkával arányos megbecsülést a hírközlő szervek is adják meg. Mutassák meg a szépségét és a nehézségét a szakmának, hogy minél több fiatal válassza életpályául az építőipart. Amikor a jogos eredményekkel büszkélkednünk kell, mindig úgy hangzik el, hogy „mi" felépítettük vagy felépítjük ezt vagy azt az objektumot. Így igaz, hogy „mi", az egész magyar nép, anyagi áldozatokkal és fáradsággal együttesen építjük mindazt, ami hazánkban van. De a mindennapi építőmunkánk gondjainál és az építőmunka gyengeségének bírálatánál a legtöbbször már úgy hangzik el a megjegyzés, hogy az építők megint rosszul dolgoznak. Azt kérjük, hogy ne csak a mienk legyen az építőipar gondja. A tennivalókból és a jogos bírálatból vállalja az építőipar mellett a vasipar, a vegyipar, a beruházó és a tanács is a magáét, és amikor sok gonddal felépített lakótelepeket, óvodákat, gyárakat átadunk rendeltetésének, akkor együtt mondhassuk: jól dolgoztunk — valamennyien.

PAPP JÁNOSNÉ,
a Váci Kötöttárugyár
vállalati szakszervezeti tanácsának titkára:

— Iparunk női jellegű, hiszen az összes dolgozó 80—85 százaléka nő. Ennek ellenére a textilmunkások közül 45 ezren három műszakban dolgoznak. Nehezíti a helyzetünket az, hogy 37 ezer a vidékről bejáró dolgozó. Sajnálatos, hogy textilmunkásainknak csak 40 százaléka szakmunkás, és csak 50 százaléka rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel. Ezért a szakszervezeti munka lényegéből fakadó kötelességünknek tekintjük harcolni a textilmunkások műveltségének emeléséért. Mindennapi munkánk szerves része a dolgozóink politikai, szakmai, kulturális művelődésével való foglalkozás.

Az elmúlt négy évben igyekeztünk a munkahelyeken, munkáskollektívákban, munkásszállásokon, művelődési intézményekben továbbfejleszteni textilmunkásaink műveltségi színvonalát. Örömmel jelenthetjük, hogy a textilmunkások 30 százaléka rendszeres olvasója az üzemi könyvtáraknak, évente 140 ezer darab színházjegyet adunk el a dolgozóknak. Az elmúlt négy évben gyorsan fejlődött a textilipari munkások politikai képzése. Jelenleg 13 ezer főt részesítünk marxista oktatásban, de ezen túlmenően sok ezerre tehető azoknak a dolgozóknak a száma, akik különböző klubok, munkásakadémiák, ismeretterjesztő előadások látogatói, hallgatói.

Nagy segítséget adnak ehhez a nagyméretű szervező munkához a szocialista címért küzdő brigádok. A jövőben fokozottabb figyelmet kell fordítani a szocialista brigádvezetők és a brigádtagok politikai, szakmai és általános műveltségének fejlesztésére. Szakszervezeti bizottságaink céltudatosan irányítják a szocialista brigádok kulturális jellegű vállalásait és segítik is teljesítésüket. Szocialista brigádjaink felkarolják, nevelik a fiatal és az első munkahelyes dolgozókat, figyelmük és termelési eredményük kisugárzik a munkahely többi dolgozójára.

Munkánk során fokozottan igényeltük a munkásközvélemény állásfoglalásait. Tudjuk, hogy állást foglalni, dönteni vagy javasolni csak az tud, aki elegendő ismerettel rendelkezik. Éppen ezért a szakszervezeti munka nyilvánosságának javításával, a dolgozók rendszeres tájékoztatásával még előbbre kell lépni. Célunk az, hogy a ma még nem politizáló, közömbös dolgozókat is megnyerjük ügyünknek, felkeltsük politikai érdeklődésüket. El kell érnünk, hogy minden dolgozó részt vállaljon az üzem és a társadalom előtt álló feladatok végrehajtásából.

A textilszakszervezet központi vezetősége a vállalati szakszerveze-

ti bizottságok segítségével az elmúlt évben felmérést végzett a vidékről bejáró dolgozók között. A vizsgálat sok hasznosítható tapasztalatot hozott. Megtudtuk, hogy a bejáró textilmunkások több generációból tevődnek össze. Vannak, akik még a felszabadulás előtt, vannak, akik már a szocialista iparosítás időszakában kerültek a textiliparba. De nagyon sok olyan is van, aki a közelmúltban, az iskolapadból került a textiliparba. A vidékről bejáró textilmunkások 47 százaléka törzsgárdatag, olyan akire a termelésben mindig számíthatunk.

Az üzemek gazdasági és politikai vezetői nem tekintik bejáró dolgozóknak azokat, akik Budapest elővárosában laknak, és munkahelyüket 30—40 perc alatt megközelítik. Kitűnt a felmérés során, hogy a munkahelyhez közel lakók rendszeresebb olvasók, ízlésük nem különbözik a városban lakó dolgozókétól. Szívesen vállalnak társadalmi munkát, és a kulturális, politikai rendezvényekre is eljárnak. A bejáró textilmunkások között erős a fiatalodás. Igen magas a 20 év alattiak és a 20—30 év közöttiek száma. A fiatalok nagy többsége még nem alapított családot. Sajnos, az is megállapítható, hogy a vidékről bejáró lányok kis százalékának magatartása kifogásolható, munkafegyelme nem megfelelő, hiányos az érdeklődési köre. Egyszóval: nem tudatosodott még bennük a munkásmagatartás.

A bejáró dolgozók többségének munkájáról az üzemvezetők elismeréssel nyilatkoznak, szorgalmasak, megfelelő termelési eredményeket érnek el. Azokra a vidéki munkásokra, akik 5—10 éve vagy régebben kerültek az üzembe, a feladatok megoldásában mindig építeni lehet. Közülük számos pártmunkás és még több szakszervezeti tisztségviselő nevelődött ki. Hogy számítani lehet a bejáró dolgozókra, azt már többször bebizonyították. A munkaerőhiány pótlására plusz munkaverseny vállalásokat tettek. A nagy havazások idején sokan gyalog és átfázva, de bementek a munkahelyre. A vietnami nép, az árvízkárosultak segítésére vasárnapi műszakot ajánlottak fel. Pedig az is igaz, hogy a vidékről bejáró dolgozó nők 3—4 órát utazással töltenek el, tehát 10—12 órát távol vannak családjuktól.

A felmérés azt bizonyította, hogy a bejáró dolgozók különbözőek, rétegeikhez is különbözőképpen kell közeledni, és különböző követelményeket lehet és kell állítani eléjük, hogy mihamarabb aktív munkásokká váljanak, beilleszkedjenek az üzemi kollektívába.

A népgazdaság negyedik ötéves tervében kiemelt helyet foglal el a textilipar rekonstrukciója. Nyilvánvaló, hogy a korszerűbb technika magasabb szaktudású, műveltségű munkást igényel majd, s ennek a megszerzését az általános iskola nyolc osztályára, mint

alapra kell építenünk. Sajnos, túl sok azoknak a textilipari munkásoknak a száma, akik nem rendelkeznek az általános iskola nyolc osztályának megfelelő végzettséggel, és ami még nagyobb probléma, hogy ebből nagyon sok a fiatal. Egy példa: a Váci Kötöttárugyárban a dolgozók 40 százaléka nem rendelkezik az általános iskola 8 osztályát jelentő végzettséggel. Az elmúlt öt évben nagyarányúan csökkent a továbbtanulni vágyó dolgozók száma. Míg 1965-ben tizenketten jártak általános iskolába, addig 1970-ben már csak egy tanulónk volt.

A tennivaló sokrétű. Szorgalmazzuk, hogy államunk — az iskolai oktatás felelős gazdája — a munka melletti tanulás lehetőségét bővítse. Fejlessze tovább a közoktatási munkát, a továbbtanulást szorgalmazó és bizonyító társadalmi méretű propagandát is. A feladatok egy része a gyárakban jelentkezik. A korábban megszüntetett, műszakokhoz igazodó kihelyezett általános iskolai tagozatokat újra létre kell hozni, bővíteni kell a továbbtanulók kedvezményeit és társadalmi elismerését. Arra van szükség, hogy a tanulóknak elismerést, rangot adjunk, ne tekintsük szükséges rossznak az oktatást, amely a jelenlegi munkaerőhiány gondjait még tovább tetézi. Nem vehetjük figyelembe egyoldalúan a mai pillanat igényeit, mikor a holnap technikáját alapozzuk meg.

A vállalati szakszervezeti bizottságok egyeztetik az érdekeket, a népgazdasági érdek elsődlegessége alapján. Sajnos, többször tapasztaljuk, hogy a kulturális nevelési érdekeket hátrább sorolják. Talán azért van ez, mert kevésbé jelentkezik azonnal a borítékban, pedig a munkásosztály alapvető érdeke és társadalmi érdek is a textilmunkások szocialista tudatosságának, tudásuk szintjének, szakmai ismereteinek fejlesztése. És ez hosszabb távon a fizetési borítékban is megmutatkozik. A vállalatok vezetőinek egységesen kell munkálkodniok azon, hogy a szakmai továbbképzést továbbfejlesszük, s ha szükséges, azt munkaidő alatt is meg kell valósítani.

PJOTR TYIMOFEJEVICS PIMENOV,
a Szovjet Szakszervezetek
Központi Tanácsának titkára:

— Országunk munkásosztálya, az egész szovjet nép arra összpontosítja erőfeszítéseit, hogy valóra váltsa az SZKP programját, a Szovjetunióban megteremtse a kommunizmus anyagi-műszaki bázisát. Sikeresen befejeztük országunk VIII. népgazdaságfejlesztési tervét. Nagyszerű ütemben indultunk el az új, IX. ötéves tervben, amelynek legfőbb feladata — mint azt a Szovjetunió Kommunista

Pártjának XXIV. kongresszusa megállapította — a szovjet nép anyagi és kulturális színvonalának jelentékeny emelése, a szocialista termelés gyors ütemű fejlesztése a tudományos és műszaki fejlesztés és a munka termelékenységének növelése útján.

A párt központi bizottságának beszámolójában összesítették a párt és a nép sokrétű alkotó tevékenységének eredményeit. Mélyreható marxista—leninista elemzését adták a nemzetközi helyzetnek és országunk belső életének. Meghatározták a Szovjetunióban folyó kommunista építés soron következő feladatait. A kongresszus határozataiban világosan öltött testet pártunk lenini fő irányvonala, amely kifejezésre juttatja országunk valamennyi társadalmi rétegének és csoportjának legfőbb érdekeit. A kongresszus pontosan megfogalmazott politikai irányvonallal, a következő időszakra mutató világos perspektívával vértezte fel a szovjet embereket, szakszervezeteinket.

A Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának nemrég megtartott plenáris ülése meghatározta az SZKP XXIV. kongresszusának határozataiból a szakszervezetekre háruló feladatokat. A Szovjetunió szakszervezetei teljes mértékben helyeselték a kongresszus határozatait, és az azokban foglalt feladatokat úgy fogadták, mint saját munkájuk harci programját. Mi világosan számot adunk önmagunknak arról, hogy a jelenlegi ötéves tervre előirányzott javak nem jönnek létre önmaguktól. Ezek csakis akkor teremthetők meg, ha országunk valamennyi dolgozója szívesen dolgozik. Ezért összpontosítjuk a szakszervezetek minden erőfeszítését, a szakszervezetek gazdag szervező és nevelési tapasztalatait a IX. ötéves terv feladatainak valóra váltására, a gazdaság újabb fellendítésére.

Mindent megteszünk a kommunista építés terveinek, az ötéves tervek feladatainak teljesítéséért, mert tudjuk, hogy ezzel internacionalista kötelességünknek teszünk eleget. Munkánk legfontosabb részének azt tartjuk, hogy fejlesszük kapcsolatainkat és együttműködésünket, harcos szolidaritásunkat a külföldi dolgozók szervezeteivel, és mindenekelőtt azt, hogy hozzájáruljunk a szocialista világrendszer összefogásához és erejének további szilárdításához.

A Szovjetunió szakszervezetei, valamennyi szovjet ember határozottan elítéli az Egyesült Államok indokínai agresszív cselekményeit, ugyanakkor teljes mértékben támogatja a vietnami nép, Laosz és Kambodzsa hazafias erőinek hősies harcát. A szovjet munkások és alkalmazottak az izraeli agresszió maradványainak felszámolásáért küzdő arab népek oldalán állnak, és támogatják az Egyesült Arab Köztársaság konstruktív javaslatait, amelyek arra irányulnak, hogy igazságos béke jöjjön létre a Közel-Keleten. A Szovjetunió munkásosztálya, valamennyi dolgozója szolidáris

Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeivel, amelyek politikai és gazdasági felszabadulásukért, a gyarmatosítás és a faji megkülönböztetés teljes felszámolásáért küzdenek. Mi a kapitalista országok munkásosztályainak oldalán állunk, amely a monopóliumok hatalmának legfőbb és legerősebb ellenfele.

A szovjet és a magyar szakszervezetek, országaink dolgozói azonos nézeteket vallanak a jelenkori nemzetközi helyzet alapvető kérdéseiben. A magyar és a többi testvéri ország szakszervezeteivel együtt ezután is tántoríthatatlanul síkraszállunk a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységének osztályharcos és antiimperialista alapon történő erősítéséért.

Engedjék meg, hogy e szónoki emelvényről mélységes megelégedettségemet juttassam kifejezésre azért, hogy a szovjet és a magyar szakszervezetek kölcsönös viszonya, testvéri kapcsolatai fejlődnek és fejlődik sokrétű alkotó együttműködésük. Biztosítom önöket és harcostársainkat arról, hogy ezután is bővítjük és mélyítjük ezeket a kapcsolatokat, a sokrétű tapasztalatcserét országaink szakszervezetei és dolgozói között. A szocialista közösségbe tömörült országok népeinek testvéri családjában mi együtt váltjuk valóra a marxizmus—leninizmus magasztos ideáljait, együtt haladunk a fényes jövő, a kommunizmus felé.

LUKÁCS LÁSZLÓ,
a Hortobágyi Állami Gazdaság
szakszervezeti tanácsának titkára:

— A Munka Törvénykönyve a kollektív szerződések rendszerének bevezetésével alapvetően két követelménynek tett eleget. Az egyik: az új gazdaságirányítási rendszer széles körű önállóságot biztosított a vállalatoknak. A másik: lehetővé tette, hogy a vállalatok saját eszközeikkel maguk gazdálkodjanak, azokat a legcélszerűbben, a leghatékonyabban használják fel. A vállalatok szakszervezeti szervei jelentős szerepet kaptak a kollektív szerződések megalkotásában. Joggal mondhatjuk, hogy a végrehajtás eredményessége vagy csak részbeni eredményessége fölött együtt örülünk vagy bánkódunk a gazdasági vezetőkkel. Ez — úgy gondolom —, országosan érvényes, de különösen igaz ez a Hortobágyi Állami Gazdaság életében.

Az egész mezőgazdaság ki van téve az időjárás alakulásának. Ez ránk nézve még sokkal súlyosabban jelentkezik. A gazdasági, párt- és szakszervezeti vezetők nálunk is arra törekszenek, hogy a dolgozók jól érezzék magukat, évről évre növeljük a gazdaság jövedelmét,

hogy minél többet fordíthassunk szociális, kulturális célokra, a dolgozók keresetének növelésére. Ám sokszor beleszól az időjárás, és az objektív okok mellett jelentkeznek a szubjektív hiányosságok is, amelyeket közös erőfeszítésekkel kell megoldani. Ma már elmondhatjuk, hogy dolgozóink nagy többsége, főleg a törzsgárdatagság. érti és érzi: előrehaladásunk attól függ, hogy miként jutunk előbbre a javak előállításában.

A kollektív szerződés lényeges előrelépést jelent a szocialista demokrácia továbbfejlesztésében is. Növeli a dolgozók befolyását a munkaviszonyukra vonatkozó szabályok megalkotásában, ugyanakkor — amint az eddigi tapasztalatok is mutatják —, fokozza a dolgozók érdeklődését a vállalati ügyek iránt. Bizonyította ezt az 1970. évi kollektív szerződés végrehajtásáról kiadott beszámoló, de nem utolsósorban az új kollektív szerződés tervezetéhez érkezett számos javaslat és észrevétel. A legtöbb beérkezett javaslat és észrevétel elfogadható — az más kérdés, hogy megvalósításukra esetleg csak a későbbi években kerülhet sor. Ez mindenképpen azt bizonyítja, hogy érdemes a dolgozók véleményét kikérni.

Nagyon helyes az a határozat, mely szerint a vállalat igazgatója minden évben köteles a kollektív szerződés végrehajtásáról beszámolni, és ehhez az illetékes szakszervezeti szerveknek a véleményét is hozzá kell tenni. Dolgozóink igen nagy figyelemmel kísérik a kollektív szerződések végleges megalkotását és annak végrehajtását is. Jelenleg már több mint háromévi tapasztalat van mögöttünk, és eddig az volt a jellemző, hogy a szakszervezeti szervek komolyabban kezelték a végrehajtást, mint az egyes állami vezetők. Több ízben vizsgáltuk a végrehajtás tapasztalatait, és arról minden esetben tájékoztattuk a gazdasági vezetőket és a dolgozókat. Helyeseljük, hogy a most készülő kollektív szerződések öt évre szólnak.

NGUYEN CONG HOA,
a Vietnami Szakszervezeti Szövetség alelnöke:

— Országunk dolgozó népe, amely kérlelhetetlen harcot folytat az amerikai imperialista agresszorok ellen, mindig meleg rokonszenvvel kísérte a testvéri magyar nép és a magyar dolgozók szocialista építőmunkáját. Nagyon örülünk, hogy a magyar dolgozók és a magyar nép éber, alkotó és szorgalmas munkát végez, és ennek következtében hazája szocialista építésében sikert siker után ér el. Örömmel látjuk, hogy a magyar szakszervezetek méltóképpen hozzájárultak ezekhez a sikerekhez. A magyar dolgozók és a magyar nép ragyogó eredményei jelentős mértékben hozzájárultak a szocia-

lista világrendszer hatalmának megerősödéséhez, a világ dolgozóinak és a népek szakszervezeti mozgalmának közös harcához, az imperializmus ellen, a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harchoz.

Az amerikai imperialisták még mindig nem törődnek bele abba, hogy lemondjanak a Vietnam és az indokínai országok elleni sötét agressziós szándékukról. Nixon elnök hatalomra jutása óta az amerikai imperialisták lázasan igyekeznek megvalósítani a háború vietnamizálásának politikáját Dél-Vietnamban. Ennek lényege, hogy minden módon meghosszabbítják az agressziós háborút, fenntartják a katonai megszállást Dél-Vietnamban. Lázasan igyekeznek megvalósítani a „Nixon doktrínát": hogy indokínaiak harcoljanak indokínaiak ellen; hogy felhasználják a saigoni bábhadsereg katonáit, és a thaiföldi zsoldosokat; hogy megtámadják Kambodzsát és Laoszt és, hogy a háborút kiterjesszék egész Indokínára. Sűrítik a demokratikus Vietnamhoz tartozó területek bombázását és ágyúzását, és azzal fenyegetőznek, hogy kiterjesztik a háborút Észak-Vietnamra. De minél inkább folytatják az amerikai imperialisták bűnös agressziós háborújukat Indokínában, annál inkább szégyenletes vereségekben van részük, és mindinkább szembe találják magukat az amerikai nép és a világ valamennyi népének erőteljes ellenkezésével és elítélésével.

Az indokínai harcmezőkön az utóbbi időben elért ragyogó győzelmek — különösen az a nagyszerű győzelem, amelyet a dél-vietnami és laoszi felszabadító hadsereg katonái értek el a 9. számú út történelmi hadjáratában — csődbe juttatják a „Nixon doktrínát" és az Egyesült Államok háborújának vietnamizálási politikáját. Csak egy lehetőség van arra, hogy az Egyesült Államok megmeneküljön zavaros helyzetéből és szégyenteljes vereségétől: az Egyesült Államoknak teljesen és gyorsan, minden feltétel nélkül vissza kell vonnia az amerikai csapatokat Dél-Vietnamból. Az Egyesült Államoknak tiszteletben kell tartania a dél-vietnami nép önrendelkezési jogát, és meg kell hagynia számára azt a jogot, hogy maga rendezze belső ügyeit, minden idegen beavatkozás nélkül. Mindezt tartalmazzák azok az ésszerű javaslatok, amelyeket a Dél-Vietnami Köztársaság ideglegenes forradalmi kormánya a párizsi konferencián beterjesztett, s amelyet a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormánya teljes mértékben támogat, és amelyek a világ béke- és igazságszerető népeinek rokonszenvével és széles körű támogatásával találkoznak.

Ezzel szemben az Egyesült Államok elnökének április 7-én és 16-án tett nyilatkozatai makacsul kitartanak amellett, hogy nem szabják meg az Egyesült Államok katonáinak kivonulási időpontját

Dél-Vietnamból, jóllehet ez a kulcskérdése a háború befejezésének. Az Egyesült Államok még mindig katonai győzelemről álmodozik.

Pártunk központi bizottságának és a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának felhívására válaszolva, országunk dolgozói és szakszervezetei minden erejükkel azon vannak, hogy a szocialista Észak-Vietnamot erőssé és hatalmassá építsék, olyanná, amely képes eleget tenni hátországi kötelezettségeinek a nagy fronttal szemben. Híven az indokínai népek csúcskonferenciájának közös nyilatkozatához, országunk népe kész megerősíteni szolidaritását a testvéri Laosz és Kambodzsa népeivel, és kész harcolni velük, hogy a három indokínai nép harcát az amerikai agresszió ellen végső győzelemre vigye. Szent nemzeti kötelességről van itt szó s ugyanakkor nemzetközi kötelezettségről.

Örömmel és meghatottsággal állapítjuk meg, hogy a vietnami nép harca a világ béke- és szabadságszerető népeinek napról napra növekvő rokonszenvével és támogatásával találkozik. Szívből üdvözöljük azt a háborúellenes mozgalmat, amely a napokban hallatlan erővel bontakozott ki az Egyesült Államok egész területén. A világ népeinek széles körű szolidaritási frontja alakult ki az amerikai imperializmussal harcban álló vietnami nép mellett, és ez a front állandóan erősödik, szélesedik. Ez felmérhetetlen értékű bátorítást nyújt országunk dolgozóinak és népének, ugyanakkor súlyos csapást jelent az amerikai imperialistákra, akik példa nélküli elszigeteltségbe kerülnek.

A vietnami dolgozók és a vietnami nép hálásan érzékeli, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, a kormány, a szakszervezeti szervek, a magyar dolgozók és a magyar nép mindig óriási és értékes segítséget nyújtott népünknek erkölcsi, politikai és gazdasági síkon. Országunk dolgozói és szakszervezetei nagy örömmel és meghatottsággal értesültek arról, hogy a vietnami szolidaritási mozgalom Magyarországon mindjobban szélesedik. Ez konkrét és élő megnyilvánulása a marxizmus—leninizmuson és a proletár nemzetköziségen alapuló szolidaritásnak, a két ország — Vietnam és Magyarország — szakszervezetei és dolgozói között.

NGUYEN VAN HOA,
a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség Végrehajtó Bizottságának tagja:

— A Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetséget és Dél-Vietnam dolgozó népét örömmel tölti el az, hogy a magyar munkásosztály és a magyar szakszervezetek — miközben

egész energiájukkal, értelmükkel, erejükkel építik az országot — szüntelenül figyelemmel kísérik, erőteljesen támogatják a dél-vietnami dolgozók és nép Amerika-ellenes honvédő harcát.

A világ népeinek Amerika-ellenes vietnami szolidaritási frontjával együtt a magyar párt, a kormány, a szakszervezetek és az egész nép határozottan támogatja a DNFF Amerika-ellenes, honvédő politikai programját. Támogatja a Dél-Vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának 12 pontos akcióprogramját és a DNFF-nek és a Dél-Vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának a dél-vietnami kérdéssel kapcsolatos 10 pontos átfogó megoldási javaslatát.

Nemrégen a magyar párt, a kormány, a Hazafias Népfront és a szakszervezetek szigorúan elítélték azokat a lépéseket, amelyeket az amerikaiak és kiszolgálóik a háború fokozására, egész Indokínára való kiterjesztésére tettek. Ugyanakkor leszögezték, hogy fokozzák a szolidaritást, támogatást az indokínai országok népeinek harcával a teljes győzelemig.

Nagy meghatottsággal gondolunk a magyar párt, a kormány, a szakszervezetek és a magyar nép nemes internacionalizmusára, a dél-vietnami nép számára hosszú éveken át nyújtott politikai és anyagi támogatására: a Magyarországon rendezett vietnami szolidaritási, barátsági hónapokra, hetekre; az amerikaiak dél-vietnami bűneit elítélő megmozdulásokra; a véradásokra, a tábori kórházakra, a textilneműk és a kerékpárok küldésére. Az önök segítségét hatékony ösztönzésnek tartjuk a végső győzelem kivívásában.

Engedjék meg, hogy erről a fórumról őszinte köszönetet mondjak a dél-vietnami munkások, dolgozók, a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség nevében a magyar pártnak, a magyar kormánynak, a Hazafias Népfrontnak, a szakszervezeteknek és a magyar dolgozó népnek önzetlen támogatásukért.

Ez év tavaszán a dél-vietnami, a laoszi, a kambodzsai nép teljes vereséget mért az amerikaiak és saigoni bábjaik dél-laoszi agressziós kalandjára. A dél-vietnami néphadsereg — miután szétverte a saigoni báboknak az úgynevezett „1971. januári teljes győzelem" elnevezésű hadjáratát — elszántan széttapossa az ellenség terveit Tay nguyen-ben, az úgynevezett, „Lem son — 720" hadjárat során.

Az indokínai népek az ellenségre halálos csapásokat mértek, súlyos veszteségeket okoztak. Több tízezer ellenséges katona vált harcképtelenné, több ezer amerikai repülőgépet lelőttek, több ezer tankágyú megrongálódott. A Khe Shanh-ban, Dél-Laoszban a 9-es számú út mentén aratott győzelemnek fontos stratégiai jelentősége van. Nixon úgynevezett vietnamizálási politikája zsákutcában van, és nem kerülheti el a teljes vereséget. A „Nixon doktrína", az in-

dokínaiaknak indokínaiak ellen való felhasználása gyászos csődbe jutott. Új helyzet bontakozik ki az indokínai országok harcterein. Az indokínai országok népei egységben, harci együttműködésben, az indokínai országok népeinek kongresszusa szellemében kivívják a teljes győzelmet.

A mi szeretve tisztelt Ho elnökünk rámutatott: „az amerikai imperialisták veresége már világos, de még nem hagytak fel országunk déli részébe kapaszkodó gonosz szándékukkal". Ezidáig még mindig nagy makacsságot, harciasságot tanúsítanak. A Nixon adminisztráció hazudott, és most is hazudik az amerikai népnek, az egész világnak, amikor azt mondja, hogy az amerikaiak a vietnami kérdést tárgyalások útján akarják megoldani, és Nixon mindenkinél jobban kívánja a békét. A valóságban szüntelenül fokozza a háborút, végtelen sok gaztettet követ el a dél-vietnami nép és egész Indokína népei ellen.

A 10 éves Amerika-ellenes honvédő harcban a dél-vietnami munkások és dolgozók mozgalma, a DNFF dicsőséges zászlaja alatt, a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség helyes vezetésével erőteljesen kifejlesztette élcsapat szerepét a politikai harcban, s a szociális, demokratikus jogokért folytatott küzdelemben is egyre nagyobb sikereket ér el. Az elmúlt évtizedekben az amerikai imperialisták, a komprádor burzsoáziával és a saigoni bábkormánnyal szoros szövetségben súlyos elnyomást, kegyetlen terrort folytatnak azért, hogy meggyengítsék és megsemmisítsék a munkások, a dolgozók mozgalmát Dél-Vietnam városaiban. De a munkások és a dolgozók mozgalma, az ő elképzeléseikkel ellentétben, továbbra is folyamatosan és mind erőteljesebben fejlődik. Méltó arra, hogy gerince legyen Dél-Vietnam városi lakossága és az ellenség ellenőrzése alatt álló ültetvények harci mozgalmának.

Dél-Vietnam felszabadított területein is mind szélesebb mértékben fejlődik és fokozatosan kialakul a munkások, a dolgozók mozgalma. Dél-Vietnam felszabadított területeinek munkásai, dolgozói erőteljesen kifejlesztik a gazda szerepét, az alkotómunka lehetőségét a termelésben és a harcban. A forradalmi hatalom körülményei között minden nehézséget legyőznek, hogy teljesítsék a front minden követelményét, hogy fejlesszék és erősítsék, védjék a forradalmi hatalmat.

TIMMER JÓZSEF,
a SZOT titkára:

— A Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolója és írásos jelentése munkánk fontos és szerves részeként foglalkozik a magyar szakszervezetek nemzetközi tevékenységével. Örömmel tölthet el bennünket az a tény, hogy az elmúlt 4 esztendőben kapcsolataink tovább fejlődtek osztálytestvéreinkkel, szervezeteikkel az együttműködésünk elmélyült és kiszélesedett.

A nemzetközi kapcsolatainkat tükröző kép kifejezi az egész világban, a munkásszervezetek érintkezéseiben kialakuló pozitív fejlődést. A történelem, a nemzetközi síkon folyó osztályharc, a közös ellenséggel szembeni küzdelem szükségszerűen igényli és megköveteli a munkásszolidaritást, a dolgozó osztályok összefogását, együttműködését. A nemzetközi munkásosztály legelemibb érdeke a béke, a biztonság, a kizsákmányolás felszámolása, a létfeltételek javítása, a lehetőség és a jog az életet és munkát érintő tényezők befolyásolásához. Ez az egyetemes érdek kell, hogy összefűzze a világ összes nemzeteinek munkásait, dolgozó tömegeit. Ezt kell kifejeznie a dolgozók szervezeteinek. A magyar munkásosztály, a magyar szakszervezetek ilyen célok érdekében szolidárisak, működnek együtt, ápolják kapcsolataikat a világ minden hasonló vagy azonos törekvéseket valló szervezetével.

A nemzetközi munkásosztályt, a dolgozó milliókat érinti legjobban, legérzékenyebben az, hogy nincs béke földünkön, hogy nincs biztonságban életük, hogy a viharfelhők hol egyik, hol másik földrész felett tornyosulnak. Az imperializmus tűzzel-vassal, konfliktusok szításával és népirtó háborúkkal védelmezi osztályérdekeit. Vietnamban, Kambodzsában, Laoszban százezrek vérét ontja, életét oltja, hogy fenntartsa hatalmát, befolyását. A Közel-Keleten tüzet csihol, szítja az ellentéteket, állandó nyugtalanság keltésével akarja útját állni a haladásnak, a fejlődésnek, a népek megbékélésének. És másutt is, itt Európában is a jelenlegi viszonylagos nyugalom ellenére vannak még olyan erők, amelyek veszélyeztetik a békét, a biztonságot.

A nemzetközi munkásosztály a történelem során már sokszor fizetett nagy árat azért, mert nemzeti osztagai nem voltak egységesek, mert megtévesztették és osztályidegen érdekekért egymással szembe állíthatták soraikat. Korunkban éppen ennek a történelmi tanulságnak a felismerése érlelődik. Ezért mind egyöntetűbb a szolidaritás a békéért, a szabadságért, a függetlenségükért és az elnyomás ellen harcoló népekkel, mind egységesebb igazságos és jo-

gos küzdelmük sokoldalú segítése, támogatása. Fokozódik a gyűlölet, a megvetés az osztályellenséggel, az imperializmussal szemben.

A magyar munkások, dolgozók és szakszervezeteik, harci tapasztalataikhoz és hagyományaikhoz híven most is azokkal haladnak együtt, akik bátran védelmezik a békét, akik áldozatkészen harcolnak azért, hogy végleg megszűnjenek a világégések, a pusztítások, megszűnjön mindennemű elnyomás, jogfosztottság társadalmi oka és forrása. Együttéreznek, messzemenően támogatják a hitükben és törekvésükben megingathatatlan vietnami népet. Indokína más népeit, az arab népeket és a még elnyomott vagy a fejlődés alsó lépcsőfokain álló és küzdő népeket, akik új, jobb, felszabadult világot és életet akarnak teremteni önmaguk számára.

A nemzetközi munkásosztály legalapvetőbb érdekeinek védelméért folyó harcban kibontakozó egységes törekvéseken túl, más társadalmi és gazdasági érdekek is igénylik a munkásosztály közös, egyöntetű fellépését. A munkásoknak, bármely országban élnek, dolgoznak egy és ugyanaz az érdekük: a kizsákmányolás és elnyomás megszüntetése, a társadalmi haladás, a boldog, biztonságos élet megteremtése. A külön-külön vívott harc gyengíti a cselekvést. A munkásosztály nemzeti és nemzetközi méretű megosztottsága fékezi a megmozdulások lendületét. A gazdasági, szociális és társadalmi vívmányok csak akkor maradandóak és csak akkor lehet újabb eredményeket elérni, ha a munkásosztály nemzeti és nemzetközi síkon egységesen folytat harcot értük. Az utóbbi években a fokozódó erejű tömegakciók — így például Franciaországban, Olaszországban, Angliában, de más országokban is — szemléltetően bizonyítják az egységes fellépés óriási erejét.

A munkásosztály törekvéseinek képviseletében, harcainak szervezésében és koordinálásában fontos, sőt döntő szerepet töltenek be a szakszervezetek. Ha a szakszervezetek mindenütt egységesek lennének, óriási erővel rendelkeznének és sikeresen vívhatnák meg harcukat a monopóliumokkal és az azok érdekeit képviselő kormányzatokkal szemben. De sajnos megosztott a nemzetközi és egy sor országban a nemzeti szakszervezeti mozgalom is. Politikai felfogásuk, valamint a társadalmi viszonyok megváltoztatásával összefüggő nézeteik és törekvéseik szerint különböző irányzatú szakszervezetek működnek. Ez a körülmény az egész világon, éppúgy, mint földrészenként — Európában, Ázsiában, az amerikai vagy afrikai kontinensen is — fékezi, sőt sok esetben visszaveti a dolgozók érdekeinek védelméért — különösen a társadalmi haladásért — folyó küzdelem hatékonyságát.

A dolgozó osztályok, mindenekelőtt a munkásosztály létkérdése, hogy a szakszervezeti mozgalom megosztottsága megszűnjön, hogy

minden erő közös akciókban összpontosuljon. Szívből üdvözöljük az ilyen irányú erőfeszítéseket, a különböző kontinenseken, mint Latin-Amerikában vagy Európában és minden országban, ahol kibontakozóban van a közös érdekekért folyó közös akció, együttműködés, sőt lépések történnek a munkáserők szervezeti egyesítése felé is.

Üdvözöljük a Szakszervezeti Világszövetség osztályalapból kiinduló törekvéseit, a különböző irányzatú szakszervezeti központokkal való együttműködésre irányuló elképzeléseit, céljait és módszereit. Világszövetségünk egységpolitikáját mélyen áthatja a nemzetközi munkásosztály ügye iránt érzett felelősség. Ettől indíttatva keresi az együttműködés lehetőségeit a Munka Világszövetségével és a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségével. Biztató, hogy egy sor alapvető kérdésben kölcsönös készség mutatkozik az együttműködésre a Munka Világszövetségével. Sajnáljuk viszont, hogy a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének vezetősége továbbra is merev, tartózkodó álláspontra helyezkedik, annak ellenére, hogy számos tagszervezete felismerte a más irányzatú szervezetekkel való együttműködés, a kölcsönös kapcsolatok kiépítésének és fejlesztésének jelentőségét. A történelmi szükségszerűség és a munkástömegek fokozódó igénye azonban minden bizonnyal mindenütt, így a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségénél is meg kell hogy érlelje a hajlandóságot az egységtörekvések támogatására. A világ dolgozóinak akcióit, erőit egyesíteniök kell mindazoknak, akik őszintén és sikerrel akarják képviselni a munkásosztály egyetemes érdekeit.

Természetesen ennek feltétele az is, hogy ne skatulyázzuk be egymást és ne ragasszunk címkéket egymásra. A kölcsönösség alapján a valóságos tapasztalatokból származó ismeretek alapján alkossunk véleményt egymás munkájáról. Mi meggyőződéssel állítjuk, hogy a mi világszövetségünkhöz nem tartozó szakszervezetek túlnyomó többsége is a munkások, a dolgozók érdekeit képviselő szervezet. De természetesen joggal igényeljük, hogy a világszövetségünkhöz tartozó szervezetek tevékenységét az egyedül megbízható mércével — az osztályszolidaritás, az osztályhűség mércéjével — minősítsék. Igényeljük, hogy szűnjön meg a gyűlölködés, a fenntartás, az alaptalan vádaskodás nemcsak azért, mert nem igazságos, hanem legfőképpen és mindenekelőtt azért, mert a megosztottság árt a munkásosztály, a dolgozók közös érdekeiért vívott harcnak. Megérett és eljött az ideje annak, hogy szót váltsunk egymással, hogy valóságos kérdésekben párbeszédet folytassunk, és felelősségteljesen dolgozzunk azért az ügyért, amiért bennünket szakszervezeteknek hívnak és neveznek.

A magyar szakszervezetek nemzetközi tevékenységükben messzemenően a szakszervezetek együttműködésének elmélyítésére és kiterjesztésére törekszenek. Ezzel együtt fontosnak tartják az országok, nemzetek munkásainak, dolgozóinak rendszeres és széles körű érintkezését, élet- és munkatapasztalataik megismerését, a munkáskultúra kölcsönös terjesztését és a munkássport nemzetközi kiszélesítését. Egyáltalán a munkásmentalitás kibontakozására, elmélyítésére törekszenek mindennemű és rendű nemzetközi érintkezésben.

Elsődlegesnek tartjuk a szocialista országok szakszervezeteivel való együttműködésünk állandó fejlesztését. A szocialista országok társadalmi alapjai és céljai közösek. A szakszervezetek szerepe, tevékenysége, tapasztalataik cseréje és hasznosítása a munkáshatalom politikai és gazdasági erősítését szolgálja. A még tapasztalatlanságból, az új utak kereséséből származó nehézségek és ideiglenes konfliktusok ellenére valljuk, hogy hűen és teljes szívvel szolgáljuk a munkások, a dolgozók érdekeit. Meggyőződésünk, hogy egyetlen más, tőlünk eltérő társadalmi berendezésben nincs és nem is létezhet olyan széles körű, sokoldalú lehetőségük a szakszervezeteknek a dolgozók érdekében végzendő munkájukhoz, mint a szocialista viszonyok között. Csak a munkások hatalomra kerülésével van lehetőségük a szakszervezeteknek arra, hogy a dolgozók életével és munkájával összefüggő összes kérdésben számottevő és döntő jelentőségű szerepet tölthessenek be. Ezt igazolja, bizonyítja néhány évtizedes tapasztalatunk, amelyben a nehézségek mellett mindig megmegújult a szakszervezetek mind teljesebb, mélyrehatóbb tevékenysége a társadalom, a dolgozók közvetlen érdekeinek képviseletében és védelmében. Ezt bizonyítja az az egyre növekvő érdeklődés is, amely munkánk, életünk, tapasztalataink iránt a kapitalista országok munkásai, dolgozói és szervezeteik részéről megnyilvánul.

Tudjuk, hogy még nem elsősorban az életszínvonalunk a vonzó számukra, bár e tekintetben és erőnkhöz mérten folyamatosan haladtunk és haladunk előre. A munkások, dolgozók, szakszervezetek jogai a vonzóak, amelyekkel beleszólnak a társadalmi, gazdasági élet alakulásába, végső soron egész társadalmunk fejlődésének milyenjébe és hogyanjába. Ez a bizalom és érdeklődés csak növeli felelősségünket. Munkánk eredményei hatással vannak osztálytestvéreink harcára. Amilyen mértékben ellátjuk munkásosztályunk érdekében vállalt feladatainkat, olyan mértékben erősítjük osztálytestvéreink törekvéseit és harci készségét. Ezért érzünk felelősséget munkánkért, tevékenységünkért nemcsak saját munkásosztályunk, hanem a nemzetközi munkásosztály iránt is.

A nemzetközi munkásosztály egyetemes érdekeiből kiindulva a

magyar szakszervezetek ápolják kapcsolataikat minden olyan szervezettel, amely kész arra, hogy együttműködjön velünk a munkások, a dolgozók legalapvetőbb kérdéseinek megoldásáért. A közös érdekek felismerése is szerepet játszott abban, hogy legutóbb megújultak, illetve létrejöttek hivatalos kapcsolataink Európában Ausztria, a Német Szövetségi Köztársaság, Dánia, Luxemburg és a skandináv országok szakszervezeti központjaival. Sok reményt fűzünk más országok, tőlünk még tartózkodó szakszervezeteivel való közeledéshez is, ahhoz, hogy kapcsolataink az alapvető követelményből kiindulva, a nemzetközi munkásosztály érdekeinek szem előtt tartásával létrejöhetnek és fejlődhetnek. Hangsúlyozzuk azonban, hogy nem vagyunk hívei a formális kapcsolatoknak: a közös érdekeket tartjuk szem előtt, és ezek alapján készek vagyunk a legmesszebbmenő együttműködésre.

Hazánk, mint európai ország, érdekelt Európa békéjének, biztonságának megszilárdításában. Már szóltam róla, hogy ez Európa munkásosztályának közös érdeke. Mi készek vagyunk arra, hogy egy európai szakszervezeti konferencia keretében szót váltsunk erről és Európa munkásait, dolgozóit érintő más alapvető kérdésekről. Most e helyről, kongresszusunk szószékéről is kijelentjük: szükségesnek tartjuk Európa különböző irányzatú szakszervezeteinek találkozóját, hogy valamennyiünket, földrészünk minden dolgozóját érintő és érdeklő kérdésekről véleményt cseréljünk és egymás tapasztalatait kölcsönösen hasznosítsuk. Rá kell ébredni arra, hogy Európa, és következésképpen a világ békéjének megóvása érdekében, valamint a munkások, a dolgozók egyetemes érdekeinek védelmében össze kell végre fogni és hasznosítani kell a munkásosztály, a dolgozók rendkívüli jelentőségű szervezett erejét.

Történelmi felelősségünk tudatában félre kell tennünk ideológiai véleménykülönbségeinkből származó ellentéteinket, és közös cselekvésünkkel a dolgozó százmilliók egység-érdekeit kell szolgálnunk valamennyiünknek.

A magyar szakszervezetek ezt tartják legfőbb alapelvüknek nemzetközi kapcsolataik ápolásában. Éppen ezért a munkás szolidaritás, a munkás nemzetköziség szellemében azt vallják és arra hívnak fel: munkások, dolgozók, egyesítsük erőinket az imperializmussal szemben, a szebb, a boldogabb élet megteremtéséért, a béke és a társadalmi haladás javára!

A MANDÁTUMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG JELENTÉSE

Előadó:
BESENYEI MIKLÓS,
a mandátumvizsgáló bizottság elnöke:

— A mandátumvizsgáló bizottság megállapította, hogy a szakszervezetek XXII. kongresszusára az ágazati iparági szakszervezetek kongresszusain titkos szavazással 702 küldöttet választottak meg. Ezenkívül a kongresszuson jelen van 454 meghívott, valamint 45 ország és négy nemzetközi szakszervezeti szövetség képviseletében 78 külföldi vendég. Így az összes meghívott 532 fő.

Megállapítottuk, hogy a 19 szakszervezet a szervezett dolgozók számának arányában képviselteti magát a magyar szakszervezetek XXII. kongresszusán.

A megválasztott 702 küldött közül jelen van 669 elvtárs, a küldöttek 95,3 százaléka, igazoltan van távol 33 küldött.

A küldöttek 56,6 százaléka budapesti, 43,4 százaléka vidéki, és 31,8 százaléka nő.

A küldöttek eredeti szakképzettség szerinti aránya a következő: ipari és mezőgazdasági munkás 67,1 százalék, értelmiségi dolgozó 9,8 százalék, műszaki értelmiségi négy százalék, alkalmazott 19,1 százalék.

A küldöttek iskolai végzettség szerinti aránya: nyolc általános iskolánál kevesebb végzettsége van 3,4 százaléknak, nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezik 22,8 százalék, középiskolai végzettséggel, illetve érettségivel rendelkezik 43 százalék, főiskolát, egyetemet végzett 30,8 százalék.

A küldöttek 12 százaléka 1945 előtt lépett be a szakszervezetbe, 52 százaléka 1945 és 1949 között, 13,2 százaléka 1949 és 1955 között, 11,7 százaléka 1956 és 1960 között, 9,1 százaléka 1961 és 1965 között, 2 százalék 1965 után lépett be a szakszervezetbe.

A küldöttek kor szerinti összetétele: 30 éven aluli 12,1 százalék, 30 és 40 év közötti 16,8 százalék, 41 és 50 év közötti 46,9 százalék, 51 és 60 év közötti 15,5, 60 éven felüli 8,7 százalék.

A küldöttek 55,3 százalékának van kormánykitüntetése, 32,5 szá-

zalékának szakszervezeti kitüntetése és 58,5 százalékának egyéb kitüntetése is van.

Az elmondottak alapján megállapítható, hogy a küldöttek összetétele megközelítően tükrözi a szakszervezeti tagság összetételét: arányos képviseletük van az ipari, építőipari, mezőgazdasági, közlekedési, kereskedelmi, hírközlési, igazgatási és más munkaterületeken levő szervezett munkásoknak, értelmiségieknek és alkalmazottaknak, a régi szervezett dolgozóknak, a nőknek és a fiataloknak egyaránt.

A mandátumvizsgáló bizottság megállapította, hogy a kongresszus határozatképes, mivel a küldöttek 95,3 százaléka jelen van.

CSIKÓS PÁL,
a Tisza Cipőgyár
vállalati szakszervezeti tanácsának titkára:

— A XXII. kongresszus jelentései és saját tapasztalataink egyaránt bizonyítják, hogy eredményt hozó törekvésünk volt a szakszervezeti demokrácia és a vezető szervek tömegkapcsolatainak további szélesítése, erősítése. A szakszervezeti csoportértekezletek, a taggyűlések, a szakszervezeti bizottságok és a tanácsok ülései egyre inkább betöltötték a helyi szakszervezeti politikai fórumok szerepét. Biztatást és megerősítést, együttgondolkodást, okos ellenvetést, elismerést és bírálatot egyaránt fellelhettünk ezeken a lassan már klasszikussá váló fórumokon.

A szakszervezeti demokrácia fejlesztése nem csupán elméleti kérdés. Fejlesztése szükségszerű volt és szükségszerű is marad, mert ez tagságunk igénye. Saját tapasztalatomból mondok erre példát. Egy tavaly megtartott, jól előkészített, színvonalas szakszervezeti tanácsülésről távozóban így szólt hozzám az egyik tanácstag: legalább egy fejjel magasabbnak érzem magam. Úgy látom, rendszeresen, komolyan akartok beszélni velünk és fontosnak tartotok minket arra, hogy megismerjétek véleményünket. Ez a tanácstag nem szenved semmiféle hatalmi komplexusban, csak önbecsülése növekedett, mert megérezte, mit jelent tanácstagnak lenni, megértette — és nagyon sokan értik ma már —, hogy komoly az igény és biztosított a lehetőség az egyes ember adottságainak hasznosítására, bevonására a szakszervezeti ügyek intézésébe.

A beszámolóban megfogalmazott vitathatatlan fejlődés, az összességében kedvező tapasztalatok ellenére a szakszervezeti demokrácia fejlődése nem volt problémamentes. Az egyik problémakör a közvetlen és a képviseleti demokrácia fórumain született javaslatok, állásfoglalások esetenkénti ütközése. A közvetlen fórumon született jó javaslat nem mindig érvényesíthető a képviseleti fórumon. Sajátos esetei ezek a kis csoport és a nagyobb kollektíva érdekösszeütközéseinek. Ilyenkor jelentős munkát kell végezni ahhoz, hogy például az adott műhely- vagy osztálybizottság szakszervezeti tagjai ne azt

érezzék, hogy csorbát szenvedett a szakszervezeti demokrácia, hanem belássák: a képviseleti demokrácia fórumán az egész alapszervezetre nézve helyes döntés született.

A szakszervezeti demokráciának, a tagság és a vezető szervek kapcsolatának egyik igen fontos, lényeges eleme a tájékoztatás. Ennek egyik problémája a különféle információs csatornákon áramló tájékoztatások azonossága. Az követelmény természetesen, hogy a vállalat politikai, társadalmi és gazdasági vezetése egységesen tájékoztasson, de az hiba, ha ezt azonos körben és azonos módon teszik. A tagság reális igénye a differenciált tájékoztatás, mert az azonos informálás „eredménye" az, hogy azonosulnak a brigádgyűlések a szakszervezeti csoportértekezletekkel, a taggyűlések pedig a termelési tanácskozásokkal. A másik probléma, hogy esetenként és helyenként nincs egyértelműen meghatározva alapszervezeteinkben, hogy „ki, kit. miről informál". Ez a rendezetlenség viszont rontja a tájékoztatás hatékonyságát. Mi is felismertük ezt, és rendet próbáltunk teremteni.

A szakszervezeti demokráciának fontos eleme a szakszervezeti tagok valóságos véleményének ismerete. A tagság ügyeiben nem lehet helyesen dönteni a tagság véleményének ismerete nélkül. A beszámolási időszakban a szakszervezetek tekintélynövekedésének, az aktivitás javulásának egyik forrása a döntések helyes módon történő előkészítése volt. A tagság véleményének megismerése nem könnyű, nem egyszerű feladat. Nem vitás azonban, hogy a tagság véleményét legjobban a demokrácia közvetlen fórumán ismerhetjük meg. Ezért értünk egyet az írásos beszámoló gondolatával, hogy a képviseleti demokrácia erősítésének együtt kell járnia a közvetlen demokrácia erősítésével.

A XXII. kongresszus határozattervezetében örömmel olvastuk: „Előre kell lépnünk néhány nagyon fontos gond megoldásában, a bérpolitika továbbfejlesztésében, az ágazatok, a szakmák közötti béraránvok javításában." E megfogalmazással teljes mértékben egyetértek, mert ez a gondolat a mi szakmánk XVIII. kongresszusának határozatában is szerepel. Azért helyeseljük az ágazatok, a szakmák közötti béraránvok javítását, mert azok kialakítása még a régi mechanizmusban történt. Gazdaságirányítási rendszerünk egyik célja, hogy a hatékonyabb iparágakban a bérek is gyorsabban fejlődjenek. Ha a népgazdasági iparban dolgozók átlagkeresetét 100 egységnek tekintjük, és ha ehhez viszonyítjuk a mi iparágunkat, akkor 1960-ban 89, 1965-ben 87, 1970-ben 85 egységen állunk. Iparágaink pedig igen fontos belföldi ruházati termékeket állítanak elő, s a hazai szükségletek kielégítésén túl devizakitermelése is kedvező, és a népgazdaság más ágazataival való összehasonlítás alapján az exportgazdaságosságban is élenjáró helyet foglalnak el.

PATAKI GYULÁNÉ
általános iskolai igazgató:

— Mostanában sokat halljuk a következő megállapításokat: a tudományos és technikai fejlődés üteme napjainkban annyira meggyorsult, hogy feltehetően egy nemzedék életében is bekövetkezhet a szakmai ismeretek és munkaformák elavulása, az újraképzés vagy átképzés szükségessége. A kor igényeivel szinkronban folyó szakképzés és önképzés teszi majd képessé a jövő emberét arra, hogy a gyorsuló világban a tudományos és technikai fejlődés értelmes urává és irányítójává váljék. Közös feladatunk tehát, hogy ifjú és felnőtt nemzedékünket arra a készségre neveljük és tanítsuk, amelynek segítségével túléli a szakmák és tudományok forradalmát, sőt maga válik a forradalom harcosává és győztesévé. Pártunk X. kongresszusa kimondja: „Társadalmunk szocialista fejlődésének egyik alapkérdése a dolgozók általános műveltségének emelése, és szakképzettségének növelése." Mindez indokolja a felnőttoktatás problémáinak újbóli felvetését annál inkább is, mert a felnőtt dolgozók iskolarendszerű oktatásának helyzete az elmúlt évek erőfeszítései ellenére sem megnyugtató.

A dolgozók általános iskoláiban a továbbtanulók száma sajnos, számottevően csökkent az elmúlt években. Az 1963—64-es tanévhez képest a csökkenés több mint ötszörös. Az 1963—64-es tanévben 116 ezer, jelenleg csak 22 ezer felnőtt tanul ebben az iskolatípusban. Ugyanakkor a lakosság 16—49 éves korosztályának több mint a fele nem rendelkezik általános iskolai műveltséggel, képzettséggel. Ez több mint a dolgozók 50 százaléka, tehát két és félmillió. A dolgozók középiskoláiban tanulók száma szintén csökken. Az 1963—64-es tanévben 174 ezren, jelenleg 107 ezren tanulnak ebben az iskolatípusban.

A művelődés igényét, annak valóra váltását kizárólag pedagógiai eszközökkel nem lehet megvalósítani. A IV. ötéves terv időszakában a műszaki fejlesztésre fordított beruházások mellett emelni kell a munkaerő kiképzésének és továbbképzésének költségeit is.

Önmagukkal és a társadalommal harmóniában élő embereket nevelni nem lehet a család nélkül. Fontos ezért, hogy a nevelésben olyan jelentős tényező, a szülő is megfelelő alapműveltséggel rendelkezzék.

Pártunk X. kongresszusa kimondta: oktatási intézményeink nyitva állnak minden fiatal előtt, aki szorgalmas és tehetséges. Emellett fontosnak tartja, hogy a fizikai dolgozók gyermekei, a tanulás minden szintjén, külön támogatásban részesüljenek. Pedagógus szakszervezetünk sajátos eszközeivel és lehetőségeivel minden segítséget megad, hogy pedagógusaink széles tábora falun és városban, mun-

káskerületekben e fontos politikai feladat megvalósításán fáradozzék. Iskoláink sokat tettek eddig is, mégis szükséges, hogy az általános iskolákban eredményesebben fejlesszük a helyesírást, a helyes beszéd- és gondolkodáskészséget. Jelentős szervezeti tennivalóink is vannak, az anyagi és szociális támogatás jelentős fejlesztése nélkül pedig nem érhetünk el kellő eredményt. Biztosítani kell az általános iskolai diákotthoni hálózat nagyarányú kiépítését, növelni kell a középiskolai kollégiumi férőhelyek számát a nagy múltú, jó hagyományokkal rendelkező gimnáziumok mellett. Meg kell gondolni, hogy létesítsünk-e új gimnáziumi tanulócsoportokat kisvárosokban, ahol eleve művelődési hátránnyal indulnak a fiatalok.

Az általános iskolák feladata, hogy a továbbtanulásra alkalmas munkás- és parasztgyerekeket javasolják is a gimnáziumba, a középiskola pedig tegyen meg mindent, hogy csökkenjen a lemorzsolódás és ezek a gyerekek valóban be is kerüljenek az egyetemekre. Ezért szükséges, hogy a középiskolákban növeljük a szakkörök, a tanfolyamok és a könyvtárfejlesztés céljaira szolgáló összegeket.

A munkás- és parasztfiatalok továbbtanulásának segítése nem valakik ellen, hanem valakikért folyik. A fizikai dolgozók egyes rétegeit is meg kell győzni arról, hogy szellemi pályára alkalmas gyermekeik továbbtaníttatása egyéni és társadalmi érdek is. Ehhez kérjük az üzemi, munkahelyi szakszervezeti aktivisták segítségét.

TÓTH ISTVÁN,
a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A szocialista demokratizmus továbbfejlesztésének egyik fontos formáját és módszerét látjuk a kormány és a SZOT vezetőinek rendszeres időközönként megtartott tanácskozásaiban. Ez jól szolgálja a párt politikájának kialakítását és végrehajtását. Pozitívnak tartjuk a tárgyalások munkastílusát, a megbeszélések nyíltságát. Ezeken a tárgyalásokon a munkásosztályt, a bérből és fizetésből élő dolgozókat érintő legfontosabb kérdések kerülnek napirendre. Ezzel új módon nyílik lehetőség a szocializmus építése során meglevő ellentmondások feltárására és feloldására, az igények és lehetőségek egyeztetésére.

Ezek a tárgyalások megfelelő alapot és bátorítást adnak központi vezetőségünknek, hogy a szakmánk dolgozóit érintő közlekedéspolitikai, életszínvonal-politikai célokkal összefüggő és a munkakörülmények javításával kapcsolatos állásfoglalásokat a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium vezetőivel rendszeresen egyeztesse. A mi-

nisztérium és a szakszervezet közötti munkamegosztás fejlődött, a két szerv kapcsolata elvi alapokon nyugszik, de még mindig elmarad a lehetőségektől, ezért további fejlesztésre, korszerűsítésre szorul. Az eddigieknél nagyobb eltökéltséget, következetességet kérünk a minisztérium vezető kollektívájától és más érdekelt minisztériumok vezetőitől, a közlekedési és szállítási dolgozók hosszú idők óta meglevő problémáinak megoldásában. Gondolunk itt például a gépkocsivezetés szakmaként való elismerésére; a gépkocsivezetőknek és más kategóriáknak az új munkás és alkalmazotti nomenklatúrába való besorolására; a dolgozók és a népgazdaság érdekeit összeegyeztetve a foglalkozási időnek, a jelenlegi 260—280, sőt nem ritkán 300—310 ledolgozott órának 210 órára való csökkentésére. Megoldásra váró probléma az egyes kategóriákban a munkaidő-csökkentése. Különösen a nők kívánják egyre türelmetlenebbül a kéthetenkénti szabad szombatot, hogy több idejük legyen a családjukkal való törődésre, pihenésre, művelődésre. Szakszervezetünk jogosnak, megalapozottnak tartja ezt az igényt.

Az elmúlt évek erőfeszítéseinek gyümölcsei kezdenek beérni. Új típusú, hőlégsugaras repülőgépeket, mélytengeri szállításra alkalmas hajókat szereztünk be. Nemzetközi gépkocsi-közlekedésünk modern szerelvényei eljutnak Leningrádba, Kuwaitba, Spanyolországba, Angliába. A közhasználatú autóközlekedés kocsiparkja majdnem kicserélődött, útjainkon megjelentek a modern IKARUS 250-es buszok. Gyártja már az ipar is a csuklós villamosokat. Az új Metró kelet—nyugati vonalának elkészült szakaszán már több mint egy éve utazhatunk. Nincs messze az az idő, amikor az egész vonalat birtokába veheti az utazóközönség. Ezt látja az ember saját munkaterületén. Az országban járva-kelve észreveszi, hogy hogyan épülszépül a mi szocialista hazánk. Objektíve érezhető, hogy örülünk eredményeinknek, hiszen ezzel saját alkotásainkat, erőfeszítéseinket tiszteljük. A szocializmus teljes felépítésének időszakában is szükségük van az embereknek hitre, annak az elismerésére, amit csinálnak, mert másképp nem látják az egésznek értelmét. Mi, akiknek szívünkhöz és eszünkhöz is közel állnak az eredmények, beszéljünk róluk többet, napról napra lelkesítsük további feladataink megoldására munkatársainkat.

A közlekedés helyzete, színvonalának, munkájának politikai fontossága szükségessé tesz néhány intézkedést, mint például a megfelelő ipari, építőipari háttér hiányának megszüntetését a közlekedésben. Probléma a különböző közlekedési eszközök, autóbuszok, villamosok jó minőségben, határidőre történő szállítása. Sajnos, gyakran vadonatúj járműveket először javítani kell, utána lehet csak forgalomba állítani. Sokszor a jó konstrukció értékét lerontják az

apró szerelési, illesztési hibák, amelyek emberi hanyagságból fakadnak.

A legnehezebben megoldható gondunk a munkaerőhiány. A közlekedés dinamikusan fejlődik és ugyanakkor — különösen a közúti, városi közelekedés — nagyon élőmunka-igényes. A dolgozók teljesítményének döntő többségét külső tényezők által meghatározott időben kell biztosítani. Ilyen például a csúcsforgalom vagy egy kimagaslóan jó mezőgazdasági év termésének szállítása. Ezeknek a rendkívüli igénybevételeknek az alkalmával a forgalmi utazó-dolgozók, elsősorban a gépkocsivezetők, havonta rendszeresen 30—50, de nem egy esetben 80—90 órát is túlóráznak. Tudjuk, hogy a szocializmus építése során lehet és időnként kell is áldozatot hozni. Egy évvel ezelőtt az árvíz idején, amikor az emberek ezreinek életét, biztonságát, milliárdos értékeket kellett védeni, senki sem kérte számon a túlfoglalkoztatást. Nem szabad azonban a rendkívüli helyzetet állandósítani. Nem lehet tartós és rendszeres áldozatvállalásra építeni egy ország közlekedését.

Feladataink vannak az üzemi demokrácia kiszélesítésében és elmélyítésében, a munkahelyi légkör javításában. A mi szakmánkra is vonatkoznak a beszámolónak azok a megállapításai, amelyek szerint helyenként a vezetők nem úgy bánnak beosztott munkatársaikkal, a dolgozókkal, ahogyan ezt a hetvenes évek szocialista Magyarországában el lehetne várni. Hozzájárul ehhez, hogy mi magunk, de a helyi szakszervezeti szerveink sem állnak minden esetben a helyzet magaslatán. Az újak, akiket most választottak a dolgozók, még nem ismerik eléggé a szakszervezet jogait, s esetenként ezért bátortalanok. A régiek között pedig akadnak, akiknek rossz tapasztalataik vannak. Előfordult ugyanis, hogy azokat a szakszervezeti tisztségviselőket, akik társadalmi munkában végzik feladataikat és súlyos hibákat tettek szóvá, később különböző és nagyon kifinomult módszerekkel hátrányosabb helyzetbe hoztak a többiekkel szemben. Szakszervezetünk XXVIII. kongresszusa követelte a központi vezetőségtől, hogy következetesebben képviselje és védelmezze azokat a szakszervezeti tisztségviselőket, akik a tagság érdekében jogos kérdéseket tesznek szóvá.

KAREL HOFFMANN,
a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsának elnöke:

— Munkásosztályunk, egész dolgozó népünk, valamint az egész szakszervezeti mozgalom ezekben a napokban a Csehszlovák Kommunista Párt soron következő XIV. kongresszusa előkészítésének jegyében él. A kongresszus előkészületei és a Csehszlovák Kommunista Párt megalakulásának közelgő 50. évfordulója nagyszerű alkalmat jelent a forradalmi szakszervezeti mozgalom számára a szakszervezeti szervek és szervezetek aktivitásának fokozásához. A társadalmunk fejlesztésére vonatkozó ötéves tervjavaslattal együtt a kongresszusi előkészületek nagyszerű ösztönzést jelentettek a dolgozók kezdeményezésének tömeges fellendítéséhez. Jelenleg a szakszervezetek kezdeményezésére egyre erőteljesebben kibontakozik a kongresszus tiszteletére tett vállalások megvalósításának nyilvános ellenőrzése.

Szakszervezeti munkánk súlypontja lett újból a szocialista társadalom építésével összefüggő problémakör, a szakszervezetek helyzetére vonatkozó kérdések megoldása, beleértve a dolgozók munka- és életfeltételeinek javításával kapcsolatos feladatokat is. Ma már ezt a politikát a párt vezetésével valósíthatjuk meg, mivel elvileg megszabadultunk azoktól az erőktől, amelyek a szakszervezeti mozgalmat a reformizmus pozíciójára taszították, és amelyek szembe akarták állítani a párttal és a szocialista állammal, a dolgozók legsajátosabb érdekeivel.

Azokért a sikerekért, amelyekre országunknak a szovjet hadsereg által történt felszabadítása utáni két évtizedes időszakban tettünk szert, mind dolgozóink kitartó erőfeszítésének, mind pedig a szocialista tábor országaitól, elsősorban a Szovjetuniótól kapott felbecsülhetetlen segítségnek tartozunk hálával. A csehszlovák szervezett dolgozók egyre világosabban látják azt, hogy 1968-ban is, amikor az ellenforradalom veszélybe sodorta népünk szocialista vívmányait, a testvéri szocialista országok voltak azok, amelyek keresztülhúzták a hazai és külföldi reakció céljait. A csehszlovák dolgozók köszönetüket fejezik ki ezen országok, tehát a testvéri Magyar Népköztársaság népének is. Ez alkalommal köszönettel szeretném megemlíteni a magyar szakszervezetek kezdeményezését és segítségét is. A hat szocialista ország szakszervezeti képviselőinek 1968 szeptemberi, budapesti tanácskozása segített nekünk abban, hogy ismételten sokoldalúan kibontakoztassuk a szocialista országok szakszervezetei és a csehszlovák szakszervezetek szoros együttműködését.

A csehszlovák szervezett dolgozók szilárdan elhatározták, hogy a

többi szocialista ország szakszervezeteivel együttműködve, továbbra is támogatják a hősi vietnami és az egész indokínai, a koreai, az arab országok és valamennyi fejlődő ország népének imperializmus elleni harcát.

A csehszlovák szervezett dolgozók számára is világos, hogy erőfeszítésünk csak abban az esetben lesz sikeres, ha a szakszervezetek a kor követelményeinek megfelelő szinten, maradéktalanul teljesítik feladatukat. Erre ösztönöznek bennünket a Szobjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusának megállapításai, dokumentumai, amelyek nemcsak nagyszerű seregszemléjét jelentették a szovjet nép és a marxizmus—leninizmus eszméi világméretű sikereinek, hanem egyben tanulságot és ösztönzést nyújtottak a mi szakszervezeti mozgalmunk számára is.

VINCE JÓZSEF,
a Csepeli Acélmű előhengerésze:

— Az Acélműben dolgozom, ez a szűkebb hazám, ahol kohásztársaim idős fejjel, mégis fiatalos energiával és technikailag nem mindenben kedvező viszonyok között igyekeznek velem együtt korszerű és piacképes termékeket gyártani. Munkánkkal és magatartásunkkal akarunk példát mutatni, hogy szakmánk becsülete, tekintélye erősödjék dolgozó kollektívánk, az ifjúság előtt annak érdekében, hogy biztosított legyen a megfelelő utánpótlás és vállalják a martinász, hengerész, kovács és forrasztár nemes hivatását.

A Csepel Művek politikai, társadalmi és gazdasági vezetése az elmúlt időszakban több olyan problémát megoldott, amelyek javították a dolgozók élet- és munkakörülményeit. A jövedelempolitikai elvekkel összhangban munkavédelmi, szociális és egészségügyi beruházásokra 537,6 millió Ft-tot fordítottunk a III. ötéves tervben. A feltételek előzetes megteremtésével minden területen áttértünk a 44 órás munkahétre. Saját erőből 478 lakást építettünk, ebből az Acélmű dolgozói 54 lakást kaptak. Ez az akció általános elismerést váltott ki, és sok ember számára szinte reménytelennek látszó helyzetet oldott meg.

A Csepel Vas- és Fémművek szakszervezeti küldöttértekezlete megtárgyalta és elfogadta az új törzsgárda-szabályzatot, amely nemcsak anyagi kihatásában, hanem politikai értékében is jelentős határozat, hiszen 18 ezer dolgozót érint, és évi 36 millió Ft-tal emeli meg a törzsgárdatagság jövedelmét. Ismereteink vannak arról, hogy országos méretekben is nagy érdeklődést és kedvező visszhangot váltott ki kezdeményezésünk.

A Csepeli Szerszámgépgyár képviselői a küldöttértekezleten felhívással fordultak a többi vállalat dolgozóihoz, hogy biztosítsák a törzsgárda-szabályzat érvényre juttatásához szükséges anyagi forrásokat. Szeretném hangsúlyozni, hogy még aznap délután az Acélműben dolgozó munkatársaim válaszoltak a felhívásra, és vállalták, hogy jobb munkaszervezéssel, a termelékenység egy százalékos növelésével hozzájárulnak a fedezet megteremtéséhez.

Az előbbiekben elmondott eredményeink mellett vannak gondjaink és problémáink is. Ezeket ismerjük, látják vezetőink is, és egyre fokozottabb erőfeszítéseket teszünk együttesen az érdemi megoldásra. Az új gépek, berendezések mellett még sok területen elavult termelőberendezéseink vannak, a kisgépesítést gyorsabban kell fejleszteni, hogy enyhítsünk ezen a helyzeten. Számottevő a létszámhiány, amely miatt nagy erőfeszítéseket kell tennünk terveink teljesítéséért. Nem tartjuk megfelelőnek a jelenlegi bérezési rendszerünket, ezt tovább kell fejleszteni. Ezeket a problémákat a vasasszakszervezetben is ismerik, és foglalkoznak ügyünk kedvező elintézésével.

Az elmúlt időszakban, különösen az MSZMP X. kongresszusára készülve, majd a szakszervezeti választások egész időszakában és napjainkban is egyre jobban fellépünk a felelősségteljesebb, hatékonyabb munka érdekében. Úgy ítéljük meg, hogy a szavak egységét már sikerült biztosítani, most a tettek egységének érvényesítése van soron. Ezt várjuk és kérjük újonnan megválasztott szakszervezeti szerveinktől, tisztségviselőinktől, a titkároktól a bizalmiakig.

Küldöttértekezletünk határozata alapján kidolgoztuk, hogy a következő hónapokban a következő kérdésekben kell előrehaladnunk: emelnünk kell az irányító munka színvonalát, hatékonyságát, jobban kell érvényesítenünk a jogok és a kötelezettségek egységes értelmezését és kölcsönhatásában való alkalmazását. A napokban tárgyaljuk meg az üzemi demokrácia különböző fórumain IV. ötéves tervünket, a kollektív szerződés tervezetünket, amelyekben érvényre kell juttatnunk a magasabb szintű előírásokat. Tovább kell haladnunk az élet- és munkakörülmények javításában. Erre a középtávú szociálpolitikai terveink tartalmaznak részletes tennivalókat.

NEMESLAKI TIVADAR,
a SZOT titkára:

— A XXI. kongresszus óta eltelt négy esztendőben népgazdaságunk kiegyensúlyozottan fejlődött. Legfőbb politikai célkitűzésünknek megfelelően a gazdasági fejlődéssel együtt és azzal összhangban növekedett a dolgozók életszínvonala.

Az elért eredményeknek a létrehozása közvetlenül összefügg a több mint három és fél millió dolgozót számláló szakszervezeti tagság aktív és mind tudatosabb munkájával, amelyet a szocializmus építésének meggyorsítása érdekében végeztek és végeznek.

Több mint három esztendővel ezelőtt tértünk át a gazdaságirányítás jelenlegi rendszerére. A gazdaságirányítás reformja egész társadalmunk szempontjából nagy jelentőségű politikai és gazdasági intézkedésként került bevezetésre. A reform előkészítésében éppúgy, mint annak kibontakoztatásában, a szakszervezetek is közreműködtek. Ma már, három esztendő gyakorlati tapasztalatai alapján, joggal állíthatjuk, hogy a jelenlegi gazdaságirányítási rendszerünk jól szolgálja társadalmi és gazdaságpolitikai céljaink megvalósítását.

A szocializmus teljes felépítésén munkálkodva a fejlődés új, rendkívül fontos, de egyúttal igen nehéz szakaszához érkeztünk. A következő évek egyik alapvető jellemzője, szükségszerű követelménye a gazdasági fejlődés intenzív útjára történő áttérés.

A termelő és a szolgáltató ágazatok egyre növekvő munkaerőgondokkal küzdenek, és ezek a gondok a következő években sem csökkennek. Éppen ezért a negyedik ötéves tervben a nemzeti jövedelem tervezett növekedésének lehetőségét egyre inkább a munka magasabb termelékenysége teremtheti meg, hiszen a létszám növelése mind nehezebb és megoldhatatlanabb.

A szakszervezetek tapasztalatai arra utalnak, hogy a mind feszültebbé váló munkaerőhelyzetet és az ebből adódó tennivalók szükségszerűségét és halaszthatatlan voltát, ma még számos vállalat nem vette következetesen tudomásul. A kelleténél és a lehetségesnél is vontatottabb a munkahelyek korszerűsítése, a technológiák és a munkaszervezés fejlesztése. A munkások, de gyakran a termelést közvetlenül irányító gazdasági vezetők is joggal kifogásolják, hogy a kezdetleges, helyenként rossz munkaszervezés egy műhelyben vagy üzemrészben az egész vállalat munkáját nehezíti, akadályozza.

A technikai és technológiai fejlesztés gyorsítása és tervszerűbbé tétele — párosulva a munka- és üzemszervezés korszerűsítésével és a dolgozók hatékonyabb foglalkoztatásával —, ez ma a vállalatoknál és az üzemeinknél az egyik legdöntőbb, legalapvetőbb feladat, amely egyúttal gazdasági fejlődésünk kulcskérdése, a termelékenység növelésének nélkülözhetetlen feltétele. Enélkül tartósan és megalapozottan nem lehetséges az életszínvonal gyorsabb ütemű növelése.

A jelenlegi munkaerőhelyzet feszültségeit kétségkívül fokozzák az indokolatlan munkahelyváltoztatások, a munka- és technológiai fegyelem, és hozzátehetjük, a vezetési fegyelem terén megnyilvánuló lazaságok is. A legutóbbi években alkalmazott bérszabályozók sem

serkentették a vállalatokat a munkaerővel való takarékosságra. Azonban az 1971-től bevezetett bérszabályozók a korábbinál jobban ösztönzik a vállalatokat a létszámmal való ésszerű takarékosságra, a dolgozók hatékonyabb foglalkoztatására. Az egyes vállalatok indokolt létszámgondjai mellett tapasztalataink azt is bizonyítják, hogy az egyes vállalatoknál gyakran együtt jelentkezik a munkaerőhiány és a munkaerőfelesleg. Azonban, amíg a vállalatok mind gyakrabban szóvá teszik az egyre fokozódó létszámhiányt, addig egyetlen helyről sem jelentkeztek azzal, hogy náluk létszámfelesleg van. Pedig a jelenlegi helyzetben mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy az új létszámigényeket elsősorban a vállalati létszámfeleslegekből, azaz a kihasználatlan létszámból kell és lehet fedezni.

Ezért a magyar szakszervezeteknek egyöntetű az állásfoglalásuk, hogy a társadalom érdekében, a fejlődés, a haladás érdekében egyetlen vállalatnál, gyárban, üzemben és munkahelyen sem szabad megengedni, hogy felesleges létszám legyen. A vállalati gazdasági vezetőktől és felügyeleti szerveiktől egyaránt elvárjuk, hogy előrelátó, tervszerű intézkedésekkel biztosítsák a felesleges létszám átcsoportosítását — vállalaton belül és vállalatok között — azon termelő és szolgáltató tevékenységet végző munkahelyekre, ahol azt a népgazdaság és a lakosság igényeinek, szükségleteinek kielégítése indokolttá teszi és megköveteli.

Ezzel összefüggésben szólok arról, hogy kívánatos és indokolt az olyan irányú és jellegű munkaerőmozgás, amely az előzőekben vázolt szükségletek kielégítését szolgálja. Ezért nem helyes a munkaerőmozgást általánosan elítélni. Ugyanakkor az indokolatlan munkahelyváltoztatásokat károsnak ítéljük meg, melynek megszüntetése érdekében a gazdasági vezetőkkel együtt a szakszervezetnek is fontos tennivalóik vannak. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a káros és egészségtelen munkahelyváltoztatásokat nemcsak és nem elsősorban adminisztratív intézkedésekkel kell és lehetséges megakadályozni. Ezért a szakszervezeteknek fontos feladatuk, hogy ellenőrizzék és felhívják a figyelmet a munkahelyváltoztatásokat kiváltó kedvezőtlen körülményekre, okokra, hogy azokat a vállalatok tervszerűen és fokozatosan megszüntessék. Gondolunk itt mindenekelőtt a munkakörülmények javítására, a nehéz fizikai munkák gépesítésére, a munkahelyi egészségi ártalmak kiküszöbölésére, a zavartalan munkavégzés feltételeinek biztosítására, a munka- és üzemszervezés megjavítására és nem utolsósorban a törzsgárdatagok nagyobb anyagi és erkölcsi megbecsülésére.

A gazdaságirányítási rendszer reformja együtt jár a vállalatok önállóságának és felelősségének számottevő növekedésével. Ez véleményünk szerint is helyes és szükségszerű. A szakszervezetek ta-

pasztalatai szerint a vállalati gazdálkodásban, a vállalati értéktermelő munka elbírálásában, a nyereséghez kötött ösztönzés egészében eredményesnek bizonyult. Megmutatkozik ez abban, hogy a vállalatokná[1] jobban előtérbe került a szükségletre való termelés, és a korábbinál lényegesen nagyobb törekvés tapasztalható a termékek választékának bővítésére, a termelési költségek csökkentésére. A nyereséghez kötött ösztönzésben az elért eredmények mellett vannak még problémák, bizonyos ellentmondások, amelyek megszüntetésében előre kell lépnünk. Milyen ellentmondásokra, problémákra gondolok? Az ország gyarapodásának forrását képező nemzeti jövedelem döntő hányadát a hazai állami ipari, építőipari, mezőgazdasági nagyüzemek állítják elő. A népgazdaság alapvető érdekei azt kívánnák, hogy ezeknél a vállalatoknál képződjön a munkájuk eredményességével arányban álló nagyobb vállalati nyereség s ennek alapján a magasabb fejlesztési és részesedési alap is.

Azonban több éve visszatérő probléma, hogy a nyereség, így a részesedési alap növekedési üteme is, a népgazdaság szempontjából legjelentősebb termelő ágazatokban az átlagosnál alacsonyabb. Ellentmondás áll fenn a kis és a nagy, a szövetkezeti és az állami vállalatok egy része között is. Nem egészséges állapot az sem, hogy számos esetben a csak fixáras terméket gyártó vállalatok jelentős hátrányban vannak más gazdálkodó egységekhez képest. Nem tekinthető kedvezőnek — amit főleg az 1970. évi tapasztalatok támasztanak alá —, hogy egyes gazdasági egységek az átlagosnál magasabb évközi bérfejlesztés esetén is tudtak magas év végi részesedést fizetni, más, főleg népgazdaságilag fontos nagy vállalatok viszont az átlagos évközi bérfejlesztés mellett sem tudtak év végén részesedést adni dolgozóiknak, illetve csak külön központi engedéllyel, a tartalékalapjukból, visszapótlási kötelezettséggel.

Véleményünk szerint a tapasztalatok alapos elemzése után az illetékes állami szerveknek olyan intézkedéseket kell tenniök, amelyek mérsékelik, feloldják az említett feszültségeket. Ezt nemcsak azért tartjuk szükségesnek, mert az azonos gazdálkodási feltételek kialakításának fontos gazdasági és politikai jelentőséget tulajdonítunk, hanem azért is, mert ezek a problémák kedvezőtlen közhangulat kialakulását eredményezhetik.

A gazdaságirányító szerveknek kell gondoskodniok arról, hogy a helyes arányok kialakuljanak. A nyereségképzés szabályait úgy kell megállapítani, illetve továbbfejleszteni, hogy a vállalati nyereség és a népgazdasági hatékonyság a mainál közelebb kerüljön egymáshoz. Ezért tartjuk szükségesnek a bérek és a jövedelmek folyamatos, rendszeres állami ellenőrzését, és hozzáteszem, társadalmi ellenőrzését is, valamint a közgazdasági szabályozók olyan módon történő

beállítását, hogy az indokolatlan jövedelem- és bérkülönbségek fokozatosan megszűnjenek.

Gáspár elvtárs többek között hangsúlyozta beszámolójában, hogy a vállalatoknál a nyereség növelésének egyetlen becsületes eszköze a jobb, a hatékonyabb munka kell hogy legyen. Ha ennek az alapvető követelménynek nem szerzünk érvényt és nem tesszük meg a szükséges elhatárolást a tisztességes úton megszerzett és az erkölcstelen módon elsajátított nyereség között, akkor ez súlyos károkat okozhat. Egyfelől a nyereségösztönzés visszájára fordulhat, másfelől egyre inkább összeütközésbe kerülhetnek a dolgozók, a társadalom és a vállalati érdekek. Az ilyen törekvéseket politikai felelősségük tudatában szakszervezeti szerveinknek is el kell ítélniök és meg kell akadályozniok.

Nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a vállalati önállóságot és vállalati felelősséget helyenként félreértelmezik, és az önállóságot felelőtlenül, nem egészen tisztességes jövedelmek megszerzésére is felhasználják.

A vállalatok költséggazdálkodásában a reális lehetőségekhez és az elvárásokhoz képest csak kisebb mértékű javulás mutatkozik. Egyes gazdasági egységek a nyereségnövelés lehetőségei közül kevésbé törekednek a ráfordítások csökkentésére, inkább gyakran a piaci körülmények vagy a monopolhelyzet kihasználásával növelik érdekeltségi alapjaikat.

Számos olyan negatív jelenség van a vállalati gazdálkodásban, amelyek bár nem ütköznek jogszabályi rendelkezésbe, de sértik a szocialista gazdálkodás erkölcsi normáit. Ilyen például az, hogy a vállalatok egy része a kötött vagy maximált áras termékeinek előállításához felhasznált alapanyagok áremelkedését a szabad árformába tartozó cikkek áremelésével hárította tovább — sok esetben az alapanyag áremelkedését jelentős mértékben meghaladóan is. Számos vállalat és szövetkezet gyártmányösszetételét úgy változtatta meg, hogy abban a szabadáras termékek részaránya sokszor öncélúan ugrásszerűen emelkedett. Egyes nagykereskedelmi vállalatok pedig széles körben élnek a 3. és 4. árkategóriába sorolt áruknál az árterítés lehetőségével, és azt túlnyomó részben felfelé alkalmazzák, sok esetben indokolatlanul, végső soron a dolgozók, a fogyasztók rovására.

Az előbbiekben említettek érzékeltetésére csupán egy példát kívánok elmondani. A gyermek-felsőruházati termékeket gyártó Kaposvári Ruhagyárnál a revízió megállapította, hogy a vállalat a könnyűipari országos 15 százalékos átlagot több mint kétszeresen meghaladó mértékű, 34 százalékos nyereséget ért el 1969-ben. A nyereség túlnyomó részben abból keletkezett, hogy a vállalat a szabad

árformába tartozó gyermekruházati termékek árát magasan az önköltség felett alakította ki. Különösen súlyosnak tartjuk az ilyen esetet, mert köztudott, hogy államunk éppen a gyermekes családok segítése érdekében a gyermekruházati cikkek gyártását 5 százalékos ártámogatásban részesíti.

Úgy vélem, egyértelműen állíthatjuk, hogy az ilyen és ehhez hasonló nyereségszerzési módszerekkel a szakszervezetek, a munkások, a dolgozók nem értenek egyet. Ezek a párt és az állam gazdaságpolitikájával is ellentétesek.

Az előzőkben elmondottakkal kapcsolatban indokoltnak tartjuk az ágazati és központi irányító szervek beavatkozását a gazdasági folyamatokba és a vállalatok tevékenységébe — minden olyan esetben, amikor enélkül a népgazdaságot, az összdolgozókat számottevő károsodás érné. Ez nem ellentétes a gazdaságirányítás jelenlegi rendszerével, sőt a szocialista társadalmi tulajdonból, a tervgazdálkodás rendszeréből szükségszerűen következik. Ezért az ilyen jelenségeket a szakszervezeteknek időben kell jelezniük az illetékes irányító szerveknek, és igényelniük, ellenőrizniük kell azt, hogy megfelelő intézkedések történjenek.

A közelmúltban lezajlott ágazati szakszervezeti kongresszusokon szinte mindenütt szó esett a bérek emelésének szükségességéről. Természetesen tudjuk, hogy a szakszervezeti kongresszusok küldöttei, a munkások, a dolgozók képviseletében, az egyes ágazatok dolgozóinak, a szakszervezeti tagság élet- és munkakörülményeinek jobbátételére különböző igényeket támasztanak. Meg kell mondanom, hogy a szakmai kongresszusokon felmerült igények többségükben jogosak, de teljes kielégítésükhöz hosszabb időre van szükség. A negyedik ötéves terv béremelési és életszínvonal-politikai előirányzatait elsősorban nem a szándékaink, hanem alapvetően a rendelkezésre álló és a tervidőszakban létrejövő lehetőségeink és erőforrásaink határozzák meg. Csak a tervben előirányzott béremelési és életszínvonal-politikai előirányzatok mellett lehetséges a gazdasági egyensúly megtartása. A nemzeti jövedelemnek a tervezettnél nagyobb növekedése esetében a tervezett felhalmozási és fogyasztási arányok mellett kerülhet sor a bérek és egyéb juttatások tervezettnél nagyobb ütemű növekedésére, de hangsúlyozom, csakis a tervezettnél nagyobb nemzeti jövedelem emelkedése esetén és azzal arányosan.

A szakszervezeti kongresszusokon felvetődött reális bérigények kielégítésének sorolása szükségessé teszi egy olyan, a népgazdaság valamennyi ágazatát átfogó, távolabbra tekintő bérpolitikai koncepció kidolgozását, amely mérlegeli a jogos igények kielégíthetőségét, de egyúttal a gazdasági egyensúly követelményeit is figyelembe veszi.

A magyar szakszervezetek erejükhöz és képességeikhez mérten és nagy felelősséggel szolgálták és szolgálják a jövőben is a szocializmus teljes felépítésének mielőbbi megvalósítását. E feladatra szervezik és mozgósítják a szervezett dolgozók milliós tömegeit, a munkásosztályt, a több mint egymillió főt számláló szocialista brigádmozgalmat, a szakszervezeti aktivistákat és tisztségviselőket. Ez az az erő, amelyre a szakszervezeti mozgalom bizton támaszkodhat a párt politikája, gazdaságpolitikája megvalósításának elősegítésében, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek rendszeres javításában.

FRISS ANTALNÉ,
a Nagykőrösi Konzervgyár
vállalati szakszervezeti tanácsának titkára:

— Az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének XLIII. kongresszusán számot adtunk előző kongresszusunk határozatainak végrehajtásáról. Az élelmiszeripari dolgozók becsülettel teljesítették a rájuk háruló feladatokat. A végrehajtás során fejlődött mozgalmunk, a szakszervezeti tagság és az aktívák tevékenysége színesebb, gazdagabb lett. Szervező munkánkat a gazdaságpolitikai célkitűzések és feladatok megoldására, az élet- és munkakörülmények javítására, az érdekvédelem fokozására, a politikai és szakmai képzés színvonalának emelésére irányítottuk.

Az élelmiszeripari dolgozók elé a IV. ötéves terv az eddiginél nagyobb feladatokat állít. A tervidőszak alatt az élelmiszerek és élvezeti cikkek fogyasztása mintegy 28—30 százalékkal nő. Az elkövetkezendő időben a lakosság jobb ellátását, a modernebb élethez igazodó táplálkozást kívánjuk elősegíteni. Növeljük az állati fehérjéket és vitaminokat tartalmazó élelmiszerek termelését. Nagy figyelmet fordítunk a minisztériummal közösen a dolgozó nők háztartási munkájának további könnyítésére. Az élelmiszeripari termékek egyre nagyobb hányada kerül majd félkész és készételek formájában forgalomba, ízléses csomagolásban és korszerű összetételben. Tovább fejlesztjük a bontott és szeletelt, előrecsomagolt húsok és szalámifélék, ételkonzervek, szárítmány-félék, gyorsfagyasztott félkész és készételek, Mirelit-készítmények választékát. Ezeket a törekvéseket szakszervezetünk a mozgalmi munka eszközeivel segíti.

A IV. ötéves terv végrehajtása azonban nagy gondok elé is állítja az élelmiszeripart. Az élőállat, az állati termékek feldolgozásában érdekelt három iparág, a húsipar, a baromfiipar és a tejipar termékfelfutása 45—47 százalékos lesz. Ez a három ipar az elmúlt évi feladatait is csak nagy erőfeszítésekkel, a túlórák sokaságával, a pi-

henőnapokon végzett munkával tudta megoldani. Ennek oka részben az állóeszközök elhasználtsága, a hűtőtér hiánya, az alapanyagellátás ütemtelenssége, a feldolgozó kapacitás elégtelensége, és a területi elhelyezkedés öröklött gondjai, nem utolsósorban pedig az, hogy a mezőgazdasági termelés felfutása egyes nyersanyagokban és termékekben megelőzte, sőt a jövőben is megelőzi az ipar feldolgozó és raktározási kapacitásának bővítési lehetőségeit.

A gondokat abban a reményben jelzem, hogy segítséget kapunk a megoldáshoz. Az élelmiszeripar munkásai, dolgozói nagy felelősséget éreznek a lakosság élelmiszerekkel való ellátásáért, s mint ahogyan eddig is, mindent megtesznek, hogy ne legyen fennakadás a termelésben.

Szeretnék szólni a konzervipar helyzetéről és saját tapasztalatairól. Magyarországon a felszabadulás előtt az évi konzervfogyasztás egy főre számítva nem érte el az egy kilogrammot. Ma az egy főre jutó konzervfogyasztás megközelíti a 20 kilót, és az éves növekedési ütem mintegy 10 százalék. Ez összefügg a lakosság életszínvonalának növelésével, korszerű, kulturált táplálkozási igényeinek kielégítésével. Ezekből a tényekből kiindulva, gyárunk szakszervezeti bizottsága fontos feladatának tekintette és tekinti a jövőben is az olyan közszellem kialakítását gyáron belül, amely a munka lendületének fokozásával segíti az egyre növekvő igények jobb kielégítését. Alátámasztja e megállapítást a gyárunkon belül kialakult élénk, gazdag tartalmú munkaverseny-mozgalom, a mintegy 200 szocialista brigád munkája, amelyek közül 22 már az elmúlt évben megszerezte az arany fokozatot. Versenymozgalmunk, gazdasági célkitűzéseink középpontjában termékeink minőségének egyenletessége, csomagolásának korszerűsége áll.

Nekünk is vannak gondjaink. A gyümölcskonzerv-kapacitásunkat például nem tudjuk kihasználni, mivel elégtelen a külföldi piackutatás, belföldi gyümölcskonzerv-forgalmunkat pedig a gyümölcskonzerv-import nehezíti. Egyetértünk kormányunk álláspontjával, hogy a belföldi ellátás és a választékbővítés érdekében a fogyasztási cikkek importjával is javítani igyekezik az ellátást, s versenyt kezdeményez a hazai gyártók és a termelők között. Megítélésünk szerint ez a mi esetünkben furcsa verseny. Úgy vélem, hogy külkereskedelmünknek az államközi szerződéseinkben jobban figyelembe kellene vennie a hazai érdekeket — hangsúlyozom: a társadalmi, nem pedig a vállalati érdeket.

KELEMEN ENDRÉNÉ,
a Debreceni Ruhagyár
vállalati szakszervezeti tanácsának titkára:

— Iparági szinten az elmúlt évben a béren kívüli juttatásokra kifizetett összeg csaknem 37 millió Ft-tot tett ki, amelyben az üzemi étkeztetés, a gyermekintézmények fenntartási költségei, az üdülési, a szociális, kulturális, sport és egyéb kiadások szerepelnek. A gazdasági mechanizmus bevezetése nem csökkentette, sőt bizonyos mértékig növelte az ezekre fordítható összegeket. Ez azért is figyelemre méltó, mert 1967—68-ban olyan hangok is hallatszottak, hogy sor kerülhet a béren kívüli juttatások csökkenésére. Szakszervezeti szerveink a dolgozók meghallgatásával úgy döntöttek, hogy a már meglevő juttatásokat nem hogy csökkenteni, hanem szükség esetén bővíteni kell, még akkor is, ha az a dolgozóknak csak bizonyos hányadát érinti. Az üzemi étkeztetést a dolgozóknak csak 35 százaléka veszi igénybe, még kevesebb azoknak az aránya, akik gyermekeiket gyermekintézményeinkben helyezik el. De akkor is indokolt e juttatások fenntartása, mert egyrészt igénybe veheti minden dolgozó, s ez az életszínvonalat emeli, másrészt a gyermekintézmények fenntartása társadalompolitikai ügy.

A gyermekgondozási segélyt élvezők száma nagy a ruhaiparban. Ez érthető, hiszen zömében nőket foglalkoztat a mi iparágunk. A SZOT elnökségének határozata értelmében 13. havi szakszervezeti segélyt kaphat az a dolgozó anya, aki igénybe veszi a gyermekgondozási segélyt. Éppen a magas létszám miatt viszont az érdekelteknek csak 8,2 százalékát tudtuk ebben részesíteni. Javasoljuk, hogy a ruhaipar — az inkább férfiakat foglalkoztató üzemekkel szembeni hátrányos helyzete miatt — nagyobb százalékos arányt kapjon a tagdíjrészesedésből, hogy jobb arányban részesíthesse 13. havi segélyben a gyermekgondozási segélyben részesülő édesanyákat.

Az állami ruhaipar egészen új iparág, amely a felszabadulás során fejlődött ki. Ismeretes, hogy amikor 20 évvel ezelőtt elkezdtük a termelést, az volt a cél, hogy munkalehetőséget biztosítsunk és a lakosságot ellássuk ruhával. Harmadrendű kérdés volt, hogy ezt milyen körülmények között valósítjuk meg. Rossz indulási alapja volt az iparnak, és nagyon sok erőfeszítésbe került, amíg a kongresszusunk megállapíthatta, hogy javulás következett be. Vállalataink a szakszervezeti szervekkel együtt több intézkedést valósítottak meg. Elértük iparági szinten, hogy minden olyan műszaki és szervezési intézkedés, amely a dolgozókat közvetlenül érinti, csak a munkakörülmények javulásával valósítható meg. Ezt tükrözi a IV. ötéves terv munkavédelmi intézkedési terve is, amely 250 millió Ft-tot irányoz

elő az iparági munkakörülmények fejlesztésére, a biztonságos munkafeltételek megteremtésére, a szociális létesítmények korszerűsítésére. Javult a ruhaipar szociális ellátottsága. Négy évvel ezelőtt az iparág szociális ellátottsága — öltöző, fürdő, vonatkozásában — mindössze 35 százalékos volt, jelenleg 52 százalékos. A IV. ötéves terv végére ez 85 százalékossá válik.

A munkakörülmények javítását dolgozóink joggal elvárják, és elmondhatjuk, hogy a vállalatok megértették ennek fontosságát, igyekeznek a követelményeknek eleget tenni. De hogy előre léphessünk, szükséges, hogy mi, az iparág dolgozói eredményesebben, gazdaságosabban dolgozzunk és nagyobb lehetőséget teremtsünk a fejlődésre.

Üzemünk — a Debreceni Ruhagyár — kollektívájának nagyrésze nő. Nem mindennapi lelkes és fegyelmezett munkások, akik lelkiismeretesen és nagyon szívesen végzik társadalmi munkájukat is. Üzemünkben is rosszak voltak a munkakörülmények. Ma már azonban arról beszélhetek, hogy munkánk eredményeképpen korszerű, szép munkatermeink vannak, egész sor szociális létesítménnyel gazdagodtunk. Dolgozóink egészségének védelme érdekében korszerű orvosi ellátást biztosítunk. Egésznapos üzemorvosunk van, táppénzbe vételi joggal, nőgyógyászati szakrendelésünk ugyancsak táppénzbe vételi joggal rendelkezik, és egy orvoscsoport végzi a rákszűrést. Elhatározták, hogy pár éven belül megszüntetik üzemünkben a daganatos megbetegedést. Megvalósítottuk a fogorvosi szakrendelést, mihez vállalatunk a legmodernebb felszerelést biztosította. Szívspecialistáinknak EKG áll rendelkezésre. Ideggyógyászati és bőrgyógyászati szakrendelés is folyik üzemünkben. Dolgozóink kis SZTK-nak hívják üzemi rendelőnket, és nagyra értékelik azt a törekvésünket, hogy megkönnyítsük részükre az orvosi ellátást. Célunk, és ezen tevékenykedünk, hogy telephelyeinken is mielőbb megvalósuljon a hasonló szintű orvosi ellátás. Ez csak azon múlik, hogy megfelelő szakorvosokat biztosítsunk.

Dolgozóink részére üzemi étkezést nyújtunk minden üzemünkben. Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta megvalósítottuk a vállalati családi üdültetést. Majdnem 100 családot üdültetünk a Balatonnál és a Mátrában, s most tervbe vettük, hogy eredményeinktől függően melegvizű fürdőben is lehetővé tesszük az üdülést. Üzemünk dolgozói részére hosszú lejáratú kamatmentes kölcsönt nyújtunk lakásépítéshez.

Mindez nem a borítékban jelentkezik, de minden dolgozónk nagyra értékeli. Hatással van hangulatukra, az üzemhez való ragaszkodásukra, a munkához való viszonyukra. Valamennyien jól tudjuk, hogy ezek további fejlődése csak akkor valósulhat meg, ha munkánk hatékonyabbá válik.

WLADISLAW KRUCZEK,
a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke:

— A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa a Szovjetunió fejlődésének nagyszerű perspektíváját nyitotta meg, és kijelölte a fő irányelveket a szocialista fejlődés jelenlegi szakaszára. Ezek az irányelvek ahhoz a határozott megállapításhoz vezetnek, hogy a mi rendszerünkben a termelés elsőrendű célja a dolgozók életszínvonalának állandó emelése, amelyet a műszaki-tudományos fejlődésre támaszkodva, a termelékenység rendszeres növelése útján érünk el. Mindebből az a közvetlen tanulság a szakszervezeti munkában, hogy megfelelő gondot kell fordítanunk a termelékenység állandó növekedésére, és arra, hogy ez harmonikusan kapcsolódjék a legszélesebb tömegek életszínvonalának érezhető emeléséhez.

A lengyel szakszervezeti mozgalom arra törekszik, hogy leküzdje a hazánkban a szocializmus építése során jelentkezett nehézségeket, amelyek a szakszervezeti mozgalmat is érintették. Pártunk VIII. plénumának határozatai a szakszervezetek teljes támogatására találtak. XXI. kongresszusunk kritikailag értékelte az eddigi tevékenységet, és kitűzte a további teendőket. A tervek fő iránya az, hogy törekszünk a kapcsolatot erősíteni a munkásosztállyal, a szakszervezetek üzemi szervezeteivel, és kellően képviselni a munkásosztály érdekeit. Az eddigi eredményekre építve törekszünk arra, hogy magasabb szintre emeljük szakszervezeti munkánkat és teljes hatékonysággal védjük a munkásosztály már elért eredményeit. Mi a munkásosztály hivatott képviselői szeretnénk lenni, összekapcsolva a termelést az egész nép jólétével összefüggő követelményekkel, hogy ezúton emelhessük a munkásosztály, a dolgozók életszínvonalát.

A lengyel szakszervezetek, a proletár internacionalizmus alapján állva, nagy súlyt helyeznek az imperializmus ellen, a békéért harcolókkal való szolidaritás megerősítésére. Célunk az, hogy megvalósítsuk és állandóan erősítsük baráti kapcsolatainkat különböző országok, mindenekelőtt a Szovjetunió és a többi szocialista ország munkásosztályával. A szocialista országok baráti szervezeteivel együtt tevékenykedünk a Szakszervezeti Világszövetség tekintélyének növelésén. Következetesen törekszünk arra, hogy erősítsük az antiimperialista frontot, teljes szolidaritást vállalunk a bátor vietnami néppel és támogatjuk őket. Ugyanígy Kambodzsa és Laosz népét, amely igazságos harcot folytat az amerikai agresszorok ellen. Szolidaritást vállalunk és teljes támogatásunkat fejezzük ki az arab népek iránt, amelyek az agresszió ellen harcolnak.

MISKOLCZI SÁNDOR,
a MÁV miskolci Tiszai Pályaudvar vezető mérnöke:

— A vasutas dolgozók életkörülményei a III. ötéves terv során sokat javultak. Az ipari, építőipari munkakörökben csökkent a munkaidő, javult a szociális ellátottság. A műszaki fejlesztés és korszerűsítés következtében számos munkakörben kedvezőbbé, biztonságosabbá váltak a munkakörülmények. Négy év alatt átlagosan 22,5 százalékkal emelkedett a bérszínvonal. Nagyra értékeljük azt a megbecsülést és megértő támogatást, amelyben a párt, a SZOT és a kormányzati szervek részéről több alkalommal is részesültünk.

Hosszan lehetne beszélni a fejlődésről, eredményeinkről, de ne vegye rossznéven a tisztelt kongresszus, ha én inkább azokról a gondokról és problémákról beszélek, amelyek a vasúthoz hű, a vasúti munkát élethivatásnak érző dolgozókat foglalkoztatják. Azokat, akik a vasút népgazdasági szerepét ismerik, nyugtalanítja a vasúton kialakult súlyos létszámhiány. Nincs utánpótlás, s az egyre csökkenő létszám miatt a dolgozókra mind nagyobb megterhelés hárul. A dolgozók sok esetben nem kapták meg éves szabadságukat, sem a heti rendes pihenőnapjukat. Egyeseknek nincs idejük a legszükségesebb kulturális és szórakozási igények kielégítésére sem. A nyugdíjba vonulókat vagy a kedvezőtlen körülmények miatt munkahelyet változtatókat nem lehet azonnal pótolni, mert az új dolgozók kiképzése, a szakmai gyakorlat megszerzése több évet igényel.

A létszámcsökkenés elsősorban a vasúti szolgálattal járó kedvezőtlen körülményekre vezethető vissza, melyet kell és lehet is javítani, de amíg a vasút vasút marad, a szolgálat sajátos jellegéből adódóan bizonyos kedvezőtlen körülmények mindig adódnak. Mivel a népgazdaságra a munkakörülmények általános javulása jellemző, a munkavállalók még a nagyobb kereseti lehetőségekkel szemben is előnyben részesítik a kedvezőbb munkafeltételekkel működő munkahelyeket. A kedvezőtlen munkakörülmények elismerésének jobban kifejezésre kell jutnia a munkabérben. Ezt az igényt azonban a vasutas dolgozók jelenlegi bérszínvonala még nem elégíti ki. A munkakörulményeknek megfelelő bérarányok kialakításához a MÁV belső erőforrásai nem elegendők. Központi támogatásra is szükség van. Sokat javított helyzetünkön az 1970 márciusában bevezetett bértömeggazdálkodás és ugyanakkor bevezetett bérkorrekció, bérráépítés. Kérjük azonban, hogy az 1971. évre engedélyezett 2,6 százalékos bérpreferenciát a negyedik ötéves terv időszakában évről évre biztosítsák.

Az országgyűlés által 1968 novemberében elfogadott közlekedéspolitikai koncepció egyik célja a személyszállítás kulturáltságának

növelése. Ez elengedhetetlenül szükségessé teszi a vasút műszaki színvonalának, üzemvitelének, irányítási rendszerének korszerűsítését. A pályarekonstrukciókon, állomásbővítéseken, az utaskiszolgálás korszerűsítésén túl mintegy 2500 személykocsinak és 50—60 hatrészes, minden igényt kielégítő, mellékvonalakon közlekedő motorvonatnak a beszerzése válik szükségessé. Ezek azonban, a meglevőkkel együtt, csak akkor szolgálják a kulturáltabb utazást, ha azokat a vasutasok és az utasok jobban megbecsülik. Néhanapján a televízió képernyőjén is megjelennek ezek a több millió értékű vasúti kocsik és vasúti berendezések, amelyek nemegyszer már az első út után vandál pusztítás áldozatai lesznek. Mind több vasútikocsi-rongálót teszünk ártalmatlanná, kérjük azonban a többi szakszervezet aktivistáit, hogy nevelő munkájukkal segítsék, hogy az utazóközönség a magáénak tekintse a vasúti berendezéseket.

A vasút műszaki forradalmát éli. A IV. ötéves tervben 30 milliárd Ft-tot fordítunk a vasút korszerűsítésére. Bosszantó és káros, hogy néha néhány száz forintos alkatrész hiánya miatt a gépek, berendezések hosszú ideig állnak. A járműjavító üzemek egy része ma is kénytelen egyedi alkatrészeket gyártani a modern, szalagrendszerű, cserejavításos módszer helyett. E gond megoldásához kérjük a külkereskedelmi vállalatok és a hazai gyártók segítségét.

A vasút szociális ellátottsága az utóbbi években örvendetesen javul. A III. ötéves tervben a szociális beruházások forintértéke 260 millió volt. Sikerült elérni, hogy építési ütemük lépést tartott az üzemi jellegű, építkezésekkel. A IV. ötéves tervben ilyen célra előirányzott összeg 355 millió Ft. Ezzel elérjük, hogy a legszükségesebb szociális létesítmények minden szolgálati helyen rendelkezésre állnak.

VASS IMRE,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára:

— Az elmúlt években megnőtt a közönség érdeklődése az irodalom és a művészetek iránt, a munkások mind többet és többet várnak alkotó művészeinktől. Ha az emberek, érthetően és helyesen, magasabb követelményeket állítanak a művészetek elé, abból az következik, hogy az egész szakszervezeti mozgalom többet kérjen és követeljen a művészektől. Ez a gondolat jellemezte VII. kongresszusunk munkáját is, amelyen elemeztük művészeti életünk fejlődését, és megjelöltük azokat a tennivalókat, amelyekkel a szakszervezetek kulturális nevelő munkájához hozzájárulhatunk.

Kongresszusunk egybehangzó megállapítása volt, hogy művé-

szeink többsége kész ebben a szép, de nem könnyű munkában teljes szívvel, tehetsége és munkája kifejtésével részt venni. Ma már művekkel igazolható, hogy alkotóink zöme a mi eszméinknek az elkötelezettje, belső elhivatottsággal a szocialista valóságra akar visszahatni. Az elmúlt időszakban új művek, szocialista tartalmat és célt vállaló alkotások jöttek létre, fellendült és kiszélesedett az alkotói, kísérletező kedv. Sok bizonyítékunk van arra, hogy művészek és művészeti dolgozók egyre aktívabban érdeklődnek az ideológiai, művészetpolitikai és közművelődési kérdések iránt. Tudatában vannak annak, hogy a munkásosztály elvárja tőlük életének, problémáinak és harcainak művészi tükrözését.

A szocialista realista művészet kialakítása azonban bonyolult feladat és mindennapi küzdelem. E harc során az új művek, új alkotások mellett születnek középszerűek, sőt silányak is. Olyanokról van szó, amelyekben még jelen vannak a szocialista eszméinktől idegen áramlatok, a túlzott jövedelmezőségre törekvés, a művészet köntösében jelentkező színvonaltalanság is. Az értéktelen, a bármilyen igényt kiszolgáló vagy a könnyű közönség- és anyagi sikerre számító alkotások térhódítása egyes területeken joggal nyugtalanítja azokat a művészeket, akik az igazi ember- és társadalomformáló művészek ars poétikáját vallják.

Olyan körülmények között, amikor minden művészet mecénása a dolgozó nép, a munkásosztálynak joga és kötelessége, hogy a szocialista művészetért vívott harcban alkalmazza és érvényesítse a maga politikáját. Pártunk művelődéspolitikai irányelvei erőteljesen hangsúlyozzák az alkotóműhelyek önállóságának és felelősségének fontosságát. Az önállóság érvényesítése a művészi munkában kulturális életünknek a valóság próbáját kiálló fontos elve és gyakorlata. Mi támogatjuk az alkotóműhelyek önállóságának fejlesztését, de egybekötjük ezt a nagyobb politikai, világnézeti felelősséggel is. Támogatunk minden olyan útkeresést, amely a haladás és a szocializmus eszmekörén belül jelentkezik, de határozottan ellene vagyunk minden olyan törekvésnek, kísérletezésnek, amely eltérő, idegen világnézeti alapon számít a szocialista állam, a munkásosztály támogatására.

A művészeti szakszervezetek az elmúlt évek során is igyekeztek a szakszervezeti mozgalom érdekeinek megfelelő tevékenységet végezni a művészeti nevelésben. Egyes művészek, művészeti kollektívák maguk is keresik az élő kapcsolatot a közönséggel, a dolgozókkal, mert tudják és érzik, hogy a valóság ábrázolása e kapcsolatok nélkül nem lehet teljes. Elég itt néhány olyan nagyszerű kezdeményezésre utalni, mint a pécsi játékfilmszemle, a miskolci rövidfilm fesztivál, a különböző színházi napok és fesztiválok. Sorra szerve-

ződnek a színházak baráti körei, előadóművészek vállalnak közreműködést iskolák irodalmi óráin, tartalmas műsorokkal keresik fel a munkásszállásokat. Közismertek a fiatal zeneművészek, képzőművészek kezdeményezései is. A szakszervezeti mozgalom erkölcsi és anyagi megbecsülését számosan érezhették már azok a művészek, akik ezen az úton járnak. Valljuk, hogy a művészet és a közönség kapcsolatának szélesítésével és mélyítésével, a nemes művészetnek a közönséghez való eljuttatásával az alkotóknak, a művészeti dolgozóknak, a pedagógusoknak az eddiginél többet kell tenniök.

Szocialista rendszerünk vívmányaként kezdjük megízlelni a megnövekedett szabad idő örömét, szépségét. A szabad szombatok adta lehetőségek újfajta gondokat is felvetnek. Meg kell tanítani az embereket a szabad idő célszerű aktív felhasználására.

Le kell számolnunk azzal az illúzióval, hogy a munkaidő-csökkentés egycsapásra átalakítja a munkáscsaládok életét, és magával hozza a munkásemberek művelődési igényének növekedését. További összefogásra, erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy a megnövekedett szabad idő az alkotás, az önművelődés, a nemes szórakozás eszközévé váljék.

A magyar művészek készen állnak arra, hogy ebben a tevékenységben a maguk feladatát teljesítsék. Igénylik viszont a magyar szakszervezeti mozgalom segítségét abban, hogy alkotó munkájukhoz a megfelelő feltételek megteremtődjenek. Mint társadalmunk minden egyes rétegének, a művészeknek is megvan a maguk problémája. Az elmúlt évek erőfeszítései és a jelentős anyagi ráfordítások ellenére sem sikerült a művészi alkotómunkában a megfelelő tárgyi feltételek, az egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtése. Közismert, hogy színházaink többségének épületállaga elavult, hogy mozihálózatunk korszerűtlen, hogy filmgyártásunk és televíziónk elhelyezési, gyártási gondokkal küzd. Az eddigi jelentős beruházási és felújítási ráfordítások ellenére sem tudtunk lépést tartani a termelés, a forgalmazás és az előadásszámok növekedése okozta igényekkel.

Központi vezetőségünk az elmúlt években gyakran foglalkozott a művészek és művészeti dolgozók egyes rétegeinek jogos anyagi problémáival. E gondok közepette számtalan szemléleti akadállyal is meg kell küzdenünk, például azzal a közhangulattal, hogy a művészek általában sokat keresnek. Ismereteink azonban azt bizonyítják, hogy kiemelkedő jövedelme csak a művészek kis hányadának van, és hogy annak jelentős részét is a törvényest meghaladó munkaidőben keresik. Miközben ezt hangsúlyozzuk, szeretnénk azt is kijelenteni, hogy mi sem értünk egyet azzal, ha a nagy jövedelmekhez

egyes művészek és művészeti dolgozók ügyeskedés útján vagy a művészi értékkel arányban nem álló honoráriumok révén jutnak hozzá.

Az alacsonyan kereső alkotókon kívül a művészeti területen nagyon sok kiskeresetű fizikai, műszaki, adminisztratív és kisegítő állományú dolgozó is tevékenykedik. A sok túlórával, ünnepnapok és szabadnapok nélkül szerzett jövedelmük nem áll mindig arányban végzett munkájukkal. Egyre nehezebb a művészeti területen a fizikai és szakmunkásutánpótlás biztosítása. Sajnos, eddig nem találtak kellő megértésre azok a törekvéseink, amelyeket a művészeti terület sajátosságainak megfelelő szakmunkásképzés és továbbképzés biztosítására tettünk vagy a szakmásítás érdekében javasoltunk.

KOSZTADIN GJAUROV,
a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke:

— A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa ismételten bebizonyította, hogy Lenin nagy országának az új társadalom építésében szerzett tapasztalatai elvi jelentőségűek a szocializmus útjára lépett valamennyi ország számára. A Szovjetunióhoz, a Szovjetunió Kommunista Pártjához való viszony mindig is a proletár internacionalizmus, a munkásosztály ügyéhez való hűség kritériuma volt és marad.

Ennek az alaptorvénynek a világos igazolását szolgáltatta a Bolgár Kommunista Párt nemrég végetért X. kongresszusa. A kongresszus felmérte a megtett utat. Örülünk az eredményeknek és joggal vagyunk büszkék rájuk. Bulgária jelenleg fejlett iparral, gépesített mezőgazdasággal, virágzó tudománnyal és kulturával rendelkező fejlett szocialista ország. A X. kongresszus elfogadta a párt programját, megjelölte a fejlett szocialista társadalom építésének, a kommunizmusra való áttérés anyagi és szellemi feltételei megteremtésének útját.

A Bolgár Kommunista Párt programja fontos helyet biztosít a szakszervezeteknek társadalmunk rendszerében, és felelősségteljes feladatokat bíz rájuk. Az új feltételek között, amikor a szocialista demokrácia magas színvonalat ér el, a szakszervezeteknek igen nagy lehetőségük van arra, hogy valóra váltsák a lenini meghatározást és a kommunizmus iskoláivá, a vezetés iskoláivá váljanak. Növekszik a szakszervezetek szerepe mind a szociális, mind pedig a munkatörvények megalkotásában és betartatásában. A szakszervezetek széleskörűen kezdeményezik a szocialista munkaverseny tökéletesítését, a műszaki fejlesztés megvalósítását, a műszaki és az általános műveltség fokozását, a munkások és az alkalmazottak szakképzettségének

emelését, a nevelést a munkához és a társadalmi tulajdonhoz való kommunista viszonyra.

A bolgár szakszervezetek e feladataik teljesítése során mindig merítettek és meríteni fognak a szovjet szakszervezetek és más országok szakszervezeteinek gazdag tapasztalataiból. Nagyra becsüljük és minden erőnkkel fejlesztjük testvéri szervezeteink szoros együttműködését és kölcsönös segítségnyújtását.

Az osztályerőviszonyok a nemzetközi küzdőtéren egyre inkább a haladás és a béke javára változnak meg. Aktívabbá válik a munkásosztály és a többi demokratikus rétegek harca a kapitalista monopóliumok kizsákmányoló és agresszív politikája ellen. Erősödik a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom. Ugyanakkor fokozódik az imperializmus agresszivitása is. A bolgár dolgozók elítélik az amerikaiak barbár indokínai cselekményeit. Mélységes meggyőződésünk, hogy Vietnam, Laosz és Kambodzsa népeinek igaz ügye diadalmaskodni fog. Határozottan kiállunk az izraeli megszállók ellen, az agresszió maradványainak felszámolásáért, a saját és a palesztin nép jogos érdekeiért harcoló arab népek mellett. Szolidárisak vagyunk a koreai nép hazája egyesítéséért vívott harcában. Támogatjuk Afrika, Ázsia és Latin-Amerika népeinek harcát, amelyek küzdenek a nemzeti függetlenségért, a társadalmi haladásért, a gyarmatosítás és az imperialista elnyomás ellen.

BORSODI GYÖRGY,
a Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsának vezető titkára:

— A IV. ötéves terv fokozottabb figyelmet fordít a területi fejlesztésre. Ezzel párhuzamosan növekszik a tanácsok gazdasági tevékenysége, gazdasági kapcsolatai a területen működő nem tanácsi szervekkel. Tovább növekszik gazdasági jellegű koordinációs tevékenységük a terület, a település közötti összehangolt fejlesztés, beruházás és működés biztosításában. A lakosság, ezen belül a bérből és fizetésből élők, életkörülményeinek alakulását alapvetően a foglalkoztatottság színvonala, a jövedelmek, az árak alakulása, másrészt a lakossági infrastrukturális ellátás ágazatainak fejlődése határozza meg. Ez önmagában is indokolja, hogy a megyei szakszervezeti szervek hatékonyabban vegyenek részt a megyei célkitűzések kialakításában és megvalósításában.

A Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsa már a korábbi években is részt vett a megyei célok, fejlesztési tervek előkészítésében, igyekeztünk megfelelő munkamódszert kialakítani ebben. Az

igények ismerete és rangsorolása alapján az szmt rendszeresen konzultált a megyei pártbizottsággal. Az szmt a megyei tanáccsal kötött megállapodás alapján testületi ülésen rendszeresen megvitatta az éves és középtávú tanácsi fejlesztési terveket, véleményt mondott, kiegészítő javaslatokat tett. Ez a gyakorlat kölcsönösen előnyös. A tervezésben való közreműködés során igyekeztünk olyan munkamegosztást kialakítani, amely érvényesíti a különböző szakmák önállóságát, szem előtt tartja a megyei érdekeket is. Az szmt az egész megyét érintő területpolitikai, egészségügyi, szociális, kulturális, kommunális, áruellátási, szolgáltatási fejlesztésekre tett javaslatokat, koordinálta az egyes szakmai igényeket. A megyei bizottságok pedig a szakmát érintő kérdésekben a megyei tanács illetékes szakigazgatási osztályaival alakítottak ki megfelelő munkakapcsolatokat. Ezt az elvet érvényesítettük a megyei tanács végrehajtó bizottságával megkötött megállapodásokban is. Ezzel biztosítani kívánjuk a szakmák megyei szerveinek fokozottabb önállóságát, de egyben felelősségük növelését is.

Az szmt javaslatai, igényei megértésre találnak. Az igények kielégítését célzó elképzelések tervekben történő rögzítésének elsősorban a rendelkezésre álló pénzügyi keretek szabnak határt. Ez a megyénkben különös éllel vetődik fel, mivel az ellátottsági színvonal jóval az országos átlag alatt van. Az egy lakosra jutó tanácsi fejlesztési alap a IV. ötéves terv során 4030 Ft. A 19 megye közül csupán Békés megyében alacsonyabb ez a mutató. A Tervhivatal által megadott ellátottsági normatívák és egységárak alapján a tanácsi fejlesztési szükségletek két és félmilliárdos összeget igényelnének, de a rendelkezésünkre álló összeg csupán 2,3 milliárd Ft. Természetesen az igények kielégítésekor számításba kell vennünk a népgazdaság teherbíróképességét, rangsorolnunk kell az igények kielégítését. Emellett feladatunknak tekintjük a helyi források felkutatását, bővítését és koncentráltabb igénybevételét. Részt veszünk a társadalmi erők mozgósításában is. Mint mindenütt, megyénkben is, a fokozódó iparosítás, az urbanizáció hatására megnőtt a gyermekintézmények, elsősorban az óvódák iránti igény. Az elhelyezési lehetőségek bővítését a célcsoportos beruházásban megjelölteken felül lényegesen nagyobb mértékben sikerült előirányozni, számítva a társadalmi összefogásra. E területen már biztató eredmények vannak. Közös vállalati és tanácsi összefogással máris jelentős erőforrások keletkeztek a gyermekintézmények fejlesztésére.

A megyei feladatok, a tervek kialakításában való közreműködés során számos probléma is jelentkezik. Elsősorban utalok apparátusunk szűkös létszámára. Az apparátusnak sokfajta fontos teendőt kell ellátnia. Ez gátolja, hogy tudományos megalapozottsággal, hosz-

szabb távra való gondoskodással alakítsuk ki javaslatainkat, véleményeinket. Emiatt közel sem tudtunk olyan hatékonyan részt venni a tervkészítésben, mint az elkészült tervek véleményezésében és megvitatásában. Ezért feladatunknak tekintjük, hogy folyamatosan megteremtsük a szükséges feltételeket a tervezésben való jobb közreműködéshez, s a magasabb szintű részvételhez még szélesebb tömegeket, hozzáértő műszaki és közgazdasági szakembereket vonjunk be.

MOHAMED TALAAT TAGLABI,
az Arab Szakszervezetek
Nemzetközi Szövetségének küldötte:

— Az arab munkások csodálattal, nagyrabecsüléssel tekintenek arra a gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésre, amit a hős magyar nép áldozatos munkával valósított meg szocialista rendszerében. Tudunk azokról az eredményekről, amelyeket a munkások életszínvonalának emelésében elértek és abban, hogy a munkás elfoglalta az őt megillető, méltó helyét a társadalomban. Minden győzelem és siker, amit a szocializmus építésében elérnek, erősíti és szilárdítja a szocializmus, a haladás és a nemzeti felszabadító erők nemzetközi frontját, jelentős mértékben hozzájárul a kizsákmányolás, a reakciós imperialista összeesküvések felszámolásához. Növeli az amerikai imperializmus és a nemzetközi cionizmus elleni harcunk sikerét is.

Izrael terjeszkedő és kolonializációs törekvései összhangban állnak az amerikai imperializmus közel-keleti politikájával, amely gazdasági érdekeinek megőrzésére, elsősorban az arab olaj megszerzésére törekszik. Ez az Izrael a kedvező alkalmat várja, amikor újabb arab területeket hódíthat meg. Ez a törekvése kitűnik abból is, hogy a mai napig sem hajlandó meghatározni államhatárait, sőt több alkalommal is nyilvánosan bejelentette területhódító terveit. Noha Izrael az ENSZ határozatának köszönheti létét, mégis az alapításáról szóló határozaton kívül a mai napig egyetlen ENSZ-határozatot sem hajlandó végrehajtani. Így elutasította az 1946-os palesztinai ENSZ-határozatot, majd ezt követően minden más közel-keleti határozatot, és végül a Biztonsági Tanács legutóbbi, 1967. november 22-i határozatát, amely előírja az izraeli csapatok visszavonását az 1967. június 5 előtti határokra.

Az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége úgy látja, hogy Izraelnek ez az elutasító magatartása, és az, hogy körömszakadtáig ragaszkodik az arab országok ellen elkövetett agresszió gyümölcsé-

hez, alapjában sérti a nemzetközi jogot, és újabb háborúval fenyegeti nemcsak a közel-keleti térséget, hanem Európát is, amelyet súlyos gazdasági károk értek éppen az izraeli agresszió következtében. Az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége éppen ezért felhívással fordul a világ valamennyi haladó és nemzeti felszabadító mozgalmához, hogy egységes álláspontot foglaljanak el a következő kérdésekben.

Először: az izraeli csapatok azonnal távozzanak valamennyi megszállt arab területről. Másodszor: Izrael elítélése az arab népek ellen elkövetett fegyveres agresszió miatt, valamint gazdasági és politikai szankciók foganatosítása, abban az esetben, ha meghatározott időn belül megtagadja a megszállt területek kiürítését. Harmadszor: mindent el kell követni annak érdekében, hogy megakadályozzuk azokat a terrorisztikus, népirtó és fajüldöző cselekedeteket, amelyeket az izraeli hatóságok követnek el a megszállt arab területeken élő palesztinai lakosság ellen éppen úgy, ahogy nemzetközileg el kell ítélni és fel kell tartóztatni a palesztinaiakkal szemben alkalmazott fasiszta módszereket. Negyedszer: biztosítani kell a hazájából elűzött palesztinai nép visszatérését szülőföldjére. El kell ismerni törvényes nemzeti jogait és mindenekelőtt nemzeti önrendelkezési jogát. Ötödször: a fegyveres palesztinai ellenállási mozgalom, a palesztinai nép törvényes harci formája nemzeti jogainak visszaszerzéséért. A palesztinai ellenállási mozgalommal erkölcsi és anyagi szolidaritást kell vállalni.

VIRIZLAY GYULA,
a SZOT titkára:

— A kongresszus elé terjesztett jelentés reálisan foglalkozik a szakszervezetek nevelő munkájának elmúlt négyéves fejlődésével. Joggal állapíthatjuk meg, hogy e vonatkozásban is végrehajtottuk a XXI. kongresszus határozatát.

A szakszervezetek akkor segítik igazán a munkásosztály, a szervezett dolgozók gondolkodásának szocialista szellemű fejlődését, ha a párt által vezetett ideológiai harchoz mindazt a sajátosat hozzáadják, amit a mozgalom helyzete s szerepe lehetővé tesz. Az ideológiai harc a szakszervezetek, elsősorban a dolgozó tömegek körében végzendő felvilágosító, nevelő munkában jelentkezik. Nevelő tevékenységük a szervezett munkások, a dolgozók között, a munkahelyen folyik. Ez a legfőbb sajátossága. Felhasználják a munka és a munkahely adottságait, erre építenek, fő erőiket itt összpontosítják.

Az üzem a társadalom életének fontos csomópontja. Az üzemi éle-

tet át- és átszövik az egyéni, a csoportérdekek és törekvések. A munkahelyen érti meg a dolgozó először, hogy az egyénnek a társadalomról, a társadalomnak az egyénről való gondoskodása kölcsönös és azonos összefüggésben van egymással. A munkahelyen alakulnak ki a munkások legjobb, legnemesebb jellemvonásai: a munka tisztelete, a kollektivitás, a lelkesedés, a fegyelem, a szakma szeretete, a közösségért való tenniakarás. E jellemvonások kialakulásának és erősödésének elősegítése a szakszervezeti nevelő munka szép feladata.

Számunkra nem közömbös, hogy az ország bármely sarkában ki, hogyan érti meg céljainkat, törekvéseinket, mit tesz megvalósításukért. Meggyőződésünk, hogy törekvéseink helyesek, de vannak, akik még nem ismerik fel az intézkedések közötti összefüggéseket, azok célját, értelmét. Az osztályhelyzet a munkásoknál sem hozza magával automatikusan az osztályöntudatot. Nem születik velük a tudás, a felismerés, a meggyőződés. Ugyanakkor a munkásosztály előtt álló feladatok egyre nagyobbak, egyre felelősségteljesebbek. Ilyen körülmények között érthető, hogy a szakszervezetek tevékenysége a szocialista gondolkodás, az öntudat fejlődéséért, az igazságában való hit növeléséért még inkább szükséges, mint korábban.

Ma egyik legfontosabb feladatunknak tartjuk a dolgozók politikai közgondolkodásának fejlesztését. A politizálás, a magyarázó szó a szakszervezeti munka éltető eleme. Az egész munkásosztályt, minden dolgozót el kell vezetni eszméinkhez, az öntudat magasabb színvonalára. Erre ad lehetőséget a szakszervezeti profil és a helyes szakszervezeti munkastílus. A szakszervezetek agitációs, felvilágosító és nevelő tevékenysége rendkívül sokszínű. Tíz és százezer egységben zajlik. Évente több tízezer szakszervezeti bizottság és műhelybizottság ülésén több százezer napirendet tárgyalnak. Évente több, mint félmillió bizalmi csoportértekezletet, több tízezer szakszervezeti taggyűlést és termelési tanácskozást szervezünk. Százezer számra foglalkozunk a dolgozók egyéni ügyeivel. Ez a mechanizmus, ahogyan a szakszervezeti mozgalom működik, érzékelteti igazán azt, hogy mekkora társadalmi, politikai erő áll rendelkezésünkre és nyújt jó lehetőséget a szakszervezetek befolyásának, tömegpolitikai munkájának, egész nevelő munkájának a fejlesztésére.

A tömegpolitikai munkában nem lehet szüneteket tartani. Azt mindennap végezni kell az élet minden területén. Amit meg akarunk értetni, el akarunk fogadtatni, arról tájékoztassuk előre a dolgozókat, és a szakszervezeti szervek vitával érleljék a megoldást. A mindennapos vitákhoz, érveléshez, a meggyőzéshez minden szinten felkészültség, akarat és türelem kell. Ennek nagyon fontos része, hogy az eddiginél jobban vegyük figyelembe: minden intézkedés, tegye azt társadalmi, állami szerv, gazdasági vagy mozgalmi vezető, vala-

milyen vonatkozásban mindig politikai hatást vált ki és kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolja a gondolkodást, a közvéleményt. Politikai tömegmunkánkban el kell érnünk, hogy minden intézkedés felvilágosító, magyarázó szóval párosuljon. Szerezzünk érvényt annak az elvünknek, hogy a dolgozó emberek erkölcsi megbecsülése szorosan összefügg az emberek tájékoztatásával, az iránt uk megnyilvánuló bizalommal.

A helyi intézkedések, a helyi politika szintén különbözőképpen hat az egyének, a kollektívák érdekeire. A dolgozókat részleteiben is érdekli és foglalkoztatja, hogy mikor és ki kap béremelést, jutalmat, lakást. Érdekli, hogy miként fejlődnek az üzemi juttatások? Javul-e az anyagellátás, a munkaszervezés? Milyen gondot fordítanak a munkakörülmények javítására, a nehéz fizikai munkák csökkentésére? Érthető ez az érdeklődés, mert mindez közvetlenül érinti az adott munkahely, az üzem dolgozóit. A dolgozók a helyi intézkedésekben, a helyi politikában jogosan látni és érezni akarják az országos politika megvalósulását.

Az országos politikáról bizalommal és egyetértéssel nyilatkoznak országszerte. De előfordul egy-egy üzemben, hogy a helyi intézkedésekről, a helyi politikáról elkeseredetten szólnak. Akkor és ott fordul elő ilyesmi, ahol a helyi vezetők nem látják, nem érzékelik, hogy milyen intézkedésekre van szükség, nem értik meg, hogy döntéseiket — legyen az normarendezés vagy béremelés —, akkor fogadják megértéssel és egyetértéssel, ha gondosan előkészítik, a dolgozókkal megvitatják, azaz indokolnak, magyaráznak, érvelnek. A helyi konkrét intézkedésekkel való egyetértés nélkül az országos politika sem érvényesül teljes mélységében. A helyi intézkedéseket, a helyi politikát is a tömegekkel együtt kel kialakítani, és ugyanolyan sokoldalúan magyarázni, ahogy azt már szinte megszoktuk az országos politikában. Csak így várhatjuk, hogy ugyanazt a bizalmat és mozgósító hatást váltsa ki.

A nevelő munkához, a meggyőződéshez nem elég a felkészültség. A tudás, a felkészültség mellé az alkalmazási készség is szükséges, az, hogy minden lépésünket, állásfoglalásunkat, kezdeményezésünket — tegye azt szakszervezeti bizalmi, műhely vagy szakszervezeti bizottság — kísérje magyarázó szó, indokolás, érvelés. Ez tartalommal tölti meg a bizalmi munkát és a taggyűléseket, színessé és elevenné teszi tömegkapcsolatainkat. Enélkül száraz a munkánk, a szó üresen cseng, bár szakszempontból megfelelő lehet. A szakszervezetek tömegpolitikai munkája, a nevelő munka ily módon nem külön tevékenység, hanem sokoldalú, sokszínű, mindennapos tevékenység. Ha nem így végezzük, akkor hiányzik belőle munkánk lényege, szép-

sége, a meggyőző és mozgósító erő. De hiányos a következmény is: a dolgozók meggyőződéséből, egyetértéséből fakadó aktivitás.

Az érdekvédelem a tájékoztatással és meggyőződéssel összekapcsolva a szakszervezeti munka lelke. Ezt mindannyiunknak jobban meg kell tanulnia. A megfelelő érdekvédelem és érdekképviselet jó alapot ad és bizalmat előlegez a magyarázó szónak. Nyíltan különböztessük meg a jogos és jogtalan igényeket, ezzel is tájékoztatjuk, befolyásoljuk, alakítjuk a közvéleményt. A szakszervezeti agitáció a valóság minden tényezőjét mutassa be, és ne csak a statisztikai átlagokat. Jusson el a rétegekhez, a csoportokhoz, az egyes dolgozókhoz. Az országos átlagszámok mellett kerüljön sor a kisebb egységek, csoportok, a különböző típusú családok élet- és munkakörülményeinek bemutatására is. Változtassunk azon a ma még megtalálható gyakorlaton is, hogy a dolgozók többet tudnak az országos ügyekről, mint saját kis közösségük problémáiról és tennivalóiról.

Ismeretes, hogy társadalmunk átmeneti jellege jelentkezik abban is, hogy a korszerű és az elavult együtt van a termelésben, de együtt jelentkezik a gondolkodásban és a magatartásban, az emberi kapcsolatokban is. Igaz, hogy a korszerű, a szocialista jelleg egyre erősebb, egyre meghatározóbb, de még erősen jelentkezik a kispolgári felfogás, gondolkodásmód is. Ma még egyes embereknél a nagy társadalmi kérdések helyes politikai felismerése nem mindig párosul a szocialista emberi kapcsolatokkal, a szocialista életmóddal, pontosabban a gyakorlati tettekkel.

A szocialista gondolkodás és magatartás fejlesztésében fontos szerepe van a munkahelyi légkörnek. A még helyenként meglevő irigység, gyanúsítgatás, az egymás elleni acsarkodás ellen is harcolni kell. A káros nézetek, a negatív emberi tulajdonságok nemcsak zavaró helyi jelenségek, hanem hátráltatják a fejlődést, gátolják az eszmei, politikai egység erősödését is. Ezek ellen a jelenségek ellen van lehetőségünk fellépni. Az a munkás, akit őszintén lelkesít a szocialista jövő, s aki ezért a jövőért szívesen vállal többet is mindennapi kötelezettségénél, a mi támaszunk, egyben aktív részvevői is e harcban.

A kor követelményeinek megfelelően művelt munkásokra van szükségünk. Ezzel pártunk politikájának mind teljesebb megvalósítását segítjük elő. A korszerű műveltség elsajátításával még alkalmasabbá válik a munkásosztály hatalma gyakorlására, társadalmi vezető szerepére. A forradalmár, a korszerűen művelt munkás típusát kell az egész munkásosztály, egész népünk, különösen a fiatalság elé példaképpen állítani. Az ilyen munkástípus lehet a követendő eszménykép, mert a szocialista társadalom fejlődésében keresi és megtalálja a milliók felemelkedését és saját boldogulását; mert alkotóan gondolkodik és cselekszik, nemcsak felülről vár utasítást;

mert reálisan meg tudja különböztetni a valódi értéket a talmi csillogástól; mert gyűlöli mindazt, ami elavult és régi, és szenvedélyesen küzd mindazért, ami új, haladó és előrevivő. A kor művelt munkása szereti hazáját, de nemzetének boldogulásával együtt látja a szocializmus ügyének kiteljesedését is.

E követelményeket és nagyszerű célkitűzéseket figyelembe véve vetik fel a szakszervezetek ismételten és súlyának megfelelően a munkások, a dolgozók továbbtanulásának, az egész közoktatás továbbfejlesztésének ügyét.

Tudatában vagyunk annak, hogy az általános műveltség hiányosságai befolyásolják a szocialista közgondolkodás és a politikai aktivitás kialakítását. Ezért kell a szakszervezeti mozgalomnak is szorgalmaznia és a maga eszközeivel támogatnia — az egész közoktatáson belül különös hangsúllyal — a munkások, a dolgozók részvételét az iskolarendszerű felnőttoktatásban. A kérdés jelentőségének megfelelően elvárjuk a közoktatás felelős vezetőitől is, hogy hozzanak hatékonyabb állami intézkedéseket a felnőttoktatás ügyének anyagi, erkölcsi és pedagógiai támogatására. Arra is szükség van, hogy közösen munkáljuk ki azokat az anyagi és erkölcsi ösztönzőket, amelyek jobban serkentik a munkásokat, a dolgozókat műveltségük emelésére, a velük foglalkozókat pedig nagyobb felelősségre. A szakszervezeti mozgalomnak fontos társadalmi feladata, hogy az állami szervekkel közösen visszaállítsa a munka melletti tanulás tekintélyét.

Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy az általános műveltség csak lehetőséget ad a szakmai műveltség fejlesztésére. Szükségesnek tartjuk a szakmai továbbképzés helyzetének átfogó rendezését is. Az élet e téren is mind nagyobb követelményeket támaszt, s a szakszervezeteknek oda kell hatniuk, hogy a szakmai továbbképzés, a szakmai művelődés ügye jobban haladjon előre.

A munkásosztály műveltségének alakulása, fejlődése szoros összefüggésben van azzal, hogy az iskola mennyiben és milyen mértékben segíti a gyakran még hátrányos helyzetben levő munkásgyerekek tanulását, művelődését, mennyire segíti a munkásgyerekek felkészítését értelmiségi pályára. A szakszervezetek e cél érdekében kezdeményezték a középiskolai és egyetemi előkészítők szervezését. Ezek többsége hatékonyan működik, népszerűsége a munkásszülők és gyermekeik körében egyre növekszik. A szakszervezetek eddigi sokrétű tevékenységét tovább kell fejleszteni. Emellett szükségesnek látszik azonban olyan társadalmi akció kezdeményezése és kibontakoztatása, amely a munkásgyermekek kollégiumi hálózatának fejlesztésére irányul. A szakszervezetek társadalmi erejükkel, anyagi eszközeikkel segítsék e mozgalom kibontakoztatását.

A korszerű műveltség fontos része az irodalom, a művészetek ismerete és befogadása. A határozati javaslat is hangsúlyozza, hogy mi a művészetekre úgy tekintünk, mint a társadalmi tudatformálás egyik fontos eszközére. Azt valljuk, hogy az igazi művészet és a szórakozás nem mond ellent egymásnak, hogy a kulturált pihenés egyik legfontosabb része az irodalommal, a művészetekkel való foglalkozás. A szakszervezeti mozgalom éppen ezért nagy gondot fordít a dolgozók művészeti nevelésére, ízlésének formálására, a haladó, szocialista realista művészetek megismertetésére.

Feladatunk az is, hogy hallassuk a munkások és a szakszervezetek szavát, igényét a művészetpolitikában, és ezzel hatást gyakoroljunk a művészi alkotómunkára, segítsük fejlődését. Fontos feladatunk továbbá, hogy a munkásokat, a dolgozókat tanítsuk a művészeti alkotások megértésére, elsajátítására.

A szakszervezeteknek a művészi alkotómunkát és a szocialista művészet felvirágoztatását segítő tevékenysége összpontosul a művészek és a közösség kapcsolataiban. Tovább kell fejleszteni ezeket a kapcsolatokat, erősítve a szakszervezetek anyagi segítségét, törekedve az új, eredményesebb formák kialakítására.

A szakszervezetek eszközeivel is jobban kell segítenünk a szocialista művészeti törekvések kibontakoztatását, az eddiginél még jobban támogatva a haladó, a szocialista művészeti alkotóerőket.

Arra is jobban fel kell figyelnünk, hogy a művészeti életben a kétségtelen pozitív fejlődés mellett olyan negatív tendenciák is jelentkeznek, amelyeknek eredményei nem egy esetben az ízlésromboló, a dolgozók életérzésétől idegen művek. Hangsúlyozom: mi is, a magunk részéről jóleső érzéssel és elismeréssel fogadjuk szocialista valóságunkat, életünket, munkásokat és harcunkat hűen ábrázoló művészeti alkotásokat. Ugyanakkor az eddiginél határozottabban elutasítjuk és nem támogatjuk a tőlünk távol álló idegen műveket.

Kongresszusunk alapvető feladata, hogy munkánk számbavétele alapján olyan feladatokat határozzon meg, amelyek tovább erősítik a szakszervezetek szocialista vonásait, alkalmasabbá téve a szakszervezeteket arra, hogy betöltsék szerepüket társadalmi életünkben. Ez az elvárás magába foglalja azt, hogy sok más fontos feladat mellett minden szinten erősítsük munkánkat a szocialista világnézet terjesztésében, a politikai közgondolkodás fejlesztésében, a munkások, a dolgozók műveltségi színvonalának emelésében.

DR. ZÁDOR GYÖRGY,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke:

— A vegyipar fejlődésében a III. ötéves terv, de különösen a IV. ötéves terv előirányzatai nemcsak mennyiségi növekedést, hanem minőségi változtatásokat is létrehoznak. Az extenzív fejlődést az intenzív fejlődés váltotta fel. A nitrogén műtrágyagyártás egységei az elmúlt 15 évben 10—20-szorosára emelkedtek. A PVC-gyártás Magyarországon tíz évvel ezelőtt 300—400 tonna volt, ma 30 ezer tonna. Az olefin-program keretében, szovjet együttműködéssel, 200 ezer tonnát meghaladó etilénüzem létesül, 10-szerese a múlt évben üzembe helyezett egységnek. A fejlődés jellegzetessége, hogy a nagyobb egységek létszámszükséglete nem több, sőt sok esetben kevesebb a régi kisebb egységeknél. Timföld- és alumíniumiparunk biztos bázison fejlődik, szovjet—magyar és lengyel—magyar egyezmények alapján. Gyógyszeriparunk világviszonylatban is jelentős exportot bonyolít le.

Az előirányzatok mérlegelték az ország nyersanyaghelyzetét és -szükségleteit. Elsősorban biztosítani kellett hazánk legdöntőbb nyersanyagának, a magyar talajnak jó kihasználását. Ezt szolgálja a műtrágya- és növényvédőszerprogram, amelynek az eddigi eredményei nagymértékben hozzájárultak a mezőgazdaság termelésének stabilizálásához. A műtrágya nyersanyagai közül a legfontosabbat, az elektromos áramot hazai forrásból és baráti importból biztosítjuk. A foszfát túlnyomó részét a Szovjetunióból importáljuk. A gyógyszer- és növényvédőszer-fejlesztésnél döntő szerepet kap a befektetett szellemi energia, a kutatás gyors megvalósítása. Ez teszi versenyképessé ezeket a cikkeket.

A fejlettebb, jobban képzett dolgozók igényei megnőttek a munkahelyekkel szemben. S bár részben maga az új technológia is biztosítja ennek kielégítését, mégis szükséges számos helyen erre is jelentős összegeket fordítani. A III. ötéves terv során szakszervezetünk a Nehézipari Minisztériummal együtt akcióprogramot készített és ajánlott a vegyipari vállalatoknak megvalósításra. Ennek számos kedvező kihatása volt a vegyiparban. A Magyar Viscosagyárban több mint 20 millió Ft-os költséggel felépült az új viscosa-csarnok, elkészült egy 80 méteres kémény, mely az egészségre ártalmas szénkéneget elvezeti. A szénkéneg- és kénhidrogén-ártalom kevesebb, mint egytizedére csökkent. A danulon-rost és a propilén üzem szellőző berendezéseinek kapacitásnövelésével e területen a hőártalmat csökkentették. A Magyar Alumíniumipari Tröszt és vállalatai a III. ötéves terv során közel 220 millió Ft-tot fordítottak olyan beruházásokra, amelyek a munkabiztonsággal, az üzemegészségüggyel és a

biztonságtechnikával függtek össze. Ezek között jelentős helyet foglal el a Kőbányai Könnyűfémmű pigment üzemegységének Kecskemétre történő kitelepítése. Az új üzemrészben megváltoztak a munkabiztonsági és biztonságtechnikai feltételek. Javultak a munkakörülmények, és jelentősen csökkent az üzem tűz- és robbanásveszélyes jellege. Változás történt a vidéki gázgyárak munkafeltételeiben is. Az új benzines és földgáz alapú bontók üzembe állításával Győrben, Szombathelyen, Baján és Debrecenben megszüntek a korábbi embertelen munkakörülmények.

A múlt évben felhívással fordultunk a vegyipari üzemekhez, hogy az új ötéves tervre munkavédelmi, szociális tervet állítsanak össze. Ezeket a terveket a vállalatnál a szakemberek a szakszervezeti aktivistákkal együtt készítették el. A terv összesítésével a IV. ötéves tervre 3,5 milliárd Ft-ot irányoztak elő. Örvendetes, hogy e kereten belül mintegy 500 millió Ft-ot terveztek a dolgozók lakáshelyzetének javítására.

Nem igazolódott tehát az az aggály, amelyet az új gazdasági mechanizmus bevezetésekor számosan felvetettek, miszerint a gazdaságosságra való törekvés visszaszorítja majd a munkavédelemre, az üzemegészségügyre, a szociális létesítményekre fordítandó összegeket. Nem igazolódott, mert egyrészt a vállalatok gazdasági vezetői és a szakszervezet vezetői szorgalmazták a fejlesztést, másrészt pedig mert ha ma a jó munkakörülményeket nem biztosítjuk a dolgozóknak, akkor nem kapunk munkaerőt.

A vegyiparban az új technológiák, automatikák irányítása igen jól képzett szakmunkásgárdát igényel. Még fokozottabb az igény a készülékek karbantartásával szemben. Számos munka megkívánja a vegyipari technikumi képesítést. Megszűnt azonban a középfokú technikusi oktatás, azt a szakközépiskolák váltották fel. Nekünk mind a két képzésből vannak dolgozóink, és az a tapasztalatunk, hogy a hagyományos technikusképzés messzemenően kedvezőbb az üzemek számára. A jelenlegi oktatás szétforgácsolja a tanulókat.

A vegyiparban nagyobb igényeket támasztunk a dolgozókkal szemben, ugyanakkor bérfejlesztési lehetőségeink nincsenek ezzel arányban. A vegyiparból a jó szakembereket elszívják a ktsz-ek és a tsz-ek. Ennek hátrányos hatása van nemcsak gazdaságilag, hanem lélektanilag is. Ez a mi esetünkben nemcsak azt jelenti, hogy kevesebb létszámmal, esetleg nagyobb túlóráztatással kell dolgoznunk, de azt is, hogy a létrehozott és termelékenyebb új beruházások üzembeállítását gátolja a létszámhiány.

LAKATOS TIBORNÉ,
a Budai Tégla- és Cserépipari Egyesülés szakszervezeti bizalmija:

— A vállalatnál, az újlaki I-es cserépberakónője vagyok, a November 7. brigád vezetője. Társadalmi munkát szakszervezeti bizalmiként végzek. A gazdasági vezetőkkel, a közvetlen munkatársaimmal jó a kapcsolatom. Igénylik általam a szakszervezet segítségét. Mint szakszervezeti bizalminak kikérik a véleményemet azokban a kérdésekben, amelyek dolgozótársaim szociális vagy anyagi természetű problémáit érintik.

Munkánkat mindenkor becsülettel végezzük. A 100 éves üzemünk 13 gyáregysége közül mi lettünk az élüzemek. Ezt az eredményt a párt, a szakszervezet, a gazdasági vezetőség, a 19 szocialista brigád, a KISZ fiatalok, a nyugdíjasok közös összefogásával értük el.

Az egész vállalatnál 840 nő dolgozik, s valamennyien örültek a gyermekgondozási segély bevezetésének, és azoknak a kiosztott segélyeknek, amit az egyedülálló anyák és nagycsaládosok kaptak.

Az 1970-es év eredményei alapján évközben anyagi és erkölcsi megbecsülésben részesültünk. Minden hónapban célprémiumot kaptak dolgozóink. Kérem a kongresszust, hogy adjanak meg a téglásoknak is minden támogatást, mert jelenleg úgy érezzük, hogy más vállalatokhoz képest hátrányban vagyunk a bérezésnél. Mi nehéz és sok szennyeződéssel járó munkát végzünk, de az ország sorsát szívünkön viseljük. Bizonyítja ezt az is, hogy tőlünk indultak el az árvízi műszakok, és májustól decemberig szabadnapjainkat, vasárnapjainkat is felajánlottuk, hogy dolgozótársaink, a kormány határozata értelmében, még a tél előtt új lakásba költözhessenek.

Az új építőipari gyárak létesítése mellett hosszú ideig megfeledkeztek a téglaiparról. Ez a lemaradás olyan nagy, hogy önerőből nem tudjuk behozni. Különösen elmaradott a szociális és kulturális létesítmények színvonala. A rekonstrukció, az új termékek precízebb, gondosabb tevékenységet kívánnak tőlünk, tehát a dolgozókkal szemben nagyobb az igény, s ez megkívánja, hogy a dolgozók élet diktálta igényeit is kielégítsük. Ez a két dolog összefügg: dolgozótársaimmal szemben akkor támaszthatok fokozottabb igényeket, ha minimális igényeiket — amelyek egy ember életében hallatlanul sokat jelentenek, de a vállalat szempontjából nem lennének egetverőek —, ki tudnánk elégíteni. Ilyen módon felzárkózhatnánk a többi üzem mellé kulturális, szociális téren, s biztos vagyok benne, hogy munkánkon, eredményeinken is meglátszana egy-egy ilyen intézkedés.

Lassan felépül mellettünk egy új Óbuda és dolgozóink, akik hal-

latlanul nagy részt vállalnak egy-egy új lakótelep létesítéséből, szinte egyáltalán nem részesülnek ezekből a lakásokból. A mi embereinknek nincs lehetőségük arra, hogy a társasház-építkezés pénzügyi terheit magukra vállalják, de igénylik a szebb, jobb életformát.

DR. ÁRVAI SÁNDOR,
a Debreceni Orvostudományi Egyetem szülészeti klinikájának igazgatója:

— Ifjúságunk életével, gondjaival a párt, az államunk és a társadalmi szervezetek rendszeresen és sokoldalúan foglalkoznak. Foglalkozott ezzel a párt X. kongresszusa is. Egyetérthetünk a kongresszusnak azzal a megállapításával, hogy fiataljaink nagy többsége ismeri és követi a szocialista célokat, támogatja a párt politikáját, és becsületesen tanul, dolgozik. Ifjúságunk vonzódása a szocializmus iránt, a korábbi nemzedékénél nagyobb műveltsége, rendszerünk fontos eredménye. Vonatkozik ez teljes egészében az egészségügyben dolgozó több mint 50 ezer fiatalra, vonatkozik ez orvostanhallgatóinkra és a már hivatásukat megkezdő fiatal orvosokra.

Hivatásunkból adódó kötelességünk, hogy a gondjainkra bízott orvostanhallgatókból kötelességtudó, jól képzett, művelt, világnézetében szilárd, dolgozó népünkhöz hű, annak egészsége megvédését, betegségéből való meggyógyítását élethivatásának tekintő, szocialista szakembert neveljünk. Olyan fiatalokat, akik felkészültek az életre, a szocializmus, a kommunizmus építésére, s mindazokra a feladatokra, amelyek az ország életében és a világ haladó erőinek küzdelmében rájuk várnak.

Egyetemünkre 18—20 éves fiatalemberek kerülnek. Származásukat tekintve a múlt évben — mindjárt meg kell mondanom, hogy ezzel nem lehetünk elégedettek —, a fizikai dolgozó szülők gyermekei 34,2 százalékban kerültek felvételre. Ezek a fiatal emberek már e rendszerben születtek, a szocializmus építésének időszakában nőttek fel. Magatartásukat, szellemiségüket, világnézetüket elsősorban a társadalmi valóság, a szocializmust építő társadalmunk rendje, a gazdasági körülmények határozzák meg. Nem kisebbíthetjük a szűkebb környezet, a család, az iskola, a kisebb kollektívák, a baráti körök hatását sem. Éppen ezért, mivel más és más családi körből, iskolai szintről indultak, más és más gondolatvilággal, kulturális igényekkel, szemlélettel rendelkeznek. Középiskolájuk elvégzése után az orvosi pályát nem egyformán, nem kivétel nélkül a szocialista humanizmus szellemétől áthatva, áldozatos hivatásként választják. Őszintén meg kell ezt mondani anélkül, hogy általánosítanánk

és ezt jellemzőnek tartanánk. Így jönnek az egyetemre, s töltenek ott hat olyan esztendőt, amely a felnőtté válás legfontosabb periódusa, amikor legjobban hat rájuk minden formáló erő, hat rájuk számos tényező, amelyek közül csupán egyet szeretnék hangoztatni, amelyet Lenin is hangoztatott, hogy az embereket szakmájukon keresztül, munkahelyükön lehet és kell elsősorban formálni.

Az orvostanhallgatóknak hat esztendőn keresztül munkahelyük az egyetemi tanterem, a laboratóriumok, a kórtermek, minden vizsgáló helyiség, ahol a beteg megfordul és minden betegágy, amelyre beteg fekszik. A professzornak, a kórházi főorvosnak, a legfiatalabb orvosnak vagy akár a betegágy mellett dolgozó ápolónőnek, egy-egy bátorító, együttérzést sugárzó szava a beteghez, vagy más oldalról egy türelmetlen vállrándítása, vagy pedig egy gúnyos fintora, soha el nem halványuló benyomást hagy a hivatása iránti lelkesedéstől fűtött fiatalemberben. Hallgatóink emberré formálásában, nevelésében nem csupán a katedráról elhangzó, sokszor üresen csengő szavaknak van jelentőségük, hanem a tettekben megnyilvánuló magatartásnak. Formálhatja-e a szocialista társadalom orvosát az a vezető, aki a betegágyakat áruba bocsátja? Az, akinek osztályán a betegek elhelyezését nem a betegség súlyossága, hanem a „hála megnyilatkozásnak" reménye szabja meg? Nagyon szeretném aláhúzni, hogy ha adódnak is ilyen esetek — mint ahogyan más területeken is vannak —, azokat sem itt, sem ott nem szabad jellemzőnek tekinteni, s ezekből általánosítani. Beszélni kell azonban mégis erről, és határozottan igényelnünk kell, hogy mondassék ki hivatalosan: a vezetők minden szinten felelősek a hozzájuk beosztott fiatalok neveléséért, emberi, politikai, szakmai fejlődéséért.

Nagyon fontosnak tartom, hogy a vezetésre való alkalmasság megítélésében a vezetői állásokba, a klinikán professzorrá vagy a kórházi osztályok élére történő kinevezésekkor döntőnek kell tekintsék a szakmai képesség, a kifejlett tudományos munka s annak értékessége mellett — de ezekkel legalább egyenértékűként — a politikai, emberi magatartást és a szocialista erkölcsöt.

Egy bizonyos életkor után, ha a fiatalokról beszélünk, azt azzal szoktuk kezdeni, hogy bezzeg a mi időnkben! Ha én összehasonlítást teszek, akkor leghatározottabban állíthatom, hogy a mi ifjúságunk, a mi orvostanhallgatóink föltétlenül jobbak, mint mi voltunk. Jobban, komolyabban, felelősségteljesebben törekednek szakmai képzettségük megszerzésére, lelkesebben készülnek a legszebb hivatás betöltésére, mint mi annakidején. Érzik felelősségüket, kötelességüket, ismerik feladataikat és helyüket a szocialista egészségügyben. Sokkal jobban érdeklődnek, sokkal jobban tájékozottak a mai

orvostanhallgatók a kül- és belpolitikai kérdésekben is, sokkal kulturáltabbak, szélesebb műveltséggel rendelkeznek, mint mi annak idején.

GÁL LÁSZLÓ,
a SZOT titkára:

— A munkásosztály érdekeit szolgáló életszínvonal-politikának fontos része a szociálpolitika. A szociálpolitika célja, feladata, hogy az ország növekvő anyagi lehetőségeihez mérten rendszeresen növekvő mértékű ellátást nyújtson az átmenetileg vagy teljesen munkaképteleneknek, az öregeknek, a csökkent munkaképességűeknek; továbbá, hogy csökkentse az alacsony kereset, illetve a több eltartott következtében az egy főre eső jövedelemben létrejövő jelentős különbségeket; segítse elő a dolgozók és családtagjaik művelődését, pihenését, egészségügyi ellátását, erősítse tovább a dolgozók szociális biztonságát. A szociálpolitika szerepe mind jelentősebbé válik. Jól bizonyítják ezt a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. és a szakszervezetek XXI. kongresszusainak erre vonatkozó, a gyakorlatban is megvalósuló határozatai.

Az írásos jelentés részletesen szól az utóbbi évek szociálpolitikai vívmányairól. A gazdaságirányítás tökéletesítése, a vállalatok nagyobb önállósága lehetővé tette, hogy a jórészt a munkások ellátását szolgáló társadalmi, pénzbeli juttatások üzemi és központi forrásokból táplálkozó összege 1970-ben 45 százalékkal haladja meg az 1965. évit. A többszöri nyugdíjemelés és a fejlődő társadalombiztosítási szolgáltatás négy év alatt több mint 7,5 milliárd Ft-tal növelte a társadalombiztosítás kiadásait. A gyermekgondozási segély bevezetése és a nyugdíjak évenkénti 2 százalékos emelése jelentősen javította szociálpolitikai rendszerünket. Nagy lépést tettünk előre abban, hogy a parasztság szociális ellátásának rendszere és színvonala megközelítse a munkásosztály által élvezett ellátást. Az elmúlt négy évben tovább javult az egészségügyi ellátás, csökkent az üzemi balesetek gyakorisága, sok új szakszervezeti, üzemi üdülő épült.

A választások során a szakszervezeti tagság és küldöttei elismerően szóltak a határozatok végrehajtásáról, a szakszervezetek szociálpolitikai, munkavédelmi tevékenységéről. A jól végzett munkában az érdem mindenekelőtt az üzemi szerveké, a sok tízezer társadalmi tisztségviselőé, aktivistáé, akik lelkes odaadással, nagy szeretettel tevékenykedtek dolgozótársaik érdekében. Köszönet és elismerés illeti őket áldozatos munkájukért.

A mögöttünk álló időszakban igényesebb lett a tagság a vezető-

szervek munkája iránt. Sok bírálat, észrevétel, javaslat hangzott el részükről a munka további javítására. Itt, a kongresszuson nem lehet valamennyi véleményre, javaslatra válaszolni, közülük néhány, az egész tagságot érintő, szociálpolitikai problémára vonatkozó, megoldásra váró tervet, elképzelést ismertetnék.

A feladatok meghatározásához biztos alapot ad a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának idevonatkozó határozata. Társadalmi rendszerünkben több szerv foglalkozik szociálpolitikával, több helyen látnak el azonos feladatokat, ami párhuzamosságot, többletmunkát von maga után, késlelteti az ügyintézést. Rendkívül sokféle, nemegyszer egymásnak ellentmondó hatás éri az üzemeket, a területi szerveket, ami akadályozza a rendelkezésre álló anyagi eszközök legcélszerűbb felhasználását. Ezért véleményünk szerint kormányszintű koordináló testület létrehozása kívánatos az állami, a szakszervezeti és más társadalmi szervek, üzemek, intézmények szociálpolitikai terveinek és tevékenységének országos összehangolására, ami az anyagi javak hatékonyabb felhasználását is elősegítené. A szakszervezetek jogaikat, hatáskörüket fenntartva, tevékenyen részt vállalnának egy ilyen testület munkájában.

A szakszervezetek szociálpolitikai működésében kiemelkedő helyet foglal el a társadalombiztosítás. A társadalombiztosítás általánossá vált, hiszen ma már 10 millió állampolgárra terjed ki. Az ellátások komplex rendszere kedvezően befolyásolja csaknem az egész ország lakosságának életszínvonalát. A szakszervezeteket már kezdettől fogva az az elv vezérelte a társadalombiztosítás irányításában, hogy az emberek gyorsabban, egyszerűbben juthassanak a szolgáltatásokhoz. Ezt szolgálja az a jól bevált gyakorlat, hogy az ügyeket ott intézzék el a dolgozók részvételével, ahol a biztosítottak élnek és dolgoznak, ahol szociális családi és egyéb körülményeik ismeretében az anyagi vagy egyéb természetű segítség leghatásosabb módja érvényesülhet. E cél megközelítésében jelentős előrehaladást értünk el.

Ami a továbbhaladás irányát illeti, tovább bővítjük a társadalmi tevékenységet, összevonjuk, egyszerűsítjük a jogszabályokat és a társadalombiztosítási rendszert. Figyelmünket főképpen két jelentős társadalmi réteg, a nyugdíjasok és a nagycsaládosok gondjainak enyhítésére összpontosítjuk.

A szakszervezetek jól ismerik a nyugdíjasok gondjait. Tudjuk, hogy az elmúlt évek intézkedései — kedvező hatásuk ellenére is — csak enyhítették, de nem szüntették meg azokat. Különösen azok vannak nehéz helyzetben, akik rövidebb szolgálati idővel vagy alacsony keresettel mentek nyugdíjba, vagy a régi törvények alapján részesülnek nyugellátásban. Viszonylag alacsony a házastársi pótlék összege is, ami az egy nyugdíjból élő házaspárok megélhetését

nehezíti. A jelen tervidőszakban olyan fejlesztést tartunk szükségesnek, ami tovább csökkenti a nyugdíjak közötti aránytalanságot, illetve az ellátások szintbeli különbségét.

Sor kerül tehát a jövőben a régebben megállapított nyugdíjak további, differenciált emelésére, a saját jogú és hozzátartozói ellátás legkisebb összegének rendezésére. Megvalósításra kell, hogy kerüljön és az elképzelések között szerepel a házastársi pótlék összegének és felső határának felemelése, továbbá a saját jogú és az özvegyi nyugdíj együttes összeghatárának magasabb szintre emelése. Az előirányzott fejlesztés célozza azt a társadalmi igazságot is, hogy a munkából kiváltak, nyugdíjasok szintén élvezhessék a nemzeti jövedelem gyarapodásával járó életszínvonal-emelkedést.

A nagy és átfogó elgondolások mellett számos egyéb, a nyugdíjasok szűkebb körét, illetve az ezután nyugdíjba menőket érintő előkészítő munka is folyamatban van. Napirenden szerepel az úgynevezett korkedvezményes munkakörök jegyzékének korszerűsítése, aminek igénye több iparág kongresszusán hangot kapott. Ezt az teszi szükségessé, hogy a technológiai, technikai korszerűsítés következtében bizonyos munkakörök veszélyeztetettsége megszűnt, ugyanakkor új iparágak keletkeztek, ahol új egészségügyi ártalmak jelentkeztek. Így tehát egyfelől szűkítést, másfelől kiterjesztést igényel a nyugdíjtörvényhez tartozó, a korhatárral kapcsolatos munkaköri jegyzék. A korkedvezményes munkakörök jegyzékének felülvizsgálata természetesen nem jár együtt a nyugdíjkorhatár szélesebb körben érvényesülő csökkentésével, miután erre nincs is lehetőség, de nem is indokolt. A nyugdíjkorhatár reális, megfelel mind a dolgozók, mind a népgazdaság érdekeinek, igényeinek. Változtatni csak ott szükséges, ahol a munka az emberi szervezet fokozottabb igénybevételével, ennek következtében korábbi elhasználódásával jár. A legfontosabb azonban a károsodás megelőzése, a munkakörülmények javítása, az ártalmak elhárítása.

Feltétlenül említést érdemel egy szemléletbeli kérdés is, amely sok problémát okoz a termelésben és az egyéneknek is. Tapasztalható ugyanis, hogy válogatás nélkül nyugdíjba küldenek szellemi és fizikai erejük teljességében levő munkaképes embereket, akik továbbra is szeretnének és tudnának dolgozni. Ugyanakkor másutt vagy ugyanott a munkaviszony megszűnését követően azonnal visszahívják, alkalmazzák termelési érdekből a nyugdíjazottakat. Véleményünk szerint ez a probléma a dolgozók, a nyugdíjasok, illetve a vállalati és társadalmi érdekek egyeztetésével rendezhető. Ezért tartjuk szükségesnek egy olyan rendszer bevezetését, amely anyagilag érdekeltté teszi a munkára képes, gazdag tapasztalatokkal rendelkező embereket, hogy a korhatár betöltését követően ne menjenek nyug-

díjba, saját elhatározásuk alapján nyugdíjjogosultságuk megtartásával, a vállalat és az intézmény hozzájárulásával dolgozzanak tovább.

Gondolni kell azokra is, akik nem vállalnak teljes foglalkoztatást, de részmunkaidőben a nyugdíj folyósítása mellett évi 6 ezer Ft-nál többet szeretnének keresni, és ezt munkaképességük, egészségi állapotuk is lehetővé teszi. Itt célszerűnek látszik az a megoldás, hogy a nyugdíjas a nyugdíj folyósítása mellett részmunkaidőben foglalkoztatást vállaljon, és erre kapja meg a végzett munkájával arányos bért. Ügyelni kell arra, hogy a munkában maradás anyagi ösztönzése, illetve a részfoglalkoztatás segítése egymással ne kerüljön ellentmondásba.

A nyugdíjasokról való munkahelyi gondoskodás nem merülhet ki abban, hogy időközönkint visszahívják őket dolgozni. Sorsuk figyelemmel kísérése, a segítőkészség, a megbecsülés számtalan egyéb formában is jusson kifejezésre azok iránt, akik nem kívánnak vagy nem képesek már dolgozni, de életük nagy részét munkában töltötték. Jelentős összetevője ez annak az össztársadalmi gondoskodásnak, amelynek kibontakoztatásáért a szakszervezeteknek is sokkal többet kell tenniök a jövőben.

A nyugdíjasok helyzetéhez hasonlóan a családi jövedelmek közötti különbségek enyhítése is foglalkoztatja a szakszervezeteket. A családi jövedelemkülönbségeket részben a család felnőtt tagjainak keresete, részben a keresők és az eltartottak aránya befolyásolja. A kiegyenlítődés, a családi jövedelem színvonalának egymáshoz közelítését nem bérezéssel, hanem szociálpolitikai intézkedésekkel szükséges elősegíteni.

Köztudomású, hogy a társadalombiztosítás keretében a családi pótlék szolgálja a több gyermeket nevelő családok hátrányos anyagi helyzetének enyhítését. A beszámolási időszakban végrehajtott családipótlék-fejlesztések, a társadalmi segítség javította a nagycsaládosok életszínvonalát. A több gyermeket nevelő családok helyzete azonban ma is kedvezőtlen. Az egy főre jutó jövedelem jóval alatta marad a gyermektelen családokénak. Ezért képviselték a szakszervezetek már a IV. ötéves terv előmunkálatai során azt az álláspontot, amit az országgyűlés törvénybe is iktatott, hogy a társadalom támogatása fokozottabban jusson kifejezésre a családi jövedelemkülönbségek enyhítésében, a családi pótlék összegének emelésében.

Az egészségvédelem irányítása, a magas szintű egészségügyi ellátás biztosítása az állami szervek feladata. Az egészségpolitikai irányelvek kialakításában, a fejlesztés irányának meghatározásában, a végrehajtás segítésében és ellenőrzésében azonban jelentős feladatok hárulnak a társadalmi erőkre, különösen a szakszervezetekre. A szak-

szervezeti mozgalom segíti és támogatja az állami egészségügyi szolgálat minden olyan törekvését, amely a lakosság egészségügyi ellátásának előbbre vitelét célozza, felhasználja ehhez a szakszervezeti vezető testületek, a társadalmi ellenőrzés tapasztalatait és javaslatait, a dolgozók észrevételeit.

Az egészségügyi ellátás az elmúlt időszakban bekövetkezett jelentős előrehaladás ellenére sem elégíti ki a társadalom, a dolgozók jogos igényeit. Még mindig sok a jogos panasz a hosszú várakozásra, a zsúfoltságra, valamint sok az orvos és a beteg közötti kapcsolatokra tett észrevétel. E tények objektív nehézségeket is takarnak. Adódnak például abból, hogy az egészségügyi hálózat, a kapacitás nem követte eredményesen a biztosított létszám nagyarányú kiterjesztését, tegyük hozzá, nem is követhette, továbbá abból, hogy a rendelkezésre álló anyagi eszközök nem használhatók fel maradéktalanul a beruházási piacon mutatkozó feszültségek következtében. De emellett adminisztratív és szervezési jellegű tényezők is hátráltatják az egészségügyi fejlődést. Itt szólok arról, hogy az etikai helyzet sajnálatos módon még ma is nagyon sok gondot okoz, javulás az utóbbi időben nem tapasztalható. Az egyes orvosok anyagiassága sérti az egészségügyi ellátás ingyenességének érvényesülését. E negatívan ható tényezők gyakran megrendítik a betegnek az orvosba vetett bizalmát, hátrányosan befolyásolják az ellátásáról, a többségében becsületesen dolgozó orvosokról, egészségügyi dolgozókról alkotott véleményét is.

Szükségesnek tartjuk, hogy — az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének kongresszusán kialakult álláspontnak megfelelően — a politikai meggyőző munka javítása mellett, határozott intézkedéseket tegyen a helyzet javítására az Egészségügyi Minisztérium is. A magyar szakszervezeti mozgalom támogat és segít minden olyan intézkedést, amely az egészségügyi dolgozók és a lakosság közötti bizalom további erősítését, a betegellátás javítását eredményezi. A szakszervezetek közreműködésével kimunkált és támogatott egészségpolitikai irányelvek, továbbá az egészségügy fejlesztésének ötéves terve megerősítést nyert. Az ezekben foglalt feladatok maradéktalan megvalósítása nagy felelősséget hárít az egészségügyi kormányzatra. A lakosság egészségügyi ellátásának jelentős megjavítása olyan társadalmi igény, amelyet a szakszervezetek a maguk részéről nemcsak szorgalmaznak, hanem tevékeny közreműködésükkel is támogatnak.

Fontosnak tartjuk, hogy az üzemi egészségügyi színvonal a modern ipari fejlődés által megkövetelt mértékben és színvonalra emelkedjék. Az üzemi egészségügyi szolgálat az iparban foglalkoztatott dolgozók mintegy 70—74 százalékára terjed ki. Az előrehaladás azon-

ban nem tartott lépést az ipar fejlődésével, a foglalkozási ártalmak, az egészségügyi károsodás még mindig fennálló veszélyeiből adódó követelményekkel. Ennek oka egyfelől az üzemi egészségügyi szolgálat megelőző tevékenységének viszonylagosan lassú fejlődése, másfelől a sok vállalatnál tapasztalható hibás szemlélet. A korszerű üzemegészségügyi ellátás kétségtelenül jelentős anyagi ráfordítást, sokoldalú gondoskodást igényel. Szükségesnek tartjuk, hogy a szakszervezeti szervek és a vállalatok gazdasági vezetői terveikben fokozottabb figyelmet fordítsanak az ipari ártalmak elhárítására, az egészségesebb munkafeltételek megteremtésére.

Jelentős helyet foglal el a szakszervezetek tevékenységében az egészséges és biztonságos munkakörülmények fejlesztése, a dolgozók testi épségének megóvása. A szakszervezeti szervek nevelő és felvilágosító munkával segítették a munkások és a vezetők felelősségérzetének növelését a dolgozók egészségének megóvása érdekében. A szemlélet javulása és az állami, gazdasági szervekkel kialakított együttes munka eredményeként az 1950—54. közötti évek átlagához képest 1970-ben a halálos balesetek 58 százalékkal, a többi balesetek pedig 49 százalékkal csökkentek, illetve ennyivel volt kevesebb. A fejlődést elősegítette a munkakörülmények tervszerűbb javítása, a munkavédelmi feladatok ellátásának szélesebb társadalmi bázisa.

E jelentős eredmények mellett is nyugtalanító azonban, hogy az utóbbi években lelassult, stagnált a halálos és egyéb sérülések számának, illetve gyakoriságának csökkenése, sőt egyes ágazatokban és területeken emelkedés tapasztalható. Ez a tarthatatlan helyzet elsősorban az anyagiakat nem igénylő, de a balesetek megszüntetése szempontjából jelentős vezetési, munka- és üzemszervezési, valamint egyéb tényezőkkel függ össze. Jellemző erre az a tény, hogy a nagyobb anyagi ráfordítás, a munkakörülmények tárgyi feltételeinek általános javulása sem hozta meg azt a várt eredményt, amit reméltünk. Gyakoribbá vált a munkavédelmi előírások megszegése, visszaesés van a munka és technológiai fegyelemben, ami az esetek többségében szervezetlenségre, az ellenőrzés lazaságára vezethető vissza.

E kedvezőtlen jelenségek azt is mutatják, hogy sok gazdasági, műszaki vezető még mindig nem komplex módon, nem a termeléssel összhangban szemléli a biztonságos munkakörülményekről való gondoskodást, és megfeledkezik a dolgozó ember testi épségének megóvását szolgáló intézkedésekről. Ezért marad el sokszor a veszélyforrások felszámolása, vagyis a balesetek, a foglalkozási betegségek megelőzésének műszaki-technikai biztosítása. Az egészségre káros és veszélyes munkakörülmények más részét pedig azért nem számolták fel mindeddig, mert maguk a szakszervezeti szervek sem élnek elég-

gé mindenütt széles körű jogaikkal. Szinte érthetetlen: a veszélyek ismeretében elfogadják a különböző, nemegyszer a közömbösséget, felelőtlenséget takaró magyarázkodásokat, ahelyett, hogy erélyesebben intézkednének.

Jogos követelmény, hogy a gazdasági, műszaki vezetők rendszeresen javítsák a munkakörülményeket, keressék, használják ki a lehetőségeket. Ehhez azonban szükségesnek tartjuk, hogy a minisztériumok, főhatóságok törvényben előírt kötelezettségüknek megfelelően, fokozottabb igényeket támasszanak a vállalatok, intézmények munkavédelmi tevékenysége iránt. A vezetők munkájának értékelésében, anyagi és erkölcsi elismerésében pedig a jelenleginél nagyobb súllyal mérlegeljék a munkavédelemmel kapcsolatos feladatok megoldását.

Határozottan, következetesen kell fellépni a közömbösség ellen, akár a vezetők, akár a dolgozók oldaláról észlelhető. Elengedhetetlen a munkavédelmi szabályok megtartására való nevelés. Sok tízezer baleset fakad sajnálatos módon a meggondolatlanságból, az előírások tudatos megszegéséből, a felelőtlenségből. A szakszervezeti, állami és gazdasági szerveknek nagyobb gondot kell fordítaniok — a vezetők és a munkások ismereteinek növelése mellett — a tudatformálásra, a helyes szemlélet kialakítására, az egymás iránt érzett felelősség elmélyítésére, a fegyelemre.

Szükségesnek tartjuk olyan gazdasági szabályozók kialakítását is, amelyek jobban ösztönzik a vállalatokat a munkakörülmények tervszerű fejlesztésére, a lehetőségek jobb kihasználására, a dolgozókról való fokozottabb gondoskodásra. Ennek fontos feltétele a hitel- és adópolitika módosítása vagy más irányú központi segítség, amely ott is lehetővé teszi a munkakörülmények korszerűsítését, fejlesztését, ahol erre nem képződnek üzemi alapok. A szakszervezeteknek egyaránt kell szorgalmazniok és elősegítenök, hogy a IV. ötéves tervben a vállalatok meghatározzák és teljesítsék azokat a feladatokat, amelyeknek eredményeként felszámolhatók a leggyakoribb veszélyforrások, megelőzhetők a balesetek és az egészségi ártalmak. Különösen nagy gondot kell fordítani a nehéz munkafolyamatok gépesítésére, az egészségre káros terhelések megszüntetésére, végsősoron tehát az egészséges, biztonságos, tiszta munkakörülmények biztosítására.

A szakszervezeti mozgalom a tagság véleményének figyelembevételével a III. ötéves tervben nagyarányú üdülőfejlesztési program megvalósításához kezdett hozzá. Ennek eredményeképpen 5 ezernél több új férőhely létrehozása van folyamatban. Elfogadott IV. ötéves tervünk további jelentős fejlesztést tartalmaz. Figyelembe véve az igényeket, elsősorban a családos-, a gyógy- és a nyári gyermeküdülés bővítését kell előtérbe helyezni. A szakszervezeti tagság számának

várható emelkedését is figyelembe véve, a beruházások eredményeként az üdülésben részt vevők számaránya kedvezőbben alakul ugyan a jövőben, de ez sem lesz elég az igények megfelelő kielégítéséhez.

Az üdülési lehetőségek további szélesítése érdekében elő kell segíteni, hogy a szakszervezeti kedvezményes üdülés mellett a vállalatok, hivatalok, intézmények saját erőből, önállóan is létesítsenek üdülőtelepeket. Kívánatos, hogy az eddiginél nagyobb arányban építsenek különösen családos és gyermeküdülőket, továbbá a hétvégi pihenésre alkalmas üdülőket. Az utóbbi fontossága mellett szól, hogy évről évre többen dolgoznak csökkentett munkaidőben. A jövőben fokozottabban érvényre kell juttatni a szakszervezeti kedvezményes üdülés jutalom jellegét. Különösen a munkában élen járók, a magatartásukkal példát mutatók, továbbá az egészségügyi szempontból rászorulók, valamint a kisebb keresetű és nagycsaládos dolgozók javára kell előnyt biztosítani. Végül: átfogó értékelést kíván az üdültetés egész rendszere, hogy megfelelő következtetések alapján kidolgozhassuk a fejlesztés, a térítés új terveit, elképzeléseit.

Egy hozzászólásban nem ölelhető fel teljes részletességgel a szakszervezetek széles körű szociálpolitikai és munkavédelmi tevékenysége. Az elmondottak alapján megállapítható azonban, hogy a XXI. kongresszus határozatainak megvalósítása során jelentős előrehaladás történt. Érzékelhető az is, hogy a jelentős és sokrétű feladataink teljes figyelmet, nagy felelősséget és változatlanul sok munkát igényelnek a szakszervezeti mozgalom egészétől. Bízunk abban, hogy a szakszervezeti tisztségviselőket jellemző aktivitás, emberszeretet, mély humanizmus segítségünkre lesz a dolgozók érdekeit szolgáló nemes célok elérésében.

HOSZPODÁR MIHÁLY,
a 23. sz. Állami Építőipari Vállalat
kőműves szocialista brigádvezetője:

— Mondanivalóm lényegét úgy tudnám kifejezni: mi akadályozza vagy mi nehezíti egy szocialista brigád munkáját? Számunkra a legnagyobb gondot az ismétlődő anyaghiány, valamint az anyag rossz minősége okozza. Nemcsak a mi szocialista brigádunk, hanem hozzánk hasonlóan több ezer brigád gondja is ez. Munkába állunk, s mire lendületbe jövünk, addigra anyaghiány lép fel. Sok esetben a termelőmunka helyett anyagbeszerzési gondokkal kell foglalkoznunk. Ez hatással van a brigád munkalendületére, de hatással van magára a munkára és nem utolsósorban a termelés eredményeire, a munka minőségére.

Sok, hozzánk hasonló brigáddal együtt az a kérésünk, hogy jobban szervezzék meg a munkát, az anyagellátást, mert ha ezt sikerül megjavítani, akkor gördülékenyebbé válik a munka, fokozódik a termelés, javul a minőség, tehát teljesíthetjük a ránk váró feladatokat — lesz több lakás.

Mi az, amit még várnak a szocialista brigádok a vezetőktől? Őszinte, emberi hangot, a gondok időben való közlését. A munkahelyen sűrűn jelentkeznek problémák, de ez az élet folyamata. Ezek sokkal könnyebben megoldhatók, ha időben szót ejtenek róla a munkásokkal, ha világosan közlik, hogy mit akarnak, és mi annak a lényege, nempedig akkor, amikor már megvan a baj. Nem akkor kell kapkodni vagy az emberekkel szót érteni, hogy vállalják a nehézségeket, maradjanak a munkahelyen, túlórázzanak stb. Ha erre is időben gondol a vezetőség, akkor a munkás megfelelően képes elvégezni a munkát. Az eredményesebb munka kívánalmaihoz ez az emberi szó, ez a figyelmesség szintén hozzátartozik.

A munkahelyen ezek a kérdések jelentik a legnagyobb gondot. Én, mint szocialista brigádvezető, a szakszervezeti bizalmival elsősorban ezekről vagy ilyen témákról szoktam beszélgetni. Ez azt jelenti a vezetők munkájában, hogy megfontoljuk az emberek gondjait, s megpróbáljuk elintézni ügyes-bajos dolgaikat. Ha sikerül javítani a munkaszervezést, akkor több idő jut az emberek egyéb gondjainak orvoslására, a velük való foglalkozásra.

MÉHES LAJOS,
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— Megfigyelésem szerint tagságunk százezrei ritkán mondanak elismerő szavakat, inkább a megoldásra váró kérdéseket tartják számon. A külső szemlélő, hallgató talán meg is lepődik ezen, de aki ismeri népünket, munkásosztályunkat, munkásembereinket, az tudja, miként kell értékelni ezt. A hozsanna, a hűségnyilatkozat nálunk kevés, a szocializmus ügyét előbbre vivő tett vált ki igazi elismerést. Ezt mutatták például a kongresszusi munkaverseny eredményei a vasiparban is.

Tagságunk elismeri, hogy ma elevenebb, érdemibb szakszervezetünk tevékenysége, mint korábban. Az elismerő szavakkal, jelzőkkel mégis takarékosan bánik, viszont nagyobb bátorságra, a dolgozók érdekeit következetesebben képviselő szakszervezeti tevékenységre ösztönzi a vezetőket. Tisztában vannak azzal, hogy ehhez kedvezőek ma a feltételek is. A párt igényli a szakszervezetek önálló állásfog-

lalását és cselekvését, a gazdasági reform pedig bővítette a szakszervezeti jogok érvényesítésének lehetőségeit.

A most lezajlott szakszervezeti választásokon sok szó esett a társadalmunkban még szép számban meglevő kispolgári jelenségekről, a harácsolásról, az önzésről, a könnyen, kevés munkával szerzett magas jövedelmekről. Lehet vitatkozni azon, hogy ki mennyire túlozza el ezeket. De a szakszervezetnek nem a patikus szerepére kell vállalkoznia, hogy grammra porciózza, mennyi a reális és mennyi a túlzás ezekben a véleményekben. Amit viszont világosabbá kell tennünk a dolgozók előtt: hogy a megoldás útja itt is kettős. Egyrészt szükséges a szigorúbb állami szabályozás, másrészt szükséges a munkásosztály, a dolgozók öntudatának és szervezett harcának fejlesztése is. Fontosak és javításra is szorulnak az állami szabályozók és rendeletek, de az a szocialista jelszó, hogy aki nem dolgozik, az ne is egyék, vagy legalábbis ne többet, mint aki dolgozik, csak az egész társadalom erkölcsi erejével valósítható meg.

A közösség rovására történő ügyeskedés a gyárak kapuján belül is van. A saját termékeik árainak emelésénél gyakran némák a szakszervezeti bizottságok is. A fekete túlóráknál a szabályt sértő gazdasági vezető szövetségese sokszor a munkás is. A káros méretű munkaerővándorlásnak nemcsak objektív okai vannak, hanem tudati és erkölcsi tényezői is. Sokszor panaszkodnak szakszervezeti tisztségviselőink, hogy sok gazdasági vezető nem veszi kellően figyelembe sem a dolgozók, sem a szakszervezet véleményét. Az ilyen helyeken a vezetői magatartás megváltoztatásának több módja is lehet, és a szakszervezetnek jobban élnie kell a törvényekben, rendeletekben biztosított jogaival. De számunkra az a lényeg, hogy álláspontunk mögött mindig érződjék, hogy az nem egy-egy szakszervezeti tisztségviselő magánvéleménye, hanem a dolgozó kollektíva akarata. Mégis úgy tűnik néha, hogy e megállapítás ereje jobban gyökeret vert, mint a további tennivalókról szóló gondolata. Ez pedig a túlzott elégedettséget erősíti ott is, ahol erre semmi ok nincs. Ha a tömegek nyugodtak, az jó dolog, de régi tapasztalat, hogy ha a vezetők lesznek túlzottan elégedettek, akkor előbb-utóbb a tömegek válnak idegessé. A dolgozók nyugalmának, bizakodásának feltétele, hogy a vezetők — akár az államapparátusban, akár a szakszervezetekben — türelmetlenebbek, következetesebbek legyenek önmagukkal és a hibákkal szemben.

A vállalati gondok forrásaként az üzemben a szabályozókat szokták emlegetni. A minisztérium azt hangoztatja, hogy a vállalatok önállóak, oldják meg maguk a problémáikat. De amíg a Kohó- és Gépipari Minisztériumról tudjuk, hogy hol van, tehát fel lehet keresni, addig a központi szabályozóknak nincs egy meghatározott cí-

mük — illetve sok címük van —, és így nehéz megtalálni, hogy hol lehet panaszt tenni egyik vagy másik tartozékára. Közismertek a nehéz helyzetben levő vállalatok, a fix árakon dolgozó nagyüzemek, a magas eszközállománnyal működő vállalatok, valamint a dinamikusan fejlődő ágazatok problémái. Az ilyen természetű kérdésekben — úgy véljük — a SZOT-nak jobban össze kell hangolnia és képviselnie a szakmák álláspontját az állami szerveknél, ugyanakkor közvetlenebb kapcsolat kell az ágazati szakszervezetek és a funkcionális minisztériumok között, valamint szorosabb együttműködés az ipari tárcák és a szakmai szakszervezetek között.

A korábbi időkhöz képest lényeges változás az, hogy a vállalati hatáskör, felelősség megnövekedett. De szerintünk elmosódottabb lett a minisztériumok felelőssége. A régi felelősség már nincs, az új még nem alakult ki eléggé. Mi nem tudjuk elfogadni azt az álláspontot, hogy az öntvényellátás, a vállalatok közötti kooperáció, vagy hasonló kérdések csak vállalati hatáskörűek, csak azt, hogy elsősorban az. A minisztérium ne vállalja egy-egy vállalat anyagbeszerzésének gondját és szerepkörét, de az iparban jelentkező feszültségek felszámolására tegyen gyorsabb és hathatósabb intézkedéseket. Ugyanis az ebből fakadó problémák népgazdasági károkat okoznak, és végsősoron a dolgozók helyzetét nehezítik.

A szakszervezeti kongresszus nemcsak hivatott, hanem kötelezett is arra, hogy a bér- és jövedelempolitika alapelveivel foglalkozzon. Mai bér- és jövedelempolitikánk olyan, hogy arra nagyon is ráfér a törődés, a gondozás, és főleg a lényeges javítás. Mindezt annak figyelembevételével mondjuk, hogy az elosztásra kerülő javak feltételeit a termelőmunka teremti meg, és ezért a leghelyesebb bérpolitikai koncepciót is hatékony munkával kell megalapozni.

Az elmúlt hónapokban a vasasok XXVI. kongresszusán is behatóan foglalkoztunk e kérdéssel, s megállapítottuk, hogy iparágaink dolgozóinak keresete és jövedelme a korábbiaknál gyorsabban, dinamikusabban nőtt. Az elmúlt néhány évben a keresetek és jövedelmek nivellálódása érvényesült a gazdaság különböző ágai, illetve az iparágak között. Ezek többsége politikai és gazdasági céljainkkal megegyezik, és ezért egyet lehet érteni velük. Vannak azonban elgondolkoztató folyamatok is. A dolgozók körében különösen sok szó esik a ktsz-ek, a mezőgazdasági melléküzemek, a kisiparosok és általában a kisebb üzemek a szocialista nagyiparénál gyorsabb ütemű személyi jövedelemnövekedéséről. A nem kívánatos jelenségek gyökere a nyereségképződés eltérő feltételeiben keresendő.

A gazdaságirányítási rendszerben a dolgozók bérének és jövedelmének alakulása döntően a vállalati nyereséghez kapcsolódik. Ennek következtében a vállalatok közötti eltérések a bér- és jövedelemfej-

lődésben is növekedtek ebben az időszakban. A bérek vonatkozásában — ha így tart a jövőben is — veszélyes helyzetet idézhet elő. Az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvének a megvalósításában a vállalatok, iparágak és szakmák között — igaz, ma még csak tendenciájában — a problémák növekedőben vannak. Iparágainkon belül is az a bérpolitika fő problémája, hogy nem jut megfelelően kifejezésre a bérekben az egyéni teljesítmény, a szaktudás, a felkészültség és a szorgalom. Torzította az arányokat a normakarbantartás elhanyagolása, a túlórák növekedése és a munkaerő megszerzéséért folytatott verseny is. Megoldásnak a munka szerinti elosztás elvének jobb érvényesülését tartjuk. Ennek egyik feltétele a kormányszintű, hosszútávú bér- és jövedelempolitikai terv kialakítása, amely rögzíti az egyes népgazdasági ágak, iparágak fejlődésének figyelembevételével a kereseti és jövedelmi arányokat és a fejlesztés ütemét.

HORVÁTH ISTVÁNNÉ,
a Fővárosi Ruházati Bolt
Kiskereskedelmi Vállalat dolgozója:

— A dolgozók életkörülményeinek alakulásában döntő jelentőségű a munkaidő tartama. Meggyőződésünk, hogy a munkaidő csökkentésnek a bevezetése a szakszervezetünkhöz tartozó területeken, így a belkereskedelemben — beleértve a szövetkezeti kereskedelmet is — a külkereskedelemben, a pénzintézeteknél és a vendéglátásban nem halasztható sokáig.

Bár a kereskedelem területén dolgozók létszáma általában növekedik, egyes területen és egyes szakmákban a létszám növekedése nemcsak lényegesen kevesebb a forgalom emelkedésének üteménél, hanem helyenként a létszám még abszolút mértékben is csökken. A létszámnövekedés is a munkaerő-hullámzás erőteljes emelkedésével valósult meg. A belkereskedelemben az 1969-es évben az előző esztendőkhöz képest 50 százalékkal nőtt a munkaerő-hullámzás. Vizsgálatok bizonyítják, hogy a kereskedelmet önként elhagyók egyötöde a kedvezőtlen munkaidőbeosztás miatt szünteti meg a munkaviszonyt, és azért, mert nincs biztosítva a kéthetenkénti többletpihenőnap.

A szükséges munkaerő számának relatív vagy abszolút csökkenése, valamint a gazdaságirányítási reform bevezetése óta jelentkező többletfeladatok, mint az áruk fogyasztói árral való ellátása, a gyakori árváltozások átvezetése, rendkívüli módon megnövelték a bolti

dolgozók megterhelését. Így munkaidőn belül csökken az eladásra fordítható idő.

Az áruforgalom és az egy főre jutó forgalom növekedése az eladásra jutó idő erőteljes csökkenését, következésképpen a munkaintenzitás növekedését hozta.

Nagy áldozatokat vállalnak a munkahelyükhöz hűséges, becsületesen dolgozó törzsgárdatagok, akik hivatásuknak érzik a kereskedelmet és próbálnak olyan munkahelyi légkört teremteni, amelyben a fiatalok jól érzik magukat. A fiatalság szakmai és politikai nevelése nagyon fontos feladat. Nemcsak szakmánk jövőjét, de a jelenét is ők adják. Az állami és szövetkezeti kereskedelemben dolgozó 30 éven aluliak száma meghaladja a 150 ezer főt. Ez a dolgozóknak több mint 40 százaléka. A külkereskedelemben is több mint 30 százalék a fiatalok aránya. Vonzóvá kellene tenni számukra a szakmát. Ezt kívánja a társadalom érdeke, mert a növekvő áruforgalom, a növekvő igények, a választék bővítése intenzív kereskedelmi munkát igényel.

KOVÁCS VILMOS,
a Komárom megyei Kályhagyár dolgozója:

— A HVDSZ-hez tartozó vállalatoknál, üzemeknél a munkakörülményeket és a szociális ellátottságot vizsgálva, két ellentétes tendencia jelentkezik. Az új telephelyek létesítése és a meglevők korszerűsítése az elmúlt három évben meggyorsult, ugyanakkor az elavultság számos vállalatnál konzerválódik, sőt újratermelődik. Ez feszítőleg hat, és sok gondot okoz szakszervezeti szerveinknek. Az utóbbihoz jelentősen hozzájárult a vállalatok termelésének létszámnövelés útján való fokozása. A géppark növekedése is fokozta a zsúfoltságot, kedvezőtlenül befolyásolta a munkabiztonságot. Az elavult termelőberendezések korszerűtlen védőfelszerelései gátjai a magasabb szintű munkabiztonság megteremtésének.

A III. ötéves terv időszakában megvalósult vagy most folyamatban levő beruházások, új telephelyek, műhelycsarnokok és szociális helyiségek létesítése kedvezően hatott a kulturáltabb, rendezettebb munkakörülmények kialakítására. A nehéz fizikai munkák gépesítésében csaknem minden munkaterületen léptünk előre. A különféle cél- és kisgépesítés jelentősen elősegítette a munkakörülmények javítását s természetesen a termelést. Ezt fontos eredménynek tartjuk.

Szakszervezetünk két kongresszusa között eltelt időszakban csökkent a balesetek száma. Az ezer főre jutó balesetek száma 11,5 száza-

lékkal kevesebb volt. A balesetek következtében kiesett munkanapok száma viszont közel azonos szinten maradt, az egy balesetre jutó gyógyulási idő pedig 7,8 százalékkal növekedett. A balesetek okai között megtalálható a termelőberendezések elavultsága, a munkahelyi zsúfoltság és a megfelelő védőberendezések hiánya is, mivel a munkahelyek egy részénél használatuk majdnem kizárólag a dolgozók egyéni akaratától függ, s a kellő ellenőrzés hiánya miatt lehetőség van kiiktatásukra. A középvezetőknél, a művezetőknél azt tapasztaljuk, hogy nem követelik meg határozottan a védőberendezések, védőeszközök használatát. Eltűrik az üzemi rendetlenséget, fegyelmezetlenséget. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni emellett a sérültek gondatlan magatartását, mulasztásait sem, mert ez szintén gyakori előidézője a baleseteknek.

A balesetek kivizsgálásánál nem történt lényeges változás. A balesetek okaként még ma is elsősorban a sérült személyes felelősségét, magatartását vetik fel. Nem történik tehát megfelelő intézkedés a hasonló balesetek megelőzésére. A sérült dolgozó kárának megtérítésében is csak nagyon lassú az előrehaladás. Ehhez hozzájárul az, hogy a sérült kártérítési ügyével a központi rendelkezések értelmében csak akkor kell foglalkozni, ha a sérült benyújtja kárigényét. A dolgozót a kártérítés érvényesítésétől visszatartja az, hogy a baleseti jegyzőkönyvekben az esetek többségében az ő személyes felelősségét rögzítik.

A megelőző munka fontos része a felvilágosítás, a dolgozók bevonása e fontos munkába. E területen tapasztalható előrelépés: a vállalatok többsége évente munkavédelmi hónapot, a munkavédelmi szabályok ismertetésére vetélkedőket, filmvetítéseket szervez. Tovább szélesedett a dolgozók részvétele a munkavédelmi feladatok megoldásában. A munkavédelmi őrségmozgalom bővül. A szocialista brigádok is mind több konkrét munkavédelmi jellegű vállalást tesznek. A szakszervezeti bizottságok az őrmozgalom fejlesztését tapasztalatcserékkel, jutalmazásokkal segítik.

HADDADI MESSAOUD,
az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének küldötte:

— 1971. február 24. az Algériai Dolgozók Általános Szövetsége megalapításának 15. évfordulója volt. Ezen a napon a forradalmi hatalom egész sor történelmi jelentőségű határozatot hozott, amelyek országunk és forradalma számára újabb lehetőséget biztosítanak gazdasági függetlenségünk megerősítésére, jelentős államosításokat hajtva végre a szénhidrogének szektorában. Forradalmi hatalmunk

kimutatta hűségét a szocialista forradalom elveihez, mivel a tömegek kizárólagos hasznára visszaszerezte a nemzeti kincseket.

Egy 1970—73-ra szóló négyéves tervet fogadott el a forradalmi hatalom, és ezt a dolgozók támogatták. A terv hat fő részből áll: beruházási politika, termelési politika, a külfölddel folytatandó gazdasági csere politikája, a kulturális technikai színvonal emelésének politikája, a nemzeti jövedelem felhasználásának politikája és a terv végrehajtásában ható különböző erők szerepe.

A mezőgazdasági forradalom is megfelel a mi szocializmusunknak, amely demokratikus és humánus kíván lenni, és ésszerű a gazdasági függetlenség politikája révén, amely visszaadta országunk akaratát azáltal, hogy visszaszerezte természeti kincseinket és államosította a jelentősebb termelési eszközöket. Ez a forradalom éppen olyan szükséges, mint saját kulturális egyéniségünk, és előre fogja vinni országunkban az ipar építését is.

Természetesen a mai nemzedéknek a műve kellene hogy legyen a forradalom megvalósítása, ami az 1954. november elsejei felhívást követi. A terv módszeresen mozgósítja, koordinálja és központosítja az ország összes energiáját. Ez a forradalmi változás jelzi az algériai nép törekvéseit, hogy megtartsa helyét az antiimperialista erőkön belül és hogy megmutassa valamennyi elnyomott és kizsákmányolt népnek a szocialista forradalom útját, amelyben az emberek átalakítják saját magukat, és tudományosan átalakítják országukat és életkörülményeiket.

A belső erőfeszítések nem feledtetik el velünk azokat a harcokat, amelyeket az elnyomott népek folytatnak Afrikában, Dél-Amerikában, Délkelet-Ázsiában, Közel-Keleten. Különösen hangsúlyozni kell azt a nagyszerű harcot, amelyet az indokínai népek hősiesen folytatnak. Algéria állásfoglalása ismeretes a testvéri palesztinai nép harcát illetően. Feltétel nélkül támogatjuk a palesztinai ellenállást, amíg vissza nem szerzi szabadságát és függetlenségét, amelyet a cionizmus, az amerikai neokolonializmus és imperializmus fedőszerve elvett tőle.

SZOLLÁR JÚLIA,
a Kunbajai Állami Gazdaság
szocialista brigádvezetője:

— Gazdaságunkban az első szocialista brigádok 1963-ban alakultak meg, ettől kezdve a versenyben részt vevő brigádok száma és munkájuk minősége rendszeresen fejlődött. Ma már elmondhatjuk, hogy a szocialista munkaverseny egész gazdaságunkra kiterjedt.

Gazdaságunk vezetősége, a szakszervezettel karöltve, mind nagyobb gondot fordít a szocialista munkaverseny szervezésére és a munka értékelésére. Ezek következtében a versenymozgalomban jelentős fejlődés figyelhető meg. 1970-ben üzemegységenként szerveztük meg a munkaversenyt. A verseny szervezése olyan jelentős történelmi eseményekhez fűződött, mint felszabadulásunk 25. évfordulója, a Lenin centenárium, az árvízkárosultak segítése, majd pártunk X. kongresszusa. Az említett események év közben fokozták a verseny szellemét, növelték politikai alapját.

Az 1970-es évben szocialista brigádjaink nagy része a vállalt kötelezettségeket teljesítette, illetve túlteljesítette. Ezen keresztül jelentősen hozzájárult gazdaságunk eredményeihez. A szocialista munkaverseny kiszélesítésével mind jobb és jobb eredményeket ért el a gazdaság.

A termelés mennyiségének és minőségének fokozása mellett pártszervezetünk és szakszervezetünk nem feledkezett meg dolgozóink élet- és munkakörülményeinek rendszeres javításáról sem. A dolgozókról való fokozott gondoskodás következményeként évről évre nőtt az évi jövedelem. Amíg 1966-ban egy dolgozó évi jövedelme 17 132 Ft volt, addig 1970-ben 25 772 Ft. Ezt még kiegészítette a nyereségrészesedés és a prémium.

Az életszínvonal növelésének és a munkakörülmények javításának tulajdonítható, hogy kulturálódnak, művelődnek az emberek. Egyre nagyobb igény mutatkozik a továbbtanulás iránt. Brigádunkból 4 tag kereskedelmi szakközépiskola hallgatója, 8 tag az általános iskola 7—8. osztályát végzi.

A jövedelem emelkedése mellett, a jobb munkakörülmények biztosítására, növekednek a szociális, kommunális jellegű beruházások. Dolgozóink gyermekei számára 100 férőhelyes napközi otthonunk van. Csökkentettük a munkaidőt, évi átlagban biztosítottuk a 8 órás napi munkaidőt, s évente 30 szabad szombatot, ami főleg a családos anyáknak nagy segítség.

Az utóbbi években gazdaságunk, a szakszervezet javaslatára, közel 7 millió Ft-ot költött szociális és kulturális beruházásokra. Ennek alapján készült el többek között 9 brigádmelegedő, felépült egy 500 személyes, korszerűen berendezett üzemi konyha. Dolgozóink kulturáltabb szállítása érdekében két autóbuszt vásároltunk. Szakszervezetünk figyelemmel kíséri a nagycsaládos dolgozókat. Jelenleg 18 olyan család van brigádunkban, akiknél négynél több gyermek van. Ezeket különböző szolgáltatásokban részesítjük.

A IV. ötéves terv feladatainak teljesítésére, valamint a dolgozók jobb, kulturáltabb munkafeltételeinek biztosítására, szakszervezeti bizottságunk tervet dolgozott ki. A terv többek között előirányozza a

mezőgazdaságban dolgozók munkaidejének további csökkentését, azaz a szabad szombatok további biztosítását, a dolgozók munka- és egészségvédelmének javítását. Tovább fejlesztjük a már kialakult szocialista brigádmozgalmat.

Eredményeink, törekvéseink alapján elmondhatom, hogy gazdaságunkban valamennyi dolgozó érzi, hogy a szakszervezet figyelemmel kíséri a dolgozók életszínvonalának és munkakörülményeinek alakulását, és szükség esetén határozott intézkedéseket tesz, panaszaikat meghallgatja és a törvényes keretek között elintézi.

PAVEL STEFAN,
a Román Szakszervezetek Általános Szövetsége Központi Tanácsának titkára:

— Országunk szakszervezetei és dolgozói őszintén örülnek azoknak az eredményeknek, amelyeket a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével a magyar nép elért a gazdasági és kulturális fejlődésben, a dolgozók anyagi- és szellemi színvonalának növelésében.

Az utóbbi években országunk társadalmi, politikai és gazdasági életét számos olyan intézkedés jellemezte, amelyet a Román Kommunista Párt hozott abból a célból, hogy javítsa és tökéletesítse a gazdasági és társadalmi élet vezetését és tervezését. Ezek az intézkedések fejlesztették a szocialista demokráciát, és lehetővé tették, hogy említésre méltóan teljesítsük az 1966—1970-es tervünket. Az ipari termelés növekedésének üteme egyéves átlagban majdnem 12 százalék volt, az egy főre jutó fogyasztás 27 százalékkal emelkedett, a lakosság bérből eredő jövedelme 1970-ben 50 százalékkal magasabb volt, mint 1966-ban, a reálbérek 20 százalékkal, a nyugdíjak 30 százalékkal emelkedtek.

Jelenleg országunk dolgozói annak a nagy programnak a megvalósításán dolgoznak, amelyet a Román Kommunista Párt X. kongresszusa dolgozott ki annak érdekében, hogy sokoldalúan fejlett szocialista társadalom épüljön fel.

A román szakszervezetek március végén megtartott kongresszusának munkája szintén helyet foglal a pártunk által alkalmazott intézkedések sorában, amelyeknek célja a szocialista demokrácia elmélyítése, az ország valamennyi társadalmi és gazdasági jellegű tevékenységének tökéletesítése, a dolgozó tömegek mind szélesebb részvétele a közérdekű események irányításában. A legfőbb következtetés, mely a kongresszus vitáiból és az elfogadott dokumentumokból levonható az, hogy Románia szocialista fejlődésének jelenlegi szakaszában a szakszervezetek alapvető feladata, hogy biztosít-

sák azt a szervezeti keretet, amelyen belül a dolgozók jogaikat gyakorolják, és eleget tesznek kötelezettségeiknek, amelyek rájuk hárulnak a szocialista építés feladatainak teljesítésében, a termelőerők állandó fejlesztésében, a nép anyagi és szellemi színvonalának emelésében, a dolgozók szocialista nevelésében és valamennyi probléma megoldásában, mely társadalmunk sokoldalú fejlődésével kapcsolatos.

A román szakszervezetek feltétel nélkül támogatják a Román Kommunista Párt és országunk kormányának külpolitikáját, amely a testvéri, baráti kapcsolatok fejlesztésének politikája valamennyi szocialista országgal, és a világ valamennyi országával történő sokoldalú együttműködés szélesítésének politikája — tekintet nélkül az országok társadalmi berendezkedésére. Ez a politika a nemzeti függetlenség, a szuverenitás tiszteletben tartása és a belügyekbe való be nem avatkozás elvén alapul. Ebben a szellemben a Román Szakszervezetek Központi Tanácsa legfontosabbnak tartja a szocialista, a kapitalista és a fejlett országok szakszervezeteivel a kapcsolatok megerősítését és fejlesztését.

VÉGVÁRI GYULA,
a Kelenföldi Textilgyár művezetője:

— A textilszakszervezet központi vezetőségének elemző munkája nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy iparunk többször, különböző bérfejlesztésben részesült. Segítségünkre volt a könnyűipari minisztérium és a SZOT is. Sajnos, a textilipar bérszínvonalának növekedése ezzel sem éri el a többi, kedvezményekben nem részesülő iparágak bérfejlesztését. Ismerjük és tudjuk, hogy a kormány jóváhagyta a textil- és ruházati ipar rekonstrukciós programját, és fejlesztésére 14—15 milliád Ft-ot hagyott jóvá a IV. ötéves tervben. Ebből a textilipar 11—12 milliárd Ft-tal részesül. Ez a rekonstrukció lelkesítő perspektívát és távlatot nyit iparunk előtt. A IV. ötéves terv az egy főre jutó reálbér 16—18 százalékos növekedését irányozza elő. Mi, textilipari dolgozók úgy érezzük, szükség van iparunkban továbbra is központi támogatásra. Amennyiben a textilipar a továbbiakban a rendszeres központi bérfejlesztésben nem részesül, úgy véljük, hogy a jelenlegi, kifogásolt bérarány az egész állami iparhoz viszonyítva tovább romlik.

Az iparágak között 1950-ben kialakított kereseti arányok az akkori helyzetet tükrözték, az egyes népgazdasági ágakban bekövetkezett változások azonban már további kereseti arányváltozást igényelnek. Mi, textilipari dolgozók helyesnek és kívánatosnak ítéljük

meg azt, hogy a SZOT és a kormány vizsgálja felül az egyes iparágak bérhelyzetét és a kialakult bérarányokat, Kérjük, hogy a jövőben a népgazdaság bér- és jövedelempolitikai terveiben az egyes iparágakon belül, az iparágak között kialakított kereseti, jövedelmi arányok fejlődésének ütemét és mértékét is határozzák meg.

DR. DARABOS PÁL,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A lakosság magas színvonalú egészségügyi ellátásának megteremtése a szakszervezeti mozgalom érdekvédelmi feladatainak körébe tartozik, egybeesik a szocializmus alapvető céljával, az emberről történő sokoldalú gondoskodással. Ezek az igazságok ma már részei az emberek gondolkodásának, igényeinek, cselekvéseinek, és alkotó elemei a szakszervezeti mozgalom céljainak, feladatainak is.

Az egész lakosságra kiterjedő egységes szocialista egészségügyi ellátási rendszer olyan vívmányunk, amelynek politikai jelentősége országunkban és nemzetközileg is kiemelkedő. Ennek még teljesebbé tételét az egészségügyi és szociális intézményhálózat jelentős bővítésével és fejlesztésével, az orvosok és egészségügyi dolgozók számának további növelésével, az ellátási szervezet hatékonyságának, működési feltételeinek állandó javításával érhetjük el.

Az egészségügyi ellátás lehetőségeit jelentősen emelik a dolgozók társadalombiztosítási jogai és szociálpolitikai vívmányai, amelyek megfelelő biztonságot adnak számukra betegség, munkaképességcsökkenés vagy rokkantság esetén. Társadalombiztosításunk világszerte elismert juttatási rendszere és a lényegében ingyenes egészségügyi ellátás hatásosan segítette elő a lakosság egészségi állapotának javulását és létbiztonságát.

A jó közegészségügyi és munkaegészségügyi viszonyok kialakításában részt kell vállalnia valamennyi vállalatnak, intézménynek, a tanácsoknak, a népgazdaság minden ágának, az egész társadalomnak. Hogy ez a felismerés terjed, azt példákkal igazolhatjuk. Számos helyen az egészségügyi ellátás fejlesztését a termelő vállalatok nagy anyagi hozzájárulással támogatják. Komárom megyében a szénbányák hathatós segítségével építették át a megyei kórház sebészeti osztályának műtőjét, s nagy értékű műszerekkel gazdagították. Bővítették a belgyógyászati osztályt. A bányatröszt építői segítik a röntgenosztály felújítását. Korszerű vízgyógyintézetet hoztak létre. Közös állami, tanácsi és vállalati hozzájárulásból épült fel a dorogi egészségügyi kombinát. Süttőn a kőfaragók segítettek. Sárisápon a

Nehézipari Minisztérium építtetett. Segítséget kapott az egészségügy, többek között Nyergesújfalun, Oroszlányban, Esztergomban ahhoz, hogy a költségvetésben biztosított lehetőségein felül fejlessze az ellátást. De nézzünk másfelé is! Kiskunhalason épül egyik legszebb kórházunk. Az építőipari vállalat a kórházzal kötött szocialista szerződésben vállalta, hogy határidőre és kifogástalan minőségben építi fel a kórházat. A körmendi kórház építése tízezrek személyes ügye. A meglevő fedezethez másfél millió Ft-ot adtak üzemek és intézmények. Kétmillió Ft társadalmi munkát ajánlottak fel a dolgozók, a téglagyári munkások egy napi téglatermésüket adták. A cipőgyáriak kórházi műszakot tartottak. A Dunai Vasmű jelentős összeggel járult hozzá az új, nyitott rendszerű üzemi rendelőintézet létrehozásához. Erőfeszítéseket tesznek a tanácsok, mozgósítják területük vállalatait a tervekbe foglalt egészségügyi beruházások megvalósítására, túlteljesítésére. Bölcsődék, óvodák épülnek a társadalmi összefogás eredményeként. Ismételten segített az építők szakszervezete, és értékes támogatást jelentettek a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának és a szakszervezetek megyei tanácsainak állásfoglalásai, határozatai.

A társadalomnak ez a nagyarányú összefogása a megértés mellett azt is mutatja, hogy az egészségügyi ellátás színvonala a nagyarányú fejlődés ellenére is még elmarad az igényektől, az objektív szükségletektől, az orvostudomány fejlődése adta lehetőségektől. A szakszervezetek XXI. kongresszusa állást foglalt az egészségügy gyorsabb, hatékonyabb fejlesztése mellett. A III. ötéves terv csak részben valósította meg ezeket a követeléseket. Ebben elsősorban az egészségügyi beruházások elmaradása és a súlyos munkaerőgondok játszottak nagy szerepet. Ezek a nehézségek befolyásolták az egészségügy IV. ötéves tervét is. A beruházási helyzet nem tett lehetővé az eddiginél nagyobb arányú kórházfejlesztést. A megtervezett fejlesztés realizálása is nagy erőfeszítéseket követel meg. Ezért — a határozattervezettel teljesen egyetértve — a legfontosabb teendőnek tartjuk az előirányzott beruházások időarányos megvalósítását.

A munkaerő-ellátás biztosításában a június 1-én bevezetésre kerülő egészségügyi bérrendezés — a kongresszusunkon legutóbb megfogalmazott egyéb feladataink eredményes megvalósításával együtt — nagy segítséget jelent.

Szakszervezetünk VI. kongresszusa megértette annak jelentőségét, hogy a IV. ötéves terv első központi bérintézkedésében a pedagógusokkal együtt az egészségügyi dolgozók is helyet kaptak. A Szakszervezetek Országos Tanácsa az elmúlt években figyelemmel kísérte helyzetunket, képviselte jogos igényeinket, s amikor erre lehetőség nyílt, segített. A javaslatai alapján született kormányhatározat té-

nyéből világosan látjuk helyzetünk tárgyilagos megítélését és úgy érezzük, ez az állásfoglalás elismerése munkánk társadalmi jelentőségének. Mindez nem csökkentette szakszervezetünk kongresszusának őszinte törekvését, hogy nyíltan szembenézzen az orvosok és a betegek közötti kapcsolatot gyengítő, az orvostársadalom tekintélyét és megbecsülését csökkentő morális problémákkal. Éles, olykor szenvedélyes viták között alakult ki elhatározásunk. Nem elégedhetünk meg az orvosetikai helyzet sokoldalú elemzésével, hanem, ha kezdetben szerény lépésekkel is, de el kell indulni a gondokból kivezető úton. Tudjuk, hogy át nem hárítható, nehéz feladatokról van szó, és egy, sajnos, széles körű szemlélet megváltoztatásáról: arról a tévhitről, amit pedig tények sorozata cáfol, hogy a kórházakban azt a beteget gyógyítják, ápolják lelkiismeretesen, aki külön honorálja orvosát, ápolóját. Egyfajta kettős biztosítás alakult ki: az egyik a jogszerű, amely révén a társadalombiztosításban részt vevők orvosi ellátást kapnak, a másik az önbiztosítás, a bizalmatlanság egyik formája, vagyis az, hogy a beteg be akarja magát biztosítani külön juttatással, hogy figyelmes, személyéhez szóló gondoskodásban részesüljön. Önérzetünknek, hivatásunknak szegezett felelősség, hogy változtassunk ezen a helyzeten. A mozgalom adta eszközökkel mi, egészségügyiek, fegyelmezettebb, humánusabb, etikusabb légkört kívánunk teremteni, szervezettebb, jobb betegellátást segítünk elő. A szakszervezeti mozgalomnak is segítenie kell abban, hogy megszilárduljon a bizalom. Nehéz, de nem lehetetlen feladatra vállalkozunk.

TÓTH ANNA,
a székesfehérvári 1-es számú postahivatal dolgozója:

— Miután a nők mint munkavállalók egyben a szakszervezet tagjai is, úgy érzem, hogy ez a kongresszus egyike azoknak a fórumoknak, amelyek a leghivatottabbak a nődolgozók problémáinak feltárására, a legilletékesebbek a dolgozó nők helyzetének javítására irányuló feladatok és célkitűzések meghatározására.

A hazánkban végbemenő politikai, gazdasági és kulturális változások, a szocializmus építésének ténye és előrehaladása alapvetően megváltoztatta a nők helyét és szerepét a társadalomban. Talán azt sem kell különösképpen bizonygatni, hogy ez az egyenjogúság a társadalmi gyakorlatban még nem valósult meg maradéktalanul. A valóságban gyakran csorbát szenvednek a nők egyenjogúságával kapcsolatos szocialista elvek, törvényben és határozatban biztosított jogok. Elmondhatom, a saját személyes tapasztalataim alapján is, hogy nem az elvekkel, nem a jogokkal és nem a politikával van baj,

hanem azoknak a mindennapi életben való érvényesülésével. Ennek fő okát részben tudati, részben gazdasági tényezőkben kell keresnünk.

Ahhoz, hogy a nők egyenjogúságának eszmei és gyakorlati síkján előre haladjunk, két egymással szorosan összefüggő feladatra kell az erőnket összpontosítanunk. Egyik: küzdenünk kell mindenekelőtt a szemléletben, a gondolkodásban meglevő, visszahúzó, a nőket lebecsülő vagy nem a tényleges értéküknek megfelelő, maradi nézetek ellen. Szembe kell szállnunk az elvi eredményekkel beérő, de az elveket megsértő, helytelen gyakorlat felett szemethunyó, lekicsinylő közönnyel.

A másik, hogy mindezekkel szoros egységben elő kell segíteni az egyenjogúság alapjának fontos részét képező gazdasági, anyagi természetű feltételek megteremtését. A nők számára a termelésbe való beilleszkedés mellett megmaradtak az úgynevezett hagyományos női feladatok is.

A postánál foglalkoztatott dolgozók 50 százaléka nő, és évről évre emelkedik az össz-munkavállalókon belül is a részarányuk. A posta szocialista fejlődésével együtt, fejlődött és szinte nélkülözhetetlenné vált a nők sokoldalú tevékenysége. Érdemes azonban megemlíteni a szakképzettség szerinti megoszlást: az egyetemet végzettek 12 százaléka, a tiszti munkakörökben 25 százalék, a segédtiszti munkakörökben 67 százalék, az alacsonyabb szakképzettséget igénylő munkakörökben 65 százalék a nődolgozó. Ezek a számok kifejezik a nők általános műveltségének és szakmai ismereteinek szintjét, s egyben arra is rávilágítanak, hogy minősített munkakörökben és a vezetésben nem növekszik a kívánt mértékben, illetve a lehetőségekhez képest, a részarányuk. Ez természetesen hátrányosan hat ki anyagi helyzetükre is, mert döntő többségükben az egyébként is alacsony bérszínvonalú forgalmi állománycsoport munkaköreiben helyezkednek el. Figyelembe kell azt is vennünk, hogy az egyenlő munkáért egyenlő bért elvét is gyakran megsértik, mert azonos szakképzettség és teljesítmény mellett is alacsonyabb a jövedelmük a férfiakénál. Tény, hogy ezen a helyzeten szakszervezetünk központi vezetőségének javaslata alapján kedvező változás történt, de teljesen felszámoltnak ma sem tekinthető. Ugyanez a megállapítás érvényes a vezetésben való részvételükre is, a legfelső, a közép- és az alsó szintet is beleértve.

Mit kell tennünk a jövőt illetően, hogy tovább javuljon a helyzet a nők javára? Az eddiginél tervszerűbbé, célratörőbbé kell tenni a posta káderfejlesztési terveiben a nődolgozók állami, szakmai és politikai képzését, hozzá kell segíteni őket a vezetéshez, előléptetéshez szükséges feltételekhez.

SOMOSKŐI GÁBOR,
a SZOT titkára:

— Az elmúlt négy év alatt egész társadalmi, gazdasági életünkben mélyreható változások következtek be. A párt kezdeményezésére új módszereket, eszközöket alkalmaztunk gazdaságirányítási rendszerünkben. Eszközöket, és ezt hangsúlyoztuk akkor is és most is, azért, hogy a célt, minden munkásosztály álmát, a szocializmust megvalósítsuk, hogy a szocialista viszonyokból származó lehetőségeket jobban kiaknázzuk, hogy dolgozó népünk életszínvonala rendszeresen emelkedjék. Ma nagyjából látjuk, tudjuk, hol tartunk, mi az, amit erősíteni kell, mi az, ami változást, finomítást igényel a politika állandó elemeinek fenntartásával.

Ez a társadalmi, gazdasági folyamat követelte a változást és éreztette hatását a szakszervezeti mozgalmunkban is. Négy évvel ezelőtt azt mondtuk: fejlődésünk sarkpontja, hogy szakszervezeti szerveink mennyire tudják megérteni, befogadni az új helyzetből jövő tennivalókat és azokat jól meg is oldani. Ma bátran mondhatjuk, hogy a szakszervezeti vezetőségek, a sok százezer aktivista együttes munkájával egész szakszervezeti mozgalmunk alapjában megfelelt a tagság, a társadalom igényeinek, a követelményeknek. Még így talán nem mondtuk ki, de én megkísérlem: ez a négy év többek között azt is mutatja, hogy szakszervezeti mozgalmunk a megújhodás korszakát élte és éli át.

Miben? — kérdezhetnék sokan —, hiszen azelőtt is szakszervezetek voltunk. Abban, hogy a szakszervezetek szerepe kibontakozóban van szocialista körülményeink között; abban, hogy tud komoly kérdésekre felelősen véleményt mondani; abban, hogy — mert lehet, és mert komolyan veszik s mert levontuk a történelmi tanulságokat —, tud nemet és igent is mondani fontos dolgokban; a tagság tapasztalata alapján hozzá tud járulni az országos politika alakításához.

Szakszervezeti mozgalmunk szocialistább lett, kibontakozóban, erősödőben van szakszervezeti mozgalmunk szocialista jellege. Szakszervezeteink gazdagabb, színesebb életet élnek. A sokszázezer szakszervezeti aktivista munkája mellett a több mint egymillió tagot számláló szocialista brigádmozgalom szervezésével, a szocialista munkaversennyel szakszervezeteink segítik a munkáshatalom gazdasági alapjainak erősítését.

Sokszor idézzük Lenint, a szakszervezetek iskolaszerepéről. Meggyőződésem, hogy ez a négy év nagyon sok szakszervezeti vezetőnek, aki különböző szinten dolgozik, többet adott, mintha két évet állandóan padban ülve tanult volna. Jobban megtanulta és érezte a felelősséget, a kollektív munkát, a szakszervezeti és az üzemi de-

mokrácia gyakorlását, az emberekkel való közös munkát, érezte a tagság közvetlen jelenlétét, hatását az egyes kérdések eldöntésénél.

Ha az ember üzemi, vállalati, szakszervezeti vezető fejével gondolkodik egy kicsit — és ez nem árt, mert az ott dolgozó elvtársainknak nem kevés a problémája, gondja —, és felteszi a kérdést: mi az a kulcspont, amit most meg kell ragadni, hogy az üzemi szakszervezeti munka továbbfejlődjék? Erre azt válaszolhatjuk, mint ahogy egész társadalmi fejlődésünk kulcskérdéseként ezt válaszoljuk, hogy ez a szocialista demokrácia fejlesztése. Az üzemi, vállalati szakszervezeti élet további kibontakoztatásának kulcsát a szakszervezeti demokrácia erősödésében, fejlődésében látjuk.

A szakszervezeti demokrácia élesztője, fejlesztője lehet az üzemi demokrácia is. Nehéz elképzelni, hogy jól működnek az üzemi demokrácia fórumai ott, ahol baj van a szakszervezeti demokráciával. A szakszervezetek hatásköre, jogköre, feladata, felelőssége adott. Oly módon kell tehát dolgoznunk, hogy az üzemben az emberek ezernyi gondjának, problémájának a megoldásába minél több embert vonjunk be, minél több ember ismerje a tényleges helyzetet, nyerjük meg őket a feladatok teljesítéséhez, a központi akarat, a tervek és célkitűzéseink megvalósításához.

A szakszervezeti demokrácia a vezető testületek demokratikus munkamódszere, az emberek tudatos tájékoztatása, aktív részvételük megszervezése a dolgok intézésében — ez most kulcskérdés. Ez az útja annak, hogy a tagság jobban azonosuljon a szakszervezettel, azt még jobban saját természetes, nélkülözhetetlen szervezetének tekintse. Hogy ennek konkrét jelei vannak, azt mutatja az a tény, hogy az elmúlt kongresszus óta közel félmillióval növekedett a szervezett dolgozók száma. A szakszervezeti demokráciát, a demokratikus vezetési módszereket nemcsak az üzemben, hanem egész szakszervezeti mozgalmunkban is a fejlődés egyik legfontosabb emelőjének tekinthetjük.

A most lezajlott szakszervezeti választások minden területen a tagság, a küldöttek nagyfokú érdeklődését, a korábbi éveknél lényegesen magasabb számú és érdemibb részvételét mutatták. Ebből és a többi tapasztalatból joggal vonhatjuk le azt a fontos tanulságot, hogy az üzemi, vállalati életben a dolgozók, a munkások a szakszervezetekben látják azt a szervezetet, amelynek hivatása tágabb értelemben, osztályméretekben a munkáshatalom erősítése, de hivatása a szakmai, a csoport és az egyes ember érdekeinek védelmezése, érdekeinek képviselete.

Az életből vett tapasztalatok alapján mondhatjuk, hogy nálunk a szocialista építésben nincs szükség tehát sem üzemi tanácsra, sem valamilyen másféle külön munkásérdekvédelmi szervre az üzemben,

mert ezt a funkciót történelmi hivatásuknak megfelelően a szakszervezeti szerveknek kell ellátniuk.

A szakszervezeti demokrácia fejlődését az élet követeli, a helyzet lehetővé teszi, a tagság igényli. A feladat a különböző szintű vezető testületekre hárul, hogy ezt az igényt jobban kielégítsük, hogy a szakszervezeti demokrácia követelményeit hatékonyabban érvényesítsük.

Ha olyan helyzet van — és ezt a mi kongresszusunk is igazolja, de különösen igazolta a párt X. kongresszusa és a most lezajlott országgyűlési választások —, hogy a dolgozókat foglalkoztató legfontosabb kérdésekben, legyen az munkaszervezési probléma, bérpolitika, az üzemek demokratikus vezetése, árpolitikai kérdés, egységes a megítélés a vezetők és a dolgozók között. És ez nagyon jó dolog. Ilyen körülmények között a szakszervezeti demokrácia hatékony, jó eszköz a tagság és a vezetés kezében, hogy ez az egység cselekvően hasson a fejlődésre, javítsa az üzemi viszonyokat, a hatékonyabb gazdálkodást, a dolgozók alkotó közreműködését, termelési aktivitását. A szakszervezeti demokrácia szervezettebb, magasabb fokú kibontakozásához a keretek is kedvezőek, hiszen a szakszervezeti tanácsok jó működése egyben ezt is jelenti.

De ennél többről van szó. A vezető testületek a régi, jól bevált és az új módszerek egész skáláját alkalmazhatják. Alkalmazzák is sok helyen a bizalmi tanácskozásokat, a rendszeresen megtartott taggyűléseket, munkásgyűléseket, a szocialista brigádokkal való tárgyalást, ami mind alkalmas arra, hogy a munkásokat foglalkoztató gondok nyílt vitában kerüljenek felszínre, hogy a vezetés érezze megoldásukban a tagság cselekvő támogatását. Ez természetesen nem jelenti, hogy egyenlőségjelet lehet tenni a vállalati szakszervezeti tanácsülés, a termelési értekezletek vagy akár a taggyűlések közé. Mindegyiknek megvan a maga sajátos szerepe.

A kongresszus előtt van a Magyar Szakszervezetek Alapszabályának módosítására vonatkozó javaslat. A javaslat tartalmazza azt, hogy a szakszervezeti választásoknál üzemi szinten is térjünk át a négyéves ciklusra. Ha ezt a javaslatot a kongresszus elfogadja, még nagyobb szerepet kapnak az éves beszámoló taggyűlések vagy küldöttértekezletek, amelyeken a szakszervezeti vezetőség évi munkájának legfontosabb eredményeiről, problémáiról kell számot adni, és ahol a tagság — ha szükségesnek tartja — az alapszabály előírásainak megfelelően, a vezetőség összetételén is változtathat.

A szakszervezeti demokrácia erősödése hat a tagság, a vezetőség tudatának fejlődésére, hat az üzem munkájára, de hatással van az üzemen kívüli helyzetre is. Mert a közügyekkel való foglalkozást szinte mindenki az üzemben, intézménynél kezdi el, s ehhez a szak-

szervezetben végzett munkával teszik meg nagyon sokan az első lépést.

Ennek a kérdésnek a keretében említem meg a szakszervezeti mozgalmunkban kialakulóban levő munkamegosztást, és annak kapcsán az önállóságot, az egyes szakszervezeti vezető szervek növekvő felelősségét. Volt idő, amikor a SZOT egyszerre közvetlenül 13 ezer üzemi szakszervezeti szerv munkáját akarta irányítani. Ez a módszer már régen a múlté. Az egyes iparági szakszervezetek vezető testületei, a központi vezetőségek a szakma problémáinak megoldását ma teljes felelősséggel és önállósággal kell hogy végezzék, és végzik is mind jobban. Joguk és kötelességük, hogyha szükséges, a funkcionális minisztériumokkal, tárcákkal, a tervhivatallal is tárgyaljanak, és ha a probléma megoldásához az kell, a kormányhoz is forduljanak javaslataikkal olyan kérdésekben, amelyek nem sértik a dolgozók érdekeit, s az iparágon belül fontos munkásproblémákat jelentenek.

Ezért kell jobban kibontakoztatni az egyes iparági szakszervezetekben az ott tömörült szakmai, munkaköri, foglalkozásbeli rétegek helyzetével való törődést, fejleszteni az állandó és ideiglenes munkabizottságokat, sokoldalúan tájékoztatni az érintett dolgozókat, hogy mi módon kerül megoldásra sajátos problémájuk. Ez a munka, amit eddig is folytattak a szakszervezetek, további lehetőséget jelent újabb és újabb munkáscsoportok, a szervezett dolgozók aktívabb bevonására, saját ügyük megoldásához.

A szakszervezeti demokrácia tartalma gazdagodik a szakszervezetek megyei tanácsainál is, hiszen munkájuk új, fejlődő eleme a területi politikában, a terület fejlesztésében való aktív részvétel tovább erősödik. A megyei tanácsok hatáskörének lényeges bővítésével munkájukban nélkülözhetetlen lesz, hogy a lakosságot közelről érintő dolgok megoldása érdekében — mint a lakásépítés és elosztás, az egész lakáspolitika, az ellátás, az árpolitika, az egészségügy, a közlekedés, a közoktatás — a lakóterületen is vonják be a szakszervezeti munkába. Ezekben a kérdésekben már a megye összszakszervezeti szintjén, szakmaközi szinten kell gondolkodni és fellépni, javasolni, kezdeményezni, szervezni a társadalmi aktivitást.

Ez a munka nemcsak lehetővé teszi, hanem követeli is, hogy a szakszervezetek megyei tanácsai a lakóterületen a népfront szerveivel, a népfront bizottságokkal közösen és külön is, széles körű demokratikus módszereket alkalmazzanak. A szakszervezeti demokrácia, a demokratikus módszerek alkalmazása tehát a szakszervezetek szocialista jellegének további kibontakoztatásában szinte létkérdés. Ezt veszélyezteti — és jó, ha erről is mondunk itt néhány szót — a

felesleges bürokrácia, a sok papír, a túl sok értekezlet, amitől sajnos szakszervezeti mozgalmunk sem mentes.

A vezető szerveknek felül kell vizsgálniuk irányító, ellenőrző munkájukat, és mindenképpen csökkenteniük kell a felesleges bürokráciát. A rutinosabb, tapasztaltabb szb-titkárok már ma is gyakorlattá tették, hogy általában nem készítenek egy-két példányban jelentést, hanem ezeket a jelentéseket azonnal úgy állítják össze, hogy azt egyszerre hat helyre is elküldhessék.

Az, hogy a kongresszuson lényeges fejlődésről, eredményről és jelentős problémákról beszélhettünk, nagymértékben azon a közel félmillió szakszervezeti aktivista, vezető munkáján múlott, akik segítették, hozzájárultak az elért eredményekhez, és nyíltan, őszintén feltárták a választásokon, de korábban is, a munkásokat foglalkoztató problémákat. Ők voltak azok, akik már az üzemben rangsorolták a dolgokat, és ami ott megoldható, azt már nem adják tovább a központi vezetőségek vagy a SZOT asztalára. Ez a félmilliós szakszervezeti aktivista gárda a szervezett munkások önzetlen, áldozatos munkát végző jelentős csapata. Szakszervezeti mozgalmunk káderhálózatára, kádertartalékára, mint ahogy eddig, ezután is biztosan építhetünk.

A szakszervezeti aktivistákkal, káderekkel való foglalkozás jelentősen fejlődött az elmúlt években. Az ismert káderpolitikai elveket a szakszervezeti vezetőségek érvényesítették. Az előttünk levő munka azonban nem kevesebb, hanem több. Ezért még több hozzáértő, ügyszerető szakszervezeti vezetőre van szükség. Ez az élet igénye, az élet rendje, hogy új, fiatal aktivisták, vezetők kerüljenek a vezető testületekbe a régi, tapasztalt elvtársak mellé. És ilyen fiatalok vannak bőven. Jobban, szervezettebben kell megismernünk őket, feladatokkal megbízni, próbára tenni, segíteni, fokozatosan bevonni az üzemi, területi szakszervezeti munkába.

A szakszervezeti kádermunkában is jobban érvényesítenünk kell a tagság részvételét, meghatározó szerepét. Természetessé kell tennünk, hogy nagyobb vezető testület, az üzemi szakszervezeti tanács vagy akár a taggyűlés döntsön, mondjon véleményt például olyan esetben, amikor egy-egy tehetséges fiatal munkást, aktivistát hosszabb iskolára küldünk. Ez korábban, jóval korábban, általános gyakorlat volt. És ha most újból alkalmazzuk, mindenképpen erősíti majd a fiatalokban a felelősséget és a hivatástudatot.

A tervszerű, szervezettebb kádermunkával segítsük elő, hogy a tehetséges fiatal munkások nagyobb számban, tudatosan is válasszák hivatásnak, életpályának a szakszervezeti mozgalmat. Arra van szükség, hogy a kádermunkában erősítsük a vezető testületek és a vezetők szerepét, felelősségét. Mi is érvényesítsük azt, hogy az a jó

vezető — ahogy ezt Biszku elvtárs mondotta a pártkongresszuson —, aki megteremti saját pótolhatatlanságának feltételeit, aki bízik az emberekben, számonkéri tőlük a munkát, bírálja őket, ha hibát követnek el, de nem fukarkodik az elismeréssel sem. Biztosítsuk jobban, hogy a szakszervezeti vezetők — különösen az üzemben — nagyobb biztonságban érezzék magukat, védjük meg őket a nyílt vagy sokszor burkolt, olykor rafinált támadásoktól, mert erre is volt már sok példa.

A szakszervezeti mozgalomban számos régi elvtárs van, aki több mint 20 vagy 25 éve vagy még régebben dolgozik, s rengeteg tapasztalattal rendelkezik. Azt kérjük: tapasztalataikat adják át tervszerűen és tudatosan a fiatal nemzedéknek, akik hivatásuknak választják a mozgalmi munkát. A régi, veterán, harcedzett elvtársainkra továbbra is számít a mozgalom, munkájukra, tudásukra, ügyszeretetükre szükség van, azonban a folyamatosságot is biztosítanunk kell a mozgalomban. Ezért követelmény, hogy minden vezető foglalkozzon a kádertartalék tervszerű, tudatos nevelésével, az utánpótlás tudatos szervezésével.

A szakszervezetek előtt álló tennivalók eredményes végrehajtása minden vezető szervtől, vezetőtől megköveteli, hogy szorosabb kapcsolatot tartson a tagsággal, a dolgozókkal. A választott szervek akkor tudnak helyesen dönteni, ha a végrehajtást jól megszervezik, ha szoros kapcsolatban vannak választóikkal, ha ismerik a tagság véleményét, ha kérik, figyelembe veszik és helyesen mérlegelik javaslataikat.

Határozataink sikeres végrehajtásának biztosítéka a félmillió tisztségviselő, aktivista lelkes, odaadó munkája. E helyről mondunk köszönetet munkájukért és kérjük, hogy továbbra is dolgozzanak eredményesen közös, nagy célunk, a szocialista társadalom megvalósításáért, a tagság és az egyén boldogulásáért.

DR. JOHANNA TÖPFER,
a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség elnökhelyettese:

— A Német Demokratikus Köztársaság szakszervezetei tetterővel és eszmei gazdagsággal oldják meg a feladatokat a fejlett szocialista társadalom és a tudományos-műszaki forradalom kialakításában. A szocialista munkaverseny, amelyet a szakszervezetek a Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusának előkészítésekor szerveztek, országunkban széles mozgalommá vált. Ebben szocialista alkotmányunk elve, hogy „dolgozzál, tervezzél, kormányozzál velünk" a munkahely minden dolgozója számára, mind üzemi, mind társadal-

mi méretekben valósággá válik. Eközben a szakszervezetek bírálják azokat a gazdasági funkcionáriusokat, akik megsértik a szocialista demokrácia elveit és hanyagul kezelik a dolgozók jobb munkafeltételeinek biztosítását.

Következetesen képviseljük azt az alapelvet, hogy szocialista társadalmunkban a gazdasági tervek teljesítésére irányuló minden erőfeszítés az emberek javát szolgálja. A Német Demokratikus Köztársaság minisztertanácsa, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága és a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség Választmánya együttes bizottságának javaslatára 1971. március 1-től ismételten felemelte 1,7 millió dolgozó munkabérét, és így a munkások és alkalmazottak 22 százaléka béremelést kapott.

Éppen úgy mint eddig, szükségesnek tartjuk a szocialista országok szakszervezetei közötti állandó együttműködést és tapasztalatcserét. A Szabad Német Szakszervezeti Szövetség, mint a Szakszervezeti Világszövetség tagja, harcol a nemzetközi munkásosztály akcióegységéért, a békéért és a haladásért. Ezért szakszervezetünk ismételten kiállt Európa szakszervezeteinek békekonferenciája mellett. A Német Demokratikus Köztársaság szakszervezeti tagjai és dolgozói egységet vállalnak a Szovjetunió, és a szocialista országok népeivel, és küzdenek azért, hogy a Német Demokratikus Köztársaságot nemzetközi jogilag elismerjék.

Szolidárisak vagyunk a hős vietnami néppel, valamint Laosz, Kambodzsa népeivel, a jövőben is támogatjuk az arab népeket igazságos harcukban.

DR. RANÓDY LÁSZLÓ
filmrendező,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
Filmszakszervezetének elnöke:

— A század nagy kérdése, hogy a szocializmus vagy a kapitalizmus tud-e emberibb, jobb életkörülményeket biztosítani számunkra. Úgy gondolom, hogy ennek a társadalomnak, amelynek meg kell adnia erre a feleletet, még sok küzdelmébe kerül, míg termelékenységben, gazdaságosságban le tudja győzni a Nyugat legfejlettebb országait. De az emberi életforma nemcsak a gazdaságosságból, nemcsak az anyagi javak termelésének mennyiségéből és minőségéből áll, s így az is ehhez tartozó kérdés, hogy humánumban, emberi perspektívában melyik rendszer képes többet adni. S akik jártak Nyugaton és próbálták a nagyobb összefüggéseket is keresni, azok számára világos, hogy a perspektívátlanság, a kiúttalanság az

egyik oka például a diákmozgalmaknak, mert a fiatalok nem látják a saját életlehetőségeiket, jövőjüket a saját társadalmi rendszerükben. Ha azt az immorális, agresszív ösztönökre épülő életfelfogást nézzük, ami a nyugati országokban sokszor eluralkodik, akkor biztosan mondhatjuk, hogy a mi rendünk az, amelyik hosszú távon is lehetőséget biztosít a humanizmus számára.

A kultúra szerepe beláthatatlan, és a kultúrának egy része a művészet. A felszólalásokból azt vettem észre, hogy mindenki egyformán igényli a kultúrát, a művészetet. Rjepin emlékmúzeummá alakított házában van egy felirat: a XX. század vallása a művészet. Arra gondoltam, hogy a racionalista ember életében azt a vákumot, amelybe a vallástól történt eltávolodása következtében került, az érzelmi rendszerének a nevelését a művészetnek kell betöltenie. Az érzelem szerepét sokszor lebecsüljük, túl nagy szerepet biztosítunk az értelemnek. Azt hiszem, hogy az érzelmeket sem lehet lebecsülni, mert hiszen életünk fontos vagy kevésbé fontos döntéseinél nagy a szerepük. Ezeknek az érzelmi reflexeknek helyesen kell működniuk, s hogy jól működjenek, azért rengeteget tehet a művészet. Képes az ember érzelmi életét olyanná nevelni, hogy a nagy feladatokra, így a szocializmus építésének világméretű, döntő feladatára alkalmassá, képessé váljék.

Ezt a feladatát a művészet nem tudja betölteni akkor, ha a mű és a közönség között szakadék van. Mikor történhet ez? Történhet ez akkor, ha a mű nem érthető, ha a művek a maguk formai megjelenésében nem tudnak kapcsolatot teremteni a közönséggel. Közönség nélkül viszont nincs művészet, az céltalanná, értelmetlenné válik. Bár igaz, hogy akadnak zseniális művek, amelyek saját korukban nem érthetők, de attól, hogy egy mű nem érthető, még nem válik zseniálissá.

A másik oldalt is meg kell vizsgálnunk, hiszen adódik olyan eset is, amikor a közönség nem képes befogadni az alkotást. Nagyon kevés az olyan nagy mű, amely a közönség minden rétegéhez egyformán szól. Vannak szerencsés alkotások, például Chaplin esetében, amelyben mindenki megtalálja a magáét: a kultúrált néző az elmélyült filozófiát, de a legegyszerűbb néző is megtalálja a cselekményességben, a tortadobálásban a maga örömét. De az ilyen művek a viszonylag ritkák.

Tennünk kell annak érdekében, hogy a legértékesebb művek megszerettetésére, befogadására alkalmassá tegyük magunkat, a közönséget, azért, hogy ezek a legértékesebb művek nehogy társadalmilag értéktelenné váljanak.

A filmértő közönség nevelésében a szakszervezetek rengeteget

tehetnek. Biztató eredmények vannak a kultúra egész területén. A szakszervezetek vállalják a filmklub-mozgalomnak a patronálását! Ez a művész és közönség kapcsolatában egy új, korszerűbb formát teremtene meg.

SIMON ANTAL,
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A közvéleményben igen vegyes nézetek alakultak ki hazánk energiapolitikájáról, éppen ezért egyértelműen meg kell mondani azt, hogy hazánk energiapolitikája helyes. Nyilvánvaló, hogy az olaj és a földgáz olcsóbban termelhető, és kulturáltabb fűtési lehetőséget biztosít. Ezért a szénhidrogének előretörése hazánk energiamérlegében nagyon fontos népgazdasági érdek. A szénhidrogének részaránya jelenleg 43 százalékot képvisel, míg 1965-ben mindössze 28 százalék volt. Jelenleg évi 3,5 milliárd köbméter földgázt és 2 millió tonna kőolajat termelünk, amely az iparon túl közel 2 millió családhoz jut el kulturált fűtőanyagként gáz vagy olaj formájában. A földgáztermelés tovább növekszik, és 1975-ben eléri az 5,5 milliárd köbmétert.

A fejlődés igen gyors ütemű, de sajnos nem zökkenőmentes. Az utóbbi években az energiaigény növekedése lényegesen meghaladta a korábbi átlagokat és a tervezettet is, s a problémák döntő többsége — amelyek az elmúlt két télen voltak — erre vezethető vissza. Az energiaigény növekedése különösen örvendetes jelenség még akkor is, ha sok gondot okoz, mert egyrészt a népgazdaság általános fejlődéséről, másrészt a háztartási kultúra növekedéséről tanúskodik. Azt is meg kell azonban mondani, hogy szerintünk egy kicsit tervszerűbb munkával zökkenőmentesebb átmenet lett volna biztosítható.

Tudatában vagyunk annak is, hogy a fogyasztókat nem a magyarázkodás, hanem az érdekli, hogy kellő mennyiségben és minőségben álljon rendelkezésükre a fűtőanyag. Azt is tudjuk, hogy a közvélemény elsősorban a bányászokat hibáztatja a problémákért, jóllehet nem ők tehetnek róla. Ezért kötelességünknek tartottuk és tartjuk az igények maradéktalan kielégítését. Ez azonban nemcsak rajtunk, bányászokon múlik. Kérjük a fogyasztókat, hogy reálisan, és ha lehet, korábban rendeljenek, a szállítókat pedig arra, hogy időben juttassák el a bányászat termékeit rendeltetési helyükre.

Az elmúlt két tél nagy nehézségek elé állította a magyar bányászokat. Készleteink minimálisak voltak. Az energiakorlátozás veszélye fenyegetett bennünket. Meg kell említenem, hogy több euró-

pai, köztük szocialista országban erre sor is került. Bányászaink, tradícióinkhoz híven csatasorba álltak, feláldozták szabad szombatjaikat, esetenként vasárnapjaikat is. Nem volt könnyű meggyőzni bányászainkat egyszer a szénbányászat visszafejlesztésének szükségszerűségéről, másszor a többletigények kielégítéséről. Emiatt sok kritika ért bennünket és az illetékeseket is. Ennek ellenére szén- és szénhidrogénbányászaink, a népgazdasági érdekeket szem előtt tartva, becsülettel eleget tettek kötelezettségeiknek.

Napjainkban a szénbányászat termelési kilátásai jobbak, mint négy évvel ezelőtt voltak. Erre utalnak többek között a IV. ötéves terv fűtőanyag-szükségletei és az utóbbi napokban a bányászattal kapcsolatosan elhangzott nyilatkozatok. Most folyik a jelenlegi és a várható energiaigény reális felmérése. Okulva az elmúlt évek tapasztalatain, a tervezésre nagyobb gondot kell fordítani, mert hosszú évek és nagy tőkebefektetések szükségesek ahhoz, hogy az energiaigények növekedéséhez a megfelelő kapacitásbővítést biztosítsák.

Azt hiszem, érzékelhetőek azok a gondok és problémák, amelyekkel a bányaipar küzdött, és az is, hogy igyekeztünk helyt állni. Ez a helytállás általában is, de különösen a szocialista brigádokra volt jellemző. A bányaipar dolgozóinak 70—75 százaléka vesz részt a szocialista brigádmozgalomban. Sokat foglalkozunk velük, de mégsem eleget, és ez nem helyes, hiszen a szocialista brigádmozgalom igen jelentős erőt képvisel. A brigádok érettek arra, hogy a követelményeket velük egyetértésben növeljük. Ennek megfelelően azonban magasabb szintre kell emelni a brigádok irányítását, politikai-eszmei segítését is.

A mozgalomban résztvevők tesznek legtöbbet a szocialista életfelfogás megvalósításáért. Tág lehetőséget kell teremteni a szocialista brigádok számára ahhoz, hogy nézetük, aktivitásuk, a munkához, a szocialista tulajdonhoz való viszonyuk uralkodó legyen az üzemekben. Ma már nem elég egy-egy szocialista brigád eredményét vizsgálni, hanem elemezni kell együttes hatásukat az üzemi légkörre, a munkahelyi hangulatra és az adott termelési egység gazdasági eredményeire. Esetenként még előfordul, hogy a brigádok környezetformáló hatása nem mutatkozik meg eléggé. Ezen változtatni kell, hiszen a brigádmozgalom ereje a tetteken túl éppen környezetformáló szerepében van.

Egyre többen ismerik fel a szocialista brigádmozgalomban azt az erőt, amely a szocialista tulajdonságokkal rendelkező ember kialakításához vezet. A szocialista brigádok tagjaival tehát nemcsak úgy kell foglalkozni, mint a jelenkor embereivel, hanem mint olyanokkal is, akik közelebb hozzák a jövőt, akik a termelőmunkában, a

társadalmi és magánéletükben a legtöbbet teszik népünk céljainak a valóra váltásáért.

A fix árrendszerrel dolgozó vállalatok hátrányos helyzetben vannak. A termeléshez felhasznált anyagok többségének az ára ugyanis emelkedik, és ezt saját termékeik árában nem tudják érvényesíteni, ugyanakkor ez kedvezőtlen hatást gyakorol a termelési költségekre és ezáltal a jövedelmezőségre, a nyereségre. Azt is lehet mondani, hogy a fix árrendszerrel dolgozó vállalatok jövedelmének egy részét elviszik azok a vállalatok, amelyek árnövekedésből származó előnyre tesznek szert. Szerintem ez népgazdasági szinten több hasznot nem jelent, de arra lehetőség van, hogy egyes vállalatok viszonylag kevesebb erőfeszítéssel, ügyeskedéssel magasabb jövedelemre tegyenek szert. Ezzel az illetékeseknek foglalkozniuk kell.

KANG THE HO,
a Koreai Egyesült Szakszervezetek
Központi Bizottságának alelnöke:

— A magyar nép szocializmus építésében elért sikerei hozzájárulnak a nemzetközi küzdőtéren a szocialista erők megerősítéséhez. Szívből örülünk a testvéri magyar nép sikereinek, s forrón üdvözöljük azokat.

A koreai munkásosztály és a nép, ragyogó győzelmet aratott az építőmunkában, s elmaradott országunkat korszerű iparral és mezőgazdasággal rendelkező szocialista ipari állammá változtatta. Ma országunk minden dolgozója — lelkesen támogatva a nagy vezér, Kim Ir Szen elvtárs által a Koreai Munkapárt V. kongresszusán meghatározott programszerű feladatokat — folytatja a munkaversenyt, a nagy menetelést a szocializmus teljes győzelméért, a forradalomnak az egész országban megvalósuló győzelméért és a hatodik ötéves terv sikeres végrehajtásáért.

A dél-koreai nép úgy tekint a virágzó és fejlődő köztársaság északi részére, mint világító toronyra, s az Egyesítési Forradalmi Párt élcsapata köré tömörülve, kemény harcot vív az amerikai imperialisták és csatlósaik gyarmati, katonai, fasiszta uralmának szétzúzásáért, a politikai szabadságért, a demokratikus jogokért, az ország egyesítéséért.

Kettészakadt hazánk egyesítése, ez a jelen szakaszban az egész koreai nép legnagyobb nemzeti kötelessége s halaszthatatlan, legégetőbb feladata. A Koreai Munkapárt és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormánya a legészszerűbb javaslatokat tette a haza önálló, békés egyesítésére. Az amerikai imperialisták és a Pak

Ten Hi-klikk azonban visszautasítja a haza egyesítésére irányuló igazságos javaslatainkat, dühödten azon fáradoznak, hogy kirobbantsák az új háborút a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság ellen.

A haza egyesítése érdekében ki kell űzni az amerikai imperialista agresszorokat, fel kell számolni gyarmati uralmukat, meg kell dönteni a jelenlegi katonai, fasiszta diktatúrát és győzelemre kell vinni a forradalmat. S ha ennek eredményeképpen Dél-Koreában létrejön a népi hatalom, akkor hazánk egyesítése megvalósulhat.

Ma az amerikaiak vezette imperialisták az agresszió és a háború őrült politikájához folyamodnak. Az amerikai imperialisták újjáélesztik és újrafegyverzik a japán militarizmust, Ázsia felé fordítva annak agresszív élét. A jelenlegi helyzet sürgetően megköveteli, hogy Ázsia, Európa, Afrika, Latin-Amerika nagy és kis országai erőteljesen bontakoztassák ki az antiimperialista, Amerika-ellenes harcot, s ezzel hiúsítsák meg az agressziót és a háborús politikát.

A koreai munkásosztály és a nép határozottan elítéli az amerikai imperialisták agresszióit és háborús politikáját. Kifejezi szilárd szolidaritását az indokínai népekkel, a kubai és az arab népek harcával.

DR. MOLNÁR FRIGYES,
a SZÖVOSZ elnöke:

— A szövetkezeti mozgalom keretében, a dolgozók kölcsönös segítése alapján, igen jelentős eredményeket érhetünk el. Ezt elsősorban a fogyasztási szövetkezetek figyelemre méltó fejlődésére és munkájára alapozzuk, arra a fellendülésre, amely a fogyasztási szövetkezeteket napjainkban jellemzi. Az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek ma szinte minden községünkben, városunkban tevékenykednek, és mintegy 5 millió ember alapellátásáról gondoskodnak. A kereskedelmi forgalomnak majdnem egyharmadát bonyolítják le, és különböző kereskedelmi és ipari szolgáltatásokat is végeznek.

A fogyasztási szövetkezetek tagjainak majdnem 50 százaléka munkás, bérből és fizetésből élő. Mozgalmunk új és igen biztató hajtása a munkás fogyasztási szövetkezetek megalakulása. Az elmúlt esztendő során országos tanácsunk kezdeményezésére Budapest egyes kerületeiben, Miskolcon, Dunaújvárosban, Várpalotán, Borsodnádasdon és másútt is létrejöttek e szövetkezetek a nagyüzemek mellett és az új lakótelepeken. Anyagi erőforrásaikat a szövetkezetbe lépő tagok, a szövetkezetek, az üzemek és a tanácsok együttes pénzügyi támogatása biztosította.

A szövetkezeti kereskedelem mindinkább élénkítően hat az egész kereskedelmi munkára. Nagy megtiszteltetés mozgalmunk számára, hogy a pártunk X. kongresszusának tiszteletére folyt szocialista munkaversenyben az elért eredményekért a kitüntetett két kereskedelmi vállalat közül az egyik fogyasztási szövetkezet: a Kistelek, és Vidéke ÁFÉSZ elnyerte a kongresszusi oklevelet, valamint a Minisztertanács és a SZOT Vörös Vándorzászlaját.

Az állami és a tanácsi kiskereskedelem mellett mit nyújthatnak a munkás fogyasztási szövetkezetek tagságuknak? Együttes tanácskozásunk megállapítása szerint a munkás fogyasztási szövetkezetek mind alkalmasak arra, hogy javítsák a munkások, a bérből és fizetésből élők áruellátását, biztosítsák a tagjaik igényeinek megfelelő áruválasztékot, a körültekintő kiszolgálást, a korszerű értékesítési módszerek bevezetését. A javító-karbantartó szerviz és egyéb szolgáltató részlegek szervezésével pedig segíthetik az egyre növekvő igények jobb kielégítését. Ezek különösen megkönnyíthetik a dolgozó nők helyzetét, módot nyújthatnak az üzemi kollektíváknak, valamint a lakótelepeken élő munkásoknak arra, hogy ellátásuk megoldását jelentős részben saját irányításuk és ellenőrzésük alá vonják.

Magyarországon a fellendülés jellemzi a lakásszövetkezetek tevékenységét is. További kibontakozásuk alapját a 400 ezer lakás felépítése adja. A IV. ötéves terv során mintegy 180 ezerrel nő azoknak a lakásoknak a száma, amelyeknek fenntartásáról előreláthatólag tulajdonosaik szövetkezeti rendszerben, kollektív összefogással kívánnak gondoskodni. Ismeretes, hogy nem kis gondot okoz már ma sem a korábban épült szövetkezeti lakások esedékessé vált karbantartása. A lakásfenntartó szövetkezetek mellett új formaként terjedt el a lakásépítő szövetkezetek tevékenysége. Napjainkban a 30, köztük több üzemi lakásépítő szövetkezet, tapasztalataira támaszkodhatunk.

Nagyszerű lakásépítési programunk megvalósítása egész társadalmunk erőfeszítésein kívül a saját otthont kívánók erőfeszítéseit is megköveteli. Ehhez jó kereteket és társadalmi bázist nyújt a lakásszövetkezeti rendszer, egyben lehetőséget ad a dolgozók hatékony vállalati támogatásához, a törzsgárda megbecsüléséhez a kiskeresetű munkáscsaládok és a fiatal házasok olcsóbb, saját lakáshoz juttatásához is. A lakásszövetkezés egyaránt új kapacitásokat tár fel a lakásfenntartáshoz és az építő tevékenységhez. Ugyanakkor szervezettséget és jogi képviseletet nyújt a tagságnak, elősegíti új és hasznos építkezési formák meghonosodását. Ilyennek tekintjük például a félkészlakások építését, amelyekben a baráti és a vállalati kollektívák a szakipari munkák gyorsabb és olcsóbb elvégzését biztosíthatják.

A lakásszövetkezetek kezdeményezhetik az igényeket gyorsabban és pontosabban kielégítő javító-karbantartó műhelyek kialakítását társulások útján is. Ezek a szolgáltató szervezetek lehetőséget teremthetnek a nyugdíjas szakmunkások széles körű foglalkoztatására is.

Szocialista fejlődésünk tanúsítja, hogy a szövetkezeti mozgalom támogatása és fejlődése a munkások, a szervezett dolgozók, a szakszervezetek általános és egyben közvetlen érdeke is. Az együttműködésben nagyszerű tradícióink vannak. A szövetkezeti mozgalom az 1800-as évek végén a munkásmozgalom eszmei befolyása és közvetlen támogatása alapján kezdődött és terjedt el Magyarországon. A szervezett munkások nagymúltú budapesti általános fogyasztási szövetkezetét, az ÁFOSZ-t 1939-ben a Horthy-rendszer azért zúzta szét, mert a munkásság érdekeit szolgálta.

Hazánk felszabadulását követően a létrejött első népi, majd szocialista, lenini típusú szövetkezetek létrehozását és megvédését a reakciós politikai erőkkel szemben, ugyancsak a munkások és a szakszervezetek segítették. Hasonlóképpen a munkásosztály és a szakszervezetek sokoldalú segítségével valósult meg hazánkban a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a mezőgazdasági szövetkezetek létrejötte s ezzel a szocializmus végleges győzelme hazánkban.

Nincs ez másképpen napjainkban sem. A munkásosztály általános társadalmi, politikai egyben közvetlen érdeke is fűződik a szövetkezeti mozgalom további kibontakozásához és szocialista továbbfejlődéséhez. Ez az elvi és egyben gyakorlati megfontolás az alapja annak, hogy együttesen kívánunk munkálkodni a városi, a munkás fogyasztási szövetkezetek és a lakásszövetkezetek segítésén, fejlesztésén. Ezzel eleget teszünk pártunk X. kongresszusa állásfoglalása megvalósításának, amely perspektivikusan is megállapította, hogy gazdaságilag és politikailag egyaránt fontos szerepet töltenek be társadalmunkban a szövetkezetek.

A hatékony szövetkezeti gazdálkodás, a mozgékonyság és leleményesség, az önkormányzati tevékenység és a szövetkezeti demokrácia fejlesztése egybeesik azzal a nagyszerű folyamattal, amely társadalmunkat jellemzi. Mindezek alapján meggyőződéssel valljuk, hogy jó ügyet szolgálunk a SZOT és a SZÖVOSZ közötti megállapodások végrehajtásával. Ezért kérjük a kongresszus hozzájárulását a szakszervezetek és a fogyasztási szövetkezetek közötti további együttműködés kiszélesítéséhez. Kérjük a szakszervezetek vezetőit és aktivistáit, támogassák a munkás fogyasztási szövetkezeti mozgalom kifejlődését, valamint a lakásszövetkezés további kibontakozását.

LJUBICA DUKICS,
a Jugoszláv Szakszervezetek Szövetsége elnökségének tagja:

— A szocialista építés közös célja, a kölcsönös tisztelet és be nem avatkozás, az országaink fejlődésében és szakszervezeteink tevékenységében meglevő sajátosságok tiszteletben tartása lehetővé tette, hogy szervezeteink között — a vállalatoktól, a határmenti községektől a központi szervekig — hasznos és sokrétű együttműködés fejlődjön ki. Az eddigi gyakorlat tartós alapot biztosít a szakszervezeteink, népeink és országaink közötti gyümölcsöző együttműködés továbbfejlesztéséhez.

Munkásosztályunk és Jugoszlávia minden dolgozója szüntelenül erőfeszítéseket tesz a munka termelékenységének növelésére; a népgazdaságnak a nemzetközi munkamegosztásba történő bekapcsolására; a szocializmus és az önigazgatás még erősebb anyagi bázisának megteremtésére; az olyan szocialista önigazgatási társadalmi viszonyok állandó fejlesztésére és megszilárdítására, amelyek lehetővé teszik a munkaeredmények szerinti közvetlen elosztás szocialista elvének, valamint a dolgozók azon jogának mind teljesebb alkalmazását, hogy munkaszervezeteikben és a társadalomban minél közvetlenebbül döntsenek élet- és munkakörülményeikről, az új értékek elosztásáról.

A szakszervezeti mozgalmaink és munkásosztályaink által kitűzött célok megvalósításához, a világban mély forradalmi, politikai és gazdasági változásokat és átalakulásokat kiváltó szocializmus teljes győzelméhez, a korszerű tudomány eddig nem sejtett vívmányainak a termelési folyamatokban való alkalmazásához mind nélkülözhetetlenebbé válik a szakszervezeti mozgalmak közötti tapasztalatcsere, valamint a szakszervezetek, népek és országok közötti egyenrangú és feltételekhez nem kötött együttműködés fejlesztése. Ezért a Jugoszláv Szakszervezetek Szövetsége kifejezésre juttatja készségét, hogy a jövőben is támogatja, szorgalmazza azokat a kezdeményezéseket, amelyek serkentik valamennyi autentikus szakszervezet minél szélesebb összefogását és együttműködését, függetlenül orientációjától és hovatartozásától. A Jugoszláv Szakszervezetek Szövetsége csak az összes szervezet teljes egyenrangúságán és önállóságán, a kölcsönös tiszteletbentartáson és a munkásszolidaritás elvein alapuló együttműködés fejlesztésében lát reális alapot a világ szakszervezeti mozgalmában meglevő megosztottság áthidalására és a szakszervezetek akcióegységének megteremtésére.

A Jugoszláv Szakszervezetek Szövetsége elítéli az indokínai agresszió kiterjesztését, segíti és támogatja a vietnami munkások és

nép hősi harcát az USA agressziója ellen, az arab népek igazságos harcát az izraeli agresszió ellen, valamint a palesztinai népnek és munkásságnak azt a szüntelen törekvését, hogy kivívja nemzeti jogait.

DR. SIKLÓS JÁNOS,
a Népszava főszerkesztője:

— A szakszervezeti mozgalom közéleti súlyát és a társadalom sorsáért vállalt felelősséget elsősorban maga a szakszervezeti mozgalom növelheti. S ez szívós, kitartó, küzdelmes munkával biztosítható. Persze, ez nem megy külső támogatás és megértés nélkül. Ha azt veszem, hogy egy iparági szakszervezet vezető testületének és például főtitkárának közéleti rangja, súlya milyen a magyar közéletben, akkor nyugodtan hozzátehetem, hogy jobb is lehetne. Hiszen egy főtitkár olyan közéleti személyiség, aki több tíz- vagy százezer munkást képvisel. Minden tekintetben egyenrangú partnere a szaktárca vezetőjének. De a munkájában, közéleti fellépésében és véleményében is mérvadó személyiség. Ki biztosítja ezt? Mi valamennyien: a párt, a kormány és a szakszervezeti mozgalom vezető szervei, a párt, az állami, a szakszervezeti apparátusoktól a hírközlő szervekig.

Legalább ilyen lényeges elem, hogy a vállalatok igazgatói, vagyis az állam alkalmazottai és a választott szakszervezeti vezetők is — mint egyazon ügyért dolgozók, azonos célokat szolgálók — egyenrangú félként vitassák meg a termelést és a munkásságot érintő kérdéseket. Az üzemi demokrácia tartalma, fejlődése összefügg azzal, hogy az államot képviselő vezetők, igazgatók és a munkásság által választott szakszervezeti vezetők egyenrangú partneri viszonya miképpen, hogyan fejlődik a meglevő jó elveink alapján. Az akadozás és a nehézség láttán rossz szándékot semmiképpen sem szabad sehol sem feltételezni. Helyenként itt is hat még a régebbi, beidegződött gondolkodás, jelentkezhet a meg nem értés vagy kicsinyesség, s ittott a presztízs, a személyes hatalom féltése és még egyéb tényezők.

Kik tudják ezt elősegíteni? Mi magunk, a megyei és üzemi pártvezetőségek, a szakszervezeti központok és a miniszterek. Nemcsak szavakkal, hanem inkább példamutató, követendő magatartással, mert a kézzelfogható tettek többet érnek a legékesebb szavaknál is.

Van azonban egy közös tőről fakadó vonás: a tévedéstől való félelem érzete. Minden felelős emberben megvan az egészséges önkontroll, amelynek hiányában semmilyen poszton sem lehet szószóló. De ez helyenként, teljesen jószándékból eredően, túlteng, és gátló

tényezőként jelentkezik. A tévedés lehetőségét elismerjük, mert marxisták—leninisták vagyunk, nem pedig biblikusok. Az persze nem mindegy, hogy milyen poszton és mekkorát tévedünk. De a tévedéstől való görcsös viszolygást valamennyiünk közös érdekében fel kell oldani. Nem a tévedés jogát akarom védelmezni, hanem azt, hogy a jószándék vezette tévedés lehetőségét nem szabad kizárni sehol. Ez a veszély nem lehet fékező eleme annak a politikának, amelyet vállalunk és megvalósítunk.

A társadalom vezetésében meglevő munkamegosztás helyes értelmezése növeli pártunk valóságos vezető szerepét, biztonságosabbá teszi munkáját, és a dolgozó ember még jobban érzi, hogy ez az ország, ez a hatalom tapinthatóbban az övé. A szocialista demokrácia fejlesztésének egyik fő pontját ebben látom. Ennek érvényesülése nem megy harc, küzdelem, vita és felelősségvállalás nélkül.

A Magyar Szocialista Munkáspárt másfél évtizedes politikájának védelme és fejlesztése teszi indokolttá azokat a lépéseket, amelyeket a párt IX. és X. kongresszusa és a szakszervezetek XXI. és XXII. kongresszusa irányoz elő. Mi, magatartásunkkal, munkastílusunkkal jól képviseljük ezt a politikát. Éppen ezért ebből az egészséges társadalmi közegből kirívóan jelentkezik a hatalmi arisztokratizmus, az egyéni gőg és a funkció előtti hajlongás. Ilyesmi is akad nálunk, s ez ellen mindenütt fel kell lépnünk politikánk és egészséges közéletünk védelme érdekében.

Hogyan gondolkozik, érez az öntudatos munkásember? Úgy, hogy a másik emberben is a maga egyszerűségét keresi, s ha helyette valamiféle felsőbbrendűséget mutató viselkedést, modort talál, akkor bezárkózik, és ha csak lehet, az ilyen embert elkerüli, nem akar vele találkozni.

Ugyanakkor szükséges megemlíteni azt a helyenként feltűnedező félrevezető vezetői magatartást is, amely, ha csak teheti, kikerüli a népszerűtlenséget. Találkozunk még olyan emberekkel, akiknek nehezére esik a „nem" kimondása, és a kemény szavak használata ott, ahol kell. Ez a fajta „munkásbecsülés" — nem ér sokat. Mert legtöbbször az egyenes válaszok helyett a „majd meglátjuk" elhárítja az őszinte válaszra váró embert. Az ilyen gondolkodásból fakadó válaszok következtében veszíti el hitelét a vezetői szó.

Csak az egyenes beszéddel lehet létezni vezetői beosztásban. Az ötvenes évek elejére jellemző és szerencsétlen vezetési módszer végérvényesen a múlté. De ahol ma felbukkan, ott diszkreditálja politikánkat és cselekedeteinket. Ezért nem lehet sehol, semmilyen fokon sem elviselni, sem megmagyarázni. Teljesen tarthatatlan nézet az, amely történelmi múltunkra, a magyarság uralkodó osztályainak magatartására, életvitelére utal. Nekünk azokhoz semmi közünk

nincs. Ha már a múltat idézzük, nekünk az illegálisan küzdő kommunistákhoz, a Vörös Újságot, a Népszavát terjesztő és a nagyobb darab kenyérért szervezkedő bátor proletárokhoz, az ő magatartásukhoz, viselkedésükhöz van közünk.

Ahol a hatalmi gőg megtalálható, ott rendszerint fellelhető a magasabb beosztásúak előtti ízléstelen hajbókolás, az alázatoskodó típus, aki elsősorban személyi kapcsolatokat hajszol, hiányzik belőle a megalapozott emberi tartás és az őszinte véleménynyilvánítás.

Húszonöt év alatt hazánk szinte rendkívülinek tetsző pályát futott be. Szemérmesen ugyan, de büszkék vagyunk arra, amit ma látunk városainkban és falvainkban, és arra, ami tízmilliónyi népünk fejében és lelkében van. De ezért nagyon sokan, két életnyi erőt, ideget, agyvelőt áldoztak. A szocializmust építők ezrei és tízezrei közül nagyon sokan felőrlődtek és sírba dőltek életük virágában. Elégtek gyorsan a forradalomban! Sokszor felmerül közöttünk: elég jól sáfárkodtunk-e mi egymás életével? Kétségeink hangoztatása valószínűleg nem alaptalan.

Most viszont a munkamegosztás alapján okosabban és ésszerűbben kell és lehet is dolgoznunk. Munkánk ugyan nem lesz kevesebb, de mind többen és többen leszünk hozzá. Ha mindenki a maga munkáját végzi, és el is végzi, akkor könnyebb lesz az életünk. Tovább élünk és alkalmasak maradunk még hosszú ideig vállalt és vallott eszmék szolgálatára. Egyidejűleg megkönnyítjük az utánunk következők sorsát, életét is, hogy nekik ne kelljen már annyit és oly hallatlan intenzitással dolgozniuk, és oly gyorsan elhasználódniuk. A társadalom irányításában meglevő munkamegosztásban — úgy érzem — kimondhatatlanul ez is benne van.

TÓTH JÓZSEF,
a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára:

— A szocialista munkaverseny szerepe a gazdálkodás módosult viszonyai között nem csökken, sőt növekszik. Borsod megyei tapasztalatok szerint a szocialista munkaverseny tartalmában, formájában és számszerűségében is tovább fejlődött. Az elmúlt négy évben a szocialista munkaversenyben részvevők száma 26 százalékkal, a szocialista brigádtagok száma 21 ezerrel, 46 százalékkal nőtt. A szocialista munkaverseny az elmúlt évek során elősegítette a vállalati munka hatékonyságát, a szocialista tudat formálását, az üzemi légkör javítását, az emberi kapcsolatok fejlődését. Az elmúlt évek vállalati munkaverseny célkitűzései szorosabban kapcsolódtak a vál-

lalati, üzemi és munkahelyi feladatokhoz, elősegítették a vállalatok eredményes gazdálkodását, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javulását.

Javult szakszervezeti bizottságaink munkaversenyt szervező, irányító tevékenysége. Ez különösen a megye nagyüzemeiben tapasztalható. A vállalatok belső mechanizmusának fejlődésével, a vezetők hatáskörének bővülésével párhuzamosan decentralizálták a munkaverseny szervezésével, irányításával, értékelésével összefüggő jogköröket is. Tapasztalataink szerint ez tervszerűbb munkamegosztást, együttműködést eredményezett a mozgalmi és a gazdasági vezetők között.

Fejlődés mutatkozik a szocialista munkaverseny anyagi és erkölcsi ösztönzésében, a kollektívák és a dolgozók anyagi érdekeltségében is. A vállalatoknál irányelvekben, a kollektív szerződésekben szabályozták és szabályozzák a versenyformát, a brigádok anyagi és erkölcsi elismerésének rendszerét és mértékét. Több vállalatnál a kiemelkedő teljesítmény után az anyagi elismerés mellett jutalomszabadságot, jutalomüdülést biztosítanak.

A munkaversenyben elért eredményeket általában rendszeresen értékelik. Ennek ellenére tapasztalható, hogy a munkaverseny nyilvánossága a szükségesnél szerényebb. A közvélemény nem elég tájékozott a jelentősebb kezdeményezésekről, az elért munkasikerekről.

Jobb összhangot kell biztosítani a munkaszervezés és a szocialista munkaverseny szervezése között. Ezt a gazdasági vezetők azzal segíthetnék elő legjobban, hogy minden szinten rendszeresebben ismertetnék a gazdasági célokat, hogy ezekhez kapcsolódhassanak a vállalások, s azzal, hogy a vállalások teljesítéséhez a feltételeket jobban biztosítanák. Nem szabad viszont, hogy a munkaversenyt a munka szervezetlenségének pótlására használják fel. A hibák, fogyatékosságok megszuntetése szemléletbeli és munkamódszerbeli változást követel a gazdasági és a szakszervezeti vezetőktől. Fel kell lépni azok ellen, akik a Dolgozz hibátlanul mozgalmat Dolgozz helyettem! mozgalommá kívánják változtatni, s akik kevés munkával akarnak nagy jövedelemre szert tenni!

Rendszeressé vált a tanácskozás a szocialista brigádvezetőkkel. Folyamatos továbbképzéssel segítjük, hogy mind több brigád váljék a közvélemény jó irányú formálójává. 1969-ben a szakszervezetek megyei tanácsának szervezésében megalakítottuk a szocialista brigádvezetők fórumát. Ezzel havonta 100—120 szocialista brigádvezetőnek nyújtottunk fórumot a továbbképzésre, a tapasztalatcserére. A kezdeményezés hasznos volt. Ennek hatására Leninvárosban, Kazinc-

barcikán, a Lenin Kohászati Művekben, a Diósgyőri Gépgyárban, Ózdon, Rudabányán, és még számos más vállalatnál is megalakították a szocialista brigádvezetők fórumát. A Szakszervezetek Országos Tanácsa részéről e munkához nyújtott segítséget megköszönjük és kérjük a további támogatást.

A szocialista brigádmozgalomnak nagy szerepe volt és van az önköltség csökkentésében, a minőség, a gazdaságosság javításában. Nagy szerepe van abban is, hogy fejlődött a dolgozók és vezetők egymáshoz való viszonya. Ez különösen a szocialista munka üzeme, vállalata cím elnyeréséért harcoló kollektíváknál érzékelhető. Sok jó példát nyújt erre az Ózdi Kohászati Üzemekben, a Lenin Kohászati Művekben és más nagyüzemekben a komplex brigádok munkája, a műszaki vezetők patronáló tevékenysége.

A szocialista brigádmozgalom formálója, nevelője is a benne részt vevőknek. Sok dolgozóban keltette fel a politikai kérdések, az új szakismeretek és a szocialista kultúra iránti érdeklődést. Ezt jól példázták a megyében lezajlott szocialista brigádvetélkedők is. A Lenin Kohászati Művekben az elmúlt két évben 1240 fő végezte el az általános iskola 8 osztályát. A brigádtagok 67 százaléka részt vesz párt- és szakszervezeti oktatásban. A vállalatnál a jubileumi és a kongresszusi munkaverseny időszakában több mint 500 szocialista brigádtag kérte felvételét a pártba. A Borsodi Szénbányáknál a szocialista brigádtagok közül 2 ezren az általános műveltség, 2100-an a politikai műveltség és 2100-an a szakmai műveltség továbbfejlesztése érdekében vesznek részt különböző oktatásokban. A szocialista brigádok emellett a legnemesebb emberi tetteknek tömeges példáját szolgáltatták az árvízkárosultak megsegítésekor, a vietnami szolidaritási akció sikeres végrehajtásakor és más alkalmakkor.

JOSE SOBRADO,
a Kubai Dolgozók Központjának titkára:

— Tájékoztatni kívánjuk önöket arról, hogy a kubai szakszervezeti mozgalom, amelynek soraiban találjuk országunk lakosságának döntő többségét, előrehalad a Kubai Dolgozók Szövetségének megerősítését célzó folyamatban. Igyekszünk teljes mértékben megvalósítani azt a fontos szerepet, amelyet a szakszervezeteknek be kell tölteniük gazdaságunk és szocialista államunk megerősítésében. E cél érdekében 33 800 szakszervezeti alapszervezet alakult és 152 700 alapszervezeti vezetőt készítettek fel, akik azután az irányító szervekkel együtt részt vesznek az országos szakszervezetek létrehozásában, megerősítésében.

Tizenkét év telt el azóta, hogy országunkban a nép vette kezébe a hatalmat. A megtett út során határozottan, bátran és kitartóan kellett szembeszállnunk az ellenséggel, amely partjainktól alig 90 mérföldre mindenféle mesterkedéssel tört és tör ellenünk. De az USA agressziói és blokádja s minden egyéb akadály ellenére is népünk előrehalad, senki sem tudja feltartóztatni, letéríteni az egyetlen és feltétlenül követendő útról, a szocializmus építésének útjáról. A szocialista országok — élükön a Szovjetunióval — segítsége és együttműködése döntő jelentőségű volt számunkra, s lehetővé tette, hogy szilárdan magasra tartsuk a szabadság és függetlenség zászlaját.

Engedjék meg, hogy ezen a helyen is felemeljük szavunkat, és mély felháborodással ítéljük el az észak-amerikai imperializmus bűnös agresszióját az indokínai népek ellen; elítéljük a Nixon kormány vietnamizálási politikáját is, amelyet Vietnam, Laosz és Kambodzsa népeinek elszántsága, bátorsága és hazaszeretete meghiúsított. Újra kifejezzük harcos szolidaritásunkat a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság dolgozóival és népével, amely elszántan küzd a jenki imperializmus provokációi és agressziói ellen, és támogatjuk igazságos és hazafias törekvéseiket hazájuk egyesítéséért. Vádoljuk és elítéljük az Egyesült Államok kormányának közel-keleti politikáját, és ismét kifejezésre juttatjuk támogatásunkat és szolidaritásunkat az arab és palesztinai népek törvényes jogaiért vívott harcával. Szolidárisak vagyunk és támogatjuk Angola, Mozambique, Guinea, Bissau szabadságért küzdő harcosait és a Guineai Köztársaság dolgozóit és népét, amely szemben áll az újabb zsoldos támadások fenyegetésével.

Köszöntjük ismét Brazília, Argentína, Uruguay és más amerikai országok népeit, amelyek politikai, gazdasági és társadalmi követeléseik teljesítéséért harcolnak és szembenállnak oligarchikus, imperialista-lakáj kormányaikkal. Osztozunk a testvéri chilei nép örömében, amelyet az észak-amerikai imperializmus és a nemzeti oligarchia felett aratott győzelem és dr. Allende győzelme jelent.

A kubai dolgozók teljes valóságában átérzik azt a folyamatot, amelyben a testvéri perui nép visszaszerzi nemzeti kincseit. Felhasználjuk ezt az alkalmat, hogy köszöntsük a Perui Dolgozók Általános Szövetségének sikerét, amelyet már hivatalosan elismert a perui kormány.

NAGY LÁSZLÓNÉ,
a Csepel Vas- és Fémművek
magkészítő szocialista brigádvezetője:

— Több mint egy év távlatából örömmel mondhatjuk el, hogy a párt, a kormány és a SZOT határozata tárgyilagosan értékelte a nők helyzetét, és helyesen mutatta meg a jövő tennivalóit a nők társadalmi, gazdasági, szociális körülményeinek javításáért. Őszintén mondhatjuk, hogy ez a megkülönböztetett figyelem jólesik, de egyben ránk, nőkre is nagyobb felelősséget és kötelezettséget ró. Mi a határozatot nemcsak jó néven vettük, hanem őszintén tenni is akarunk érte, mert az értékelésekből, a feladatok egyértelmű meghatározásából is kitűnik, hogy elérhető célokat tartalmaz. Egyre inkább egyértelművé válik, hogy e széles körű határozatnak a sikere is a gyakorlati végrehajtástól függ.

Mi, a Csepel Művek nődolgozói egyre jobban tudjuk, hogy egyéni vágyainkat csak úgy érhetjük el, ha egyéni érdekeinket összekapcsoljuk a társadalmi érdekekkel. Mindjobban megértjük az egyenjogúság lényegét és a belőle fakadó kötelességünket, felelősségünket. Ez kifejezésre jut abban, hogy a nők egyre fokozottabban vesznek részt a termelőmunkában. Nálunk az összes dolgozók 33 százaléka nő.

A munkához való viszonyunkban kifejezésre jut az is, hogy a szocialista munkaversenyben, brigádmozgalomban részt veszünk. Mind többen valljuk tudatosan, hogy csakis a jobb és több munkából fakad a jólét, a magasabb életszínvonal, a több bölcsőde, óvoda, kulturális létesítmény.

Mint fizikai dolgozó elmondhatom, hogy a nők a férfiakkal azonos körülmények között végzik munkájukat, de azokban az esetekben, ahol a férfiakkal teljesen azonos értékű munkát végzünk, a bérezés már nem egyenlő. Nagyobb figyelmet kell tehát a jövőben fordítani a béraránytalanságok megszüntetésére nálunk is. E területen is van előrehaladás, de ezzel közel sem vagyunk megelégedve. Gyakran küzdünk olyan dolgokkal, hogy nem veszik eléggé figyelembe, hogy nekünk nőknek, anyáknak a napi munkánk nem ér véget a munkahelyünkön és túlórázásra köteleznek bennünket. Ezt sokszor a családunk sínyli meg. Nem az ellen van kifogásunk, hogy esetenként túlórázni kelljen, hanem az ellen, hogy ez krónikussá váljék. Úgy szervezzék és készítsék elő a munkát, hogy lehetőleg az egy műszakra jutó feladatokat 8 órán belül lehessen végrehajtani.

Nehogy félreértés legyen, mi nők nem akarunk mindenhol és mindenben egyenlők lenni a férfiakkal. Nem akarunk a jövőben sem jogtalan előnyökhöz jutni. Azt akarjuk, hogy jobban vegyék figye-

lembe, hogy kettős hivatásunkból fakadóan felelősségünk és terhünk nagyobb. Tudjuk — és ezért hálásak vagyunk, hogy az elmúlt években, de különösen az 1970-es évben helyzetünk sokat javult. A rendelkezések egyre pozitívabb hatást keltenek. Nálunk is nagy elismerésre talált a gyermekgondozási segély bevezetése. Eddig a Csepel Művekben több mint 1200 nődolgozónk vette igénybe.

Nagy segítséget jelent a második műszak megkönnyítésében az, hogy egyre bővül a szolgáltatási hálózat, hogy egyre több háztartási gép segíti munkánkat. De ezeket, sajnos még sokan nem tudjuk igénybe venni a magas költségek miatt. Ez vonatkozik a tartósított ételek árára is. Brigádunkban, amely öt éven át elnyerte a szocialista brigád címet, szinte naponta ilyen és ehhez hasonló témákról beszélgetünk. Természetesen bennünket nemcsak szűken a háztartás, a család gondjai foglalkoztatnak, hanem a gazdasági, politikai, nemzetközi kérdések is.

BARANYAI TIBORNÉ,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— Köztudott, hogy napirendre került a IV. ötéves tervben a textilipar rekonstrukciója. A 12 milliárdos rekonstrukció lelkesítő perspektívát nyit a textilipar fejlesztése előtt. Ennek során műszaki fejlesztéssel biztosítani kell a IV. ötéves tervben a termelés, a termelékenység mintegy egyharmados, az exportnak a szocialista országokba 60 százalékos, a tőkésországokba pedig 35 százalékos emelését. A 140 ezer textilmunkás nagyon várta ezt a rekonstrukciót. Várta azért, mert munkaerőhiány van, több száz szövőgép áll; várta azért, mert a nők könnyebb munkakörülmények között szeretnének dolgozni; várta, mert a bonyolultabb technika, technológia a textilipari munka nagyobb elismerését, bérhelyzetének javítását is magával hozza, és várta azért, mert több termeléssel több, szép tetszetős terméket állíthatnak elő és ezáltal több a nyereség.

Központi vezetőségünk nagy felelősséggel készült arra, hogy az ipar vezetőinek partnereiként minden erővel segítse a rekonstrukció feladatainak végrehajtását. Magunkénak érezzük ezt a rekonstrukciót. Szakszervezeti eszközökkel támogatjuk, segítjük megvalósulását. De úgy gondoljuk, hogy szakszervezetünknek elsősorban a rekonstrukció azon kérdéseivel kell foglalkoznia, amely a dolgozók élet- és munkakörülményeinek, a munka biztonságának a javítását szolgálja. Ezért központi vezetőségünk állást foglalt abban, hogy a rekonstrukcióban komplex fejlesztést kell végrehajtani, tehát a tech-

nikai fejlesztéssel együtt javulnia kell a textilipari dolgozók munkakörülményeinek, szociális, kultúrális ellátottságának, a biztonságos munkafeltételeknek is.

Elsőrendű feladatunk, hogy a vállalati középtávú terveket, amelyek a rekonstrukció feladatait is tartalmazzák, szakszervezeti szerveink megvitassák, véleményezzék. Előzőleg az üzemekben mindenütt felmértük a munkakörülmények, a szociális ellátottság, a kulturális ellátottság és a munkavédelmi helyzet színvonalát. Így a konkrét helyzet ismerete alapján, a helyi körülményeket reálisan mérlegelve, konkrét javaslatokat tehetnek szakszervezeti szerveink a nehéz fizikai munka megkönnyítésére, a gépek korszerűsítésére, a világítás javítására, az egészséges klíma kialakítására, a zajártalom csökkentésére.

El kell érnünk, hogy a termelékenyebb gépeken a munka is könnyebb legyen. Sajnos, rossz tapasztalataink is vannak. Különösen a nem megfelelően kiválasztott gépek magas zajszintje, nagy hőfejlesztése s a védőberendezések hiánya okoz sok gondot. Szakszervezetünk elnöksége, hogy több segítséget nyújthasson az üzemi szakszervezeti szerveknek, a SZOT Munkavédelmi Kutató Intézetétől kért szakmai tanácsokat.

A IV. ötéves tervben arányosan megtervezett 16—18 százalék reálbérnövekedést a textilipari vállalatok egy része nem tudja saját erőből biztosítani. Szükség van központi támogatásra is. A textilipar az elmúlt években többször kapott bérfejlesztést. Ezzel együtt sem javult bérhelyzetünk a többi, kedvezményben nem részesült iparághoz képest. Ezért menekül el többek között a fonó-, szövőiparból a munkaerő. Indokolt Gáspár elvtárs figyelmeztetése: „ha nem segítünk, kihalnak azok a szakmák, ágazatok, amelyek nem tudják megfelelő ütemben növelni nyereségüket, fejleszteni műszaki színvonalukat." Az látszik megoldásnak, ha az ilyen helyzetben levő vállalatok külön is kapnak segítséget.

A textiliparban dolgozó nők, leányok, édesanyák termelő és társadalmi munkájára mindenkor számíthattak. A három műszak mellett részt kérnek társadalmi, gazdasági, politikai életünk gondjaiból is. Álmaikat, vágyaikat szövik, fonják a ma már egyre több elismerést kiváltó szép termékekbe. Ezek a termékek eljutnak Moszkvától Lipcséig, Londontól Kairóig, és dicsérik a magyar textilmunkásnők ügyességét, szorgalmát, lelkiismeretes munkáját.

Szép és megtisztelő feladat iparági szakszervezetünknek azon munkálkodnia, hogy mind jobb élet- és munkakörülmények között éljen és dolgozzon iparunk 90 ezer textilmunkásnője. A központi vezetőségtől a vállalatokig intézkedési tervek készültek a dolgozó nők munkájának megkönnyítésére. Megtervezték sok helyen a több

gyermekes édesanyák éjszakai műszak alóli mentesítését — bércsökkenés nélkül. A gyermekgondozási segélyből visszatérőknek, amíg újra bele nem jönnek a munka ritmusába, átlagbért adnak. Az alacsonykeresetű nődolgozók gyermekeinek ingyenes üdültetést, óvodai ellátást biztosítanak. Nem tudjuk azonban számos indokolt kérésüket teljesíteni, így a családos beutalók iránti igényt sem és a jelenleg gyermekgondozási segélyt igénybe vevő 15 400 kismama 5 százalékának tudjuk csak a 13. havi segélyt biztosítani. A gondok egyre növekednek. Sok kismama jönne vissza dolgozni, és a textilipari bölcsődék kihasználtsági foka 100, az óvodáké pedig 120 százalékos. A tanácsi gyermekintézményekben sem sokkal jobb a helyzet. A nagyobb arányban nőket foglalkoztató iparágak számára nagy segítség lenne, ha népgazdasági szinten képeznék a gyermekintézmények bővítéséhez, fenntartásához szükséges erőforrásokat. Központi alapot kellene létesíteni — hasonlóan a szakmunkásképzés költségeinek biztosítására hozott törvényben — és az e célra befizetett összegeket az igényeknek megfelelően lehetne felhasználni.

Gondunk az is, hogy a teljesítménybérben dolgozó textilipari munkásnők 45—50 éves korukra többségükben csökkent munkaképességűvé válnak. Könnyebb munkára helyezik őket, keresetük csökken, s ennek következménye, az alacsony nyugdíj, mely életük végéig kíséri őket. Kérjük a megválasztandó Szakszervezetek Országos Tanácsát, segítsen e kérdés méltányos megoldásában.

A nők helyzetének megítélésébe beletartozik a munka- és életkörülményeken kívül a légkör, a bánásmód, amellyel körülveszik a munkahelyeken őket. Ez pénzbe sem kerül. Ma minden vezető, aki egy kicsit is ad magára, egyetért a nőkre vonatkozó határozatokkal. Érdekes módon azonban ma is felülről kell erőszakolni, sokszor hatalmi szóval ösztönözni, hogy javítsák a gazdasági, társadalmi szervekben a női vezetők arányát. A női vezető beállítását sokkal nagyobb vita előzi meg, mint a férfiakét. Ha közepes képességű egy nő a munkahelyén, az mindenkinek szemet szúr, a férfi esetében ez fel sem tűnik.

N. BANZGRACS,
a Mongol Szakszervezetek
Központi Tanácsának titkára:

— A Mongol Népköztársaság dolgozói most készülnek a mongol népi forradalom 50. évfordulójának megünneplésére. Az ünnepségekre 1971. közepén kerül sor. A Népi Forradalmi Párt vezette mongol nép országának évszázados elmaradottságát küzdötte le, és az

elmúlt 50 esztendős szabad élete során eredményesen fejlődő agrár-ipari szocialista államma alakította át hazáját.

A mongol nép kibontakoztatta alkotó erőit és energiáját, és országában mélyreható társadalmi, gazdasági átalakulásokat vitt végbe, egy egész társadalmi formát ugrott át, a kapitalizmust. A Mongol Népköztársaság méltó helyet foglal el a szocialista országok nagy családjában. A népi hatalom feltételei között új értelmiség nevelődött fel, amely szívvel-lélekkel hű a néphez, a szocialista rendszerhez. Országunknak ma már az anyagi termelés valamennyi területén saját tudása, saját szakemberei vannak. Ezek a szakemberek erejüket nem kímélve küzdenek és munkálkodnak a nép boldogulásán, hazájuk felemelkedésén és felvirágoztatásán.

Semmi kétség az iránt, hogy a mongol nép önfeláldozó munkája árán, népi forradalmi pártjának vezetésével, a testvéri szocialista országok népeivel szorosan összefogva, a közeljövőben ipari-agrár országgá alakítja majd át Mongóliát, s ezzel teljesíti a szocializmus teljes felépítésének feladatát a Mongol Népköztársaságban.

Szakszervezetünk, a magyar szakszervezetekkel és a többi ország szakszervezeteivel karöltve, következetesen harcol a világbéke fenntartásáért és megszilárdításáért, harcol az imperializmus ellen. Élesen elítéljük az imperializmus, elsősorban az amerikai kormánykörök agresszív politikáját. Határozottan síkra szállunk azért, hogy vessenek már véget a délkelet-ázsiai amerikai agressziónak. Munkásosztályunk, a mongol nép testvéri segítséget nyújt Vietnam, Kambodzsa és Laosz hős népeinek, támogatjuk az arab népek igazságos küzdelmét.

A Mongol Népköztársaság dolgozói határozottan támogatnak minden olyan harcot, amely fellép az imperializmus, a reakció és a háború erőivel szemben, amely síkraszáll a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért.

A jelenkori viszonyok között az imperializmus, a gyarmatosítás és a neokolonializmus elleni küzdelemben elsőrendű jelentőségűvé válik valamennyi szakszervezeti központ világméretű akcióegysége. A mostani kongresszus — ahol a világ sok szakszervezeti központjának képviselője van jelen — tanúsítja, hogy szakszervezetük tekintélye hatalmasan megnövekedett a nemzetközi munkásmozgalomban.

K. NAGY ISTVÁN,
a Szakszervezetek Békés megyei Tanácsának vezető titkára:

— Megyénk közismerten mezőgazdasági jellegű, de azok közé tartozik, amelyek, a párt és a kormány helyes iparfejlesztési politikájának eredményeként, ma már jelentős iparral rendelkeznek. A megye sajátos helyzetéből és jellegéből adódóan van néhány, az országostól eltérő szociálpolitikai problémánk.

A megye életszínvonalának emelésében jelentős az egészségügyi ellátás javulása. A beszámolási időszakban tovább bővött a társadalombiztosításba bevontak köre és a társadalombiztosítási juttatások kiterjesztése. Ezekre ma már a megye lakosságának 98 százaléka jogosult. Tovább javult a körzeti orvosi ellátottság, a gyermekgyógyászat és a fogorvosi hálózat is. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy az egészségügyi ellátás tárgyi és személyi feltételei nem elegendőek az igények kielégítésére. Békés, mind a fekvő-, mind a járóbeteg-ellátásban, a legrosszabbul ellátott megyék közé tartozik. Kevés a kórházi ágy, a kórházi férőhelyek 75 százalékát kitevő gyulai és békéscsabai intézmények elavultak. Ezért egyre égetőbben előtérbe kerül a gyulai kórház rekonstrukciója és egy új megyei kórház építése Békéscsabán.

Városaink gyors fejlődésével nem tart lépést a szakrendelők fejlesztése. Különösen Békéscsabán, Gyulán, Szarvason kevés a munkahely a szakrendelőkben. Emiatt nagy a zsúfoltság. A rendelőintézetek fejlesztése a kórházfejlesztéssel együtt sürgős feladat.

Békés megyében is probléma az egészségügyi beruházás. Az építőipari vállalatok nem szívesen vállalják az egészségügyi objektumok építését. Ezért egyik fontos feladatunknak tartjuk, hogy a IV. ötéves terv kórházépítési programja — beleértve a rekonstrukciót is — időben és maradéktalanul megvalósuljon. Mindent elkövetünk annak érdekében, hogy az építőipari vállalatokkal — üzleti érdekekre való tekintet nélkül — megértessük az egészségügyi beruházások határidőre és jó minőségben való elvégzésének szükségességét.

Megyénkben az üzemi és tanácsi gyermekintézmények fejlesztése is lassú. A legnagyobb gondot az óvodai férőhelyek iránti igények kielégítetlensége okozza. Tanácsi erőforrásból a IV. ötéves terv időszakára tervezett óvodai férőhely 5 százalékos emelkedése megközelítően sem felel meg sem a jelenlegi, sem a várható igényeknek. Szükségesnek tartjuk — különösen a városokban —, hogy az óvodaépítés meggyorsuljon. Ennek elősegítése céljából célszerű és indokolt a tanácsi és a vállalati erőforrások fokozottabb és ésszerűbb

összefogása. Ennek érdekében a szakszervezetek megyei tanácsa az érintett városokban kezdeményezően lépett fel. Összehívtuk, illetve javasoltuk az összehívását az érintett vállalatok társadalmi és gazdasági vezetőinek, valamint a városi tanács képviselőinek. Az eddigi tapasztalataink kedvezőek. Orosházán például sikerült megértetni a vállalatok vezetőivel, hogy ennek az égető problémának a megoldása csak a rendelkezésre álló erőforrások koncentrálásával lehetséges. Bízunk benne, hogy a gyermekintézmények — mindenekelőtt az óvodai férőhelyek — bővítésére tett erőfeszítéseink eredménnyel járnak. Szeretném azonban megjegyezni, hogy egyetértek mindazokkal, akik azt vallják, hogy központi alapok képzése, intézményes támogatás nélkül a gyermekintézmények fejlesztése, különösen pedig fenntartása hosszabb távon nem megoldható.

A dolgozók életkörülményeinek alakulásában döntő jelentőségű a lakásellátottság. A múltból örökölt kedvezőtlen lakásviszonyokat és a felgyorsuló urbanizációs folyamatot figyelembe véve, a lakásépítés üteme megyénkben szintén nem kielégítő. Különösen kevés az állami erőforrásból épülő lakások száma, ami gyakran arra sem elegendő, hogy a szanálásra kerülő épületekben lakókat el lehessen helyezni. A tavalyi ár- és belvíz több ezer lakást tett tönkre vagy rongált meg. Sajnos, az idei belvíz által okozott lakáskárokat is több százas vagy éppen ezres nagyságrendben lehet meghatározni.

Tudatában vagyunk annak, hogy az ország gazdasági erőforrásai nem teszik lehetővé a jogos lakásigények rövid időn belüli kielégítését. Értékeljük a pártnak és a kormánynak a IV. ötéves tervben is rögzített eltökéltségét, a 400 ezer lakás felépítésére. Tudjuk, hogy ennek a nagyarányú lakásépítésnek a megvalósítása nagy erőfeszítéseket igényel. Mindezek tudatában mégis nagyobb megértést és támogatást kérünk a megye számára. A tervezett számokon belül igazságosabb, reálisabb elosztást javasolunk és kérünk.

Ez irányú kérésünk mellett — amelyet mi megalapozottnak és komolynak tartunk — nem szeretnénk azt a látszatot kelteni, hogy lakásgondjaink megoldását kizárólag a központi szervektől várjuk. A helyi lehetőségek módot adnak ahhoz, hogy a vállalati erőforrásokat az eddigieknél jobban összefogva, saját erőnkből is enyhítsünk a gondokon. Ebből kiindulva a Szakszervezetek Békés megyei Tanácsa kezdeményezően lépett fel a vállalati és a lakossági erőforrások célszerű felhasználásában és feltárásában. Ennek eredményeképpen különösen sikeresnek ígérkezik a lakásépítési szövetkezeti akció. Ennek eddig különösen Békéscsabán vannak jól látható kezdeti eredményei, ahol a városi tanács — közművesített telkekkel —

nagymértékben előmozdította az akció sikerét. Az érdeklődés azonban a többi városokban is nagyfokú. A jelenlegi körülmények között a munkások — köztük a kisebb keresetű dolgozók — számára is ez a forma tűnik a legolcsóbbnak, a legkönnyebben hozzáférhetőnek.

DR. PRIESZOL OLGA,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára:

— A szocializmus teljes felépítésének feladatai társadalmunk fejlődésének mai periódusában szükségszerűen követelik az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztését. Pártunk X. kongresszusa egyértelművé tette, hogy e feladatnak a megoldása a munkáshatalom erejének további szilárdítását jelenti és hogy az államnak fontos és nélkülözhetetlen történelmi szerepe van a szocializmus építésének időszakában. Ezért számunkra az államélet és a szocialista demokrácia továbbfejlesztése a szocializmus felépítésének egyik központi feladata. Ebben a fejlesztésben az állam gazdasági, politikai, ideológiai, kulturális funkcióinak jobb kibontakoztatása megy végbe, a fejlesztés fő iránya a demokratikus centralizmus következetes alkalmazása, egyidejűleg megvalósítva a központi irányítás erősítését, hatékonyságának növelését s a helyi szervek önállóságának fokozását.

Ezeknek a kérdéseknek elsősorban az elvi jelentősége nagy, mert kifejezi az államépítés lenini követelményeit és egyértelműen válaszol azoknak, akik a fejlesztéstől a központi irányítás gyengülését féltették. Ugyanakkor segítik az eligazodást azokban a vitákban, amelyek a szocialista állam szerepéről folynak — elsősorban nemzetközi méretekben.

Az államélet fejlesztésében a mi szakszervezetünk lehetőségei és felelőssége is nagy. Szakszervezetünk VII. kongresszusa felismerte ezt, és ennek jegyében határozta meg azokat a tennivalókat, amelyekkel a végrehajtáshoz hozzájárulhatunk. Kongresszusunk mindenekelőtt annak a kiemelését tartotta fontosnak, hogy ebben a feladatban az államapparátusnak van kulcsszerepe. Ezért egyik fő törekvésnek jelölte meg az államapparátus politikai tudatának további erősítését, hogy tagjai ne csak érzékeljék, hanem teljes mélységében megértsék a sok vonatkozásban újszerű feladataikat, és képessé váljanak arra, hogy ezeket jó hatásfokkal valóra is váltsák. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy az államapparátus szemléletében és gyakorlatában elsősorban az váljék világossá, hogy az államszervezet korszerűsítése és az állami tevékenység demokratizmusának kiszélesítése egymással szorosan összefüggő, egymástól elválaszt-

hatatlan folyamat, s ennek egyaránt kell szolgálnia a központi hatalom erősödését és a helyi szervek önállóságát.

A szocialista demokrácia kiszélesítéséhez a szervezeti formák adottak, a jogszabályok pedig biztosítják azokat a jogokat, amelyek lehetővé teszik az állampolgárok bekapcsolódását az állami feladatok végrehajtásába és ellenőrzésébe. A szakszervezeti mozgalom feladata elősegíteni, hogy megtaláljuk mindenütt azokat a formákat, amelyek a legalkalmasabbak a tömegek maximális mértékű bekapcsolására az államélet irányításába, gyakorlásába.

A tanácsok megnövekedett szerepe egyrészt előtérbe állítja a tanácsok tömegkapcsolatainak szélesítését, másrészt az érdekek egyeztetésének fokozottabb szükségességét. Ez a két tényező a szakszervezetek számára újszerű követelményeket támaszt a munkában. Mindenekelőtt több figyelmet igényel a tanácsokkal való együttműködés tartalmának és formáinak a bővítése. Ugyanakkor új vonásokat jelent a tanácsok munkájában is, hiszen tömegkapcsolataik erősítésében egyik alapvető bázisuk éppen a munkásosztályt, a bérből és fizetésből élő dolgozókat tömörítő és képviselő szakszervezeti mozgalom. Fontos követelmény, hogy az állami szervekben erősödjék tovább a meggyőződés és gyakorlat a szakszervezetekkel való együttműködés iránt.

Helyeseljük a határozati javaslatnak azt a megállapítását, hogy a társadalmi munka jelenlegi folyamatában jelentkező egyéni, csoport- és társadalmi érdekek közötti ellentmondások feloldása az állam feladata. Ugyanakkor meggyőződésünk az is, hogy ahhoz, hogy ez az igazsághoz legközelebb állóan valósuljon meg, a szakszervezeti mozgalomnak, mely eddig is sokat tett, még többet kell tennie a jövőben. Társadalmi, de elsősorban területi szinten. Felelősséggel többet kell vállalnunk magunkra az érdekellentétek felszínre hozásában és egyeztetésében, de abban is, hogy az állami döntések a lakosság körében ismertté és elfogadottá váljanak. Ebben, a szakmai szakszervezetekkel közösen, a szakszervezetek megyei tanácsainak van a legjelentősebb szerepük.

Szakszervezetünk politikai kötelességének tekinti, hogy erőteljesebben vállaljon részt az államapparátus és a lakosság közötti közvetlen, őszinte kapcsolatok erősítésében. Éppen ezért munkánkban a jövőben is központi helyet kap annak a tudatosítása, hogy a köztisztviselő az állam képviselője és a köz szolgálója, valamint annak a megértetése, hogy az ügyintézés nem pusztán jogi, államigazgatási aktus. hanem rangos politikai munka, melynek milyensége alapvetően befolyásolja az állampolgárok véleményét rendszerünkről.

A nép joggal becsüli azokat a köztisztviselőket, akik az évszázados rossz hagyományokkal szemben gyökeresen új típusú hivata-

lokat teremtettek. Szocialista államunk élvezi a nép bizalmát. Ebben elsődlegesen politikánknak van szerepe, de annak is, hogy növekvő számban vannak olyan köztisztviselők, akik mind munkájukkal, mind magatartásukkal méltán érdemlik ki a nép megbecsülését. Ezeknek a magas normáknak még nem minden köztisztviselő felel meg. Vannak még közöttük, ha nem is nagy számban bürokraták, önkényeskedők, vagy megvesztegethető emberek. Ezek ellen kötelességünk fellépni. Viszont együttesen, többet kell tennünk azoknak a közalkalmazottaknak a védelméért, akiket jogtalanul ért támadás, és akiket egyes állampolgárok azért marasztalnak el, mert törvényesen cselekedtek. Ezeknek a köztisztviselőknek, ha kell, a nyilvánosság előtti megvédése is fontos része annak a politikai folyamatnak, amely az állami munka fejlesztését célozza. Azt kérjük a szakszervezeti mozgalomtól, hogy legyenek segítőink abban, hogy az állampolgárok körében is nagyobb tekintélye legyen a hatósági munkának.

Az állami élet és a szocialista demokratizmus fejlesztésétől azt is várjuk, hogy az együtt járjon az állampolgári fegyelem, a kötelesség és a felelősség erősödésével, a közügyek iránti érdeklődéssel. A társadalmi tudat erősítésének fejlesztésére politikai tömegmunkánkban nagy gondot fordítunk. Ugyanakkor kevés szót ejtünk a jogtudatról, a jogtudat erősítéséről, pedig mindannyiunk előtt ismeretes, hogy ez a társadalmi tudatnak egy nagyon jelentős tényezője. Ez meghatározza az emberek viszonyát az államhoz, a joghoz, a hatósági ügyintézéshez, az igazságszolgáltatáshoz és a törvényességhez. A szakszervezetek ösztönözzék az arra hivatott szerveket, hogy sokrétű, népszerű jogpropagandát szolgáló kiadványok közzétételével, az ügyfelek korszerű jogi tájékoztatásával segítsék az állampolgárok jogi ismereteinek bővítését, a jogaikat és kötelezettségeiket közvetlenül érintő jogszabályok szélesebb körű megismertetését.

DR. HORVÁTH ISTVÁN,
a KISZ Központi Bizottságának első titkára:

— Tizenöt hónap telt el azóta, hogy megjelent a párt Központi Bizottságának ifjúságpolitikai határozata, amely többek között azt az igényt is megfogalmazta, hogy a társadalom a mai követelményeknek jobban megfelelő, megújhodott szemlélettel pártolja a fiatalokat, jobban bízzon bennük, és kedvezőbb feltételeket biztosítson sokoldalú fejlődésükhöz. Az eltelt időszak tapasztalatai arról győznek meg bennünket, hogy a társadalom minden területén széles kö-

rű aktivitás bontakozik ki az ifjúságpolitikai elvek gyakorlati megvalósításáért. A vállalatok, intézmények vezetői és a KISZ-szervezetekkel összefogva, a szakszervezeti szervek is több figyelmet fordítanak az ifjúmunkások, a dolgozó fiatalok gondjainak megoldására

A folyamatban levő intézkedések jelentősen javítják a fiatal dolgozók helyzetét. Kedvező visszhangot váltott ki, hogy 1969. július elsejétől a vállalatok maguk állapítják meg a kezdő szakmunkások bérét. Az elképzelések szerint 1971. június elsejei hatállyal megszűnik a fiatal szakemberek úgynevezett gyakornoki bértétele, és ezentúl az új alapbérrendszer is kedvezőbb lehetőséget biztosít az előbbre jutáshoz. Az arra érdemes pályakezdő fiatalok megbecsülésének újabb lehetőségét teremti meg a bevezetésre kerülő családalapítási segély. Fokozott erőfeszítések történnek az ifjú családalapítók lakásproblémáinak megoldására, a fiatalok egészségének, testi épségének védelmére, sajátos érdekeik képviseletére.

Az ifjúság iránt megnyilvánuló növekvő bizalom jeleként értékeljük azt is, hogy a szakszervezeti választások során a korábbinál nagyobb számban kerültek fiatalok a vezető testületekbe és a bizalmiak közé. A képviselői és tanácstagi választások is arról tanúskodnak, hogyha alkalmat nyújtunk rá, jelentősen megnő az ifjúság igénye a közéletben való részvételre. Minden korábbinál nagyobb számban vettek részt a fiatalok a választások előkészítésében, lebonyolításában. Nagyon sokan elnyerték a jelölő- és választópolgárok bizalmát.

Az elmúlt évek társadalmi, gazdasági fejlődésének eredményeként a munkásosztály utánpótlásának fő forrásává az ifjúság, elsősorban a szakmát tanuló fiatalság vált. Ez növeli mindazok felelősségét, akik a fiatal munkásnemzedék nevelésével foglalkoznak. Közös érdekünk, hogy mihamarább és minél kevesebb konfliktus árán találják meg helyüket a fiatalok a munkásosztály soraiban. Arra törekszünk, hogy az ifjúmunkás nemzedéket egyre inkább a munkásosztály pozitív vonásai, a felelősségérzet, a becsületes, fegyelmezett munka, az osztályhűség, a közösségi érzés és a proletár internacionalizmus jellemezze.

A munkássá válás folyamatában rendkívül jelentős esemény a fiatalok munkába állása. Ez minőségi változást jelent korábbi társadalmi helyzetükhöz képest. Az önállóság útján tett első lépések ma sem könnyűek. A magyar munkásmozgalomban mindig nagy figyelmet fordítottak az utánpótlás nevelésére. A szervezett, öntudatos munkások a legnehezebb körülmények között is igyekeztek segítséget nyújtani a kezdőknek, megkülönböztetett figyelemmel kísérték beilleszkedésüket környezetükbe, támogatták őket a szakma elsajá-

titásában, a munkásmagatartás kialakításában. Aki már kijárta a munkássá érésnek ezt az iskoláját, ma is szívesen gondol azokra az idősebbekre, akik az inasévek után segítették, egyengették kezdő lépteit.

Bátrabban, jobban fel kell használni azokat a gazdag tapasztalatokat, amelyek a szakszervezeti és a kommunista ifjúsági mozgalom több évtizedes múltjában és jelenében felhalmozódtak. A szakszervezeti és szakmai tradíciók gondosabb tanulmányozása biztosan segítene azoknak az új formáknak és módszereknek a feltárását, amelyeknek hasznosítása a fiatalokkal való sokrétűbb, tartalmasabb foglalkozásban kamatozna. Nehéz lenne felsorolni azokat a vállalatokat, üzemeket, ahol ebben a bonyolult folyamatban sokoldalú elvtársi, emberi segítséget nyújtanak a fiataloknak. Ezeken a helyeken nemcsak munkaerőnek tekintik a fiatal munkásokat, akiket foglalkoztatni és fizetni kell, hanem olyanoknak, akik hivatást választottak, s ennek megfelelően hasznosan és eredményesen szeretnék leélni az életüket, s tevékenységükkel hasznot akarnak hajtani a társadalomnak és önmaguknak. Ezért gondjaik, problémáik megoldásában feltétlenül támogatást érdemelnek.

A pályakezdő fiatalok munkahelyhez kötődésének fontos tényezője a gyárhoz, a munkásosztályhoz tartozás érzésének állandó erősítése. Ebből a szempontból nagyjelentőségű a fiatalok bátrabb bevonása a vállalat életébe, véleményük kikérése és figyelembevétele. A fiatalok pozitív életkori tulajdonsága, hogy tudnak lelkesedni a legnehezebb feladatokért is, ha érzik, hogy a közösség bízik bennük, számít rájuk, és megfordítva: elkeserednek, ha kirekesztik őket a kollektívából, ha véleményüket figyelmen kívül hagyják és semmibe veszik lelkesedésüket.

Tapasztalataink szerint nem mindenütt számolnak eléggé a fiatalok lendületével, tenniakarásával. Sok helyütt lebecsülik még a fiatalokat, sőt nem ritkán előfordul a féltékenység, a durva, megengedhetetlen hang és magatartás is. Ezt helytelennek és tűrhetetlennek tartjuk. Az ilyen esetek egyenes következménye, hogy a fiatalok számottevő része nem szívesen nyilvánít véleményt az üzemi demokrácia különböző fórumain, vagy ha teheti, otthagyja az üzemet.

A KISZ és a szakszervezeti szervek együttműködése véleményünk szerint az elmúlt években kedvezően alakult. Egyre inkább az együttes, ugyanakkor a sajátosságoknak legjobban megfelelő cselekvés jellemzi szervezeteinket. Ennek legkézzelfoghatóbb példája a szocialista munkaverseny szervezésében immár több mint tíz éve kifejtett közös tevékenység, a KISZ versenymozgalmainak, védnökségi munkájának, társadalmi munkaakcióinak szakszervezeti támogatása.

A párt ifjúságpolitikájának megvalósítását jelentősen befolyásolja, hogy a társadalomban milyen munkamegosztás alakul ki az ifjúság nevelése, formálása érdekében, és ezen belül hogyan alakul a szakszervezetek és az ifjúsági szövetség együttműködése. A magunk részéről világosan látjuk, hogy a KISZ egymaga nem vállalhatja a különböző korú, rétegződésű, érdeklődésű ifjúság igényeinek a kielégítését, nevelését, szervezését, aktivizálását és képviseletét. Mivel a párt ifjúságpolitikai elvei minden állami, társadalmi és tömegszervezetnek feladatává teszik az ifjúság nevelését, újmódon merül fel az együttműködés a szakszervezetekkel. Ennek megfelelően alaposan át kell gondolnunk az ifjúsági szövetségünk és a szakszervezetek együttműködésének elvi és gyakorlati kérdéseit. Jobb együttműködésre és összehangoltságra van szükség ahhoz, hogy a „saját" feladat és felelősség ne mosódjék el.

A szakszervezeti és a KISZ-szervek együttműködésének fontos területe a fiatalok érdekvédelme. Mi azt valljuk, hogy a szakszervezeteket megillető törvényes jogok az összes dolgozók jogai, így az ifjúság jogai is. A KISZ a dolgozó fiatalok érdekeit elsősorban a szakszervezeti szervek útján, a velük való együttes munkában kívánja biztosítani. Ez azonban nem zárja ki, sőt föltételezi, hogy a KISZ önálló érdekvédelmi tevékenysége is erőteljesebben kibontakozzék. Az önálló érdekvédelem fejlesztésének fontos követelménye, hogy az ifjúsági szövetség lépjen fel kezdeményezőként azokon a területeken, ahol fiatalok élnek, dolgoznak és tanulnak.

Nem elég azonban csak az általában felmerülő jelenségekre felfigyelnünk. Ismernünk kell a KISZ-ben is, a szakszervezetekben is konkrétan valamennyi ifjúsági réteg helyzetét.

Bármennyire pozitív is a párt ifjúságpolitikai határozatának végrehajtási mérlege, nem feledhetjük el, hogy csak a munka kezdetén tartunk. Változnak az ifjúságról vallott nézetek, javul a fiatalok tetteit, magatartását megítélő szemlélet, bővülnek a fiatalok igényeivel való foglalkozás keretei és feltételei, de az 1970 elejei gondok közül sok még ma is gond. Tudjuk, hogy ez a munka nem időszakos jellegű, mégis továbbra is várjuk mindenkitől a kampányokra jellemző egészséges tenniakarást, hogy a mostani fiatal korosztály is érettebben, jobb lehetőségek között nőjjön bele a felnőtt társadalomba.

KOVÁCS ISTVÁN,
a MEDOSZ főtitkára:

— Az állami mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízügyi munkásság már egyre több vonatkozásban rendelkezik a nagyipari munkásságra jellemző tulajdonságokkal. Szervezetten, becsületesen és eredményesen dolgozik a szocializmus építésén, jelentősen bővíti politikai látókörét és állandóan növeli szakképzettségét.

A mezőgazdasági állami szektorban az elmúlt négy évben tovább erősödött a termelés szocialista jellege, nőtt a gazdálkodás biztonsága, a vezetők és a dolgozók felelőssége. A mezőgazdaság — szélesebb értelemben az élelmiszergazdaság — a terveknek megfelelően általában zavartalanul biztosította a belső ellátást, ugyanakkor jelentősen nőtt az élelmiszerexport is. A termelési eredmények növelésével párhuzamosan, elsősorban az állami gazdaságokban, az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban, jól alakult a termelékenység. Ennek alapján a dolgozók reáljövedelme az országos átlagnak megfelelően nőtt, kialakult a törzsgárda. Jelentős eredményeket értünk el a dolgozók folyamatos foglalkoztatásában is.

Az elmúlt időszak egyik legjelentősebb eredménye a termelés, a termelékenység, valamint a dolgozók személyi jövedelmének növekedésével összhangban végrehajtott munkaidő-csökkentés volt. Ezzel lényegében megszűnt a mezőgazdaságban évszázadok alatt kialakult hosszú munkaidő. A dolgozók nagyra értékelik ezt, mert több idejük, lehetőségük nyílik a pihenésre, általános és szakmai műveltségük fejlesztésére. Továbbra is fontos teendőink között szerepel, hogy a munka- és az üzemszervezés korszerűsítésével, a műszaki fejlesztéssel, ha kell két műszak bevezetésével is minden ágazatban következetesen megvalósuljon éves átlagban a 8 órás munkaidő.

Évente majdnem 3 ezer lakás és tervszerű szociális létesítmények építésével lényegesen javultak a mezőgazdaság állami szektorában dolgozók élet- és munkakörülményei, szociális, kulturális helyzetük. A fejlődés ellenére sem tudjuk azonban lakásgondjainkat megfelelően megoldani. Csupán az állami gazdaságokban több mint tízezer lakás hiányzik. A központosítás, a külső települések megszüntetése sürgeti a lakásigények kielégítését, ezért szükségesnek tartjuk a lakásépítési alapok növelését, a kislakásépítési akció ütemének meggyorsítását.

Az utóbbi években gondként jelentkezett a dolgozók kulturált szállításának biztosítása. Az állami mezőgazdasági dolgozók általában távol laknak munkahelyüktől. Több vállalatunk, üzemünk már autóbusszal szállítja a munkahelyre a dolgozókat, de sok még az

olyan mezőgazdasági vállalat és üzem, amely autóbusz hiánya miatt ezt nem tudta megoldani.

Országépítő munkánk több évtizedes tapasztalatai bebizonyították, hogy a munkásosztály csak akkor tud eleget tenni történelmi küldetésének, ha helyes szövetségi politikát folytat, ha szilárd a munkás-paraszt szövetség. A munkásosztály tudatában van annak, hogy úgy érvényesítheti a legjobban a saját érdekeit, ha következetesen képviseli szövetségesének érdekét is.

Ezekből a tényekből következik, hogy a munkásosztály nemcsak vállalta, hanem felelősen és méltón segítette és segíti társadalmunk másik fontos osztályának, a parasztságnak gazdasági, társadalmi felemelkedését. Ez a sokoldalú segítés — párosulva a parasztság szorgalmas, hozzáértő munkájával — a mezőgazdasági termelés színvonalának emelését eredményezte. A III. ötéves terv idején a mezőgazdasági termelés 16 százalékkal haladta túl az előző öt év átlagát. Ez az eddigi leggyorsabb fejlődési ütem volt. Az átlagot meghaladó mértékben nőtt a növénytermesztés, emelkedtek a termésátlagok, és csökkent a termelés ingadozása. A tervezettnél korábban oldódott meg a kenyér hazai termésből való biztosítása. Az előző időszakhoz mérten kiegyensúlyozottabb a takarmányhelyzet. Igaz, hogy a szarvasmarha és a sertéstenyésztés nem fejlődött kielégítően, de az elmúlt évben bevezetett központi intézkedések hatására itt is kedvezőbben alakul a helyzet.

A mezőgazdasági munka termelékenysége 1961—1968 között 47 százalékkal emelkedett. Jelenleg 700 ezerrel kevesebb ember dolgozik a mezőgazdaságban, mint két évtizeddel ezelőtt. A termelés növekedése tehát intenzív körülmények között valósult meg, ami a szocialista nagyüzemi termelés fölényét messzemenően bizonyítja.

Lényegesen fejlődött a mezőgazdaság termelőereje. Létrejött a nagyüzemi technikai bázis, széleskörűen megvalósult a kemizáció. Csupán a III. ötéves terv időszakában 31 ezer közép- és felsőfokú iskolát, valamint egyetemet végzett és 120 ezer mezőgazdasági szakmunkás lépett a termelési folyamatba.

Az elmúlt években a mezőgazdaság tervezettnél nagyobb ütemű fejlődése alapján a paraszti reáljövedelmek gyorsabban növekedtek, és lényegében elérték a munkás- és alkalmazotti szintet. Ez a törvényszerű fejlődés. A parasztság reáljövedelmének növekedését egyesek azonban túlzottnak tartják. Nem látják, hogy az úgynevezett jövedelemkiegyenlítés nem 8 órás munkával és a háztáji jövedelemmel együtt teremtődött meg. Ilyen megnyilvánulások legtöbbször abból keletkeznek, hogy egyrészt néhány szövetkezetben meglevő kiugróan magas jövedelemből általánosítanak. Ezenkívül az is tény, hogy a parasztság munka- és életkörülményei a gyors ütemű fej-

lődés ellenére még hosszú ideig nem érik el a munkások élet- és munkakörülményeinek szintjét.

Szakszervezetünk osztályhivatásának tartja, hogy mint eddig, a jövőben is eredményesen segítse az egész mezőgazdaság intenzív fejlődését. A jövőben javítani kívánjuk nevelőmunkánk hatásfokát és erősíteni azokat a törekvéseket, amelyek a munkahely emberibbé tételét tűzik célul. Nagy gondot fordítunk arra, hogy az üzemi szociális, kulturális létesítmények és azok kihasználtságának foka a termelési eredményekkel együtt állandóan növekedjék.

CHRISTIANE GILLES,
a Francia Általános Munkásszövetség (CGT) titkára:

— A francia gazdasági helyzetet az üzemeken belüli koncentráció folyamatának gyorsulása jellemzi, különösen az olyan gazdasági szektorokban, amelyek alkalmasak a nemzetközi monopolista konkurrenciában való részvételre. A monopolkapitalistáknak óriási tőkéket kellett összegyűjteniük azért, hogy céljukat megvalósíthassák. Az államgépezet teljes támogatásával és közbenjárásával egész gazdasági szektorokat áldoznak fel, megcsorbítják az 1945-ös felszabaduláskor született államosításokat, egyszóval feláldozzák a nemzet érdekeit. Az ország valamennyi nem monopolista rétege különböző mértékben áldozatává válik ennek a politikának.

Szembe kell néznünk országunkban a foglalkoztatottság súlyos problémáival. Több mint 500 ezer a munkanélküli, emelkednek az árak, az adók súlya elviselhetetlenné válik. Romlanak a munka- és életkörülmények, az oktatás és a szociális ellátás egyre kevésbé felel meg a követelményeknek.

Az államhatalom és a munkaadók — azt remélve, hogy megtöri a dolgozók valamennyi kategóriájának ellenállását — nagy offenzívát indítottak, hogy a szakszervezeti mozgalmat saját céljaik megvalósítására használják fel. Jelentős eszközöket fordítanak arra, hogy megkíséreljék bevonni a dolgozókat az osztályegyüttműködésbe. A CGT-nek megingathatatlan az az elhatározása, hogy az osztálypozíciókból kiindulva folytatja a harcot a jelen időszakban, azért, hogy megbuktassa a tőke célkitűzéseit. Így, egységben, a dolgozók jelentős harcokat vívnak, hogy ellenálljanak a munkaadók és az államhatalom törekvéseinek. Ezek a harcok szüntetik meg az egység akadályait a szakszervezeti szervezetek között, és így lehet sikereket elérni.

Országuk a szocialista rendszer következtében fejlett ipari országgá vált s a korszerű gazdasági élet által felvetett sokrétű prob-

lémákkal néz szembe. De tudjuk, hogy úgy igyekeznek megoldani a problémákat, hogy az megfeleljen a társadalom haladásának. Jelentős segítséget kapunk önöktől harcunkban, hogy megoldásokat találhassunk azokra a problémákra, amelyekkel a francia dolgozók jelenleg szembe találják magukat, valamint abban, hogy egyre szélesebb rétegek segítsék azt a törekvésünket, hogy a tőkés kizsákmányolástól mentes társadalom épüljön fel.

Jelenleg ünnepeljük a párizsi kommün századik évfordulóját. amely nagy tanulsága volt és marad a proletár nemzetköziségnek. Az egyik legnagyobb kommünárd a magyar Frankel Leó volt, akinek puszta említése bizonyítja azoknak a kapcsolatoknak a hagyományait, amelyek összekötik a francia és a magyar munkásosztályt.

DR. BECKL SÁNDOR,
a Magyar Testnevelési és Sporttanács elnöke:

— A szocializmus építésének és védelmének feladatai követelményként állítják a társadalom tagjai elé a harmonikus szellemi és fizikai felkészültség mind magasabb szintjének elérését. E követelmény teljesítéséhez nagymértékben hozzájárul a testnevelési és sportmozgalom is, amely elősegíti, hogy mind többen élvezzék a testedzés és a sportolás jótékony hatását, ennek révén védjék egészségüket, fokozzák munka- és sportbeli képességeiket, szabad idejüket kulturált szórakozással, hasznosan töltsék el.

A testnevelés és sport középpontjában az ember áll. Az életszínvonal, a technika fejlődése azzal a veszéllyel is jár, hogy az emberek kevesebbet mozognak, ezért csökken erőnlétük, ellenálló képességük. Ennek megelőzésében a testnevelés, a sportolás nagyon lényeges tényező. Ezért kell nagyon tervszerűen és minden lehetőséget felhasználva mind több emberben felkelteni a sportolás iránti igényt és fokozottabban biztosítani a rendszeres testedzés feltételeit is.

Közismertek azok az erőfeszítések és eredmények, amelyeket a szakszervezeti mozgalom központi és területi szervei a testnevelés és sportolás jelentőségének megértéséért, a dolgozók testnevelési és sportolási lehetőségeinek megteremtéséért, a tömegversenyek bővítéséért tettek és tesznek. Ez vonatkozik természetesen az élsport fejlesztésére és a sportlétesítmények építéséhez nyújtott anyagi támogatásokra is.

Az eredményekkel együtt is akad még bőven olyan tennivaló, amely hatékony együttműködést igényel a sportszervek és a szakszervezeti szervek között. Az együttműködésben léptünk előre. Szeretném itt is hangsúlyozni, hogy helytelen az olyan munkamegosz-

tásra gondolni, amelyben a sportszervek feladata csak a versenysport, a szakszervezetek és más társszervek feladata pedig a tömegsport fejlesztése. Közös feladatról van szó, megfelelő munkamegosztással, ami annyit jelent, hogy minden sportolást elősegítő kezdeményezést kérünk, várunk és mindig örömmel üdvözlünk.

Az MTS vezetésének világos és egyértelmű álláspontja, hogy nem félni, hanem örülni kell, ha a társadalmi szervezetek részt vállalnak a tömegek sportolásából és segítik a magasabb szintű eredmények elérését is. Különösen sokat tehetnek a szakszervezetek központi, területi, munkahelyi szervei. Az MTS azon fáradozik, hogy minél több ilyen segítő szervezet és minél több lelkes aktivista legyen szerte az országban.

Valljuk és hirdetjük, hogy a testnevelés és a sport eredményesen csak társadalmi összefogással fejleszthető. Ezt célozzák azok az együttműködési megállapodások is, amelyek az MTS, valamint a testnevelési és sportmozgalom fejlesztésében érdekelt állami és társadalmi szervek között létrejöttek. Az MTS és a SZOT között megkötött kétoldalú megállapodás széles körű együttműködésre ad módot. Lehetőséget nyújt arra, hogy a szakszervezeti szervek messzemenően részt vegyenek a sportéletben, hozzájáruljanak fejlődéséhez. Ugyanakkor a szakszervezetek segítik az MTS szerveit, illetve a sportegyesületek szervezésében folyó alap- és középfokú versenyeket, bajnokságokat, a tömegesítést szolgáló akciókat, a természetjárás és a munkahelyi spartakiádok eredményességét. Figyelemre méltó a megállapodásnak a sportolási feltételek, főként a létesítményhelyzet javítására, általában a mozgalom anyagi támogatására vonatkozó része is. Nyilvánvaló, hogy az együttműködés nélkül az egyesületek bázisát képező gazdasági, társadalmi szervek közreműködése nélkül a fejlesztés feladatait lehetetlen ellátni.

GINO GUERRA,
az Olasz Általános Munkásszövetség (CGIL) titkára:

— Az olasz szakszervezetek együttesen ünnepelték meg 1971. május elsejét. Erre negyedszázada nem volt példa. Olaszországban a gyárak ezreiben folynak heves munkásharcok, vidéken a mezőgazdasági bérmunkások és a parasztok harcolnak jogaikért. Az elmúlt évben csak az iparban 240 millió órát sztrájkoltak a munkások, és sor került három általános sztrájkra is, s mindhárom nagy sikert hozott. A gyáriparosok szövetségének vezetője így jellemezte az olaszországi helyzetet: „Állandó forrongás, amely teljes mértékben

kiszámíthatatlanná teszi a termelési és beruházási tervek végrehajtását."

Nálunk nincs forradalmi helyzet és ennek teljes mértékben tudatában vagyunk. A fejlődésnek egy olyan szakaszát éljük, amelyben az olasz dolgozók egyesült erővel harcolnak azért, hogy felépítsék és megszilárdítsák ellenőrzési pozícióikat a gyárakban, hogy alapvetően átalakítsák a munkaszervezés struktúráját, s ellenőrzési pozícióikat kiszélesítsék a társadalomra.

A tőkések és képviselőik erőszakos ellentámadást indítottak, s ebben a szakszervezeti jobboldal is támogatja őket. Arra törekszenek, hogy lesújtsanak a hatalmas harci mozgalomra, és ezért megpróbálták a bíróságokat a dolgozók ellen fordítani. 20 ezer feljelentés bizonyítja ezt. Széles körben folyamodtak a rendőri terror eszközéhez, szolgálatukba állítják a fasiszta söpredéket, hogy a középrétegeket megrémítsék és leválasszák a munkásosztályról. Gazdasági bojkottot alkalmaznak úgy, hogy külföldre utalják át tőkéjüket és csökkentik a beruházásokat. A többi szakszervezeti szövetségben egységellenes frontot szerveztek, hogy fékezzék, akadályozzák és esetleg zsákutcába juttassák a szakszervezeti egységfolyamatot.

De az egységmozgalom fejlődése töretlen, mert a szakszervezetek újfajta kapcsolatot építettek ki a tömegekkel. A munkások ténylegesen részt vehetnek a szakszervezeti döntésekben. Nem elégszünk meg azzal, hogy meghallgatjuk a dolgozókat, hanem arra törekszünk, hogy minden fontos döntés úgy szülessék, hogy magán viselje a dolgozók és a szakszervezeti vezetők egyetértésének jegyeit.

Ennek érdekében megkezdtük a szakszervezeti struktúra megújítását. Ez abból áll, hogy az egyes üzemrészek dolgozói küldötteket választanak, ezekből a küldöttekből tevődik össze a vállalati munkástanács, és a gyárak küldöttei helyet kapnak a magasabb szintű szakszervezeti szervekben is. Ezeket a küldötteket a munkások bármikor visszahívhatják. Már most is negyvenezer küldöttet és 3 ezer munkástanácsot választottak meg a dolgozók, és az év végére a folyamat az egész iparban lezárul.

Nagy érdeklődéssel figyeljük az önök útkeresését. Tisztában vagyunk a két társadalom szerkezeti és politikai különbözőségével. Úgy látjuk azonban, hogy nagyon közel állunk egymáshoz, márcsak azért is, mert mindketten arra törekszünk, hogy előmozdítsuk a munkásoknak a szakszervezeti döntésekben való legszélesebb körű részvételét, s ezzel biztosítsuk, hogy részt vegyenek azoknak a gazdasági és társadalmi változásoknak az előkészítésében, amelyek jövőjükre is kihatnak.

Különös érdeklődéssel fogadtuk a SZOT és a magyar kormány 1971. február 26-i együttes üléséről kiadott közleményt, mert nagy

jelentőségűnek tartjuk az ott kifejtett szakszervezeti álláspontot. A reálbérek növelése és az árellenőrzés igen hatékony eszköz a dolgozók életkörülményeinek megjavításában. Nagy örömmel fogadtuk azt is, hogy kiemelkedő jelentőséget tulajdonítanak a magyar szakszervezetek az egészségvédelemnek és a társadalmi juttatások fejlesztésének. Hatalmas horderejű dolog, hogy ezekről a kérdésekről egybevetik nézeteiket a szakszervezetek, amelyek a dolgozó tömegek igazi szóvivőjeként lépnek fel és a kormány, amely valóban kész arra, hogy magáévá tegye a tömegek igényeit.

Ilyesmi a tőkésországokban nem fordul elő, mert az uralkodó osztály kitartóan védelmezi a tulajdonosok kiváltságait. Ezzel szemben a feltételek egészen mások a szocialista országokban, és egészen mások a lehetőségek. Ha önök élnek ezekkel a lehetőségekkel, a mi mindennapos antikapitalista harcunkhoz is nagy segítséget adnak.

PÁLFI ISTVÁN,
az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt
Szakszervezeti Tanácsának titkára:

— A kőolaj- és földgázbányászatban a szakszervezeti bizalmiak munkájának külön súlyt ad az a tény, hogy dolgozóink az ország nagy részén kisebb-nagyobb csoportokban, sőt jelentős számuk változó munkahelyeken dolgozik. Érdekképviseletük ellátása, a feladatokra való mozgósításuk csak úgy képzelhető el, hogy jól szervezett bizalmi hálózat áll rendelkezésünkre, amely képes a mozgalmunk célkitűzéseit a tagsághoz időben eljuttatni és céljaink megvalósítására mozgósítani. Fő célunk az volt, hogy a szakszervezeti jogok és hatáskörök decentralizálásával elérjük, hogy a felelős gazdasági vezetők mellett, a legkisebb csoportoknál is, a bizalmiak betölthessék a partner szerepét és el tudják látni azt a sokrétűen jelentkező feladatot, amely a dolgozók politikai nevelésével, tudatformálásával, élet- és munkakörülményeinek javításával van összefüggésben.

A szakszervezeti tagságot legközvetlenebbül a szakszervezeti csoportok fogják át. A dolgozók vezetésbe való bevonása tehát első fokon itt kell, hogy kezdődjék. Ezt erősíti az a tény is, hogy a bizalmi csoportok nálunk általában távol esnek a vezető testületektől és a bizalmiak önállósága, határozottsága külön nyomatékot ad területünkön az egész szakszervezeti tevékenységnek. Továbbra is fontos feladatunk — az alapszervezeti munka színvonalának javítása mellett — a bizalmiak munkájának tervszerű, következetes irányítása, segítése, nem utolsósorban tekintélyük növelése, jogaik gyakorlásának biztosítása. Csak így érhetjük el, hogy a tagság és a vezető szer-

vek közötti kapcsolat tovább erősödjék, a bizalom légköre növekedjék.

A szénhidrogén-bányászat gyors ütemű fejlődésével a szociális, kulturális és üzemegészségügyi ellátottság nem tudott kellő lépést tartani. Ismert, hogy a kőolaj- és földgázbányászat kutatási és termelési területe csaknem az egész országra kiterjed. Felvonuló dolgozóink munkahelyei általában távol esnek a lakott területektől. Ennélfogva nélkülözik mindazokat a szociális és kulturális lehetőségeket, amelyeket a városokban, községekben elhelyezkedő üzem vagy vállalat biztosítani tud. Mi ezt a berendezésektől, a munkahelyektől távol eső községekben és városokban tudjuk csak biztosítani. Éves szinten 18,5 millió Ft-ot fordítunk dolgozóink szállítására. Hosszú időn keresztül csak nyitott teherautók voltak. Ma már korszerű autóbuszokon vagy zárt kocsikon szállítjuk dolgozóinkat. Továbbra is probléma azonban a dolgozók étkeztetése és kulturális ellátottsága.

Dolgozóink, a nehéz fizikai munka mellett, napról napra ki vannak téve az időjárás viszontagságainak. Ebből és az előbbiekből fakad az iparág egyik alapvető problémája: hogy állandóan létszámhiánnyal küzdünk. A közelmúltban végzett felméréseink alapján a megkérdezetteknek mintegy 50 százaléka általában a szociális ellátottság hiányában látta az iparág munkaerőgondjainak gyökerét.

ARVO HAUTALA,
a Finn Szakszervezetek Központi Szövetségének
első elnökhelyettese:

— A történelem kutatói azt állítják, hogy rokonnépek vagyunk. Nézeteltérés soha nem volt közöttünk a rokonság valódiságát illetően. Egy a véleményünk arról is, hogy országunk dolgozóinak törekvése egyezik a magyar munkásosztály törekvéseivel. Annak ellenére, hogy szakszervezeti központjaink különböző nemzetközi szervezetekhez tartoznak, a fontosabb kérdésekben egy véleményen vagyunk.

Finnországban robbanásszerűen növekedett a szakszervezeti szervezettség. A vas- és fémiparban az utóbbi két év alatt a szakszervezeti tagok száma száz százalékkal emelkedett. Gyakoribbá váltak a sztrájkok. 1970-ben Finnországban mintegy 900 sztrájk volt. Az építőipari munkások ebben az évben négy hétig sztrájkoltak. A fémmunkások héthetes sztrájkja győzelemmel végződött. A finn munkásmozgalomra napjainkban a minőségi változás jellemző. A munkásosztály legyőzte a szakszervezeti mozgalomban fennállott szerve-

zeti bomlást. A munkaharcok példás egységben zajlottak. Új momentumnak tekinthetjük, hogy a tanuló ifjúság aktívan támogatja a munkásmozgalom harcát. Ifjúságunk mind a nemzeti, mind a nemzetközi kérdésekben a fejlődés jelentős, haladó erőjévé vált.

BERTA EMIL,
az Ajkai Timföldgyár szakszervezeti tanácsának titkára:

— Egyértelműen megállapítható, az előrelépés a szakszervezeti munkában. Ez megmutatkozott az üzemi szintű szakszervezeti választásokon a dolgozók aktivitásában, hozzászólásaiban. A szervezett dolgozók az elmúlt négy évben bátrabbak lettek, okosabban, bátrabban szóltak bele az üzem gondjaiba, és adtak segítséget a gazdasági és társadalmi szerveknek. Igényekkel léptek fel a gazdasági vezetőkkel szemben, hogy tegyék szervezettebbé a munkát, biztosítsák a versenyvállalásokhoz a jó munkafeltételeket. Bíráltak bennünket is, ha nem vagy nem eléggé éltünk a szakszervezet jogaival. Ez a helyzet jó, mert arra késztet bennünket, hogy figyelembe vegyük a dolgozók véleményét, nevükben és érdekükben jól éljünk jogainkkal.

Sokunk előtt ismeretes a magyar—szovjet alumíniumegyezmény. Ennek eredménye nagyon pozitív hatással van a magyar alumíniumipar fejlődésére, s ami nem lényegtelen: gazdasági hatékonyságára. Kötelességeink is jelentkeznek ennek megvalósításában. Jelentkeznek gondok is, amit szükségesnek tartok itt elmondani. A most épülő ajkai timföldgyár üzemelésének indítását ez év végére terveztük. Szeretnénk, ha a próbaüzemeltetést a IV. negyedév folyamán eredményessé tehetnénk. E helyről is kérem azokat az építővállalatokat, amelyek e népgazdaságilag fontos beruházáson dolgoznak, hogy kövessenek el mindent annak érdekében, hogy az első lépcsőben termelendő 80 ezer tonna timföldet a jövő évben előállíthassuk.

A nyereségben gondok, problémák jelentkeznek a nagy beruházást végző üzemeknél. Ugyanis az új timföldgyár építése, üzembe helyezése, valamint egyes népgazdaságilag fontos fejlesztéseink a IV. ötéves terv éveiben több mint 100 millió Ft-ot kitevő veszteséggel járnak. Úgy véljük, hogy azok az üzemek, amelyek népgazdasági érdekből nagy bővítéseket és fejlesztéseket végeznek, jelentős nyereségkieséssel kell hogy számoljanak. Ez pedig a dolgozók jövedelmi színvonalának emelését károsan befolyásolja. A jelenleg kiadott szabályozó rendszer ezt nem veszi figyelembe. Ezért a régi üzemek dolgozói körében bizonyos mértékű tartózkodás tapasztalható a bővítésekkel, a fejlesztésekkel szemben.

Nem tartjuk például helyesnek azt a szabályozást, amely a többi között az étkezési költséghez való hozzájárulást egy összegben — az 1967. évi állapotnak megfelelő bázis alapján — hagyta jóvá. A közeli években a létszám majdnem a kétszeresére emelkedik, de az említett összeg változatlan marad. A megnövekedett létszámmal velejár, hogy a részesedési alapból egyre nagyobb összegeket kell kihasítani lakásépítésre, tanulmányi ösztöndíjra, segélyekre, üdülésre, sportra, kulturális célokra, különböző jutalmakra, sőt újabban az új lakástörvény életbelépésével esetleg lakáshasználati díjra is.

DR. GONDA GYÖRGY,
a Vas megyei tanács elnöke:

— A szakszervezeti mozgalom feladatai között is lényegesek a szociális gondoskodás teendői, a kulturális feladatok, az ellátási gondok számon tartása és a megoldás elősegítése. Ezek a gyárkapun belül, az üzemi demokrácia fórumain kapnak nyilvánosságot, az üzemi közhangulatban érzékelhetők, de a megoldásuk jórészt a gyáron kívül történik. Egyetértve azzal, hogy az üzemi demokrácia a szocialista demokráciának nemcsak szerves része, hanem érvényesülésének, kibontakozásának alapja is, lényegesnek tartom, hogy az üzemi demokrácia érvényesülésének tapasztalatai és a tanácsok együttműködése közelebb kerüljön egymáshoz, s érdemi, hasznos együttműködés jöjjön létre. Ennek alapján a tanácsok a mainál pontosabban reagálhatnak az üzemi gondok, feladatok közül mindarra, amihez közük van, és így a munkásérdekek a tanácsok tevékenységében nagyobb szerepet kaphatnak. Ugyanakkor a gyárkapun kívüli, közérdekű gondok és teendők — amelyek az üzemen belüli közhangulatot erősen befolyásolják — teret kaphatnak az üzemi fórumon, a szakszervezeti mozgalomban. Nem zavarja ez a szakszervezetek és a tanácsok működését, nem keverjük össze sem a hatásköröket, sem a feladatokat. De így teremthetünk egy olyan, a mainál sokkal eredményesebb együttműködést, ami a munkáskollektívának a gyárban, a lakóknak pedig a városban — és itt nem két érdekeltről, hanem ugyanazokról az emberekről van szó — jól megfelel, ügyüket, érdekeiket jól szolgálja.

Ez év elején jóváhagytuk a megye IV. ötéves tervét. Első alkalommal készült olyan megyei terv, amely a terület egész fejlődését, annak minden lényeges összefüggését együtt, egy programban fogalmazta meg. Ez teszi ugyanis lehetővé azt, hogy a szükséges közművek, a területi igények, az építőipari kapacitás, a szükséges munkaerő és egyebek összhangban legyenek, és azt, hogy a vállalatok, in-

tézmények és tanácsok jó együttműködéssel hajthassák végre terveiket. A megye tervében sok javaslat, vélemény összegeződött. Sokat jelentett számunkra, hogy a javaslatot megismerte és megvitatta a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsa, s az, hogy több üzemben kikértük a dolgozók véleményét. A véleménycserét a megyében más területeken is megvalósítottuk. Így most már nem tanácsi tervünk van, hanem közös tervünk, közös programunk. Egészen biztos, hogy a megvalósítás is közös ügyünk lesz.

Ez a közös program és együttműködés elősegíti a lakásépítési tervek eredményes megvalósítását, és ebből a kapcsolatból és együttműködésből terven felül épülnek új óvodák. Ez is fontos, de legfontosabbnak azt tartom, hogy általában a közérdekű feladatok, fejlesztések, az üzemek és települések sorsa, gondja, jobban közös üggyé vált, ez pedig a szocialista demokrácia napi gyakorlatával, valóságával azonos, annak kifejezője.

SZABÓ ANTAL,
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára:

— A XXI. kongresszus által kitűzött feladatok végrehajtásaként 1970 végéig a munkaidő-csökkentés első szakasza lényegében befejeződött. A vonatkozó kormányhatározat alapján a vasúton az volt a cél, hogy 1970 végéig a vasúti iparban és építőiparban a heti munkaidőt 44 órára, az iparon kívüli munkaterületen a havi munkaidőt 210 órára vagy azt megközelítő szintre csökkentsük. 1969 végére iparunk és építőiparunk egész területén a 44 órás munkaidő megvalósult. Az érintett létszám mintegy 66 ezer fő. A munkaidő-csökkentést önerőből, a termelés, a termelékenység, valamint a dolgozók keresetének csökkenése nélkül értük el. 1970-ben, előre nem látható körülmények miatt némely területen tartós létszámhiánnyal küzdve is 4,6 millió tonnával több árut szállítottunk rendeltetési helyére az éves tervnél.

Míg az ipari és építőipari munkaterületeken a munkaidő-csökkentés aránylag zökkenőmentesen történt, addig az iparon kívüli munkaterületeken a havi 210 órás vagy azt megközelítő munkaidő elérése sokkal nagyobb erőfeszítést igényelt, és eddigi törekvéseink csak részleges eredménnyel jártak. 1970-ben a vasúti utazószolgálat dolgozóinak munkaideje egyes időszakokban még emelkedett is. Annak ellenére, hogy a munkaidő-csökkentést elősegítő számos intézkedést sikerült megvalósítani, még ma is mintegy 30 ezer forgalmi dolgozó havi tényleges távolléti, illetve munkaideje eléri a 280—300 órát.

Az alap- és középszervi választásokon a legtöbb bírálat éppen a hosszú szolgálati órák miatt ért bennünket. A forgalom területén a munkaidő-csökkentés sikertelenségének legfőbb okát először is abban látjuk, hogy a Magyar Államvasutak korszerűsítése ezekben az években folyik, és előreláthatólag 1976-ig tart. Ez az önmagában véve szükséges és örvendetes folyamat nehézségekkel is jár. Ma, amikor a korszerűsítés 70 százalékánál tartunk, hátráltatja belső üzemvitelünket, hogy egyidejűleg kell működtetnünk a régi és az új berendezéseket, miközben mind a közönségszállítás, mind az áruszállítás igényei évről évre növekednek. Másodszor a magasfokú technikai korszerűsítéssel párhuzamosan nem tartottunk lépést a technológiai korszerűsítésünkkel, és így az új, drága eszközeink kihasználtsága még nem éri el a kívánt fokot. Harmadszor a népgazdaság legtöbb ágában tapasztalható munkaerőhiány még erőteljesebben jelentkezik szakmánknál, mert a folyamatos — éjjel-nappali — munkavégzés, a forgalom sűrűsödésével járó veszélyesség és felelősség nem vonzó.

Szakszervezetünk VIII. kongresszusa őszintén feltárta azokat a fogyatékosságokat, amelyeket jobb szervező munkával magunk is megszüntethetünk, és a Közlekedés- és Postaügyi Minisztériummal kötött megállapodásunknak megfelelően a következő években mindent el is követünk, hogy a rajtunk múló kérdésekben előbbre lépjünk. Változatlanul szükségesnek tartjuk azonban, hogy egyfelől kérjük társadalmunk megértését átmeneti nehézségeink iránt, másrészt segítséget, hogy az egyes területeken mutatkozó tartós létszámnehézségeink megoldódjanak. Gondolunk itt többek között gazdasági szabályozók rendszerének módosítására és néhány vasúti tevékenység szakmának való elismerésére.

A következő években várható, hogy újabb területen valósul meg a rövidített munkaidő, és ezért az egész közlekedésnek fel kell készülnie, hogy ehhez alkalmazkodjék mind az áruszállításban, mind a személyszállításban. Még jobban összeszűkülnek a heti ki- és berakodási lehetőségek, és teljesen új igények várhatók a hétvégi személyforgalommal szemben is. Új módszerekkel, dolgozóink munkaidejének a megváltozott helyzethez való igazításával kell megoldanunk, hogy a növekvő szabad időt a lakosság a közlekedés szolgáltatásainak igénybevételével jobban kihasználhassa.

A Politikai Bizottság 1967. évi, sportra vonatkozó határozata, majd az azt követő MTS kongresszus óta megindult egy egészséges folyamat az egységes testnevelési és sportmozgalom továbbfejlesztésére. Bár megfelelő határozatok és irányelvek rendelkezésünkre állnak, mégsem sikerült a különböző sportszervek és szakszervezeti szervek kapcsolatát, együttműködését harmonikussá tenni. Nem ugyanazt

értjük egyes konkrét kérdésekben a kötelességeken, a felelősségen és a hatáskörön. Meg kell mondani, hogy ebben legtöbbször nem az egyes szakszervezeti szervek a hibásak. Véleményünk szerint a sport társadalmi helyét és szerepét illető és eddig kidolgozott irányelvek alkalmasak az eredményesebb tevékenységhez. Viszont a gyakorlatban egyértelművé kell tenni, hogy kinek, hol, mi a kötelessége, mit kell elvégeznie.

A testnevelési és sportéletünk helyzetét vizsgálva szóvá kell tenni, hogy aggasztó veszélyt látunk abban, hogy egész sportéletünk túlságosan eltolódik az élsport irányába, és nem kap elég súlyt az üzemi és tömegtestnevelés sem szervezeti, sem anyagi vonatkozásban. Véleményünk szerint az eredményes versenysport hosszú távon csak egy széles alapokon nyugvó tömegsportra építhet. A jövőben mindenképpen az élsport és a tömegtestnevelés kölcsönhatásának megfelelően kell erőinket az üzemi és tömegsportra fordítani. Az eredeti elképzeléseknek megfelelően a jelenleginél hatékonyabb együttműködést kell kialakítani a sportegyesületekkel, de különösen az úgynevezett kiemelt egyesületekkel, mert itt ma még sok tisztázatlan kérdés és főleg módszer zavarja az eredményesebb együttműködést. Itt is mutatkoznak felfogásbeli különbségek. Nem vitatjuk sportéletünk egységes, koordinált irányításának szükségességét. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a szakszervezetek szervezeti és anyagi ereje csak előnyösen járulhat hozzá sportéletünk fejlődéséhez. Ha elsősorban nem hatásköri szempontokból, hanem a közös társadalmi felelősségünkből indulunk ki, akkor gyorsabb javulást érhetünk el.

A szakszervezetek készek arra, hogy a rendelkezésükre álló eszközökkel elősegítsék a testnevelés és a sport fejlődését. Erre reális lehetőség van, ha az egyes sportszervek és szakszervezetek között kölcsönös törekvés van arra, hogy a jelenleg még meglevő felfogásbeli és a gyakorlati akadályokat elhárítsák.

RAYMOND MAC DONALD,
a Skót Szakszervezetek Kongresszusának elnöke:

— Nagy-Britanniában csaknem teljesen a brit uralkodó osztály képviselőiből álló kormány van. A kormány elhatározott szándéka, hogy olyan törvényt léptessen életbe, amely megnehezíti a szakszervezetek működését. Mi a nagy-britanniai szakszervezeti mozgalomban világosan kijelentettük, hogy nem kötjük magunkat ezekhez az intézkedésekhez és elszántan harcolunk ellenük.

Országunkban egyre növekszik a munkanélküliek serege. Számítá-

sok szerint ez a munkanélküliség Nagy-Britanniában a jelenlegi 820 ezerről az év végére egymillióra emelkedik. Kormányunk tétlenül áll és figyeli a munkanélküliség növekedését. Azt követeltük, hogy tegyen határozott lépést annak érdekében, hogy növekedjék a munkaerő iránti igény az iparban és így csökkenjen a munkanélküliség.

Nem ez az első alkalom, hogy a Skót Szakszervezetek Kongresszusának képviselői Magyarországon vannak. Évek óta baráti kapcsolatokat tartunk fenn a Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország és az önök országának szakszervezeti tagjaival. Ugyanakkor kapcsolatban állunk a svéd, a norvég és Európa még néhány más országának szakszervezeti tagjaival is. Mi úgy tekintjük ezeket a kapcsolatokat, mint annak az erőfeszítésnek egy részét, amely biztosítja a dolgozók közötti nagyobb egyetértést és mindenekelőtt a világbéke fenntartásához segíti az alapot megteremteni. Nem kétséges, hogy a legnagyobb feladat, amellyel az emberiség szembenéz, az, hogy a világ népei között az egyetértést biztosítsa és véget vessen minden jelenleg folyó háborúnak, majd pedig olyan körülményeket teremtsen, amelyek között a háború elképzelhetetlen.

TARR JÓZSEFNÉ,
a Kőbányai Sörgyár szocialista brigádvezető-helyettese:

— Életszínvonal-politikai és érdekvédelmi tevékenységünk lemérhető az élelmezésipari dolgozók életszínvonalának biztató fejlődésében, élet- és munkakörülményeinek számottevő javulásában is. Az előrehaladáshoz hozzájárult az élelmezésipari beruházások növekedése, a jelentős ipari rekonstrukció. A fejlődéssel nemcsak az ipar nyereségkitermelő tevékenységét javítottuk, hanem ezzel egyidejűleg lehetőségünk volt az üzemi öltözők, fürdők, éttermek, üdülők és szociális helyiségek, valamint kulturális létesítmények bővítésére, fejlesztésére, általában a munkafeltételek, valamint a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítására.

Gondjaink közül az első a munkaerő-utánpótlás biztosítása. Központi vezetőségünk is felfigyelt arra a jelenségre, hogy a fiatalok kezdenek eltávolodni az élelmezésipartól, főleg a fiúk közül választják nyugtalanítóan kevesen hivatásul az élelmezésipari szakmát. A lányok közül is sokan más választás híján kerülnek az iparba. Ezért központi vezetőségünk szorgalmazza a megfelelő béraránvok és a bérszínvonal céltudatosabb fejlesztését, a gyakorlati élet realitásához való alkalmazását. Ugyanakkor az ipar szinte valamennyi ágazatában legalább ennyire sürgető a nehéz fizikai munka célszerű csökkentése, az anyagmozgatás, a szállítás erőteljesebb gépesítése.

Általában a munka kultúrájának érdemi javítása szükséges, mert dolgozóink jó része egyre kevésbé vállalkozik a jelenlegi kedvezőtlen munkafolyamatok állandó ellátására.

Szakszervezetünk vezető testületei igyekeztek a lehetőségeken belül a vállalati lakásépítések szorgalmazásával is hozzájárulni a dolgozók szociális helyzetének javításához, a lakásgondok enyhítéséhez. A párt és a kormány lakáspolitikájának végrehajtását a szakszervezet sajátos lehetőségeivel is támogatjuk. Munkánk hatására a vállalatoknál tapasztalható némi mozgás. Felépült vagy épülőben van mintegy 200 lakás és több mint 800 dolgozónak adtak a vállalatok kedvezményes kölcsönt fejlesztési, részesedési alapjukból. Előbbre haladtak azon vállalatok, amelyek koncentrálva használták fel az anyagi erőket szövetkezeti vagy társasház-építkezésekre. Azt is megállapíthatjuk azonban, hogy a vállalatok igazgatói és szakszervezeti bizottságai nem egységes odaadással foglalkoznak a vállalati lakásépítések támogatásával. Jelentős iparágak, mint a baromfifeldolgozó-, a hűtő-, az édes-, a likőr-, a bor-, a dohány- és a söripar eddig nem képzett lakásépítési alapot. E helyeken és a legtöbb iparágban is a viszonylag könnyebb utat választották, a részesedési alapból adtak ki 10—20 ezer Ft-os kedvezményes hitelt az igénylő és rászoruló dolgozóknak. Őszintén meg kell mondani, hogy nem csupán az igazgatók szűkmarkúságáról és a szakszervezeti bizottságok rossz munkamódszeréről van szó, hanem objektív okokról is, mint az építőkapacitás hiánya, a telekszerzéssel, az építkezéssel összefüggő nehézségek stb. Van is ezeknek alapjuk, de nem is keresik eléggé a módját a vállalati lehetőségek intenzív kihasználásának. Ebből következik, hogy noha a vonatkozó rendelet óta eltelt két év alatt a képzett nyereségből felhasználható 10 százalék összege elérte a 150 millió Ft-ot, annek mindössze 0,7 százalékát használták fel az élelmiszeripari vállalatok lakásépítkezések támogatására.

JAIME DONATO,
a Latin-Amerikai Dolgozók Szakszervezeti Egysége
Állandó Kongresszusának (CPUSTAL) tagja:

— A CPUSTAL független szervezet, amely szilárd kapcsolatban áll a Szakszervezeti Világszövetséggel. Támogat és elősegít minden olyan harcot földrészünkön, amely szabadulni kíván az igazságtalan kapitalista rendszertől, amelynek fő megtestesítője az észak-amerikai imperializmus. A CPUSTAL egyesíti Haiti és Mexikó kivételével valamennyi latin-amerikai szakszervezeti központot, amelyek a strukturális változtatásokért küzdenek és harcuk koordinációs szer-

veként szolgál. Velük együtt és az egész földrészen szívélyes kapcsolatot tart a Latin-Amerikai Keresztény Szakszervezet Szövetségével. Az 1969 októberében Caracasban tartott főtanácsülésen a CPUSTAL felhívást intézett valamennyi ország dolgozóihoz, hogy végsőkig fokozzák harcukat társadalmi, gazdasági és politikai követeléseikért; olvasszák be azokat az imperialista elnyomás elleni általános harcba; nyújtsanak testvéri jobbot mindazoknak, akik készek harcba szállni országaink felszabadításáért, utat nyitni a jólét, a kulturális felemelkedés és a béke felé. Elkötelezte magát a közös világméretű harcban. Szolidaritásra hívott fel a fejlett tőkésországok kizsákmányolt dolgozóival. Ismét kifejezésre juttatta a szocialista országok dolgozóihoz fűződő baráti érzelmeit, üdvözölte a vietnami testvéreit, és mindazokat, akik életükkel az első vonalban küzdenek és csapásokat mérnek az imperialistákra. Külön köszöntötte kubai testvéreink példamutató magatartását.

Ez a magyarázata annak, hogy a Caracasi Felhívás ma válik teljes érvényűvé. Természetes, hogy nem volt könnyű a gyakorlatban megvalósítani, mert bár új struktúrákról beszélünk, a régi struktúrában dolgozunk tovább, néha szektás álláspontokban, melyek nem segítik az egységfolyamatot. Ezt úgy értjük, hogy az antiimperialista harc nem az istenhivők és a nem hivők között, hanem — a mi megítélésünk szerint — a kizsákmányoltak és a kizsákmányolók között folyik. Középút nincs és aki másként gondolja, az nem jól látja a célt.

Az említett hiányosságok ellenére előre léptünk. Ezért üdvözöltük örömmel a népi kormány létrejöttét, amely a szocializmus felé viszi Chilét és amelyet Salvador Allende vezet, alapvető támasza pedig a Chilei Dolgozók Egységközpontja vezette munkásosztály. Így folytatódik a kubai győzelem által elindított forradalmi folyamat. Azért vetjük fel a nemzetközi szolidaritás ügyét, hogy támogassuk földrészünk ezen új jelenségét, mert a kubai forradalom győzelme és a Népi Egység győzelme Chilében az egész latin-amerikai munkásosztály győzelme.

Üdvözöljük a perui munkásosztályt is, amely egységét erősítve új eredményeket ért el. Isidore Gamarra, a Perui Szakszervezeti Szövetség elnöke szó szerint így jelentette ki: „A Perui Dolgozók Általános Szövetsége támogatja a Perui Forradalmi Katonai Kormányt, amely az országot kivezeti az elmaradásból és fejletlenségből, a nemzeti függetlenség védelméért küzd, és mélyreható változásokat hajt végre az ország társadalmi, gazdasági és politikai struktúrájában."

Örömmel tölt el bennünket a Kolumbiai Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége és az Ecuadori Dolgozók Szövetsége, valamint ezen

országok keresztény szakszervezeti erőinek egységes tevékenysége; az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetségének értékes segítsége, amelyet az antiimperialista erők újjászerveződési folyamatához nyújtott; Bolívia, Costa Rica és valamennyi ország munkásmozgalmának előrehaladása, amelyek a parasztsággal, diákokkal, az értelmiséggel és a haladó erőkkel erősítik egységüket egy új társadalom érdekében.

DR. KÁLMÁNCHEY ZOLTÁN,
a Pécsi Tanárképző Főiskola főigazgató-helyettese:

— A felnövekvő nemzedék nevelésének problémája ma világszerte az érdeklődés homlokterébe került. A különböző társadalmakban ennek eltérőek az indítékai, az a felismerés azonban mindenütt megtalálható, hogy az ország jövőjének alakulása nem kismértékben a felnőttek nyomdokaiba lépő ifjúság felkészültségétől, szemléletének és gondolkodásának alakulásától függ.

Az iskola és annak központi alakja, a pedagógus kulcsszerepet tölt be társadalmunkban, mivel a szocialista kultúra, a nemzeti műveltség fontos közvetítője — állapította meg az V. nevelésügyi kongresszus. Munkájának társadalmi és politikai jelentőségét az a gyakorlati tény is alátámasztja, hogy a tanuló ifjúságon keresztül csaknem az egész társadalommal kapcsolatban van, tehát tudásával, magatartásával, közéleti tevékenységével nemcsak tanítványait formálja, hanem a szülőkre, illetve a társadalom széles rétegeire is hat. Ezért mondotta ki pártunk kongresszusa, hogy a pedagógusok az új ember formálásában a legfontosabb társadalmi tényezők, a párt legjobb harcostársai. A szocialista emberformálásban nem elég a jó szakmai felkészültség, az alapos mesterségbeli ismeret. A pedagógusnak tudásán kívül szívét, lelkét, hitét és meggyőződését kell beleadnia munkájába, ha eleget kíván tenni a társadalmi elvárásoknak. Tudása, lelkiismeretes munkája csak akkor hozhatja meg társadalmi hasznát, ha azt a marxista—leninista világnézet alapján teszi, ha mély meggyőződéssel és átérzéssel vall naponta, a nap minden órájában társadalmunk igazáról, ha ilyen meggyőződést sugároz és ébreszt tanítványaiban.

A pedagógusmunka rendkívül fontos társadalmi szerepének elismerése fejeződik ki a pedagógusok nemrég bejelentett bérrendezésében is. A problémák megoldásában való előbbrelépés részét alkotja annak a politikának, amely a pedagógusok élet- és munkakörülményeinek javítására, ennek a fontos társadalmi rétegnek fokozott megbecsülésére irányul.

A pedagógusmunka, az iskolai nevelés rendkívül nagy társadalmi jelentőségének hátterében még élesebben rajzolódnak ki azok a problémák, amelyek a pedagógus létszámtervezéssel, a nagyszámú iskola szakember-ellátottságának helyzetével függnek össze. Őszintén szembe kell nézni azzal a ténnyel, hogy rosszul tervezik meg a pedagógus létszámot. Sajnos, egy-egy tanév indulásakor hiába a sok keserű tapasztalat, a kényszermegoldások egész sora, a konzekvenciákat mégsem vonjuk le. Nincs összhangban a pedagógusképzés volumene és a pedagógusigény jelenlegi, még inkább jövőbeli alakulása, amikor is majd újabb létszámkövetelményekkel lép fel a kormányrendelet alapján bekövetkező óraszám-csökkentés és a tanulócsoportok további bontása.

A pedagógus-ellátottságban mutatkozó gondok a képesítés nélküliek alkalmazásának az elmúlt évben bekövetkezett növekedésében jutnak kifejezésre a legélesebben. A kialakult helyzet súlyosan érinti a pedagóguspálya presztízsét, tovább növeli a város és falu kulturális színvonala közötti különbséget, hiszen a képesítés nélküliek túlnyomó többsége falun található. Hátrányosan érezteti ez hatását a munkásszülők gyermekeinek iskolai nevelésében is, mert képesítés nélküliek alkalmazása a városok, sőt Budapest peremkerületeinek és munkáslakta negyedeinek iskoláit is elérte már. Ez a körülmény hozzájárul a munkás- és paraszttehetségek felszínre hozásának megnehezítéséhez.

ZACHARIAS PHILIPPIDES,
az Össz-Ciprusi Szakszervezeti Szövetség
Végrehajtó Bizottságának tagja:

— Nagy az a segítség és szolidaritás, amit a Magyar Szakszervezetek Országos Tanácsa biztosít az Összciprusi Munkaszövetségnek és a ciprusi népnek. Mi minden tőlünk telhetőt elkövetünk, hogy kapcsolataink állandóan erősödjenek, barátságunk és szolidaritásunk tovább szilárduljon és fejlődjék.

Figyelembe véve az utolsó öt év, az 1965—70-es évek adatait, mi jelentősnek látjuk azt az előrehaladást, amit önök elértek az élet minden területén. Állhatatos munkájuknak köszönhető a magyar nép nemzeti jövedelmének 32 százalékos növekedése. Örömmel üdvözöljük ezt a nagyszerű vívmányt. Örömmel tölt el bennünket az a fejlődési ütem, amelyet nemzetgazdaságuk különböző ágazataiban értek el.

Országuk és általában a szocialista tábor dolgozóinak állandóan növekvő politikai és életszínvonala, a szocializmus megszilárdulása

és továbbfejlesztése számunkra, a fejlődő és kapitalista országok szakszervezeti mozgalmai számára, ösztönző erőt jelent harcainkban, amelyeket a szocialista eszmék terjesztéséért a néptömegek között folytatunk. Különösen segít bennünket az önök példája a széles körű, egységes megmozdulások és akciók kibontakozásában a dolgozó tömegek életkörülményei javításáért, nemzeti függetlenségükért és társadalmi felszabadításukért.

Szervezetünk a ciprusi munkásosztály kezében mind erősebb gazdasági és politikai fegyverré válik. A ciprusi dolgozók csak ilyen erős szervezettel képesek sikerrel harcolni, gyűlölt ellenségeik, az imperialisták ellen, egy területileg sérthetetlen, független, békés és boldog Ciprusért.

TELEKESI GÉZÁNÉ,
a KPVDSZ kulturális, agitációs és propagandaosztályának vezetője:

— A szakszervezeti munka alapvető követelménye az emberről való gondoskodás, amely nagyon hiányos lenne akkor, ha csak az anyagi gondoskodásra szorítkoznék, ha megfeledkezne a morális és esztétikai szükségletekről. Olyan területe ez az érdekvédelmi tevékenységnek, ahol a hármas érdekszféra szoros összefüggésben áll egymással, mert a nagyobb műveltség, a szélesebb látókör, a szocialista gondolkodásmód egyaránt érdeke a társadalomnak, a vállalati szűkebb közösségnek és az egyénnek is.

A művelődés előbbreviteléhez nemcsak társadalmi méretekben van szükség összefogásra, hanem vállalati szinten is, valamennyi, a nevelésben érdekelt szerv, a párt, a KISZ, a szakszervezet és a gazdasági vezetők munkájának összehangolására. Központi vezetőségünk ezt úgy fogalmazta meg, hogy az általános társadalmi célok ismeretében, de a munkahelyi szükségletekhez, igényekhez és lehetőségekhez igazodóan kell egy adott időszak közvetlen nevelési céljait meghatározó egységes vállalati kultúrpolitikát kialakítani.

Tapasztalataink szerint a gazdasági vezetők többsége partner e kérdésben, de a kezdeményezőnek mindig a szakszervezeti bizottságnak kell lennie. Ma már egyre több vállalatunk gyakorlatává vált, hogy a gazdasági vezetők a szakszervezettel együttesen keresik a dolgozók műveltségi szintjének növelésére, világnézetének formálására az adott területen legjobban célravezető utat. Személyes példamutatásukkal, a művelődésben való aktív részvételükkel még vannak kívánni valók, de vonatkozik ez egyes szakszervezeti tisztségviselőkre is. Azt hiszem, a dolgozók mellett a vezetők művelődésével is

többet kellene foglalkoznunk, de nem a szakképzettségre, az iskolai végzettségre gondolok, hanem elsősorban a rendszeres önművelésre.

Művelődési intézmények hiányában szakszervezeti szerveink a munkahelyet hasznosítják a kulturális célok megvalósítására. Korán felismerték, hogy a dolgozók művelődési igényeinek felkeltése szempontjából az itt végzett tevékenység a döntő, amit nem pótolhat, legfeljebb kiegészíthet és megkönnyíthet a művelődési intézmény. Ez segítette, a talán kevésbé látványos, de a dolgozók érdeklődési köréhez, szabad idejéhez jobban alkalmazkodó, kisebb közösségeket mozgató, változatos művelődési formák elterjedését. Ezek nyomán egyre színvonalasabbá válik alapszervezeteink kulturális nevelő munkája.

A kisebb csoportokban történő művelődés a dolgozóknak a korábbinál nagyobb aktivitását eredményezte. Jobban biztosította azoknak a konkrét nevelési céloknak a valóra váltását, amelyek szakmáink sajátosságaiból adódóan sürgető követelményként jelentkeznek — mint például a vevőlélektan ismerete, a társadalmi tulajdon helyes értelmezése, a kulturált magatartás, a fejlődéssel lépést tartó szakmai ismeret.

Különösen nagy gondot fordítottunk a politikai tömegmunkára, ezen belül is a munkahelyi agitációra, a munkahelyi közvélemény formálására. A pénzintézetek, az állami és a szövetkezeti kereskedelem, a vendéglátóipar dolgozóinak véleménye, állásfoglalása, magatartása — a rendszeres érintkezés útján — a lakosságra is hatással van. Nem lehet tehát közömbös számunkra ennek alakulása.

Dolgozóinknak a társadalmi kérdések iránti érdeklődésére jellemző az a fejlődés, amelyet a szakszervezeti politikai oktatásban elértünk. Ebben az oktatási évben már 2523 tanfolyamon több mint 5 ezer dolgozót részesítünk politikai képzésben. A tanfolyamok munkájának eredményeként növekedett dolgozóink öntudata, bátran és határozottan nyilvánítanak véleményt különböző kérdésekben.

Mi a KPVDSZ Kulturális Napok rendszerében találtuk meg azt az ösztönzőt, azt az agitációs eszközt, amelynek nyomán kibontakozott az öntevékenység, a kezdeményezőkészség alapszervezeteinkben, amelynek nyomán tervszerűbbé, megalapozottabbá vált a munka. Ennek jelentősége abban van, hogy minden esztendőben — ebben az évben már a 11. alkalommal — ünnepélyes aktussá teszi az oktatási és művelődési évad kezdetét, tudatos propagandával a vezetők és a dolgozók figyelmét egyaránt a művelődés kérdéseire összpontosítja. A KPVDSZ kulturális napokhoz csaknem valamennyi alapszervezetünk csatlakozott, és a köztük kialakult egészséges vetélkedés hatása az egész évi munkában érezhető.

Eredményeink és erőfeszítéseink ellenére az utóbbi években dol-

gozóink iskolai végzettségének aránya fokozatosan romlik. Erre a körülményre, amely különösen az élelmiszerkereskedelem és a vendéglátóipar területén aggasztó, mint a jelen és a jövő feladatainak megoldását veszélyeztető problémára szakszervezetünk hívta fel a figyelmet.

Kulturális nevelő munkánk végzését a társadalmi aktivisták tömegei segítik. Függetlenített kultúrmunkás a mi területünkön alig van, éppen ezért arra törekedtünk, hogy olyan dolgozókat vonjunk be ebbe a munkába, akiknek a műveltsége az adott területen dolgozók átlagánál magasabb, akik értenek az emberek nyelvén, akik ezt a munkát meggyőződéssel végzik, mert hisznek abban, amit csinálnak. És egyre több ilyen dolgozóval találkozunk.

FRANCISCO NUNEZ,
a Chilei Dolgozók Egységkongresszusának (CUTCH) titkára:

— A chilei dolgozók felelősségtudattól áthatott mozgósítással, éber és állhatatos magatartással szállnak szembe a reakció társadalomellenes kísérleteivel. A szakszervezetek egy egységközpontba tömörülnek, mert alapvető célkitűzéseik közösek, a munkásosztály alapelveinek szellemében harcolnak a dolgozók egyesítéséért, és igyekeznek biztosítani a munkások, alkalmazottak, technikusok közös frontba tömörítését.

Meg kell fosztanunk gazdasági hatalmuktól az uralkodó osztályokat, a fináncoligarchiát és az észak-amerikai imperializmust, amely mélyen behatolt Chile politikai életébe. Szüntelenül harcolunk a természeti kincsek államosításáért, amelyeket a jenki imperialisták birtokolnak, és azért, hogy visszaszerezzük azt a napi másfél millió dollárt, amit eddig kivittek országunkból. E kincseket a chilei népgazdaság számára kell felhasználnunk. Követeljük az igazi földreform végrehajtását, a föld átadását annak, aki megműveli.

A munkásosztály nagy lendülettel járult hozzá a változási folyamat meggyorsításához, hogy megszüntesse a chilei nép döntő többsége ellen elkövetett visszaéléseket. 1970. szeptember 4-én teljesült az évek óta sóvárgott álom, meghódítottuk a politikai hatalmat a népi kormánnyal, amelyet Salvador Allende vezet. Még az év november 3-án, amikor megalakult a kormány, az amerikai imperialisták jóváhagyása nélkül — először az ország politikai történetében — a kormány tagja lett négy munkás miniszter, a chilei szakszervezeti mozgalom harcosai.

Chile a gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális változások folyamatát éli át. A népi kormány tevékenységét az egységközpont

minden szinten támogatja. Megkezdődött a bérek igazságos rendezése, 66 százalékkal emelték a nyugdíjakat, intézkedések történtek az infláció megfékezésére. Ez év első három hónapjában a fogyasztói árak 3,4 százalékkal emelkedtek, míg 1970 hasonló időszakában, amikor még kereszténydemokrata kormány vezette az országot, az áremelkedés 16,8 százalék volt.

A jelen pillanatig 8 magánbankot vettek állami kézbe, amelyek a hiteleket ellenőrizték és monopolizálták. Államosításokra került sor a szénbányákban, a vasércbányákban, a salétrombányákban, az elektromos műveknél, a textilmonopóliumok jelentős részében. A földreform előrehalad és a közeljövőben kibocsátják a chilei réz teljes államosítását előíró törvényjavaslat tervezetét.

A Chilei Dolgozók Egységkongresszusa tudatában van annak, hogy milyen nagy felelősség hárul rá a napjainkban végbemenő átalakulásban. Készek vagyunk hűen teljesíteni új feladatainkat, és semmi áron nem engedjük, hogy Chile politikai története visszaforduljon. E történelmi szükségszerűség tudatában teljesítjük a proletár nemzetköziségből és a nemzetközi szolidaritásból ránk háruló kötelezettségeinket.

Szolidárisak vagyunk Vietnam, Laosz, Kambodzsa hős népével, szabadságot követelünk a latin-amerikai politikai és szakszervezeti foglyoknak. Megbélyegezzük Argentína, Paraguay, Columbia, Santo Domingo, Panama, Nicaragua, Haiti, Brazília, Guatemala, Salvador, Spanyolország, Portugália és Görögország zsarnoki kormányait, amelyek könyörtelen hajtóvadászatot visznek végbe a dolgozók, a parasztok, a diákok és a demokratikus erők ellen, és évek óta bebörtönözve tartják őket. Vádoljuk e kormányokat az Egyesült Nemzetek Szervezete és a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal előtt, hogy foganatosítsanak megtorló intézkedéseket e kormányok ellen, amelyek arcátlan kihívást jelentenek a nemzetközi normák, az Egyesült Nemzetek Szervezete alapító levelében lefektetett elvek és jogok ellen, annak ellenére. hogy ezeket az említett országok nagy része is aláírta.

BERNARD AMOUSSOU AHOKIN,
a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetségének küldötte:

— Szövetségünk tagjai nagyon köszönik az önök részéről megnyilvánuló szolidaritást és testvériséget. Mindannyian legmélyebb hálánkat fejezzük ki a mozgalmunk megerősítése érdekében nyújtott segítségükért.

Dahomey munkásai és népe nem maradhat közömbös abban a

harcban, amelyet Vietnam, Kambodzsa, Laosz és Észak-Korea népei, valamint az arab népek folytatnak szabadságukért. Támogatjuk e népek ügyét, amelyet a magunkénak is tekintünk. Elítéljük az imperialisták, különösen pedig az amerikaiak testvérnépeink elleni agresszióit. Dahomey dolgozói a tartós világbéke feltételeinek megerősítéséért és minden nép közötti, megkülönböztetés nélküli együttműködés emberséges megoldásának keresésében azt kérik az önök kongresszusától, hogy foglaljon erélyesen állást az amerikaiak vietnami, különösen közel-keleti agressziójával szemben.

Kedves magyar munkások! Engedjék meg, hogy néhány szóval önökhöz forduljak. Mi megtekintettük az önök szép országát. Láttuk hatalmas erőfeszítéseiket, hatalmas vívmányaikat a szocializmus építésében. Az önök országa az afrikai népek számára élő példa és mintakép. Az a nép, amely fáradhatatlanul küzd méltóságáért, erős nép és biztos lehet a sikerben. Mi, az afrikai országok, amelyek e pillanatban harcban állunk, sikereket fogunk elérni a nemzetközi szocializmus győzelméért.

MARIA OLMOS DE NENSEFF,
az Argentin Szakszervezeti Egység és Koordinációs Mozgalom vezető tanácsának tagja:

— Az argentin nép 1966 óta katonai diktatúra alatt szenved. Ennek a diktatúrának legfőbb jellegzetessége az, hogy feltétel nélkül kiszolgálja az imperializmust. Argentína a népi és munkásküzdelmek mind nagyobb fellendülését mutatja fel. Ez legfőképpen Tucuman, Cordoba és Catamarca tartományban, valamint Rosario városában nyilvánul meg, sztrájkok és munkabeszüntetések formájában, amelyek arra kényszerítették a soron levő diktátort, hogy szabadságot és választásokat ígérjen.

Eközben tovább üldözik és bebörtönzik a munkásokat, továbbra is beavatkoznak sok szakszervezet életébe. Érvényben van az ideológiai diszkrimináció törvénye, és fennáll a halálbüntetés.

Növekszik a diktatúrával szembeni gyűlölet, a felháborodás és a tiltakozás hatalmas hulláma, különösképpen azután, hogy életbe lépett a hústilalom, amelynek következtében elvonják a nép asztaláról élelmét. Ezek a harcok gyümölcsözőek voltak, kialakult egy olyan kiterjedt és erős mozgalom, mint az Argentinok Országos Találkozója, amely április 16-án nagygyűlést tartott a Luna Parkban és „Az egyesült népet sohasem fogják legyőzni!" jelszót kiáltozva, mintegy 40 ezer ember erősítette meg azt a szándékát, hogy folytatja a harcot a diktatúra megdöntéséért, valamint a jólét és a béke igazi, népi demokratikus útján való haladásáért.

Az argentin munkások, akik különösen nagy érdeklődéssel követik a szocialista országok fejlődését, egyre inkább meggyőződnek arról, hogy ez lesz az ő útjuk is. Chilei testvéreink tapasztalata azt mutatja, hogy nekünk is megvannak a lehetőségeink a győzelem elérésére.

LOEMBET LOUIS CHARLES,
az Össz-afrikai Szakszervezeti Szövetség küldötte:

— Az Összafrikai Szakszervezeti Szövetségnek szoros kapcsolatai vannak a Szakszervezeti Világszövetséggel. Állandóan bővítjük baráti körünket, és ez magyarázza jelenlétünket ezen az összejövetelen. Nagyra értékeljük az önök szándékát, amelynek értelmében a szabadságért, a társadalmi haladásért és a világbékéért folytatott harcban el kell hárítani a határok és a bőrszín adta akadályokat.

Az Összafrikai Szakszervezeti Szövetség tömöríti soraiban az afrikai kontinens haladó szakszervezeteinek szervezett dolgozóit. A dolgozók harcát közös ellenségünk ellen irányítja, abban a meggyőződésben, hogy a jelenlegi problémák megkövetelik az egész világ proletárjaitól, hogy túllépjenek regionális, nemzeti vagy egyéb problémáik határain és egyesüljenek egy egységes frontban.

Az Összafrikai Szakszervezeti Szövetség fenntartás nélkül támogatja Ázsia és Afrika még idegen uralom alatt élő dolgozóit és népeit, valamint a latin-amerikai népeket, amelyek szabadságukért és függetlenségükért küzdenek. Élesen elítélik a nemzetközi imperializmust banditizmusáért, rablógazdálkodásáért, barbár tetteiért, azért a szégyenletes agresszióért, amelyet folyamatosan folytat Vietnam és több ázsiai ország ellen, valamint a Közel-Keleten. Elítéli szervezetünk a portugál kolonializmust, Afrika szívében folytatott atrocitásaiért, Angola, Mocambique, Cabinda és Guinea—Bissau ellen, valamint Dél-Afrika és Rhodésia fajgyűlölő és kizsákmányoló rendszereit, Zimbabwe népei ellen folytatott gonosz tetteikért.

NSIELA NICAISE,
a Kongói Szakszervezeti Szövetség (Brazzaville) elnökségének tagja:

— Budapestre jövetelünk kifejezi cselekvő szolidaritásunkat és reményünket harcunkban a közös ellenség, az imperializmus ellen. Ez a kongresszus nekünk, proletároknak újabb győzelmet jelent az ellenséggel szemben. Biztosak vagyunk a végső győzelemben. Az

ellenség teljes leverése érdekében tehát össze kell fogni erőinket. A Kongói Szakszervezeti Szövetség feltétel nélkül támogatja vietnami, kambodzsai, Guinea—Bissau-i, közel-keleti és dél-afrikai elvtársainkat harcukban a nemzetközi csendőr ellen.

FRANCISCO MERCADO,
a Bolíviai Általános Munkásszövetség főtitkára:

— Ezen a nagyszerű kongresszuson szeretnénk megismerni az önök tapasztalatait, hogy összefoghassuk erőinket és ledönthessük az imperializmus oszlopát. Fel kell készülnünk az imperializmus legfőbb erői ellen vívandó végső küzdelemre. Előttünk áll Kuba, Amerika szabad földjének, a szocializmus latin-amerikai fáklyavivőjének nagyszerű példája, valamint a hős és tiszteletet parancsoló vietnami nép példája, amely megfutamítja a zöldsapkásokat. Minket, bolíviai dolgozókat sokáig sanyargattak és gyilkoltak a bányákban, a városokban és a földeken. A kiontott vér néma emlékkövei vallanak Maria Barzela, Villa Victoria, San Juan, Sora Sora földjén. Ezeket a tömeggyilkosságokat a Pentagon zsoldjába szegődött hazai pribékek követték el.

Végre 1970. október 7-én a dolgozó osztály, a diákság, a forradalmi értelmiség és néhány hazafi katona megleckéztette a rendőröket és a zsoldos katonákat, akik nem önkényeskedhetnek többé az országban és nem gyilkolhatják halomra a bolíviai nép legjobb fiait. Nem lehet többé hazám óriási természeti kincseit az imperialistáknak ajándékozni. Tavaly október 7-e óta a bolíviai dolgozók napról napra erősödnek és szervezkednek, hogy szembeszállhassanak a Pentagon zsoldjában álló jobboldallal és a fasizmussal. A bolíviai dolgozók jelszava: Szervezkedni és fegyverkezni — fegyverkezni és szervezkedni! hogy fenntartsa és elmélyítse a mostani forradalmi folyamatot, amíg a hatalom a dolgozók kezébe kerül.

Legyen a proletár nemzetköziség ezután is a világ minden dolgozójának ügye! Erősítsük továbbra is a barátság és a kölcsönös segítség kötelékeit a proletár nemzetköziség zászlaja alatt! Erősítsük szolidaritásunkat a nemzeti felszabadítási mozgalmakkal és Ázsia, Afrika és Latin-Amerika minden elnyomottjának ügyével! Ítéljük el a fajüldözést és a nemzeti és társadalmi elnyomás minden formáját! Támogassuk a hős vietnami, laoszi és kambodzsai népet az amerikai imperializmus ellen vívott harcában! Mi békét akarunk a világ minden népe számára!

MEMORY MILTON MIYA,
a Dél-afrikai Szakszervezetek Kongresszusának titkára:

— Őszintén üdvözlöm önöket és önökön keresztül minden magyar munkástestvérünket, annak a dél-afrikai munkásosztálynak a nevében, amely olyan országban él, ahol egyetlen színesbőrű embernek sincs beleszólási joga a politikai, gazdasági és társadalmi fejlődésbe, egy olyan országban, amely a fegyverek durva erejével nyomja el a népek minden megnyilvánulását, követelését vagy panaszát. Szakszervezeti és politikai vezetőink ezrei ülnek börtönben, öt évtől életfogytiglanig terjedő börtönbüntetéssel, 1963 óta. Másokat felakasztottak, koncentrációs táborba hurcoltak, vagy megtiltották, hogy politikai és szakszervezeti tevékenységben részt vegyenek. Még társadalmi összejöveteleken sem jelenhetnek meg.

Ez év februárja óta új letartóztatási és internálási hullám indult meg a dél-afrikai hazafiak ellen. Nem tudjuk megmondani, hányat tartóztattak le vagy internáltak, mert a dél-afrikai törvények megtiltják a letartóztatottak nevének a publikálását.

Mindennek ellenére népünk folytatja az ellenállást az elnyomás ellen. A sztrájkmozgalmak betiltása, a veszélyek ellenére illegális sztrájkokat szerveznek szinte naponta. A legkiemelkedőbbek voltak: az 1969. áprilisi dokkmunkás sztrájk, amelyben 3 ezer afrikai dokkmunkás hagyta abba a munkát, az 1970-es szénbányász sztrájk, amelyben 480 afrikai szénbányász sztrájkolt magasabb bérekért, a cementmunkások és más munkások sztrájkjai.

Az 1971. márciusi Port Elizabeth-i események is hatalmas megnyilvánulásai voltak annak az ellenállásnak, amelyet a munkások fejtenek ki Dél-Afrikában az elnyomás ellen. Több, mint 10 000 munkás gyűlt össze Port Elizabethben, hogy tiltakozzon az autóbuszjegyek árának további felemelése ellen — egy olyan áremelés ellen, amelyet a munkások a magas létfenntartási költségek és az alacsony bérek miatt már nem tudnak vállalni. A békés tüntetést — tipikusan fasiszta módon — a dél-afrikai, lövésre kész rendőrök brutálisan szétkergették, sokan megsebesültek, másokat pedig letartóztattak illegális gyülekezés miatt.

Amint önök is tudják, a mi szervezetünk, a Dél-Afrikai Szakszervezetek Kongresszusa nem működik jól Dél-Afrikában. Legtöbb vezetőnk — hacsak nem mind — hosszú börtönbüntetését tölti. Azok, akiket nem ítéltek el, nincsenek börtönben vagy nem végeztek ki, mint például jómagam, az ország határain kívül működnek.

1969. december 11-én az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése elfogadta a 2544. számú határozatot, amely az 1971. évet a fajelmélet és a faji megkülönböztetés elleni akciók nemzetközi évé-

nek kiáltotta ki. Ez alatt az év alatt minden ország munkásait és haladó szervezeteit felhívják, hogy fokozzák támogatásukat a faji megkülönböztetés ellen küzdők érdekében.

Angol, amerikai, nyugatnémet, japán és svájci kapitalisták nagy befektetéseket eszközölnek új gyárakba és ásványi lelőhelyek feltárásába, mert így magas profitot szerezhetnek a kizsákmányolt és elnyomott afrikai munkások testének verejtékéből.

GONZALO GUERRA CANTILLO,
a Costa Rica-i Dolgozók Általános Szövetségének elnöke:

— Azok a nagy harcok, amelyeket a magyar nép történelme folyamán vívott és azok a sikerek, amelyeket felszabadulása és a szocializmus építése során elért, ösztönzők voltak és mindig azok is maradnak a Costa Rica-i dolgozók harca számára, a nyomor és a kapitalista kizsákmányolás ellen.

A Costa Rica-i nép egyre fokozódó harca a kizsákmányolás, a nyomor ellen és a gazdasági, politikai és a szociális struktúra megváltoztatásáért, egyebek között azokban a nagy tüntetésekben is kifejeződik, amelyeket a nép az utóbbi hónapokban vitt végbe, és abban, hogy a népi szervek egységfrontot hoztak létre 80 szervezet részvételével, beleértve az ország három szakszervezeti központját is.

Azért számoltam be a Costa Rica-i helyzetről, hogy leszögezzem, mennyire ösztönzik a kapitalista világ munkásosztályát azok az eredmények, amelyeket a szocialista országok dolgozói érnek el.

GAD GAD RADWAN,
az EAK Munkásszövetségének küldötte:

— Amikor nálunk, Egyiptomban a munkások megünnepelték május elsejét, kötelezettséget vállaltak az egyiptomi nép előtt, hogy maximálisan eleget tesznek harci feladataiknak és felelősségüknek, hogy felépítik a szocialista társadalmat és megszüntetik az izraeli agresszió következményeit.

1967. június 5-én hazánkat imperialista-cionista agresszió érte, amelynek célja a terjeszkedés az arab területek kárára, és amely arra törekedett, hogy megsemmisítse e térség haladó rendszereit. Nem ez volt az első imperialista agresszió és összeesküvés, amellyel népünk szembenézett, amióta 1952-ben elkezdte forradalmi harcát, de ez az agresszió az összeesküvések láncolatában talán a legveszé-

lyesebb volt, mert végérvényesen ránk akarta erőltetni az imperialista befolyást és a társadalmi, gazdasági elmaradottságot.

Az egyiptomi és a többi arab nép azonban elszántan ellenáll, és visszautasítja a kapitulációt az imperialista és cionista tervek előtt. Nem mond le elrabolt területeinek felszabadításáról. Egyiptom elfogadta a Biztonsági Tanács 1967. november 22-i határozatát, amely kifejezi a nemzetközi közvélemény és a világ azon óhaját, hogy a problémát békés úton kell rendezni, és meg kell akadályozni, hogy az agresszió e térség és a világ népeinek békéjét veszélyeztesse. Izrael azonban a mai napig elutasítja ezt a határozatot.

Míg Egyiptom következetesen együttműködött az ENSZ főtitkárának közel-keleti megbízottjával, Gunnar Jarringgal, Izrael minden tőle telhetőt megtett, hogy akadályozza az ENSZ közvetítő tevékenységét. Egyiptom azonban még ennél is tovább lépett, és elfogadta a Rogers-tervet, mivel az a Biztonsági Tanács határozatának végrehajtásából indul ki, és mivel Egyiptom ily módon is bizonyítani óhajtotta a világ előtt, hogy az igazságos békére törekszik. Izrael azonban politikai manővereivel és taktikázással arra törekedett, hogy fenntartsa a jelenlegi, robbanásig feszült helyzetet. Végül is hivatalos nemzetközi okmányban köntörfalazás nélkül kinyilvánította, hogy nem hajlandó semmilyen körülmények között visszatérni a háború előtti határokhoz.

Világos, hogy Izrael nem lett volna képes ilyen makacs álláspontra, ha nem érezte volna az Amerikai Egyesült Államok támogatását. Ez a tény is azt bizonyítja, hogy a cionista tervek teljesen egybefonódnak az imperialista tervekkel. Mind a cionizmus, mind az imperializmus arra törekszik, hogy visszaállítsa uralmát a térségben, kifossza a térség országainak gazdasági kincseit és a maga céljaira fordítsa földrajzi és katonai stratégiai adottságait.

Az egyiptomi nép az agresszió óta eltelt időben folytatja erőfeszítéseit a szocialista gazdasági építésben, hogy ezzel is erősítse sorsdöntő harcát az imperializmus és a cionizmus ellen. E harcunkat nagymértékben segítette a baráti szocialista országok népeinek, különösen a testvéri Szovjetuniónak sokoldalú gazdasági, politikai és katonai támogatása. Az egyiptomi népnek, önzetlen és nemes barátunk, a Szovjetunió segítségével, sikerült újjászerveznie és megerősítenie fegyveres erejét. Egyiptom népe és munkásai hálával és köszönettel fognak emlékezni örökké arra a baráti támogatásra és őszinte segítségre, amelyet a magyar nép és a magyar munkásosztály nyújtott Egyiptomnak.

Az egyiptomi nép — munkások, parasztok és értelmiségiek — azt szeretnék, ha végre lehetőség nyílna számára, hogy békében és biz-

tonságban építse szocialista társadalmát. De a béke iránti mély szeretete és odaadása ellenére semmilyen körülmények között sem hajlandó belenyugodni hazája területeinek elvesztésébe, nemzeti jogainak, becsületének csorbításába. Nem mond le soha a palesztinai nép támogatásáról, arról, hogy ez a nép visszaszerezze az ENSZ-határozatokban garantált törvényes nemzeti jogait és önrendelkezését.

Az egyiptomi nép meggyőződéssel és mélyen hisz az arab nemzeti felszabadító mozgalom és a világ felszabadító mozgalmai közötti harci egységben. Elítéli az imperialista mesterkedéseket, a gyarmatosító hódításokat és a fajgyűlölettől indíttatott agressziókat, amelyeket az Amerikai Egyesült Államok folytat a szabadság és a haladás erői ellen Vietnamban, Kambodzsában, Laoszban, Mozambiqueben, Guineában, Dél-Afrikában és Zimbabweben. Népünk tántoríthatatlanul hiszi és meg van győződve arról, hogy a forradalmi és felszabadító erők legyőzik a népek, a haladás és a béke ellenségeit.

ANGEL RAMOS,
az Ecuadori Dolgozók Szövetségének titkára:

— Hazám katonai diktatúrája, Velasco elnökkel az élén, tovább súlyosbította az ecuadori nép tudatlanságát, szegénységét és betegségeit. A munkások, parasztok, diákok és politikusok üldözése, bebörtönzése és bántalmazása egyre élesedik. A nemzeti burzsoázia egyre fokozza kizsákmányoló tevékenységét. A jenki polip napról napra vadabb és türelmetlenebb formában fosztogatja ki ásványi és mezőgazdasági kincseinket. A kereskedelmi és pénzügyi nehézségek újra pénzleértékeléssel fenyegetnek.

Az ecuadori népet fenyegető gyászos és reménytelen távlat láttán az Ecuadori Dolgozók Szövetsége a következő javaslatokat tette: egyesítsük erőfeszítéseinket, hogy a különböző szakszervezeti központokhoz kapcsolódó dolgozókat közös frontba tömörítsük! Követeljük a bérek és fizetések 40 százalékos emelését! Követeljük a bankok és valamennyi külföldi vállalat államosítását! Kereskedelem és kapcsolatok valamennyi szocialista országgal! Távozzanak a jenki oktatásügyi, kézműipari, mezőgazdasági, szövetkezetügyi és egyéb tanácsadó missziók! Követeljük a társadalmi, politikai és gazdasági struktúra gyökeres átalakítását! Minden hatalmat a dolgozóknak!

CONDÉ DANTOUMANE,
a Guineai Dolgozók Országos Szövetségének területi titkára:

— Amióta a mi népünk bátran azt választotta, hogy inkább szabadon éljen szegénységben, mint gazdagon, de rabszolgaságban, a Guineai Dolgozók Országos Szövetsége állandóan testvéri kapcsolatokat tart fenn a magyar Szakszervezetek Országos Tanácsával. Az önök kormánya mindig értékes hozzájárulást nyújtott fiatal államunk, a Guineai Köztársaság fejlődéséhez. A Guineai Dolgozók Országos Szövetsége hűséges marad forradalmi céljaihoz, és mindent igyekszik elkövetni azért, hogy a gyarmatosító hódítás kísérletének ellenállhasson. A revansösztönök által hajtott imperializmus ellenünk van és mindig ellenünk is lesz. Ellene lesz a szabadságra és haladásra irányuló törekvéseinknek. A haladó világ dolgozóit felhívjuk, egyesüljünk, hogy ellenállhassunk az imperialista erőszaknak és szembeállíthassuk vele a forradalmi erőszakot.

Sekou Touré elnök, aki nálunk a forradalom legfőbb vezetője, azt tanítja nekünk, hogy bármilyen nagy is legyen az ellenség hatalma és pusztító fegyvereinek ereje, a világon semmiféle erő nem győzhet le olyan népet, amely elhatározta, hogy megvédi szabadságát és örökségét. Az 1970. november 22-i fasiszta portugál támadás során dolgozó népünk és országunk ennek ékes példáját szolgáltatta.

Most erről a helyről szeretném megköszönni a magyar népnek különösen és a világ valamennyi népének szolidaritási mozgalmukat, azt, hogy elítélik Portugália gyarmatosító politikáját. Nem tennék eleget feladatunknak, ha erről a szószékről nem fejezném ki őszinte elismerésemet, és nem biztosítanám feltétlen támogatásunkról Vietnam, Bissau-Guinea, Angola, Mozambique, Dél-nyugat-Afrika, Dél-Afrika, az arab országok és más országok népeit.

S. THANGASAMI,
az Össz-indiai Szakszervezeti Kongresszus küldötte:

— Minden haladás, amelyet a szocialista országokban elérnek, nemcsak az önök országát erősíti, hanem a béke, a szocializmus és a haladás erőit mindenütt a világon.

Az országunkban nemrég megtartott parlamenti választásokon a jobboldali reakciót súlyos csapás érte. Az imperialisták, akik háttérben voltak, súlyos vereséget szenvedtek az indiai néptől. Az indiai munkásosztály problémái azonban továbbra is megmaradtak a kapitalista társadalomban. Az alapvető árucikkek árainak emelkedését

nem sikerült megállítani. Rég esedékes földreformokat nem iktattak még törvénybe. A munkanélküliség még mindig súlyos probléma. A munkásosztály, a parasztság és a demokratikus tömegek harcolnak ez ellen. Mi mindig élveztük a magyar munkásosztály támogatását harcainkban, a nemzetközi proletáregység szellemében. Hálásak vagyunk ezért.

CZERVÁN MÁRTONNÉ DR.,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa nőbizottságának elnöke:

— Az MSZMP Központi Bizottságának a nők helyzetéről szóló határozata és pártunk X. kongresszusának állásfoglalása máris érezteti hatását a dolgozó nők, az édesanyák nagyobb megbecsülésében és a konkrét gazdasági intézkedésekben is. Joggal mondhatjuk, hogy a határozatok után megmozdult a társadalom lelkiismerete. A párt, a kormány és a SZOT nőpolitikai határozatainak megjelenése óta eddig is sok, jelentős eredményt könyvelhetünk el. A vállalatoknál és a munkahelyeken megtették az első lépéseket az egyenlő munkáért egyenlő bért elvének fokozatos érvényesítésére. De sokan vannak még, akiknek ezek az első lépések nagyon-nagyon nehezen mennek.

Több helyen a helyi forrásokból tovább javították a dolgozó nők élet- és munkakörülményeit, bár meg kell mondanom, hogy még ebben is nagyon nagy úr a megszokottság. Országos mozgalom indult a gyermekintézmények fejlesztéséért, a szükséges pénzügyi alapok megteremtéséért. A kisgyermekes édesanyák és a nagycsaládos anyák számára több munkahelyen megszüntették az éjszakai műszakot. Szakszervezeteink nagy figyelmet fordítanak az egyedülálló nők és a nagycsaládos szülők gondjainak enyhítésére.

Az eddigi eredményeinket gondjainkkal együtt is biztató kezdetnek tekinthetjük. A határozatok végrehajtásában azonban még sok munka vár ránk.

Kialakulóban van a nők társadalmi és közéleti szereplésének helyes megítélése is. A választások eredményei azt bizonyítják, hogy a szervezett dolgozók bátran bízzák érdekeik képviseletét, ügyesbajos dolgaikat a nőkre. Ezért választottak a szakszervezeti tisztségek közel 50 százalékába nőt. Ahol önzetlen társadalmi munkát kell végezni az emberi közösségért, ott jelentős számban megtalálhatjuk a nőket. Sajnos, az állami és a gazdasági vezetésben — felkészültségükhöz és képességükhöz mérten — közel sem ilyen kedvező a nők aránya. A ruhaiparban például 42 vállalatvezető között

egyetlen egy női igazgató van, de tapasztalataink más iparágakban és állami vezető munkakörökben is hasonlók.

Akaratlanul is felmerül az emberben a kérdés, vajon a nők csak a termelőmunkában, az alsóbbszintű társadalmi munkákban, az otthon szervezésében tudnak helytállni? És a magasabb állami és a gazdasági irányító körökben nem? Vajon a tudás, a vezetőkészség hiánya gátolja-e ezt vagy szemléleti okok? Meggyőződésünk, hogy elsősorban az utóbbiak. Úgy látjuk, hogy a jövőben a nőknek és a férfiaknak együttesen és következetesen kell harcolniuk a nőket lebecsülő maradi szemlélet ellen.

Ahhoz, hogy a szülők nyugodtan dolgozhassanak, alkothassanak, fontos feltétel, hogy a gyermekeik ellátása, szocialista szellemű nevelése megfelelő gyermekintézményekben biztosított legyen. Feladatunknak tartjuk tudatosítani és elfogadtatni, hogy a gyermekintézmények fejlesztése alapvető társadalompolitikai kérdés, és nem csupán a nőknek nyújtott szocialista segítség. A dolgozó szülők véleményét is képviseljük akkor, amikor kimondjuk, hogy a meglevő gyermekintézmények bővítése, azok korszerűsítése, az újak létesítése szükségszerű. Éppen ezért fontos, hogy a IV. ötéves tervben a gyermekintézmények létrehozásához és fenntartásához, az állam közvetlen és elsődleges erőfeszítése mellett, a vállalatok az eddiginél nagyobb támogatást adjanak.

A jelenlegi jövedelemszabályozási rendszer nem ösztönzi a vállalatokat a gyermekintézmények fejlesztésére, a meglevők bővítésére, az újak építésére, mert ezek fenntartási költsége teljes egészében a részesedési alapot terheli. Javasoljuk, hogy az irányító állami szervek vizsgálják meg, miként lehetne a vállalatokat egyénileg is — erkölcsileg, anyagilag — jobban érdekeltté tenni a gyermekintézmények fejlesztésében, fenntartásában. Véleményünk szerint célszerű lenne az érvényben levő szabályzatok olyan módosítása, hogy a vállalatok a saját és a közös létesítményű gyermekintézmények fenntartási költségeit az adózatlan nyereség terhére vagy pedig termelési költségként számolhassák el.

A vállalatok egy része jelentősebb összegeket ajánlott fel a tanácsoknak, hogy a területi gyermekintézmények férőhelyeit fejleszthessék. A dolgozóknak meg kell mondani, hogy ezért az összegért a létesítendő intézményekben hány férőhelyet és elhelyezést biztosítanak a vállalat dolgozói részére.

Javasoljuk az illetékes állami szervek vezetőinek és kormányunknak, hogy még a IV. ötéves terv megvalósulása során, lehetőleg az első években, vizsgálják meg, hogy milyen lehetőségek állanak rendelkezésre a gyermekintézményeknek a tervezetten felüli bővítésére.

Az elmúlt évek során nagy erőfeszítéseket tett kormányunk a lakossági szolgáltatások bővítésére, minőségének javítására. További lépések szükségesek a családok, a dolgozó nők háztartási munkáját megkönnyítő szolgáltatások növelésére. Javasoljuk, hogy az illetékes állami szervek vizsgálják meg a IV. ötéves terv szolgáltatásfejlesztést célzó arányait. Tegyék lehetővé, hogy a rendelkezésre álló kereteken belül elsődleges szerepet kapjon a családos és gyermeknevelési feladatot könnyítő szolgáltatás. Emellett kérjük, hogy az állami adóztatás mértékének meghatározásával részesítsék kedvezményben a családellátó szolgáltatást, az üzemi és közétkeztetést, a mosást és a vegytisztítást. Ugyanakkor kérjük a szolgáltató vállalatok gazdasági és szakszervezeti vezetőit és dolgozóit, hogy jó munkájukkal, elsősorban a termelékenység növelésével járuljanak hozzá a vállalati költségek csökkentéséhez, olyan szolgáltatói árak kialakításához, amelyek az alacsonyabb keresetű dolgozók számára is elérhetőek.

Az általános és középiskolát végzett nők aránya magasabb a férfiakénál, ugyanakkor a szakmai képzettséget nyújtó iskolákban és tanfolyamokon a nők aránya közel sem ilyen kedvező. Így alakultak ki a következő arányok: jelenleg az aktívan dolgozó nők 63 százaléka rendelkezik a 8 általános vagy azt meghaladó iskolai végzettséggel. A férfiaknak csak 60 százaléka. Viszont az összes aktívan dolgozó nőnek csak 18 százaléka, a férfiaknak pedig 59 százaléka rendelkezik ipari szakképzettséggel. Vajon miért lassúbb a nők szakmai képzése és továbbképzése? Mindezt szemléleti okok is befolyásolják. Még mindig a hagyományosan női szakmák felé irányítják a lányokat, holott a műszeripar, az optikai munka, a finommechanika, a híradástechnika szinte nem nélkülözheti a női kézügyességet. Sajnos a vállalatok is csak akkor fogadják a lányokat e szakmákra, ha nincs elég fiú jelentkező. A műszeriparban jelenleg is csak 16 százalékos a lányok aránya, míg a köszörűs szakmában — amire nem mondható, hogy kimondottan női szakma — 44 százalékos az arányuk. Nem eléggé tervszerű tehát a lányok szakmai irányítása.

Megszületett kormányunk alaphatározata a munkások képzéséről és a szakmunkások továbbképzéséről. Kérjük szakszervezeti bizottságainkat, hogy használják fel ezt az alaphatározatot arra, hogy a nők szakmai hátrányát minél előbb leküzdhessük. Legyenek azon, hogy mindenütt, ahol újabb szakmunkáskézre van szükség, a fiatal szakmunkások belépése mellett elsősorban a saját betanított munkásnőik szakmai képzésével és továbbképzésével oldják meg ezt a gondot.

A dolgozó nők éjszakai műszakjának megszüntetése nagyon nehéz

feladat, s iparáganként eltérőek a lehetőségek Mégis indokoltnak tartjuk és javasoljuk, hogy az éjszakai műszakok fokozatos megszüntetésére iparáganként — a reális lehetőségek számbavételével — készüljön részletes program.

LIGETI LÁSZLÓ,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A gazdaságirányítás reformja sok tekintetben új helyzet elé állította és állítja a szakszervezeteket. Megnövekedett a szerepük a termelésben, azáltal, hogy nemcsak a tervek végrehajtásában, hanem kidolgozásában is részt vesznek, mind népgazdasági, mind ágazati szinten. Az önállóságukban megnövekedett vállalatok terveinek kidolgozásában biztosítani kell a dolgozók széles részvételét. A vállalatok gazdasági vezetése nem lehet meg anélkül, hogy ne osztaná meg gondjait a dolgozókkal, ne venné figyelembe véleményüket, észrevételeiket, javaslataikat. Mindez a demokrácia új lehetőségeit nyitja meg a munkahelyeken. A munkásdemokrácia kiszélesedése kettős irányban fejtheti ki jótékony hatását. Egyrészt növeli a dolgozók aktivitását, mivel a széleskörűen megvitatott célkitűzések világosabbá teszik a feladatok megvalósításának módozatait is s tág teret nyitnak az egyéni és csoportos kezdeményezések számára. Másrészt növeli a tulajdonosi tudat kialakítását, a felelősségérzetet az üzemi, társadalmi tulajdon iránt. Ily módon a munkásdemokrácia a korábbinál magasabb szinten forr össze a gazdasági előrehaladással.

A szakszervezetek feladata a sokfajta, egymásnak gyakran ellentmondó érdek összeegyeztetése. E tevékenységükben a társadalmi érdek elsődlegességéből, azaz a szocialista társadalom teljes felépítésének követelményéből indulunk ki. Ez azonban nem jelenti az egyéni, illetve a csoportérdekek védelmének elhanyagolását.

Helyes törekvés a népgazdaság különböző területei munkájának tervszerű összehangolása. Kiemelem ebből az ipari és a kereskedelmi vállalatok együttműködését és szoros kapcsolatának szükségszerűségét. A magyar ipari vállalatok legnagyobb vevői a belkereskedelmi vállalatok és a fogyasztási szövetkezetek. A fogyasztási cikkekben a lakosság azonnal és közvetlenül érzékeli ipari termelésünk fejlődését, helyzetét, előrehaladását, de elmaradását is. Ez egyben azt is jelenti, hogy a lakosság tömegei államunkkal először üzleteinkben, áruházainkban vagy éttermeinkben találkoznak. Nem mindegy, hogy ez a találkozás hogyan és miképpen történik.

Az utóbbi években kedvezően fejlődött a fogyasztási cikkek termelése és a belkereskedelem részére történő szállítás. Van azonban olyan pont, ahol az előrehaladás nem kielégítő, s ez kedvezőtlenül tükröződik a lakosság áruellátásában. Ezek — véleményem szerint — a következők: a fogyasztási cikkek egy részének a minősége nem felel meg az előírt követelményeknek, sőt, sokszor a követelmények is elégtelenek; számos fogyasztási cikk választéka szűkös, nem felel meg a hazánkban már elért fogyasztási színvonalnak; a termékek korszerűsége nem fejlődik olyan ütemben, ahogyan a tudományos és technikai fejlődés azt lehetővé tette; sok a megoldatlan ütközés az ipari és a kereskedelmi vállalatok között, például az árakban, a csomagolásnál, a készletezésnél, a minőségnél.

Sokan kétségbe vonják a burkolt áremeléseket. Ennek létezésére igen sok példát hozhatnék fel. Például az Amodent fogkrémnek a tubusát három-négyszeres vastagságú lemezből gyártják az utóbbi időben. Ezzel nyilvánvaló, hogy a tubusban levő használati értéket csökkentették, és ezzel emelik a nyereséget. Természetesen nemcsak az ipari vállalatoknál adódnak mulasztások, hanem sok esetben a kereskedelmi vállalatoknál is. Mind az ipar, mind a kereskedelem hiányosságai erőteljesen szűkíthetők lennének, ha az érdekelt vállalatok, szövetkezetek jobban együttműködnének az áru teljes útjában, a termelőtől a fogyasztóig, és valóban a vevőszemlélet, a vásárlók érdekei jutnának kifejezésre. Csak megemlítem, hogy most folyik a vállalatok ötéves terveinek készítése. Hasznos lenne, ha az ipari vállalatok a kereskedelem terveit felhasználnák, és fordítva, az ipari tervek megjelennének a kereskedelmi árukínálatban.

A kereskedelem érdeke a termelés fejlődése, de a termelés fejlődésének az árukínálatban is meg kell nyilvánulnia. A minőség, a választék és a korszerűség javításában, a legkeresettebb fogyasztási cikkek kapacitásának fejlesztésében, a lakosság igényeinek további kielégítésében, az ipari és a kereskedelmi vállalatok tervszerűbben, megbízhatóbban dolgozhatnának együtt. Objektíve a közgazdasági szabályozók és az érdekeltségi rendszer nem ösztönöz erre eléggé. Biztos hogy a közgazdasági szabályozók — bár kényelmetlenek — jórészt szükségszerűek. De néhány egyenesen az ésszerűség ellenkezőjére ösztönöz. Ennek okát meg kellene keresnünk. Nem elég csak említeni a hibákat, hanem a hibák megszüntetéséhez is hozzá kell fogni.

Az ipari és a kereskedelmi vállalatok jó együttműködését kell hogy elsősegítse az iparági szakszervezetek helyes kezdeményezése, tervszerű, sokoldalú együttműködése. Ebben a vonatkozásban történtek már jó kezdeményezések. Például együttműködési megállapodások születtek különböző ipari és kereskedelmi vállalatok között.

Például az Amfóra, Üveg, Porcelán, Műanyagkereskedelmi Vállalat és a Finomkerámiai Művek között a negyedik ötéves terv időszakára. E megállapodás értéke egymilliárd forint. A megállapodás célja a lakosság jobb ellátása, a választék bővítése, az olcsóbb közszükségleti cikkek forgalmazása. Minden év szeptember 30-ig az együttműködési megállapodás végrehajtását értékelik. A Vegyianyag Nagykereskedelmi Vállalat a Kozmetikai és Háztartásvegyipari Vállalattal, a Növényipari és Mosószergyártó Országos Vállalattal és a Tisza Vegyikombináttal kötött együttműködési megállapodást a következőkre: az alacsony árszintű cikkek gyártása, a csomagolás javítása, áruismertető propaganda az új cikkek használatára, a választék bővítésére.

Az együttműködést az ipar és a kereskedelem között társadalmi vagy szakszervezeti eszközökkel is tervszerűbbé és folyamatosabbá kell tenni. A szakszervezetek bátor összefogásával is tegyék lehetővé, hogy korszerűbb termékek kerüljenek nagyobb választékban és jobb minőségben az üzletekbe, olyan termékek, amelyek a dolgozó asszonyok munkáját megkönnyítik. Különböző szakszervezetek közös vezetőségi üléseket tarthatnának egy-egy konkrét termelési, illetve fogyasztási feladat megoldása érdekében. Például az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezete a KPVDSZ-szel együtt megtárgyalhatná, hogy hogyan lehetne a világszínvonalnak megfelelő, olyan élelmiszereket forgalomba hozni, amelyek hosszabb ideig tárolhatók, és ezáltal az áru sem értékéből, sem minőségéből nem veszít. Ezzel a megoldással nem lenne szükség egyes élelmiszerek naponta ismétlődő bevásárlására, és ez a forgalom zsúfoltságát csökkentené, sőt a dolgozók szabad idejét növelné.

SZENTE GÉZÁNÉ,
a Budapesti Finomkötöttárugyár mintavarrónője:

— Gyáregységünk dolgozóinak 95 százaléka nő. Ezért különösen nagyjelentőségűek az elmúlt években bevezetett szociális jellegű intézkedések: a szabad szombat megvalósítása, ami a textilgyári munkásasszonyok régóta dédelgetett álma volt; a gyermekgondozási segély bevezetése, amelyet a kismamák szívesen vesznek igénybe. Gyárunkban jelenleg 165 kismama van gyermekgondozási szabadságon.

A nők helytállása, áldozatvállalása a termelésben, a családban, a társadalmi életben egyre fokozódik. Helytállnak a termelő munkában, ellátják a családot. Számukra az otthoni munka nem másodállás, hanem sok-sok nehézséggel és gondokkal járó kötelesség

vállalása. Ezért jelentős minden olyan intézkedés, amely életük és munkájuk könnyítését szolgálja.

A párt és a kormány határozata nyomán gyáregységünk szakszervezeti bizottsága és gazdasági vezetői is meghatározták azokat a fontos tennivalókat, amelyek a dolgozó nők helyzetének javítását szolgálják. Másfél millió forinttal járultunk hozzá a XIV. kerületi tanács óvodaépítéséhez. Ezért ez év őszétől 30—35 óvodás gyermekünk elhelyezése válik lehetővé. Növekvő üzemünkben egyműszakos blokkot indítunk a gyermekgondozási szabadságról visszatérő kismamák részére. Rendszeressé vált a gyermekeink nyári üdültetése vállalati üdülőnkben. A nagycsaládos és egyedül álló anyák fokozott anyagi segítségben részesülnek. Gyáregységünkben kihelyezett technikum működik, amelynek jelenleg 26 hallgatója van. Örömünkre szolgál továbbá, hogy egészséges munkakörülmények között dolgozhatunk, és kulturált szociális intézmények állnak rendelkezésünkre. Szakszervezeti bizottságunk kezdeményezésére korszerűen berendezett belgyógyászati és fogorvosi rendelőnk van.

Gáspár elvtárs megállapításaiból arra következtetek, hogy a jövőben magasabb mércét kell állítani a brigádmozgalmak elé. Ennek alapjai megvannak gyáregységünk brigádtagjaiban. A tavalyi nagy árvíz idején az árvízi műszak a szocialista brigádok kezdeményezésére indult el. Ugyancsak a szocialista brigádok kezdeményezték a vietnami műszakot is.

Gyáregységünkben 23 szocialista brigád van, 17 brigád küzd a megtisztelő címért. A brigádok tagjainak 98 százaléka nő, akik sokat fáradoznak munkájuk mellett a hármas jelszó megvalósításáért. Én is szocialista brigádtag vagyok, a gyári varrodában dolgozom. Az 1970-es gazdasági eredmények elérésében nagy szerepe volt a brigádok munkájának, tudatos tevékenységének. Büszkék vagyunk arra, hogy a vállalati gyáregységeink között meghirdetett élüzemversenyben az első helyezést értük el.

Természetesen a brigádmozgalomban vannak nehézségeink és gondjaink is. Az elmúlt évben esetenként felmerültek anyagellátási nehézségek, ugyanakkor rengeteget kellett túlórázni. A bizalmi választásokon több dolgozó vetette fel, hogy nem érezték a csökkentett munkaidő hasznát, mert több esetben szabad szombaton is dolgozniuk kellett. Szóvá tettük ezt a szakszervezeti tanácsot választó küldöttértekezleten is, kértük a szakszervezeti bizottságot, hogy következetesen ügyeljen a szabad szombatok biztosítására. Az említett problémák akadályozzák a szocialista munkaverseny, a brigádmozgalom fejlődését, mert csökkent a dolgozók lelkesedése. Meg kell azonban mondanom, hogy ez évben már sokkal kevesebbet túlóráztunk. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, munkatársaim nevében

is, hogy az eredmények növeléséhez szükséges tartalék üzemen belül is megtalálható.

Néhány gond szinte naponta foglalkoztatja dolgozótársaimat. A gyermeket nevelő anyáknak a gyermekek bölcsődei és óvodai elhelyezése, az általános iskolás gyermekekről való gondoskodás. Kérik a Szakszervezetek Országos Tanácsát, hogy hasson oda, hogy a nem napközis gyermekek is kapjanak ebédet az iskolában. Gond a nyári időszakban a kevés családos beutaló, a fiataloknak pedig a lakáshiány, mert akadályozza a családalapítást.

BENEDEK MIKLÓS,
az Észak-Magyarország című lap rovatvezetője:

— A fizikai dolgozók gyermekeinek továbbtanulása kapcsán szeretnék rámutatni arra, hogy a pedagógiai támogatás mellett a legfontosabb az egyes munkásszülők szemléletének megváltoztatása a hamarabb jövedelmező állásokkal szemben, valamint a későbbi vezető poszt lehetőségének sokoldalú megmutatása. A másik fontos segítőeszközt a társadalmi ösztöndíjban látom. Ezekben sokat tehet a szakszervezet.

A művelődési feladatok sorában az egyik legfontosabb a korszerű műveltség megszerzésének maximális segítése. Különösen fontos ez ott, ahol nagy számban jelentkeznek általános iskolai végzettségű vagy falusi kisiskolák nehézségeit magukkal hurcoló fiatalok. A növekvő szabad idő is művelődési feladatokat jelent. A szabad idő növelésének egyik célja a művelődés előmozdítása. Kulturáltan, hasznosan tölteni az időt, olvasni, rádiózni, otthon vagy szűkebb baráti társaságban is lehet. Nem baj, ha az önművelés különböző eszközeivel a művelődési intézményeken kívül élünk. Nem baj, ha nem jelentkezik a művelődési ház vagy könyvtár statisztikájában. Lényeges, hogy eredményes, hasznos, tartalmas legyen időtöltésünk. Ehhez kell a szakszervezeti művelődési szerveknek segítséget adniok, ajánlások formájában.

Ne erőszakolják, hanem ajánlják az üdülők is művelődési programjaikat. Az üdülők kulturális munkájáról az elismerés hangján szólhatok. Meg kell azonban jegyeznem, hogy 1968 óta az üdülőkben vagy azok egy részénél takarékossági okokra hivatkozva megszüntették a lapok előfizetését. Különféle drága játékok vannak, de a tájékoztatást szolgáló lap hiányzik.

A szakszervezeti sajtó körét ki kell bővítenünk. A szakszervezetek nevelési munkájában nagy segítség minden napilap és minden egyéb

sajtóorgánum, továbbá a nem írásos tömegkommunikáció két formája, a rádió és a televízió is. A vidéki sajtó példányszáma az utóbbi időben lényegesen megnövekedett. Összes példányszámuk megközelíti a 800 ezret. A vidéki lapok részletesen foglalkoznak szűkebb hazájuk életével, gondjaival. Nagy hatású propagandaeszköze az a 800 ezer újság a szakszervezeti nevelésnek is. Sok megyei szakszervezeti tanács jól él a helyi sajtó nyújtotta propagandalehetőségekkel, de ez még megközelítőleg sem általános.

A bejáró dolgozók otthon is, munkahelyükön is kívül esnek a közművelődés hatósugarán, és mert sok közöttük a hiányos alapműveltségű, az analfabétizmus vagy legalább félanalfabétizmus újratermelődésének veszélyét is magukban hordozzák. Borsodban elsősorban a Bányász Szakszervezet siet segítségükre különféle ismeretterjesztő és művészeti körműsoroknak a bányászlakta településeken való rendszeres bemutatásával. Hasonló munka tapasztalható a Lenin Kohászati Művek és Ózd vonzási körében, de igen sok még a kieső, a rendszeres közművelődési hatásoktól mentes terület.

Igen jól halad a nagymúltú borsodi munkáskönyvtár-hálózat történetének feltárása, füzetsorozatban történő megjelentetése. Már több füzet meg is jelent, s ezekben megtalálhatók az értékes megyei munkásmozgalmi múzeum alapjai, de ennek ügye lelassult, valahol elakadt. Érdemes lenne felélénkíteni, mert az egyetemes magyar munkáskultúra szempontjából nagy értékű adalékokkal és dokumentumokkal szolgál.

A szakszervezeti művészeti munka nem öncélú, és nem lehet egyszerű műsorpolitikai engedmények révén jövedelmező bevételi forrás sem. Csakúgy nem, mint a szakszervezeti mozik némelyike, amelyik — feledve közművelődési feladatát — szélesre tárja kapuit az eszmei értéktelenségek előtt, és gyakorlatilag a fenntartó művelődési háznak pusztán bevételi forrása, nem pedig a közművelődés eszköze.

A közművelődési intézményhálózat fejlesztésének kapcsán érdemes megszívlelni az országos népművelési konferencia ajánlását s a X. pártkongresszus határozatát a munkáslakta települések művelődési intézményekkel való ellátásának fontosságáról és gazdasági költségviseléséről, a fenntartási terhek vállalásáról. A tervezésnél pedig jobban kellene támaszkodni az immár hatesztendős lehetőségre, a közös fenntartásra, amelynek Borsodban igen jó példái vannak Ózdon, Leninvárosban, Kazincbarcikán.

BALLÓK FERENC,
a Borsodi Hőerőmű szakszervezeti bizottságának titkára:

— A villamosenergia-ipar III. ötéves tervdokumentumában előírták, hogy a fellépő villamosenergia csúcsigény 1965-höz viszonyítva, 1970-ben az 1993 Megawattról el kell hogy érje a közel 3 ezer Megawattot. Vagyis 50,5 százalékkal kell hogy emelkedjék. A tervezett évi átlagos növekmény 8,5 százalékos volt. Lényegében hasonló arányban kellett a termelést is növelni. E feladatoknak a villamosenergia iparág maradéktalanul eleget tett. Eközben kimagasló módon, átlagosan évi 6—7 százalékkal emelte a munka termelékenységét is.

A reform bevezetése óta eltelt három esztendőben az ipar átlagához képest több vonatkozásban kedvezőbb gazdálkodási eredmények születtek, elsősorban a termelékenység emelésében. A Tröszt szakszervezeti tanácsa és szakszervezeti bizottsága nagy súlyt fektetett a munkaverseny és az üzemi demokrácia fejlesztésére. Iparágunkban nem az egyéni, hanem a brigádverseny vált be, ugyanis minden területen kollektív munka folyik. A szocialista brigádmozgalomban vagy a brigádversenyben kettős feladatunk volt: egyik a mennyiségi és minőségi tervek végrehajtása, a másik olyan tudatformálás a verseny során, hogy dolgozóink tisztában legyenek azzal, hogy a villamosenergia-termelés az ország legkisebb lakásától kezdve a legfontosabb üzemig nagyon szükséges.

Mivel a villamosenergia-ipar rendkívüli mértékben eszközigényes, termelését nem egyedül a gazdaságossági szempontok szerint alakíthatja ki. A villamosenergia-törvény értelmében köteles a fogyasztók igényeit mindenkor maradéktalanul kielégíteni, és ez a kötelezettség több ízben jelentős többletköltség viselését kényszeríti az iparágra.

Eszközigényességünk és a kötött árrendszer hatással van a dolgozók jövedelemszintjére is és annak nem kielégítő alakulását idézi elő. A munkások és alkalmazottak pénzbeli személyi jövedelme emelkedésének üteme az előző évhez viszonyítva a következők szerint alakult: 1968-ban 1,1 százalék, 1969-ben 2,5 százalék és 1970-ben 3,9 százalék. Az 1970. évi értékben olyan speciális bér is szerepel, amely nem az általános szabályozók alapján, hanem átmenetileg, a gyöngyösi Gagarin Erőmű beruházását segítő kormányintézkedés révén állott elő. A 3,9 százalék is messze elmaradt azonban a szocialista nagyüzemi dolgozók jövedelmének, a Gáspár elvtárs által említett 5,5 százalékos emelkedésétől.

Az iparági munkáslétszám az elmúlt öt év alatt gyakorlatilag nem emelkedett, annak ellenére, hogy termelő kapacitásunk több mint

50 százalékkal nőtt. A munkaerő-fluktuáció azonban az elmúlt két-három évben emelkedett. Ennek következtében fő probléma a felhígulás és — főleg budapesti vállalatoknál, ahol a munkáslétszám jelentősen csökkent — a termelési feladatok ellátása. Nehezíti a helyzetünket az is, hogy a tervszerű szakmunkásképzésből kikerülő utánpótlásnak még a fele sem marad az iparágban, hanem a nagyobb kereseti lehetőségeket biztosító iparágakba mennek el.

Iparágunk dolgozói becsülettel teljesítették a III. ötéves tervben meghatározott feladatokat, s a munkavédelmi, üzemegészségügyi, szociális körülmények javítására a vállalatok gazdasági és mozgalmi szervei nagy gondot fordítottak. Munkavédelmi és az üzemegészségügyi beruházásokra 18 millió Ft-ot, a biztonsági védőeszközökre, felszerelésekre 7,5 millió Ft-ot fordítottunk. Mind a gazdasági, mind a szakszervezeti szervek nevében ígérhetem, hogy a villamosenergia-ipar dolgozói a múlthoz hasonlóan segítik a IV. ötéves terv fő feladatainak megoldását, kielégítik a népgazdaság villamos- és hőenergia igényét. Ehhez azonban szükséges a kormány, illetőleg a SZOT segítsége is.

MÉSZÁROS ISTVÁN,
szocialista brigádvezető (Oroszlány):

— A szocialista brigádmozgalom az oroszlányi szénbányászatban több mint egyévtizedes múltra tekint vissza. Ez alatt az idő alatt számos termelési, és nevelési feladatot sikerült megoldania e nagyszerű mozgalomnak. Az elért eredmények vitathatatlanul igazolják a mozgalom létjogosultságát, és azt, hogy érdemes volt életre hívni, ápolni, szükség szerint továbbfejleszteni. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy vállalatunk az utóbbi három évben a szocialista brigádok helytállása révén egyszer a Minisztertanács és a SZOT Vörös Vándorzászlaját nyerte el, elmúlt évi eredménye alapján pedig kiváló vállalat lett, üzemi részlege élüzemi címet és elismerő oklevelet kapott. Három éve vagyok szocialista brigádvezető. Brigádommal a szénbányászat egyik legkorszerűbb frontfejtésén dolgozom. Az itt működő nagy teljesítményű jövesztő- és rakodógép nagymértékben mentesít bennünket a nehéz fizikai munkától. Ez a fejlett technika szükségessé tette azonban a magas szakképzettség megszerzését is. Ezt brigádunk tagjai is jól tudják, éppen ezért igyekeztek magukat továbbképezni, és ma már olyan szakképzettség birtokában vannak, amely biztosítja ezeknek a korszerű gépeknek a zavartalan üzemeltetését. Ennek figyelembevételével vállalásainkat az utóbbi időben a termelési terv teljesítésén és túlteljesítésén kívül főleg az általános

és a politikai műveltség megszerzésére, illetőleg gyarapítására tettük meg. Brigádunk minden tagja párt-, KISZ- vagy szakszervezeti oktatásban vesz részt, mindenhol ott vagyunk, ahol városunk fejlesztése érdekében társadalmi munkát kell végezni. Megkaptuk az anyagi és erkölcsi elismerést, külön dicséretet kaptunk azért, hogy az 1970-es évben brigádunknak csupán egy, három napon túl gyógyuló balesete volt. Ez a tény a brigád tagjainak fegyelmezettségét bizonyítja.

Nálunk a vezetők hallgatnak a szocialista brigádokra, odafigyelnek véleményükre. Nemcsak akkor tanácskoznak velünk, amikor gondokkal küzdenek, hanem akkor is, amikor jól megy a munka és nincs különösebb probléma. Ezt nagyra értékeljük, mert véleményünk szerint ez az üzemi demokrácia egyik alapkérdése.

A szénbányászattal kapcsolatos problémák az utóbbi időben zavarólag hatottak, és nem váltottak ki jó hatást a szocialista brigádok között sem. Brigádunk tagjai minden alkalommal bejöttek ugyan dolgozni a szabad szombatokon, vasárnapokon, de sok kritika hangzott el részükről. Nem tudták megérteni, hogy mi idézte elő ezt a helyzetet, és a magyarázatot nem tartották kielégítőnek. A túlzott igénybevétel zavarólag hatott a tanulásban, a szórakozásban és a pihenésben. Nehezítette számunkra a termelésen kívül álló egyéb vállalásunk teljesítését.

Üzemünk dolgozói — beleértve brigádunk tagjait is — sérelmesnek tartották, hogy a gyakorlatban nem 44, hanem 48, sőt ennél is több órás munkahétben kellett dolgoznunk az elmúlt időszakban, és ugyanez várható a jövőben is. Ezért üzemünk dolgozói örömmel vették tudomásul a kormány utóbbi időben történt intézkedéseit a szénbányászattal, illetve az ott dolgozókkal kapcsolatban. Örömmel nyugtázták Kádár elvtárs nyilatkozatát, amelyet pártunk X. kongresszusán elmondott.

ARATÓ ÁRPÁD,
a Budapesti Közlekedési Vállalat
Szakszervezeti Tanácsának titkára:

— A III. ötéves terv számottevő fejlődése ellenére sem tudott közlekedésünk lépést tartani az emelkedett igényekkel. De az elmaradás az utóbbi években jelentős feszültséget is okozott a lakosság körében. E feszültség miatt is és a nehézségek következtében ma már mindazok, akiknek köze van fővárosunk közlekedéséhez, ezt az ügyet kiemelten kezelik. Nagy segítséget jelent számunkra, hogy a budapesti pártbizottság, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége és az állami szervek megkülön-

böztetett módon foglalkoznak a közlekedéssel és annak fejlődését a lakáskérdés megoldásával szinte egyenrangú kérdésként kezelik. Sajnos, ez nem mindig volt így. Ennek köszönhető, hogy a gyorsabb ütemű fejlesztéshez a vállalat jelentős segítséget kapott a kormánytól.

Belső erőforrásból is jelentős erőfeszítéseket teszünk: nagyarányú szakmunkásképzésbe kezdtünk, jelenleg 1100 ipari tanulója van a vállalatnak; bevezettük a kalauz nélküli üzemmódot, s ezzel 4 és félezer fővel csökkentettük a közlekedés munkaerőgondját, megfelelő forgalmi irányító szervezetet hoztunk létre, célszerűbb módszereket alkalmazunk; anyagi ösztönzési rendszerünk az utazóközönség további kiszolgálását célozza; széles körű programot dolgoztunk ki a dolgozók szociális helyzetének és munkakörülményeinek javítására; az ipari munkásoknál 6500 főnél áttértünk a 44 órás munkahétre. Több száz család számára jelentős lakásépítési akcióba kezdtünk; saját üdülőnk fejlesztése mellett a SZOT szállodaépítési programjában is részt veszünk; egyre kulturáltabb munkásszállóink kialakítása; jelentős anyagi eszközöket fordítunk bölcsődék és óvodák fenntartására.

Ezeknek az intézkedéseknek a végrehajtásához kedvezőbb feltételek álltak rendelkezésünkre a gazdaságirányítás reformjának bevezetése és a közlekedési vállalatok összevonása óta.

A IV. ötéves terv az eddigieknél jóval nagyobb ütemű fejlődést biztosít a fővárosi közlekedés számára. Jól tudjuk, hogy bármilyen nagy erőfeszítéseket tesz a közlekedési vállalat, a ráháruló feladatokat egyedül nem tudja megoldani. Erről a helyről is kérjük a közlekedéshez kapcsolódó vállalatokat, hogy jobban segítsenek bennünket feladataink végrehajtásában. Arra kérjük őket, hogy a városi közlekedés igényeinek megfelelő járműveket gyártsanak, és folyamatosan biztosítsák az üzemeltetéshez szükséges alkatrészeket. Kérjük az építőipart is, hogy a legfontosabb üzemi létesítményeink gyorsabb megépítésével segítsék a tervben szereplő beruházások mielőbbi megvalósítását.

Nyíltan meg kell mondani, hogy a nagy erőfeszítések, a fokozott fejlődés ellenére, a közlekedés nehézségei még hosszú időre megmaradnak. Helyesnek tartanánk, ha a közvélemény a helyzet és a javulás lehetőségeiről hűbb tájékoztatást kapna. Ez nagyon fontos számunkra ahhoz, hogy dolgozóink valamivel higgadtabb légkörben végezzék munkájukat.

Legnagyobb gondunk a munkaerőhiány, a forgalmi dolgozók túlzott igénybevétele. Sokat túlóráznak, kevés a szabad idejük. Tekintélyes részük havi 250—300 órát tölt munkában. Járművezetőink többségének egy hónapban mindössze két szabadnapot tudunk adni.

50 százaléknak napi munkaidejét két részben kell ledolgozni. Az éjjeli műszak, a vasárnap és ünnepnapokon végzett munka, a hajnali kezdés és késői munkavégzés, az időjárási viszontagságok, a rendszertelen életmód rendkívül nehezíti a közlekedési munkásgenerációk kialakítását is. A több szabad idő, a szabad szombatok igénye a fiatalok s különösen a nődolgozók részéről jelentkezik sürgetőbben.

Kérjük a kongresszus támogatását, hogy a különböző szervek bevonásával segítsen a budapesti közlekedéshez múlhatatlanul szükséges létszám megteremtésén. Jólesően vesszük tudomásul, hogy a Minisztertanács is foglalkozik a jövőben a budapesti közlekedéssel.

GERD MUHR,
a Német Szövetségi Köztársaság
Szakszervezeti Szövetségének (DGB) alelnöke:*

— A DGB küldöttsége, amely az elmúlt februárban látogatott Magyarországra, elmélyítette ismereteinket az Önök munkájáról és népük eredményeiről, valamint azokról a nehézségekről, amelyeket eközben le kellett küzdeniök. Biztosíthatom Önöket, hogy ezek a teljesítményeik nemcsak a szövetségi köztársaságban, hanem világszerte is elismerést nyernek.

Szövetségeink kapcsolatainál senki sem tagadja a különböző és néha ellentétes álláspontokat, sem társadalompolitikai, sem szakszervezeti kérdésekben. Azonban az ellentétek kiemelése helyett — a politikába és szervezeteink belső ügyeibe való beavatkozásról lemondva — mindkettőnk hasznára szolgáló, közös feladataink felé kívánunk fordulni.

A Német Szakszervezeti Szövetség, valamint a hozzá tartozó szakszervezetek Önökkel együtt meg vannak győződve arról, hogy létezik egy sor olyan közös kérdés, amelyben hasznosnak mutatkozik a tapasztalatcsere. Ilyenek például: a nők különleges védelme a munkafolyamatokban, a munkafeltételek, a munkavédelmi kérdések, a szakmai kiképzés vagy akár a szociális biztonság és a lakásprobléma.

Szeretnék azonban emlékeztetni olyan problémákra is, amelyek egyre erősebb mértékben közelednek felénk, és amelyek csak nemzetközileg oldhatók meg: a tömegek elnyomorodása a fejlődő országokban, a levegő szennyeződése vagy a környezetvédelem. Itt különösképpen felmerül az a kérdés, hogy megengedhetjük-e egyáltalán magunknak, hogy lemondjunk a nemzetközi kapcsolatokról. A szakszervezeteknek e téren nem szabad félreállniok.

* A Német Szövetségi Köztársaság szakszervezeti központja.

Mindnyájan ismerjük azt a borzalmas sorsot, amelyet Európa csaknem valamennyi népe ennek az évszázadnak az első felében átélt. Ismerjük azonban az okokat is, és tudjuk, hogy ezeknek nem kell, sőt nem is szabad megismétlődniök. A DGB ezért teljes mértékben támogatja a Willy Brandt vezetése alatt álló szövetségi kormány keleti politikáját, és meg vagyunk győződve arról, hogy kapcsolataink elmélyítése is hozzájárul a Kelet és a Nyugat közötti enyhüléshez, és ezzel a béke fenntartásához, amely nélkül nem létezik szakszervezeti munka, nem létezik haladás.

FABÓK ZOLTÁN,
a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének főtitkára:

— A béke biztosítékának ára van. Annak, hogy életszínvonalunk még bizonyos értelemben elmarad a fejlett tőkésországok dolgozóinak életszínvonalától, egyik legfőbb oka az, hogy a világ népeinek még csak egyharmada képezi a szocialista tábort. A világ termelési kapacitásának egyharmadát termeljük meg, ugyanakkor biztosítékot kell teremteni arra, hogy ne csak eszmei igazságunk legyen, hanem ennek gyakorlatilag, tettekkel is érvényt tudjunk szerezni. Közismert, hogy mit jelent számunkra az a tudatosan alkalmazott amerikai imperialista politika, melynek során az USA 75 milliárd dollárt fordít fegyverkezésre, s minket arra kényszerít, hogy ezzel az anyagi erővel a magunk anyagi erejét állítsuk szembe. Tudatosan és szándékosan akadályozza ezzel fejlődésünket, hiszen mindannyian tudjuk, mit jelentene, ha ezt a hatalmas összeget népünk életszínvonalának emelésére fordíthatnánk. Ennek a mérhetetlen tehernek a javarészét elsősorban a szovjet népek vállalják, mert hiszen mi bármilyen jó szándékkal is próbálnánk megvédeni a világ békéjét, erre nem lennénk képesek. A szovjet nép tudatosan vállalja ezt a nagy áldozatot, s ezért mi köszönettel tartozunk. Szükséges hangsúlyozni, hogy mennyivel jobban tudnánk segíteni az elmaradt népek felemelkedését is, ha ezzel az összeggel a Szovjetunió a fejlődésben levő országokat támogathatná.

A szocialista országokban mindenkinek — a legegyszerűbb embertől a legfelelősebb vezetőkig — egyértelműen az a véleménye, hogy háborút semmilyen módon nem szabad még egyszer engedni a világon, mert a mai technikai fejlettség, a mai hadieszközök mellett ez az emberiség végpusztulásával járna.

Korunk olyan új jelenséggel áll szemben, amelynek — ha nem mérjük fel idejében a veszélyeket — ugyanolyan súlyos következményei lehetnek az emberiség számára, mint egy világháború. En-

nek komoly és konkrét jelei már mutatkoznak. Nemrégen jelent meg a sajtóban, hogy Kanada összes szabad vizeit le kellett zárni, mert az embereket pusztulással fenyegeti. Európa legnagyobb szennycsatornájának nevezik a Majnát és a Rajnát. A hazánkba jövő folyók vize 95 százalékban már szennyezetten érkezik. Nálunk is már veszélyes tünetek jelentkeznek. Tömören azzal fejezem ki és abban foglalom össze a dolog lényegét, hogy az embernek meg kell tanulnia a természettel is békés egymás mellett élésben létezni.

A természet pusztítása egyértelmű önmagunk elpusztításával. Az ember a természet gyermeke. A természet nem ellensége, hanem szülőanyja az emberiségnek, és ha az emberiség elpusztítja a természetes környezetet, önmagát is elpusztítja. Ez arra figyelmeztet bennünket, hogy bármit teszünk, a távlatokat is le kell mérnünk, mert ha ezt nem tesszük, akkor olyan káros helyzetet teremthetünk magunknak, aminek a korrigálása csak nagyon nehezen vagy egyáltalán nem lehetséges.

A mi szakszervezetünk hatásköre az alapvető kommunális szolgáltatásokra terjed ki. Ide tartozik a víz, a csatornázás, a lakáskarbantartás, a kertészet, a kéményseprés és sok egyéb olyan tevékenység, amelynek hivatása, hogy életfeltételeinket biztosítva kellemes, jó környezetet alakítson ki.

Ha az eredményeket nézzük, egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy a mi társadalmunk, a mi politikánk felismerte és számolt is hosszabb távon azokkal a problémákkal, amelyeket elmondottam. Éppen ezért központi vezetőségünk a nemzetközi tapasztalatainkat is összesítve, már 1968 tavaszán kialakította véleményét, javaslatait a szolgáltatásokról és azokat a SZOT elnöksége elé terjesztette. A SZOT elnöksége egyetértett az állásfoglalásokkal, javaslatokkal, és azzal is nagy segítséget nyújtott, hogy figyelemmel kísérte a határozatok sorsát, és a kormány asztalára is letéve, kormányintézkedések is születtek ezekből.

A IV. ötéves tervben az ipar 32—34 százalékos fejlesztésével szemben a kommunális szolgáltatások 62 százalékkal fejlődnek, ezen belül a víz- és csatornafejlesztés 65 százalékkal. Az ipari szolgáltatások fejlődése, amelyek a nők helyzetének javításával is szorosan összefüggnek, 80—100 százalékos lesz. Ezekkel a tervekkel elégedettek lehetünk, de ez olyan gondokat vet fel, hogy lesz-e kivel, lesz-e miből megvalósítani ezeket a terveket? Én nem a panasz hangján akarok szólni a munkaerőhelyzetről. Tudomásul kell vennünk, hogy ez a 10 millió magyar, mint objektív valóság létezik és évente csak egy-két ezrelékkel szaporodik. Tehát a jövőben a termelés fejlesztésének egyetlen járható útja van: a társadalom termelőerejének észszerűbb, célszerűbb kihasználása.

Nálunk, a mi területünkön is van munkaerőhiány. Biztos vagyok abban, hogy ez a gond is megoldódik majd, mert a szolgáltatás olyan ága a társadalmi termelésnek, amelyet minden körülmények között el kell végezni. S ahol az okos szó és az érvek nem használnak, ott majd hat a társadalmi kényszer. De mi szeretnénk, ha nem a társadalmi kényszer hatására, hanem a tudatos és tervszerű cselekvés hatására alakítanánk a munkaerő- és bérpolitikánkat is.

SZABÓ CSABÁNÉ,
a Csepel és Környéke Vendéglátóipari Vállalat csoportvezetője:

— Az előirányzatok szerint a vendéglátóipar forgalma 5 év alatt közel 40 százalékkal emelkedik. Ez igen nagy követelmény, mert a tervezett forgalomnak több mint 50 százalékát a meglevő hálózatban kell realizálni. Ezenkívül nemcsak a mennyiségi növekedésről kell gondoskodnunk, hanem minden területen a szolgáltatási színvonal növeléséről és a kulturáltság fokozásáról is.

Régebben a forgalmi tervek teljesítésének nagyobbik problémája az volt, hogy miből, most pedig az, hogy kivel. A vendéglátóiparban már nemcsak a szezonban, de máskor is munkaerőhiány van. A létesítmények működnek, új szállodák gombamódra nőnek, az üdülők, üzemi éttermek működése és sikeres eredménye azoktól függ, akik benne dolgoznak. Tehát az emberektől. Ezért kell behatóan foglalkozni problémáikkal. Javítani kell a vendéglátásban a kollektív és a személyi feltételeket. Múlhatatlanul szükséges a technika, a gépesítés fejlesztése, a szellőzés biztosítása, a mosogatás gépesítése, azért is, mert nem lesz majd vállalkozó, aki ezeket a nehéz munkákat 45—50—60 fokos melegben elvégezze.

Tudjuk, hogy igen nehéz dolog a vendéglátásban a munkaidő csökkentésének megvalósítása, mégis ez a kérdés előbb-utóbb napirendre kerül, és megoldandó feladat lesz. A vállalatok és szakszervezeti szerveink foglalkoznak is ezzel. De segítséget is kell kérnünk, mert a szakma saját erejéből ezt nem tudja megoldani.

A szakmánkban dolgozók 70 százaléka nő, és kedvezően növekszik a fiatalok aránya. A nők és fiatalok helyzetének jobbá tétele érdekében a párt, a kormány és a szakszervezeti szervek megfelelő elveket alakítottak ki, jó határozatokat hoztak. A nők és a fiatalok azt szeretnék, hogy a jó elveket és határozatokat folyamatosan, tehát ne divatként és ne látványosságszerűen váltsuk valóra. Ne alakuljon ki nemek között vagy nemzedékek között valami eltérés. Munkánk, ambícióink reális elbírálását kérjük, segítséget, bátorítást, bizalmat. Bátrabban adjanak szakmai, gazdasági, társadalmi és ter-

mészetesen mozgalmi, szakszervezeti megbízatásokat és feladatokat. Nem kérünk jogtalan előnyöket, de ne csak most, a határozatok megjelenése után foglalkozzanak velünk és necsak akkor vegyenek észre egy-egy tehetséges fiatal nőt vagy férfit, amikor az illető esetleg már más vállalat felé orientálódik.

Szó volt a rossz és a jó anyagi körülmények között dolgozó vállalatokról és arról, hogy sok esetben ne csak a nyereség tegye lehetővé a dolgozók helyzetének javítását. Mi ezt kiegészítjük azzal, hogy vannak szegény és gazdag szakmák. A szabályozókon túl szükségesnek tartjuk elvonni társadalmunkban a más ágazatok rovására esetenként elért jogtalan nyereséget, és segíteni azokat a vállalatokat, szakmákat, amelyek a társadalom részére hasznos munkát végeznek, de a feltételek miatt, önhibájukon kívül nem tudnak megfelelő eredményt elérni.

KETTLER PÁL,
az Épületasztalosipari és Faipari Vállalat vezérigazgatója:

— Az érdekek védelmét csak egy járható úton biztosíthatjuk: a munka szerinti elosztás útján. Ez csak a gyárakban egyszerű — bár sok gondot okoz —, de az élet ennél sokkal bonyolultabb, nem szorítható a gyárak falai közé. Az értékesítés is fontos aktusa a gazdasági folyamatnak, az érdekeket itt is védeni kell. Az új gazdaságirányítási rendszerrel léptünk egyet előre, de a nagyüzemek társadalmilag hasznos munkája nem kap mindig megfelelő elismerést, mert termékeik jelentős részének maximált ára van. Azért húzza a nagyüzem a rövidebbet, mert ha ugyanazt a terméket egy kis üzem gyártja, annyiért adhatja el, amennyiért tudja, nem ritkán annyiért, amennyit nem szégyell kérni érte. A kereskedelemnek érdeke az is, hogy a drágábbat vegye, mert a haszonkulcs azonos. Ha a termék minősége rosszabb, az sem baj akkor, ha hiánycikkről van szó.

A nagyüzemi munkásság anyagi elismeréséhez a kiutat sokan a bérek, illetőleg a személyi jövedelmek erőteljesebb központi rendezésében látják. A nagyüzemek érdekeit jobban lehetne védeni akkor, ha a munka szerinti elosztás elvéhez következetesek lennénk a piacon is. A népgazdaságnak sok olyan árura is szüksége van, amelyet az alacsonyabb termelékenységű üzemek állítanak elő, de a normális az lenne, ha az árakat ezeknek a termékeknek a ráfordításai determinálnák, ahol pedig ennél magasabb hatékonysággal, gazdaságosabban állítják őket elő, ott keletkezzék többlethaszon. Ezt a többletjövedelmet azután az állam differenciáltan elvonhatná. Ez a differenciálás teremthetné meg az alapot ahhoz, hogy a nagyüzemi munkásság hátrányos helyzetén változtassunk.

A nagyüzemi munkásoknak elsősorban érdekük, hogy könnyebbé váljék a munka, hogy a tudomány, a technika megsokszorozza erejüket. Az építőipar a népgazdaság fejlődését nagymértékben meghatározza. Ma még általában fékezi a fejlődést, mert nem tudunk annyit építeni, amennyit rendelnek. Éleződnek az ellentmondások az építkezés kezdeti és befejező szakasza között, mert elveszítjük azokat az előnyöket, amelyeket a kőművesmunka során nyertünk. Azért kell gyorsan befejezni az építőipar iparosítását, mert másképp a ráfordítások nem csökkenthetők, mert másképp a drága technika, a nagyértékű eszközök — a rossz kihasználás miatt — az embereknek nem barátai, hanem ellenségei lesznek, mert nem válik lehetővé a nyereség realizálása, a személyi jövedelmek emelkedése.

Az építőiparban jól érzékelhető a központi akarat, a központi elgondolások valóraváltása, de baj van az értelmezésével. Azt mindenki természetesnek tartja, hogy az állami lakásépítkezésekhez minden iparágnak, amely a kivitelezésben részt vesz, teljesítenie kell a kötelezettségét. A kötelezettségek azonban csak egyes vállalatokra vonatkoznak, mert mindennapos, hogy nincsenek szerelvények, ezért importálni kell azokat, pedig hasonló termékeket exportálunk. Legújabban a hazai fákhoz sem tudunk hozzájutni, és emiatt kell visszafogni például a parkettagyártást, pedig van fa, exportra is jut belőle. Az utóbbi hónapokban könyörögni kell a teherautókért, mert a fuvarozó vállalatoknak nem üzlet az építkezések kiszolgálása. Azon a címen, hogy a vállalati nyereség növelése népgazdasági érdek, azok a rendelők kapnak előnyös kiszolgálást, akik felárat fizetnek. Felárakkal nem lehet a lakásépítési programot megvalósítani, mert akkor nem lesz elég pénzünk ahhoz, hogy az 1 millió lakást felépítsük.

A nagyüzemi munkásság szervezeti, öntudatbeli erősítését jelentősen befolyásolja például az, hogy milyen magatartást tanúsítanak a vezetők a gyárakban, a minisztériumokban, a vezető szervekben vagy a kormányban. A jó példának egyetlen kiindulópontja lehet: a népgazdasági érdekek primátusának biztosítása. A közelmúltban 26 társammal vezetőképző tanfolyamon vettem részt. Vitát váltott ki, hogy a vállalati vezetők kötelesek-e előnyben részesíteni a népgazdasági érdeket, ha az nem esik egybe a vállalati érdekekkel. Három szerint igen, nyolcan tartózkodtak az állásfoglalástól, 15-en pedig azt vallották, hogy nekik ehhez semmi közük, törődjön ezzel a kormány vagy a minisztérium, ők a vállalati érdekekért felelősek. Ez a szemlélet egyre szélesebb lesz, és levonja az energiát a tényleges munkától, a hasznot pedig a tisztességesebbektől vagy ügyetlenebbektől, de közben megrontja a légkört a kollektíván belül.

LÉKA TIVADAR,
az Ózdi Kohászati Üzemek
vállalati szakszervezeti tanácsának titkára:

— Minden kohászati vállalatnál bevezettük az általános munkaidő-csökkentést úgy, hogy az eredmények, valamint dolgozóink keresete nem csökkent. A túlóráztatás nem növekedett az elmúlt időszakban, sőt volt olyan vállalat — az Ózdi Kohászati Üzemek —, ahol azonos szinten maradt a 3 évvel ezelőttivel.

A gazdasági célok teljesítésének és túlteljesítésének egyik fontos emelője volt a szocialista munkaversenymozgalom, amely a jubileumi évfordulók tiszteletére bontakozott ki. Pártunk X. kongresszusára való felkészülés jegyében olyan eredmények születtek, amelyeknek alapján kohászati vállalataink nagy többsége kitüntetésben részesült, köztük az Ózdi Kohászati Üzemek elnyerte a kongresszusi oklevelet és a MT—SZOT Vörös Vándorzászlót. A szocialista munkaverseny nagy lehetőséget teremt a belső tartalékok feltárására. Éppen ezért javasoltuk szakmai kongresszusunkon is, hogy tovább kell fejleszteni a vállalatok közötti versenyformákat.

Az elmúlt négy év folyamán jelentősen javult az anyagi ösztönzés, a bérarányok finomodtak az önálló bérgazdálkodás kialakításában. Előtérbe került a nők és fiatalok bérhelyzetének javítása is. A fejlődés ellenére is az a véleményünk, hogy a kohászati szakmák bérfejlesztésének üteme elmarad az egyéb iparágakétól. Ha ezen a téren sürgős intézkedés nem történik, akkor a nehéz-, melegkohász és öntő szakmában súlyos munkaerőgondjaink lesznek, s ennek a többi iparágra is kihatása lehet. A beszámoló megállapítja, hogy a nyereség számos esetben nem reálisan tükrözte az egyes vállalatok hatékonyságát. Ez a megállapítás a kohászatra úgy is igaz, hogy évről évre többet és jobban dolgozunk, mégis hátrányos a helyzetünk más, fiatal vállalatokkal szemben.

Nehéz fizikai munkát végző melegüzemi dolgozóink — főleg a régi vállalatoknál — többször felvetették, mi is többször sürgettük, hogy 20 évvel ezelőtt meghatározott korkedvezményes munkaköröket újra szükséges felülvizsgálni, mert elavult, nem tart lépést az élettel. A vasasszakszervezet XXVI. kongresszusa is sürgette e kérdésben az intézkedéseket. Ugyancsak a nyugdíjkorhatár-megállapítással összefüggő kérdés a kohászati vállalatoknál a vasúti szállítást végző dolgozók korkedvezménye. Célszerűnek tartanánk a MÁV-hoz hasonlóan a kedvezmény bevezetését. Ez nemcsak a Lenin Kohászati Művek, hanem az egész kohászat gondja.

Vállalatainknál a kollektív szerződésekkel egyidejűleg foglalkozunk a törzsgárda-szabályzat elkészítésével is. A felvetett problémák

megoldása segíthetné a vállalati vezetőket abban, hogy nagyobb megbecsülésben részesüljenek a nehéz fizikai és melegártalomnak kitett kohászok, öntők és a melegüzemi kisegítők is. Ehhez a vállalati lehetőségek minimálisak, s e kérdések megnyugtató rendezéséhez kérjük és várjuk a minisztériumi vezetés, valamint a SZOT további segítségét.

A kulturális ellátottságról és a szakszervezeti kulturális intézményekről megállapítja a beszámoló, hogy a gazdaságirányítás korszerűsített rendszere a művelődésügyet is befolyásolta, felszínre hozott számos ellentmondást is. Azt tapasztaljuk megyénkben is, hogy nemcsak a kereskedelmi és szolgáltató vállalatok hagyják figyelmen kívül a művelődéspolitikai szempontokat, hanem az országos rendező szervek is. Egy-egy rendezvény költségei magasabbak, mint a korábbi időszakban voltak. A kulturális ellátottság azonos szinten tartása csak addig volt lehetséges, amíg a múlt évben meg nem jelent egy olyan rendelet, amely megtiltja a vállalatoknak, hogy saját erejükből fokozzák hozzájárulásukat az ellátás gondjainak enyhítésére. A Szakszervezetek Országos Tanácsának a segítségét kérjük. Megyénkben, de az egész vasas területen megvan a készség ahhoz, hogy dolgozóink kulturális és sportolási lehetőségeit elősegítő objektumokat a vállalati költségek között támogassák. Véleményünk szerint azonban a részesedési alapból azért sem lehet hosszú távon támogatást nyújtani, mert a létesítmények állagának megóvása, felújítása, karbantartása akkora összegeket emésztene fel, amely nem tenné lehetővé a vállalatok helyes szándékú bér- és jövedelempolitikájának megvalósítását.

A javulás ellenére sem kielégítő ipari városaink áruellátottsága. Ózdon és megyénk más városaiban is joggal bírálják ezt, és megoldásához a kormány hathatós segítségét kérjük. Dolgozóink nem tartják kielégítőnek az ellenőrzés hatékonyságát sem, s nagyobb segítséget kérnek a Szakszervezetek Országos Tanácsától a burkolt áremelések és a minőségromlások megakadályozására. Ugyanakkor a minisztériumok vezetőit is kérjük erre, mert Borsod megyében az áreltérések különösen az alacsony keresetűeket érintik.

KISBÉNYI MÁRIA,
a Műanyagipari Kutató Intézet tudományos munkatársa, szakszervezeti bizalmi:

— A párt tudománypolitikai irányelvei és a gazdasági mechanizmus kialakítása során a kutatóintézetek helyzete megváltozott. Korábban zömmel költségvetésből gazdálkodó intézmények voltak, ma pedig vállalati jelleggel gazdálkodunk. Kutatásainkat az ipar meg-

rendeli, s az érte kapott pénzből fedezzük intézetünk fenntartási költségeit. A tudománypolitikai irányelveknek az volt a célja, hogy a kutatást az ipar felé fordítsa, az ipar szolgálatába állítsa.

Az első három év kedvező tapasztalatokat hozott. Szeretném, ha felfigyelnének erre, mert úgy érzem, hogy a kutatóintézeteknek a szerepe nagyon fontos lesz a következő időszakban, és azt hiszem, tanulhatunk ezekből a tapasztalatokból.

A mi intézetünk, a Műanyagipari Kutató Intézet — de úgy tudom, a többi ipari kutatóintézet is — mind a három évet jelentős gazdasági sikerrel zárta. Jelentősen megnőtt az intézeti eredmények kiáramlása és ipari realizálása. A korábbi években felhalmozódott tapasztalat és a még nem realizálódott eredmények mind kiáramlottak az intézetből. Sok, eddig elvontabb kutatási témával foglalkozó, jól felkészült kutatót iparilag realizálható témák kutatására szorított rá az új helyzet, és sikerült magas színvonalú eredményeket elérniük.

Ugyancsak pozitívumként könyvelhető el, hogy a kutatókban tudatosodott a kutatási ráfordítások nagysága, annak aránya az elért eredményekhez. A kutatás gazdaságossági kérdései élő problémává váltak, s jelentősen nőtt a gazdasági szemlélet, a világpiaci helyzet, az árak alakulásának ismerete. Az intézet jó munkájáért, hatékonyságáért minden egyes dolgozó felelősséget érez. Szinte személyesen próbáljuk megszerezni a kutatási megrendeléseket, személyes kapcsolatokat építünk ki az ipari vállalatokkal, sokszor a legfiatalabb és a legkisebb beosztású mérnök kollégák is maguk szaladgálnak az ipari megbízásokért.

Az új mechanizmus, valamint a tudománypolitikai irányelvek ösztönzőleg hatottak a szakmai továbbképzésre és a szakmai színvonal növelésére. A tudománypolitikai irányelveknek az a célja is kezdi éreztetni hatását, hogy a tudományos fokozatok megszerzésénél a kutatók figyelmét az iparilag fontos témák felé fordítsák.

Intézetünk 43 millió Ft-os önköltséggel dolgozott 1970-ben, s ezzel szemben az iparban 500 millió Ft termelési értéket produkáltunk. Ez azt jelenti, hogy egy forint értékű kutatás 10 Ft termelési értéket hozott létre az iparban. Ez nagyon nagy szám, mert azt jelenti, hogy szinte tízszeres a hatékonysága a kutatási eredményünknek. Ez nagyon jó hatásfok, ha arra gondolunk, hogy a legfejlettebb országokban a 10 százalékos hatékonyság is sokszor kielégítő és eredményesnek mondható.

A vállalati jelleg kialakulásával a dolgozók olyan ösztönzési rendszerhez jutottak, mint az ipari üzemek. Reméljük, hogy lehetőségünk nyílik majd olyan jellegű problémákat is megoldani, amelyeket a vállalatoknál már sikerült: mint például a lakásproblémák, az

üdültetési gondok stb. megszüntetése. Az intézeti törzsgárda kialakulását is segítették a vállalati jellegű ösztönzési eszközök. Kezd csökkenni a kutatóintézetek és az ipar között korábban kialakult, az életszínvonalbeli és bérszínvonalbeli különbség. Még azonban nem szűnt meg az ipar elszívó hatása.

Negatív tapasztalat viszont az, hogy a vállalatok csak a munka eredményét hajlandók megfizetni, az eredménytelen próbálkozások költségeit nem vállalják. Nem vállalnak kockázatot, szívesebben adnak rövid átfutású, kisvolumenű feladatokat. A témák száma ezáltal jelentősen megnőtt, és sok apró kutatásra vagyunk kénytelenek szétforgácsolni erőinket.

A kutatási eredmények megnövekedett kiáramlása, a kockázattal járó kutatások finanszírozásának nehézsége, a vezető kutatókat egyre jobban igénybe vevő piacszerzési gondok rohamosan vezetnek az intézet szellemi kiürüléséhez, vagyis az új eredményekkel való feltöltődés sebessége jóval kisebb, mint a kiáramlásé. Fokozza ezt, hogy az új gazdasági mechanizmusra való áttérésnél az intézetek nem kaptak forgóalapot, jelentősen visszafogták a műszer- és géppark felújítását, és így jelentős elavulás állt be.

Sok esetben találkoztunk azzal, hogy az ipar nem ismeri a nálunk született, a magyar folyóiratokban publikált eredményeinket. Hozzánk fordul és megrendelést ad fel olyan munkára, amit korábban publikáltunk is. Rosszabb eset, ha nem is érdeklődik, hanem önállóan próbálnak vagy kutatgatni, vagy esetleg rossz irányba terelni a műszaki fejlesztésüket. Szeretnénk felhívni az ipari üzemek, vállalatok figyelmét arra, hogy kutatómunkánk jellegénél fogva állandóan figyeljük a külföldi szakirodalmat. Tájékozottak vagyunk a modern eredményekről, s ha hozzánk fordulnak akár tanácsért, akár pedig külföldi licencvásárlás alkalmával, adaptálásoknál segítségért, nagyon sok esetben nyújtunk olyan segítséget a számukra, ami a műszaki fejlesztés előmozdítását biztosítja.

KASZÁS ISTVÁN,
a Tatabányai Szénbányászati Vállalat
szakszervezeti tanácsának titkára:

— Az utóbbi időben nagy hangsúlyt kapott az üzemi demokrácia. Őszintén elmondjuk, hogy nem egészen értettük, hogy miért ez a gyakori emlegetés, hiszen kormányrendelet határozza meg, hogy meg kell tartani a termelési tanácskozást. Azonban olyan nagy hangsúlyt kapott ez, hogy gondolkozni kezdtünk azon, hogy a felsőbb szervek nem mást akarnak-e? Ezt a „mást" kellett nekünk megnéz-

nünk, hogy tulajdonképpen a mi sajátos helyzetünkben hogyan és mint értendő az üzemi demokrácia.

Nálunk gyakorlattá vált, hogy amikor valamiben bizonytalanok vagyunk — és elég sok mindenben bizonytalankodunk —, akkor a dolgozókhoz fordulunk. Megbeszéljük a feladatokat a 900 bizalmival, a különböző brigádok vezetőivel és az egyéb vezetőkkel is. Körülbelül ezer dolgozóval tanácskoztunk, mire meg tudtuk fogalmazni, hogy tulajdonképpen mi is ez a „más". Rájöttünk arra, hogy abban az üzemben, ahol üzemi demokrácia van, ott van cselekvési egység, ott a dolgozók és a vezetők között a kapcsolat jó. Ahol üzemi demokrácia van, ott van munkaszervezés, ott van anyagellátás, ahol pedig van anyagellátás és munkaszervezés, ott van kereset. Rögtön tudtuk, hogy az életszínvonal-politikának egyik fontos megjelenése az üzemi demokrácia.

Nagyon nagy utat tettünk meg, míg erre rájöttünk. Rádöbbentünk arra, hogy az üzemi demokráciát az üzemvezetőkkel nem lehet megoldani. A jó üzemi atmoszférához elsősorban a lőmesterek, az aknászok, a bányamesterek szükségesek, tehát azok, akik napról napra találkoznak a dolgozókkal, akiknek harcba kell menniük a tekintélyért. Összehívtuk őket és elmondtuk észrevételeinket, elképzeléseinket. Aztán elmondtuk, hogy mit kérünk tőlük. Ők is elmondták nekünk gondolataikat. Többek között azt, hogy milyen régóta adósak voltunk ezzel a beszélgetéssel. Szemünkre vetették azt is, hogy a bérfejlesztésnél „alapbéresítettük" a vasárnapi műszakot. Igazat adtunk, és ígértük, hogy kijavítjuk. De félreérthetetlenül elmondtuk, hogy kissé többet tegyenek, többet adjanak a vezetők, mint amit előír a Munka Törvénykönyve.

Ennek a hosszú útnak megvolt az eredménye: erre nagyon büszkék vagyunk. Három üzemből összevontuk a 19/a aknát, és ez az üzem, amely 1300 emberrel dolgozik, az összevonás után olyan jó eredményeket ért el, hogy élüzem lett. Ez pedig az üzemi demokrácia kézzelfogható eredménye volt.

STEPHEN McGONAGLE,
az Ír Szakszervezetek Kongresszusa
Végrehajtó Bizottságának tagja:

— A mi országunk megosztott ország. Mi, az ír nép, egy kormányt szeretnénk, de nekünk mégis kettőt adott a történelem. Tekintettel arra, hogy van egy Észak-Írország és egy Írország, a szakszervezeti mozgalom kénytelen volt létrehozni egy külön észak-írországi bizottságot, amely az észak-írországi ügyekkel foglalkozik. De két

végrehajtó bizottságot nem akarunk, mert hiszen egységes mozgalom a mienk. Igyekszünk azonban az észak-írországi dolgozók ügyeit, az ottani speciális kérdéseket az észak-írországi bizottság hatáskörébe utalni.

Az ország közéletében végbemenő zavarok nehéz feladatokat rónak a szakszervezetekre is. Az észak-írországi bizottság legfontosabb feladata a békéért, a demokratikus jogokért és az élet nagyobb mértékű demokratizálásáért való küzdelem. Távolabbi céljaink természetesen az ír nép életszínvonalának lényeges emelésére irányulnak. Mi a társadalom integráns részei vagyunk. Elsődleges feladatunk, hogy a kormányt arra kényszerítsük, ösztönözzük, hogy a társadalmi igazságot szem előtt tartva, a nép érdekében kormányozzon.

Írországi dolgozó társaim kívánságát fejezem ki, amikor arról szólok, hogy a mi népünk is szeretne a proletár internacionalizmus alapján nagymértékben hozzájárulni a nemzetközi szolidaritás megerősítéséhez. Meggyőződésünk, hogy kongresszusunk, a legmagasabb erkölcsi elvektől vezéreltetve igyekszik ennek megfelelni.

HASSAN MEID,
az Iraki Szakszervezetek Általános Szövetségének területi titkára:

— Az iraki munkásosztály fokozott figyelemmel kíséri az új gazdasági mechanizmus által elért impozáns sikereket. Az iraki sajtó nagy érdeklődéssel tudósítja népünket a magyar gazdasági mechanizmus eredményeiről, s teszi ezt azzal a nyilvánvaló céllal, hogy nemzeti sajátosságainknak, társadalmi viszonyainknak és gazdasági adottságainknak megfelelően hasznosítsuk országunkban eredményeiket.

Az Iraki Szakszervezetek Általános Szövetségét szoros baráti kapcsolatok fűzik a magyar szakszervezetekhez. E kapcsolatok alapja az a közös harc, amelyet a szocializmus építéséért folytatunk, s az, hogy együtt harcolunk a cionizmus és az imperializmus arra irányuló törekvései ellen, hogy feltartóztassák történelmi harcunkat, hogy leverjék a fejlődő országok társadalmi és nemzeti forradalmait, s újabb háborút szítsanak Indokínában, a Közel-Keleten, Latin-Amerikában és Afrikában.

Ezek az agresszív erők arcátlanul beavatkoznak a függetlenné vált és a szocializmust építő országok belügyeibe. Az iraki munkásosztály e kísérletekkel szemben erősíti harci egységét, magasra emeli az imperializmus és a cionizmus elleni küzdelem zászlaját. Minden erőnkkel küzdünk azért, hogy véget vessünk a monopó-

liumok és a nagytőke uralmának, gazdasági befolyásának, hogy lehetőség nyíljék a föld népei számára, hogy békében, szabadságban, jólétben éljenek.

Az iraki munkásosztály napjainkban az osztályharc új szakaszába lép. Arra törekszünk, hogy felcseréljük a kapitalista termelési viszonyokat emberibb viszonyokkal, olyanokkal, amelyek a munkát és a munkást magasztalják és amelyek véget vetnek az ember ember által való kizsákmányolásának. E célok megvalósítása érdekében a július 17-i forradalom kormánya, a Baath-párt vezetésével számos munkástörvényt hozott. Ezek közül is legjelentősebb az új munkatörvény, amely a munkát minden munkaképes és dolgozni hajlandó ember szent kötelességének tartja, megtiltja az erőszakos elbocsátást, biztosítja a munkások alapvető jogait, és 20 napos évi szabadságot biztosít a könnyűipari, 30 napos évi szabadságot a nehéz fizikai munkát végző dolgozók számára. A munkatörvény ugyanakkor 8 napos betegszabadságot biztosít a dolgozóknak bármely betegség esetére, kötelezi a munkaadókat a megfelelő munkakörülmények megteremtésére. Előírja például az üzemi étkeztetést és a bölcsődék létesítését. Emellett a törvény a dolgozó nőknek olyan jogokat biztosít, amelyek csak a leghaladóbb munkatörvényekben találhatók. A forradalmi kormány a nyugdíjtörvényben biztosítja a munkások jövőjét, nyugodt öregségét, valamint a család számára emberhez méltó életet a családfő elhunyta után, még abban az esetben is, ha a munkás csupán egyetlen napot dolgozott életében.

Rendkívül jelentősnek tartjuk azt az állami rendeletet is, amely előírja a dolgozók részvételét két képviselő útján a vállalatok igazgatói tanácsában, és a szakszervezeteket a termelés irányításában rendkívül nagy jogkörrel ruházza fel. Elmondhatjuk még, hogy az utóbbi időben sok munkás-kultúrközpontot létesítettünk, s ezekben lehetővé válik a munkáskáderek képzése. Emellett több ezer lakóházat, szanatóriumot, kórházat, szakmunkásképző intézetet létesítettünk.

Az iraki dolgozók ugyanakkor igyekeznek munkájukkal erősíteni a forradalmat, fejleszteni a nemzetgazdaságot. Részt vesznek a népi társadalmi munkában, növelik a termelést. Napjainkban bontakozik ki Irakban a szocialista munkaverseny.

Munkásosztályunk történelmének egyik legnagyobb eseménye volt az Iraki Szakszervezetek Általános Szövetségének III. kongresszusa. Kétségtelen, hogy kongresszusunk jelentős szerepet játszott szakszervezeti életünkben, mivel a kongresszus akkor ült össze, amikor hazánk valamennyi dolgozóját sikerült egy szervezetbe tömöríteni és amikor a szakszervezeti élet konszolidálódott hazánkban.

LUIS HERNAN SABOGAL,
a Kolumbiai Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének küldötte:

— Látogatásaink és a kapott tájékoztatások nagy segítséget jelentenek számunkra. A magyar nép és a magyar dolgozók előrehaladása és jóléte, a szocialista országok közötti együttműködés fejlődése, a tudomány és a technika terén elért eredmények bizonyítják, hogy a proletariátus politikája és ideológiája, a marxizmus—leninizmus legyőzhetetlen. Bizonyítják, hogy a dolgozók és a nép úgy biztosítja jövőjét, ha fejleszti öntudatát, erősíti szervezettségét és egységét és megszerzi a hatalmat. Önök jogos büszkeséggel mutattak nekünk utat.

A magyar küldöttségek, amelyek országunkban jártak, meggyőződhettek arról, hogy milyen változatos és bonyolult formái vannak hazánkban az osztályharcnak. Az észak-amerikai imperializmus és a kolumbiai burzsoázia az elmúlt 25 évben a legkegyetlenebb barbárságnak vetett alá bennünket mind a városokban, mind vidéken. Megsemmisítette gazdasági, politikai vívmányainkat, korlátozta jogainkat, papírronggyá változtatta törvényeinket. De egyre erősödik a kolumbiai nép és a munkásosztály öntudata, politikai határozottsága, szervezettsége, harcossága. Az állandó harc azért, hogy leleplezzük az amerikai imperializmust és a szolgálatkész burzsoáziát, hozzájárul befolyásunk növekedéséhez, nemcsak a munkásosztály megosztott szektoraiban, hanem valamennyi társadalmi rétegben, az egész országban.

Az akcióegység elérése, a harc koordinálása és a szakszervezetek szervezeti felépítésének átalakítása iparáganként minden szinten jól halad előre. Lehetővé tette, hogy március 8-án megrendezzük legegységesebb demonstrációnkat, a nemzeti tiltakozást a megélhetési költségek, a munkanélküliség, a megtorlások és az észak-amerikai imperializmus ellen. Ezek a megmozdulások egyben nemzetközi szolidaritási mozgalmak, amelyek a Kuba-ellenes blokád felszámolásáért és a kapcsolatok felvételéért folynak. Küzdünk az amerikai csapatok Vietnamból való kivonásáért, az izraeli csapatok visszavonásáért, és harcba szállunk a chilei népi egységkormány támogatásáért.

Ezen a megmozduláson részt vettek az általános és a középiskolás diákok, az egyetemi hallgatók, a parasztok — több mint 500, latifundisták által ellenőrzött földbirtok lerohanásával — és a proletariátus különféle szektorai az iparvállalatok, a kereskedelem és a szállítás leállításával. Mintegy 50 embert gyilkoltak meg, több száz dolgozót letartóztattak, 100 szakszervezetet jogaik felfüggesztésével és alapjaik befagyasztásával büntettek, és több mint ezer dol-

gozót elbocsátással fenyegettek meg. Ismét bevezették az ostromállapotot, és kemény megtorló intézkedéseket hoztak.

Ezzel a megmozdulással erősödött az öntudat és a harci szellem, folytatódnak az egységes szakszervezeti és népi akciók. A politikai, gazdasági és szociális válság erősödik és újabb összecsapások várhatók.

Az önök sikerei, az egész szocialista rendszer sikerei, bennünket is erősítenek. A népek felszabadításáért folytatott harc tevékenységünk része. A proletár- és népi küzdelmek fellendülése lehetővé teszi majd az észak-amerikai imperializmus végső vereségét, és megnyitja az utat ahhoz, hogy más népek is élvezzék a szocializmus vívmányait.

KARAKAS LÁSZLÓ,
az MSZMP Hajdú megyei bizottságának első titkára:

— A szakszervezetek az ország legnagyobb tömegszervezetei, a munkásosztály legszélesebb osztályszervezetei. Az elmúlt esztendőkben bővült, szélesedett jogkörük, megnőtt politikai szerepük és felelősségük. A Politikai Bizottság 1966-ban határozatot hozott a szakszervezetek tevékenységéről, pártirányításuk továbbfejlesztéséről.

Lassan öt év telik el a Politikai Bizottság határozatának megjelenése óta. Az alapelveket pártunk IX. kongresszusa határozattá emelte, a X. kongresszus pedig már ezek alapján minősíthette a végzett munkát igen eredményesnek, megerősítve és továbbfejlesztve, a társadalmi elvárásokhoz igazítva a tennivalókat. Megállapította azt, hogy a hozott határozatokat időarányosan és egészében véve végrehajtottuk. Ezt bizonyítja a XXII. kongresszusunk is.

Céljaink, feladataink világosak. A végrehajtásban azonban eltérő a gazdasági és a társadalmi szervek feladata, felelőssége is. A munkamegosztás, a jó munkakapcsolat jelentősége a többi között abban van, hogy ki-ki a maga szerepköréből fakadó feladatait lássa el jól és maradéktalanul.

Közismert, hogy a szakszervezeti mozgalom képviseletében a SZOT milyen nagy tekintélyre tett szert. Korrekt és az egész társadalom javát szolgáló munkakapcsolatokat alakított ki és ápol a legfelsőbb állami szervekkel. Egy-két eset kivételével más a helyzet a szakszervezetek központi vezetőségei, elnökségei és a partner gazdasági szervek, a minisztériumok és más állami szervek kapcsolatában, együttműködésében. Nem eléggé kiterjedt, nem eléggé elvi és nem is eléggé gyümölcsöző ez a kapcsolat.

Az utóbbi időben több helyen is előfordult, hogy a munkások kisebb vagy nagyobb csoportját érintő fontos kérdésekben intézkedtek a gazdasági vezetők anélkül, hogy a helyi szakszervezeti szervek véleményét kikérték, illetőleg ismerték volna. Ez esetenként megbosszulta magát.

A szakszervezeti és az állami, gazdasági szervek munkájának összefüggésével, munkamegosztásával foglalkoznunk kell, mert ezek döntően befolyásolják a munkát ma és a jövőben is. Úgy tűnik, mintha a SZOT és a kormány talán az indokoltnál vagy a szükségesnél is több kérdést vonna saját hatáskörébe. Meg lehetne vizsgálni, hogy ezek közül melyek azok a legfontosabbak, amelyek a munkásosztály, a társadalom szempontjából feltétlenül odatartoznak, és melyek azok, amelyekkel helyesebb lenne, ha az egyes iparági szakszervezetek és minisztériumok foglalkoznának. Részükre nagyobb lehetőséget kellene biztosítani ahhoz, hogy saját dolgozóik ügyeinek intézésében mindaddig elmehessenek, eljárhassanak, amíg nem sértik az ágazatok vagy a dolgozók érdekeit. Ellenkező esetben változatlanul hiányozni fog a szakmák részére máris kívánatosnak tartott és eddig is elérhető politikai, szakmai súly, önállóság, az ezzel járó felelősség is. Mindez azért is indokolt, hogy a szakmák kellő alapossággal, az érintett rétegek helyzetének, törekvéseinek valóságos ismeretében, felelősséggel járhassanak el. Az intézkedéseknél az eddigieknél jobban kell számolnunk mindkét területen az apparátusok jogállásával, kialakult munkamódszerével.

Sok problémával, nehézséggel ismerkedhettünk meg a szakmai főtitkárok hozzászólásaiból. Nagyrészt kritikusan értékelték a minisztériumok és a gazdasági vezetők munkájának fogyatékosságát. Ez helyes, de csak úgy lehet teljes a kép, ha saját házunk táját is ugyanilyen kritikusan vizsgáljuk. A munkamegosztás továbbfejlesztésénél ugyanis tekintettel kell lenni az állami, államigazgatási, gazdasági szervek hatáskörére. Az szmt és a szakmai megyebizottság nehezen tudja követni azokat az intézkedéseket, amelyekben a területeket is érintő feladatokról van szó. Ma még az a helyzet, hogy a feladatok elhatárolása nyomon kísérhető a SZOT és a szakmák kongresszusáig, estenként a központi vezetőségek és a minisztériumok egyes döntéséig. Azonban nagyon nehezen a vállalatok, főképpen a gyáregységek szintjén. Ez év január 1-től — a Gazdasági Bizottság döntése óta — van némi javulás, de a probléma még egyáltalán nem oldódott meg. Az így kialakult helyzet sok nehézséget okoz a helyi politikai munka jobb szervezésében, hatékonyságának fokozásában.

Változatlanul alapvető feladata valamennyi párt-, szakszervezeti és állami szervnek, hogy maximálisan segítséget adjon a szakszer-

vezeti alapszervezetek tevékenységéhez. A felső- és középszervek munkájában az alapszervezeti vagy a helyi munka megítélésében még jobban figyelembe kell venni azt, hogy a fő terhet ott hordozzák, és az alapkérdések ott realizálódnak.

NICOLAS GEORGES LAHAM,
a Libanoni Munkások és Alkalmazottak Szakszervezete Szövetségének titkára:

— A libanoni munkásosztály nagyra értékeli a magyar nép sikereit és vívmányait. Örömmel töltenek el bennünket a szocialista országok eredményei, amelyeket az élet bármely területén elérnek, mert ezek egyben a nemzetközi munkásosztály sikerei is. A magyar dolgozók eredményes munkája a szocialista világrendszer győzelmeinek és sikereinek is lényeges eleme. Ez az alkotó munka erősíti a szocializmus győzelmébe vetett hitünket. Az önök győzelmei erőt adnak a nemzetközi munkásosztálynak az imperializmus, a reakció és a monopóliumok ellen, valamint a szabadságért, a függetlenségért, a demokráciáért, a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi haladásért folytatott harcához.

De a magyar munkásosztály vívmányai erőt adnak a világ nemzeti felszabadító mozgalmainak is. Ezekből a győzelmekből erőt merítenek a világ népei, erőt merít a hős vietnami nép, erőt merít Laosz és Kambodzsa népe, a koreai nép. De hatalmas erőt merítenek a magyar nép sikereiből az imperializmus és a cionizmus ellen küzdő arab népek is.

A libanoni munkásosztály hősies harcot vív a világ haladó nemzeti és társadalmi erőivel együtt az imperialista-cionista agresszióval, amelyet a nemzetközi imperializmus támogatását élvező Izrael intézett az arab népek ellen. Libanon déli határait szinte napról napra agresszív támadások érik. A fegyveres banditizmus védtelen asszonyok, gyermekek és állampolgárok között szedi áldozatait, és óriási anyagi károkat okoz országunknak. Meggyőződésünk, hogyha az Amerikai Egyesült Államok nem nyújtana maximális katonai, anyagi és erkölcsi támogatást az izraeli agresszoroknak, akkor azok sohasem vették volna a bátorságot ahhoz, hogy agressziókat kövessenek el az arab országok ellen, és ahhoz, hogy visszautasítsák, semmibe vegyék az ENSZ és a Biztonsági Tanács közel-keleti határozatait.

Az arab népek hősiesen szembeszállnak az izraeli agresszióval, és eltökélt szándékuk, hogy felszámolják az agresszió következményeit, felszabadítják a megszállt arab területeket. Az arab népek

a legkülönbözőbb eszközökkel harcolnak e cél érdekében. Ezt a küzdelmüket támogatják és segítik a szocialista országok, élükön a Szovjetunióval, és támogatják a világ szabadság- és békeszerető erőit. Nagyra értékeljük ezt a támogatást.

A palesztinai ellenállás napjainkban két tűz között harcol: egyrészt a cionista agresszorokkal, másrészt az arab reakcióval, különösen Jordániában, amelynek uralkodó osztálya nemcsak az ellenállás, hanem az egész palesztinai kérdés felszámolására törekszik. A libanoni munkásosztály kitartóan küzd a palesztinai nép igazságos ügyéért. Libanonban a dolgozók, az egész munkásosztály küzd életszínvonalának emeléséért, anyagi és társadalmi helyzetének javításáért, a munkásosztály és a szakszervezeti mozgalom egységének megteremtéséért, a burzsoázia által fenyegetett demokratikus és szakszervezeti szabadságjogok védelméért. Az elmúlt évben jelentős lépést tettünk az egység irányában: a Libanonban működő szakszervezeti szövetségek konföderációra léptek. A libanoni munkásosztály éppen ennek az egységnek a révén számos fontos vívmányt ért el. 1971. február elején a munkásosztálynak sikerült kiharcolnia az egészségügyi ellátást. Tovább folytatjuk harcunkat a drágaság, különösen az alapvető népélelmezési cikkek árainak emelkedése ellen. Harcolunk a lakbérek csökkentéséért, mivel azok a munkások jövedelmének 30—40 százalékát emésztik fel. Szakszervezetünk programjában szerepel még a munkásosztályt sújtó adók csökkentése, a kötelező, ingyenes elemi oktatás bevezetése és az, hogy az egészségügyi ellátást a mezőgazdasági dolgozókra is terjesszék ki.

BAZWI HASSAN,
a Marokkói Munkásszövetség küldötte:

— Az a győzelem, amelyet a magyar nép a munkásosztály vezetésével a szocializmus építésében elért, a nemzetközi jelentőségű eredmények szerves részét, valamennyi nép kincsét képezik. Az önök múltbeli küzdelmei igen nagymértékben hasonlítanak azokhoz a harcokhoz, amelyeket a marokkói nép vív. Marokkóban a munkásosztályt és a népet gyalázatos módon kizsákmányolják, és határtalan megtorlásoknak vetik alá. Országunk jelenlegi helyzetét a népakarat meghamisításának politikája jellemzi. A kormányzó körök, amikor jónak tartják, úgynevezett referendumokat és választásokat szerveznek. De ezek senkit sem tévesztenek meg, sem az ország belsejében, sem határain kívül. Gazdasági életünk gyors ütemben visszafejlődik. A munkások és a tömegek viselik ennek a terhét. Dolgozó elvtársaink bérét hosszú ideje rögzítették, ugyanakkor az árak

szédületesen emelkednek. Ez hozzájárul a dolgozók és néptömegek életszínvonalának súlyos csökkentéséhez. Ezenkívül növekszik a munkanélküliség, napirenden vannak a jogtalan elbocsátások, főleg a szakszervezeti vezetők köréből. Ezenkívül tovább folyik a paraszti tömegek elszegényedése és a földtől való megfosztása.

Az oktatásra a tudatlanság és a népbutítás alapjainak megerősítése a jellemző. Mindössze 1 412 000 tanuló van hazánkban, holott az általános-, középiskolai vagy egyetemi hallgatói korban levők száma 7 millió. Nyilvánvaló, hogy ebből a népellenes politikából a marokkói kivételezetteknek csak igen kis százaléka húz hasznot, valamint az idegen tőkések, akik kiszívják gazdaságunk életerejét, kirabolják nemzeti kincseinket. Gazdasági életünk függősége a kapitalista országoktól állandóan növekszik.

Ezt a helyzetet csak a marokkói tömegek és a munkásosztály elnyomásával tudják fenntartani. Még a törvényben elismert szakszervezeti jogokat is elvitatják a kormányzó körök. Az újságok rendszeres elkobzásával, vagy a cenzúrával el akarják fojtani a tiltakozás hangját. A munkásosztály megosztására újabb kísérleteket tesznek a kormány zsoldjában álló bábszakszervezetek megteremtésével.

De ezek a megtorlások ahelyett, hogy megtörnének bennünket, csak megerősítik elhatározásunkat a küzdelem folytatására. A munkások, a parasztok és a diákok állandó harcokban fejezik ki a jelenlegi helyzet elutasítását, 3500 munkás lépett sztrájkba a május 1-ét megelőző héten. A kollégiumok és gimnáziumok hallgatói és a diákok több mint egy hónapig sztrájkoltak az oktatásügy hiányosságai miatt. Ebben az évben 5 paraszt vesztette életét a földreformot követő tüntetések során. Meggyőződésünk, hogy a harc, amelyet folytatunk, elválaszthatatlan a haladás erőinek és a nemzeti felszabadító mozgalmaknak a harcaitól. Mi az ő győzelmeiket saját győzelmeinknek tekintjük.

Örömmel fogadjuk a magyar szakszervezetek arab országok iránti segítségét és szolidaritását, amelyeknek területét jogellenesen és a nemzetközi közvélemény ellenére Izrael elfoglalta. Az az Izrael, amely az imperializmus, főleg az amerikai imperializmus hídfőállása, és amely veszélyezteti a világ békéjét. A palesztinai nép problémája, amely egyik fő részese a közel-keleti helyzetnek, sok gondot okoz nekünk. Megbélyegezzük azokat az összeesküvéseket, amelyeket az imperialisták és cionisták szőnek, és az arab reakciósok hajtanak végre szolgai módon, főleg Jordániában.

A magyar és a marokkói munkásosztály egységes abban a segítségben és szolidaritásban, amelyet a vietnami, kambodzsai és laoszi népnek hősies küzdelmében nyújtanak.

HUDSON MOMODU,
a Nigériai Szakszervezeti Kongresszus alelnöke:

— Kongresszusukat olyan időben tartják, amikor a nigériai szakszervezeti mozgalom legkeserűbb harcát vívja a kapitalizmus ellen. E harcra a Központi Munka Szervezet Egyesített Bizottsága mozgósította mind a négy központi munkásszervezetet: a Nigériai Szakszervezeti Kongresszust, az Egyesült Munkás Kongresszust, az Egyesült Munkásfrontot és a Nigériai Dolgozók Tanácsát. Ilyen módon a Központi Munka Szervezet Egyesített Bizottsága Nigéria valamennyi munkását képviseli.

A nemzetgazdaságunk kulcspozícióit kezükben tartó külföldi monopolisták bűnös kizsákmányoló tevékenysége adta meg az ösztönzést a nigériai munkásosztály régen várt egységének létrejöttéhez. A külföldi monopolisták hatalma pénzügyi kombinátokra, vállalatokra, valamint kis üzleti csoportokra terjed ki. Nem a termék, hanem a haszon a lényeges számukra. Nem átlagprofitért, hanem a legmagasabb extraprofitért tevékenykednek. Az ebben a szektorban dolgozó munkások munkaideje a napi 8—12 óra között váltakozik. Nincs munkabiztonság, sem öregkori segélyrendszer. A munka során történt baleseteket a legtöbb esetben az alkalmazott hibájának tekintik, és nem vonatkozik rá a biztosítási rendszer.

A népért és az emberi méltóságért folytatott harcnak az élvonalában a Nigériai Szakszervezeti Kongresszus, az egyetlen harcos nigériai szakszervezeti mozgalom áll. Követeljük Izrael feltétel nélküli visszavonulását minden elfoglalt arab területről. Békét követelünk Indokínában, és felszólítjuk az Egyesült Nemzetek Szervezetét, hogy teljesítse az emberiség iránti kötelességét azáltal, hogy az Egyesült Államok kormányát a világ ítélőszéke elé idézze a Vietnamban és a világ más részein az emberiség ellen elkövetett bűntetteikért.

Hatalmas tüntetésekkel és tömeggyűlésekkel fejeztük ki és fogjuk ezentúl is kifejezni a Vietnammal, Indokínával és a világ más részein működő haladó szellemű mozgalmakkal vállalt szolidaritásunkat.

IZZ ELDIN NASSZER,
a Szíriai Szakszervezetek Általános Szövetségének titkára:

— Örömömre szolgál, hogy kifejezhetem mélységes hálánkat és nagyrabecsülésünket azért a támogatásért és segítségért, amelyben a magyar munkásosztály részesít bennünket a szabadságért és a haladásért vívott nehéz küzdelmünkben.

A szíriai munkásosztálynak sikerült a szakszervezeti mozgalmat olyan demokratikus, népi alapra helyeznie, amely lehetővé teszi történelmi szerepének betöltését. A szíriai munkásosztály a cionista-imperialista agresszió következményei, az állandó fenyegetés és az izraeli területhódító politika ellenére a Baath-párt vezetésével sok sikert ért el, számtalan vívmányt valósított meg. Most nincs alkalom azoknak a vívmányoknak a felsorolásához, amelyeket a Szíriai Szakszervezetek Általános Szövetsége elért a dolgozó tömegek érdekében. Példaképpen megemlítem a munkásosztályunk egyik legnagyobb vívmányát, azt, hogy a Szíriai Arab Köztársaság munkásai ma már családi pótlékban részesülnek, és hogy a munkások 30 képviselővel vesznek részt a nemzetgyűlésben. Ez nagy lépés a munkásosztály szerepének és jelentőségének megszilárdítása felé.

A szíriai munkásosztály aktívan részt vett a szíriai nép által megvalósított szocialista vívmányok védelmében és továbbfejlesztésében, a fejlesztési tervek valóra váltásában. Ezeknek a többségét a szocialista országok segítségével valósítjuk meg. Ezzel kapcsolatban említésre méltó az eufráteszi gát hatalmas terve, amelyet a baráti Szovjetunió segítségével építünk fel.

A szíriai munkásosztály, a gazdasági feladatok végrehajtása mellett, aktívan politizál, minden erejével támogatja az arab ellenállási mozgalmat, a palesztinai partizánokat. A szíriai munkásosztály egységének megszilárdításáért, a gyakorlatban valósítják meg azt a jelszót, amely így szól: Arab nemzet proletárjai egyesüljetek. Meggyőződésünk, hogy az arab munkásosztály egysége az egyedüli helyes út, amely elvezet a nemzeti felszabadító harc győzelméhez, és garantálja a szocializmus alapjainak lerakását hazánkban. E cél érdekében munkásosztályunk fáradságot nem kímélve küzd az arab munkások közötti testvéri kapcsolatok erősítéséért, az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének megszilárdításáért.

A szíriai munkásosztály lankadatlanul küzd a nemzetközi munkásosztály harci egységének megteremtéséért. Minden eszközzel támogatjuk és erősítjük a Szakszervezeti Világszövetséget, szorosra fűzzük kapcsolatainkat a haladó szakszervezeti mozgalmakkal éppúgy, mint erősítjük az antiimperializmust és anticionizmust, valamint a háborúellenes haladó nemzetközi frontot. Aktívan részt veszünk az agresszív háborúk elleni küzdelemben, amelyeket az Amerikai Egyesült Államok vezette nemzetközi imperializmus folytat Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népei ellen.

Az a harc, amelyet az arab nép és különösen a palesztinai forradalom vív az imperializmus és a szocializmus ellen, szerves része annak a nagyszabású nemzetközi küzdelemnek, amelyet a felszabadító mozgalmak vívnak a világ különböző részein a szabadságért,

a függetlenségért, a haladásért és a nemzeti önrendelkezésért. A világ haladó erőinek ma elsőrendű feladatuk, hogy határozottan kiálljanak Indokína, Mozambique és Angola népeinek harca mellett, mint ahogyan kötelességük, hogy szolidaritást vállaljanak a megszállt területek felszabadításáért és az egységes szocialista arab társadalom felépítéséért küzdő arab népekkel.

MANUEL RIOS CABRERA,
a Perui Dolgozók Általános Szövetségének küldötte:

— Tudatában vagyunk a nemzetközi szolidaritás által ránk rótt kötelezettségeinknek. Nagy változások mennek végbe Latin-Amerikában, így nálunk is. Sok eredményt értünk már el a dolgozó nép érdekében, de vannak még megoldatlan feladatok is. A fegyveres erők, a néppel egységben, történelmi jelentőségű reformokat valósítanak meg.

Minden forradalomnak megvan a maga sajátos folyamata, jellegzetessége. Csak idejüket vesztegetik azok, akik hasonlatosságot kívánnak felkutatni a perui forradalom és a kubai vagy az algériai tapasztalatok között. A perui forradalom nem más országok tapasztalatainak lemásolása vagy utánzása, hanem új történelmi jelenség. Az Alvarado tábornok vezette forradalom ma szilárdabb, mint bármikor, ezért forradalmunk védelme a munkásosztály szakszervezeti érdekeinek védelmét is jelenti.

Rokonszenvvel figyeljük a Chilei Köztársaságban végbemenő változásokat is. Igaz, a problémák minden országban mások, következésképpen a megoldásukra tett lépések is eltérnek egymástól, de az is kétségtelen, hogy valamennyien népeink jólétét akarjuk biztosítani.

ROBERT WEISS,
az Osztrák Szakszervezeti Szövetség elnökségének tagja:

— A szakszervezetek Ausztriában különleges helyet foglalnak el. Minden dolgozó, minden munkás, alkalmazott helyet talál ebben a közös szervezetben, tekintet nélkül politikai vagy világnézetére. Az Osztrák Szakszervezeti Szövetség olyan erős, hogy akarata ellenére semmilyen törvény vagy egyéb akció nem jöhet létre. A szakszervezeti szövetség Ausztriában hatalmas gazdasági, szociálpolitikai, kulturális és politikai tényező. Ezért erős befolyással van az

ország minden területén arra, hogy a dolgozó emberek érdekét tartsák szem előtt. Fő feladatunkat abban látjuk, hogy biztosítsuk a teljes foglalkoztatottságot, erősítsük a szociális törvényhozást, növeljük a beleszólás jogát a társadalombiztosításba, gondoskodjunk az időskorúakról.

A jelenlegi szociáldemokrata kormány, dr. Kreisky kancellár vezetésével, arra törekszik, hogy a korábbi polgári kormánynál jobb politikát folytasson a munkások és az alkalmazottak érdekében. Néhány nappal ezelőtt Ausztriában hatalmas választási sikert értünk el. Nagyon örültünk annak, hogy ismét Franz Jonast választották meg az osztrák szövetségi elnökké. A szakszervezetek ezt a választást teljes erővel támogatták. Ez az ország nyugodt fejlődésének biztosítéka.

Ezért azt remélhetem, hogyha kiépítjük szakszervezeti szövetségeink eszmecseréjét — függetlenül a nemzetközi szövetségekhez való tartozástól —, akkor ezt azért tesszük, mert a szakszervezeteknek minden országban a dolgozó emberek közös problémáit kell megoldaniuk. Éppen a jelenlegi gyors fejlődés, például a automatizálás kényszerít bennünket a tapasztalatcserére, hogy elveinkhez híven tevékenységünk középpontjába a dolgozó embert állítsuk. Ne a gép uralkodjék az emberen, hanem az ember a gépen. Ez a legfőbb és legnemesebb feladata most a szakszervezetnek amellett a harc mellett, amelyet az életszínvonal emeléséért és a dolgozó emberek érdekvédelméért folytat.

SALAH M. SALAH,
a Palesztinai Általános Munkásszövetség
Végrehajtó Bizottságának tagja:

— Önök is büszkén emlékeznek arra a segítségre, amit a Szovjetunió nyújtott önöknek, hogy sikeresen fel tudják építeni hazájukat. Mi, palesztinaiak, a legnagyobb megbecsüléssel és hálával szólunk a Szovjetunióról, amely Lenin vezetésével a szabadság és a függetlenség otthonává vált. Lenin nemcsak a szovjet nép, hanem mindannyiunk, a világ bármely részén élő és harcoló munkásosztály tanítója.

Népem, a palesztinai arab nép, a létéért küzd napjainkban, és rendkívül kegyetlen körülmények között él. Küzdelmünk sokoldalú és keserves, mint ahogy maga a palesztinai kérdés is rendkívül bonyolult..

A palesztinai nép az elmúlt évtizedek tapasztalataiból tudja, hogy Izrael fajgyűlölő, területhódító állam.

A palesztinai ellenállási mozgalmat olyan kísérletnek tekintjük, amely hivatott megtestesíteni a népi, felszabadító háború módszerét, és amely egyben az arab felszabadító mozgalom és a haladó forradalmi erők élcsapatának a szerepét is betölti. Kétségtelen, hogy az 1967. júniusi vereség hozta felszínre a palesztinai partizánmozgalmat és adott neki törvényes formát. De a partizánmozgalom már évekkel megelőzte a júniusi háborút, elsőrendű feladata az volt és ma is az, hogy fegyverrel szálljon szembe a nemzetközi imperializmussal, a fajgyűlölő cionista mozgalommal és az arab reakcióval.

Bár a palesztinaiak hiszik, hogy harcukat végül siker koronázza, mégis — a forradalmár őszinteségével — szólni kell azokról a súlyos és sorsdöntő problémákról, amelyekkel szembe kell néznünk, és ha ezeket nem orvosoljuk idejében, megfelelő határozottsággal, akkor a palesztinai és az arab nép ügyét veszélyeztetjük. Ezek a problémák: kinek a vezetésével valósítjuk meg a nemzeti egységet; elkötelezett és világos forradalmi ideológiát kell-e követnünk; milyen legyen a vezető párt osztályösszetétele és szervezeti formája; meg kell határozni arab és nemzetközi szövetségeseinket és ellenségeinket. Meg kell találni a módot és az eszközöket ahhoz, hogy miként vegyük fel a harcot a palesztinai kérdés felszámolására irányuló összeesküvésekkel, az arab reakció és különösen a jordániai uralkodó osztály részéről ellenünk végrehajtott vérfürdőkkel szemben.

LORENZO ERAZMO MORAN,
a Panamai Köztársaság Dolgozói Szakszervezeti Szövetségének titkára:

— A Panamai Köztársaság Dolgozói Szakszervezeti Szövetsége évek óta magasra tartja a harc zászlaját, amely a dolgozó osztályok jobb jövője felé mutat és küzd az észak-amerikai imperializmus által bitorolt Panama-csatorna zóna teljes területi szuverenitásáért. Nagy eredményeket értünk el a Népi Szakszervezeti Mozgalom szervezésében. Új szakszervezetek alakultak, melyeknek létrehozásában közreműködtünk. Nem állíthatnám, hogy minden téren sikert arattunk, hiszen az Egyesült Államok imperializmusának rendkívül erős befolyása van Panamában. Nagy gazdasági erőforrásokkal és jó szervezettséggel rendelkezik; élvezi a Köztársaság Dolgozói Szövetségének támogatását; segíti az Egyesült Államok követségének és az Amerikai Intézet a szabad szakszervezeti mozgalom fejlesztésére szervezett közvetlen beavatkozását a panamai ügyekbe. Az utóbbi szervezetnek az a célja, hogy összeesküvést szervezzen a népi kor-

mányok ellen és védje az észak-amerikai érdekeket. Ennek ellenére olyan vezetőkkel rendelkezünk, akiknek egyértelmű az állásfoglalásuk, és akik a panamai munkásokat képviselik az autonóm állami szervekben, mint amilyen a Társadalombiztosítási Pénztár, a Minimális Béreket Megállapító Országos Bizottság, az Árellenőrző Bizottság, az Oktatási Reformbizottság.

Május elsejére egységbizottságot alakítottunk a Panamai Köztársaságban és három nagygyűlést vettünk tervbe. A Köztársasági Dolgozók Szövetsége visszautasította a részvételt az egységgyűléseken. Politikánkról annyit, hogy a Panamai Kommunista Pártot 41 évi fennállása után sem ismerik el. Reméljük, hogy, bár a forradalmi kormány minden politikai pártot betiltott, tanulmányozni fogja a pártok működésének engedélyezését, és ennek során a Panamai Kommunista Pártot is elismeri.

Jelenleg a kormány kapcsolatai szívélyesek a Panamai Köztársaság Dolgozói Szakszervezeti Szövetségével, így Budapestre történt elutazásom előtt szervezetünk egyetlen vezetője sem volt bebörtönözve Panamában.

EL HAG ABDEL RAHMAN,
a Szudáni Általános Munkásszövetség főtitkárhelyettese:

— A szudáni munkások tudják, hogy bármilyen győzelmet érnek el önök vagy más szocialista ország, az a mi győzelmünk is. A Szudáni Általános Munkásszövetség mély hálát érez mozgalmuk iránt, és köszönetet mond mindazokért a tapasztalatokért, amelyeket a magyar munkásosztály szerzett. Számunkra is nagyon értékes a segítségük s mindazok a tapasztalatok, ismeretek, amelyekhez hozzájuthatunk és megszerezhetünk a világ különböző részein, de különösen a baráti, szocialista országok szakszervezeteivel kiépített szoros kapcsolatok révén.

Szakszervezeteink között létrejött szoros kapcsolatokon kívül összeköt bennünket a Szakszervezeti Világszövetség forradalmi szervezete is, amely hősiesen irányítja a nemzetközi szakszervezeti mozgalom harcát. A Szakszervezeti Világszövetség hatalmas felelősséget vállal magára, amikor szervezi és mozgósítja a világ dolgozóit a munkásosztály jogaiért, boldogságáért, a szocializmusért, a békéért, a kapitalizmus és a monopóliumok ellen. Mi rendkívül nagyra értékeljük a Szakszervezeti Világszövetség internacionalista tevékenységét. Kormányunk és szakszervezeti mozgalmunk elismerését bizonyítja az a beszéd, amelyet forradalmi kormányunk elnöke, Nimeri mondott abból az alkalomból, hogy az SZVSZ Végrehajtó Bizottsága

Khartoumban tartotta tanácskozását. „Forradalmi kormányunk nagyra értékeli azt a szerepet, amelyet a Szakszervezeti Világszövetség tölt be a világ legkülönbözőbb részein élő munkások jogainak védelméért, a világbéke megőrzéséért és a nemzeti felszabadító mozgalmak támogatásáért. A Szakszervezeti Világszövetség együtt harcol mindazokkal, akik állhatatosan küzdenek a gyarmatosítás és a neokolonializmus ellen. Tiszteletem és nagyrabecsülésem a Szakszervezeti Világszövetségnek, hogy minden földrészen kiáll a népek önrendelkezése és szuverenitása mellett, támogatta és támogatja a nemzeti felszabadulásért küzdő népeket. A Szakszervezeti Világszövetség, amely a nemzetközi szakszervezeti mozgalmat irányítja és egyesíti sorait, a munkásosztály és az emberiség javát szolgáló közös harc és szolidaritás szilárd bástyája."

HAGI ABDULCADIRL,
a Szomáliai Általános Munkásszövetség titkára:

— Biztosíthatom a küldötteket arról, hogy a kongresszus tapasztalatait felhasználjuk munkánk javítására. Ma, amikor munkánkat a hivatalos szervek megakadályozzák, mindent elkövetünk annak érdekében, hogy ezeket az igazságtalan intézkedéseket felszámolják. Szövetségünk szolidaritását nyilvánítja a felszabadítási mozgalmakkal Afrikában, Ázsiában, Latin-Amerikában. Elítéljük a kisebbségi kormányokat Rhodesiában, Dél-Afrikában. Ugyancsak elítéljük az arab népek elleni izraeli és a hős vietnami népet sújtó amerikai agressziót. Fennhangon követeljük az izraeli csapatok azonnali visszavonulását az arab földről, valamint az amerikai csapatokét vietnami területről.

Tudatában vagyunk annak a nagy segítségnek, amelyben a magyar elvtársak részesítik azokat a népeket, amelyek az imperializmus ellen, a függetlenségükért és a békéért harcolnak. A magyar nép nagy sikereket ér el a szocializmus építésében, s ezek megerősítik harcukat és visszatükröződnek eredményeinkben.

CARLOS DOMINGO,
az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetsége Országos Tanácsának tagja:

— 1968. június 13-a óta rendkívüli állapot van érvényben Uruguayban. Erre hivatkozva, a kormány számtalanszor megsértette az alkotmányt, semmibe vette a parlamentet, lapokat tiltott be, korlátozta a demokratikus szabadságjogokat és a szakszervezetek jo-

gait. Ezt az elnyomó politikát — amely a szakszervezeti tagok ezreinek börtönbe vetését, a közalkalmazottak ezreinek katonai szolgálatba kényszerítését, a szakszervezeti helyiségek bezárását, halottakat és sebesülteket jelent — azzal próbálta igazolni a kormány, hogy rendet kell teremtenie a zűrzavar és az erőszak uralma idején, és biztosítania kell az ország gazdasági fejlődésének a feltételeit.

Az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetsége és a kiterjedt demokratikus erők által vezetett szakszervezeti mozgalom a tömegek nagyarányú részvételével szembeszállt ezzel a helyzettel. A hosszú harcban az állandó erőfeszítés arra irányult, hogy a kezdeményezés a munkásosztály kezében legyen, és mind több dolgozó kapcsolódjék be a küzdelembe. A valódi helyzetet igyekeztünk megmagyarázni, azt, hogy két szemben álló program létezik: a reakcióé, amely a privilégiumok megvédésére törekszik és a szakszervezeti mozgalomé, amely olyan mélyreható változásokért harcol, amelyekkel megszüntethetők az ország gazdasági és szociális problémái.

Ebben az időszakban olyan éles volt az osztályharc, mint soha azelőtt Uruguayban, de az Uruguayi Dolgozók Szövetsége és a szakszervezetek megerősödtek, a dolgozók világosabban látnak, fokozódott az osztályöntudatuk is.

Az utóbbi hónapokban lezajlott események azonban világosan mutatják a kormány vereségét, a csaláson és a zavarkeltésen alapuló politika teljes csődjét. A néptömegek, amelyek egyesültek a harcban a szabadságjogokért és az ország szuverenitásáért, most már politikai téren folytatják küzdelmüket. Ez év február 5-én megalakult a Széles Front nevű politikai mozgalom. Ebben találhatók a kommunista párt, a szocialista párt, a kereszténydemokrata párt, más baloldali erők és a hagyományos pártok jelentős szektorai, amelyeket tekintélyes politikai személyiségek, az uruguayi parlament képviselői és szenátorai vezetnek. Ez a Széles Front, amely a mindannyiunk által elfogadott és előrevinni kívánt program alapján egyesült, március 26-án megválasztotta elnökjelöltjeit az elkövetkezendő, novemberi általános választásokra. Ez a nagygyűlés a legnagyobb volt, amelyet valaha is megtartottak Uruguayban.

Ebben az új helyzetben a szakszervezeti mozgalom erősíti harcát követelései kielégítéséért, elsősorban a béremelésekért és az új szociális törvényekért. Ugyanakkor nagy küzdelmet vív az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetsége programjának teljes megvalósításáért.

MIKIDAD SHABANI KASSANDA,
a Tanganyikai Dolgozók Országos Szövetsége elnökségének tagja:

— A Tanganyikai Dolgozók Országos Szövetsége, Tanzánia népe és dolgozó osztálya nevében hozom önöknek és önökön keresztül minden magyar dolgozónak testvéri és legszívélyesebb üdvözletemet. Köszönetet mondok a magyar Szakszervezetek Országos Tanácsának és minden magyar dolgozónak azért a szívélyes fogadtatásért, amelyben érkezésem óta részesítenek. Nagyon sok sikert kívánok kongresszusukhoz.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSA VITÁJÁNAK ÖSSZEFOGLALÓJA

Előadó:
GÁSPÁR SÁNDOR,
a SZOT főtitkára

A kongresszus vitája a magyar szakszervezeti mozgalom hű keresztmetszetét adta, helyesen ítélve meg a mozgalmat, erényeivel és gyengéivel együtt. Kongresszusunk a szakszervezeti demokráciának fontos fóruma volt. Napirendre kerültek társadalmunk legjelentősebb kérdései. Szó volt a gazdasági építőmunkáról, gazdaságpolitikánkról, az üzemi tennivalókról, a szocialista brigádmozgalom fejlődését segítő feladatokról, az eredményes munkát gátló tényezőkről, kulturális életünk problémaköréről, egyszóval társadalmunk sok fontos kérdéséről.

A mi kongresszusunk nem a számlák benyújtásának a kongresszusa volt, hanem felelős és hozzáértő emberek felelősségteljes tanácskozása. Egy dolgot biztonsággal el lehet mondani: az újonnan megválasztandó vezetők hosszú időre nem lesznek munka nélkül. Az újonnan megválasztandó vezetőségnek az lesz az egyik legfontosabb feladata, hogy a vita minden részletét figyelembe véve alakítsa ki a következő évek tennivalóit. A megválasztásra kerülő Szakszervezetek Országos Tanácsának, s a SZOT elnökségének a lehető legrövidebb időn belül hozzá kell látnia munkatervének kidolgozásához. A munkatervben helyet kell kapnia mindannak, ami a kongresszuson reális javaslatként elhangzott.

Fock Jenőnek, a Minisztertanács elnökének pénteki felszólalására utalva elégedetten állapította meg, hogy a kormány is tanulmányozza a kongresszuson elhangzottakat, s az ebből adódó kormányzati teendőket.

Ha felszólalóink nem is fogalmaztak meg konkrét anyagi igényeket, azért azt is tudnunk kell, hogy változatlanul nagy gondot jelent fejlődésünk gyorsítása. Szó volt itt arról is, hogy jó volna több lakást építeni, a gyermekintézményeket, a szociális és kulturális létesítményeket fejleszteni, csökkenteni a munkaidőt, emelni a nyugdíjakat, javítani a családi pótlék rendszerén. Még olyan igény is megfogalmazódott — teljesen jogosan —, hogy a nem napközis gyer-

mekek is kapjanak az iskolában ebédet. Az említett és további sok más igény is mind reális. Ha csak egyiket kellene a sok közül megoldani, nem volna nehéz helyzetben a párt, a kormány, a szakszervezeti mozgalom. A sok feladat együttvéve azonban nem oldható meg máról holnapra. Meg kell vizsgálnunk, hogy mire van lehetőség, és a feladatokat rangsorolni kell. Gondjainkon csak úgy segíthetünk, ha termelékenyebben dolgozunk, a nemzeti jövedelmet növeljük. Legnagyobb kérdéseink megoldásával is úgy vagyunk, mint az a család, amely, ha például házat akar építeni, előbb fokozottan kell dolgoznia, és egy időre sok mindenről le kell mondania. Nemzeti méretekben is jól meg kell gondolnunk, hogy mi a legfontosabb, s anyagi erőinket mikor mire fordítsuk.

Az árak és a bérek alakulásával foglalkozva, kijelentette: a szakszervezetek a gazdasági reformot e kérdésekben is a kormánnyal azonosan értelmezik, de más nézőpontból, s nem mindig egyformán ítélik meg a reform hatásait s a tennivalókat. A kormány szándékai világosak, azokkal a szakszervezetek egyetértenek, azokat támogatják. Ez a helyzet például abban a kérdésben is, hogy értékarányos árakat kell kialakítani. Néhány ötéves tervet szántunk e folyamat kibontakozására. A szakszervezetek azt is helyeslik, hogy az árszint évente ne emelkedjék 1—2 százaléknál nagyobb mértékben. A reform bevezetése óta ez valóban így is volt, és semmi okunk kételkedni abban, hogy ez így lesz továbbra is. Tudatos gazdaságpolitikánk biztosíthatja, hogy a bérek kövessék az árszintemelkedéseket. Senki ne vegye azonban rossznéven, ha a szakszervezetek a jövőben is figyelemmel kísérik a dolgozók helyzetének változásait, s ami ezzel szorosan összefügg, az árak alakulását is. Erre feltétlenül szükség van. Fock elvtárs is említette, hogy már eddig is egy egész sor központi beavatkozásra volt szükség az indokolatlanul emelt árak csökkentésére. A kormányzat nem tudhat mindenről, a dolgozók viszont közvetlenül érzékelik az életszínvonalukat érintő különböző tendenciákat, jelzéseikre tehát feltétlenül oda kell figyelni. A kormánynak és a szakszervezeteknek tehát e területen fokozottan együtt kell működniük, és a kedvezőtlen jelenségek esetén közösen kell fellépniük.

A vállalatok önállóságának, gazdálkodásának kérdéseit érintve rámutatott, hogy a társadalmi érdekeket nem szabad alárendeli az egyéni vagy csoportérdeknek. Minden olyan vállalati nyereség, amelyet nem új értéktermeléssel, nem jobb munkával értek el, a forintot rontja, tehát nem növeli a társadalom életszínvonalát.

Korántsem tartjuk valamiféle bűnös dolognak a minél nagyobb nyereség elérésének vágyát. A többletmunka nélküli nagyobb jöve-

delem ellen azonban mindenkinek küzdenie kell, aki felelősnek érzi magát népgazdaságunk fejlődéséért.

A továbbiakban arról szólt, hogy a szocialista vívmányok között, a társadalmi érdek alapvetően egybeesik az egyén érdekével, de nem mindig és nem automatikusan. Létjogosultsága van tehát az egyéni érdekvédelemnek. Ha azonban valaki úgy értelmezi a szakszervezetek egyéni érdekvédelmét, hogy az egyének valamennyi törekvését fel kell karolni és támogatni, az helytelenül látja a dolgokat. A szakszervezetek ugyanis az egyéni érdekekért csak akkor tudnak eredményesen harcolni, ha egyben az egész közösség, tehát valamennyi egyén érdekét képviselik.

A szakszervezetek munkájukban, egész tevékenységükben a szocializmus építésének általános érdekeit, az össztársadalmi érdekeket tartják szem előtt. — Úgy azonban nem lehet dolgozni — mondotta —, hogy szívünk csak általában dobogjon a munkásosztályért, a társadalmi érdekért, a szocializmus nagy céljaiért, s közben ne vegyük figyelembe az egyének gondjait. Nem lehet vezető az, aki csak a nagy célt látja, s nem veszi észre az egyes emberek boldogulását vagy boldogtalanságát.

Szakszervezeti mozgalmunk élő mozgalom. Szebb, gyümölcsözőbb, mint amilyennek akár néhány évvel ezelőtt is láttuk. Szervezeti keretet biztosít ahhoz, hogy a magyar munkásosztály a gyakorlatban is betölthesse vezető szerepét, történelmi hivatását. A szakszervezeti mozgalomnak kötelessége, hogy mindig a szépet, a jót, az igazat támogassa. Gondoskodjék arról, hogy a társadalom számára egyetlen értékes ember, egyetlen értékes kezdeményezés se kallódjon el.

Ez a szakszervezeti munka lényegéből fakad. Tevékenységünkhöz hozzátartozik, hogy őrködjünk a törvények, rendeletek betartása felett, de a szakszervezeti munka ennél sokkal több: el kell látni a munkásosztály vezető szerepével, a vezető szerep betöltésével kapcsolatos feladatokat. A magyar szakszervezeti mozgalom jó úton jár, s megítélésünk szerint alkalmas ezeknek a feladatoknak az ellátására.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSÁNAK ZÁRSZAVA

Előadó:
FÖLDVÁRI ALADÁR,
a SZOT elnöke

— A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusa a mai napon befejezte munkáját. Elmondhatjuk, hogy tisztességesen, becsülettel teljesítettük azt a feladatot, amivel három és fél millió szervezett dolgozó bízott meg bennünket.

Az a megtiszteltetés jutott nekünk, hogy értékeljük a szakszervezeti mozgalom munkáját, azt, amit a dolgozó nép, elsősorban a munkások életének, munkájának jobbá, biztonságosabbá, szebbé tétele érdekében tettünk. Értékeltük eredményeinket s a kongresszus utat mutatott az elkövetkező évek hatékonyabb munkájához.

A tanácskozás résztvevői felelősséggel és hozzáértéssel tettek hitet a szakszervezeti mozgalom nagy ügye, a munkások, a dolgozók érdekének védelme, a szocialista társadalom mielőbbi felépítésének segítése mellett. Az öt nap munkája kifejezően bizonyította, hogy valamennyien a szervezett dolgozók képviselőiként magunkkal hoztuk a kis és a nagy kollektívák által a szakszervezeti választásokon és más szakszervezeti rendezvényeken elhangzott véleményeket, javaslatokat. Magunkkal hoztuk azokat a megoldásra váró problémákat is, amelyeket a munkások, a dolgozók országszerte felvetettek.

A mi feladatunk az volt, hogy megvizsgáljuk, miként segíthetjük, miként szervezhetjük még jobban a tagságunkat arra, hogy mind több igényt elégíthessen ki a társadalom. Örvendetes, hogy mindenki egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy kongresszusunk meghatározza a szakszervezeti mozgalom feladatait az elkövetkező évekre, ahhoz, hogy a valóság ismeretében közösen mutassuk meg, mit kell tennünk, miként végezhetjük következetesebben, jobban a munkásokért, a dolgozókért folytatott tevékenységünket.

A kongresszus munkáját nagy figyelemmel kísérték a szervezett dolgozók. Ez többek között kifejeződött abban a több mint 200 táviratban, amelyet a kongresszushoz küldtek, de kifejeződött egyéb formában is. Tömegesen jelezték, hogy a dolgozók egyetértésével találkozik az itteni őszinte légkör, a reális tárgyalásmód. Ez vala-

mennyiünket kötelez, hogy elhatározásaink megvalósításában is olyan következetesek legyünk, amilyen felelősséggel tanácskozott kongresszusunk.

Ezen a napon, amelyen kongresszusunkat befejezzük, az egész haladó világ a 26 évvel ezelőtti történelmi jelentőségű nagy napra emlékezik. Egy olyan napra, amely valamennyiünk számára történelmi mementó, amelyet sohasem szabad elfelejtenünk. Huszonhat évvel ezelőtt, 1945. május 9-én fejeződött be Európában a második világháború, s azóta ünnepeljük e napon a „Győzelem napját".

Ezen a napon teljes győzelemmel végződött a szovjet nép Nagy Honvédő Háborúja. Ebben a világméretű összecsapásban azok az új erők győztek, amelyek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom eredményeként léptek a nemzetközi küzdőtérre.

A szakszervezetek XXII. kongresszusán, a 26 évvel ezelőtti, nagy történelmi jelentőségű győzelemre emlékezve, tisztelettel és elismeréssel adózunk azoknak a hősöknek, akik részt vettek a hitleri Németország, a náci fasizmus legyőzésében.

Huszonhat év telt el azóta, s ezalatt rendkívül erőteljes fejlődés következett be: a szocializmus világrendszerré vált, és e világrendszernek, amely az egész világ további fejlődésében meghatározó szerepet tölt be, hazánk, a Magyar Népköztársaság is szilárd tagja lett. Most, a Győzelem napján, a szervezett dolgozók nevében ígérjük, hogy a világ haladó népeivel szoros szövetségben mindent megteszünk a békéért, a biztonságért, azért, hogy tovább épüljön, erősödjön a szocializmus hazánkban.

ÍRÁSBAN BEADOTT HOZZÁSZÓLÁSOK

ANDRÁSIK FERENCNÉ,
AFIT, Teherautójavító Vállalat:

— A legnagyobb eredménynek azt tartjuk, hogy sikerült vállalatunknál a munkaidő-csökkentés, mégpedig a termelés és a termelékenység jelentős fejlődésével együtt. A vállalati jó kollektíva erejéből sikerült olyan célkitűzéseket is megvalósítani, amelyek jelentős segítséget nyújtottak régi nyugdíjasaink és nagycsaládos dolgozóink életkörülményeinek javításához. Vállalatunk intézkedési tervet dolgozott ki a nők helyzetének javítására, s ezen keresztül sokkal könnyebbé és szebbé tudjuk tenni a vállalatunknál dolgozó nők helyzetét. Ez évben a nőnapra 45 dolgozó nőnek nyújtottuk át a kiváló dolgozó kitüntetést.

Vállalatunk törődését mi nők is megháláljuk, és jó munkánkkal, a munkaversenyben való részvétellel járulunk hozzá, hogy vállalatunk évek óta teljesíti a kiváló vállalat szintet, s ez évben harmadszor nyerte el az igen megtisztelő szocialista munka vállalata kitüntetést.

BAKOS MIHÁLY,
Volán Tröszt:

— A IV. ötéves terv műszaki fejlesztési lehetőségeinek ismeretében aggályunk van. Köztudott, hogy a közhasználatú gépjármű-fuvarozás lényegesen hatékonyabb a közületinél. Ha a szervezett gépjármű-fuvarozás gépkocsi-kihasználását 100 százaléknak vesszük, akkor a közületi gépkocsik kihasználtsága körülbelül 30 százalékos. Mégis, a beérkező gépjárművek 95 százalékát kapják a közületek, s a szövetkezetek és mindössze 5 százalékát a közhasználatú autóközlekedés.

Sok vállalat fiktív létszámhiánnyal küzd. Ésszerű átcsoportosítással munkaerő-kapacitást szabadíthat fel. Nálunk is vannak még feltáratlan tartalékok, bár lehetőségeink erősen korlátozottak. Isme-

retes, hogy a közületek és szövetkezetek jelenleg több jövedelmet biztosítanak a gépkocsivezetőknek. Igaz, hogy a mi gépkocsivezetőink havi átlagkeresete ma már megközelíti vagy esetenként el is éri az ipari munkásokét, de az is igaz, hogy ezért nem 210 vagy 191 órát, hanem ennél jóval több időt dolgoznak havonta.

Szerintünk a munkaerőmozgást továbbra sem szabad mereven gátolni. De azt sem szabad hagyni, hogy ez túlzásba menjen és károsan hasson mind a népgazdaságra, mind a dolgozók életszínvonalára. A különböző ágazatokban és szakmákban jelentkező kölcsönös elszívó hatást csökkenthetnénk akkor, ha mindenhol kötelezően betartanánk az adott szakmára, foglalkozásra meghatározott béreket, bérhatárokat.

Általános, az ország valamennyi gépkocsivezetőjét érintő probléma a szakmásítás. Szakszervezetünk harcot indított a gépkocsivezetői foglalkozás szakmaként történő elismeréséért. Meg kellene értenie mindenkinek, hogy minőségileg másfajta munkát jelent gépkocsit vezetni ma, mint néhány évvel vagy évtizeddel ezelőtt. A technika fejlődése, a szolgáltatások sokrétűsége miatt gépkocsivezetőinknek egyre bonyolultabb feladatokat kell ellátniok. A KRESZ és a szorosan vett járművezetés ismeretén túl egyre több speciális műszaki, áru- és okmánykezelési, azaz összetett ismerettel kell rendelkezniük. Ezek figyelembevételével támogatjuk gépkocsivezetőinknek azt az igényét, hogy foglalkozásukat szakmaként ismerjék el.

Sajátos autós probléma a gépjárművezetők munkáskategóriába sorolása is. Egy MÜM és KPM közös rendelet a gépjárművezetők munkafeltételeit a munkásokétól eltérően szabályozza. Például a munkásokénál alacsonyabb alapbéreket állapít meg, megtiltja a túlórák pótlékolt kifizetését, a menetrend szerint közlekedő autóbusz vezetői részére csak 72 órás távollét után engedélyezi a napidíj kifizetését. A túlórák számát havi 90 (személygépkocsi-vezetőknél havi 100) órában maximálja. A pótlékok tekintetében is korlátozza a vállalatok önállóságát.

DR. BARTOS ISTVÁN,
a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóságának főigazgatója:

— A társadalombiztosítás ma már a szolgáltatások széles rendszerével 10 millió állampolgárnak nyújt biztonságot olyan élethelyzetekben, amikor a társadalom segítségére szorulnak. A szolgáltatások rendszeres fejlesztésével, újabb rétegekre történő kiterjesztésé-

vel meg kívánjuk valósítani hazánkban az egész lakosság bevonását a társadalombiztosításba.

A szakszervezeti mozgalom figyelme és támogatása segít és ösztönöz is bennünket feladataink megoldásában. Úgy érezzük, hogy a dolgozók ellátásának javítása céljából az eddiginél jóval nagyobb figyelmet kell fordítanunk a társadalombiztosítási munka tökéletesítésére, az érdemi ügyintézés fejlesztésére. A jogos követelményeknek csak úgy tudunk megfelelni, ha tovább szélesítjük a társadalombiztosítási ügyek intézésének demokratizmusát, ha növeljük a mozgalmi munka hatékonyságát. Korszerűsítenünk kell az igazgatási és ügyviteli munkát. Meg kell valósítanunk jogszabályaink egyszerűsítését és egységesítését.

A szakszervezetek választott vezető testületeinek munkájában az utóbbi években tovább javult a munkamegosztás, ennek hatására hatékonyan érvényesült az iparágak, a területek, valamint a rétegek sajátos társadalombiztosítási és egészségügyi kérdéseinek megoldására irányuló törekvés. Az iparági szakszervezetek a sajátos társadalombiztosítási és egészségügyi problémákat ma már nemcsak felvetik, hanem konkrét javaslatokkal is segítik a döntések előkészítését, a végrehajtást.

Az irányító munka fejlődött az alapszervezetek választott testületeinek munkájában is. Különösen jelentős eredmények születtek a társadalombiztosítás demokratikus vonásainak erősítésében, a társadalmi bázis szélesítésében. Mintegy 140 ezer társadalmi aktivista végzi a sokoldalú társadalombiztosítási és egészségügyi feladatokat. Az aktivisták száma a két kongresszus között több tízezerrel nőtt. Számos, a dolgozókat érintő társadalombiztosítási intézkedés előkészítésében messzemenően támaszkodhattunk véleményükre, a dolgozók értékes észrevételeire.

A jövőben tovább kell szélesíteni a társadalmi bázist, a társadalombiztosítás demokratizmusát, a választott testületek hatáskörét. Ehhez azonban az is szükséges, hogy a társadalmi munka mentesüljön a még fellelhető formális, adminisztratív elemektől, eljárásoktól.

Az elért fejlődés mellett látnunk kell a munkát ma még akadályozó tényezőket is. A társadalombiztosítás fejlesztésének igen lényeges területe a ma még bonyolult jogi szabályozás egyszerűsítése. Évekkel ezelőtt elkezdtük és már a megvalósulás útján van jogi szabályozásunk kodifikációja. Ezt az érvényben levő határozatok, a jóváhagyott irányelvek szem előtt tartásával kell végrehajtani. A törvénytervezetet széles körű társadalmi vitára kívánjuk bocsátani. Célunk, hogy olyan jogszabály szülessen, amelyben világosan eligazodhatnak mindazok, akikért létrehozzuk.

A szakszervezeti irányítás biztosíték arra, hogy a mozgalmi és az ügyviteli munka egysége egyre jobban érvényesüljön. Az elmúlt két évtizedben kialakult a társadalombiztosítás egységes szervezete, a mozgalmi és ügyviteli munka egysége. Ez a folyamat a múltban — az elvi irányításon túl — a választott szakszervezeti vezető testületektől részletekbe menő döntéseket igényelt. Az utóbbi években jelentősen csökkent az ez irányú megterhelés. Ma már megteremtődött a lehetőség arra, hogy a SZOT legfelső választott szervei a jövőben még inkább a feladatkörükbe utalt elvi irányításra összpontosítsák figyelmüket. Ennek biztosításához az szükséges, hogy az Országos Társadalombiztosítási Tanács a társadalombiztosításnak — a jelenleginél nagyobb, döntési hatáskörrel felruházott — reprezentatív, hatékonyan működő testülete legyen. Ezzel egyidejűleg magasabb szintre kell emelni a Társadalombiztosítási Főigazgatóság képviseleti jogkörét, szélesíteni hatáskörét.

A társadalombiztosítás egységes szervezeti, irányítási és ügyviteli rendszere alapját képezi a gyors és pontos ügyintézésnek. Az ügyviteli apparátus a jelentős létszámhiány és a nagy fluktuáció miatt csak óriási erőfeszítéssel és hivatástudattal képes ellátni a megnövekedett feladatokat. Tudatában van annak, hogy a szolgáltatások teljesítése nemcsak ügyviteli, hanem elsősorban politikai kérdés.

A két kongresszus közötti időszakban tovább fejlődött a társadalombiztosítás ügyvitelét ellátó apparátus munkája. Ezt elősegítette többek között az ügyviteli munka korszerűsítése, a dolgozók néhány éve rendszeresített felsőfokú képzése, a munkafeltételek bizonyos fokú javulása. Ahhoz azonban, hogy az egyre nagyobb követelményeknek a társadalombiztosítás ügyvitelét ellátó dolgozók a továbbiakban is eleget tehessenek, szükséges az anyagi és erkölcsi megbecsülésük fokozása.

Hároméves ügyvitelszervezési és -gépesítési programunk végrehajtása során fő célkitűzésnek tekintettük, hogy géppel végezzünk el minden olyan nagy tömegű ügyviteli munkát, amelyhez nincs szükség közvetlen emberi döntésre. Számítógépünk és irodagépeink segítségével sokat léptünk ebben előre.

A társadalombiztosításban a számítógépek alkalmazása egyes ügyviteli feladatok centralizálásához vezet. Az adatok központi gépi adatfeldolgozásának gazdaságossága nem vitatható. Alapvető jelentősége van viszont annak, hogy mi nem az ügyintézés központosítására törekszünk — hiszen az emberrel való foglalkozást nem lehet központosítani —, hanem csak a belső ügyviteli munkáink centralizált gépi feldolgozására. Ez a fajta centralizáció pedig éppen a biztosítottak bürokráciamentesebb ellátását segíti elő, azáltal, hogy pontosabbá és gyorsabbá válik az ügyviteli apparátus munkája.

BENKŐ TIBOR,
a Győr-Soproni Postaigazgatóság
szakszervezeti tanácsának titkára:

— A jobb, a hatékonyabb munkára való törekvés nem csupán egy általunk meghatározott követelmény. A dolgozók is igénylik tőlünk a jobb munkát, a kedvezőbb, a célravezetőbb munkamódszerek alkalmazását. A tagság egyre inkább aszerint ítéli meg a választott testületeket és a tisztségviselőket, hogy konkrétan mit tesznek a dolgozók érdekében, képesek-e érvényesíteni jogaikat. A választások során a dolgozók sok helyütt elismeréssel szóltak arról, hogy reálisan, korszerűen fogalmaztuk meg a jogos igényeket. Lényeges tehát, hogy a dolgozók igényeit helyesen fogalmazzuk meg és helyes célokat tűzzünk magunk elé. De legalább ilyen fontos, hogy milyen hatékonysággal biztosítjuk végrehajtásukat.

A határozatok hozatalában — a tartalmat és színvonalat tekintve is — már jelentős az előrehaladás. Most már nem újabb határozatokra, hanem a meglevők maradéktalan végrehajtására kell összpontosítani erőinket.

Előrehaladásunk másik fontos követelménye, hogy minden területen tudatosan erősítsük a szakszervezeti munka mozgalmi jellegét. Lehet, hogy ez már sematikusnak hat, de úgy látom, hogy nem beszélni, hanem tenni kell ennek érdekében. A mi szakszervezeti tanácsunk már foglalkozott ezzel a problémával, és leszögeztük, hogy nemcsak a határozatok hozataláért vagyunk felelősek, de kötelességünk biztosítani és elősegíteni azok megértetését, elfogadtatását — értelmezésének eszmei és politikai egységét —, valamint végrehajtásában az egész mozgalom, minden vezető szerv és tisztségviselő egységes cselekvését és közreműködését.

A végrehajtás módjának meghatározása, a helyes, célszerű módszerek feltárása okozza a legtöbb nehézséget. Az elmúlt időszakban mozgalmi munkánk sok új kezdeményezéssel, bevált hasznos munkamódszerrel gazdagodott. A jövőben azonban még fokozottabb gondot kell fordítanunk az új kezdeményezések, a helyes munkamódszerek összegyűjtésére, feltárására és közkinccsé tételére, vagyis széles körű alkalmazására a gyakorlatban.

A demokratizmus megvalósulásának fő színterei ma már kétségkívül a munkahelyek. A dolgozók itt érzékelik a vezetés jó vagy kedvezőtlen hatását, a velük való bánásmódot. Itt igénylik azt is, hogy gyakorolhassák jogaikat az üzemi és a szakszervezeti demokrácia fogalomkörébe tartozó minden fontos kérdésben. Nem csodálkozhatunk, ha egyes dolgozók úgy fogalmaznak, hogy többet ér a szakvezetés és a szakszervezeti bizottság kezében egy marék ha-

táskör, mint a törvényekben, a határozatokban megfogalmazott, de a gyakorlatban nem érvényesülő szakajtónyi jog.

A munkahelyek fokozódó jelentősége nemcsak a szakszervezetet, a szakszervezeti tisztségviselőket, de a szakmai vezetőket is kötelezi a körültekintő és felelősségteljesebb munkára és magatartásra. A vezetőknek soha nem szabad megfeledkezniük az emberségről, az emberi méltóság tiszteletbentartásáról, a szó teljes és szocialista értelmében. Biztosítaniuk kell — s erre nekünk a szakszervezeteknek is ösztönözni kell őket —, hogy a dolgozók napról napra érzékeljék jogaik tiszteletben tartását és élni is tudjanak az üzemi demokrácia nyújtotta lehetőségekkel.

BOSSÁNYI GYÖRGY,
a Fővárosi Kézműipari Vállalat igazgatója:

— Tényekkel bizonyítható, hogy a helyiipari üzemekre számítani lehet, nem csupán a kül- és belkereskedelmi választék bővítése és a gyorsan amortizálódó beruházások, hanem a társadalmi és szociálpolitikai feladatok megoldásának szempontjából is. Sok helyiipari vállalatra hárul ugyanis a speciális gazdasági feladatokon túl olyan társadalom- és szociálpolitikai feladat, mint például a csökkent munkaképességű dolgozók foglalkoztatása; a több gyermekes családanyák és egyéb rászoruló kategóriák bedolgozói rendszerben való munkaellátása; az ifjúsági foglalkoztatók létrehozása stb.

A hitelpolitikai irányelvek és általános gazdasági szabályozók nem minden esetben differenciálnak eléggé rugalmasan a speciális feladatokat ellátó vállalatok szempontjából. A csökkent munkaképességűek után járó kedvezmények csupán 40 százalékos rokkantság esetén érvényesek. Véleményem és tapasztalataim szerint a rehabilitáció elvével és több szocialista ország gyakorlatával ellentétes az, hogy a 40 százalékot el nem érő, de a teljesítmény szempontjából kétségtelenül csökkent munkaképességű dolgozók foglalkoztatásában a vállalatok érdektelenek legyenek, vagy éppen abban legyenek érdekeltek, hogy egészségi állapotuk és munkaképességük tovább romoljon. A másik ellentmondást abban látom, hogy a teljesítménykövetelmények a csökkent munkaképességű dolgozóknál is azonosak a teljes munkaértékű dolgozókéval, holott a csökkent munkaképességű dolgozó teljesítménye annál kisebb.

Véleményem szerint felül kellene vizsgálni és tovább korszerűsíteni a csökkent munkaképességű dolgozókra vonatkozó rendeleteket.

Ezeknek a dolgozóknak az érdekvédelme nem azt kívánja, hogy több segélyt kapjanak, hanem azt, hogy reális feltételek között, mi-

nél jobban bekapcsolódjanak a szocializmust építő munkába. Ez az érdeke a sok területen munkaerőhiánnyal küzdő vállalatoknak is.

A jelenlegi bedolgozói rendelet a bedolgozói konstrukciónak a bővítésénél és szabályozásánál elsősorban az invesztíció nélküli vagy ezzel alig járó munkaerő-tartalékok feltárásával számol. A jól szervezett bedolgozói konstrukció az extenzív fejlődés utolsó tartalékai közé tartozik. Érdekvédelmi szempontból vizsgálva azonban nem szabad csak nyereségcentrikus nézőpontból kiindulni, mert a bedolgozói foglalkoztatás ma rengeteg szociálpolitikailag rászorulónak nyújt jövedelmet.

Egyértelműbbé kell tenni a bedolgozók szakszervezeti és vállalati jogait és kötelezettségeit azért, hogy ennek a számottevő rétegnek a munkájára jobban alapozhassunk, és ezen a téren is közelebb hozzuk az egyéni, a vállalati és a társadalmi érdekeket.

BUZA MÁRTON,
a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézetének igazgatója:

— Napjainkban minden korábbinál élesebben és sürgetőbben jelentkezik a tudományos munka fejlesztése a szakszervezeti mozgalomban. A párt- és az állami szervek, a szervezett dolgozók milliói azt várják a szakszervezetektől, hogy tudományosan megalapozott javaslatokat, kezdeményezéseket dolgozzanak ki a szocializmus teljes felépítésével kapcsolatos feladatok megoldása, mindenekelőtt a tömegek élet- és munkakörülményeinek fejlesztése érdekében. Az is követelmény, hogy amikor véleményt mondanak a kormány, a minisztériumok, a gazdasági szervek és gazdasági vezetők elképzeléseiről, akkor ezt tudományos előrelátással, a gazdasági és politikai hatásokat kellően mérlegelve tegyék. De saját belső életünk, a hatalmas szervezeti rendszer áttekintéséhez, az eredmények és a fogyatékosságok elemzéséhez, a helyes következtetések levonásához és a feladatok kidolgozásához, mind az országos mozgalom, mind az iparági szakszervezetek, mind a területi és a vállalati munka szintjén ma már csak a tudományos módszerek felhasználásával érhetünk el érdemleges eredményt.

A szakszervezetek álláspontjának kidolgozásához, saját munkájuk elemzéséhez a tudományos módszerek felhasználását az teszi szükségessé, hogy a szubjektív megítéléseket, a véletlenszerűségeket kiküszöbölve, képesek legyünk az objektív helyzet és az objektív lehetőségek feltárására. Munkánk alapját az képezze, hogy a gyakorlati élet sokoldalú vizsgálatakor az adatgyűjtésen, az adatok elemzésén, hipotézisek felállításán keresztül eljussunk a szintézishez, és

ennek alapján végezzük el a szükséges korrekciókat, készítsük el állásfoglalásainkat, terveinket.

A párt helyes politikája, a szakszervezetekkel szemben támasztott nagy igények és ezzel együtt a nagyobb jogkör és felelősség megköveteli munkánk színvonalának emelését. Ehhez szükséges, hogy mélyen és alaposan ismerjük a társadalmi valóságot, azokat az okokat, körülményeket, amelyek közepette az elvont elméleti tételek valósággá, társadalmi, politikai erővé válnak.

A Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézetének, mint mozgalmi intézetnek, az a fő feladata, hogy a mozgalom vezető szervei számára segítséget nyújtson az általános elvek konkretizálásában, a távlatok kidolgozásában, elősegítse a mozgalmi munka tudományos megalapozását. Mint a tudomány területén dolgozó mozgalmi szervnek feladata a helyzet alapos feltárása, a kritikai elemzés és ezek alapján irányelvek, elemzések kidolgozása a mozgalmi vezetők számára.

Mozgalmunkból eddig sem hiányzott a tudományos megalapozás, de saját kutatóintézet híján ez jóval nehezebb volt. Ismert, hogy szinte minden gazdasági vezető szervnek megvan a maga kutatóintézete. Hogyan is tudnánk ezekkel a szervekkel partnerként tárgyalni az életszínvonal-politika, a szociálpolitika, a gazdaságpolitika, a bérezés, a gazdaságirányítás kérdéseiről, ha nem rendelkeznénk saját kutatóbázissal, önálló saját nézőpontú koncepciókkal? Nemcsak a szakszervezeti mozgalom igényli a saját keretek között folyó tudományos munkát, hanem az állami és pártszervek is, hogy a hosszabb távú elképzelések kialakításához a magyar szakszervezetek önálló javaslatokkal hozzájáruljanak.

A tudomány termelőerővé válásának korát éljük. De nem feledkezhetünk meg arról, hogy a tudomány társadalmi, politikai erő is. Annál inkább az, minél hívebben tükrözi és segíti érvényre jutni a társadalmi igazságot.

Intézetünk három éve áll fenn. A kezdeti nehézségeken túl vagyunk. Kiépítettük a tudományos apparátust, amely kis belső és viszonylag nagy — mintegy 300 kutatót és kutatási segéderőt magába foglaló — külső létszámból áll. Külső munkatársaink döntő része a mozgalomban dolgozik, s eközben végez tudományos munkát. Vezető szerveink megítélése az, hogy jó úton haladunk a szakszervezeti mozgalom elméleti célkitűzéseinek megoldásában.

CSÁSZÁR JÁNOS,
az AFIT XII. Autójavító Vállalat
3. sz. Zalaegerszegi Üzemének üzemvezetője:

— A felépülő gépkocsiszervizek állóeszközt képeznek, mégpedig 10—20 millió Ft-os nagyságrendben, tehát belépésünkkel az érdekelt vállalatok eszközállománya jelentősen megnő. E körülmény maga után vonja a vállalati eredmény részesedési alapjának viszonylagos csökkenését. Ez azzal a veszéllyel jár, hogy az érintett vállalat dolgozóinak jövedelmi szintje — a rendszeres béremelés és a termelékenység, valamint a termelés volumenének folyamatos emelése mellett is — átmenetileg csökken. Közrejátszik ebben még a gépkocsi-nagyjavítás és -karbantartás termelékenységének eltérő szintje.

Életszínvonalemelést előirányzó politikánkkal így szemben áll a dolgozók jövedelmi szintjének csökkenése, amely a dolgozók körében politikailag kedvezőtlen légkör kialakulását is segíti. Véleményem szerint az ellentmondás feloldására a következő két lehetőség kínálkozik:

A közgazdasági szabályozók olyan részleges módosítása, amely elősegíti a szolgáltatások folyamatos fejlesztését, és az ilyen munkát végző vállalatok részére a dinamikus fejlődés mellett is megfelelő gazdasági eredményt biztosít.

A jövőben építésre kerülő gépkocsiszerviz-üzemekkel kapcsolatban arra kell törekedni, hogy azok jól felszereltek, korszerűek, de az eddiginél — főleg építési vonatkozásban — olcsóbbak legyenek. E megoldás biztosítja az eszközarány mérsékeltebb emelkedését és a termelékeny, hatékony munkát, ami a beruházás gyorsabb megtérülését eredményezi.

Az autójavító-ipari dolgozók erkölcsi megítélésénél gyakran hallani, hogy az autójavító-ipari dolgozók — és üzemek is — anyagiasak, külön anyagi juttatást igényelnek, és munkájukat ennek ellenére sem végzik el az elvárható minőségben. Kétségtelen, hogy az igény és a kapacitás összhangjának hiánya az autójavításnál is lehetőséget ad egyeseknek a helyzet kihasználására és a visszaélésekre. A felszíni jelenségek alapján történő és egyedi esetek kapcsán kialakuló általánosítás és egységes elmarasztalás azonban véleményem szerint káros, helytelen és nem utolsósorban tévedéseken alapul.

Szakmánk zöme becsületes dolgozó emberekből áll és felénél több még ma is gépkocsi-nagyjavítással foglalkozik, ahol egyáltalán nem szokás az ügyfelek, vagyis az állami vállalatok részéről a „hálapénz" juttatása.

Természetesen távol áll tőlem, hogy elhallgassam a valóban fenn-

álló problémákat és hibákat. Annak érdekében, hogy elősegítsük a valóban fennálló problémák és hiányosságok kiküszöbölését és egyben erkölcsi védelmet nyújtsanak szakmánk túlnyomó többségét képező becsületes dolgozóknak, kérem a kongresszusi küldötteket és rajtuk keresztül az egész szakszervezeti tagságot, segítsenek abban, hogy ne hunyjon szemet senki a konkrétan előforduló hibák és hiányosságok felett és hozzák azokat az illetékesek tudomására.

DR. CSORDÁS JENŐ,
a Szekszárdi Kórház főorvosa,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete
Tolna Megyei Bizottságának elnöke:

— Örömmel jelenthetem, hogy a III. ötéves terv Tolna megye egészségügyében igen jelentős fejlődést hozott. A dombóvári kórház megépítésével a megye lakosságának 62 százalékkal több általános kórházi ágy áll rendelkezésére mint a tervidőszak előtt. Ezt kísérte — ha kisebb ütemben is — a járóbeteg-ellátás fejlődése. Kormányzatunk erőfeszítései igen jelentős fejlődést hoztak az egészségügyi ellátásban. Erősítette ezt Fock elvtárs tatabányai bejelentése a pedagógusok és egyes egészségügyi dolgozók bérrendezéséről. Igen jelentős tény, hogy e két szakma e tekintetben egymás mellé került. Mindkét foglalkozásnak van ugyanis közös vonása. A pedagógus a korszerűen képzett munkaerőt bocsátja a népgazdaság rendelkezésére, az egészségügy feladata pedig a munkaerő munkaképességének megőrzése, helyreállítása.

A következő tervperiódusban esedékes az egészségügy területén is a heti munkaidő-csökkentés. Ezt azonban a fekvőbeteg-intézmények kényszerű és meg nem szüntethető folyamatos munkarendje miatt nem lehet a létszám emelése nélkül bevezetni. Különösen nehéz ez, ha tekintetbe vesszük, hogy a fekvőbeteg-intézmények, a kórházak jelenleg is jelentős, 20—40 százalékos szakképzett középkáderhiánnyal küzdenek. A munkaerő-áramlás az egészségügy területére igen szerény fokú, és a tervidőszak vége felé a munkaerő-utánpótlás kilátásai egyre nagyobb problémát jelentenek.

Az egészségügyi kormányzat, a szakszervezettel egyetértésben, évek óta próbál a szakképzett munkaerőhiányon segíteni: megfelelő nővérszállásokat létesít, társadalmi ösztöndíjakat ad, munkaköri pótlékkal kompenzálja a kisebb jövedelmet. Továbbra sem szüntethető meg az, hogy a három műszak elsősorban a nőket érinti. További nehézség, hogy az intézményi gazdálkodás nem nyújt jelen-

leg lehetőségeket a dolgozóknak olyan kedvezményekre, mint amelyet a vállalati szociális-kulturális alap a vállalati dolgozók számára lehetővé tesz: például a kórházi dolgozók lakásigényének kielégítését, illetve a vállalati hozzájárulás lehetőségét. A vállalati kulturális-szociális alaphoz hasonló lehetőség biztosítása sokat segítene, és jobban, hosszabb időre a munkahelyhez kötné a kedvezményt élvező dolgozókat, mint a közvetlen anyagi juttatások.

A körzeti egészségügyi szolgálat — a körzeti orvos, a védőnő, a házibeteg-ápolónő — jelenti számunkra az elkövetkező évek másik problémáját. A legtöbben ma is éjjel-nappal ügyeleti szolgálatot kötelesek tartani körzetükben. Általában heti pihenőnapjuk sincs. A heti munkaidő általános rövidítése felveti a körzeti egészségügyi szolgálat korszerűsítésének szükségességét, s a betegellátás hatékonyságának fokozása érdekében legalább a gépesítés alapvető fokát.

EGERVÁRI LÁSZLÓNÉ DR.,
Veszprém megyei főgyógyszerész:

— Javasolom a Szakszervezetek Országos Tanácsának, hogy a területi akcióbizottságok munkáját vizsgálja felül. E bizottságok szakszervezeti irányítással a területi egészségügyi szakemberek közreműködésével rendszeresen üléseznek a megyékben, és a területi egészségügyi ellátás mindennapos gondjaival foglalkoznak. Születnek reális határozatok, de a végrehajtásról senki nem gondoskodik. Abban az esetben, ha tanácsi önállóság korszerűbb rendszerét alkalmasnak tartjuk a területi akcióbizottság profiljába tartozó intézkedésekre, ellenőrzésre, akkor meg lehetne szüntetni e bizottságokat. Abban az esetben viszont — és mi ezt javasoljuk —, ha a bizottság munkáját szükségesnek tartjuk, mert az állami vezetés munkájával párhuzamosan, menet közben érzékeli a területi egészségügyi ellátás gondjait, korszerűsítsük mechanizmusát.

A gyógyszerforgalom emelkedése világjelenség. Korábban ezt magyaráztuk a lakosság számának emelkedésével, az életkor meghosszabbodásával s az egészségügyi kultúra fejlődésével. Sok millió forintot lehetne megtakarítani, ha az orvos és beteg kapcsolata közvetlenebb lehetne, ha az SZTK-rendelőkben csökkenne a zsúfoltság, ha a gyógyszerész és beteg kapcsolatára is mód nyílna a gyógyszertárakban. Sok a beteg, kevés az idő s a legtöbb körzeti orvosnak nem jut ideje a bővebb magyarázatokra. Arra sem, hogy megkérdezze, hogy otthon milyen gyógyszerek vannak, mennyi van belőlük, mert akkor esetleg nem is szükséges a felírás.

A gyógyszertárakkal szemben felvetődik az a vád, hogy a gyógyszerforgalom emelkedésében anyagilag érdekeltek a gyógyszertári dolgozók. De ez nem így van. A gyógyszerész köteles kiadni a vényre felírt gyógyszereket. Etikai vétséget követ el, ha felülbírálja az orvos előírásait. Vény nélkül csak meghatározott gyógyszereket, meghatározott mennyiségben adhat ki. Egyszóval nem kuruzsolhat, a gyógyszerforgalmat nem befolyásolhatja. Tehát a gyógyszertárban — ahol ugyanaz a zsúfoltság tapasztalható, mint a rendelőkben — egészségügyi felvilágosító munkát kellene végezni a gyógyszerek használatáról, tartásáról. Ha lenne lehetőség és idő, elmondanánk, hogy ártalmatlan gyógyszerek nincsenek, tehát orvosi felírás nélkül, öngyógyítás céljára ne vegyük a gyógyszereket. Külön fejezetként lehetne a nyugtatókkal való visszaélésekről beszélni.

Miután a dolgozók egészségvédelme közös ügyünk, úgy gondolom, szakszervezeti szerveink segítségével társadalmi összefogással fokozottabbá kell tennünk az egészségügyi felvilágosítást üzemeinkben, intézményeinkben, dolgozóink körében.

EGRI JÓZSEFNÉ,
az Elektronikus Mérőkészülékek Gyárának szb-titkára:

— Az EMG 1968-ban még 26 nap nyereséget fizetett, és béreink az átlagosnál magasabbak voltak. A számítógép fejlesztésével, Magyarországon elsőként, 1967-ben kezdtünk foglalkozni. Nagyrészt ennek a költségkihatásai következtében az 1970. évi eredményeink alapján nem tudtunk nyereséget fizetni. Dolgozóink az elmaradt nyereséget teljes mértékben a számítógép-fejlesztéssel kapcsolatos költségeknek tulajdonítják, és felvetik a szakszervezeti szervek felelősségét is a csökkenő juttatások miatt. Különösen rossz a hangulat a további fejlesztés és gyártás miatt, mert köztudott, hogy megfelelő állami támogatás nélkül annak minden anyagi terhe dolgozóinkat tartósan hátrányos anyagi helyzetbe hozza.

A számítógépek magyarországi gyártása valószínűleg kormányprogram lesz. Ezen belül vállalatunkra nagy feladat vár. Nincs tisztázva azonban az, hogy a programból mi a vállalat feladata és milyen feltételek mellett kell azt végrehajtani. Állami támogatás nélkül nyereségünk szinte alig lesz, és így még azokat a szociális juttatásokat sem nyújthatjuk dolgozóinknak, amelyeket a korábbi évek termelési eredményei alapján lehetséges volt.

Azoknak a vállalatoknak a dolgozói nevében, akik a számítógépprogramban részt vesznek, arra kérem a kongresszust, legyenek segítségünkre, hogy tisztázódjon végre: kinek mi a feladata a prog-

ramon belül, és tisztázódjon az is, hogy milyen anyagi erőből kell a feladatot megoldani.

A nők helyzetével foglalkozó központi bizottsági és SZOT-határozat megjelenése óta eltelt egy év. Ezalatt a nők vezető funkcióba állításában szinte alig történt előrelépés. A vállalatok, sőt a felsőbb gazdasági szervek sem tettek kielégítő intézkedéseket a megfelelő, szakmailag és politikailag képzett női káderek felkutatására és vezető funkcióba állítására. Más a helyzet a társadalmi szerveknél, ahol ugyan sokat foglalkoztunk a nők e problémájával, de úgy érezzük, hogy sokszor nem megfelelően.

Lezajlottak a szakszervezeti, a tanácsi és a képviselői választások is. Sajnos, a választások során előfordult, hogy a statisztika miatt olyan elvtársnőket állítottunk vezető funkcióba, akiknek sem gyakorlati, sem szakmai képességük nem megfelelő. A következő választásokig 4 év áll rendelkezésünkre. Minden nődolgozó nevében arra kérem a kongresszust, hasson oda, hogy kidolgozzák az olyan káderfejlesztési terveket, amelyek a nők fokozott beiskolázásával és fokozatosan vezető funkcióba való beállításukkal foglalkozik. A 4 év elég lesz ahhoz, hogy megfelelő női kádereket neveljünk ki és a következő választásokon a statisztikai számok mögé megtaláljuk a megfelelő kádereket.

A SZOT határozata értelmében, vállalati KISZ-szervezetünkkel közösen, felmértük fiataljaink helyzetét. Közös akcióprogramot dolgoztunk ki. Ebben szerepel a fiatalok fokozatos bevonása a dolgozókat érintő kérdésekbe. Beválasztottuk fiataljainkat a szakszervezeti tanácsba, különböző szakszervezeti reszortbizottságokban képviseltetik magukat. A fiatalok lakásproblémáját — amely döntően befolyásolja életkörülményeiknek és helyes gondolkodásmódjuknak a kialakítását — vállalati és társadalmi szinten is nehéz megoldani. A jelenlegi rendelkezések lehetőséget adnak arra, hogy a vállalatok anyagilag segítsék a dolgozók lakásépítését. Ez az anyagi segítség a nyereségrészesedésből és a fejlesztési alapból lehetséges. A nyereségrészesedésből közvetlen, a fejlesztési alapból pedig közvetve, OTP-n keresztül. Ahhoz, hogy egy fiatal közvetlen segítséget tudjon kapni vállalatától a nyereség terhére, el kell hogy menjen olyan vállalathoz dolgozni, amely olyan nyereséget hoz, hogy abból lakásépítésre is félre tud tenni. Sajnos, azonban a KGM-vállalatok között ilyen kevés van, így marad a másik forma, hogy fejlesztési alapból segítsünk.

Ez a forma azt jelenti, hogy az OTP kevesebb kölcsönt ad, a dolgozónak végül kevesebb lesz az adóssága, de nem oldja meg legnagyobb problémáját, az indulási összeg befizetését. Fiataljainknak az előrefizetés szinte megoldhatatlan probléma. Szeretnénk rajtuk

segíteni, ezért kéréssel fordulunk a kongresszushoz, járjanak el az elvtársak az illetékes szerveknél, hogy a fejlesztési alapból lakáshozzájárulásként befizetett összeget ne teljes egészében a lakás összértékének beszámítására fordítsák, hanem egy részét előbefizetésként vegyék figyelembe.

KÁDAS IMRE,
a Lenin Kohászati Művek szocialista brigádvezetője:

— A kohászat, az egészségi ártalom és a nehéz fizikai munka miatt, bérezésben mindig kiemelt helyet foglalt el. Ez a kiemelés az utóbbi években teljesen megszűnt, bár az egészségügyi viszonyok és a munka nehézségi foka alapvetően nem változott. A 44 órás munkahétre való áttéréssel pedig megszűnt minden kedvezményünk

Ha országosan nézzük, akkor kiderül, hogy kisebb vállalatoknál egy hidegüzemi szakmunkás jövedelme több egy kohászati szakemberénél. Nem kell váltott műszakban dolgoznia, megvannak a hét végi pihenőnapjai és ott a munkafeltételek is sokkal kedvezőbbek.

Mivel a munka nehézségi foka lényegében megmaradt a kohászatban, mi további kedvezményeket és nagyobb anyagi elismerést kérünk. Ehhez a jogos kéréshez csak központi intézkedésekkel lehet megoldást találni.

A keresetek alakulása, a munkakörülmények milyensége erősen hat az ifjúság pályaválasztására. A kohászat súlyos helyzet előtt áll. Előtérbe kerül a szakma nehézségi foka, a kohászati bérek jelenlegi helyzete. A munkakörülmények nem vonzóak a fiatalok körében.

Fontos, hogy milyen hatások érik a fiatalokat az indulás éveiben, a munkássá válás kezdeti időszakában. Erősen hatnak rájuk a munkahelyi kapcsolatok és körülmények. A fiataloknak éppen ebben az időszakban van legnagyobb szükségük megértésre és fokozott érdekvédelemre. Ez a feladat a szakszervezet vezetőire, aktivistáira és az üzemek szocialista brigádjaira vár.

A szervezett munkásságnak mindig fontos, politikai ténykedése volt az utánpótlás nevelése, érdekeinek védelme. Meggyőződésünk, hogy ez a feladat ma aktuálisabb, mint bármikor volt. Érzelmi szálaknak kell szövődniük a fiatal munkás és az üzem, a pályakezdő és a régi munkás között, hogy a munkásfiatal önmaga ismerje fel a munkásosztály szerepét és világosan lássa a munkásosztály tagjaként önmaga perspektíváját.

El kell vetni és fel kell számolni azt a szemléletet, ami a köz-

véleményben ma is igen erős: nevezetesen a fizikai munka lebecsülését.

A munkásfiatalok túlnyomó többsége a szocializmus híve, megmásíthatatlannak tartja a munkásosztály hatalmát. Nagyszerű eredményekben mérhető le a munkásifjúság határozott állásfoglalása a párt politikája mellett.

A munkásifjúság anyagi helyzetével kapcsolatosan meg kell állapítani, hogy az idősebb és fiatalabb munkások közötti bérdifferencia nagyjából reálisan tükrözi a valóságot. Azonban indokolatlanul nagy a rés a kezdő és a már 6—8 éve dolgozó szakmunkások bére között.

Örömmel vesszük a kormány és a SZOT határozatát, amely szabályozza a szocialista brigádok kitüntetési rendszerét. Büszkén jelentem a kongresszusnak azt a vállalati elismerést, melyet a Lenin Kohászati Művek szocialista brigádjai erkölcsi és anyagi formában kaptak. A vállalat vezetősége egy PANORÁMA buszt vásárolt brigádjaink részére 1 millió 100 ezer forintért. Vállalati szinten a szocialista brigádvezetőkből önkormányzatot hoztunk létre az autóbusz programozására.

Vállalatunknál a szocialista brigádmozgalom hagyománya, rangja megköveteli, hogy azok részesüljenek erkölcsi, anyagi elismerésben, akik mögött a mozgalom hármas jelszavában summázott valóságos eredmények vannak. A magasabb címek odaítélésekor vállalatunknál az egész brigád fejlődését vizsgálják.

A mozgalmat teljes egészében mentesítsük a hibáktól, és zárjuk ki a még megtalálható sablonosságot. A szocialista munkaversenymozgalom szervezésében, irányításában, értékelésében az eddigieknél nagyobb szerepet kell vállalnia a műszaki-gazdasági vezetőknek. a szakszervezeti és KISZ-szerveknek.

KESZEI KÁROLY,
a Magyar Országos Horgász Szövetség főtitkára:

— Bizonyos vonatkozásban célszerűnek látnám, ha a szakszervezeti mozgalom — a felszabadulás előtti gyakorlathoz hasonlóan — olyan megfigyelési rendszert is bevezetne, hogy szinte szakmánként ismerné és tudná, hogy egy-egy órai munkabérnek miként alakul a vásárlóértéke élelmiszerben, ruházati cikkekben, műszaki cikkekben. A régi szakszervezeti kiadványokban ilyenekkel már találkoztam. Úgy hiszem, ha elvégeznénk az összehasonlítást az órabérek és az árak vonatkozásában, meglepő felfedezést tehetnénk. Vajon hány órát kellett dolgozni régen és ma, meghatározott élelmi-

szerért, cipőért, ruhaneműért. Véleményem szerint, csak ez a módszer adhat alapot és lehetőséget arra, hogy a szakszervezeti mozgalom is átfogóbban kérhessen egyes rétegek területére konkrét intézkedéseket.

Örvendetesek a munkaidő-csökkentés eredményei. A kongresszuson több felszólaló is foglalkozott a szabad idő felhasználásának problémáival. Helyes lenne, ha okulnánk néhány ország tapasztalatából, és időben intézkednénk a szabad idő programozásának helyes megszervezéséről. Az elkövetkezendő időszakban néhány intézkedést kellene kidolgozni annak érdekében, hogy a szabad időt az emberek ésszerűen, kulturáltan és egyéniségüknek megfelelően használják fel. Ismerem néhány nyugati ország tapasztalatát, ahol az 5 napos munkahét során külön tudományos kutató intézeteket hoztak létre a szabadidő-program kidolgozására, megszervezésére. Az olasz szakszervezetek a közelmúltban megszervezték a szabadidő-tanácsot, amelynek keretében koordinálják mindazon munkásszervezetek tevékenységét, amelyek akár a sporttal, a közönségszervezéssel, a vadászattal, a horgászattal, a turisztikával vagy kiskertakciókkal foglalkoznak. Ugyanakkor ismerek olyan országot, amely nem készült fel kellő időben a szabad idő helyes kihasználására, ezekben az országokban hallatlan mértékben növekedett az alkoholizmus, erkölcsi és morális problémák léptek fel. Javasolom, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa vállalja azon szervek tevékenységének koordinálását, amelyek kisebb vagy nagyobb mértékben programot biztosítanak a szabad idő megfelelő kihasználására.

A Magyar Országos Horgász Szövetség 380 horgászegyesületében közel 100 ezer horgászt tömörít. A horgászok 85—90 százaléka bérből és fizetésből élő dolgozó és nyugdíjas. Az ő érdekükben fordulok a kongresszushoz. Megértő segítséget és támogatást kérünk a munkásosztály szervezeteitől, saját szervezeteinktől.

Közel 11 éve nem tudjuk érvényesíteni a halászati törvényerejű rendeletnek, illetve végrehajtási utasításnak azon rendelkezését, hogy a városok, ipartelepek, üdülőterületek körzetében levő természetes vizeket elsősorban horgászati célra kell felhasználni. Pedig a törvény megjelenésének időszakában a jelenleginek fele volt a horgászlétszám. Azok az ellentétek és feszültségek, melyek e kérdésben a halászokkal szemben fennállnak, társadalompolitikai problémává kezdenek kinőni. Horgászegyesületeink a tagság nagy mértékű anyagi áldozatvállalására támaszkodva, kulturált pihenést, kellemes szórakozást biztosítanak közel 100 ezer családnak. Horgásztanyák százai állnak rendelkezésre, melyek nagymértékben segítik a szakszervezeti mozgalom céljainak realizálását.

Pártunk és kormányzatunk politikája nyomán növekszik a sza-

bad idő, és természetszerűen növekszik az igény, elsősorban a városokban élők részéről, a természet iránt. Az erdők, a vizek hatalmas vonzerőt gyakorolnak. Ennek érdekében szükséges azokat a gátló és fékező tényezőket eltávolítani, melyek állandó nyugtalanságot eredményeznek a vizek partján. Az a kérésem, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsa, miután túlnyomó többségében tagságát érintő kérdésekről van szó, erkölcsi és politikai súlyával adja meg azt a támogatást, amely szükséges a viták és nézeteltérések megszüntetéséhez, a horgászati lehetőségek fejlesztéséhez.

KOVÁCS JÓZSEF,
a Budapesti Postaigazgatóság
szakszervezeti tanácsának titkára:

— Nem állítunk valótlant, ha azt mondjuk, hogy a Posta szolgáltatásainak anyagi, technikai színvonala a megnövekedett feladatokhoz mérten alacsony. Ezt a hiányt eddig pótolni lehetett munkaerővel. Ma már ez a lehetőség sincs meg. Például: Budapesten sok lakás épült, de abszolút számban is csökkent a kézbesítők száma. A postahivatalok korszerűsítésével több lett a felvételi ablak, mégis kevesebb a felvevő, akiket ideültethetünk. Éppen ezért mondtuk és hangsúlyoztuk szakszervezetünk kongresszusán, hogy a Posta vezetése tegyen határozott intézkedéseket, és a rendelkezésre álló belső eszközöket a technikai fejlesztésre használja fel.

Az igények csak korlátozott mértékben elégíthetők ki. Nem lesz könnyebb a postán dolgozók munkája sem. A Posta nyeresége csökken, nem éri el a tervezettet. Ez hátrányos a dolgozók jövedelmének alakulására, a szociális és egyéb juttatásokra. Ha a bérek alakulása, a munkakörülmények javulása nem éri el a kívánt szintet, még nagyobb lesz a létszámhiány, a munkaerőmozgás, a szakképzetlenek aránya. Ennek szolgáltatásainkra rendkívül kedvezőtlen hatása lenne. A IV. ötéves tervben jóváhagyott beruházási keretnek mintegy 60 százalékát lekötik a központilag meghatározott fejlesztési feladatok (rádió, tv II. program, távbeszélő központok és állomások építése stb.), s éppen azokra a szolgáltatási területekre jut kevesebb, amelyeket a lakosság naponta igénybe vesz és amelyekkel kapcsolatban a legtöbb bírálat hangzik el.

A postás dolgozókat foglalkoztatják az őket ért gyakori bírálatok. A megalapozott és tényekkel alátámasztott bírálatokkal nem vitatkozhatunk. Van javítani való a Posta és a postás dolgozók munkájában. Az eddiginél többet kell tennie a Posta vezetőségének, de a szakszervezeti szerveknek is a munka jobb szervezéséért, a fe-

gyelem erősítéséért, a szakmai képzettség növeléséért, az anyagi és erkölcsi érdekeltség fejlesztéséért. De kérjük kritikusainktól, hogy a jogos bírálatok mellett sokkal többet beszéljenek a munkájukat becsületesen végző postás dolgozókról. A becsületes munkát végző dolgozóknak, a népgazdaság más területein, de nálunk is, igen nagy szükségük van arra, hogy munkájukról, az eddigieknél sokkal több elismerő szó hangozzék el a sajtóban, a rádióban és a televízióban.

MAGYAR GYULA,
a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára:

— Jelentős azoknak a fiataloknak a száma, akik már a mi rendszerünkben nőttek fel, s nem szerezték meg alapiskolázottságukat. Elgondolkoztató szám az 1 millió alapiskolázatlan fiatal, különösen, ha arra gondolunk, hogy ezek még a kétezres évek táján is aktív dolgozók lesznek. A felnőttoktatásban nem csupán a múltból örökölt iskolázatlansággal van dolgunk. Napjaink problémája is ez a kérdés, és megoldásához kevés a jó szándékú törekvés, a szakszervezeti aktivisták lelkesedése. A minisztériumok és a tanácsi szakigazgatási szervek hathatós, átfogó intézkedései szükségesek.

Anakronizmus lenne az 1945 és az utána következő esztendők lázas tanulni vágyását — amely a dolgozók körében általános jelenség volt — visszaidézni. Köztudott, hogy a forradalom éveiben a műveltségből addig kirekesztett tömegek felfokozott szomjúsággal isszák magukba a tudományokat. Így volt ez nálunk is. Ebben az időben a művelődési monopólium igazságtalanságait helyrehozó funkció dominált a felnőttoktatásban.

1957 óta az átképző, továbbképző és az önművelődést segítő jelleg erősödött. De nem fogadható el természetesnek, hogy az utóbbi években erőteljesen visszaesett az érdeklődés az általános műveltséget megalapozó általános iskola iránt. Megyénkben az 1963/64-es tanévben közel 3000, az 1969/70-es tanévben mindössze 204 fő vett részt az általános iskolai felnőttoktatásban. Vitathatatlan, hogy most már a nehezebben mozdítható rétegekkel állunk szemben.

A többszöri ismétlés révén túlkorossá vált fiatalok hagyják el az iskolát végbizonyítvány nélkül. Sajnos, számuk nem is kevés. A társadalomnak ezekre az alapiskolázatlan fiatalokra a jelenben, de a jövőben is fokozottabban kell ügyelnie, mert az átlagtól való lemaradásuk a termelőmunkában, de a társadalom életében is negatív tényezőként jelentkezhet. Felméréseink szerint művezetők, szocialista brigádvezetők, társadalmi szervezetek tisztségviselői is akadnak a 40 évesnél fiatalabb alapiskolázatlanok között.

Sem az iparban a korszerű technikát, sem a mezőgazdaságban a korszerű agrotechnikát nem tudjuk általánossá tenni, ha hiányoznak az alapok. A szakmai műveltségnek csak az átfogó ismereteket tartalmazó általános műveltség lehet az alapja. Ez az általános műveltségalap befolyásolja a dolgozók világnézetét, politikai állásfoglalását, erkölcsi magatartását, a termelésben megmutatkozó aktivitását. Mindez magával vonja a munkakultúra emelkedését.

A műveltségalapok hiánya igen labilissá teszi az újonnan befogadott ismereteket. Ezért kerül esetenként megoldhatatlan feladat elé a közművelődés munkása, amikor történelmi ismereteket feltételező, világnézeti nevelést célzó tanfolyamokat szervez heterogén összetételű csoportoknak. Mégis azt kell mondani, hogy a tapasztalatok az idősebb dolgozók kitartását, állhatatosságát igazolják. Munkamoráljuk messze felülmúlja az iskolát néhány éve elhagyó fiatalokét.

A fő gondot mindenképpen azok a fiatalok jelentik, akik már a felszabadulás után újratermelődtek a felnőttoktatás számára és akiknek szervezett tanulását az intenzív iparfejlesztés, a negyedik ötéves tervben megfogalmazott célkitűzések sürgetően követelik. Örömmel üdvözölhetjük a kormány április 28-án megjelent 1014-es határozatát, amely a munkások továbbképzési rendszere fejlesztésének általános elveiről szól. Hangsúlyozza a határozat, hogy a népgazdaság fejlesztésének számottevő erőforrása a munkások szakmai felkészültségének növelése. Ezért a gazdaságpolitikai célokat, termelési és fejlesztési terveket figyelembe véve, feltétlenül szükséges az alapképzés, de különösen a szakmunkásoknál a továbbképzés.

A határozat végrehajtásáról a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben a Munkaügyi Minisztérium gondoskodik. A végrehajtási utasításban egyértelműen kell megfogalmazni, hogy mit jelent a határozatban szereplő „az általános alapműveltség kiegészítése és felújítása"? Ki legyen a felelős az alsó fokú felnőttoktatás szervezéséért, finanszírozásáért (a munkáltató avagy a művelődési szervek)? Milyen legyen e szervek között a munkamegosztás? A termelőerők fejlesztését a gyakorlatban ma kettéválasztják. A gazdasági vezetők csak az eszköz oldalt tekintik feladatuknak, az emberi vonatkozásait a társadalmi szervezetek gondjának tekintik. Pedig a termelőerők fejlesztését nem lehet különválasztva végezni.

Az ipari üzemek dolgozóinak a szakmunkás-bizonyítvány megszerzése mellett lehetőségük van a természettudományi tárgyakból, magyar nyelvből, irodalomból és történelemből részvizsga letételére ma is. Sajnos, egyre kevesebb azok száma, akik ezt az oktatási formát igénybe veszik. Felelősek ebben a gazdasági és mozgalmi vezetők egyaránt.

Ma a tv a legtömegesebb és legkedveltebb információs eszközök egyike. Beláthatatlan szerepe lehet a felnőttek iskolatelevíziójának. Agitációnk igen fontos feladata annak tudatosítása, hogy a magasabb szakmai és általános műveltség nemcsak egyéni, hanem üzemi és általános társadalmi érdek is. Ezt különösen érezzék át a dolgozókkal közvetlenül foglalkozó középvezetők, és maguk is nyújtsanak példát.

Nem helyénvaló az, hogy a munkásgyerekek számaránya az egyetemeken és főiskolákon még mindig csökkenő. A szakszervezetek a tehetséges munkásgyerekek továbbtanulásáért rendkívül sokat tettek. Megyénkben is igen jó hatásfokkal működnek a felvételi vizsgákra előkészítő szakkörök, a távollakók részére a téli és tavaszi szünetekben rendezett bentlakásos előkészítő tanfolyamok. Ezek egyre népszerűbbekké válnak a szülők és a tanulók körében. Mindez azonban kevésnek bizonyul. Javaslom ezért egy olyan társadalmi akció kibontakoztatását, amelynek célja a munkásgyerekek kollégiumi férőhelyeinek a növelése. A szakszervezetek kezdeményezzék ezt, és álljanak a kollégiumépítési mozgalom élére.

MÓDOS LÁSZLÓ,
a MÜM 14. sz. Szakmunkásképző Intézet igazgatója:

— A szakmunkásképzési reform megvalósítását hátráltatja, hogy a korszerű képzés előfeltételei csak részben állnak rendelkezésre. A magas szintű sokoldalú szakmunkásképzés megköveteli, hogy a fiatalok a kezdeti időben csoportos, illetve tanműhelyi képzést kapjanak. Ezzel szemben jelenleg a budapesti fiatalok 69,5 százaléka, országos viszonylatban 56,5 százaléka részesül tanműhelyi képzésben. A tanműhelyi felszereltség csak az alapképzés oktatására alkalmas. A gépi felszerelés korszerűsítésre, fejlesztésre szorul. A korszerű szakmunkásképzés a személyi feltételek biztosításával, bátran alkalmazott új oktatási módszerekkel és felszerelésekkel valósítható meg.

A kongresszus szinte valamennyi iparági felszólalója szóvá tette a szakmai utánpótlás nehézségeit, a szakmunkáshiányt.

Különösen veszélyeztetett a szakmunkás-utánpótlás a nagyüzemekben foglalkoztatott, nehezebb fizikai erőkifejtést igénylő, nagyobb szennyezettséggel járó szakmákban. A fiatalok érdeklődése az ipari szakmák iránt csökken. Már az eddig közkedveltségnek örvendő, divatos és a fehérköpenyes műszerész szakmák iránt is csökken az érdeklődés, különösen az érettségizett fiatalok körében. A fiatalok elsősorban olyan szakmát választanak, ahol mellékkereseti lehetőség van.

A demográfiai csúcsot apály követi. Az 1968. évi 180 ezer főről 1975-re mintegy 120 ezer főre csökken a 8 általános iskolát végzők száma. Tehát a szakmunkás-utánpótlás gondjai csak fokozódnak. Mindenekelőtt a vállalatoknak fel kell tárniuk és fel kell szabadítaniok a tartalékokat. Jobb üzemszervezéssel és munkaerő-gazdálkodással, a fiatalokkal való törődéssel, megbecsüléssel — de nem a fegyelmezetlenség, lazaság elnézésével — saját maguk is javíthatnak helyzetükön. A másik tennivaló a fizikai munka valóságos — nem csak szóbeli —, társadalmi megbecsülése.

Célszerű a népgazdaság igényei alapján a szakember-szükségletet is tervezni. Ennek megvalósítása érdekében a fiatalok felvilágosítását, agitálását már az általános iskolában meg kell kezdeni. Meg kell vizsgálni a szakközépiskolák elszívó hatását is. Itt a kongresszuson is elhangzott, hogy a középfokú technikum színvonalát nem érik el, így szakmai középkádereket nem adnak. A kevés gyakorlati tevékenység miatt szakmunkás-képesítést sem ad. Csak néhány szakmára szakosítottak ezek az iskolák, tehát az ipar szélesebb, sokrétű igényeit nem tudják kielégíteni. Viszont több lehetőséget kell biztosítani a szakmunkásvizsgát tett fiataloknak a középiskola megszerzésére, és erre minden szakközépiskolában lehetőséget kell adni, nemcsak egyes, hanem valamennyi szakma részére.

NAGY KÁROLYNÉ DR.,
a Szabolcs megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság vezetője:

— A párt gazdaságpolitikája, az elmaradott területek fejlesztésére vonatkozó határozata a Szabolcs megyének nyújtandó segítségről, az iparosítás fokozásáról, nem maradt eredmény nélkül. A III. ötéves terv végrehajtása, a megye iparosítása jelentős változásokat eredményezett a megye keresőinek összetételében.A tervidőszak kezdetén a mezőgazdasági keresők részaránya meghaladta az 52 százalékot, a tervidőszak végén viszont nem érte el a 45-öt sem. Ugyanakkor az ipari keresők aránya 10,3 százalékról 13,7-re emelkedett. Ez a növekedés minden korábbinál nagyobb volt. Az ipari létszámnövekedés zömmel női munkaerő-foglalkoztatottságot eredményezett, ezért az összlétszámon belül a nők aránya 27%-ról 39%-ra emelkedett.

Megyénkben az elmúlt 5 évben a munkaerő-lehetőségek növekedése már megszüntette a megyei népesség csökkenési tendenciáját. Az aktív keresők száma 5 év alatt 18 ezerrel emelkedett. A megyébe települt vállalatok minden nehézség nélkül ki tudták elégíteni munkaerő-szükségletüket. A megye munkaerő-tartalékai az elkövetke-

zendő időben is fedezik az iparfejlesztési program munkaerőigényeit. Sőt, a IV. ötéves terv időszakában az aktív keresők száma előreláthatóan nagyobb mértékben nő, mint a munkalehetőségeké. Ezért is van lehetőség a megyében a fokozottabb iparfejlesztésre. Az ipar telepítésénél viszont figyelembe kell venni azt is, hogy az elkövetkezendő években több ezer nőt kell bevonni a termelésbe. Ezért nőket foglalkoztató üzemek létesítése is indokolt. Szabolcs megye munkaképes korban levő lakossága nevében tehát az iparosítás továbbfokozásához, a foglalkoztatási gondok megoldásához kérünk további segítséget.

A megye iparának fejlődésével nem tartott lépést a szakmunkásképzés. Bár e téren is óriási az előrelépés, mert 10 éves távlatban megháromszorozódott a szakmunkástanulók száma, és jelenleg közel 10 ezer szakmunkás képzése folyik. A szakmunkásképzés fokozását követeli az, hogy jelenleg a megye iparában nagy az arányuk azoknak az üzemeknek, amelyeknek szakmunkásigénye alacsonyabb, de ez az arány a jövőben valószínűleg csökken.

Megyénk a IV. ötéves tervidőszak végére sem tudja még behozni azt a lemaradást, amelyet a múlt rendszertől örökölt. Különösen a kórházi ágyak száma lesz még mindig nagyon alacsony, bár a 10 ezer lakosra jutó ágyak száma a jelenlegi 33-ról 38-ra emelkedik. A megyei kórháznak a IV. ötéves tervben történő felépítése ezért is nagyon indokolt. Nemcsak a jelenlegi feszültségek feloldására kell gondolni, hanem arra is, hogy az ipar fejlődésével nő a megye munkássága, és a falusi emberek bevonása a társadalombiztosításba.

E fórumon is meg kell emlékeznem a múlt évi árvíz okozta katasztrófáról. Amilyen hirtelen jött a pusztító áradat, olyan gyorsan mozdult meg az egész társadalom, az ország lakossága. Az emberek az együttérzésen túl önzetlen segítőkészségről tettek tanúbizonyságot. Az újjáépítésben a kormány és a SZOT segítségén túl egész népünk részt vett.

A nemzetközi segítségnyújtást nemcsak a védekezéskor, hanem a helyreállításkor is éreztük. A Szovjetunió a mentésben nyújtott segítség után az újjáépítéshez küldött jelentős mennyiségű faanyagot, követ és más építőanyagot. Az NDK-ból speciális árvízvédelmi osztag érkezett, és igen jó munkát végzett, nemcsak a védekezésben, hanem a töltések helyreállításában is. Csehszlovákiából jelentős mennyiségű védekezési anyag érkezett. Sok más ország küldött pénzbeli és egyéb anyagi segítséget az árvízkárosultak részére. A nemzetközi szervezetek, az ENSZ és a FAO — amelyek egyértelműen megállapították a példás helytállást —, jelentős anyagi segítséget is nyújtottak.

Az árvíz sújtotta területen gyógyulnak a sebek. Az állam és tár-

sadalom összefogásával a Szamos-háton minden család fedél alá került. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy az újjáépülő Szamos-hát az ország szocialista összefogásával, néhány hónap alatt 15—20 évvel lépett előre a fejlődés útján. Ezért ezúton szeretnék a Szabolcs megyei szervezett dolgozók nevében köszönetet mondani mindazoknak, akik e nagy eredményhez hozzájárultak.

DR. NAGY SÁNDORNÉ,
a balassagyarmati Gyógyszertári Központ dolgozója,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete
Nógrád megyei Bizottságának tagja:

— A gyógyszerészek feladata nem könnyű, hiszen a gyógyszerforgalom a négy év alatt országos átlagban 48 százalékkal nőtt, a gyógyszertárakban a gyógyszerész-létszám viszont 6 százalékkal csökkent. Megyénkben a 43 százalékos forgalomemelkedéssel szemben 7 százalékos a gyógyszerész-létszám csökkenése. Emellett az okleveles asszisztensek száma is csökken, megyénkben 10, országos átlagban 18 százalékkal.

A gyógyszertári asszisztenseknél, úgy tudjuk, 5—10 százalékos az előirányzott béremelés, a központok raktáraiban azonban semmi. Ez hátrányos helyzetbe hozza a magasabb képzettségű, nehezebb körülmények között dolgozókat. Az alacsony bérek miatt a gyógyszertári központok által kétéves tanfolyamon kiképzett asszisztensek — amikor már jól használható munkaerőkké neveltük őket — elmennek máshová, ahol több fizetést kapnak. Olcsóbb lenne nagyobb anyagi megbecsüléssel megakadályozni azt, hogy a jól képzett, vizsgázott asszisztensek elhagyják a pályát, mint évről évre új embereket kiképezni. Ha azt akarjuk, hogy a pályán maradjanak, az 5 százalékos béremelés nem elég.

Hangsúlyozom azonban, hogy a tervezett béremelésért járó köszönetnyilvánítás mellett, csak az aránytalanságok kiküszöbölésére szeretném felhívni a figyelmet.

Szeretnék megemlíteni néhány tényezőt, amivel mi is hozzájárultunk a népgazdaság eredményeihez. A növényvédőszerek ártalmainak megelőzésére a gyógyszerészek hatékony segítséget nyújtottak. A SZOT és a MEDOSZ segítségével, az Egészségügyi Minisztérium és a Mezőgazdasági Minisztérium között megállapodás jött létre a toxikológus-gyógyszerészek országos foglalkoztatására, a mezőgazdasági üzemek rendszeres hatósági ellenőrzésére. Új óvórendszabály és növényvédelmi kódex jelent meg. Ezekben az intézkedésekben a gyógyszerészek széles körű tevékenységet fejtettek ki.

Kibontakozott a mezőgazdasági dolgozók toxikológiai továbbképzése, a szakismeretek bővítése.

Figyelemre méltó, hogy a növényvédőszer okozta megbetegedések 1968 óta 50%-kal csökkentek. A növényvédőszerek biztonságos felhasználásában és az ehhez kapcsolódó egészségügyi intézkedésekben nemzetközi viszonylatban is élen járunk.

A munkajavító mozgalmak céljaként nálunk is kiterjedt a szocialista brigádmozgalom, amelynek fontos szerepe van a munkahelyi légkör javításában, a jobb munkaszervezésben, a szakmai és etikai színvonal emelésében.

NYOLCZAS MÁRIA,
a Szolnok Megyei Kórház
szakszervezeti bizottságának titkára:

— Megyénkben, a négy év alatt tovább javult az egészségügyi ellátás. Ezért rendkívül nagy jelentőségű megyénkben az az új, 1100 ágyas megyei kórház, amelynek építését a IV. ötéves terv végén kezdik meg.

Nálunk is nagy gondot jelent a szülőknek az iskolai szünet alatt a gyermekek megfelelő elhelyezése. Ezért kórházunk területén egy gondozónő felügyeletével gondoskodtunk dolgozóink gyermekeinek, a napközihez hasonló ellátásáról. Az egyedülálló és sokgyermekes anyák nagy részének sikerült megoldani a két, illetve egyműszakos beosztását. A rászoruló gyermekes anyákat — a gyermekek számától függetlenül, szociális helyzetük ismeretének birtokában —, az iskolai év megkezdése előtt úgynevezett szeptemberi segélyben részesítjük.

Közismert, hogy 1969. évben az egészségügyben nagy volt a fluktuáció. Vizsgáltuk ennek okát. Kórházunk állományi létszámának csaknem 20 százaléka távozott el intézményünkből. A távozók közül a megkérdezettek valamennyien — az anyagi és erkölcsi megbecsülés hiánya mellett — a fokozott túlterhelésre hivatkoztak. Ugyanakkor az intézetnél maradtak is sok esetben keresték fel szakszervezeti bizottságunkat, segítséget kérve, hogy enyhítsük a rájuk nehezedő terheket.

Megvizsgáltuk dolgozóink élet- és munkakörülményeit, így keresve helyzetük könnyítésére a lehetőséget. Vizsgálataink eredményének birtokában úgy próbáltunk a terheken enyhíteni, hogy dolgozóink munkáján és munkakörülményein igyekeztünk javítani. Részben ideiglenes munkaerő-átcsoportosítással vagy különböző berendezések, szociális helyiségek és a bérek lehetőség szerinti javí-

tásával. Felmérve lehetőségeinket, középtávú tervet dolgoztunk ki a bérfejlesztésre kapott összeg ésszerűbb felhasználására. Ezt éves terv alapján, a dolgozók többségének megelégedésére meg is valósítottuk. Az egészségügyben jelentkező bérproblémát természetesen ez nem oldotta meg. Helyzetünk reális ismerete alapján a párt Központi Bizottsága, a SZOT és a kormány intézkedése alapján az ápolónők, takarítónők és kisegítők részére 1970-ben munkaköri pótlékot vezettek be. Ennek eredményességét igazolja, hogy a korábbi évhez képest csökkent a fluktuáció, ezzel együtt csökkent a ránk háruló teher is.

Meggyőződésünk, hogy tovább javítja helyzetünket az ez évben bevezetésre kerülő központi bérrendezés. Tudjuk, hogy más területeken is jelentkeznek hasonló problémák, és azt is tudjuk, hogy a részünkre biztosított összeg népgazdasági szinten jelentős anyagi kihatást jelent, éppen ezért úgy érezzük, hogy ez társadalmunk részéről munkánk elismerését és megbecsülését jelenti.

Mostanában sokat hallunk a nők egyenjogúságának érvényesítéséről. Engedjék meg, hogy most az apák egyenjogúsításáról is szóljak. Javasolom, hogy az apák egyenjogúsága nyilvánuljon meg abban, hogy ne csak az anyák és egyedülálló apák, hanem — a szülők megegyezése szerint felváltva — az apák is igénybe vehessék a fizetés nélküli szabadságot a gyermekek megbetegedésekor.

OROS LÁSZLÓ,
a Csepeli Szerszámgépgyár munkaszervezője:

— Jelentős számú dolgozó van minden üzemben, aki becsületesen dolgozik, évről évre teljesíti az emelt feladatokat és a bére, fizetése nem vagy alig változik, mert vagy időbérben dolgozik, vagy egyszerűen — éppen a jó munkája miatt — nem keletkezik a műhelyben, üzemben feszültség. Ezért nem törődik vele a művezető, nem veszi észre a műhelybizottság sem, és ráadásul még nem is követelődzik. Általános gyakorlat, hogy a vezetés az anyagi eszközöket a gondok feloldására használja fel. Oda adunk több pénzt, ahol gyorsan, többet követelünk. Ezek a csendes emberek, az átlagdolgozók. Megtalálhatók és jól ismerjük őket minden üzemben, az egész országban. Sajnos, róluk feledkezünk meg leggyakrabban. Véleményem szerint ezek a dolgozók a szocializmus építésének igazi hősei, akik őszintén büszkék a szocializmus kiemelkedő eredményeire, társaik, műhelyük sikereire. Úgy érzem, ezekkel az emberekkel is törődnünk kell.

Egész röviden a családos üdülők építéséről szeretnék szólni. A

határozati javaslat kimondja: „a kongresszus szükségesnek tartja, hogy a negyedik ötéves terv folyamán, az eddigieknél hatékonyabb legyen az állam segítése az új üdülők létrehozásában." Ezzel a kitétellel mindannyian egyetértünk. A kongresszus tiszteletére az előcsarnokban a Táncsics Könyvkiadó kiállítását láthatjuk, s egy szakszervezeti üdülési plakáton vidám papa-mama, két kisgyermek szalad fürödni. Gond azonban a kétgyermekes családok üdültetése. Lehetetlen, hogy a költségek tetemes növelése nélkül az építők és tervezők ne tudnák megoldani, hogy a plakáton nevető második kisgyermek is eljuthasson a papával, mamával, testvérével a SZOT-üdülőkbe. Igénylik a dolgozók a többgyermekes beutalókat. A jelenlegiek átalakítására lehet, hogy nincsen mód, ezért javaslom, hogy a fejlesztésben, a terveket legalább két gyermekre méretezve készítsék.

Az elmúlt négy évben elmaradtunk a határozatok ellenőrzésének hatékonyságában. Véleményem szerint segítene ezen a problémán, ha a testületek nemcsak a Szakszervezetek Országos Tanácsában, hanem egészen a műhelybizottságokig bezárólag rendszeresen beszámolnának a két ülés között végzett tevékenységről. Itt az idő, hogy működtetni kezdjük azokat a szervezeti kereteket, melyeket helyesen négy éven keresztül építettünk.

PANDUROVICS JÓZSEF,
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára:

— A főváros legnagyobb problémája a lakáshiány. Enyhítésére a III. ötéves terv időszakában 58 ezer lakás épült. Az új lakások alapterülete, felszereltsége kielégíti a korszerű igényeket. Figyelemmel kísértük, elemeztük az építkezések ütemét, a különböző lakásépítési konstrukciók arányát, az elosztás alakulását. Támogattuk a fővárosi tanácsnak a lakásépítés növelésével kapcsolatos törekvéseit. A lakásépítkezés meggyorsítása, a minőség javítása érdekében tanácskoztunk az érintett vállalatok szb-titkáraival, szocialista brigádjainak képviselőivel. A szakszervezetek sokoldalú közreműködése is hozzájárult a kitűzött célok megvalósításához.

Igen nagy gondot okoz, hogy az új lakótelepek kapcsolódó beruházásai jelentős késéssel valósulnak meg. E probléma megoldásához a fővárosi szakszervezeti szervek, a lakossággal együtt, határozott intézkedéseket várnak.

A IV. ötéves tervben 91 ezer lakás felépítése szerepel. Ilyen nagyszámú lakás csak az összes érdekelt szerv igen jó, összehangolt együttműködésével építhető fel. Jelenleg még 6—7 ezer lakás építésének nincs beruházója, anyagi, de főleg a kapacitás feltétele nem

biztosított. Úgy véljük, hogy a vállalati lakásépítkezések területén még jelentős anyagi, pénzügyi és kapacitástartalékok feltárása válik lehetővé. Egyetértünk azzal, hogy a fővárosi tanács lehetővé teszi a vállalatoknak és intézményeknek kész lakások, illetve bérlőkijelölési jog vásárlását, azonban meggyőződésünk, hogy ebből nem lesz több lakás. Ezért szorgalmazunk egy olyan elgondolást, hogy hozzuk létre a saját erőből építkezni kívánó kisebb vállalatok társulását, amely alkalmas az építkezések szervezésére, esetleg részbeni kivitelezésére is.

A főváros dolgozóinak másik nagy problémája a tömegközlekedés. Az elmúlt tervidőszakban a közlekedés fejlesztésére 6 milliárd Ft-ot használtunk fel. Sajnos, ennek ellenére a közlekedés lassú, zsúfoltsága nem enyhült. Ugyanis az utazók száma öt év alatt 10 százalékkal, a járművek férőhelyszáma csak 8 százalékkal nőtt. A közlekedés csúcsidőben szinte elviselhetetlen, s ez kedvezőtlenül befolyásolja a közhangulatot. Ezért igen nagy jelentősége van a METRÓ mielőbbi teljes megépítésének. Az átadási határidő előbbrehozása érdekében mi magunk is nagy erőfeszítéseket tettünk. A METRÓ építésében érdekelt vállalatok az SZBT védnöksége alatt „szocialista szerződést" kötöttek annak érdekében, hogy a tervezettnél 1 évvel korábban, tehát 1972. végén meginduljon a forgalom.

A közlekedés zsúfoltságát nagymértékben előidézi a járművek javításához, karbantartásához szükséges kapacitás elégtelensége és az alkatrészek hiánya. Ezért felhívással fordultunk az alkatrészellátást biztosító vállalatok dolgozóihoz, hogy a szocialista munkaverseny-vállalásaikkal és azok teljesítésével segítsék elő az alkatrészhiány csökkenését.

Egyre növekvő gondot okoz a bölcsődés, különösen az óvodás korú gyermekek elhelyezése. A IV. ötéves tervben szerepelő óvodai férőhelybővítés csak a mai ellátottsági színvonal fenntartását teszi lehetővé. Ezért szorgalmazzuk az e célra fordítható tanácsi költségvetési keret bővítését, és támogatjuk a tanácsi és vállalati közös beruházások szervezését. A fővárosi vállalatok eddig közel 1 milliárd Ft-ot ajánlottak fel. Nem mindenütt megnyugtató a felajánlott összegek célszerű, a vállalatok igényeivel is egybeeső felhasználása. Nem biztosított a kivitelező kapacitásfedezet. A felajánlott összegek területi és időrendi felhasználásának koordinációja is hiányzik, ami tervszerűtlenséget, zavart okozhat. Az SZBT olyan összegek felajánlását tartja helyesnek, amelyek miatt nem szenved csorbát a vállalati dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása, és amelyeknek felhasználásáról a tanácsok az üzemek egyetértésével döntenek.

A jövedelemarányokat érintő kritikák zöme elsősorban az álla-

mi és szövetkezeti szektor közötti aránytalanságokra irányult. A szövetkezetekben és a tsz-ekben a jövedelem tartósan és indokolatlanul lényegesen magasabb, mint az állami szektorban. A munkások havi átlagos jövedelme a budapesti állami iparban 1970-ben 2184, a szövetkezeti iparban 2368, az állami építőiparban 2449, a szövetkezeti építőiparban 2889 Ft. Az állami kiskereskedelemben 2062 Ft, a szövetkezetiben 2655 Ft volt. Ugyanakkor, ha a hatékonysági mutatókat nézzük, azt látjuk, hogy az egy foglalkoztatottra jutó termelési érték az állami iparban Budapesten 223 ezer Ft, a szövetkezeti iparban 113 ezer Ft.

SEJBEN SÁNDORNÉ,
a HVDSZ Fejér megyei Bizottságának tagja:

— Van eredmény a dolgozó nők helyzetének javításában. A szakszervezeti nőmozgalom valóban új lendületet kapott, ezt tapasztaltuk a bizalmiak és az alapszervezeti vezetőségek megválasztásakor. Több nő került a szakszervezeti vezetésbe. Számarányuk ma már megfelel a dolgozó nők arányának.

Megkezdtük a nőkkel kapcsolatos határozat végrehajtásának vizsgálatát a vállalatoknál. A vizsgálatban részt vesznek a megyei bizottság tagjai, helyszínen segítik és ellenőrzik, hogy ez a fontos határozat minél gyorsabban, eredményesebben valósuljon meg.

Néhány példa a vizsgálati tapasztalatokból: elkészültek az intézkedési tervek; a szolgáltató vállalatnál például 126 női dolgozó bérét emelték (ez a női dolgozók 5 százaléka; a nehéz fizikai munka csökkentését kisgépesítéssel oldják meg; az Ingatlankezelő Vállalatnál az azonos munkakörben dolgozó nők és férfiak a szakmai képzettségüknek megfelelő bért kapnak; a kiváló dolgozók között mind több a kitüntetett nő; a szocialista brigádokban is példásan vesznek részt; a brigádfórumokon, melyet megyebizottságunk szervez, a legtöbb érdeklődő a női brigádvezetők közül kerül ki; nőtt a dolgozó nők bevonása a vezetésbe, főleg a szakszervezeti munkába.

SLEZÁK JÓZSEF,
a Borsodi Szénbányák Edelényi Bányaüzem szakszervezeti bizottságának ifjúsági felelőse:

— Megítélésem szerint az ifjúsággal kapcsolatos határozatok megjelenése óta érezhetően erősödött a kapcsolat a szakszervezeti és az ifjúsági mozgalom között. A Borsodi Szénbányák területén a határozat végrehajtása megkezdődött, jó ütemben halad. A

szakszervezeti bizottságok üléseiken rendszeresen — természetesen a KISZ-szel egyetértésben — napirendre tűzik és együttes ülésen tárgyalják meg a fiatalokat érintő kérdéseket. Ennek hatása máris jelentkezik a fiatalok élet- és munkakörülményeinek alakulásában, a társadalmi és közéleti tevékenységükben.

Fiataljaink rászolgáltak arra a bizalomra, amelyben részük van, s ezt elsősorban a termelésben történő helytállásukkal, a társadalmi, közéleti tevékenységben való aktív részvétellel igyekezünk meghálálni. Ifjúságunk elismerésre méltóan áll helyt a termelőmunkában. A 120 ifjúsági munkabrigád és a szocialista brigádokban részt vevő fiatalok — melyeknek száma közel 4 ezer — becsületes munkát végeznek. Munkájukért az idősebb dolgozókkal azonos erkölcsi és anyagi elismerésben részesülnek.

Mi, bányászfiatalok számtalan esetben tapasztaltuk, hogy pártunk, kormányunk, a SZOT ismeri problémáinkat és intézkedésekkel segítik megoldásukat. Bányászfiataljaink helyeslik pártunk politikáját, bíznak a párt-, az állami és szakszervezeti vezetésben. Ezért készek a célok megvalósítása érdekében erejük és tudásuk legjavát adni.

Megmutatkozott a helytállás akkor is, amikor az ország tüzelőanyag-ellátási zavarokkal küzdött. Ifjúmunkásaink, közösen az idősebb dolgozókkal, vasárnapjaikat és szabadnapjaikat feláldozva termelték a szenet, hogy egyetlen családi otthon, iskola, kórház, bölcsőde se maradjon fűtetlen azért, hogy ne kerüljön sor energiakorlátozásra, mint egyes aurópai országokban.

A közel 5 ezer fiatal dolgozó közül több mint 4800 tagja a szakszervezetnek, és közel 500 azoknak a száma, akik valamilyen választott szakszervezeti tisztséget töltenek be. Jóleső érzés tudni és tapasztalni, hogy a szakszervezeti mozgalom minden szintjén ott találjuk az ifjúság képviselőit is.

Fejlődött az ifjúság konkrét érdekvédelme is. Nem rosszabb az ifjúság elbírálása a lakás, a bérezés, az üdültetés és az egyéb területeken, mint az idősebb dolgozóké.

Különös gondot jelent mégis az ifjúság lakásgondjainak megoldása. A múlt év végén üzemünknél 12 lakást adtunk ugyan a fiataloknak, amelyhez a vállalat 400 ezer Ft támogatást nyújtott, amit nem kell visszafizetni. Sajnos, ez is csak enyhítette, de nem oldotta meg az évek óta húzódó problémákat.

Vállalatunknál a személyi és tárgyi feltételek adottak ahhoz, hogy megfelelő szinten biztosítsuk a fiatalok szakmai, politikai továbbképzését, kulturális igényeik kielégítését. A művelődési otthonok, az ifjúsági klubok, a sportlétesítmények erre magas szinten képesek, s ma már egyre inkább betöltik szerepüket az ifjúság sza-

bad idejének hasznos kitöltésében, a szocialista eszmék terjesztésében. Gondjaink között első helyen említem azt, hogy még ma is sok azoknak a fiataloknak a száma, akik nem végezték el az általános iskola 8. osztályát. Keressük ezért annak módját, hogy e fiatalok mindegyike ezt utólag pótolja.

SZABÓ IVÁN
szobrászművész, a Képzőművészeti Szakszervezet elnöke:

— Úgy érzem, mindenekelőtt itt, szakszervezeti mozgalmunk e legmagasabb fórumán kell kimondani: a szellemi kincs is gazdagít, szebbé, többé teszi az életet. Az életszínvonal, a magasabb követelmények a szocializmust építő közösséggel szemben — tartalmasabb életet, gazdagabb látásmódot is követel. Ebből következik, hogy a képző- és iparművészet, a környezetünk iránti érdeklődés nem csupán a művészek ügye.

Sok javaslatot tettünk, de sokan a technika bűvöletében élnek, és elfelejtik, hogy a jó technikai felkészültség nem nélkülözheti a látás műveltségét. A szem iskolázottsága kell bármely ipari tevékenységhez is, ha azt mind magasabb színvonalon akarjuk végezni. Nem lehet elhanyagolni a művészetek megismertetését, az érzelmi kultúra fejlesztését. Enélkül szocialista ember nem képzelhető el.

A közönségnevelés — közösségnevelés. S, hogy ez a közösség milyen, abban nagy szerepe van művésznek, szakszervezetnek egyaránt. 1919 óta, ha tragikus megszakításokkal is, az alkotóművészek többsége mindig kifejezésre juttatta a szakszervezeti mozgalomhoz való tartozását. Szép példa erre ez a kongresszus is, ahol szakszervezeti mozgalmunk, a dolgozók küldöttei között a művészek is jelen vannak. A művész nem más ember, mint a többi dolgozó. Sokszor kemény és nehéz fizikai munkával kísérli meg gondolatainak kifejezését. Elmondhatom, hogy a képző- és iparművészek többsége politikailag őszinte híve a szocialista rendnek. Nem is tehet mást, ha népünkért akar élni és dolgozni.

Az eszmei, ideológiai kérdésekben ez az egység már nem ilyen egyértelmű. Ahogyan más rétegeknél, a művészek soraiban is találkozhatunk a legkülönbözőbb szemléletű problémákkal. Úgy érzem, hogy ez nem több, mint amennyi az életben, az ilyen nagy építőmunka során általában jelen van. A művész munkája érthetően feltűnőbb, bemutatkozása mindig a nyilvánosság előtt zajlik. Ezért nagyobb a felelőssége is. De, ahogyan a szocializmust építeni sem könnyű, azt hitelesen, a XX. század nyelvén ábrázolni sem egy-

szerű. Mégis évről évre készülnek a szobrok, képek, alakul a környezet. Mindannyian türelmetlenek vagyunk, és sokszor joggal. A művészeknek nagyobb részt kell vállalniok a dolgozó nép gondjainak egészéből, és segíteniök kell a művészet megszerettetését.

SZABÓ KÁLMÁN,
a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsának vezető titkára:

— Szakszervezeti bizottságaink nagyobb figyelmet fordítottak arra, hogy több fizikai dolgozó menjen el üdülni. Az is helyesen kezd kialakulni, hogy a jó munka eredményeként kapnak üdülőjegyet a dolgozók. Pozitív előrelépés, hogy sok üzemünkben és intézményünkben az alacsony keresetűek, a sokgyermekes családok egyre többen részesülnek térítésmentes üdülésben. A fejlődésre utal az, hogy a gyógyüdülőkbe ma már többségében a valóban rászorultak kerülnek be, bár megesik ennek az ellenkezője is.

A munkaidő-csökkentés új gondokat vet fel az üdülésben. A szabad idő kultúrált eltöltésének egyik formája lesz a hétvégi víkend. Bár történtek bizonyos kezdeményezések, de még nem vagyunk kellően felkészülve. Főleg a városokhoz közeleső, üdülésre alkalmas területeket kell feltárni, esetleg parcellázni, hogy a hétvégi víkendigényeket kielégíthessük. Támogatnunk kell az olyan kezdeményezéseket, mint például az ajkai szakszervezeti szervekét, akik Zánkán, a Balaton-parton területet vásároltak, közösen fejlesztik a szolgáltatói rendszert, gondoskodnak külön autóbuszjáratokról, és így hét végén a dolgozók lejuthatnak a Balaton partjára.

A jelentkező igényeket nem tudjuk kielégíteni. Ezért meg kellene vizsgálni, hogyan lehetne az üdülés tervszerű, perspektivikus fejlődését biztosítani. Helyes lenne, ha a fejlesztés bekerülne a népgazdaság távlati tervébe. A vállalatokat is jobban kellene ösztönözni, tevékenységüket koordinálni, anyagi eszközeiket koncentrálni.

Nagyobb figyelmet kell fordítanunk a gyógyüdülők fejlesztésére is. Ma már nemcsak a bányászok, a vegyipar, hanem minden iparág, illetve szakma igényli a gyógyüdülést.

Nem kielégítő a gyermeküdültetés sem. Különösen nagy a probléma a nyári üdültetésnél. Meg kellene vizsgálni annak a lehetőségét, hogy az ifjúsági szervekkel hogyan lehetne összefogni, és a gyermekek igényének megfelelően az egyszerűbb formákkal (kemping, faház stb.) nagyobb tömegű nyári üdültetést lebonyolítani.

A kulturális, eszmei nevelő munkában szép eredményeket értünk

el. Ha sokszor nincs is a különböző kérdésekben még látványos fordulat a közvéleményünkben, szocialista életünk sok jele azonban mutatja, hogy a nagy többség igényli a szocializmust, és kész érte dolgozni.

A szocialista brigád nagyon jó fórum a szocialista eszme terjesztésére. A brigádban a szocialista eszme két fontos vonása, a kollektivizmus és humanizmus állandóan jelen van. Mégis azt kell mondanom, hogy szerveink még nem mindig érzékelik a szocialista brigádokban rejlő nagy eszmei, nevelési lehetőséget. Ha pedig valami a közvélemény formálásában — különösen a munkahelyi közvélemény formálásában — nagy szerepet jelent, az a szocialista brigádmozgalom, amely a bérből és fizetésből élő dolgozóknak több mint egyharmadát tömöríti.

A közművelődéssel kapcsolatosan: A szocialista rendszerünk magasabb rendűségét mutatják az olyan tényezők, hogy 1939-hez viszonyítva ötszörösére növekedett hazánkban az értelmiségiek száma, és ma már több mint 20 százalékát teszik ki a bérből és fizetésből élő dolgozóknak. A 8 általános iskola kötelező bevezetése és elvégzése megvetette a szocialista közoktatásunk alapját. De intő jel számunkra az, hogy két és fél millió ember még nem fejezte be a 8 általános iskolát. Ez nagyobbrészt a régi rendszer bűne, de itt nekünk is van adósságunk. Évről évre nagyobb számban termelődnek újra azok, akik nem fejezik be a 8 általános iskolát. De visszaesett a felnőttoktatás is e téren. E jelenség megszüntetése elsőrangú érdekvédelem, még akkor is, ha a dolgozó ezt nem ismerte fel. E téren két fő irányban kellene dolgozni a jövőben: először is preventív intézkedések szükségesek, hogy a 8 általános iskolát a gyerekek időben elvégezzék. Biztosítani kell a törvények betartását, a szülők, a pedagógusok, szakszervezeti szervek, tanácsok megnyerését, a felelősségteljesebb légkör kialakítását. Nem regisztrálni kell a helyzetet, hanem aktív tevékenységet kell kifejteni.

Másodszor: az állami szerveknek is nagyobb felelősséget kell vállalniok és az üzemeknek, intézményeknek is. Bizonyos alapokat kell teremteni a munkához, és vonzóbb oktatási formákat kell kidolgozni. Ott kell megszervezni az oktatást, ahol a képzetlen dolgozók száma nagy. Nem szabad merev formulákhoz és sablonokhoz ragaszkodni.

DR. SZABÓ SÁNDOR,
az MSZMP Békés megyei Bizottságának titkára:

— Az iparfejlesztés hatása az elmúlt 10 évben kedvezően befolyásolta a megye életét, életszínvonal-politikai céljaik megvalósulását. Az ipar és építőipar termelése csaknem háromszorosára nőtt, a foglalkoztatottak száma közel megkétszereződött. Ugyanakkor jelentősen növekedett a szállítás teljesítménye, a kereskedelem forgalma és ezekben az ágazatokban a dolgozók létszáma is.

Az ipar fejlődésével, a mezőgazdaság szocialista átszervezésével jelentős társadalmi átrétegződés következett be. A nagyüzemi gazdálkodás során felszabadult kb. 46 ezer dolgozó, fokozódott a nők rendszeres munkába állása. Az iparosítás egyik célkitűzése megközelítően megvalósult a foglalkoztatottság növekedésével. A férfiaknál csaknem teljes (99,4 százalék), a nőknél 66 százalék a foglalkoztatottság.

Az iparosítás meggyorsította a városiasodást, elősegítette a munkásosztály, az egész lakosság általános és szakmai, valamint politikai, kulturális műveltségének növekedését.

Békés megye, jellegénél fogva, még sokáig mezőgazdasági megye lesz. A szocialista átszervezés óta mind nagyobb teret nyertek a nagy hozamú, a korszerű művelést, a nagyobb műszaki ellátást jobban meghálálő, nemesített növényfajták. Megnőttek a termésátlagok, a baromfitenyésztés eredményei — az export mellett is — jó ellátást biztosítanak. A szakosított sertéstelepek néhány éven belül jelentősen fokozzák a megyében felvásárolható vágósertések mennyiségét. Ez elősegíti a húsprobléma rendezését.

Az iparfejlesztés hatására jelentős változás következett be a társadalmi struktúrában is. Az üzemek törzsgárdája — a régi munkások — nagy hatással van a mezőgazdaságból, a háztartásból a gyárakba kerülő új munkásokra és fiatalokra. Segítik őket, hogy minél gyorsabban megszokják az üzemi légkört. A termelésben betöltött szerepük mellett nagyon pozitív a hatásuk a szocialista és a munkabrigádoknak. Ők azok, akikre elsősorban építhetünk — nemcsak a termelésben, hanem szinte az élet minden területén.

Az üzemi demokrácia fontos fóruma, gyakorlati területe a termelési tanácskozás. Ezek azonban a munkások véleménye szerint esetenként csak formálisan tesznek eleget rendeltetésüknek. A munkások javaslatait nem mindig veszik figyelembe. A gazdasági vezetők egy részénél még nem vált gyakorlattá a döntések demokratikus előkészítése, a kollektívák véleményének folyamatos kikérése. Még vannak, akik nem ismerték fel, hogy ezáltal sokkal könnyebb a döntés, és a végrehajtás.

A jó munkahelyi légkör kialakulásának, az üzemi demokrácia továbbfejlődésének több esetben akadályozója a vezetők — elsősorban a gazdasági vezetők — helytelen magatartása. Vannak, akik összetévesztik a következetes vezetést a gorombasággal, az elvszerűséget a politikai simulékonysággal. Ezt a magatartást a munkások joggal kifogásolják.

Az eredmények mellett azonban gondok is jelentkeznek. A fejlődés ellenére elmaradt a kereskedelmi egységek, a lakások, a kommunális létesítmények, az út, a közműhálózat fejlesztése. Ennek megoldása gyakran a helyi tanácsok korlátozott forrásait igényli. Hasonló a helyzet a járulékos beruházásoknál is.

Megyénk számára rendkívül kedvezőtlenek a statisztikai felméréseken nyugvó következtetések a lakáshelyzet reális megítélésében. A statisztika szerint az a kép alakul ki a megyéről a 100 lakásra jutó lakosságszám alapján, mintha 8—10 ezer lakás épült volna fel. A valóságban pedig a 100 lakásra jutó lakossági létszámcsökkenést az elnéptelenedett vagy éppen düledező tanyai lakásokhoz, a csökkenő lélekszámú községekhez lehet visszavezetni. (Pl. Battonya lakossága 12 év alatt 3300 fővel több, mint 25 százalékkal csökkent.) Ennek alapján megyénk kedvezőtlenül részesült a célcsoportos lakáselosztásban a IV. ötéves tervben.

SZIGETI ERNŐNÉ,
a Győr megyei Kórház szakszervezeti bizottságának titkára:

— Szakmánkra jellemző a nők magas arányszáma, a foglalkoztatottak 75 százaléka nő. Ez már önmagában is meghatározza tevékenységünket. Növekszik a nőhallgatók száma. Az orvostudományi egyetem hallgatóinak 51,3 százaléka, a fogorvostanhallgatók 57,1 százaléka, a gyógyszerészhallgatók 80,1 százaléka nő.

Mozgalmi tevékenységünket az egészségügyben foglalkoztatott nődolgozók magas számaránya eddig is meghatározta. Minőségében, tartalmában új formát és dinamizmust kapott pártunk Központi Bizottságának 1970. februári határozata, valamint a Szakszervezetek Országos Tanácsának 1970 júliusi állásfoglalása után.

Mi nem kampánymunkába kezdtünk, hanem a korábbinál magasabb fokon elemezzük és tárjuk fel teendőinket nődolgozóink helyzetének javítása. Központi Vezetőségünk állásfoglalásai, irányelvei, ajánlásai alapján minden alap- és középszerv megkezdte munkáját. Megkezdhettük ezt azért, mert az elmúlt időszakban pártunk olyan légkört teremtett, amelyben a szakszervezeteknek — köztük az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének, az egészség-

ügyi kormányzattal együtt — lehetősége volt a dolgozóink élet- és munkakörülményeinek javítására.

A gazdaságirányítási rendszer területünkön is kedvezően érezteti hatását. Az évi bérfejlesztések 1,5 százalékról 3 százalékra emelkedtek, a belső helyettesítési rendelet dolgozóink többletmunkáját honorálja, az 1970-ben bevezetett munkahelyi pótlék pedig a betegágy mellett dolgozó ápolónőinknek biztosított anyagi megbecsülést. A részleges munkaidő-csökkentés, az egészségügyi szakiskolákban bevezetett ösztöndíjrendszer, kormányzatunk rendelkezése a gyermekgondozási segélyről, a mi dolgozó nőinket is érintette, gondjainkon segített.

E kedvező tényezők azonban ellentmondásokhoz is vezettek. Munkaerőgondjaink növekedtek. Nődolgozóinkat vonzzák az iparban biztosított szabad szombatok. Ez sürgőssé teszi az egészségügy területén is a munkaidő-csökkentést. A gyermekgondozási segélyt nődolgozóink örömmel veszik igénybe, de ez is munkaerőgondjainkat nehezíti. Nincs biztosítva a szakképzett, középfokú egészségügyi dolgozóink utánpótlása. Az egészségügyi szakiskoláinkra kevés a jelentkező. Szakképzett nővérhiány miatt a korszerűen felszerelt koraszülött osztályunk egy évvel később kezdhette meg működését.

Az egészségügyi hivatás, az egészségügyi munka végzése nagyszámú női munkaerőt kíván, s ez megköveteli pályánk vonzóbbá tételét. A három műszakot soha nem lehet területünkön megszüntetni. A munka non-stop jellege sürgeti az egészségügyben dolgozó nők anyagi megbecsülésén túl, a nagyobb erkölcsi megbecsülést is.

Nődolgozóink lakáshelyzetének javítását is napirendre kell tűzni. Az elmúlt években, szakszervezetünk központi vezetőségének szorgalmazására, nővérotthoni férőhelyeink bővültek, de ez nem elég. Az egészségügyben foglalkoztatott nők lakásgondjainak enyhítésére garzonházak építését, olcsóbb szövetkezeti lakásépítési lehetőségeket kell biztosítani. Sok nehézséget okoz dolgozó nőink gyermekeinek gyermekintézményekben való elhelyezése. Különösen gond a gyermekgondozási segély megszűnése után visszatérők gyermekeinek óvodai elhelyezése. Éppen ezért szorgalmazzuk egészségügyi intézmények mellett — ahol erre lehetőség van — bölcsődék, óvodák, napközi otthonok létesítését, amelyeknek nyitvatartása alkalmazkodik az anyák munkaidejéhez.

Az egészségügyi miniszter felhívása, központi vezetőségünk határozatai a női egyenjogúságnak gyakorlati megvalósítását sürgetik. Tapasztalható, hogy a férfiak hamarabb lesznek szakorvosok, mint a nők. Az orvosnők az egyetem elvégzése után családot alapítanak, szülnek, így később szereznek szakképesítést, tudományos fokozatot. Sokkal nehezebben kapnak főorvosi kinevezést. Emellett

még ma is találkozunk bizonyos előítéletekkel. Azonos adottságok mellett a nőket mellőzik. Szakszervezeti szerveinknek tehát e téren is vannak tennivalói.

Nődolgozóink gondjairól, problémáiról beszélve, annak is tudatában vagyok, hogy az egészségügyi pálya iránti vonzalom nagymértékben attól is függ, hogy a munkahelyek vezetői, a helyi párt, szakszervezeti és más társadalmi szervek milyen támogatást, segítséget adnak. Szakszervezeti szerveink — minden szinten — nődolgozóink érdekvédelmének ellátására, az elmúlt időszakban igyekeztek élni a párt és kormány adta lehetőségekkel.

Szakszervezetünk VI. kongresszusán nyílt, őszinte légkörben tanácskoztunk nődolgozóink helyzetéről. Kongresszusunk határozatai tükrözik nődolgozóink helyzetének további javítását. Az egészségügyi dolgozók jelenlegi bérrendezése is bizonyítja a párt és a kormányzat megbecsülését. Látjuk és érezzük azt az erőfeszítést is, melyet értünk tesznek, mely végső soron az egész társadalom, a szocialista egészségügy fejlesztése érdekében történik.

VARGA GYÖRGY,
az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
szakszervezeti tanácsának titkára:

— Gazdaságirányítási rendszerünk reformját követően egyszerre jelentkezett az emelt szintű szakszervezeti munka igénye. Tennivalóink hirtelen szaporodtak. Felismertük — s az élet is rákényszerített bennünket —, hogy a megnövekedett feladatokat csak a szakszervezeti munka szélesebb társadalmasításával végezhetjük el. Ezzel ki is halt a régebbi értelemben vett titkárcentrikus szemlélet. A fejlődés eredményeként szakszervezeti titkárainknak meg kellett tanítaniok a reszortfelelősöket feladataik mind jobb végrehajtására.

A nemrég lezajlott választásokon kitűnt, hogy ma már nem közömbös a dolgozóknak, hogy kik a képviselőik a szakszervezeti bizottságokban. A szakszervezeti munka a dolgozók nyilvánossága előtt történik, s a dolgozók ismerik a szakszervezet jogait, így ez állandó kontrollt jelent munkánkban.

Megnövekedett a társadalmi igény a felkészültség, a hozzáértés, a szakmai sajátosságokat érvényre juttató szemlélet iránt a szakszervezeti munkában. Ugyanakkor tapasztalható, hogy országos szinten csökkent a felnőtt dolgozók iskoláztatási hiányainak pótlásáért érzett felelősség. Kitartó munka szükséges a szakszervezetekben, mert míg az állami, gazdasági vezetőség kész szakembereket

kap munkájához, addig nekünk magunknak kell a tisztségviselőket kinevelni.

Egyre gyakoribb a harmonikus együttműködés az üzemi, intézményi szinten a szakszervezet és a gazdasági vezetőség között. Nagyszerű eredmények bölcsője a kedvező üzemi légkör, az, ha a dolgozókkal őszintén, a realitás talaján tárgyalunk, kérjük javaslataikat és bevonjuk őket a vezetésbe. Bár egyre elszigeteltebben, de még vannak olyan gazdasági vezetők is, akik a szakszervezet mellőzését értik az egyszemélyi vezetésen, és akadályozói az üzemi demokrácia érvényesülésének. Nyíltan nem mernek fellépni, hanem kifinomult eszközökkel adagolják sajátos véleményüket, amelyeket elsősorban a szakszervezeti tisztségviselők éreznek prémiumfizetések és jutalmazások idején.

Kissé bátortalanok szakszervezeti szerveink a megítélési jog alkalmazásában, pedig egyre erősebb a társadalmi igény a szocialista törvényességet mellőző gazdasági vezetők felelősségre vonása iránt.

Szeretünk a demokrácia fórumain tényeket, döntéseket közölni és végrehajtott vagy végrehajtandó állásfoglalásokat ismertetni. Utána csodálkozunk a negatív eredményeken, a dolgozók érdektelenségén. A demokrácia fórumaira olyan kérdések kerüljenek, amelyeknek megvitatása elősegíti a helyes döntéseket, és amelyeknek következtében a dolgozók, mint tulajdonosok érzik, hogy részesei a vezetésnek.

Emelt szintű szocialista társadalmunk építésében elengedhetetlenül szükséges az általános műveltség, a politikai tájékozottság, a szakmai jártasság és a szocialista tudatformálás állandó felszínen tartása, azok körének szélesítése, akik a megfelelő információkkal rendelkeznek. Ha a dolgozók nem elég tájékozottak, nem látják a problémák összefüggéseit, sokkal nehezebben tesznek reális állásfoglalásokat és vesznek részt az egyre bonyolultabban jelentkező döntések megalkotásában. A jövőben többet kell foglalkozni a tulajdonosi szemlélet alakításával, hogy mindenki tulajdonosként rakja le azt a tőle telhető pluszt a szocializmus asztalára, amelyből többet is lehet osztani, és hogy mindenki egyaránt birtokosként őrködjön és féltse, gyarapítsa társadalmi tulajdonunkat.

Nem állítom, hogy szakszervezeti mozgalmunk mentes minden hiányosságtól, de nem a negatívumok a jellemzők rá. Én a tv-játékokban általában csak negatív ábrázolású szakszervezeti titkárokat láttam. Pár évvel ezelőtt az Úton című tv-film hatására nemtetszésemet fejeztem ki a szakszervezeti titkár és a párttitkár nevetséges ábrázolásáért, de kioktattak, hogy nincs baj, mert kommunista író munkájáról van szó. Véleményem az, hogy mi, moz-

galmi emberek és a művészetek képviselői egy kicsit fordított alapállásban vagyunk. A művészetek a kelleténél többet törődnek a negatív jelenségekkel, míg a mozgalmi emberek szívesen helyezik előtérbe az eredményeket, és hallgatnak a hiányosságokról. Sokkal helyesebb lenne az a munkamegosztás, ha az alkotóműhelyekben rögzítenék munkásosztályunk jelentős eredményeit az utókor számára és a mozgalmi emberek tennének többet a hibák kijavításáért, a negatívumok feltárásáért.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA

A XXII. kongresszus megállapította, hogy a magyar szakszervezetek az előző kongresszus határozatait alapvetően végrehajtották és ez is hozzájárult ahhoz, hogy az eltelt négy év alatt hazánk eredményesen haladt tovább a szocializmus teljes felépítésének útján. Tovább szilárdult a munkásosztály hatalma, növekedett befolyása. Érvényesült a Magyar Szocialista Munkáspárt vezető szerepe és erősödött a marxista—leninista elmélet hatása a társadalomra. A gazdaságpolitikai, az ideológiai és kulturális élet jelentősen fejlődött, magasabb színvonalú a műveltség és erősödött a szocialista közgondolkodás. Élénkült a dolgozók kezdeményezése, a termelés és a közügyek tekintetében egyaránt. A dolgozó nép munkája nyomán gazdagodott az ország, emelkedett az életszínvonal. Teljesítettük a harmadik ötéves tervet, a népgazdaság minden ágában jelentős volt a növekedés üteme. A gazdaságirányítás reformja jó eszköznek bizonyult a szocializmus építése új feladatainak megoldásához. A dolgozók sokféle módon, cselekvően juttatták kifejezésre egyetértésüket, elismerésüket nagy társadalmi céljaink és fejlődésünk iránt. Hazánk felszabadulásának 25. évfordulója, a Lenin-centenárium és a párt X. kongresszusa tiszteletére különösen nagy tömegek vettek részt a munkaversenyben és a szocialista brigádmozgalomban, emelték a termelés színvonalát. Dolgozó népünk, munkásosztályunk vezetésével közelebb jutott nagy történelmi célja, a szocializmus megvalósításához.

A kongresszus hangsúlyozta, hogy a szakszervezetek az eddiginél jobban betöltik szerepüket. Hatékonyan, sokoldalúan segítik a szocialista építőmunkát. Kifejezik a dolgozók jogos érdekeit, az egész társadalom érdekei alapján segítenek egyeztetni a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekeket. Aktívan részt vesznek hazánk gazdasági erejének növelésében, a termelés, a termelékenység fokozásában, a tervezésben, a nemzeti jövedelem elosztásában, a politikai és kulturális döntésekben. A szervezett dolgozók száma 400 ezer fővel

növekedett és meghaladja a 3,5 millió főt. A szakszervezetek szervezeti ereje megnőtt, erősödött tevékenységük a dolgozó tömegek között: mozgósítják a munkásokat, alkalmazottakat, értelmiségieket a feladatok megoldására.

Az eredmények számbavétele mellett tovább kell javítani a szakszervezetek tevékenységét, hogy fokozottabban éljenek jogaikkal és mindazzal a lehetőséggel, amely eredményes tevékenységükhöz jelenleg is biztosított. Ezt kell tenni, mert a szocializmus teljes felépítésének jelenlegi szakaszában minden területen jelentős feladatok várnak a szakszervezeti mozgalomra.

I

ERŐSÍTSÜK A SZAKSZERVEZETEK SZOCIALISTA JELLEGÉT, HOGY EREDMÉNYESEBBEN TÖLTHESSÉK BE TÁRSADALMI HIVATÁSUKAT!

A szocializmus teljes felépítésének célkitűzése feladatokat állít a szakszervezetek elé is. A társadalmi viszonyok fejlődése megköveteli a szakszervezetek szocialista jellegének erősítését. Ennek feltétele, hogy a szakszervezetek eszmei alapja a marxizmus—leninizmus, a munkásosztály tudományos világnézete, elfogadják és magukénak vallják a pártnak a szocializmus építésére irányuló politikáját.

A szakszervezeteknek még hatékonyabban kell szolgálniuk a munkásosztály hatalmát, segíteniük politikai, gazdasági, szociális és kulturális célkitűzéseinek megvalósítását. Magasabb szinten bontakoztassák ki a dolgozók társadalmi aktivitását, hogy gyorsabban megteremtődjenek a növekvő szükségletek kielégítésének feltételei, mind teljesebben töltsék be érdekvédelmi szerepüket, még határozottabban fogalmazzák meg, képviseljék és védjék a dolgozók érdekeit, időben tárják fel a szocialista viszonyok között is lehetséges ellentmondásokat és segítsék azok megoldását. A szakszervezetek szocialista jellegének erősítése igényli azt is, hogy még hatékonyabban közvetítsék a párt politikáját a tömegekhez, mozgósítsák a dolgozókat e politika megvalósítására, a dolgozók jogai tiszteletben tartásának megkövetelése mellett neveljék őket kötelezettségeik teljesítésére. Fejleszteni kell a szakszervezetek tevékenységét az állami döntésekben való részvételben és végrehajtásban. Az egyének, a különböző dolgozó rétegek sajátos érdekeinek bátrabb kép-

viselete végső soron összhangban kell hogy legyen a szocialista társadalom érdekeivel.

A szakszervezetek szervezetileg, a feladataik meghatározásában és a dolgozókat érintő minden egyes kérdés megítélésében önállóak, tevékenységükért tagságuknak felelősek. Munkájukban a szocializmus építésének szolgálata, a napi érdekek képviselete és egyeztetése mind következetesebb egységet alkot, tevékenységüket áthatja a munkáshatalomért, a szocializmusért érzett felelősség.

a) *Szakszervezeteink alapvető célja aktívan részt venni a szocializmus teljes felépítésében. Ennek eléréséhez az eszmei, politikai irányítást a Magyar Szocialista Munkáspárt adja.* Csak a párt képes a politikai hatalom szintjén mozgásba hozni a tömegeket és szervezett politikai erővé változtatni cselekvésüket a legalapvetőbb társadalmi politikai célok érdekében. A párt a munkásosztály és a dolgozók legfejlettebb részének szervezete, amely szervezi, vezeti, irányítja a szocializmus teljes felépítésének munkáját, megvalósítja a politika elsőbbségének követelményét.

A párt vezető szerepének érvényesítése, erősítése a legfőbb feltétele a szocializmus építésének. Ez teremti meg a lehetőséget ahhoz, hogy a szakszervezetek önállóan, felelősséggel, alkotó módon teljesítsék feladataikat.

A szocializmus építésének fontos feltétele volt és maradt a párt és a szakszervezetek viszonyának és kapcsolatainak további formálása, alakítása, ami az élcsapat és a munkásosztály egészének viszonyát is kifejezi. Az elmúlt négy év során e tekintetben jelentős eredményeket értünk el, de tovább kell munkálkodni ebben az irányban, a párt X. kongresszusának határozata alapján.

b) *Az elmúlt években tovább javult az állam és a szakszervezetek együttműködése, kapcsolataik fejlődése.* Szocialista fejlődésünk jelen szakaszában minden területen erősödik az állam gazdasági szervező és kuturális nevelő funkciója.

A társadalmi munka megszervezésének és a javak elosztásának folyamatában jelentkező egyéni, csoport- és társadalmi érdekek közötti ellentmondások feloldása az állam feladata. Az állam az ellentmondások figyelembevételével, mindenkire kötelező érvényű törvények, rendeletek, normák útján, a munkásosztály és valamennyi dolgozó közös érdeke alapján egységes cselekvési szabályokat alakít ki, amelynek érvényesülését biztosítja. Az állam szerepét az ellentmondások feloldásában semmiféle más szervezet nem töltheti be, ilyen irányú tevékenységét nem gyengíteni, hanem hatékonyabbá kell tenni.

Ahhoz, hogy a mindenkire kötelező állami normák jól fejezzék ki a társadalom távlati és a dolgozók napi érdekeit, szükséges a

szakszervezetek intézményes részvétele a döntések meghozatalában, megvalósításában. Ennek megfelelően kiszélesedett, fejlődött az állami, gazdálkodási szervek és a szakszervezetek kapcsolata.

A szakszervezetek és a szocialista állam viszonyának alapja az elvek és célok egysége, az, hogy az állam és a szakszervezetek nem ellenfelek, hanem más-más eszközökkel és módszerekkel ugyan, de egyaránt a munkásosztályt, az egész dolgozó népet szolgálják. Nem szabad az állam és szervei, valamint a szakszervezetek feladatai közé egyenlőségjelet tenni. Az állam tevékenysége törvényeken, rendeleteken alapul, döntései kötelező erejűek és megfelelő kényszerítő eszközökkel is rendelkezik. A szakszervezetek fő módszere a tömegek között folytatott mindennapos felvilágosító, meggyőző, mozgósító és érdekvédelmi tevékenységében jelentkezik.

A szakszervezetek tevékenységében is a munkásosztály vezető szerepe, a munkások, a dolgozók jogainak érvényesítése fejeződik ki. A tömegek között élnek, velük együtt dolgoznak, mindennapos munkájuk közben közvetlenül érzékelik a dolgozók hangulatát, észrevételeiket, javaslataikat, egyéni és közös érdekeiket, valamint a gazdasági és állami szervek intézkedéseinek hatását, a végrehajtás során jelentkező problémákat. A szocialista építés feladatai megkövetelik, hogy az állam és a szakszervezetek megőrizzék és fejlesszék sajátos eszközeiket és lehetőségeiket. Az állami szervek és a szakszervezetek közös feladata, hogy minden alkotó erőt felszabadítsanak, még jobban feltárják és hasznosítsák a szocialista rendszerben rejlő sokféle lehetőséget, hogy ezáltal gyarapítsák társadalmi rendszerünk gazdasági, politikai és kulturális alapját. Mindez együttes felelősséget és nagyobb erőfeszítést követel a jobb együttműködésre.

A szakszervezetek, mint a munkáshatalom részesei, együttműködnek az állami szervekkel a közös célért, de külön felelősséggel végzik tevékenységüket. Társadalmi eszközeikkel segítik a munkásosztály államát és szerveit. Ugyanakkor követelményeket támasztanak vele szemben és társadalmi ellenőrzést gyakorolnak működése felett, a munkásosztály élet- és munkakörülményeit érintő kérdésekben. Következetesen támogatják az államot, az állami szerveket, ami nem zárja ki munkájuk bírálatát. Ez igényli a szakszervezetek társadalmi ellenőrző szerepének további kimunkálását és növekvő érvényesítését. A szakszervezetek alkossanak még bátrabban önálló véleményt a dolgozók reális igényei és a társadalom lehetőségei alapján. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy az állami szervekben erősödjön tovább az a meggyőződés és gyakorlat, hogy a közös ügy érdekében elengedhetetlen a sokoldalú együttműködés a szakszervezetekkel.

Az együttműködés véleménykülönbségekkel, vitákkal jár. Ezek nyílt megtárgyalását — a tények sokoldalú figyelembevételével — megfelelő elhatározások követik, amelyeknek megvalósítása az állami és a szakszervezeti szervek számára fokozott felelősséget jelent. A vitás kérdések eldöntésénél messzemenően figyelembe kell venni a konkrét kérdések mellett a dolgozók általános érdekeit, az életviszonyok távlati alakulását. A szakszervezetek tevékenységük során közelebbről, közvetlenebbül tudják érzékelni a különböző rétegek helyzetét, igényeit. A kormány — helyzeténél fogva — jobban látja a gondok megoldásának reális anyagi lehetőségeit és ütemét. A közös megállapítások, állásfoglalások előreviszik a feladatok megoldását, egyesítik az erőket.

c) *A szakszervezetek hivatása elősegíteni, hogy a munkásosztály eredményesebben töltse be vezető szerepét, cselekvőképessége, felelősségérzete napról napra erősödjön.* Ezért biztosítani kell, hogy a dolgozók termelési és társadalmi aktivitásának feltételei állandóan javuljanak. Nagy figyelmet kell szentelni véleményüknek és javaslataiknak. Megkülönböztetett gondot kell fordítani helyzetükre, élet-, munka- és kulturális körülményeikre.

A szakszervezetek is felelősek azért, hogy a munkásosztály eligazodjon a szocializmus építésének egyre bonyolultabb kérdései között, felkészüljön a növekvő feladatokra, történelmi hivatásához méltóan töltse be szerepét.

A munkások tevékenységének, fejlődésének, életének legfontosabb területe a gyár, a munkahely. A munkahely légköre, kulturáltsága, biztonsága alapvetően befolyásolja mind a termelő, alkotó munkájukat, mind pedig a társadalmi, közéleti tevékenységüket. A szakszervezeteknek kötelességük erősíteni az üzemi demokráciát, az egészséges közszellem kialakítását, a munka becsületének növelését. Érvényesítsék azt a fontos elvünket, hogy a szebb és jobb élet alapja csak a lelkiismeretes, tisztességes munka lehet.

d) *A szakszervezeti tevékenységben kiemelkedő jelentőségű az üzemi, munkahelyi demokrácia szélesítése.* A feltételek megérettek arra, hogy tovább fejlesszük az üzemi demokráciát. A szakszervezetek törvényes jogaikkal is élve lépjenek fel az üzemi demokrácia kibontakozását fékező tényezők ellen. Az üzemi demokrácia fejlesztése elsősorban politikai kérdés, a szocialista termelési és társadalmi viszonyok alapvető része. Az üzemi demokráciában mindenekelőtt a dolgozók tulajdonosi tudata, a döntések kialakításában, végrehajtásának ellenőrzésében való részvételük jogai testesülnek meg. Nem várható a dolgozók szocialista tudatának, aktivitásának erősödése, ha nem fejlődik az üzemi demokrácia.

Az üzem, a vállalat, a munkahely nemcsak gazdasági, hanem po-

litikai egység is, ahol emberi viszonyok alakulnak, ahol a párt politikája az élet mindennapos gyakorlatában valósul meg.

A dolgozóknak ismerniük kell munkahelyük, üzemük, vállalatuk helyzetét, terveit, eredményeit és gondjait, jövőjét. Mindezekről rendszeresen tájékoztatni kell őket, és meg kell tanácskozni velük a célokat és feladatokat. Szervezettebben kell gondoskodni arról, hogy az üzemi demokrácia különböző fórumain a vezetők és a felelősök — kötelességüknek megfelelően — megszívleljék és hasznosítsák a dolgozók észrevételeit, javaslatait. Eredményesebbé kell tenni a termelési tanácskozásokat, a szakszervezeti taggyűléseket és sportértekezleteket, a műszaki konferenciákat, a brigádtanácskozásokat és más fórumokat. Lényegesen javítani kell a tájékoztatást a vállalati tevékenységről, a népgazdasági szintű, de a kollektívát is érintő kérdésekről. Ez a feltétele annak, hogy az üzemi demokrácia fórumain a dolgozók élni tudjanak jogaikkal. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy az eddigi tapasztalatok elemzése alapján vizsgálják felül és szükség esetén újólag szabályozzák az üzemi demokrácia közvetlen fórumainak, működésének követelményeit, meghatározva a gazdasági vezetők és a szakszervezeti szervek sajátos és közös feladatait.

A szakszervezetek határozott álláspontja, hogy az üzemi demokrácia érvényesítése nem mond ellent a gazdasági vezetők érdekeinek, az egyszemélyi felelős vezetés elvének, sőt a szocialista gazdasági vezetés és irányítás elengedhetetlen része. Az üzemi demokráciában rendszerünk egyik alapvető követelménye fejeződik ki: a gazdasági vezető is felelős az emberek neveléséért, felemelkedéséért, az emberek közéleti tevékenységének, szocialista tudatának fejlesztéséért.

A kialakult munkamegosztás alapján a szakszervezetek az üzemi demokrácia képviseleti szervei és jó működésének letéteményesei. Arra nevelik, ösztönzik a dolgozókat, hogy éljenek az üzemi demokrácia közvetlen lehetőségeivel. Szervezeti és politikai erejükkel, a tömegekre támaszkodva, még határozottabban kell fellépniük az üzemi demokráciát lebecsülő nézetek, az azt csak formálisan betartó vezetők ellen.

e) A szakszervezeteknek hatékonyabban kell foglalkozniok a különféle rétegek, szakmák sajátos érdekviszonyaival. Gondoskodni kell arról, hogy az össztársadalmi és a rétegérdekek ütközése demokratikus formákat öltsön, megfelelő összhangjuk megteremtésével pedig meg kell találni azokat a sajátos módszereket, amelyekkel a szakszervezetek egyaránt eleget tehetnek a munkásosztály, a dolgozók egésze és különböző rétegei iránti kötelezettségeiknek.

A dolgozók minden rétegére — sajátos helyzetüknek és társadalmi

súlyuknak megfelelően — kiterjesztett és összehangolt szakszervezeti tevékenység fejlesztése szocialista építésünk egyik fontos, időszerű politikai kérdésévé vált. Az iparági, ágazati szakszervezeteknek jobban ki kell alakítaniuk sajátos arculatukat, rendszeresen és mélyrehatóan elemezniük kell az általuk képviselt dolgozók helyzetét, igényeit és feladatait. Jobban ismerjék meg, tárják fel és fogalmazzák meg az egyes szakmák és rétegek problémáit, törekvéseit.

A szakszervezeteknek rétegpolitikájuk során különösen nagy figyelmet kell fordítaniuk a dolgozó nők helyzetére. Feladatuk — az érvényben levő részletes SZOT-határozatnak megfelelően —, hogy eszmei és politikai küzdelmet folytassanak a nők társadalmi egyenjogúságának érvényesítéséért, a nők egyenjogúságát akadályozó nézetek, gyakorlat ellen. Harcoljanak az egyenjogúság gazdasági és kulturális feltételeinek megteremtéséért. Fokozottabban törekedjenek az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvének érvényesítésére. Kezdeményezzék a nők szakmai képzését és továbbképzését, a rátermett nők vezető funkcióba állítását.

A szakszervezeteknek a korábbinál tudatosabban kell foglalkozniuk a dolgozó fiatalokkal, nevelésükkel és érdekeik védelmével, e munkában hatékonyabb együttműködésre kell törekedni a KISZ-szervezetekkel. A gazdasági és politikai tervek és határozatok realizálásában jobban építsenek az ifjúság lendületére, kezdeményezésére. Vegyenek részt a pályaválasztási tanácsadásban, a fiatalok szakmakezdési gondjainak csökkentésében, szakmai képzésükben és továbbképzésükben. Ellenőrző tevékenységükkel segítsék az ifjúságvédelmi törvények, rendeletek betartását, a szocialista bérezés elvének érvényesítését, a fiatalok szociális és kulturális helyzetének javítását. Ismertessék meg az ifjúmunkásokkal a régi és a mai munkásélet tapasztalatait, a szervezett dolgozók küzdelmeit.

A szocializmus teljes felépítésének, a tudományos-technikai forradalom kibontakozásának időszakában az értelmiségi és alkalmazotti dolgozó rétegek szerepe, jelentősége és ennek megfelelően létszáma is egyre növekszik. Helyzetük és munkájuk értékelése, általános és szakmai műveltségük színvonalának emelése megkülönböztetett figyelmet igényel. Éppen ezért a következő években részletesen ki kell dolgozni az e rétegek között folytatott szakszervezeti tevékenység feladatait és módszereit.

Elemezni kell, hogy az iparági szervezkedés körülményei között hogyan lehetne hasznosítani és tovább fejleszteni a szakmai érdekképviselet helyes módszereit.

f) *A szakszervezetek tevékenységében mind nagyobb jelentőségűvé válik az egyéni és a csoportérdekek képviselete és védelme.* Az érdekek bonyolultan kapcsolódnak egymáshoz. Felismerésük, egyeztetésük és rangsorolásuk jelentősége a szocialista építés előrehaladásának szempontjából gondos elemzést és a helyzet alapos ismeretét követeli. A valódi és vélt érdekek is keverednek, különválasztásukra az eddiginél több figyelmet kell fordítani. Következetes és türelmes munkával arra kell törekedni, hogy a szakszervezeti szervek minden szinten — a társadalmi érdekek elsőbbsége alapján — helyesen tudják felismerni, képviselni és védelmezni az egyéni és csoportérdekeket. A szakszervezetek érdekvédelmi funkcióinak teljesítése a szocialista építőmunka szerves és nélkülözhetetlen része, sokoldalúan hat a dolgozók aktivitásának, tudatának alakulására. Az érdekek megfelelő képviselete, védelme és rangsorolása a dolgozókat megnyugtatja, aktív alkotó munkára ösztönzi, erősíti a szocialista viszonyokat.

Az érdekvédelem a szakszervezetek egész tevékenységét minden területen átszövő hivatás. A szakszervezetek érdekvédelmi tevékenységét nem szűkíti, hogy a mi társadalmi viszonyaink között a pártnak és a szocialista államnak is alapvető feladatai közé tartozik a társadalom érdekeinek védelme. Ezt a feladatot sajátossá teszi, hogy a szakszervezetek érdekvédelmi funkcióikat a nép, a dolgozók érdekeit alapvetően szem előtt tartó társadalmi rendszerben teljesítik. Az érdekek alapvető egyezésén belül ütközhetnek a politikai és a közgazdasági megfontolások is. Az egyes osztályok, csoportok, rétegek érdekei egymástól eltérhetnek, egyaránt igazságos és megvalósítandó követelményeket támaszthatnak. Az érdekkülönbségek helyes megoldása csak akkor lehetséges, ha a szakszervezetek az állami szervekkel együtt az össztársadalmi érdek szempontjából elemzik és oldják meg a felmerülő problémákat. Az egyének, csoportok, rétegek tudata nem tükrözi híven a társadalom érdekeit. Ezért a szakszervezetek érdekvédelmi tevékenysége egyben a tudat állandó és folyamatos alakítását is megköveteli, tömegméretekben.

II

A SZAKSZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGE HAZÁNK GAZDASÁGI EREJÉNEK NÖVELÉSÉBEN, A DOLGOZÓK ÉLET- ÉS MUNKAKÖRÜLMÉNYEINEK JAVÍTÁSÁBAN

1. TOVÁBB KELL NÖVELNI A SZAKSZERVEZETEK AKTIVITÁSÁT ÉS FELELŐSSÉGÉT A NÉPGAZDASÁG FEJLESZTÉSÉBEN

A szakszervezetek feladatait is jelentős mértékben meghatározza, hogy a szocializmus teljes felépítése időszakában népgazdaságunkat fokozottabb ütemben kell átállítani az intenzív fejlesztésre. Hazánkban is növekszik az igény a szakképzettség, az általános műveltség iránt. Gyorsabban kell növelni a munka társadalmi termelékenységét, a technika fejlesztése, a munka jobb megszervezése útján. Fokozni kell a szakszervezetek részvételét a gazdaságpolitika kialakításában és megvalósításában. A szakszervezetek minden szinten mélyrehatóbban vegyenek részt a gazdaságpolitikai elvek és intézkedések kialakításában, a tervek kidolgozásában és végrehajtásuk ellenőrzésében.

a) *Gazdasági és társadalmi fejlődésünk további feladatait a IV. ötéves terv foglalja össze.* A szakszervezeti mozgalom magáénak vallja a IV. ötéves tervben megfogalmazott gazdaságpolitikát, mert ez összhangban áll a munkásosztály és az egész társadalom érdekeivel, szilárd anyagi bázist teremt az életkörülmények javítására és az igények magasabb szinten való kielégítésére. A szakszervezetek részt vesznek a IV. ötéves terv célkitűzéseinek: a nemzeti jövedelem 30—32 százalékos, az ipari termelés 32—34 százalékos növelésének, az egy főre jutó reáljövedelem 25—27 százalékos, az egy keresőre jutó reálbér 16—17 százalékos emelkedésének és a tervezett szociálpolitikai intézkedéseknek a megvalósításában.

A szakszervezeteknek tevékenyebben kell részt venniük a tervezésben, mindenekelőtt ágazati, tanácsi és vállalati szinteken, figyelembe véve e területeken a megnövekedett önállóságot. A vállalati és a területi szakszervezeti szervek a helyi tervek, döntések előkészítésében, meghozatalában, végrehajtásában és ellenőrzésében fokozottabban támaszkodjanak a dolgozókra.

A IV. ötéves terv feladatainak megvalósítása érdekében növelni kell a minisztériumok felelősségét. A gazdálkodó szervek önállóságának fokozásával egyidejűleg szükséges az ellenőrzést erősíteni, szigorúbban kell elbírálni a társadalmi tulajdon, a szocialista er-

kölcs elleni vétségeket. Következetesebben kell harcolni a lélektelen és bürokratikus magatartással szemben. Javítani kell a lakosság ügyeivel való foglalkozást. Határozottabban kell fellépni a törvénysértések, a munkaviszonnyal összefüggő jogok megsértése ellen.

b) *A kongresszus felhívja a szakszervezeti és gazdasági szervek figyelmét, hogy a munka termelékenysége növelésének legfontosabb és egymástól el nem választható eszközei a műszaki fejlesztés, a munkaszervezés, az oktatás, a szakképzés.* Különösen ott van szükség gyors ütemű műszaki fejlesztésre, ahol azt gazdaságossági, életszínvonal-politikai céljaink igénylik, valamint azokon a területeken, ahol jelentős az elmaradás a fizikai munkák gépesítésében, a részleges automatizálásban, a korszerű gyártmányok és technológiák bevezetésében. A szakszervezetek kísérjék figyelemmel a műszaki fejlesztési koncepciók kialakítását és szorgalmazzák a hatékonysági követelmények érvényesítését mind az országos, mind a vállalati beruházásokban. A műszaki fejlesztés társadalmi tömegbázisa az újítómozgalom. Fokozni kell az elfogadott javaslatok hasznosítását, anyagi és erkölcsi elismerését.

A munka termelékenysége növelésének egyik lényeges eszköze a korszerű üzem- és munkaszervezés. Ehhez elsősorban korszerű technológia és az irányítás módszereinek, formáinak állandó fejlesztése szükséges. A korszerű üzem- és munkaszervezés azonban csak akkor lehet hatékony, ha szilárd technológiai és munkafegyelemmel párosul. Ez a követelmény találkozik a munkáskollektívák érdekével és egyetértésével.

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a szakképzés, az átképzés és a szakmai továbbképzés tartson lépést a műszaki fejlődés és a munkaszervezés ütemével, mert a műszaki fejlődés eredményeit csak magasan képzett munkások és szakemberek képesek gazdaságosan hasznosítani. A vállalati szakszervezeti szervek szorgalmazzák az éves és középtávú tervekben a munkahelyekre, dolgozó csoportokra szóló, hosszabb időszakot átfogó szakmai követelmények kidolgozását és az ezekhez szükséges feltételek megteremtését. A termelési agitációt és propagandát is fel kell használni arra, hogy a dolgozók a tudomány és a technika új eredményeit szervezetten és a vállalati igényekhez igazodóan, széles körben alkalmazzák.

c) *Gazdaságpolitikai céljaink megvalósításában, a dolgozók termelési aktivitásának fejlesztésében alapvető követelmény a szocialista munkaverseny korszerűsítése.* A szocialista demokrácia lényege a dolgozók kezdeményezése, aktivitása, közreműködése, részvétele, alkotó munkája. Ebben tükröződik a dolgozók beleszólása, a tömegek akarata, megnyilvánulása. Ezért a szocialista építés alapvető

kérdése a szocialista munkaversenynek, a munkamozgalmaknak, a dolgozók sokoldalú aktivitásának a fejlesztése.

A mai követelmények azt igénylik, hogy a szocialista munkaverseny keretében a dolgozók kezdeményezéseit tudatosabban irányítsuk a termelés, a munka hatékonyságának növelésére, a termelékenység emelésére. Ennek érdekében fel kell karolni a dolgozók minden olyan törekvését, amely előmozdítja a gazdálkodás hatékonyságát. Különösen fontos társadalmi érdek, hogy a szocialista munkaverseny segítse elő a termékek, a szolgáltatások, a fogyasztási cikkek minőségének javítását.

Az eddiginél jobban kell építeni a munkásbecsületre, a szakmai önérzetre és a hivatás szeretetére.

A szocialista munkaversenyt ki kell terjeszteni olyan területekre is, amelyek eddig hatókörén kívül estek. A fizikai és műszaki dolgozók közös erőfeszítéssel segítsék elő a munka- és üzemszervezés színvonalának növelését. A gazdasági vezetőkkel együtt törekedjenek olyan megoldások megvalósítására, melyek következtében ütemesebbé válik a termelés, csökken a veszteségidő és a túlórák száma, kedvezőbbekké válnak a munkafeltételek, javul a munkahelyi közérzet.

A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a szocialista munkaverseny lehetőségeit is felhasználva, nagy figyelmet fordítsanak mindenütt a dolgozók munkafeltételeinek és munkabiztonságának, valamint szociális helyzetének javulását közvetlenül is előmozdító tennivalókra. A jelen időszakban és az elkövetkezendő években nagy horderejű társadalmi ügy a IV. ötéves terv lakásépítési programjának megvalósítása. Ennek érdekében nélkülözhetetlen az érintett valamennyi népgazdasági ágazat szorosabb együttműködése.

A IV. ötéves tervben meghatározott gazdaságpolitikai célkitűzések megvalósítását az erkölcsi és anyagi ösztönzés továbbfejlesztésével is elő kell mozdítani. Szükséges, hogy az illetékes irányító állami, gazdasági szervek kidolgozzák a szocialista versenyben a vállalati eredmények elbírálásának reális mutatóit. Ebben — a hatékonysági követelmények mellett — megfelelő súllyal kapjanak helyet a vállalati dolgozók élet- és munkakörülményeit közvetlenül is befolyásoló intézkedések. Ezekre alapozva a kormány és a SZOT együttesen korszerűsítse a vállalatok kitüntetésének rendszerét.

A gazdaságpolitikai célok megvalósításában valamennyi dolgozó érdekeltségére, elsősorban a szocialista brigádok, törzsgárdák, a kiváló dolgozók és újítók segítőkészségére kell támaszkodni, azokra, akikben leginkább megvan a készség a közösség ügyének szolgálatára. A munkaversenynek — a gazdaságpolitikai célok megvalósításának eredményes segítésével együtt — továbbra is hatékonyab-

ban kell a szocialista tulajdonosi tudat és felelősség, az elvtársi együttműködés, a szocialista erkölcs, gondolkozásmód és magatartás fejlesztését szolgálnia.

A dolgozók aktivizálhatóságának azonban még mindig számos korlátja van, amelyet meg kell szüntetni. A szervezetlenség, a fegyelmezetlenség károsan hat a dolgozókra, csökkenti aktivitásukat. A szakszervezeteknek is feladatuk, hogy szorgalmazzák és segítsék ezeknek a jelenségeknek a megszüntetését.

d) *A népgazdaságban a munkaerőhiány számos nehézséget okoz. A gyakori munkahely-változtatások súlyos károkat okoznak a vállalatoknak, a népgazdaságnak.* E helyzeten változtatni kell, de nem szükséges visszatérni a korábbi években alkalmazott adminisztratív intézkedésekhez. Szükség van viszont arra, hogy mindenütt határozott intézkedéseket tegyenek a munkahelyükhöz hűséges dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülésére. A munkahelyeken az ösztönző bérintézkedések kidolgozásával, a szociális intézmények fejlesztésével, a munkakörülmények javításával és nem utolsósorban a szocialista termelési viszonyoknak megfelelő munkahelyi légkör kialakításával, a dolgozók ügyeivel való lelkiismeretes foglalkozással, a nevelő munka erősítésével lehet ezt biztosítani. Szeretettel és gonddal kell fogalkozni a munkába lépő fiatalokkal, hogy megkedveljék a munkahelyüket. Segíteni kell őket a munkásélet elkezdésekor jelentkező néhézségek leküzdésében, a fegyelmezett, jó munkássá válásban. A gazdasági vezetőknek meg kell érteniük, hogy e követelmények rendszerünk jellegéből is fakadnak, de a közvetlen vállalati érdekek, a munkaerőhiány, a munkahely-változtatásból eredő termelési károk csökkentése is igényli e követelmények megvalósítását. A munkaerőhelyzet megváltoztatása függ a műszaki fejlődés mértékétől, a nehéz fizikai munka gépesítésétől, ezért is kell a szakszervezeteknek e törekvéseket támogatniuk.

e) *A kongresszus szükségesnek tartja a munkafegyelem javítását is, mert a korszerű technika, a magas termelékenység nem képzelhető el szilárd fegyelem nélkül.* A dolgozók többsége ezt megérti és elítéli a lazaságok megtűrését, nem helyesli, hogy a munkaerőhiány miatt helyenként a munkafegyelem durva megsértőit sem vonják felelősségre. A gazdasági vezetőknek élniük kell jogaikkal és fegyelmet kell tartaniuk. Ezt a dolgozók egyéni és közös érdeke is megkívánja.

f) *Az iparban és az építőiparban befejeződött a munkaidő csökkentése. Részletesen kidolgozott terv alapján a következő években a népgazdaság más ágazataiban is bevezetésre kerül a csökkentett munkaidő,* összhangban a társadalom érdekeivel. Ügyelni kell arra, hogy a munkaidő-csökkentés ne növelje a túlórák számát. A szol-

gáltató ágazatokban, a közigazgatásban gondoskodni kell arról, hogy a lakosság ellátását, ügyeinek intézését a munkaidő-csökkentés ne hátráltassa. A szakszervezetek és az állami szervek dolgozzák ki a munkaidő-csökkentés részletes tervét.

g) *Az egyre növekvő túlórázásnak káros hatása van. A szakszervezetek fellépnek a dolgozók egészségét veszélyeztető és a vállalati jövedelem alakulását eltorzító túlórázások ellen.* Nem lehet megbékélni azzal, hogy helyenként a műszaki fejlesztés, a munkaszervezés javítása helyett a dolgozók egészségét veszélyeztető túlórázást rendszeresítik. Ez szemben áll szocialista elveinkkel. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy e tarthatatlan helyzet javítása érdekében mindenütt gondosan vizsgálják meg, milyen beruházási, műszaki fejlesztési és munkaszervezési intézkedésekkel lehet megállítani a túlórák növekedését, majd fokozatos csökkentését biztosítani.

A kongresszus ennek érdekében szükségesnek tartja azt is, hogy a túlórák alakulását és indokoltságát a szakszervezetek és a gazdaságirányító szervek szigorúbban ellenőrizzék. Különös gonddal határozzák meg azokat a munkaköröket, munkafolyamatokat, amelyeknél teljesen vagy részben el kell tiltani a túlórázást. Az ilyen döntések végrehajtását rendszeresen ellenőrizzék.

2. A SZAKSZERVEZETEK FELADATAI AZ ÉLETSZÍNVONAL-POLITIKA ALAKÍTÁSÁBAN ÉS MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

Méltán lehetünk büszkék arra, hogy az elmúlt négy év során, célkitűzéseinknek megfelelően, tovább emelkedett népünk, a munkásosztály, a parasztság és minden dolgozó réteg életszínvonala. Újabb eredményeket csak a nemzeti jövedelem növekedése, a negyedik ötéves tervben megjelölt feladatok teljesítése biztosíthat. A szakszervezetek tevékenységének egyik legfontosabb része elősegíteni az életszínvonal anyagi alapjainak növekedését, az élet- és munkakörülmények további javulását. Részt vesznek az életszínvonal távlati terveinek elkészítésében, a döntések kialakításában, a már elfogadott intézkedések megvalósításában és ellenőrzésében.

A szakszervezetek helyeslik a fogyasztás-felhalmozás arányát, a bérből és fizetésből élők életszínvonalának az ötéves tervben elfogadott fejlesztését, a reálbér, a reáljövedelem tervezett arányait, a felhalmozási alapból lakásépítésre, egészségügyi és kulturális beruházásokra tervezett összegeket. Ezek az előirányzatok arányban állnak gazdasági lehetőségeinkkel. Az életszínvonal átlagos növekedésén be-

lül azonban a különböző rétegek helyzete eltérő. Az intézkedések olykor egyes rétegeknél a tervezettől eltérő hatásokat is kiváltanak, és nem mindig azoknak a dolgozóknak, rétegeknek kedveznek, amelyeknek ez a legszükségesebb volna. Arra kell törekednünk, hogy a szocialista elosztást tökéletesítsük, intézkedéseink hatását jobban előre lássuk.

Az életszínvonal előirányzott növekedésének módja is mutatja, hogy életszínvonal-politikánk a társadalmi stabilitás elvének megfelel. *Helyes az az út, amelyet pártunk X. kongresszusa ismét megjelölt, hogy a lakosság valamennyi rétegének életviszonyai a IV. ötéves terv ideje alatt tovább javuljanak.*

Előbbre kell lépnünk néhány nagyon fontos gond megoldásában: a bérpolitika továbbfejlesztésében, az ágazatok, szakmák közti béraránvok javításában, az árak mozgásának szilárdabb állami kézben tartásában, a lakáshelyzet erőteljesebb javításában, a nehéz fizikai munkák gépesítésében, az egészségre ártalmas munkakörök csökkentésében, a munkaidő-csökkentés minden dolgozó rétegre való kiterjesztésében.

a) *Az életszínvonal-politikában is, mint a gazdaságpolitika valamennyi területén, tiszteletben kell tartani a társadalmi célok elsődlegességének elvét.* Ez felel meg a dolgozók összessége és az egyes rétegek érdekeinek. Ez ösztönzi leginkább a gazdasági célok valóra váltását is.

A szocialista társadalom építésének együtt kell járnia minden dolgozó réteg életszínvonalának rendszeres emelésével. A lakosság minden rétege egyaránt érezze az életkörülmények javulásában a szocialista társadalom gazdasági fejlődését. Nagy figyelmet kell arra fordítanunk, hogy az életszínvonalra vonatkozó intézkedések összehangoltak legyenek és a tervezett hatással járjanak. Csak az ilyen életszínvonal-politika lehet eredményes és szolgálhatja fejlődésünket.

A bér- és jövedelempolitikai intézkedések kidolgozásában előrelátóbbnak kell lenni. Ennek érdekében tovább kell munkálkodni a munkásosztályra és a főbb dolgozó rétegekre vonatkozó életszínvonal-fejlesztési és jövedelempolitikai koncepció kialakításán.

b) *A IV. ötéves terv ideje alatt tovább kell fejleszteni a szocialista elosztást.* Következetesebben érvényesüljön a munka szerinti elosztás elve, a keresetnek a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő differenciálása. Ennek érdekében az eddiginél szélesebb körű lehetőséget kell biztosítani az egyéni teljesítmények alapján a bérek differenciálásához. A legalacsonyabb és legmagasabb keresetek és jövedelmek arányát nagyjából a mai szinten kell tartani, emelni kell a minimális béreket. Az egyénekre ható anyagi

ösztönzési rendszereket az üzemekben, vállalatoknál tovább kell fejleszteni.

A bérek növekedése a lakosság minden rétegénél haladja meg az árszínvonal emelkedését. Emelni kell a nehéz fizikai munkát és a magasan kvalifikált munkát végzők bérét. A törzsgárda tagjainak anyagi megbecsülése fejezze ki a nagyobb teljesítmény, tapasztalat, szaktudás elismerését is.

A bérfejlesztésben elmaradt és magas képzettséget igénylő szellemi foglalkozási ágakban a kereseteket az átlagot meghaladó arányban kell növelni. Meg kell oldani, hogy az alsóbb szintű vezetők keresete az általuk irányítottakéhoz képest fokozottabban emelkedjék.

Szigorú rendelkezéseket kell hozni és alkalmazni a tisztességtelen nyereséget szerző vállalatokra, a jogtalan jövedelemhez jutókra, mindazokra, akik olyan jövedelmek megszerzésére törekszenek, amelyeket nem a több, jobb, hatékonyabb munkával teremtettek meg.

c) *Az árak megváltozott közgazdasági szerepe változtatást tesz szükségessé az árformákban és a fogyasztói árak arányaiban!* Ezeket a módosításokat társadalompolitikai céljainkkal összhangban kell végrehajtani. Az árpolitikát is hosszú távra — előre és részleteiben — az egész életszínvonal-politikával összhangban kell kialakítani, gondosan elemezve a változások társadalmi, politikai hatását. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a munkások számára legelfogadhatóbb, legelőnyösebb a fogyasztói árszínvonal minél nagyobb stabilitása.

A fogyasztói árak alakításánál kiindulópontul társadalmi és népgazdasági céljainkkal összhangban álló fogyasztási szerkezet kell hogy szolgáljon. Az áremelkedések — akár hatósági árrendezések, akár hatósági kezdeményezésű árváltozások vagy szabadpiaci áremelések — ne csökkentsék egyetlen társadalmi réteg vagy csoport életszínvonalát sem. A kongresszus hangsúlyozza, hogy az életszínvonal emelkedésével kapcsolatos tervek csak akkor valósíthatók meg, ha a fogyasztói árak is a tervezettnek megfelelően alakulnak. Államunknak a lehető legerélyesebben, hatósági eszközökkel biztosítani kell a nem tervezett áremelkedések megakadályozását. Különösen határozott fellépés szükséges a szabadáras kategóriákba tartozó áruk árainak az egyes iparágak és üzemek által elhatározott, gazdaságilag indokolatlan vagy spekulációs változtatása ellen. Az ilyen áremelkedések ellentétesek a társadalom politikai és gazdasági érdekeivel.

A fogyasztói ár az életszínvonal alakulásának egyik döntő eleme. Társadalmi céljaink valóra váltása érdekében továbbra is szükség

van az állami ártámogatásra. Egyes termékek fogyasztói árának hatósági emelése esetén olyan bér- és jövedelem-ellentételezés szükséges, hogy veszteség egyetlen társadalmi réteget se érjen.

3. A SZAKSZERVEZETEK FELADATAI A SZOCIÁLPOLITIKA FEJLESZTÉSÉBEN

Az életszínvonal alakulásában fontos szerepe van a szociálpolitikának. Társadalmi fejlődésünk szükségessé teszi, hogy a szociálpolitika jobban összhangba kerüljön növekvő lehetőségeinkkel és további céljainkkal. Következetesen érvényesíteni kell azt az elvet, hogy a rendelkezésre álló anyagi javakat — a társadalmi gondoskodás keretében — a végzett munka szerint differenciáltan és a szociális helyzet figyelembevételével osszuk el. Szociálpolitikánknak intézményesnek, az állam által biztosítottnak kell lennie, mert ez tudatos, tervszerű tevékenység, amelyben a szocialista elvek, a humanizmus ölt testet.

Célunk a szociális biztonság erősítése, az anyagi és természetbeni gondoskodás, törődés a dolgozók ügyeivel, gondjaival. Az életszínvonal szerves részét képező szociálpolitikának a gazdaságpolitikával szoros kölcsönhatásban kell érvényesülnie. A szakszervezetek feladata, hogy figyelemmel kísérjék a dolgozók szociális helyzetével összefüggő kérdéseket, javaslatokat dolgozzanak ki, segítsék és ellenőrizzék a szociálpolitikai tervek, intézkedések és jogszabályok végrehajtását.

a) *Az átlagos életkor meghosszabbodásával növekszik a nyugdíjas korú lakosság száma, ezzel természetesen szaporodnak a megoldásra váró feladatok is.* Mindez indokolja, hogy az idősekről való gondoskodás a társadalom figyelmének előterébe kerüljön. A nyugdíjasok, az öregek életkörülményeinek javítását számtalan összetevő segítheti.

A nyugdíjasok életkörülményeit nehezítő legfőbb gond a régebben és az újonnan megállapított nyugdíjak összege közötti különbségekből, továbbá abból fakad, hogy a nyugellátások legalacsonyabb összege nem éri el a szükséges szintet.

A szakszervezetek javaslatára az elmúlt időszakban megvalósult intézkedések — a nyugdíjak differenciált kiegészítése — bizonyos fokig enyhítették a nyugellátások közötti összegszerű különbségeket, az évenkénti 2 százalékos emelkedés pedig a nyugdíjak vásárlóerejének megóvását szolgálja.

Az anyagi eszközök nagyobb koncentrálásának útján a nyugellátások emelésével, a minimális nyugdíjak rendezésével, újabb szo-

ciális otthonok építésével a nyugdíjasok életkörülményeit, életszínvonalát tovább kell javítani. A házastársi pótlék emelése útján kell könnyíteni az egy nyugdíjból élő családok helyzetén is. Ez egyaránt igényli az általános megbecsülés és tisztelet megnyilvánulásait csakúgy, mint a családi kötelezettségek érvényre juttatását, a magukra maradt vagy megromlott egészségű időskorúakkal való rendszeres törődést, életkörülményeik javítását. A gondoskodás az idős emberekről megköveteli a társadalom sokirányú egyéb segítségét is.

Az állami, társadalmi erők fokozottabb együttműködésével gondoskodni kell e közel másfél millió főt számláló réteg sajátos kulturális, szórakozási igényeinek kielégítéséről, az életkoruknak, egészségi állapotuknak megfelelő hasznos időtöltés elősegítéséről is. A nyugdíjasokkal való foglalkozásban, gondjaik megoldásában fokozni kell a korábbi munkahelyük szerepét, feladatát. Gondoskodni kell arról — az üzem, a vállalat, a társadalom érdekeivel összhangban —, hogy minél több dolgozó a nyugdíjkorhatár elérése után is dolgozhasson. Meg kell vizsgálni, hogy ilyen esetben a további munkában eltöltött évek milyen módon emelhetnék a nyugdíj összegét.

b) *Szocialista társadalmunk jövője jórészt azon múlik, hogyan gondoskodunk ma gyermekeinkről, az ifjúságról, hogyan segítjük a családokat.* Nagyobb ütemben szükséges bővíteni a gyermekintézmények rendszerét: a bölcsődék befogadóképességét, az óvodák férőhelyeit, az iskolai napközi otthonok és a kollégiumok számát és színvonalát. A gyermekek ellátásának ez a rendszere szolgálja leginkább társadalmi céljainkat.

A családi jövedelemkülönbségek mérséklése megkívánja a több gyermekes családok helyzetének további javítását. Ennek érdekében kell a családi pótlék összegét emelni. Az emeléssel ki kell egyenlíteni — illetve csökkenteni — a gyermeknevelés költségeinek utóbbi években történt növekedését. A szakszervezeti szervek kísérjék rendszeresen figyelemmel a sokgyermekes, alacsony keresetű családok helyzetét, és lehetőségeikhez képest enyhítsenek gondjaikon.

c) *Hazánkban megvalósult a csaknem az egész lakosságra kiterjedő egészségügyi ellátás egységes rendszere.* Ez szocialista rendszerünk nagy vívmánya, a dolgozók létbiztonságának egyik alapvető tényezője. A harmadik ötéves tervben tovább fejlődött az egészségügyi ellátás. Az ellátás színvonala javult, fokozottan előtérbe került a megelőzés és gondozás. Még mindig súlyos gondokat okoz, hogy nem elegendő a kórházi ágyak száma, a kórházak nagy részének épületállaga és műszerezettsége elavult, zsúfoltak a ren-

delők. Növekedett a munkaerőhiány, különösen az ápolónői és kisegítő, de egyes orvosi és gyógyszertári munkakörökben is.

A kongresszus megállapítja, hogy az egészségügyi ellátás tárgyi és személyi feltételei, az ellátás színvonala még további erőteljes fejlesztésre szorul. A szakszervezeteknek mindent el kell követniük azért, hogy gazdasági erőnk növekedésével együtt javuljanak az egészségügyi ellátás feltételei, maradéktalanul megvalósuljon a negyedik ötéves terv kórházépítési programja, jelentős előrehaladás következzék be a kórházak korszerűsítésében, műszaki-technikai ellátottságában. Új rendelőintézetek építésével és a meglevők fejlesztésével csökkenjen a zsúfoltság. Fokozatosan meg kell szüntetni az egészségügyi ellátás súlyos munkaerőgondjait, hogy kedvezőbb munkabeosztással, szervezeti intézkedésekkel csökkenjen az egészségügyi dolgozók túlterheltsége.

Az egészségügy fejlesztésében egyre fontosabbá válik a megelőzés, a fokozott egészségvédelem, amelynek az emberi szervezetre káros környezeti tényezők feltárása, hatásuk csökkentése vagy kiküszöbölése a feladata. Mindezt a gondozásnak, mint a gyógyító-megelőző ellátás alapvető módszerének kiterjedt alkalmazását, valamint az egészségügyi felvilágosító munka fokozását követeli.

Az ipar fejlődésével általában javultak a munkahelyek egészségügyi körülményei is. Sok helyen azonban a korszerűtlen munkafolyamatok, a higiénés feltételek hiánya és a nem megfelelő szemlélet veszélyezteti még a dolgozók egészségét. Az üzemi korszerűsítés során nem tartják mindig szem előtt, hogy a termelési folyamatokkal együtt az egészségvédelmi körülmények is javuljanak. Az üzemegészségügyi szolgálatot a tárgyi és személyi feltételek biztosításával, a normák új meghatározásával, korszerű, hatékonyabb működési szabályzat kialakításával tovább kell fejleszteni. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a következő ötéves tervben a jelenleginél nagyobb összegeket fordítsunk az egészségügyre.

d) *A húsz év óta szakszervezeti irányítással működő társadalombiztosítás jelentős előrehaladást ért el az ellátás kiterjesztésében, a szolgáltatások színvonalának emelésében.* A szakszervezeti keretek lehetőséget teremtettek a dolgozók tömeges közreműködésére a feladatok meghatározásában, végrehajtásában, a társadalmi ellenőrzés kifejlesztésében. A mozgalmi munka olyan elemekkel gazdagította e tevékenységet, amelyek — a jogszabályok adta lehetőségeken túl — hatékonyan hozzájárultak az egyedi problémák megoldásához is.

A társadalombiztosítás további fejlődése érdekében a betegségi biztosításban — a szolgáltatások munkahelyi kifizetésének bővíté-

se mellett — meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a vállalatokat, munkahelyeket közvetlen anyagi érdekeltség is fűzze a beteglétszám csökkenéséhez. Korszerűsíteni kell a táppénzrendszert. Ennek keretében rendezni kell a kórházi ápolás idejére járó, valamint az üzemi baleset esetén folyósított táppénz mértékét is, fejleszteni kell a korszerű rehabilitációt.

A társadalombiztosítási jogszabályok már megkezdett egyszerűsítését oly módon kell végrehajtani, hogy a dolgozók számára is áttekinthető, világos jogi szabályozás szülessen. A jogszabályalkotásnál a jövőben nagyobb figyelemmel kell lenni a végrehajtás egyszerűsítésére, továbbá az ügyvitel korszerűsítésére, gépesítésére.

e) *A munkabiztonság terén a fejlődés ellenére számos probléma van.* Különösen a munka- és üzemszervezés, a biztonsági és technológiai fegyelem alacsony színvonala, a munkaerő-vándorlás, a nagymértékű túlmunka, a munkavédelmi rendelkezések (balesetek kivizsgálása, oktatás, biztonsági szemle, kártérítés stb.) megsértése. A munkavédelmi intézkedések nem minden esetben irányulnak a leggyakrabban balesetet okozó körülmények megszüntetésére. A szakszervezetek támasszanak nagyobb követelményt az állami és gazdasági vezetőkkel szemben a munkavédelmi rendelkezések betartása — különösen a munkavédelmi oktatás, továbbképzés, a balesetek okainak feltárása és megszüntetése — érdekében.

A szakszervezetek fontos feladata, hogy harcoljanak a dolgozók testi épségének védelméért. Minden állami és gazdasági vezetőtől az eddiginél határozottabban meg kell követelni — és a kollektív szerződésben, a vállalati munkavédelmi szabályzatban, valamint a munkavédelmi intézkedési tervben kell rögzíteni — az egészséges és biztonságos munkakörülmények megteremtését és fejlesztését. Határozottabban fel kell lépni azokkal a gazdasági vezetőkkel szemben, akik az ilyen irányú kötelezettségeiket nem teljesítik. Ezzel párhuzamosan elő kell segíteni olyan erkölcsi és anyagi ösztönzők alkalmazását is, amelyek előnyösen hatnak a munkakörülmények fejlesztésére. Szükséges, hogy minden vezető megszerezze a munkaterületét érintő munkavédelmi ismereteket. A szakszervezeteknek továbbra is fontos feladatuk a dolgozók bevonása a munkavédelmi feladatok megoldásába, a dolgozók nevelése a munkavédelmi szabályok megismerésére és betartására.

f) *A szakszervezeteknek jelentős szerepük volt abban, hogy az utóbbi években bővült a kedvezményes üdültetés hálózata, emelkedett az üdültetésben részt vevők száma, egyre többen vehetik igénybe — családtagjaikkal is — a kedvezményes üdülés lehetőségeit.*

A társadalmi, gazdasági élet fejlődésével a jövőben az üdültetés rendszerének is lépést kell tartania. A fejlesztés érdekében a szakszervezetek nem nélkülözhetik a távlati koncepciók kialakítását. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a IV. ötéves terv folyamán az eddiginél hatékonyabb legyen az állam anyagi segítsége az új üdülők létrehozásában.

A szakszervezeteknek a kedvezményes üdültetés rendszerének fejlesztésében — a javuló életkörülményeknek, a sokféle igényeknek megfelelően — változatosabb formák kialakítására kell törekedniük (kemping, nemzetközi munkásturisztika stb.). Különös gondot kell fordítaniuk a családos, a gyógyüdültetés, a gyermeküdültetés, valamint a vállalati üdültetés fejlesztésére.

g) *A IV. ötéves tervben épülő lakások száma több lesz, mint az előző időszakban volt, és megváltozik a városban és falun épült lakások aránya is.* Ez együttvéve azt jelenti, hogy a bérből és fizetésből élők lakáshelyzetének javulása meggyorsul, de a lakásprobléma e tervidőszakban még nem oldódik meg. A szakszervezetek tartsák állandóan napirenden a munkások lakáshelyzetének ügyét, és ellenőrizzék, hogy az ezzel kapcsolatos párthatározatok maradéktalanul megvalósuljanak.

A szakszervezeti szervek mindent tegyenek meg annak érdekében, hogy a tervben előirányzott számú lakás jó minőségben épüljön fel. A szakszervezeti szervek kísérjék figyelemmel, hogy az újonnan lakáshoz jutók összetétele hogyan alakul, különösen fontos a fizikai munkások és fiatalok arányának és helyzetének alakulása. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a lakáscserék alakulása hogyan befolyásolja majd ezeknek a rétegeknek a lakáshelyzetét.

Az új jogszabályok széles körű lehetőséget biztosítanak a vállalatoknak, intézményeknek, hogy fokozottabban segítsék dolgozóik lakásépítését. A szakszervezeti szervek messzemenően támogassák és ösztönözzék az ilyen lakásépítési akciókat, annak kereteit a kollektív szerződésekben is rögzítsék. Gondoskodni kell arról, hogy a legjobb munkások, a törzsgárdatagok, a szocialista brigádok tagjai jussanak elsősorban a vállalati lakásokhoz, illetve segítséghez.

III

A SZAKSZERVEZETEK A MUNKÁSOK, A DOLGOZÓK SZOCIALISTA VILÁGNÉZETI ÉS KULTURÁLIS NEVELÉSÉÉRT

A nevelő munka továbbfejlesztésében a szakszervezetek fő feladata a dolgozók politikai tudatosságának és szocialista világnézetének magasabb színvonalra emelése. A szakszervezetek a politikai és eszmei nevelő munkát az eddigieknél céltudatosabban állítsák a társadalmi és a közvetlen szakszervezeti feladatok szolgálatába.

a) *A szakszervezetek sokoldalúan bontakoztassák ki a munkások, a dolgozók politikai aktivitását, tanítsanak a jogokra és a kötelezettségekre, a szocialista, az üzemi demokrácia gyakorlására,* vonjanak be újabb dolgozókat a szakszervezeti tevékenységbe. Vállaljanak részt a gazdaságpolitika, a népgazdasági, az iparági, a vállalati tervek ismertetésében és a végrehajtásukra való felkészítésben. Legyenek serkentői a szocialista módon végzett munkának. Nevelő eszközeikkel is erősítsék a munkafegyelmet, fejlesszék a dolgozók munkaszeretetét, kezdeményezőkészségét. Járuljanak hozzá a köz javáért munkálkodó emberek és közösségeik megbecsüléséhez, elismeréséhez.

Folytassanak határozott eszmei küzdelmet a kispolgári szemlélet és életmód, a munka nélküli jövedelemszerzés, a korrupció, az önzés és az anyagiasság, a bérezési egyenlősdi szemlélet ellen. Tanítsák a dolgozókat a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekek közötti összefüggések megértésére, a társadalmi érdekek érvényesítésére. Fejlesszék a dolgozók **proletár internacionalista, hazafias** gondolkodását. Rendszeresebben leplezzék le a nemzetközi imperializmus mai mesterkedéseit és nézeteit.

b) *A szakszervezetek a politikai felvilágosítást és az oktatást minden szinten tegyék a vezető testületek tevékenységének alkotórészévé.*

Az agitációt és a propagandát a különböző munkaterületek vezetői irányítsák, és érvényesítsék azt a követelményt, hogy minden vezető testület és munkaterület egyben agitációs és propaganda fórum is. A szóbeli agitáció erőteljes kibontakoztatásával, a szakszervezeti bizalmiak aktivizálásával alakítsák ki a tagság felvilágosításának állandó, rendszeres és közvetlen módjait. Meggyőző érvekkel jobban bizonyítsák politikánk igazát, ismertessék a döntéseket, azok okait és céljait, válaszolják meg a feladatok elvégzése közben felmerülő kérdéseket. A mindennapos politikai felvilágosító munkában tervszerűbben használják fel az információt, javítsák mind a vezető szervek, mind a tagság tájékoztatását. Ehhez

használják fel jobban a dolgozók véleményét, javaslatait a „felfelé és lefelé" közvetítő fórumokat, a közvéleménykutatás módszereit és a tömegkommunikációs eszközöket, különösen a televíziót.

A növekvő és változó szakszervezeti feladatok ellátására színvonalasan készítsék fel a tisztségviselőket, hogy azok fokozott kötelességérzettel és hozzáértéssel tehessenek eleget megbízatásuknak. A káderoktatást tekintsék a tisztségviselőknek nyújtott segítség alapeszközének. Fordítsanak nagyobb figyelmet az agitátorok és propagandisták képzésére, felkészültségük javítására.

A politikai tömegoktatásban részt vevők számára az időszerű társadalmi témák megtárgyalásával nyújtsanak kellő politikai és világnézeti megalapozást. A résztvevők körének szélesítésére olyan újabb, változatosabb formákat is vezessenek be, amelyek biztosítják a szocialista brigádok vezetői és tagjai, a művezetők, a nők és a fiatal munkások oktatását, nevelését.

A Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézete tudományos kutató munkájával és egész tevékenységével segítse a mozgalom munkájának jobb elméleti megalapozását.

A szakszervezetek sajtója — elsősorban a Népszava — hatékonyabban segítse az egész szakszervezeti tevékenységet, bővítse rendszeres olvasóinak táborát. A szakszervezeti könyvkiadásban növeljék a munkát közvetlenül segítő irodalom arányát, jelentessenek meg nagyobb számban a dolgozók általános érdeklődésére számot tartó ismeretterjesztő, szakmai és szépirodalmi alkotásokat. A szakszervezetek segítsék elő a sajtó és az irodalom eredményesebb felhasználását.

c) *A szakszervezetek folytassák hagyományos kulturális nevelő, közművelődési munkájuk korszerűsítését.*

A kulturális élet demokratizálódása, a dolgozók és a kultúra kapcsolatának további erősítése, a tudományos és technikai forradalom kibontakozása a szakszervezetektől is aktivitásuk fokozását igényli az ország kulturális életének alakításában és a közvetlen szakszervezeti nevelő munkában egyaránt. A szakszervezetek elsőrendű feladata, hogy továbbra is megkülönböztetetten kezeljék a munkások művelődésének ügyét, mivel kulturális helyzetük az egész társadalomra hatást gyakorol.

A szakszervezetek aktívabban segítsék a párt művelődéspolitikai irányelveinek végrehajtását, a kulturális élet eszmei irányítását. Támogassák az állam művelődési intézkedéseit, igényeljék a közművelődés fejlesztését, hogy az a művelődés többi ágával egyenrangúvá váljék. Járuljanak hozzá ahhoz, hogy a művelődést irányító szervek, a tudományos és művészeti alkotóműhelyek, intézmények tevékenységében, az alkotók és művészek szemléleté-

ben és munkájában a dolgozó emberek művelődésének kérdései központi helyre kerüljenek.

A szakszervezetek a kulturális életben is fokozzák érdekvédelmi tevékenységüket. Képviseljék és védjék a munkások, a dolgozók kulturális igényeit, érdekeit. Őrködjenek a művelődési törvények és rendelkezések betartásán. Segítsék a dolgozók kulturális ellátottságának javítását. Kövessenek el mindent a IV. ötéves terv művelődési céljainak megvalósításáért és azért, hogy országosan a nemzeti jövedelem, a tanácsoknál a helyi bevételek, a termelőegységekben a nyereség növekedésével együtt emelkedjenek a művelődési célokra fordított pénzösszegek is. A vállalati, a tanácsi, a szakszervezeti és más anyagi eszközöket céltudatosabban, társadalmi összefogással használják fel. A SZOT vegyen részt a kulturális fejlesztési tervek és a kulturális ellátottság normatíváinak kidolgozásában.

A szakszervezetek közművelődési tevékenységükben helyezzék előtérbe a közoktatás segítését. Igényeljék ehhez a pedagógusok hatékonyabb közreműködését. Tekintsék fő feladatnak az általános iskolai végzettség megszerzésének segítését, a 8 osztályt el nem végzettek számának csökkentését, a művelődési, valamint a népgazdasági érdekekkel egyező közép- és főiskolai képzés fejlesztését, a továbbtanulók támogatását. Folytassanak következetes harcot a munkás- és parasztgyermekek tanulmányi munkájának segítéséért, a tehetséges fiatalok érvényesüléséért, a továbbtanulás egyenlő jogaihoz egyenlő feltételek és lehetőségek megteremtéséért.

Tegyenek erőfeszítéseket a felnőttoktatási rendszer korszerűsítésére és tekintélyének helyreállítására. Állítsák követelményként az állami szervek elé a felnőttoktatás új szabályozását, összefüggő rendszerének kialakítását. Igényeljék, hogy a vállalatok vezetői felelősséggel szervezzék és segítsék a dolgozók és tehetséges gyermekeik iskolai továbbtanulását, a szakmai képzést és továbbképzést, a műszaki propagandát, a tudományos ismeretterjesztést.

A szakszervezetek erkölcsi és anyagi eszközeikkel támogassák az irodalmi és művészeti élet szocialista vonásainak erősödését. Segítsék és határozottan igényeljék a szocialista realista, a munkáséletet, életérzést tükröző művészetet, alkotásokat. Támogassák a szocialista építőmunkánk iránt elkötelezett írókat és művészeket. Ugyanakkor határozottan utasítsák vissza az irodalmi és művészeti életben fellelhető káros, érték nélküli, kispolgári jelenségeket. Tartsák kötelességüknek az értékes irodalmi és művészeti alkotások tömeges megismertetését, a dolgozók művészeti ízlésének fejlesztését, a művészetek közönségbázisának szélesítését a munkások, a fiatalok között.

A művészeti tömegmozgalmat, mint a művészetek megismertetésének, a kulturált közösségek kialakításának és a nemzetközi kapcsolatok szélesítésének szervezett lehetőségét, fejlesszék és alkalmazzák tovább. A szakszervezetek az „Olvasó népért" mozgalom célkitűzéseinek szellemében bővítsék könyvtáraik olvasótáborát, főleg a fizikai dolgozók és a fiatalok köréből, javítsák a könyvtárak működési feltételeit.

d) *A szakszervezetek alakítsák ki és fejlesszék a rétegekhez szóló politikai és kulturális tömegmunkát.*

Segítsék a fiatalok munkássá válását, mélyítsék el a munkásosztály iránti hűségüket, neveljék őket a felnőttek munkájának, harcainak folytatóivá. Törődjenek többet a gyermekek nevelésével. Körülményeikhez igazodóan teremtsenek nagyobb lehetőségeket a dolgozó nők politikai, általános és szakmai ismereteinek gyarapításához, kulturális életkörülményeik megjavításához. Határozottan lépjenek fel a nők egyenjogúságát lebecsülő nézetekkel szemben.

Erősítsék eszmei és kulturális befolyásukat az értelmiségi és alkalmazotti dolgozók körében, segítsék sajátos műveltségi szükségleteik kielégítését, vonják be jobban őket a politikai, eszmei munkába, igényeljék részvételüket a művelődési feladatok elvégzésében. Továbbra is tartsák napirenden a munkásszállásokon lakók és a bejáró dolgozók politikai és művelődési érdeklődésének felkeltését és kielégítésének támogatását.

A szakszervezetek — a társadalmi és gazdasági szervekkel együttműködve — töltsenek be meghatározó szerepet a szocialista brigádmozgalom eszmei és művelődési fejlesztésében, közvetlen politikai irányításában. Érjék el, hogy minél többen dolgozzanak, tanuljanak és éljenek szocialista módon. Erősítsék a brigádok társadalmi befolyását a politikai, gazdasági és társadalmi életre. A brigádvezetők — politikai és szakmai képzésük intézményesebb megszervezésével — váljanak a politikai és gazdasági vezetés utánpótlásának egyik forrásává.

e) *A szakszervezetek tekintsék kiemelt feladatuknak a vállalati, üzemi, munkahelyi nevelő munka erősítését.*

Váljanak az üzemi közművelődés tényleges irányítóivá. Ennek megfelelően alakítsák a szakszervezetek és a művelődési intézmények, otthonok tevékenységét. A művelődési otthonok legyenek a munkahelyi nevelő munka alapvető bázisai, emellett segítsenek a lakóterületi kulturális munkában is.

A szakszervezetek összegezzék a szabad idő növekedésének művelődési tapasztalatait. Fogalmazzák meg az állami és más társadalmi szervektől kért intézkedéseket. Rétegenként is kísérjék figyelemmel a szabad idő hasznosítását. Szorgalmazzák az újabb kul-

turális alkalmak és lehetőségek megteremtését, fejlesszék a meglevő művelődési, sport- és üdülési intézményeket.

f) *A szakszervezetek fordítsanak nagyobb figyelmet a testnevelésre, a sportra, mint a dolgozók érdekvédelmének és nevelésének eszközeire,* amivel a dolgozók egészségének, fizikai képességének fejlesztését és szocialista emberi nevelését szolgálják.

A szakszervezetek a sportszervezetekkel közös, valamint önálló feladataik középpontjába a dolgozók mind szélesebb körére kiterjedő testnevelési tevékenységet állítsák. A sportszervezeteknél képviseljék és érvényesítsék a dolgozók testnevelési igényeit. Kezdeményezzenek és szervezzenek több és változatosabb testnevelési és sportrendezvényt. A tömegtestnevelés területei között kezeljék kiemelten a természetjárást. Segítsék a munkahelyi testnevelést, amely a dolgozók egészségének, munkaképességének megelőző védelmét szolgálja.

A szakszervezetek vállaljanak az eddiginél aktívabb szerepet a sportpolitika kialakításában és végrehajtásában. Nagyobb felelősséggel vegyenek részt a versenysport, az élsport fejlesztésében, a sportegyesületek funkciójuk szerinti működtetésében, a testnevelés és sport feltételeinek javításában, különösen a dolgozók sportellátottsági színvonalának emelésében. Saját anyagi eszközeikből, valamint a részesedési alapból — lehetőség szerint — növeljék a testnevelés és sport támogatását.

IV

A SZAKSZERVEZETEK IRÁNYÍTÓ TEVÉKENYSÉGÉNEK TOVÁBBFEJLESZTÉSE, A VEZETŐ SZERVEK ÉS A TAGSÁG KAPCSOLATÁNAK ERŐSÍTÉSE

A szakszervezetek XXI. kongresszusa határozatának végrehajtásában fejlődött a választott szakszervezeti szervek irányító tevékenysége, javultak a munkamódszerek. Nőtt befolyásuk, tömegkapcsolatuk. Erősödött, hatékonyabbá vált az alapszervezeti munka. Egyre inkább elhatárolódik a különböző szintű szakszervezeti szervek hatásköre, felelőssége.

A jövőben még inkább fejleszteni kell a kollektív vezetést és a választott tisztségviselők személyes felelősségét. Több energiát kell fordítani a határozatok végrehajtásának szervezésére és ellenőrzésére, a tömegkapcsolatokra, a demokratikus módszerek alakítására.

A szakszervezeti vezető szervek és tisztségviselők tevékenységét, munkamódszereit úgy kell tovább fejleszteni, hogy erősödjön a mozgalom szervezeti ereje, tömegbefolyása, gazdagabb tartalommal telítődjenek a keretek, a jogok és a lehetőségek.

A szakszervezeti vezető szervek és a tisztségviselők felelősek azért, hogy a szervezett dolgozók általános munkavállalói érdekei mellett a szakmai, a csoport- és a jogos egyéni érdekek is megfogalmazódjanak.

a) *Az ágazati, iparági szakszervezetek központi vezetőségeinek, önállóságuk továbbfejlesztésével mindenekelőtt arra kell törekedniük, hogy tagságuk általános érdekeinek megfelelően behatóbban és konkrétabban foglalkozzanak az iparág, a szakma és a különböző rétegek sajátos helyzetével.* Tárják fel és fogalmazzák meg a tagság, az egyes szakmák és rétegek problémáit. Ezekre az állami, gazdasági szervekkel együttesen keressenek megoldásokat. A megfelelő állami szerveknél, főhatóságoknál, funkcionális tárcáknál képviseljék tagságuk igényeit és problémáit, és kezdeményezzék a legmegfelelőbb megoldásokat, a SZOT fokozottabban támogassa megvalósításukat.

A szakszervezetek központi vezetőségei a jövőben még nagyobb felelősséget vállalva, önállóbban cselekedjenek a szakszervezeti mozgalom központi célkitűzéseinek a végrehajtásában és feladataik kijelölésében, a dolgozók szociális és kulturális ellátottságának továbbfejlesztésében, a legcélravezetőbb módszerek és szervezeti megoldások megválasztásában. Vizsgálják meg, mivel és milyen módon növelhető területi bizottságaik, valamint alapszervezeteik jogköre, hatásköre.

b) *A szakszervezeti mozgalom fejlesztésének továbbra is döntő kérdése a vállalati, üzemi, intézményi (alapszervezeti) munka színvonalának javítása.* Ehhez a szakszervezetek központi vezetőségei, az szmt-k, a területi, megyei bizottságok nyújtsanak nagyobb segítséget. Tegyék még világosabbá és áttekinthetőbbé a különböző szintű vállalati szakszervezeti szervek — szakszervezeti tanácsok, szb-k, műhely- és osztálybizottságok — működését, hatáskörét, felelősségét és egymáshoz való viszonyát.

A vállalati, üzemi, hivatali, intézményi szakszervezeti vezető szervek törekedjenek arra, hogy erősödjön a tagság meghatározó szerepe, részvétele a különböző kérdések megítélésében, intézkedésre, döntésre érlelésében. Munkájukat egyértelműbben hassa át, hogy a szakszervezeteket megillető jogok a munkásosztály, a szervezett dolgozók jogai.

c) *Az alapszervezeti munka fejlesztésében, színvonalának emelésében semmivel nem pótolható nagy szerepet töltenek be a szak-*

szervezeti bizalmiak. Nagyra kell értékelni a szakszervezeti bizalmiak szoros, mindennapos kapcsolatát a dolgozókkal, életközelségüket, amely a szakszervezeti munka kiapadhatatlan forrása. A kongresszus leszögezi, hogy a bizalmi a dolgozók első számú szakszervezeti vezetője. Így kell rájuk tekinteni, támaszkodni és velük foglalkozni, így kell hatáskörüket kialakítani.

d) *A Szakszervezetek Országos Tanácsa, mint a szakszervezetek legfelsőbb képviseleti vezető szerve, megtestesítve az iparági, ágazati szakszervezetek szövetségét, határozataival, állásfoglalásaival biztosítja a mozgalom egységes cselekvését.* Két kongresszus közti időben irányítja a szakszervezeti mozgalmat, és biztosítja a vezetésben a demokratikus centralizmus érvényesítését. Olyan kérdésekkel foglalkozik, amelyek a szervezett dolgozók nagy többségét érintik és a szakszervezeti mozgalom egészével, a társadalom építésével kapcsolatosak. A jövőben is elemezze és általánosítsa a mozgalom tapasztalatait, kísérje figyelemmel a főbb tendenciákat, és a társadalom érdekei alapján hangolja össze a törekvéseket. Határozatokkal, elvi állásfoglalásokkal, tanácsokkal biztosítsa a szakszervezeti mozgalom célkitűzéseinek érvényesítését. A SZOT fokozottabban ellenőrizze a határozatok végrehajtását. Nyújtson nagyobb segítséget a szakszervezetek vezető szerveinek a feladatok végrehajtásához.

e) *A szakszervezetek megyei tanácsai a szakszervezeti mozgalom középszervei, ennek megfelelően megyéjük szakszervezeti mozgalmát ellenőrzik, koordinálják, meghatározott kérdésekben irányítják, felelősek az egész szakszervezeti mozgalom megyei tevékenységéért.* A kongresszus szükségesnek tartja az szmt-k tevékenységének fejlesztését, a megyében folyó szakszervezeti munka koordinálásában és ellenőrzésében, egyes területeken pedig az irányításban is. Az szmt-k a SZOT és a központi vezetőségek határozatainak végrehajtásában összehangolják a megyében működő szakszervezeti középszervek és alapszervezetek tevékenységét.

Biztosítani kell önállóságukat a területpolitika kialakításának és végrehajtásának segítésében, hogy az állami és társadalmi szervek előtt hatékonyabban képviselhessék a megye szervezett dolgozóit. Tartsanak szoros kapcsolatot a szakszervezetek központi vezetőségeivel, azok pedig jobban támaszkodjanak az szmt-k tevékenységére.

f) *Fokozni kell a szakszervezeti vezető szervek, testületek és tisztségviselők kezdeményezőkészségét a feladatok kialakításában és végrehajtásában.*

Saját hatáskörükben kell intézkedniük vagy intézkedést kezdeményezniük minden olyan kérdésben, amely szocialista elveink, tö-

rekvéseink erősítését, valóra váltását szolgálja, amikor a dolgozó emberek közösségének vagy az egyéneknek az igazságérzetét sértő, társadalmunk lényegétől idegen jelenségeket tapasztalnak.

Tovább kell erősíteni és az eddigieknél erőteljesebben kell érvényesíteni a szakszervezeti mozgalomban a demokratikus centralizmust. A központi irányítás szilárdítása mellett minden szinten tovább kell növelni a vezető szervek önállóságát, pontosabban meghatározva a hatásköröket, a feladatokat és a munkamegosztást. A kongresszus felhívja a figyelmet, hogy a nagyobb önállóság nagyobb felelősséget és önállósággal való helyes élést is követel, elengedhetetlenül igényli a határozatok következetes végrehajtását, a fegyelmezett és pontos munkát, az ellenőrzést, a segítségnyújtást.

g) *A kongresszus fontosnak tartja a szakszervezeti demokrácia fejlesztését,* azt, hogy a szervezett dolgozók az eddiginél érdemibb módon vegyenek részt az alapszervezetek életében, a feladatok kialakításában, eldöntésében. A tagság legyen tényleges formálója az üzemi, intézményi szakszervezeti életnek.

Mindenekelőtt a szakszervezeti taggyűlések rangját és hatáskörét kell növelni. A taggyűlések más rendezvénnyel nem helyettesíthetők. Mint az alapszervezet demokratikus fórumai döntsenek és mondjanak véleményt a tagságot érintő kérdésekben. Biztosítani kell a szakszervezeti csoportértekezletek rendszeres megtartását. Tovább kell fejleszteni minden szinten a szakszervezeti tanácsok tevékenységét Biztosítani kell, hogy döntéseik jobban fejezzék ki a dolgozók együttes akaratát, érdekeit. Tevékenységük csak a dolgozók véleményének ismeretében, arra támaszkodva, a tagsággal való szorosabb kapcsolatban lehet hatékony és fejlődhet tovább.

h) *A szakszervezeti mozgalom feladatait csak úgy végezheti el, ha a tisztségviselők erre felkészültek, munkájukat állandóan fejlesztik* s ehhez — a rendszeres kádermunka keretében — fokozottabb segítséget kapnak. Biztosítani kell megfelelő képzésüket, továbbképzésüket és rendszeres tájékoztatásukat. Segíteni kell őket munkájukban, emberi magatartásuk fejlesztésében. További intézkedéseket kell tenni a mozgalmi munka nagyobb erkölcsi, társadalmi megbecsülése érdekében.

A szakszervezetek szocialista jellegének erősítése határozottabb és folyamatos harcot igényel a szakszervezeti mozgalomban még meglevő, újra és újra termelő bürokratikus módszerek, hivatalnoki munkastílus ellen, amelyek a gyakori ülésezésekben, a túlzott mértékű határozat- és jelentésgyártásban, ugyanakkor a dolgozók ügyeinek elhúzódó intézésében, illetve a különböző rétegek, szakmák, egyének érdekeinek nem kellő időben történő felismerésében jelentkezik.

i) *A szakszervezetek pénzügyi tevékenységének fejlesztésére nagy gondot kell fordítani.* A kongresszus helyesli azt a törekvést, hogy a tagdíjak egyre növekvő része közvetlenül szolgálja a tagság szociális, kulturális és egészségügyi érdekeit. Tovább kell folytatni az anyagi erők jobb összefogására, céltudatosabb és takarékosabb felhasználására vonatkozó erőfeszítéseket, a tagság igényeinek még színvonalasabb kielégítését. A kongresszus helyesnek tartja az alapszervezeteknél maradó tagdíjak differenciálását. Szükségesnek tartja az alapszervezetek és általában a szakszervezetek pénzgazdálkodásáról a tagság eddiginél fokozottabb tájékoztatását, valamint a szakszervezetek anyagi erejének javítását, új — a szakszervezetek hivatásával nem ellenkező — bevételi források keresését.

V

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGÉNEK TOVÁBBFEJLESZTÉSE A PROLETÁR INTERNACIONALIZMUS SZELLEMÉBEN

A magyar szakszervezetek — internacionalista hagyományaikhoz híven — támogatói és cselekvő részesei annak a küzdelemnek, amelyet a munkások, a dolgozók vívnak az imparializmus és a kizsákmányolás ellen, a népek függetlenségéért és szabadságáért, a békéért, a társadalmi haladásért. Nemzetközi tevékenységünkben e célok szolgálatában építjük kapcsolatainkat a testvérszakszervezetekkel, erősítjük szolidaritásunkat munkástestvéreink osztályharca iránt. A világ dolgozóinak alapvető értékazonosságára és a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban ennek felismerése alapján kialakuló egységtörekvésekre támaszkodva elő kívánjuk segíteni a dolgozók és a szakszervezetek antiimperialista akcióegységét.

a) *A szocialista országok szervezett dolgozói egyre inkább meghatározó szerepet töltenek be a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban.* Egységes fellépésük döntő jelentőségű. A magyar szakszervezetek alapvető feladatuknak érzik a szolidaritást valamennyi szocialista ország — mindenekelőtt a Szovjetunió — szakszervezetei és dolgozói iránt, velük proletár internacionalista egységben forrunk össze és együttműködünk a szocializmus, a kommunizmus építésében, az imperializmus elleni harcban, az emberiség békéjének és társadalmi haladásának biztosításában. Testvérként támogatjuk a vietnami nép igazságos, hősi küzdelmét és építő munkáját. Őszinte

szolidaritást vállalunk azzal a harccal, amelyet a koreai nép és Kuba népe vív az amerikai imperializmus fenyegető agressziója ellen.

A szocialista országok szakszervezeteinek jó együttműködését tartjuk eredményes nemzetközi tevékenységünk alapjának, feltételének. Tovább kell folytatni a sokoldalú testvéri együttműködést a politikai, a gazdasági és a kulturális munkában minden szocialista ország szakszervezetével. Rendszeresebbé kell tenni az egységes fellépést, a tapasztalatcserét a napirendre kerülő fontos feladatokról, előtérbe helyezve a munka jellegű találkozásokat. Az eddigieknél nagyobb gondot kell fordítani a szocialista országokban szerzett szakszervezeti tapasztalatok széles körű megismertetésére és felhasználására, valamint a magyar szakszervezeti mozgalom törekvéseinek, új vonásainak alaposabb ismertetésére.

b) *Az imperializmus ellen folyó világméretű küzdelem fontos osztagai a fejlődő és a gyarmati elnyomás ellen küzdő országok.* Ezek többségében a gyorsan fejlődő szakszervezetek képezik az egyik döntő társadalmi erőt, egyes helyeken a kialakulóban levő munkásosztály egyetlen olyan szervezetét, amely nagymértékben meghatározhatja továbbfejlődésük útját. A magyar szakszervezetek internacionalista feladata, hogy erkölcsi, politikai és anyagi segítséget nyújtsanak a nemrég felszabadult országok szakszervezeteinek megerősítéséhez, támogassák a politikai, a gazdasági és a nemzeti függetlenség kivívásáért és megvédéséért, a neokolonialista veszély leküzdéséért vívott harcukat.

A jelenlegi helyzetben különösen fontos az imperialista agresszió ellen küzdő arab országok dolgozóival, valamint Laosz és Kambodzsa szabadságért harcoló népeivel és haladó szakszervezeteivel való szolidaritás erősítése.

Fontos, hogy tovább erősítsük kapcsolatainkat, szolidaritásunkat Latin-Amerika szakszervezeteivel, amelyeknek nagy részük van a szélesedő függetlenségi és demokratikus mozgalmak legutóbbi győzelmeiben.

Erősíteni kell az együttműködést az afrikai, latin-amerikai és ázsiai szakszervezetekkel a haladó nemzetközi szakszervezeti mozgalom közös akcióiban. Az SZVSZ-szel és a szocialista országok szakszervezeteivel karöltve fokozott segítséget kell nyújtani e földrészek szakszervezeteinek a káderképzésben. Ismertessük meg a magyar szakszervezetek tapasztalatait a munkáshatalom kivívásában és megszilárdításában, a munkásegység megőrzésében, a szocializmushoz vezető út feladatainak megoldásában.

Minden rendelkezésünkre álló eszközzel és késedelem nélkül segítsük azoknak az országoknak a szakszervezeteit, amelyekben a társadalmi haladásért, az imperializmus és a neokolonializmus ellen

folyó harc kiéleződött, ahol a forradalmi erjedés következtében a haladó erők új utakat keresnek és ebben segítséget várnak.

A magyar szakszervezetek segítsék a diktatúrák terrorja következtében elszigetelt, átmenetileg megbénított haladó szakszervezeteket, és támogassák jogaik helyreállításáért folytatott harcukat.

c) *A nemzetközi politikai életre és így a dolgozók jövőjének alakulására különösen nagy hatást gyakorol Európa további sorsa.* A legutóbbi hónapokban a haladás erői — elsősorban a Szovjetunió és a szocialista tábor jelentős sikereket értek el az európai biztonság feltételeinek megteremtésében. Európa szervezett dolgozóinak továbbra is feladatuk, hogy jövőjük érdekében ösztönözzék, követeljék az európai összefogás kibontakoztatását, támogassák az Európai Biztonsági Konferenciát és az európai népek békekonferenciáját, az antiimperialista világkongresszus mielőbbi megvalósítását. A dolgozók közös érdekeinek és felelősségének megértésével üdvözölték a magyar szakszervezetek az Európai Szakszervezeti Konferencia összehívásának gondolatát, és lehetőségeikhez képest segítik annak előkészítését az elkövetkező időben is.

d) *A legutóbbi időszakban néhány tőkésország szervezett dolgozóinak és különböző irányzatú szakszervezeteiknek a soraiban a korábbiaknál határozottabban bontakozik ki a nemzetközi szakszervezeti mozgalom erőinek egyesítésére irányuló törekvés.* Még jelentős akadályokat kell elhárítania a dolgozók és szakszervezeteik akcióegységének és összefogásának útjából. A magyar szakszervezetek internacionalista osztályálláspontjukból kiindulva, fáradhatatlanul munkálkodnak az egység eléréséért. A dolgozók milliói, a népek jobb életének, a békének, a demokráciának, a társadalmi haladásnak leghatékonyabb eszköze a dolgozók nemzetközi összefogása. Ebben fontos szerepük van a más irányzatú szervezetekkel való kétoldalú találkozóknak és tanácskozásoknak. Az ideológiai nézetek és a napi feladatok különbözősége nem lehet akadálya a nemzetközi összefogásnak, hiszen a dolgozók alapvető érdeke egy és oszthatatlan s céljuk azonos. Ebben a szellemben fordítsanak a magyar szakszervezetek megfelelő figyelmet kapcsolataik fejlesztésére a fejlett tőkés országok szakszervezeteivel, s arra, hogy a kapcsolatok tartalma a dolgozók alapvetően közös érdekeinek közös szolgálata legyen. Erre kötelezi szakszervezeteinket az a fokozott érdeklődés is, amellyel a világ szervezett dolgozóinak milliói fordulnak a szocialista országok — köztük hazánk — szakszervezeti mozgalma felé.

e) *A Budapesten megtartott VII. szakszervezeti világkongresszus növelte a 25 éves Szakszervezeti Világszövetség tekintélyét és befolyását.* A magyar szakszervezeti mozgalom mindig nagyra értékelte az SZVSZ és a soraiba tartozó 140 millió dolgozó testvéri szolidari-

tását. A magyar szakszervezetek — mint az SZVSZ és a szakszervezetek nemzetközi szövetségeinek tagszervezetei — mindenkor felelősséggel vállalják a nagy világszervezet törekvéseiből rájuk háruló kötelezettségeket. Szakszervezeteink a jövőben is tartsák fontos feladatuknak a VII. szakszervezeti világkongresszus határozatainak végrehajtását, további kezdeményezésekkel, javaslatokkal járuljanak hozzá ahhoz, hogy az SZVSZ még jobban kibontakoztathassa a kor követelményeihez igazodó tevékenységét. A lehetőségek fokozott kihasználásával segítsék az SZVSZ egységtörekvéseit.

A szakszervezetek nemzetközi kapcsolatainak mindenkor a munkásszolidaritás eszméje és az osztályérdekek azonossága adjon tartalmat. Egymás ügye iránti figyelmesség, a megértésre való törekvés, internacionalista osztályálláspontunk állhatatos képviselete, a munkásmentalitás jellemezze eszmecseréink légkörét, adja meg lényegét.

Fontos feladat a dolgozók közvetlen találkozóinak a létrehozása, mert ez a tapasztalatcsere egyben kiemelkedő formája egymás megismerésének, a közeledés fontos útja, végső soron jelentős hozzájárulás az egység kialakulásához. A szakszervezetek a szociálturizmus, a kulturális és sporttalálkozók és más lehetőségek jobb kihasználásával segítsék elő a dolgozók minél nagyobb létszámú, rendszeres találkozását.

Az imperializmus saját céljai érdekében gátlástalanul folyamodik a dolgozó tömegek félrevezetésének, befolyásolásának minden eszközéhez. A burzsoá ideológia elleni harc ezért a szakszervezeti mozgalomban is nagy figyelmet követel. Nemzetközi kérdésekben is szükséges a propagandamunka továbbfejlesztése, általában a minden irányú információ biztosítása. Rendszeres és megfelelő tájékoztatást kell nyújtanunk a más országokban tevékenykedő és harcoló testvérszakszervezeteink számára munkánkról és törekvéseinkről. Hasonlóképpen tájékoztatni kell a magyar szervezett dolgozókat a nemzetközi szakszervezeti mozgalom eseményeiről. A szakszervezeti mozgalom tudatformáló munkájának részeként erősítsük a magyar dolgozók internacionalista meggyőződését!

A magyar szakszervezetek szolidárisak a kapitalista kizsákmányolás ellen küzdő osztálytestvéreikkel. A magyar szakszervezetek saját munkájuk fejlesztésével, Magyarországon a munkáshatalom erősítésével a jövőben is minden támogatást megadnak a nemzetközi imperializmus ellen folyó világméretű osztályharchoz.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK ALAPSZABÁLYA

A magyar szakszervezetek a hatalmon levő munkásosztály, a bérből és fizetésből élő dolgozók tömegszervezetei, önkéntesség alapján, világnézetre, nemzetiségre, nemre való tekintet nélkül tömörítik a szocializmus teljes felépítésén munkálkodó dolgozókat.

A magyar szakszervezetek a Magyar Szocialista Munkáspárt eszmei, politikai, ideológiai irányításával egységes, önálló szervezetekként tevékenykednek vezető szerveik határozatai alapján. Egyfelől: szervezik és nevelik a dolgozókat társadalmunk politikai-gazdasági erejének növelésére, másfelől: elősegítik a dolgozók anyagi, szociális és kulturális igényeinek kielégítését, védelmezik és rendszeresen ellenőrzik a törvényekben és rendeletekben biztosított jogaikat.

A szakszervezetek a szocialista társadalom felépítése érdekében:

— erősítik a munkásosztály egységét, hatalmát, támogatják a munkások, a parasztok, a társadalom valamennyi rétegének szövetségét, a szocialista nemzeti egység megteremtését;
— tevékenyen részt vesznek — a tagság aktivitásának rendszeres fokozásával — a tervezésben, a gazdasági építő és szervező munka feladatainak megvalósításában, a szocialista munkaverseny szervezésében, az üzemi demokrácia fejlesztésében;
— képviselik, védelmezik tagjaik érdekeit, törvényes jogait;
— kezdeményeznek és közreműködnek a dolgozók élet- és munkakörülményeinek rendszeres javításában;
— segítik a szocialista erkölcsi alapelvek érvényesítését;
— részt vesznek a bürokratizmus elleni harcban;
— feltárják és egyeztetik, rendszeresen képviselik a dolgozók különböző rétegeinek, csoportjainak — mint munkavállalóknak — érdekeit;
— segítik a dolgozók politikai, szakmai és általános műveltségének fejlődését, a sportmozgalomban való részvételét;
— részt vesznek a béke megszilárdításáért folyó harcban; a szocialista hazafiság, a proletár nemzetköziség szellemében nevelik

a dolgozókat, közreműködnek a szocialista országok egységének erősítésében, a Szakszervezeti Világszövetség és a nemzetközi szakmai szövetségek tagjaiként síkraszállnak a nemzetközi munkásmozgalom egységéért, az egész világ dolgozóinak demokratikus jogaiért, élet- és munkakörülményeinek javításáért.

I

A SZAKSZERVEZETI TAGOK JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

A szakszervezeteknek tagja lehet minden bérből és fizetésből élő dolgozó, ipari, építőipari, mezőgazdasági, közlekedési, kereskedelmi, hírközlési, igazgatási és más munkaterületen foglalkoztatott munkás, értelmiségi és alkalmazotti dolgozó, felsőoktatási intézmény vagy szakiskola hallgatója, szakmunkástanuló, nyugdíjas, aki híve a munkáshatalomnak, egyetért a szocialista társadalom felépítésével, szakszervezeti tagdíjat fizet és az alapszabály rendelkezéseit megtartja.

A szakszervezeti tag jogai:

1. A szakszervezeti tag szakszervezeti tisztségekre választhat és választható. Egyéves tagság esetén szakszervezeti bizalminak, kétéves tagság esetén üzemi (hivatali) szakszervezeti szervbe, hároméves tagság esetén megyei (területi) szervbe, ötéves tagság esetén a szakszervezeti központi vezetőségbe és a Szakszervezetek Országos Tanácsába (SZOT) választható.

2. Véleményt nyilváníthat a szakszervezet gyűlésein, értekezletein, a szakszervezeti sajtóban, javaslatokat tehet, bírálhatja a szakszervezeti szervek vagy vezetők munkáját. Beadvánnyal, panasszal (javaslattal) fordulhat bármely szakszervezeti szervhez, amelyre választ kell kapnia. A taggyűlésen vagy a választott szerv ülésén elmondott észrevételeire, panaszaira vagy kérdéseire lehetőleg ugyanott kell választ kapnia, ahol azt szóvá tette.

3. Tanácsért, támogatásért, védelemért fordulhat bármely szakszervezeti szervhez munkaügyi, bérügyi, szociális és egyéb problémáival.

4. A szakszervezeti tagsági időt figyelembe véve — szülés, halálozás esetén hozzátartozója is — meghatározott segélyben részesül.

Körülményeit, szociális helyzetét figyelembe véve más segélyben is részesülhet.

5. Közvetlen hozzátartozójával — a lehetőségek figyelembevételével — kedvezményes üdülésben részesülhet.

6. A fizetéses szabadság ideje alatt, ha legalább háromhónapos munkaviszonnyal és tagsági idővel rendelkezik — az érvényben levő rendeletek alapján —, közvetlen hozzátartozóival együtt (házastárs vagy élettárs és 18 évesnél fiatalabb gyermekei is, ha a szülők tartják el és iskolai tanulmányokat folytatnak) évente egyszer 50 százalékos MÁV utazási kedvezményben részesülhet.

Az a nyugdíjas, aki szakszervezeti tagságát fenntartja, évente egyszer 50 százalékos MÁV utazási kedvezményben részesülhet.

7. Kiváló szakszervezeti munkájáért szakszervezeti kitüntetésben részesülhet.

8. A választott szakszervezeti tisztségviselőket — a mozgalom által nyújtott politikai, erkölcsi támogatáson túlmenően — a jogszabályban és más rendelkezésekben meghatározott munkajogi védelem illeti meg.

A szakszervezeti tag kötelességei:

9. Tevékeny részvétel a szocialista társadalom építésében, becsülje, gyarapítsa a társadalmi tulajdont, óvja a dolgozó nép vagyonát.

10. Bővítse politikai és szakmai ismereteit, gazdagítsa általános műveltségét.

11. Segítse a szakszervezeti vezető szervek határozatainak eredményes végrehajtását és legjobb tudása szerint végezze a reá bízott szakszervezeti feladatokat.

12. Érvényesítse a szocialista együttélés szabályait a munkahelyén, társadalmi tevékenységében és magánéletében.

13. Tartsa be az alapszabály rendelkezéseit és besorolásának megfelelően, rendszeresen fizesse a tagsági díjat.

Felvétel a szakszervezetbe:

14. A szakszervezetbe való belépés önkéntes. A felvételről a szakszervezeti bizalmi javaslata alapján, a szakszervezeti csoport dönt.

15. Ha a szakszervezeti tag más vállalat (hivatal, intézmény) dolgozója lesz, a tagság folyamatos fenntartása érdekében kérje átigazolását ahhoz az alapszervezethez, amelyhez új munkahelyének dolgozói — az iparági szervezkedés szerint — tartoznak.

16. A szakszervezeti tagság idejébe be kell számítani — egyedi elbírálás alapján — azt az időt, amit a tag a Szakszervezeti Világszövetséghez csatlakozott vagy a Szakszervezetek Országos Tanácsa által elismert bármely más szakszervezet kötelékében töltött.

17. A fegyveres erőknél, fegyveres testületeknél, egyéb fegyveres alakulatoknál és rendészeti testületeknél töltött szolgálati időt — ha a bevonulás előtt a dolgozó szakszervezeti tag volt és leszerelése után munkaviszonyba lép és 30 napon belül jelentkezik az alapszervezetnél — folyamatos tagsági időnek kell elismerni.

18. A szakszervezeti tagság rokkantság, nyugdíjazás, gyermekgondozási segély igénybevétele, a dolgozó munkaviszonyának önhibáján kívüli szünetelése esetén is fenntartható, ha a dolgozó rendszeresen fizeti a jogfenntartó tagdíjat.

19. Az idénymunkások és alkalmazottak fenntarthatják folyamatos tagságukat, ha az idénymunkák között rendszeresen fizetik a jogfenntartó tagdíjat.

20. A termelőszövetkezeti tag, ha korábban szakszervezeti tag volt és jogfenntartó tagdíjat fizet, akkor tagsági ideje folyamatos.

21. A meghatározott jogfenntartó tagdíjat fizető tag alapszabálytól eltérő jogait külön határozat rögzíti.

Fegyelmi eljárás és a tagság megszűnése:

22. Az alapszabály megszegése, szakszervezeti taghoz méltatlan magatartás esetén a szakszervezeti tag ellen fegyelmi eljárást lehet indítani. Fegyelmi eljárást bármely szakszervezeti szerv és választott tisztségviselő kezdeményezhet.

23. A fegyelmi eljárást a szakszervezeti bizottság vagy felsőbb szakszervezeti szerv folytatja le. Ezt a jogát a munkahelyi bizottságra is átruházhatja. A választott vezető szervek tagjainak fegyelmi ügyét az illetékes vezető szerv tárgyalja és döntését a felettes szerv hagyja jóvá. A fegyelmi ügy tárgyalására az érintett szakszervezeti tagot és az illetékes bizalmit is meg kell hívni. A fegyelmi eljárás során biztosítani kell, hogy a szakszervezeti tag védekezését előadhassa.

24. A fegyelmi határozatok a következők lehetnek:

a) figyelmeztetés;

b) dorgálás;

c) megrovás;

d) kizárás.

25. A fegyelmi döntés után a határozatot és az indoklást 3 napon belül írásban kell közölni az érintett szakszervezeti taggal, aki a határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a felsőbb szakszervezeti szervnél fellebbezhet. A fegyelmi vétséget elkövető tagnak joga van egy év múlva a fegyelmi határozatot jóváhagyó szakszervezeti szervtől a fegyelmi határozat törlését kérni.

26. A szakszervezetből kizárt személy újrafelvételi kérelméről az alapszervezeti taggyűlés dönt — kikérve annak a szervnek a véleményét, amely a fegyelmi határozatot hozta —, amelyet jóváhagyásra felsőbb szakszervezeti szervhez kell terjeszteni.

27. A szakszervezeti tagság megszűnik:

a) a tag kilépésével;

b) hosszabb idejű tagdíjelmaradás esetén (3 hónap után felszólítás, 6 hónap után, ha ez önhibájából történt);

c) fegyelmi határozattal való kizárással;

d) a tag halálával.

II

A SZAKSZERVEZETEK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSÉNEK ALAPELVEI

28. A magyar szakszervezetek a demokratikus centralizmus, az ágazati, iparági szervezkedés elve alapján épülnek fel. Ennek megfelelően:

a) Minden szakszervezet a népgazdaság egy-egy ágazatában (iparág, szakma) foglalkoztatott munkásokat, értelmiségi és alkalmazotti dolgozókat szervezi és egyesíti.

b) Egy üzemben (vállalatnál, intézménynél) a szervezett dolgozók azonos szakszervezetnek a tagjai; e szabály alól indokolt esetben a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége kivételt tehet.

c) A vezető szerveket a szakszervezeti tagok, illetve azok küldöttei demokratikusan, titkosan választják. A vezető szerv tagjai egy szerven belül egyenjogúak. A vezető szervben a kollektív vezetés és a személyes felelősség elvének kell érvényesülni.

d) A vezető szerveket és tisztségviselőket négyévi időtartamra választják. A választott vezető szervek, a tisztségviselők megválasztásának rendjét a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozza meg.

e) A szakszervezet választott szervei akkor határozatképesek, ha a vezető szervek tagjainak legalább kétharmada jelen van. Határozataikat egyszerű szavazattöbséggel, önállóan, a tagság véleményének ismeretében és annak mérlegelése alapján hozzák.

f) A szakszervezeti szervek kötelesek a felsőbb szakszervezeti szerv határozatait végrehajtani. Az alsóbb szakszervezeti szervek határozatai nem lehetnek ellentétben a felsőbb szervek határozataival.

g) A vezető szervek tagjai, illetve az alsóbb fokú szervek a határozatokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek a felsőbb szervekhez, azonban ez a végrehajtás alól nem mentesít.

h) A választott szervek kötelesek munkájukról a tagságnak és a felsőbb szakszervezeti vezető testületnek rendszeresen beszámolni.

i) A szakszervezeti szervek bármely tagja felmenthető vagy visszahívható, ha valamilyen okból a vállalt kötelezettségének nem tud eleget tenni, vagy arra alkalmatlannak bizonyul. A felmentésre, visszahívásra a taggyűlés, illetve a hatáskörileg illetékes választott testület jogosult.

j) A szakszervezeti vezető szervek soraikat — a két választás között — új tagokkal (kooptálással) nyílt szavazással kiegészíthetik. A kiegészítés aránya azonban nem haladhatja meg a választott szakszervezeti szerv létszámának egyharmadát. Ha a kiegészítés ezt az arányt meghaladná, új választást kell tartani.

III

A SZAKSZERVEZETEK FELSŐBB SZERVEI

29. A magyar szakszervezetek legfelső szerve a szakszervezetek országos kongresszusa, melynek időpontját és napirendjét két hónappal előbb nyilvánosságra kell hozni. A kongresszusi küldöttek számát — a tagság arányában — a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozza meg.

30. A magyar szakszervezetek országos kongresszusa:

a) megtárgyalja a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a számvizsgáló bizottság beszámolóját;

b) meghatározza a szakszervezetek soron következő feladatait;
c) jóváhagyja a szakszervezetek alapszabályát;
d) meghatározza a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a számvizsgáló bizottság létszámát, megválasztja a Szakszervezetek Országos Tanácsát és a számvizsgáló bizottságot;
e) dönt a szakszervezetek vagy egyes szakszervezeti tagok beterjesztett vitás ügyeiben.

31. A szakszervezetek országos szervei:

A két kongresszus közötti időben a szakszervezeti mozgalmat a Szakszervezetek Országos Tanácsa irányítja. A vezetésben biztosítja és erősíti a demokratikus centralizmust. A kongresszus határozata alapján megszabja a távlati célkitűzéseket és az éves feladatokat. Elsősorban olyan elvi és gyakorlati kérdéseket tűz napirendre, vitat meg és hoz határozatokat, amelyek a tagság egészét érintik, a társadalom, a népgazdaság egészével vannak összefüggésben.

32. A Szakszervezetek Országos Tanácsa soraiból megválasztja az elnökséget, a titkárságot, a SZOT elnökét, alelnökeit, főtitkárát, titkárait. Megbízza az egyes munkaterületek, az osztályok és az intézmények vezetőit.

33. A Szakszervezetek Országos Tanácsa két ülése között a szakszervezeti mozgalmat az elnökség irányítja, dönt a hatáskörébe tartozó feladatokban. Képviseli a szakszervezeteket más szervezetek és intézmények előtt, és a nemzetközi kapcsolatokban, irányítja a szakszervezeti sajtó munkáját. Tevékenységéről rendszeresen beszámol a Szakszervezetek Országos Tanácsának.

34. A Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének két ülése között a titkárság szervezi, ellenőrzi a vezető szervek határozatainak végrehajtását és dönt a hatáskörébe tartozó feladatokban. Irányítja a Szakszervezetek Országos Tanácsa osztályainak és intézményeinek munkáját. Tevékenységéről rendszeresen beszámol az elnökségnek.

35. A Szakszervezetek Országos Tanácsa üléseit négyhavonként, az elnökség havonta — illetve szükség szerint —, a titkárság szükség szerint tartja.

36. Az ágazati, iparági szakszervezetek kongresszusai:

Az ágazati, iparági szakszervezet felső szerve a kongresszus. A kongresszus idejét és napirendjét egy hónappal előbb közölni kell a tagsággal. A kongresszus küldötteit a szakszervezeti tagok taggyűléseken és küldöttértekezleteken választják a szakszervezetek központi vezetősége által meghatározott képviseleti arány szerint.

A központi vezetőség és a számvizsgáló bizottság létszámát a Szakszervezetek Országos Tanácsa irányelvei alapján a kongresszus határozza meg.

A kongresszus:

a) megtárgyalja a központi vezetőség és a számvizsgáló bizottság beszámolóját;
b) meghatározza a szakszervezet előtt álló feladatokat;
c) megtárgyalja, eldönti az egyes tagok, alapszervezetek vagy középszervek által előterjesztett javaslatokat, indítványokat, fellebbezéseket;
d) megválasztja a szakszervezet központi vezetőségét és a számvizsgáló bizottságot;
e) megválasztja a magyar szakszervezetek országos kongresszusának küldötteit;
f) állást foglal más szakszervezetekkel való egyesülésről, szövetségről.

37. A két kongresszus közötti időszakban a szakszervezet munkáját a központi vezetőség irányítja. A kongresszus, illetve a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozatainak alapján meghatározza az ágazat, iparág szakszervezeti programját. Elsősorban az ágazat, iparág, szakma dolgozóit, rétegeit érintő elvi és gyakorlati kérdésekkel foglalkozik, irányítja, segíti az alap- és középszervek munkáját.

38. A szakszervezet központi vezetőségét négyhavonta —, illetve szükség szerint — kell összehívni.

39. A központi vezetőség a Szakszervezetek Országos Tanácsa irányelvei alapján meghatározza az elnökség létszámát, megválasztja az elnökséget, elnököt, alelnököt (alelnököket), főtitkárt, titkárt (titkárokat). Megbízza a szakszervezet osztályainak vezetőit. Két központi vezetőségi ülés között a szakszervezet munkáját az elnökség irányítja, amely havonta — illetve szükség szerint — tartja üléseit, dönt a hatáskörébe tartozó feladatokban. Az elnökség képviseli a szakszervezetet más szervezetek, intézmények előtt és a nemzetközi kapcsolatokban.

40. A központi vezetőség a tagságnak, a kongresszusnak és a Szakszervezetek Országos Tanácsának, a központi vezetőség elnöksége pedig a központi vezetőségnek és a SZOT elnökségének felelős munkájáért.

41. Egyes szakszervezetek — szakmai rétegeződésüknek megfelelően — szakosztályokat, tagozatokat, állandó munkabizottságokat alakíthatnak, amelyek elősegíthetik, hogy a központi vezetőség, illetve az elnökség behatóbban foglalkozhasson a szakma, a rétegek sajátos megoldásával. A szakosztályok, tagozatok, munkabizottságok működését a központi vezetőség határozza meg.

IV

A SZAKSZERVEZETEK KÖZÉPSZERVEI

42. A megyékben és Budapesten a szakszervezetek megyei, budapesti küldöttértekezlete választja meg a szakszervezetek megyei, budapesti tanácsát (szmt—SZBT) és számvizsgáló bizottságát. A küldötteket a szakszervezetek megyei, budapesti küldöttértekezletein, illetve az alapszervezeti taggyűléseken választják.

43. A szakszervezetek megyei, budapesti tanácsai a szakszervezeti mozgalom középszervei. Képviselik a tanácsoknál a szakszervezeti tagságot, állást foglalnak azokban a kérdésekben, amelyek a dolgozók élet- és munkakörülményeit helyileg érintik. Részt vesznek a megye, a főváros ipari, szolgáltatási, foglalkoztatási, kommunális, kulturális, egészségügyi politikájának kialakításában és segítik a tanácsok intézkedéseinek végrehajtását.

Segítik, ellenőrzik, koordinálják, meghatározott kérdésekben irányítják a megyében működő szakszervezeti szervek, szakmaközi bizottságok munkáját, a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a szakszervezetek központi vezetőségei határozatainak végrehajtását.

44. A Szakszervezetek Megyei, Budapesti Tanácsa:

a) soraiból elnökséget, elnököt, vezető titkárt, titkárt (titkárokat) választ. A tanács két ülése között a munkát a választott elnökség irányítja, dönt a hatáskörébe tartozó feladatokban; képviseli a szervezett dolgozókat a megyei, fővárosi, gazdasági, társadalmi szervek előtt;

b) üléseit négyhavonként, elnöksége havonta, illetve szükség szerint tartja;

c) a feladatok végrehajtásának segítésére társadalmi munkabizottságokat hozhat létre;

d) az szmt és az SZBT a megye, illetve Budapest szervezett dolgozóinak, a küldöttértekezletnek és a Szakszervezetek Országos Tanácsának, elnökségei pedig az szmt-nek, SZBT-nek és a SZOT elnökségének felelősek munkájukért.

45. Minden szakszervezet azokban a megyékben, Budapesten, területen, ahol a szakszervezeti tagság létszáma, illetve az alapszervezetek száma indokolja, megyei, budapesti, területi bizottságot, választmányt, elnökséget hozhat létre. A megyei, budapesti, területi bizottságot, választmányt az alapszervezetek küldöttei választják.

46. A megyei, budapesti, területi bizottságok, választmányok, elnökségek létszámát — a szakszervezetek központi vezetőségének irányelvei alapján — a megyei, budapesti területi küldöttértekezletek határozzák meg. Feladatukat, hatáskörüket az illetékes szakszervezet központi vezetősége határozza meg.

47. A megyei, budapesti, területi bizottság:

a) megválasztja elnökét és titkárát (ahol választmány van, saját soraiból választja meg a bizottságot);

b) üléseit a választmány négyhavonként, a bizottság vagy elnökség kéthavonként — illetve szükség szerint — tartja;

c) a hozzá tartozó alapszervezeteknél irányítja, szervezi, segíti és ellenőrzi a felsőbb szakszervezeti szervek határozatainak, irányelveinek végrehajtását;

d) meghatározott kérdésekben képviseli a szervezett dolgozókat a tanácsi és más állami, gazdasági és társadalmi szerveknél;

e) beszámolási kötelezettséggel tartozik a küldöttértekezletnek és a felső szerveknek.

48. A szakszervezetek központi vezetőségei a sajátosságaikat figyelembe véve tröszti, járási bizottságokat is hozhatnak létre. E bizottságok feladatait, hatáskörét külön határozatban, illetve a működési szabályzatban kell rögzíteni.

49. A városok, fővárosi kerületek és községek szervezett dolgozóinak területi összefogására, az üzemen kívüli szakszervezeti munka hatékonyabbá tétele, a problémák helyben történő és gyorsabb intézése érdekében a szakszervezetek megyei, budapesti tanácsainak irányításával, ellenőrzésével szakmaközi bizottságok alakíthatók.

a) A szakmaközi bizottságot a városi, kerületi, községi szakmaközi tanácskozáson, küldöttértekezleten kell megválasztani. Feladata a helyi szervekkel együttműködve, területi jellegű társadalombiztosítási, egészségvédelmi, munkásellátási, szociális, munkavédelmi, kulturális, sport stb. ügyek intézése, valamint a területi kommunális jellegű jóléti, kulturális és gyermekintézmények és a kereskedelem társadalmi ellenőrzésében való tevékenység, részvétel.

b) A szakmaközi bizottságok választásának rendjét, hatáskörét, jogkörét, működését a SZOT elnöksége határozatban szabályozza.

V

AZ ÁGAZATI, IPARÁGI SZAKSZERVEZETEK VÁLLALATI (ÜZEMI), INTÉZMÉNYI, HIVATALI SZERVEI

50. A szakszervezetek alapszervezete:

a) Alapszervezet alakítható minden olyan munkahelyen, ahol a szakszervezeti tagok száma a 25 főt meghaladja. Az alapszervezet létrehozásához felsőbb szakszervezeti szerv egyetértése szükséges.

b) A vállalatoknál, gyáregységeknél, intézményeknél, hivataloknál vagy más meghatározott munkaterületeken működő alapszervezetek az ott dolgozó szakszervezeti tagok szervezett egységei, amelyek önálló költségvetéssel rendelkeznek.

c) Az alapszervezet felső szerve a taggyűlés, illetőleg a küldöttértekezlet.

51. Az ágazati, iparági szakszervezetek központi vezetőségei a vállalatoknál, intézményeknél, hivatalokban a következő szakszervezeti szervezeteket hozhatják létre:

a) ipari nagyvállalati — és hasonló jellegű intézményi, hivatali — szakszervezeti tanács és annak szakszervezeti bizottsága;

b) vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács és annak szakszervezeti bizottsága;

c) szakszervezeti bizottság;

d) szakszervezeti munkahelyi bizottságok, helyi csoportok;

e) szakszervezeti csoportok.

52. Ipari nagyvállalatoknál és mindazon vállalatoknál, intézményeknél, hivataloknál, üzemeknél, ahol összevont taggyűlés — a nagy létszám, távoleső telephelyek stb. miatt — nem hívható össze, ott szakszervezeti küldöttértekezleten kell a szakszervezeti tanácsot megválasztani.

53. A szakszervezeti küldöttértekezlet főbb feladata, jogköre:

a) beszámoltatja és megválasztja a vezető szerveket, a központi vezetőségek határozata alapján;
b) a két küldöttértekezlet közötti időszakra meghatározza — a választott vezető testület — a szakszervezeti tanács főbb feladatait, a szakszervezeti munka főbb célkitűzéseit.

54. A szakszervezeti taggyűlés főbb feladata, jogköre:

a) meghatározza a soron következő feladatokat, megválasztja mindazokat a szakszervezeti szerveket, amelyeket a felsőbb szervek határozata a részére előír;
b) rendszeresen beszámoltatja választott szerveit;
c) a szakszervezeti taggyűlést négyhavonként — illetve szükség szerint — kell tartani. Akkor határozatképes, ha a tagság kétharmada jelen van;
d) a taggyűlések és a küldöttértekezletek rendjét az alapszervezetek sajátosságait figyelembe véve, a szakszervezetek központi vezetőségei határozzák meg, amelyek formájukat tekintve összevontak és decentralizáltak lehetnek;
e) mindazokat a jogokat gyakorolja, amelyeket a felső szakszervezeti szerv hatáskörébe utal.

55. Az ipari nagyvállalati szakszervezeti tanács — ahol üzemi szakszervezeti tanácsok is vannak — tagjait a szakszervezeti tagság számarányának megfelelően, az alapszervezeti vezetőségválasztó taggyűléseken vagy ipari nagyvállalati küldöttértekezleten választják meg.

a) Tagjaik létszámát a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a szakszervezet központi vezetősége irányelvei alapján a küldöttértekezlet határozza meg.
b) A tanács a soraiból megválasztja a szakszervezeti bizottságot, annak elnökét és titkárát.
c) A tanácsot négyhavonként — illetve szükség szerint — kell

összehívni. Összehívásáról és a napirend előkészítéséről a szakszervezeti bizottság gondoskodik.

d) A tanács hatáskörébe tartoznak mindazok a kérdések, amelyeket a felsőbb szervek határozatai a feladatkörébe utalnak.

e) Kétévenként köteles beszámolni a tagságnak, a küldött- vagy aktívaértekezleten és rendszeresen a felsőbb szerveinek.

f) Beszámoltatja a szakszervezeti bizottságot.

g) Jóváhagyja a munkatervet, a költségvetést.

56. Az ipari nagyvállalati szakszervezeti tanács szakszervezeti bizottsága:

a) A szakszervezeti bizottság a két tanácsülés között — a tanács és a felsőbb szervek határozatát alapul véve — képviseli a tagságot és közvetlenül intézkedik a vállalat összes dolgozóit érintő kérdésekben.

b) Gyakorolja mindazokat a jogokat, amelyeket a felsőbb szervek a hatáskörébe utalnak. A végzett munkáról rendszeresen beszámol a tagságnak, a tanácsnak és a felsőbb szakszervezeti szerveknek.

c) A szakszervezeti bizottság havonta, illetve szükség szerint ülésezik.

d) Gondoskodik a tanács összehívásáról, a napirend előkészítéséről, a tanács határozatának végrehajtásáról, széles körű ismertetéséről.

57. A vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács:

a) A tanácsot, számvizsgáló bizottságot küldöttértekezleten választják. Tagjainak számát — a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a szakszervezetek központi vezetősége irányelvei alapján — a küldöttértekezlet határozza meg.

b) A tanács szakszervezeti bizottságot, annak elnökét és titkárát a soraiból választja.

c) A tanács négyhavonként — illetve szükség szerint — ülésezik. Összehívásáról, a napirend előkészítéséről a szakszervezeti bizottság gondoskodik.

d) A tanács hatáskörébe tartoznak mindazok a kérdések, amelyeket a felsőbb szervek hatáskörébe utalnak.

e) Kétévenként köteles a küldött- vagy aktívaértekezletnek, a szakszervezet felsőbb szerveinek beszámolni.

f) Rendszeresen beszámoltatja a szakszervezeti bizottságot, jóváhagyja munkatervét és a költségvetést.

58. A vállalati, gyáregységi, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti tanács szakszervezeti bizottsága:

a) Mindazokat a jogokat, amelyet a felsőbb szervek hatáskörébe utaltak, a két taggyűlés, illetve a tanácsülés között gyakorolja. A végzett munkáról beszámol a taggyűlésnek, a tanácsnak és a felsőbb szakszervezeti szerveknek.

b) A szakszervezeti bizottság — a felsőbb szervek határozatai alapján — képviseli a tagságot, és közvetlenül intézkedik az üzem dolgozóit érintő kérdésekben.

c) A szakszervezeti bizottság havonta, illetve szükség szerint ülésezik, dönt a hatáskörébe tartozó feladatokban; irányítja, szervezi és ellenőrzi az alapszervezet és a felsőbb szakszervezeti szervek határozatainak végrehajtását; fejleszti a szakszervezeti, üzemi demokráciát.

d) Irányítja és ellenőrzi — a számvizsgáló bizottság és a tanács kivételével — a választott szerveket. Segíti a vállalati munkaügyi döntőbizottság, valamint a társadalmi bíróság munkáját.

e) A különböző feladatok megoldására állandó és ideiglenes munkabizottságokat hozhat létre.

f) Negyedévenként szakszervezeti bizalmi értekezletet tart — ha nincs munkahelyi bizottság, havonta, illetve szükség szerint —, ahol tájékoztatja a bizalmiakat és kikéri véleményüket.

g) A felsőbb szervek határozatai alapján, a bizalmiak és a munkabizottságok bevonásával mozgósítja a dolgozókat az alapszervezet előtt álló feladatok megvalósítására.

h) Gondoskodik a szakszervezeti aktivisták képzéséről, rendszeres tájékoztatásáról.

59. Munkahelyi bizottság:

a) A vállalat, üzem, intézmény, hivatal műhelyeiben, osztályain dolgozók számától függően munkahelyi bizottságot (műhely-, osztály- stb. bizottságot) lehet választani. A bizottságot a munkahely taggyűlésén, kivételes esetben küldöttértekezleten kell megválasztani.

b) Saját működési területén képviseli a dolgozókat és intézkedik a dolgozókat érintő kérdésekben.

c) Gondoskodik a munkahely taggyűlésének összehívásáról.

d) Irányítja, ellenőrzi és segíti a területéhez tartozó bizalmiak tevékenységét, elősegíti a szakszervezeti bizottság és a felsőbb szervek határozatainak végrehajtását.

e) Havonként — illetve szükség szerint — szakszervezeti bizalmi értekezletet tart, tájékoztatja a bizalmiakat a legfontosabb szakszervezeti, gazdasági és politikai feladatokról, kikéri véleményüket. Javaslatokat tesz a szakszervezeti bizottságnak.

f) Dönt a hatáskörébe tartozó kérdésekben. Tevékenységéről a tagságnak és a szakszervezeti bizottságnak tartozik beszámolni.

g) A munkahelyi bizottságok a szakszervezeti bizottság irányításával dolgoznak.

h) A vállalat, intézmény hivatal munkahelyein, ha az ott dolgozó szakszervezeti tagok száma nem indokolja a munkahelyi bizottság választását, a felső szervek határozata alapján vezető bizalmit lehet választani.

A vezető bizalmi feladatait, hatáskörét a szakszervezeti tanács, illetőleg a szakszervezeti bizottság határozza meg.

60. Az alapszervezet választott vezető szervei:

a) A tervek előkészítésében való részvételre mozgósítják a dolgozókat; foglalkoznak a termelési tanácskozások szervezésével, a dolgozók javaslatainak megvalósításával. Szervezik a munkaversenyt, a munkamozgalmakat, a szocialista brigád- és újítómozgalmat, mozgósítanak a tervek, a feladatok teljesítésére, a gazdaságos termelésre, védik a társadalmi tulajdont. Részt vesznek a kiemelkedő munkát végző dolgozók jutalmazásának elbírálásában, fejlesztik az üzemi demokráciát.

Segítik az üzemi és tanácsi szervek kapcsolatainak fejlődését, a közös érdekeket szolgáló célok megvalósítását.

b) Mindazon szakszervezeti jogokat gyakorolják, amelyek a vállalati önállóság növelésével párhuzamosan, az adott gazdálkodó és termelő egységben megilletik, vagy amelyeknek gyakorlását a helyi szakszervezeti feladatok végzése megkívánja.

c) A szakszervezeti tanács, szakszervezeti bizottság, a dolgozók képviseletében — a gazdasági vezetéssel — jogszabályban meghatározott esetben kollektív szerződést köt, illetőleg ilyen szerződést vagy megállapodást más esetekben is köthet.

d) Kezdeményezik a dolgozók munka- és életkörülményeinek rendszeres javítását. Védik a dolgozók törvényben biztosított jogait, ellenőrzik a bérezési, munkavédelmi, társadalombiztosítási, szociális, munkajogi rendelkezésének betartását, segítik a tagság egyéb gondjainak megoldását.

e) Gondoskodnak a dolgozók politikai, kulturális és szakmai neveléséről, támogatják a sportolási igények kielégítését.

f) Erősítik a szervezettséget, a tagdíjfizetéssel összefüggő tevékenységet.

g) Szervezik, irányítják és ellenőrzik a határozatok végrehajtását. Különös gondot fordítanak a különböző dolgozó rétegek sajátos problémáinak intézésére.

61. A szakszervezeti bizalmi közreműködésével a szakszervezeti csoport feladata:

Minden olyan alapszervezetben — brigád, munkacsapat, gépsor, részleg, termelési egység stb. —, ahol azt a szakszervezeti tagok száma indokolja, szakszervezeti csoportot (csoportokat) kell létrehozni.

A szakszervezeti csoport:

a) megválasztja, rendszeresen beszámoltatja a szakszervezeti bizalmit és a bizalmi helyettest;

b) legalább kéthavonként egyszer — illetve szükség szerint — csoportértekezletet tart, s a bizalmi meghallgatása után javaslatot tesz:

— a tagok közül kit javasolnak előlegre, segélyre, szociális juttatásokra, illetve üdülésre;

— a munkában kitűnt dolgozók közül kit javasolnak kitüntetésre, illetve jutalmazásra;

c) dönt a szakszervezetbe belépni szándékozók felvételéről;

d) a szakszervezeti taghoz méltatlan magatartás vagy tevékenység esetén javasolja a szakszervezeti fegyelmi eljárás megindítását;

e) állást foglal a szakszervezeti csoport tevékenységét, munkájának tartalmát, a végrehajtás módszereit meghatározó kérdésekben, végrehajtja a felsőbb szakszervezeti szervek határozatait

62. A szakszervezeti bizalmi:

a) képviseli a csoportjához tartozó dolgozók érdekeit a szakszervezeti (munkahelyi) bizottság és a gazdasági vezetés előtt, segíti élet- és munkakörülményeik javítását;
b) segíti a dolgozók politikai, szakmai nevelését;
c) a szervezettség növelése érdekében felvilágosító és nevelő tevékenységet fejt ki a szervezetlen dolgozók körében, gondoskodik a tagsági díjak pontos befizetéséről;
d) szervezi csoportjába a termelési, munkaértekezleteket; kezdeményezi és ellenőrzi az elhangzott javaslatok megvalósítását, szervezi és segíti a szocialista munkaversenyt és egyéb munkamozgalmakat;
e) segíti a szakszervezeti (munkahelyi) bizottságot munkájában, végzi mindazon feladatokat, amelyeket a szakszervezeti bizottság a feladatkörébe utal;
f) a bizalmi és a bizalmihelyettes munkamegosztását a szakszervezeti bizottság, illetve a felsőbb szerv határozza meg.

63. Helyi csoportot lehet létrehozni olyan önálló üzemben, hivatalban, intézményben, ahol a szervezett dolgozók száma nem éri el a 25 főt. A helyi csoport bizalmit választ, aki a gazdasági vezetésnél, a felsőbb szakszervezeti szerveknél képviseli a tagságot.

VI

A SZAKSZERVEZETEK GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYEI

64. A szakszervezetek bevétele a tagdíjból, az intézmények befizetéseiből, valamint egyéb bevételekből származik. A tagdíj mértéke általában a havi kereset egy százaléka. A tagdíjfizetés rendjét a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozza meg.

65. A Szakszervezetek Országos Tanácsának bevétele a szakszervezeti tagdíjak százalékos részéből, a kiadványok jövedelméből és egyéb bevételekből áll. A százalékos járulék nagyságát a Szakszervezetek Országos Tanácsa határozza meg.

66. A szakszervezetek anyagi eszközeit az alapszabály által meghatározott tevékenység pénzügyi fedezetére, továbbá az egész szakszervezeti mozgalom céljait szolgáló közös beruházásokra, valamint az egyes szakszervezetek sajátos igényeinek kielégítését célzó beruházásokra lehet felhasználni. A beruházások jóváhagyása a szak-

szervezetek központi vezetőségeinek javaslata alapján, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének a feladata.

67. Az egyes szakszervezeti szervek anyagi eszközeit a taggyűlés, a választott szervek által jóváhagyott, meghatározott időre szóló költségvetés szerint használják fel, oly módon, hogy a bevételek minél nagyobb hányadát — közvetlen vagy közvetett formában — visszajuttassák a tagsághoz.

68. A szakszervezetek vagyonával — a kapott felhatalmazás alapján — a választott vezetőtestületek rendelkeznek, amelyek a gazdálkodásért és a pénzeszközök felhasználásáért felelősek. E szerveknek a gazdálkodásról legalább évente tájékoztatni kell a tagságot.

69. A szakszervezetek vagyonának — az egész szakszervezeti tagság érdekét szolgáló — felhasználásáról, a szakszervezetek központi vezetőségeinek javaslatát figyelembe véve, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnöksége dönt. A szakszervezeti vagyonnak az ágazati, iparági szakszervezeten belüli elosztásáról — az alapszervezetek önállóságának figyelembevételével — a központi vezetőségek döntenek.

VII

SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGOK

70. A számvizsgáló bizottságot a vezető szervekkel egyidőben — a kongresszuson, küldöttértekezleten, taggyűlésen — választják, ott, ahol a vezető szervek önálló költségvetési címzettként gazdálkodási tevékenységet is folytatnak. A számvizsgáló bizottság a vezetőtestület mellett működő szerv. Tapasztalatairól, végzett munkájáról a megfelelő kongresszuson, küldöttértekezleten, taggyűlésen számol be.

71. A megválasztott számvizsgáló bizottság soraiból elnököt, a Szakszervezetek Országos Tanácsánál elnököt és titkárt választ. A számvizsgáló bizottság elnökét tanácskozási joggal meg kell hívni az azonos szintű vezető szerv üléseire.

72. A mozgalmi munka anyagi alapjai hatékonyabb felhasználása érdekében a számvizsgáló bizottság feladatai:

a) Rendszeresen felülvizsgálják a hatáskörükbe tartozó szakszervezetek, valamint ezek intézményeinek és szerveinek pénzügyi gazdálkodását, az alapvető feladatok és célok megvalósítása

érdekében tervezett eszközök felhasználását, annak hatékonyságát. Munkájukat jóváhagyott ügyrend alapján végzik.

b) A szakszervezeti tevékenység egész területén őrködnek a társadalmi és a szakszervezeti tulajdon felett, tevékenységükkel segítik a takarékos gazdálkodás érvényesülését.

c) Kötelesek vizsgálatot tartani minden esetben, ha a tagság vagy bármely tag részéről a gazdálkodással vagy a vagyontárgyak kezelésével kapcsolatban alapos észrevétel vagy panasz érkezik.

d) A vizsgálatok eredményét jegyzőkönyvben rögzítik. A vizsgált szerv a jegyzőkönyvben megállapítottakra észrevételt tehet, a hiányosságok megszüntetésére azonban intézkedni köteles.

e) A szakszervezeti vezető szervek ülésein — előzetes bejelentés alapján — kérhetik hatáskörükbe tartozó kérdések napirendre tűzését.

73. A központi és területi szervek mellett működő számvizsgáló bizottságok az alsóbb szervek és intézmények számvizsgáló bizottságait az ellenőrzési munka színvonalának emelése érdekében módszertani útmutatással, elvi segítségnyújtással, ajánlással és tanáccsal rendszeresen támogassák.

VIII

A SZAKSZERVEZETEK JOGI HELYZETE

74. A Szakszervezetek Országos Tanácsa, annak megyei, budapesti, területi szervei, a szakszervezetek központi, megyei, budapesti, területi szervei és az alapszervezetek jogi személyek.

75. A szakszervezeti jogi személyek tartozásaikért saját vagyonukkal felelnek.

76. A Szakszervezetek Országos Tanácsa vállalat alapítására jogosult. A vállalat jogképességére, szervezetére és működésére az 1959. évi IV. törvényt (Polgári Törvénykönyv) és az állami vállalatokra vonatkozó egyéb jogszabályokat kell megfelelően alkalmazni.

77. Az említett szervezetek és szervek bélyegzővel rendelkeznek, amelynek használatát a Szakszervezetek Országos Tanácsa, illetőleg az egyes szakszervezetek központi vezetőségei engedélyezik.

Az ágazati, iparági szakszervezeti kongresszusok, illetve központi vezetőségek külön is adhatnak ki működési szabályzatot, amely kifejezésre juttatja az illető szakszervezet sajátosságait; a vállalati, üzemi, intézményi, hivatali szakszervezeti szervek hatáskörét, jogkörét és feladatait. Ezek a működési szabályzatok azonban nem lehetnek ellentétesek a jelen alapszabály alapelveivel.

Az alapszabály megváltoztatására a magyar szakszervezetek országos kongresszusa jogosult.

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK VEZETŐ SZERVEI

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK TAGJAI

BÁNYAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Bege Tamás,
a Közép-dunántúli Szénbányák Jókai bányaüzemének frontmestere, Állami Díjas

Bogár József,
a Szakszervezetek Baranya megyei Tanácsának vezető KISZ-titkár

Donáth Béla,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa munkavédelmi osztályának vezetője

Duthweiler János,
a Mecseki Szénbányák István akna vájára, alapszervezeti KISZ-titkár

Jánosi József,
a Dorogi Szénbányák XIX. akna függetlenített szb-titkára

Kassai József,
az Országos Érc- és Ásványbánya Vállalat üzemvezetőhelyettese, a vszb titkára

Kaszás István,
a Tatabányai Szénbányák függetlenített szb-titkára

Kómár András,
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Matuz József,
az MSZMP Nógrád megyei bizottságának titkára

Pálfi István,
az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt szakszervezeti trösztbizottság függetlenített titkára

Simon Antal,
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Szabó Kálmán,
a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsának vezető titkára

BŐRIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Csikós Pál,
a Tisza Cipőgyár függetlenített szb-titkára

Gogola Ferencné,
a Budapesti Bőripari Vállalat Táncsics Bőrgyár II. meósa, az szb nőfelelőse

Horváth Imre,
az MSZMP Győr megyei Bizottságának titkára, a szakszervezeti kv tagja
Karika Kálmánné,
a Pannónia Szőrmeárugyar központi gyárának függetlenített szb-titkára
Kiss Károly,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának alelnöke (nyugdíjas)
Dr. Suth Péter,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa bér- és munkaügyi osztályának vezetője
Turzó László,
a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

ÉLELMEZÉSIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Babos László,
a Győr-Sopron megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat szakmunkása, az szb tagja
Csutorka Lajos,
a Gyümölcs- és Főzelékkonzervgyár igazgatója, a szakszervezeti kv tagja
Friss Antalné,
a Nagykőrösi Konzervgyár szb-titkára
Karakas László,
az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságának első titkára, a szakszervezeti kv tagja
Kökény István,
az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének titkára
Pálfalvi András,
a Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsának vezető titkára
Szántó Istvánné,
az Eger-Gyöngyösvidéki Pincegazdaság függetlenített szb-titkára
Dr. Tamás László,
az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára
Tari Józsefné,
a Kőbányai Sörgyár expeditőr csoportvezetője, szocialista brigádvezető-helyettes, a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

ÉPÍTŐ-, FA- ÉS ÉPÍTŐANYAGIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Brutyó János,
az MSZMP KEB elnöke, a szakszervezeti kv tagja
Csipes Ferencné,
az IPARTERV függetlenített szb-titkára
Emri László,
az építők szakszervezete Borsod megyei bizottságának titkára
Gyöngyösi István,
az építők szakszervezetének főtitkára

Horváth György,
a Budapesti Lakásépítő Vállalat függetlenített szb-titkára

Juhász Ottó,
az építők szakszervezetének titkára

Kettler Pál,
az Épületasztalosipari és Faipari Vállalat vezérigazgatója

Márkus József,
a Szabolcs megyei Állami Építőipari Vállalat bádogos brigádvezetője, a műhelybizottság titkára, a vállalati szakszervezeti tanács tagja

Papp Zsuzsanna,
a Gránit Csiszolókorong és Kőedénygyár függetlenített szb-titkára

Reszegi Ferenc,
az építők szakszervezetének elnöke (nyugdíjas)

Somogyi Sándorné,
a Budapesti Betonárugyár függetlenített szb-titkára, a szakszervezet alelnöke

Somoskői Gábor,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

Szalontai Lajos,
az építők szakszervezetének titkára

Takács László,
az építők szakszervezete Budapesti Bizottságának titkára

HELYIIPARI ÉS VÁROSGAZDASÁGI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Balogh Pálné,
a Pest megyei Szolgáltató és Csomagoló Vállalat szalonvezetője, a szakszervezeti kv tagja

Borsodi György,
a Szakszervezetek Bács megyei Tanácsának vezető titkára

Czerván Mártonné dr.,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa nőbizottságának elnöke

Erdélyi Gizella,
a „Zala" Bútorgyár betanított munkása, szakszervezeti bizalmi

Fabók Zoltán,
a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Dr. Jandek Géza,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa termelési osztályának vezetője

Kaszó Pálné,
a Fővárosi Ruhaipari Vállalat függetlenített szb-titkára

Leibinger László,
a Szombathelyi Ingatlankezelő Vállalat művezetője, szb-titkár, a kv tagja

Sejben Sándorné,
az Agárdi Költségvetési Üzem művirágkészítője, a kv nőbizottságának tagja

Seprényi Sándor,
a Helyiipari és Városgazda-

sági Dolgozók Szakszervezetének elnöke (nyugdíjas)

Suba Lajosné,
a Budapesti Műszer és Gépipari Szövetkezeti Alkalmazottak függetlenített szb-titkára

Tamás László,
a Fővárosi Csatornázási Művek függetlenített szb-titkára

KERESKEDELMI, PÉNZÜGYI ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Gelb Miklós,
a KPVDSZ Borsod megyei bizottságának titkára

Görög Katalin,
a Belvárosi Közért Vállalat pénztárosa, szakszervezeti bizalmi

Hufnágel Sándor,
a Zala megyei MESZÖV szaktanácsadója, a szakszervezeti kv tagja

Kiss Tibor,
a KPVDSZ kv szervezési és káderosztályának vezetője

Kolodinszky Judit,
a Pannónia Szálloda és Vendéglátóipari Vállalat leltárelenőre, ob-titkár, a vállalati szakszervezeti tanács és a kv tagja

Lehr György,
a Magyar Nemzeti Bank osztályigazgatója, a szakszervezeti kv alelnöke,

Ligeti László,
a KPVDSZ főtitkára

Dr. Mautner Zoltánné,
a TERIMPEX Külkereskedelmi Vállalat osztályvezetője, az szb és kv tagja

Nagy László,
a KPVDSZ titkára

Németh László,
a VEDITEX Ruházati Kereskedelmi Vállalat igazgatója (Veszprém), a szakszervezeti kv tagja

Schrottner Károly,
a Szakszervezetek Tolna megyei Tanácsának vezető titkára

Szász Ferencné,
a KPVDSZ elnöke (nyugdíjas)

Szinessy Ivánné,
a Fővárosi Keravill Vállalat bolt csoportvezetője, a szakszervezeti kv tagja

Vas János,
a SZOT Központi Iskola igazgatója,

KÖZALKALMAZOTTAK SZAKSZERVEZETE

Dr. Bartos István,
a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság főigazgatója

Bíró László,
a Nyíregyházi Városi Tanács elnöke

Dr. Jakucs Tamás,
a Békés megyei Bíróság elnöke, a szakszervezet megyei bizottságának tagja

Petrák Ferenc,
az MSZMP VIII. ker. bizottságának első titkára

Dr. Prieszol Olga,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára

Dr. Szabó Erzsébet,
a Tolna megyei Főügyészség ügyésze, az szb és a szakszervezeti kv tagja

Dr. Szép György,
az Igazságügyminisztérium főosztályvezető-helyettese, a szakszervezeti kv tagja

KÖZLEKEDÉSI ÉS SZÁLLÍTÁSI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Arató Árpád,
a Budapesti Közlekedési Vállalat válallati szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára, a kv és elnökség tagja

Bakos Mihály,
a VOLÁN Tröszt szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára, a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

Császár János,
az Autófenntartó Ipari Tröszt XII. sz. Autójavító Vállalat III. sz. Szervizüzem (Zalaegerszeg) üzemvezetője, a szakszervezeti kv tagja,

Földvári Aladár,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke (nyugdíjas)

Jakab Gáborné,
a Fővárosi Autótaxi Vállalat II. sz. üzemegységének gépkocsivezetője

Mónus Gábor,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa nemzetközi kapcsolatok osztályának vezetője

Pandurovics József,
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára

Tóth István,
a közlekedési szakszervezet főtitkára

Újvári Istvánné,
a Budapesti Közlekedési Vállalat Récse üzemegység függetlenített szb-titkára

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ERDÉSZETI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Bakó Zsuzsanna,
a Mezőnagymihályi Állami Gazdaság agronómusa, a vállalati szakszervezeti bizottság tagja

Bálint Ferenc,
a MEDOSZ Veszprém megyei bizottságának titkára,

Bognár Vidné,
a Gödöllői Kertészeti Egyetem tudományos munkatársa, az szb titkára

Dr. Dobi Ferenc,
a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának vezető titkára

Földi Vilmos,
a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság főigazgatója

Hajós Pál,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa főkönyvelőségének vezetője

Hunya István,
a MEDOSZ elnöke (nyugdíjas)

Kocsis Ferenc,
az Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság (Szombathely) függetlenített szb-titkára

Kovács István,
a MEDOSZ főtitkára

Lukács László,
a Hortobágyi Állami Gazdaság függetlenített vszb titkára

Micsuch László,
a MEDOSZ titkára

Sávics Simon,
a Mezőgép Vállalat 6. sz. állomás (Várdomb) esztergályosa, szocialista brigádvezető, az szb és a megyei bizottság tagja

R. Szabó János,
az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság dolgozója, gátőr, a szocialista brigád tagja, szakszervezeti bizalmi

Varga György,
az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (Győr) mérnöke, a vállalati szakszervezeti tanács titkára

MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK SZÖVETSÉGE

Erdős András,
a Magyar Televízió ifjúsági osztályának vezetője, a Magyar Rádió és Televízió Szakszervezeti titkára, a szövetségi kv és elnökség tagja

Kerekes János,
a Magyar Állami Operaház karmestere, a Zeneművész Szakszervezet elnöke

Dr. Ranódy László,
a MAFILM Kossuth-díjas filmrendezője, a Film Szakszervezet elnöke

Vass Imre,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára

NYOMDA-, PAPÍRIPAR ÉS A SAJTÓ DOLGOZÓINAK SZAKSZERVEZETE

Gazsi Éva,
a Fővárosi Nyomdaipari Vállalat berakónője, a vszb szervező titkára

Kimmel Emil,
a nyomdászszakszervezet főtitkára

Kovács András,
a szakszervezet Újságírók és lapkiadói dolgozók szakmai elnökségének titkára, a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

Láncos János,
a SZOT MUNKA című folyóiratának főszerkesztője

Pavlovszky Ferenc,
a szakszervezet elnöke (nyugdíjas)

Péteri Sándor,
a Papíripari Vállalat függetlenített szb-titkára

Timmer József,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

ORVOS-EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Dr. Darabos Pál,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Egervári Lászlóné dr.,
a Veszprém megyei Tanács VB egészségügyi osztályának főgyógyszerésze, a szakszervezet megyei bizottságának tagja

Dr. Gazdag Imre,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének titkára

Juhász József,
a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának vezető titkára

Nyolcas Mária,
a Szolnok megyei Kórház szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára

Sárfi Rózsi,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének alelnöke (nyugdíjas)

Dr. Siklós János,
a Népszava főszerkesztője

Dr. Várhelyi Zoltán,
a szakszervezet Borsod megyei bizottságának titkára, a kv tagja

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE

Baranyai Tibor,
a SZOT kulturális, agitációs, propaganda és sportosztályának vezetője

Borza Mária,
a Karádi Általános Iskola tanítónője, az szb titkára

Bugár Jánosné,
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárhelyettese

Dr. Friesz Emilné,
a Bp. VIII. kerületi 13. sz. Általános Iskola igazgatója, a szakszervezeti kv tagja

Hartly Jánosné,
a pedagógusszakszervezet Nógrád megyei bizottságának titkára

Kálló Sándorné,
a szolnoki Közgazdasági Szakközépiskola tanára, a szakszervezeti kv tagja

Dr. Kádár Miklós,
a Bp. Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára, a szakszervezeti kv tagja,

Magyar Gyula,
a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára

Péter Ernő,
a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára

Dr. Voksán József,
a Pedagógusok Szakszervezetének titkára

POSTÁSOK SZAKSZERVEZETE

Besenyei Miklós,
a Postások Szakszervezetének főtitkára

Duschek Lajosné,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

Kovács József,
a Budapesti Postaigazgatóság szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára

Nagy Gézáné,
a Debreceni 1-es Postahivatal rádiókezelője, a területi szakszervezeti tanács tagja

Tóth Anna,
a székesfehérvári 1-es Postahivatal távbeszélő számadás készítője, szb-titkár, a szakszervezeti kv tagja

RUHÁZATIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Barta Árpádné,
a Szakszervezetek Hajdú megyei Tanácsának vezető titkára

Jánosovits Erzsébet,
a Férfifehérneműgyár gyártásközi minőségi ellenőre, az üzemi szakszervezeti tanács tagja

Kelemen Endréné,
a Debreceni Ruhagyár vállalati szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára

Tóth Tiborné,
a Ruházatipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Varga József,
a Ruházatipari Dolgozok Szakszervezetének elnöke (nyugdíjas)

TEXTILIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Apró József,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének függetlenített elnöke

Baranyai Tiborné,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Baradziej Lászlóné,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának alelnöke (nyugdíjas)

Erdei Lászlóné,
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

Jankovits Istvánné,
a Richards Finomposztógyár vállalati szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára,

a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

Papp Jánosné,
a Váci Kötöttárugyár vállalati szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára

Ratkó Anna,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezete kv tagja (nyugdíjas)

Szente Gyuláné,
a Budapesti Finomkötöttárugyár varrónője, szocialista brigádtag

Tóth Anna,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének alelnöke (nyugdíjas)

VAS-, FÉM- ÉS VILLAMOSENERGIAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE

Dr. Beckl Sándor,
a Magyar Testnevelési és Sport Tanács elnöke

Berényi Györgyné,
a Telefongyár műszerésze, az szb tagja

Bihari Györgyné,
az Egyesült Izzó betanított munkása, a vállalati és az üzemi szakszervezeti tanács tagja, műhelybizottsági titkár

Farkas Lajosné,
a Beloiannisz Híradástechnikai Gépgyár vállalati szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára

Gáspár Sándor,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára,

Háner József,
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke (nyugdíjas)

Herczeg Károly,
az MSZMP Fejér megyei Bizottságának első titkára, a szakszervezeti kv tagja

Kauba Ottóné,
a Medicor Művek függetlenített szb titkára, a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

Kisházi Ödön,
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnökhelyettese

Kiss Károly,
a Szakszervezetek Országos Tanácsa szervezési és káderosztályának vezetője

Koltai Endre,
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Merlák Ervin,
a Salgótarjáni Kohászati Üzemek függetlenített szb-titkára, a szakszervezeti kv tagja

Méhes Lajos,
a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Nagy Lászlóné,
a Csepel Vas- és Acélöntődék Vasöntő I. magkészítője, a vállalati szakszervezeti tanács tagja

Nemeslaki Tivadar,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára, a szakszervezeti kv tagja,

Paizs Jenő,
a Ganz-MÁVAG vszb függetlenített titkára, a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

Rábai István,
a Lenin Kohászati Művek KISZ-bizottságának függetlenített titkára

Sári László,
a Ganz Villamossági Művek transzformátor szerelője, műhelybizottsági titkár

Simon Károlyné,
a Villamosszigetelő és Műanyaggyár kiskunfélegyházi II. sz. gyáregység polírozója, az szb nőfelelőse, a vállalati szakszervezeti tanács tagja

Somogyi Miklós,
a Magyar Villamos Művek Trösztbizottság függetlenített titkára, a szakszervezeti kv és az elnökség tagja

Sury István,
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Szaló János,
a Magyar Hajó- és Darugyár függetlenített szb-titkára, a szakszervezeti kv tagja

Szilágyi András,
a Magyar Vagon- és Gépgyár (Győr) vállalati szakszervezeti tanácsának függetlenített titkára, a kv és az elnökség tagja

Szkokán Ferenc,
az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztályának politikai munkatársa

Tóth József,
a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára

Török János,
a Távközlési Kutató Intézet osztályvezetője, a szakszervezeti kv tagja

Vas-Witteg Miklós,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának alelnöke (nyugdíjas)

Válóczi Elek,
az Ózdi Kohászati Üzemek vszb elnöke (nyugdíjas), a szakszervezeti kv tagja

Vincze József,
a Csepel Acélmű finomelőhengerésze, a tröszt szakszervezeti tanács tagja

Virizlay Gyula,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

Závori László,
a Csepel Vas- és Fémművek Trösztbizottságának függetlenített szakszervezeti titkára, a szakszervezeti kv tagja

VASUTASOK SZAKSZERVEZETE

Buza Márton,
a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézetének igazgatója

Gazdag Lászlóné,
a MÁV Hídépítési Főnökség tervező mérnöke, a szakszervezeti kv tagja

Gulyás János,
a Vasutasok Szakszervezetének titkára

Gyócsi Jenő,
a KPM Vasúti Főosztály, MÁV Vezérigazgatóság 8. forgalmi szakosztály vezetője, a szakszervezeti kv elnöke

Keszei Károly,
a Magyar Országos Horgász Szövetség főtitkára, a szakszervezeti kv tagja

Martinka István,
a Vasutasok Szakszervezete Pécs Területi Bizottság szervezési és káderbizottságának vezetője

Miskolczi Sándor,
a miskolci Tiszai pályaudvar vezető mérnöke, a szakszervezet területi bizottságának ifjúsági felelőse

Szabó Albertné,
a győri MÁV Pályafenntartási Főnökség VII. pályamesteri szakasz (Komárom) pályamestere, a szakszervezeti kv tagja

Szabó Antal,
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára

Szabó József,
a MÁV Vontatási Főnökség (Füzesabony) villamos műhely, villamos művezetője, a szakszervezet területi bizottságának elnöke

Bartók Lászlóné,
a Kozmetikai és Háztartásvegyipari Vállalat 1. sz. gyáregység kiszerelője, szocialista brigádvezető, szakszervezeti bizalmi, a szakszervezeti kv tagja

Dajka Ferenc,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Főcze Lajos,
a KISZ KB titkára

Gál László,
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára, a szakszervezeti kv tagja

Kamarás Mihályné,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Pergő Margit,
az Ipari Robbanóanyaggyár műszerésze, szocialista brigádtag, a vállalati szakszervezeti tanács tagja

Tóth Albert,
a Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézet tudományos kutatója, az szb titkára

Dr. Zádor György,
a Budapesti Vegyiművek igazgatóhelyettese, a szakszervezet alelnöke

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA ELNÖKSÉGÉNEK TAGJAI

Földvári Aladár
elnök

Kiss Károly
alelnök

Vas-Witteg Miklós
alelnök

Baradziej Lászlóné
alelnök

Gáspár Sándor
főtitkár

Duschek Lajosné
titkár

Gál László
titkár

Nemeslaki Tivadar
titkár

Somoskői Gábor
titkár

Timmer József
titkár

Virizlay Gyula
titkár

Baranyai Tiborné,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Besenyei Miklós,
a Postások Szakszervezetének főtitkára

Brutyó János,
az MSZMP KEB elnöke

Dajka Ferenc,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Dr. Darabos Pál,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Dr. Dobi Ferenc,
a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának vezető titkára

Erdei Lászlóné,
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

Fabók Zoltán,
a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Gyöngyösi István,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Kimmel Emil,
a Nyomda-, a Papíripar és Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára

Kovács István,
a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Ligeti László,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Méhes Lajos,
a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Péter Ernő,
a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára

Dr. Prieszol Olga,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára

Dr. Siklós János,
a Népszava főszerkesztője

Simon Antal,
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Szabó Antal,
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára

Dr. Tamás László,
az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Tóth István,
a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Tóth József,
a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára

Tóth Tiborné,
a Ruházatipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Turzó László,
a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Vass Imre,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA TITKÁRSÁGÁNAK TAGJAI

Földvári Aladár
elnök
Gáspár Sándor
főtitkár
Duschek Lajosné
titkár
Gál László
titkár
Nemeslaki Tivadar
titkár
Somoskői Gábor
titkár
Timmer József
titkár
Virizlay Gyula
titkár
Dr. Siklós János,
a Népszava főszerkesztője

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK TAJAI

Somogyi Miklós,
a számvizsgáló bizottság elnöke (nyugdíjas)

Hidas Miklós,
a számvizsgáló bizottság titkára (nyugdíjas)

Csepregi György,
a Magyar Beruházási Bank osztályvezetője

Csóti István,
a KPM Vasúti Főosztály csoportvezetője, a vasutasszakszervezet számvizsgáló bizottságának elnöke

Dr. Erdei József,
a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottsága számvizsgáló bizottságának elnöke (nyugdíjas)

Galló Ernő,
a számvizsgáló bizottság tagja (nyugdíjas)

Huber Lajos,
a Közalkalmazottak Szakszervezete számvizsgáló bizottságának elnöke

Iván Sándorné,
a Könnyűipari Alkatrészgyártó és Ellátó Vállalat (KAEV) szervezője

Klein Sándor,
okleveles könyvvizsgáló (nyug- (nyugdíjas)

Kondor Sándor,
a Madách Színház gazdasági igazgatója

Láng Pál,
az Élelmiszeripari Gazdaságkutató Intézet tudományos osztályvezetője

Dr. Lechner Gyula,
az INFELOR Rendszertechnikai vállalat főkönyvelőhelyettese

Pataky Gizella,
a Budapesti Távbeszélő Igazgatóság üzemszervezője

Radeczky László,
az Országos Takarékpénztár osztályigazgatója

Dr. Saltai Alajos,
okleveles könyvvizsgáló (nyudíjas)

Dr. Suschny László,
okleveles könyvvizsgáló (nyugdíjas)

Szabadkai Gyula,
a számvizsgáló bizottság tagja (nyugdíjas)

Dr. Vadányi Ferenc,
az Autófenntartóipari Tröszt
vezérigazgató-helyettese

Varga István,
a Budapesti Mezőgazdasági
Gépgyár gazdasági igazgatója

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA OSZTÁLYAINAK ÉS INTÉZMÉNYEINEK VEZETŐI

Bér- és munkaügyi osztály:
dr. Suth Péter

Főkönyvelőség:
Hajós Pál

Kulturális, agitációs, propaganda- és sportosztály:
Baranyai Tibor

Munkavédelmi osztály:
Donáth Béla

Nemzetközi kapcsolatok osztálya:
Mónus Gábor

Szervezési és káderosztály:
Kiss Károly

Termelési osztály:
dr. Jandek Géza

SZOT Központi Iskola igazgatója:
Vas János

MUNKA folyóirat főszerkesztője:
Láncos János

Népszava főszerkesztője:
dr. Siklós János

SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság főigazgatója:
dr. Bartos István

SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság főigazgatója:
Földi Vilmos

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA MUNKABIZOTTSÁGAINAK TAGJAI

AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDA MUNKABIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Virizlay Gyula,
a SZOT titkára

A BIZOTTSÁG TITKÁRA:

Baranyai Tibor,
a SZOT kulturális, agitációs, propaganda, és sportosztályának vezetője

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Besenyei Miklós,
a Postások Szakszervezetének főtitkára

Dr. Dobi Ferenc,
a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának vezető titkára

Gazsó Pál,
a SZOT kulturális, agitációs, propaganda, és sportosztály helyettes vezetője

Kádár István,
a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézete ideológiai és kultúrosztályának vezetője

Kolozsvári Ernő,
a Táncsics Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat igazgatója

Konrád István,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Magyar Gyula,
a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára

Dr. Molnár János,
az MSZMP Politikai Főiskolájának rektorhelyettese

Péter Ernő,
a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára

Dr. Siklós János,
a Népszava főszerkesztője

Dr. Tamás László,
az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Vass Imre,
a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára

Vas János,
a SZOT Központi Iskola igazgatója

Verbai Lajos,
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának titkára

Vészi Lászlóné,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Vigh János,
a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének titkára

Dr. Vonsik Gyula,
a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat főtitkára

IFJÚSÁGI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Kis Károly,
a SZOT szervezési és káderosztályának vezetője,

A BIZOTTSÁG TITKÁRA:

Molnár György,
a Vasutasok Szakszervezetének titkára

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Bartók Lászlóné,
a Kozmetikai és Háztartásvegyipari Vállalat 1. sz. gyáregységének kiszerelője, szocialista brigádvezető

Budai Károly,
a Szakszervezetek Komárom megyei Tanácsának vezető titkára

Csáki Lászlóné,
a SZOT szervezési és káderosztályának alosztályvezetője

Erdős András,
a Magyar Rádió és Televízió ifjúsági osztályának vezetője

Főcze Lajos,
a KISZ KB titkára

Görög Katalin,
a Belvárosi Közért vállalat pénztárosa, alapszervezeti KISZ-vezetőségi tag

Láncos János,
a SZOT MUNKA c. folyóiratának főszerkesztője

Sári László,
a Ganz Villamossági Művek transzformátorszerelője, műhelybizottsági titkár

Szente Gyuláné,
a Budapesti Finomkötöttárugyár varrónője, szocialista brigádtag

Takács László,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete Budapesti Bizottságának titkára

Tamás László,
a Fővárosi Csatornázási Művek szb-titkára

KÖZGAZDASÁGI MUNKABIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Nemeslaki Tivadar,
a SZOT titkára

A BIZOTTSÁG TITKÁRAI:

Dr. Suth Péter,
a SZOT bér- és munkaügyi osztályának vezetője

Dr. Jandek Géza,
a SZOT termelési osztályának vezetője

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Apró József,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke

Bakonyi György,
a Könnyűipari Minisztérium főosztályvezetője

Gál István,
a Tatabányai Szénbányák vezérigazgatója

Juhász Ottó,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Koltai Endre,
a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Dr. Morva Tamás,
az Országos Tervhivatal főosztályvezető-helyettese

Németh Károly,
a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete közgazdasági osztályának vezetője

Pandurovics József,
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára

Dr. Piritvi Ottó,
a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézete közgazdasági osztályának vezetője

Dr. Rózsa József,
a Munkaügyi Minisztérium főosztályvezetője

Sas György,
a SZOT életszínvonal csoport vezetője, az MSZMP Politikai Főiskola tanszékvezető tanára

Dr. Sebők Éva,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezete közgazdasági osztályának vezetője

Simon Antal,
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Somogyi Miklós,
a Magyar Villamossági Művek szb-titkára

Dr. Szép György,
az Igazságügyminisztérium főosztályvezető-helyettese

Szép János,
a Kohó- és Gépipari Minisztérium főosztályvezető-helyettese

Dr. Zádor György,
a Budapesti Vegyiművek vezérigazgató-helyettese

NŐBIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Czerván Mártonné dr.,
a SZOT nőbizottság elnöke

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Baranyai Tiborné,
a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Farkas Lajosné,
a Beloiannisz Híradástechnikai Gyár szb-titkára

Futó Pálné,
a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének nőfelelőse

Hantos Jánosné,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének titkára

Harcsa Júlia,
a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezete szociálpolitikai osztályának vezetője

Karika Kálmánné,
a Pannónia Szőrmekikészítő és Szőrmekonfekció Vállalat szb-titkára

Komlós Pálné,
a Központi Statisztikai Hivatal osztályvezetője

Magyar Lajosné,
az Országos Tervhivatal pénzügyi főosztályának osztályvezetője

Makoldi Mihályné,
a Fővárosi Tanács oktatási főosztály továbbképzési és szakfelügyeleti csoportjának vezető szakfelügyelője

Modori Istvánné,
a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének alelnöke

Ország Ferencné,
a Baromfiipari Országos Vállalat főmérnöke

Takács Ferencné,
a Munkaügyi Minisztérium főelőadója

Dr. Tiborc Gabriella,
az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetője

Dr. Tóth Matild,
a Legfelsőbb Bíróság tanácsvezető bírája

Turgonyi Júlia,
az MSZMP Társadalomtudományi Intézetének tudományos munkatársa

Vásári Endréné,
a Hungária Szálló szb-titkára

SPORTBIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Timmer József,
a SZOT titkára

A BIZOTTSÁG TITKÁRA:

Berzi Sándor,
a SZOT testnevelési és sportalosztály vezetője

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Bíró Gyuláné,
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának sportfelelőse
Gábor Márton,
a Népszava Lapkiadó Vállalat igazgatója
Hegedűs Istvánné,
a Postások Szakszervezete szervezési és káderosztályának vezetője
Kaszás István,
a Tatabányai Szénbányák szb-titkára
Kökény István,
az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének titkára
Ligeti László,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára
Meló László,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének osztályvezető-helyettese
Paizs Jenő,
a Ganz-MÁVAG szb-titkára
Szabó Antal,
a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára
Szabó Kálmán,
a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsának vezető titkára
Vándor Kálmán,
a Népszava sportrovatának vezetője

SZERVEZÉSI ÉS KÁDER MUNKABIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Somoskői Gábor,
a SZOT titkára

A BIZOTTSÁG TITKÁRA:

Kiss Károly,
a SZOT szervezési és káderosztályának vezetője

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Árvai István,
a Szakszervezetek Szolnok megyei Tanácsának vezető titkára
Borsodi György,
a Szakszervezetek Bács megyei Tanácsának vezető titkára
Dajka Ferenc,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára
Fabók Zoltán,
a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének főtitkára
Fekete Béla,
az Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezetének titkára
Gyöngyösi István,
az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára
Kimmel Emil,
a Nyomda-, a Papíripar és a

Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára

Kiss Tibor,
a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezete szervezési és káderosztályának vezetője

Králl Gyuláné,
a SZOT szervezési és káderosztályának alosztályvezetője

Dr. Prieszol Olga,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára

Sury István,
a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Tóth József,
a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára

Tóth Tiborné,
a Ruházatipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

SZOCIÁLPOLITIKAI MUNKABIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG VEZETŐJE:

Gál László,
a SZOT titkára

A BIZOTTSÁG TITKÁRA:

Dr. Bartos István,
a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság főigazgatója

Földi Vilmos,
a SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság főigazgatója

Donáth Béla,
a SZOT munkavédelmi osztályának vezetője

A BIZOTTSÁG TAGJAI:

Dr. Csanádi György,
a Közgazdaságtudományi Egyetem állam és jogtudományi osztályának vezetője

Csincsek Imre,
a Pénzügyminisztérium szaktanácsadója

Dr. Darabos Pál,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

Dr. Gazdag Imre,
az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének titkára

Gulyás János,
a Vasutasok Szakszervezetének titkára

Dr. Jávorka Edit,
a Minisztertanács Piackutató Intézetének tudományos munkatársa

Kómár András,
a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Dr. Kurucz Béla,
a SZOT Központi Iskola igazgatóhelyettese

Kruzslák Endre,
a Szakszervezetek Elméleti

Kutató Intézete szociálpolitikai osztályának vezetője

Micsuch László,
a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetének titkára

Molnár Károly,
a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének titkára

Pálfalvi András,
a Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsának vezető titkára

Peschke Vilmos,
a Magyar Tudományos Akadémia állam- és jogtudományi osztályának vezetője

Szabó Endre,
a Közalkalmazottak Szakszervezetének titkára

Turzó László,
a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

AZ INDOKÍNAI NÉPEK ÉS DOLGOZÓK FÜGGETLENSÉGI HARCÁNAK TÁMOGATÁSÁRÓL

A magyar szakszervezetek három és félmilliós tagsága nevében forró testvéri üdvözletünket küldjük Vietnam, az egész Indokína harcoló népének és dolgozóinak. Indokína népei és munkásai hősies harcot vívnak nemzeti létükért a világ legerősebb imperialista hatalma, az USA reakciós uralkodó körei ellen. A térség népeinek áldozatos harca, fő frontja a nemzeti függetlenségért, az emberi haladás és a béke ügyéért folyó küzdelemnek. A magyar dolgozók és szakszervezetek kezdettől fogva saját ügyükként támogatják Vietnam, Kambodzsa, Laosz népeinek igazságos küzdelmét, jogos törekvéseit. Határozottan támogatják a VDK kormányának, a Dél-Vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormánynak, a kambodzsai és a laoszi hazafias erőknek az indokínai kérdés rendezésével kapcsolatos igazságos álláspontját, konstruktív javaslatait.

Az USA kormánya az emberiség történetének egyik legkegyetlenebb agressziójával igyekszik megakadályozni Indokína népeinek jogos törekvéseit, sárba tiporja az indokínai kérdés rendezését szavatoló Genfi Egyezményeket, a nemzetközi politikai élet normáit, gátlástalanul megsérti ezeknek az országoknak a szuverenitását. Irtóhadjáratot folytat Dél-Vietnam polgári lakossága, a békeszerető erők ellen. Rendszeres provokációkat folytat egy szuverén szocialista országgal, a VDK-val szemben. A „Nixon-doktrína", a háború „vietnamizálásának" célja és lényege a neokolonializmus megvalósítása, merénylet Indokína népei és kihívás az egész világ békeszerető közvéleménye ellen.

Az amerikai imperialisták Indokínában ártatlan embereket, öregeket, asszonyokat, gyermekeket gyilkolnak, bűneik kimerítik a népirtás, az emberiség elleni bűntettek fogalmát. Indokína népei ellen elkövetett bűnökért minden felelősség az USA kormányát terheli. Ezek a bűnök váltották ki szerte a világon, az USA-ban is száz és százmilliók felháborodását és mind egységesebb fellépését. Mély

meggyőződésünk, hogy az indokínai népek hősies harca, amelyet a világ népeinek szolidaritása kísér, vereséget mér a betolakodókra.

Követeljük, hogy állapítsák meg az amerikai és a szövetséges csapatok mielőbbi feltétel nélküli kivonásának határidejét. A csapatok kivonásával, a politikai megoldásra irányuló tettekkel kell biztosítani a vietnami nép, Indokína népeinek békéjét, szuverenitásának feltételét, hogy e népek külső beavatkozás nélkül, saját maguk dönthessenek sorsukról.

A magyar szervezett dolgozók teljes szolidaritásukkal Vietnam, Kambodzsa, Laosz népei és dolgozói mellett állnak a végső győzelmükig. A jövőben is minden erkölcsi, politikai, anyagi segítséget megadnak indokínai testvéreink győzelméhez. Szilárd meggyőződésünk, hogy Vietnam, Kambodzsa, Laosz népeinek és dolgozóinak törhetetlen akarata, szilárd egysége a szocialista országok, a nemzetközi munkásosztály internacionalista támogatásával vereséget mér az amerikai agresszorokra és kiszolgálóikra, megvalósítja a térség népeinek szuverenitását, békéjét, szabad fejlődését.

A KÖZEL-KELETI HELYZETRŐL

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusa mély aggodalmát és nyugtalanságát fejezi ki a közel-keleti válság fokozódása, a helyzet súlyosbodása miatt. A közel-keleti konfliktus nemcsak a térség népeit és békéjét fenyegeti, hanem potenciális veszélyforrást jelent az általános nemzetközi helyzetre, a világbéke egyetemes ügyére is.

Izrael uralkodó körei és külföldi pártfogóik arra számítottak, hogy villámháborújukkal sikerül gátat vetniük az arab nemzeti felszabadító harcnak és a társadalmi haladásnak. Az agresszor és patrónusai azonban alaposan elszámították magukat. Nem rajtuk múlott, hogy imperilista terveik kudarcba fulladtak.

Az agresszió óta, különösen pedig az utóbbi időkben, számos kísérlet és próbálkozás történt a kérdés békés rendezésére, az újabb háborús konfliktus elhárítására. Az Egyesült Arab Köztársaság és más arab országok példás erőfeszítéseket tettek az agresszió következményeinek felszámolása, a közel-keleti válság politikai eszközökkel történő megoldása érdekében. A konstruktív kezdeményezések azonban rendre meghiúsultak az amerikai imperializmus eszközévé vált Izrael elutasító magatartása, agressziói, hódító törekvései miatt. Izrael militarista-cionista vezető köreinek kalandorpolitikája nemcsak az arab népek ellen irányul, hanem figyelmen kívül hagyja saját dolgozó tömegeik alapvető érdekeit is. Tetteikért felelniük kell.

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusa ismételten teljes támogatásáról biztosítja az arab népeket.

A magyar szervezett dolgozók milliói nevében követeljük a Biztonsági Tanács 1967. november 22-i határozatának maradéktalan végrehajtását, az izraeli csapatok azonnal és feltétel nélküli visszavonását a megszállt arab területekről, s a palesztinai arab nép törvényes és elidegeníthetetlen jogainak helyreállítását.

A KOREAI NÉP ÉS A KOREAI DOLGOZÓK HARCÁNAK TÁMOGATÁSÁRÓL

A magyar szakszervezeti mozgalom három és fél milliós tagsága nevében a testvéri üdvözletünket küldjük a koreai népnek és munkásosztálynak, amely igazságos, töretlen harcot vív az amerikai imperializmus és a dél-koreai bábrendszer ellen hazája békés, demokratikus egyesítéséért.

Az USA kormánya, miután bűnös, népirtó háborút folytatott Korea földjén, ma is megszállva tartja Dél-Koreát, támogatja az áruló, népelnyomó klikket, veszélyes provokációkat folytat a szocializmust építő KNDK ellen, akadályozza a koreai nép boldogulását, egyesülési vágyának teljesülését.

A magyar dolgozók és szakszervezetek nevében határozottan elítéljük az amerikai imperializmusnak a koreai nép, a KNDK elleni bűnös politikáját, amely súlyos feszültséget idéz elő a távol-keleten, veszélyezteti a világ békéjét. Követeljük, hogy az USA kormánya vonja ki csapatait Dél-Koreából, ne akadályozza a koreai nép önrendelkezési jogának érvényesülését.

A jövőben is szolidárisak vagyunk a koreai nép, a koreai munkásosztály igazságos harcával. Támogatásunkról biztosítjuk a KNDK Legfelsőbb Népi Gyűlésének 1971 áprilisi nyolcpontos — Korea egyesítésére vonatkozó — javaslatát.

Meggyőződésünk, hogy a koreai dolgozók a világ munkásosztálya, a nemzetközi szakszervezeti mozgalom támogatásával kiűzik hazájukból az amerikai imperialistákat, megvalósítják Korea békés, demokratikus egyesítését és fejlődését.

EURÓPA BÉKÉJÉRŐL ÉS BIZTONSÁGÁRÓL

Az európai kontinensen béke van, hallgatnak a fegyverek. A dolgozó emberek százmillióinak alkotó munkája eredményeképpen az elmúlt negyedszázadban újjáépültek a kontinens elpusztított, lerombolt városai, gyárai és egyéb anyagi értékei. A lelkekben ütött

sebek is lassan begyógyulnak. A háború, gyilkolás, pusztítás és bizonytalanság légkörét felváltotta a bizakodás abban, hogy most már az európai népekre is a béke, a biztonság évtizedei következnek. E bizakodás határozott törekvéssé változott és milliók akarata és követeléseként különböző fórumokon mind gyakrabban elhangzik. A szocialista országok kormányainak kezdeményezése nyomán a béke és biztonság kérdése a kontinens államainak hivatalos külpolitikájában is napirendre kerül.

Miért van ez így? Mert a békeszerető emberek és a pusztító háborúk legsúlyosabb terheit viselő dolgozó tömegek szembeszállnak az ismét tevékenykedő fasiszta és agresszív erőkkel. Tudják, mit jelent a háború és érzik a roppant veszélyt, amely őket, családjukat s Európa jövőjét, békéjét fenyegeti.

A szervezett dolgozók milliói Európában a találkozások, a véleménycserék és a tevékenységek közös megismerése alapján mind tisztábban látják, hogy azonos, közös az érdekük.

Az elmúlt években a tőkésországokból a szocialista országokban járt dolgozók és szakszervezeti vezetők személyesen is meggyőződhettek arról, hogy mindkét társadalmi rendszer munkástömegeinek alapvető érdekei azonosak. Láthatták, hogy a szocialista országok dolgozóit, az őket képviselő szakszervezeteket kontinensünk népeinek békéjéért és biztonságáért érzett aggodalom és felelősség hatja át és őszinte törekvésük, hogy mindenkor Európa valamennyi népének javára munkálkodjanak a problémák megoldásán. Ebből a közös érdekből bontakozott ki az európai munkás és szakszervezeti összefogás, a közös fellépés és akció követelése. Elvárják, hogy a kontinens szervezett dolgozóit képviselő szakszervezetek vezetői üljenek egy asztalhoz, értsenek szót egymással és a szakszervezeti mozgalom, összefogva százmilliós szervezett munkásság óriási erejét, aktívan és határozottan vegye ki részét kontinensünk sorsának, jövőjének formálásában.

Igaz, korunkban különböző ideológiai álláspontok léteznek Európában is, de a munkásosztály egy, s céljai közösek, érdeke azonos.

Az elmúlt években jelentős előrelépés történt az összefogás irányában, noha több nyugati szakszervezeti vezető még nem szólalt meg, közömbös maradt. Sőt akadnak olyanok is, akik az összefogás ellen léptek fel, s mentegetni igyekeznek az imperialista monopoltőkés körök erőpolitikáját. A fejlődés iránya azonban világos: nő azoknak a tábora, akik felismerik a közös út keresésének jelentőségét, s készek a szervezett dolgozókat érintő kérdésekben véleménycserére, együttműködésre.

A magyar szakszervezetek a Szakszervezeti Világszövetség tagjaként, a szocialista országok testvéri közösségével szilárd szövet-

ségbe tömörülve, minden rendelkezésükre álló eszközzel és módon őszintén törekedtek Európa munkásai közös ügyének, egyetértésének és együttműködésének elősegítésére. Részt vettek minden kezdeményezésben, közös akcióban, két- vagy többoldalú találkozón, amely elősegíthette kontinensünk munkásai, dolgozói és az őket képviselő szakszervezetek közeledését, együttműködését.

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának fórumát felhasználjuk arra, hogy ismét kifejezésre juttassuk álláspontunkat: a magyar szervezett dolgozók és szakszervezeteik a történelem tanulságait megszívlelve, felelősségüket átérezve továbbra is következetesen munkálkodnak az európai munkás és szakszervezeti egységért, hogy közös erővel megteremthessük földrészünk biztonságát, a dolgozók jobb életét, hogy kivívjuk a békét az egész világon.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXII. KONGRESSZUSÁN RÉSZT VETT KÜLFÖLDI DELEGÁCIÓK ÉS VEZETŐIK NÉVSORA

EURÓPA

AUSZTRIA

Robert Weiss
az Osztrák Szakszervezeti Szövetség (ÖGB) elnökségének tagja

BULGÁRIA

Kosztadin Gjaurov
a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának póttagja, a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke

CIPRUS

Zacharias Philippides
az Össz-Ciprusi Szakszervezeti Szövetség (PEO) Végrehajtó Bizottságának tagja

CSEHSZLOVÁKIA

Karel Hoffmann
a Csehszlovák Kommunista Párt Politikai Bizottságának póttagja, a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsának (UR CS ROH) elnöke

FINNORSZÁG

Arvo Hautala
a Finn Szakszervezetek Központi Szövetségének (SAK) első elnökhelyettese

FRANCIAORSZÁG

Christiane Gilles
a Francia Általános Munkásszövetség (CGT) titkára

ÍRORSZÁG

Stephan McGonagle
az Ír Szakszervezetek Kongresszusa (ICTU) Végrehajtó Bizottságának tagja

JUGOSZLÁVIA

Lubica Dukič
a Jugoszláv Szakszervezetek Szövetségének képviselője

LENGYELORSZÁG

Wladislaw Kruczek
a Lengyel Egyesült Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke

NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

Prof. Dr. Johanna Töpfer
a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség (FDGB) alelnöke

NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG

Gerd Muhr
a Német Szakszervezeti Szövetség (DGB) alelnöke

OLASZORSZÁG

Gino Guerra
az Olasz Általános Munkásszövetség (CGIL) titkára

ROMÁNIA

Pavel Stefan
a Román Szakszervezetek Általános Szövetsége Központi Tanácsának titkára

SKÓCIA

Raymond McDonald
a Skót Szakszervezetek Kongresszusának (STUC) elnöke

SZOVJETUNIÓ

P. T. Pimenov
a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának (VCSZPSZ) titkára

ÁZSIA

INDIA

S. Thangasami
az Össz-Indiai Szakszervezeti Kongresszus (AITUC) képviselője

KOREA

Kang The Ho
a Koreai Szakszervezetek Általános Szövetségének alelnöke

MONGÓLIA

N. Banzragcs
a Mongol Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára

VIETNAMI DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG

Nguyen Cong Hoa
a Vietnami Szakszervezeti Szövetség alelnöke

DÉL-VIETNAM

Nguyen Van Hoa
Dél-Vietnam Felszabadításáért küzdő Szakszervezeti Szövetség Végrehajtó Bizottságának tagja

AFRIKA

DAHOMEY

Bernard Amoussou Ahokin
a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetségének (UGTD) képviselője

DÉL-AFRIKA

Memory Milton Miya
a Dél-Afrikai Szakszervezetek Kongresszusának (SACTU) titkára

GUINEA

Condé Dantoumane
a Guineai Dolgozók Országos Szövetségének (CNTG) területi titkára

KONGÓ-BRAZZAVILLE

Nsiela Nicaise
a Kongói Szakszervezeti Szövetség elnökségének tagja

NIGÉRIA

Hudson Momodu
a Nigériai Szakszervezeti Kongresszus alelnöke

SZOMÁLIA

Hagi Abdulcadirl
a Szomáliai Általános Munkásszövetség titkára

TANZÁNIA

Mikidad Shabani Kassanda
a Tanganyikai Dolgozók Országos Szövetsége elnökségének tagja

ARAB ORSZÁGOK

ALGÉRIA

Haddadi Messaoud
az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének (UGTA) képviselője

EGYESÜLT ARAB KÖZTÁRSASÁG

Gad Gad Radwan
az EAK Munkásszövetség képviselője

IRAK

Hassan Meid
az Iraki Szakszervezetek Általános Szövetségének területi titkára

LIBANON

Nikolas Georges Laham
a Libanoni Munkások és Alkalmazottak Szakszervezetei Országos Szövetségének (FENASOL) titkára

MAROKKÓ

Bazwi Hassan
a Marokkói Munkásszövetség (UMT) képviselője

SZÍRIA

Izz Eldin Nasszer
a Szíriai Szakszervezetek Általános Szövetségének főtitkára

SZUDÁN

El Hag Abdel Rahman
a Szudáni Általános Munkásszövetség főtitkárhelyettese

PALESZTINAI ÁLTALÁNOS MUNKÁSSZÖVETSÉG

Salah Mohamed Salah
a Végrehajtó Bizottság tagja

LATIN-AMERIKA

ARGENTÍNA

Maria Olmos de Nenseff
a Szakszervezeti Egység és Koordinációs Mozgalom (MUCS) vezető tanácsának tagja

BOLÍVIA

Francisco Mercado
a Bolíviai Általános Munkásszövetség (COB) főtitkára

CHILE

Francisco Nunez
a Chilei Dolgozók Egységkongresszusának (CUTCH) titkára

KOLUMBIA

Luis Hernan Sabogal
a Kolumbiai Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének (CSTC) képviselője

COSTA-RICA

Gonzalo Guerra Cantillo
a Costa-Ricai Dolgozók Általános Szövetségének (CGTC) elnöke

PERU

Manuel Rios Cabrera
a Perui Dolgozók Általános Szövetségének (CGTP) képviselője

ECUADOR

Angel Ramos
az Ecuadori Dolgozók Szövetségének (CTE) titkára

PANAMA

Lorenzo Erazmo Moran
a Panamai Köztársaság Dolgozói Szakszervezeti Szövetségének (FSTRP) titkára

KUBA

Jose Sobrado
a Kubai Dolgozók Központjának (CTC) titkára

URUGUAY

Carlos Domingo
az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetsége (CNT) Országos Tanácsának tagja

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK

SZAKSZERVEZETI VILÁGSZÖVETSÉG

Pierre Gensous főtitkár

LATIN-AMERIKAI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETI EGYSÉGÉNEK ÁLLANDÓ KONGRESSZUSA

Jaime Donato, az Állandó Kongresszus tagja

ARAB SZAKSZERVEZETEK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE

Mohamed Talaat Taglabi, a nemzetközi osztály vezetője

ÖSSZ-AFRIKAI SZAKSZERVEZETI SZÖVETSÉG

Loembet Louis Charles, a Szövetség képviselője

VEGYIPARI, PETRÓLEUMIPARI ÉS ROKONSZAKMABELI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETEINEK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGE

Forgács Pál főtitkár

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK JELENTÉSE A XXII. KONGRESSZUSNAK

A szakszervezetek XXI. kongresszusa óta eltelt időszakban tovább szilárdult hazánkban a munkásosztály hatalma, erősödött a magyar társadalom szocialista jellege. Népünk vezető ereje, a párt nagy érzékenységgel és mély tudományos alapossággal tárta fel a szocialista fejlődést előmozdító új lehetőségeket és követelményeket. Ennek alapján került sor a beszámolási időszakban a gazdaságirányítás reformjának bevezetésére. A társadalmi érdeklődés és tevékenység előterébe került a szocialista demokrácia fejlesztése, a dolgozók közéleti és munkahelyi aktivitásának, a munkásosztály szocialista tudatának növelése. Jelentős intézkedések történtek a bérből és fizetésből élők élet- és munkakörülményeinek javítására, az életszínvonal emelésére. Lényegesen meggyorsult társadalmunk szocialista fejlődése.

A ma még megoldatlan problémák felelős és kritikus felvetése mellett az elért eredményeket elismeréssel nyugtázza munkásosztályunk.

A magyar szakszervezeti mozgalom részese az eredményeknek. A szakszervezetek megbízható támaszai voltak a pártnak a szocialista építés soronlevő feladatainak kialakításában, megvalósításuk segítésében. Nőtt kezdeményező szerepük és önálló tevékenységük a fontos társadalmi kérdések felvetésében és eldöntésében. Alkotó jellegű együttműködést alakítottak ki az állami szervekkel, a Minisztertanácstól a vállalatokig. Mindenekelőtt a munkásosztály, a dolgozók életkörülményeit közvetlenül érintő kérdésekben fejtettek ki aktív tevékenységet.

Erősödtek a szakszervezeti mozgalom tömegkapcsolatai, növekedett a munkástömegekkel való összeforrottsága. A mozgalom egyre inkább képes az egész osztály megérlelődött igényeit érzékelni, képviselni, érdekeit védeni. Vállalati szakszervezeti szerveink mind jobban megtanulnak élni a rájuk bízott jogokkal. Ezek következtében nőtt a szakszervezeti munka társadalmi súlya, a tisztségviselők

Földvári Aladár elnöki megnyitója

Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára az első napirendi pont előadója

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében Biszku Béla, a KB titkára üdvözölte a kongresszust

A kongresszuson részt vett és felszólalt
Fock Jenő, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke

Méhes Lajos,
a vasasszakszervezet főtitkára

Karakas László,
az MSZMP
Hajdú-Bihar megyei
bizottságának első titkára

Nagy Lászlóné,
a Csepel Vas- és Fémművek
szocialista brigádvezetője

Baranyai Tiborné,
a textilszakszervezet főtitkára

Fabók Zoltán,
a HVDSZ főtitkára

Mészáros István,
az Oroszlányi Szénbányák
szocialista brigádvezetője

Losonczi Pál, Pierre Gensous és Fock Jenő a kongresszus elnökségében

Tanácskozik
a magyar
szakszervezetek
XXII. kongresszusa

Dr. Árvai Sándor,
a Debreceni Orvostudományi Egyetem
Szülészeti klinikájának igazgatója

Somoskői Gábor,
a SZOT titkára

Gál László,
a SZOT titkára

Kimmel Emil,
a nyomdászszakszervezet főtitkára

Veteránok találkozója a kongresszuson

Pullai Árpád és Apró Antal a kongresszus elnökségében

Somogyi Miklós, Hunya József, Losonczi Pál és Nagy Richárd a kongresszus szünetében

Arató Árpád,
a BKV szb-titkára

Dr. Prieszol Olga,
a közalkalmazottak főtitkára

P. Pimenov, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára
átadja a kongresszusnak a szovjet szakszervezetek ajándékát

Virizlay Gyula,
a SZOT titkára

Kovács István,
a MEDOSZ főtitkára

A bőripari szakszervezet és a HVDSZ küldöttei

A vasasok küldöttei

A vegyészek küldöttei

Nguyen Van Hoa,
a dél-vietnami szakszervezetek küldötte

Nemeslaki Tivadar,
a SZOT titkára

Nguyen Cong Hoa,
a Vietnami Szakszervezeti Szövetség alelnöke

Dr. Siklós János,
a Népszava főszerkesztője

A KPVDSZ küldöttei

A Salgótarjáni Öblösüveggyárba látogatott a külföldi vendégek egyik csoportja

Timmer József,
a SZOT titkára

Simon Antal,
a bányászszakszervezet főtitkára

A szakszervezetek vezetői és a művészek találkozója

A közlekedésiek küldöttei

A MEDOSZ küldöttei

Külföldi küldöttségek

Friss Antalné,
a Nagykőrösi Konzervgyár vszt-titkára

Karel Hoffmann,
csehszlovák küldött

A Budapesti Betonárugyár KISZ szervezetének képviselői üdvözlik a kongresszust

Külföldi küldöttségek

Pierre Gensous,
az SZVSZ főtitkára

Duschek Lajosné,
a SZOT titkára

A szocialista brigádok vezetőinek találkozója

Kádár János és Gáspár Sándor üdvözlik a május elsejei felvonuláson részt vevő külföldi küldötteket

N. Banzragcs,
mongol küldött

Wladislaw Kruczek,
lengyel küldött

A SZOT elnökségének
fogadása
a Parlamentben

Kisházi Ödön és P. Pimenov a kongresszus szünetében

A művészek küldöttsége

Kosztadin Gjaurov,
bolgár küldött

Christiane Gilles,
francia küldött

Az egészségügyi dolgozók küldöttei

Dr. Johanna Töpfer,
az NDK küldötte

Pavel Stefan,
román küldött

A pedagógusok küldöttsége

Ljubica Dukic,
jugoszláv küldött

Gino Guerra,
olasz küldött

Arvo Hautala,
finn küldött

Gad Gad Radwan,
az EAK küldötte

L. Loembet,
az Összafrikai
Szakszervezeti Szövetség küldötte

Jose Sobrado,
kubai küldött

Salah M. Salah,
palesztinai küldött

Kang The Ho,
koreai küldött

Robert Weiss,
osztrák küldött

S. Thangasami,
indiai küldött

Hassan Meid,
iraki küldött

Raymond McDonald,
skót küldött

Jaime Donato,
latin-amerikai küldött

Francisco Nunez,
chilei küldött

tekintélye és befolyása a dolgozó tömegek, valamint a gazdasági vezetők körében.

A szakszervezetek eredményesen segítették a dolgozók termelési aktivitásának kibontakozását, a III. ötéves népgazdasági terv megvalósítását. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom megszületésének, a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának és a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulója, valamint hazánk felszabadulásának negyedszázados jubileuma és a párt X. kongresszusának tiszteletére milliós tömegeket átfogó, szocialista munkaverseny-mozgalom bontakozott ki, amely nagy erőforrása volt gazdasági előrehaladásunknak.

A magyar szakszervezetek tevékenysége lényegében megfelelt azoknak a társadalmi igényeknek, melyeket a szervezett dolgozók, a párt, a szocialista állam követelményként állítanak eléje.

I

A SZAKSZERVEZETEK TERMELÉST, GAZDÁLKODÁST SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGE. NÉPGAZDASÁGUNK FEJLŐDÉSE A SZAKSZERVEZETEK XXI. KONGRESSZUSA ÓTA

A magyar szakszervezetek XXI. kongresszusa a III. ötéves népgazdasági terv és a gazdaságirányítási rendszer reformja megvalósításának egyidejű segítését határozta meg a szakszervezeti mozgalom számára.

A III. ötéves terv sikeres megvalósításában a szakszervezetek tevékenysége is tükröződik. A szakszervezeti mozgalom hozzájárult ahhoz, hogy a népgazdaság helyzete — a fejlődéssel együttjáró ellentmondások ellenére is — kiegyensúlyozott. A III. ötéves terv fő célkitűzései összességükben teljesültek, mind a népgazdasági növekedés, mind az életkörülmények javulása terén. A terv időszaka alatt jelentősen fejlődött a gazdaságirányítási rendszer. Ennek kedvező hatása most van kibontakozóban. A gazdasági növekedés a III. ötéves terv időszakában gyorsabb volt, mint az előző ötéves tervidőszakban, s ez a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javulásával is párosult.

Az elért fejlődés a gazdaság főbb mutatóiban gyorsabb volt az előirányzatnál. A terv szerint az 1966—1970. években a nemzeti jövedelem 19—21 százalékkal haladja meg az előző öt évit. A nö-

vekedés 31 százalék volt. A tervidőszak utolsó évében, 1970-ben a nemzeti jövedelem 39 százalékkal volt nagyobb, mint 1965-ben.

Az ipar hozzájárulása a nemzeti jövedelemhez, lényegesen meghaladta a tervezettet. Javult a gyártmányösszetétel, tovább fejlődött a termékek műszaki színvonala és korszerűsége.

Az ipari munka termelékenysége — bár növekedett — nem érte el a tervezett mértéket. A termelés felfutásának csak 55 százaléka származott a termelékenység javulásából.

Fejlődésünket tükrözi az ország elmaradottabb területeinek gyorsuló iparosodása is. Ez az ipartelepítési elvek fokozottabb érvényesítését bizonyítja. A vidéki ipartelepítés gyorsulása előrehaladást jelent a különböző fejlettségi fokon álló területek színvonalának kiegyenlítésében is.

A mezőgazdaság termelése — a dolgozók számának csökkenése mellett — a tervezett 13—15 százaléknak megfelelően 16 százalékkal emelkedett. Ez a szocialista nagyüzemek fejlődését, a mezőgazdasági beruházások kedvező hatását tükrözi.

Jelentős eredmény, hogy szélesedtek a magyar népgazdaság nemzetközi kapcsolatai. A külkereskedelmi áruforgalom a nemzeti jövedelem növekedését meghaladóan, mintegy másfélszeresére növekedett.

A nemzeti jövedelem felhasználásának arányai a gazdasági fejlődés és a lakosság életszínvonalának növekedése szempontjából egyaránt kedvezőnek ítélhető meg. A nemzeti jövedelem 24 százalékát felhalmozásra, 76 százalékát fogyasztásra fordítottuk, ami megegyezik a tervezett célkitűzésekkel. A felhalmozás alakulásán belül kedvezőtlen, hogy a készletek és a befejezetlen beruházások állománya az indokoltnál nagyobb mértékben emelkedett.

Az irányítás korszerűbb módszereinek alkalmazása ellenére is vannak olyan területek, hol lassúbb a kibontakozás, sőt feszültségek mutatkoznak. Ezek elsősorban a munkaerőhelyzet, a termékszerkezet és a minőség, valamint a beruházások területén jelentkeznek. Megoldásuk hosszabb időt és több következetességet igényel.

A szakszervezeti mozgalmat is sokat foglalkoztatta a munkaerőhelyzet. Társadalmi méretekben ugyanis nem megfelelő a munkaerő ésszerű hasznosítása. A munkaerőhiány és felesleg országosan és egyes vállalatokon belül egyaránt jelentkezik.

A keresett termékfajták nem kielégítő mennyisége, minősége és korszerűsége gondokat jelent egész népgazdaságunk számára. Egyrészről gátolja a termelő fogyasztás színvonalának növelését, a termelés megfelelő fejlesztését, másrészről a lakosság magasabb színvonalú és kellő választékú ellátását.

Feszültséget okoz a beruházási folyamat kiegyensúlyozatlansága is. Jelenleg még gond a megnövekedett építési és szerelési igények, valamint a lehetőségek között mutatkozó eltérés, illetve a beruházások kivitelezésének viszonylag alacsony hatékonysága. Bár a tervidőszak végéig némileg javult a helyzet, még mindig sok a hiányosság a beruházások tervezésében, anyagi-műszaki megalapozottságában. Túl hosszú a megvalósítás időtartama, gyakran nem kielégítő a minősége, s ez rontja a gazdasági hatékonyságot.

A szakszervezeti mozgalom a beszámolási időszakban sajátos eszközeivel sokoldalúan támogatta a gazdaságpolitikai célok megvalósítását. Ehhez felhasználta a szakszervezeti tagság, a dolgozók tapasztalatait, javaslatait. A felvilágosítás és meggyőzés eszközeivel is előmozdította a III. ötéves terv eredményes megvalósítását.

A SZAKSZERVEZETEK KÖZREMŰKÖDÉSE A TERVEZÉSBEN

A szakszervezetek XXI. kongresszusa követelményként jelölte meg, hogy a szakszervezeti szervek fokozzák közreműködésüket a tervezésben. A legutóbbi években e téren jelentős előrelépés következett be. A korábbi évek kísérletezésein és az elvek ismétlésén sikerült túllépni. A szakszervezetek érdemi befolyása és közreműködése — bár eltérő mértékben és színvonalon — erősödött a gazdasági fejlődést és az életszínvonal növekedésének irányát kialakító népgazdasági és vállalati tervező munkában egyaránt.

A tervezési demokratizmus kibontakozásában meghatározó szerepet töltöttek be a gazdaságirányítási reform intézkedései, a népgazdasági és vállalati tervezés korszerűsítése. A népgazdaság minden irányító szerve és gazdálkodó egysége önállóbbá vált.

A kialakult körülmények között növekedett az állami irányító szervek és a vállalati gazdálkodó egységek ráutaltsága a szakszervezeti mozgalom tapasztalataira és közreműködésére a tervező munkában. Ugyanakkor a szakszervezetek is nagyobb igényt támasztottak a korábbinál álláspontjuk, javaslataik érvényesítésére.

A tervezésben való szakszervezeti közreműködés tartalmára és módjára vonatkozóan a SZOT elnöksége irányelveket adott ki, amelyeket a szakszervezetek szakmai és területi szervei sajátos tervezési helyzetüknek megfelelően alkalmaztak. A tapasztalatok azt igazolják, hogy az irányelvek alkalmasak a szakszervezetek munkájának elősegítésére.

A népgazdasági tervezés területén a Szakszervezetek Országos Tanácsának vezető szervei — a kongresszus előírásai szerint — célszerűen alakították ki munkakapcsolataikat az Országos Terv-

hivatallal és a tervezésben érdekelt más főhatóságokkal. Együttműködésük az éves és ötéves népgazdasági tervek előkészítése során érdemivé vált. A SZOT szervei rendszeresen ismerték az előkészítés alatt álló központi tervcélok tartalmát és problémáit. Ma már egyetlen lényeges központi intézkedést, tervet sem hagynak jóvá a szakszervezetek véleményének előzetes kikérése nélkül.

Az eredmények közül kiemelkedik a IV. ötéves terv előkészítésében, a fejlődés irányának meghatározásában végzett szakszervezeti közreműködés. Ennek során a jóváhagyást megelőző két éven át a szakszervezetek aktív befolyást gyakoroltak a terv céljainak kialakítására. A SZOT elnöksége a dolgozók igényeit és konstruktív javaslatait tartalmazó álláspontját egyeztette a kormány és a Tervhivatal vezetőivel. A negyedik ötéves tervtörvény így végső soron tartalmazza a szakszervezetek alapvető elgondolásait, javaslatait is.

A terv kereteit és lehetőségeit meghaladó, de indokolt igények sem kerültek le a napirendről. Megegyezés történt az illetékes állami szervekkel, hogy kölcsönösen tovább keresik a lehetőségeket ezek kielégítésére.

A népgazdasági tervezőmunkában a közreműködés nagymértékben a szakszervezeti központok érdemleges véleményén és javaslatain alapult. Jelentős erőfeszítéseket tettek, hogy feltárják saját ágazatuk dolgozóinak társadalmi, gazdasági elgondolásait, megítéljék a fejlesztés további útját, s a tapasztalatokat szükség szerint érvényesítsék az állami tervelőkészítő munka során. Vezetőszervi üléseiken gyakran kaptak helyet e témák.

Helyenként tapasztalható még a korábbi munkastílusnál való megrekedés is. Ez olykor minisztériumi álláspontok egyszerű ismétlésében vagy tudomásulvételében jut kifejezésre.

A szakszervezetek megyei tanácsainak többségénél és a Szakszervezetek Budapesti Tanácsánál is megkezdődött a területi tervek kialakításában való közreműködés. A tervezés demokratizmusának új lehetőségei teremtődtek meg a vállalatoknál is.

A vállalati terv-viták mindinkább a tényleges szükségleteken, érdekeltségen alapulnak. A dolgozók élet- és munkakörülményeinek legtöbb tényezője vállalati hatáskörben realizálódik. Ezek tervezése nagy felelősséget hárít a vállalati szakszervezeti szervekre is. A vállalati terv-viták jelenleg még jobbára a szakemberek és a gazdasági egységek vezetői körében tartott eszmecserékben nyilvánulnak meg. A szakszervezeti bizottságok titkárai általában részt vesznek a tervek előkészítését célzó vitákban. Törekednek arra, hogy a szakszervezeti vezető testületek — főként a szakszervezeti tanács és a szakszervezeti bizottság — véleményét közvetítsék a gazdaságvezetői megbeszéléseken. Ez azonban ma még nem min-

denütt eléggé rendszeres, s a kongresszusi határozat előírásaihoz képest elmaradás van. Szerepet játszik ebben az is, hogy még nem minden gazdasági vezető érzi szükségét a munkások és műszakiak körében felvetődő konstruktív javaslatok és kritikai észrevételek figyelembevételének. Az elmaradás azzal is kapcsolatos, hogy a vállalatok nagy részénél a gazdasági vezetőket megillető irányítási, döntési hatáskörök és eszközök feletti rendelkezés túlzottan központosított. Az érdemi döntés a legtöbb esetben a tervezésben is a vállalati központ szintjén történik.

További gond, hogy a szakszervezeti vezető szerveket esetenként utólag tájékoztatják, és ezzel kész tények elé állítják olyan kérdésekben is, melyekben a döntés kizárólag szakszervezeti hatáskörbe tartozik.

A tervezésben való szakszervezeti közreműködés szempontjából nem tekinthető kielégítőnek a SZOT-tól a bizalmiakig terjedő kölcsönös információáramlás sem. Az országos, a területi és a vállalati tervek kialakítása során hasznosítható ismeretek nem jutnak el elég rendszeresen a közvetítésükre hivatott szakszervezeti vezető szervekhez.

A tapasztalt fogyatékosságok ellenére azonban biztatóak azok a szemléletváltozást is jelző törekvések, amelyek a tervezés demokratizmusának kiszélesítése irányában hatnak.

AZ ÜZEMI DEMOKRÁCIA KÖZVETLEN FÓRUMAINAK FEJLŐDÉSE

A beszámolási időszakban az üzemi demokrácia érvényesülése szervezettebbé, rendszeresebbé és tartalmasabbá vált. Az üzemi demokrácia különböző fórumai és azok tevékenysége a szocialista termelési viszonyok és egyúttal társadalmi-politikai életünk fontos eleme is. A törzsgárda tagjaival és a szocialista brigádvezetőkkel folytatott rendszeres tanácskozások, valamint a termelési tanácskozások és a munkaértekezletek jelentős szerepet töltenek be a termelés gazdasági és emberi problémáinak megvitatásában, a szocialista munkaversenyvállalások kialakításában és értékelésében, pozitív hatást gyakorolnak a munkahelyek politikai és gazdasági eredményeire. A gazdaságirányítás reformja az eddiginél kedvezőbb feltételt biztosított a tömegaktivitás kibontakoztatásához, így az üzemi demokrácia közvetlen fórumainak munkájához is. Lehetőség teremtődött arra, hogy a vállalati kollektívákat érintő döntések közelebb kerüljenek ezekhez a fórumokhoz.

A termelési tanácskozásokat a vállalatok többségénél rendszeresen megtartják. A tanácskozások előkészítésének és megszervezésének jól működő gépezete alakult ki a gazdasági vezetés és a

szakszervezeti szervek részéről. A munkások túlnyomó többsége ma már természetesnek, a munka velejárójának tekinti a termelés, a gazdálkodás kérdéseiről folytatott véleménycserét a vezetők és a dolgozók között. Igénylik a tájékozódást, a véleményalkotás lehetőségét, sőt a számukra áttekinthető kérdésekben a döntések előtti tanácskozást is. A munkások ilyen irányú igénye már régebbi keletű, de a legutóbbi években erőteljesebbé vált, amikor a vállalatok önállóságának lényeges növekedése következtében az élet- és munkakörülményeket befolyásoló kérdések megoldása jórészt vállalati hatáskörbe került. Az üzemi demokrácia valamennyi fórumán megnőtt a dolgozók aktivitása. A korábbinál tömegesebbé vált a részvétel a tanácskozásokon, a dolgozók élénkebben reagáltak az üzem életének eseményeire. Ez a megállapítás elsősorban a szocialista brigádértekezletekre, valamint az I. és IV. negyedévi termelési tanácskozásokra vonatkoztatható, miután a kollektívák előző évi munkája, illetve a tárgyév eredményeinek végső alakulása ekkor tekinthető át legjobban.

Számos gazdasági vezető ma már nagy jelentőséget tulajdonít a termelési tanácskozásoknak, és megteremti a dolgozó kollektívák részvételének feltételeit a vezetésben. Ez azonban társadalmi méretekben még nem érvényesül kellően.

A dolgozók igényei sokrétűbbek, többirányúak, mint amit a termelési tanácskozások jelenlegi gyakorlata eredményez. A dolgozók, különösképpen a munkások a vezetésben való részvételnek a termelési tanácskozások révén történő, de a jelenleginél hatékonyabb megvalósulását igénylik.

Eléggé elterjedt az a vélemény, hogy a termelési tanácskozásokért elsősorban a szakszervezetek a felelősek. E felfogást táplálja és erősíti az is, hogy az üzemi demokrácia érdemleges gyakorlását, beleértve a termelési tanácskozások megtartását is, a felsőbb állami, gazdasági szervek alig ellenőrzik.

Helyenként szinte kizárólag a szakszervezetek — elsősorban a vállalati, üzemi szervek — szorgalmazzák a termelési tanácskozások megtartását, vesznek részt előkészítésükben, mozgósítják a dolgozókat. Munkájuk azonban sok esetben leszűkül a puszta szervezésre. Nem lépnek fel mindenütt elég határozottsággal a dolgozók javaslatainak megvalósításáért, közvetlen bevonásukért a vezetésbe.

A vállalati, üzemi szakszervezeti szervek — mint képviseleti fórumok — munkájának színvonala általában nagyobb ütemben fejlődött, mint a termelési tanácskozásoké. Kedvezőtlen viszont, hogy nincs elég szoros kapcsolat az üzemi demokrácia közvetett és közvetlen fórumainak működése között.

A gazdasági reform hatása ma még nagyrészt a népgazdaság és a vállalatok közötti területeken érzékelhető. A vállalatok belső mechanizmusa kevésbé korszerűsödött, túlzottan vállalatcentrikus a vezetés. A reformmal kapcsolatos változások az üzemi demokrácia kívánatos fejlődésével ellentétes, gyakran a dolgozók véleményét lebecsülő vezetői magatartásokat is kiváltanak.

Nem mindenütt törekednek még arra, hogy a vállalati elgondolások, gazdasági célok a dolgozók, a brigád- és vállalati kollektívák körében ismertté és elfogadottá váljanak. Ma még sem rendszerességénél, sem tartalmánál fogva nem elegendő a dolgozók tájékoztatása ahhoz, hogy kellően megismerjék, megértsék és ezáltal nagyobb mértékben támogassák az üzemi, gyári és vállalati gazdálkodási célkitűzéseket, feladatokat. Az üzemi demokrácia közvetlen fórumain is gyakran kész helyzet elé állítják a dolgozókat, mert a vezetés által korábban már eldöntött kérdéseket ismertetnek velük, főként feladatmeghatározó jelleggel.

A formalizmus gyakran kedvét szegi a dolgozóknak, fékezi kezdeményező készségüket, érdeklődésüket és felelősségérzetüket munkahelyük és vállalatuk ügyeit, tevékenységét illetően. Ez a szocialista munkaversenyt is hátrányosan befolyásolja.

A gazdaságirányítási rendszer eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy a termelési tanácskozások rendszerének jelenlegi szabályozása felülvizsgálatra szorul, s társadalompolitikai igényeinknek megfelelően új szabályozás kialakítására van szükség.

A SZOCIALISTA MUNKAVERSENY

A szakszervezeti mozgalom az előző kongresszus óta eltelt időszakban a III. ötéves terv célkitűzéseit támogatva vett részt a gazdasági építőmunka segítésében. Fő feladatának tartotta, hogy a dolgozók széles táborát a vállalati feladatok megvalósítására mozgósítsa, s ezzel előmozdítsa a népgazdasági célok teljesülését. A szakszervezetek felismerték, hogy a szocialista munkaverseny szerepe a gazdálkodás módosult viszonyai között nem csökkent, sőt ellenkezőleg, növekedett. A vállalati önállóság és érdekeltség objektíve növelte a vállalatok vezetőinek ráutaltságát az egész kollektíva munkakezdeményezéseire, az alkotó munka teljesebb kibontakozására, az egyéni és kollektív felelősség tudatos fejlesztésére.

A gazdaságirányítási rendszer reformjának előkészítésével egyidejűleg és azzal összhangban jelent meg a kormánnyal közösen hozott új munkaverseny-határozat. A határozat széles teret biztosít a vállalati és munkahelyi öntevékenység érvényesüléséhez, a

munkaverseny céljainak, formáinak, hatékonyabb ösztönzési rendszerének kialakításához. A vállalatok gazdasági vezetői és a szakszervezeti szervek éltek a megnövekedett lehetőségekkel a szocialista munkaverseny szervezésében. Intézkedéseik hosszabb távra megalapozták a szocialista munkaverseny vállalati irányításának és szervezésének módját. Szinte valamennyi vállalatnál helyi jogszabályokban (versenyszabályzat, kollektív szerződés, vállalati szervezeti és működési szabályzat) rögzítették a gazdasági vezetők, valamint a szakszervezeti szervek önálló és együttes feladatait. Általában ésszerűbb munkamegosztás és együttműködés alakult ki a mozgalmi és gazdasági szervek között a munkaverseny irányításában. A korábbi évek viszonylagos elkülönülésével szemben lényegesen összehangoltabbá vált a vállalatok KISZ és szakszervezeti szerveinek együttműködése és munkamegosztása is a versenyszervező munkában.

A szakszervezeti szervek önálló feladatként mindenekelőtt a dolgozók és a helyi vezetők politikai befolyásolását, a helyes vezetői döntések támogatását, végrehajtásukra a dolgozók megnyerését, a versenyben résztvevők érdekvédelmét, valamint a verseny tapasztalatainak rendszeres elemzését végezték.

Ez előmozdította, hogy a vállalatok dolgozóinak és kollektíváinak kezdeményezései, kötelezettségvállalásai sokoldalú, színes, változatos formákat öltenek és az esetek többségében tartalmasak.

Az elmúlt időszakban a szocialista munkaverseny tartalmában és formáiban egyaránt tovább gazdagodott. A versenycélkitűzések erőteljesebben irányultak a vállalatok belső tartalékainak feltárására, a vállalati érdekeknek a társadalmi érdekekhez való közelítésére, s ezzel a reform alapvető célkitűzéseinek megvalósítására. A dolgozók konkrét kötelezettségvállalásai a bel- és külföldi piaci igények jobb kielégítésére; a hiánycikkek volumenének csökkentésére: a szükséges alapanyagok és termékek termelésének növelésére; a kooperációs feladatok határidőre, jó minőségben történő teljesítésére, a gazdálkodás eredményességét növelő tartalékok feltárására és hasznosítására; a termelékenység emelésére; a termelési eszközökkel való ésszerű takarékosságra; a termékminőség javítására; a termékek választékának bővítésére, korszerűségének növelésére stb. irányultak. Mindezek a vállalatok éves feladatainak teljesítése során részben vagy egészében realizálódtak.

A szocialista munkaversenymozgalom hagyományai közé tartozik, hogy azt a vállalatoknál valamilyen időszerű és kiemelkedő társadalmi, politikai esemény jegyében szervezik. A beszámolási időszakban legjelentősebbek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados jubileuma, a KMP, majd a Tanácsköztársaság meg-

alakulásának 50. évfordulója tiszteletére kezdeményezett munkaversenyek voltak.

Hazánk felszabadulásának 25. évfordulóját követően a versenymozgalom az 1970. évi tervfeladatok teljesítéséért folyt tovább az MSZMP X. kongresszusának tiszteletére. A kongresszusi versenyben a III. ötéves terv eredményes befejezését és a negyedik ötéves terv jó előkészítését állították feladatul maguk elé a vállalati és munkahelyi kollektívák. Az időközben bekövetkezett árvíz és az annak következtében keletkezett károk helyrehozása, a nemzeti jövedelemből történt kiesés pótlása során kibontakozott versenymozgalom a dolgozók nagy áldozatkészségéről és segítőszándékáról tett tanúbizonyságot.

A szocialista munkaverseny keretei között jelenleg új mozgalom van kialakulóban, a „Dolgozz hibátlanul" mozgalom. E mozgalomnak hosszabb távon is nagy lehetőségei vannak. Elterjedése azonban a kívánatosnál lassúbb, mindenekelőtt azért, mert nagy gazdasági és társadalmi jelentőségét még nem mindenütt ismerték fel.

A vállalati kollektívák versenyének mai legjellemzőbb formája a kiváló vállalat címért, illetve az MT—SZOT elnöksége Vörös Vándorzászlójáért folytatott verseny. Az előbbiből 260-at, az utóbbiból 51-et adunk ki évente. A vállalatokon belül a nagyobb gazdasági egységek versenye általában az élüzem cím elnyeréséért folyik. Valamelyest szélesedett az üzemek, gyáregységek, gazdaságok és vállalatok versenye a szocialista címért. Az utóbbi években kibontakozott az egymással gazdasági kapcsolatban álló vállalatok kollektíváinak szocialista szerződésekkel alátámasztott együttműködése. Ezek jelentősége abban van, hogy a kölcsönös feladatok teljesítését — a vezetőkön és hivatalos szerveken túl — az érintett kollektívák ügyévé is tették.

A dolgozók aktivitását igazolja, hogy az elmúlt négy év alatt csaknem 600 ezren nyerték el a „kiváló dolgozó" kitüntetést. Tovább gazdagodott és fejlődött az ifjúság részvétele a munkaversenyben. A fiatalok, KISZ-tagok növekvő számban vettek részt a „kiváló ifjú munkás", a „kiváló ifjú szakmunkás", a „szakma ifjú mestere" mozgalomban, továbbá a kiváló ifjú mérnök, technikus és közgazdász cím elnyeréséért folytatott versenyben.

A SZOCIALISTA BRIGÁDOK

A beszámolási időszakban a szakszervezetek megkülönböztetett figyelmet fordítottak a szocialista brigádmozgalom továbbfejlesztésére. Rendszeressé váltak a tanácskozások a szocialista brigádvezetőkkel és tagjaikkal. A mozgalom eredményesebb munkáját szol-

gálták az ágazati szocialista brigádvezetői értekezletek és az 1969-ben tartott III. országos tanácskozás is, amely megszabta a mozgalom tevékenységének irányát, és útmutatást adott az erkölcsi és anyagi elismerés továbbfejlesztésére. A szocialista brigádok tevékenysége évről évre színvonalasabb. A kollektívák munkakezdeményezései konkrétabban kapcsolódnak a vállalatok előtt álló termelési, gazdasági, fejlesztési feladatokhoz.

A vállalatoknál, intézményeknél és gazdaságoknál a legnagyobb hatásfokú és legnépszerűbb versenyforma a szocialista brigádmozgalom. Munkahelyi és társadalmi jelentősége kifejeződik tömegességében (több mint száztízezer brigád, egy és negyed millió taggal vesz részt a mozgalomban), valamint a munkához, a munkahelyi kollektívához és a társadalomhoz fűződő szocialista viszonyok fejlesztésében. Ez olyan munkaversenyforma, mely több mint egy évtizede töretlenül fejlődik, s iránta a vezetők és a dolgozók további igényeket támasztanak.

Bebizonyosodott, hogy a szocialista brigádmozgalom képes emberközelbe hozni a vállalati, munkahelyi gazdasági célokat és a dolgozók ügyéért támasztott társadalmi igényeket, s ezeket az egyes dolgozók személyes céljává is tenni. A legtöbb kezdeményezés általában a szocialista brigádoktól ered, s az áldozatvállalás és a közügyekben való részvétel terén is példamutatóak.

A vállalatok törzsgárdájának zöme a szocialista brigádokban tevékenykedik. Tagjaik között találhatók a legértékesebb, legképzettebb szakmunkások és műszaki-gazdasági szakemberek. Potenciális bázisai az üzemi demokrácia különféle fórumainak is. Bebizonyosodott, hogy megfelelő irányítás és tájékoztatás esetén képesek a vállalati, sőt a társadalmi közhangulatot is helyesen befolyásolni. Az egyes üzemekben és ágazatokban megrendezett szocialista brigádvetélkedők szintén hasznosnak bizonyultak. Sok dolgozót késztettek idológiai, politikai, kulturális, műszaki, gazdasági ismereteik gyarapítására és tovább szélesítették, népszerűsítették a mozgalmat.

Különösen nagy jelentősége van a szocialista brigádmozgalom kibontakozásának a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben, ahol a szocialista munkaversenynek nincsenek régi hagyományai. A mozgalom itt is képes hasznosan szolgálni az üzemi fegyelem, a közösségi érzés és felfogás erősödését.

Az eredmények, helyes tendenciák mellett a szocialista munkaversenyben és a szocialista brigádmozgalomban kedvezőtlen jelenségek is tapasztalhatók. A mozgalom a helyi irányítás és szervezés gyengeségei folytán még nem tudta a kívánatos mértékben feltárni és hasznosítani azokat a tartalékokat, amelyek a vállalati és üzemi adottságokban, különösképpen pedig a dolgozók képességeiben és

törekvéseiben rejlenek. A vállalati gazdálkodás eredményessége, különösen pedig a vállalati nyereség ma még nem minden esetben a hatékonyság függvénye. Így például az árakkal, a munkaerővel való manipuláció lehetőségei, a kínálatot meghaladó kereslet, egyes vállalatok monopolhelyzete s a gazdasági szabályozó rendszer egyes elemeinek nem kielégítő hatékonysága ez ideig nem kényszerítette kellően a vállalatok vezetőit a dolgozókban és a kollektívákban rejlő lehetőségek céltudatos hasznosítására. Egyes munkahelyi körülmények is kedvezőtlenül befolyásolták a dolgozók hangulatát, és fékezték termelési kedvüket. A kötelezettségvállalásokban viszonylag sok formális elem található, amely nem készteti a kollektívákat különösebb erőfeszítésre, kezdeményezésre. Sok vállalatnál a versenyszervező munkát az év elején kialakított célkitűzésekkel és a kötelezettségvállalásokkal befejezettnek tekintik.

Az anyagi és erkölcsi ösztönzés terén egyaránt tapasztalhatók az egyenlősdi megnyilvánulásai. A munkahelyi, gazdasági és szakszervezeti vezetők is számos helyen elaprózták a jutalmak összegét, s arra törekedtek, hogy minél több kollektívát és dolgozót kitüntessenek és jutalmazhassanak. Ez a hibás nézet és gyakorlat rontja a munkaverseny hatékonyságát.

A bírált fogyatékosságokban az irányító és szervező munka gyengeségei mellett szerepe van a vállalati munkaverseny-propaganda és agitáció hiányosságainak is, amely sok esetben csak a vállalati érdekeket állítja előtérbe. Nem megoldott a kiváló dolgozók, a legjobb szocialista brigádok, műhely és üzemi kollektívák vállalaton belüli és országos népszerűsítése sem.

Egyes helyeken vállalati presztízsből, elvi engedmények árán is szaporították a szocialista címmel felruházott brigádok számát. Ennek következtében érdemekben gazdag szocialista brigádok jogosan tették szóvá a mozgalom felhígulásának, tekintélye és vonzereje lejáratásának veszélyét. Az elvi engedmények között a leggyakoribb, hogy a termelési, gazdasági eredményeket önmagukban elegendőnek tartották a szocialista cím adományozásához.

A szocialista kötelezettségvállalások kialakításánál nem támasztottak mindenütt kellő igényt és egyénileg differenciált követelményeket a szakmai továbbképzés és művelődés iránt. Sok helyen ennek objektív feltételei is hiányoznak. Előfordult, hogy a szocialista brigádok rosszul értelmezett szolidaritásból nem ítélték el a közvetlen környezetükben tapasztalható fegyelmezetlenséget, lógást, pazarlást és a felelőtlen munkavégzést sem.

Nem bontakozott még ki kellő mértékben a szocialista brigádmozgalomban részt vevő milliós tömeg közvéleményformáló hatása és következetes fellépése a társadalmilag káros jelenségek felszámolására.

A szocialista brigádmozgalom tevékenységének elismerése, színvonalának emelése érdekében a Minisztertanács és a SZOT elnöksége határozatot hozott a szocialista kollektívák és tagjaik elismerésének, kitüntetésének új rendszerére. Az új elismerési és kitüntetési formák elnyerésének feltételei nagyobb követelményeket támasztanak, tartalmasabb tevékenységet igényelnek a munka, a tanulás és a szocialista emberi kapcsolatok alakításában.

A SZAKSZERVEZETEK A MŰSZAKI HALADÁSÉRT

Az újítómozgalom, mint a dolgozók tömegeinek a műszaki haladást szolgáló tevékenysége, a szakszervezetek segítségével az elmúlt években is eredményesen szolgálta a népgazdaság és a vállalatok gazdasági célkitűzéseinek megvalósulását. A gazdaságirányítási rendszer reformjával összhangban az újítási tevékenység szabályozására is új kormányrendelet lépett hatályba, amely e téren is figyelembe vette a vállalatok megváltozott helyzetét. A szakszervezetek egyetértettek azzal, hogy a megnövekedett gazdasági követelményekkel összhangban az újítómozgalom elé is magasabb követelményeket állítsanak, a dolgozókat magasabb szintű alkotó kezdeményezésre ösztönözzék.

A követelmények növelésének célja az volt, hogy a munkások, a szocialista brigádok, a műszaki és a gazdasági dolgozók újítási javaslataikkal elsősorban a vállalati műszaki, üzemszervezési feladatainak megoldását segítsék elő. A szabályozás munkaköri beosztástól függetlenül mindenki számára biztosítja az újítómozgalomban való részvétel lehetőségét. Alapvető követelmény, hogy a saját munkakörben végzett és elvárható munka mennyisége és színvonala növekedjen.

Az elmúlt években a kormányrendelet, valamint az Országos Találmányi Hivatal elnökének és a SZOT elnökségének irányelvei alapján az újítómozgalom, az újítók és feltalálók tevékenysége tartalmában, színvonalában és eredményességében növekedett. A fejlődés elsősorban abban mutatkozik, hogy általában magasabb színvonalú műszaki megoldásokra irányul az újítók, feltalálók figyelme. A vállalatok gazdasági vezetői is ilyen megoldásokat igényelnek. Ennek eredménye, hogy nőtt a találmányok száma, az egy megvalósított javaslatra jutó vállalati gazdasági eredmény és az ellenértékeként kifizetett anyagi elismerés mértéke is.

Bizonyos megtorpanás, illetve visszaesés tapasztalható az újító, feltaláló mozgalomban részt vevő dolgozók körét és számát, továbbá a benyújtott javaslatok számát illetően. Gátolta az újítómozga-

lom számszerű növekedését, hogy a vállalatok gazdasági vezetőinek és szakszervezeti szerveinek munkáját túlzottan lekötötte a gazdasági mechanizmus reformjából adódó megnövekedett vállalati feladatokra való felkészülés és azok megoldása. Ennek következtében az újítókkal és feltalálókkal való foglalkozás háttérbe szorult. A gazdasági vezetők — főleg a kezdeti időszakban — túlzottan óvatosak és bátortalanok voltak a rendelet adta lehetőségek kihasználásában. Ezzel együtt az újítómozgalom vállalati irányítása, szervezése és a propaganda színvonala is valamelyest csökkent.

Az átmenet problémáiból adódóan a dolgozók részéről is bizonytalanság volt tapasztalható, s ez esetenként az újítómozgalomtól való tartózkodáshoz vezetett. Ezt a tartózkodást egyes gazdasági vezetők helytelen magatartása is kiváltotta. Sokszor nem kellő hangnemben és indokkal utasították el a javaslatokat, az elfogadott és megvalósított javaslatoknál pedig nemegyszer szűklátókörűség és kicsinyesség s nemritkán huzavona és bürokratizmus volt tapasztalható. Ennek és a szakszervezeti szervek nem eléggé hatékony munkájának következménye, hogy a szocialista munkaverseny, a szocialista brigádmozgalom tömegmozgósító hatása nem érvényesült kellően az újító, feltaláló tevékenységben.

A szakszervezeti szervek az elmúlt időszakban folyamatosan elemezték az újító-, feltaláló mozgalom alakulását. Megállapították, hogy a mozgalom hiányosságai, problémái általában kapcsolódnak a műszaki haladást, a vállalati műszaki fejlesztést akadályozó egyéb körülményekhez. A tapasztalatok alapján intézkedéseket sürgettek a gazdasági vezetőktől a gátló körülmények megszüntetésére. Hatékonyan működtek közre az újítók és feltalálók érdekeinek védelmében, jogaik érvényre juttatásában.

A SZAKMAI KÉPZÉS ÉS TOVÁBBKÉPZÉS

A szakszervezetek XXI. kongresszusa felvetette a szakmai képzés és továbbképzés rendszerének korszerűsítését. Felkérte a kormányt a szakmai oktatás olyan rendszerének kialakítására, amely összhangban van az iparágak és a vállalatok fejlesztésével és a feladatokkal. Célul tűzte ki, hogy a szakszervezetek tevékenyen segítsék az állami szervek munkáját.

A szakmunkásképzés a két kongresszus közötti időszakban méreteit és tartalmát tekintve jelentősen tovább fejlődött. Az 1966—1967-es tanévben 183 ezer tanuló vett részt a szakmunkásképzésben. Az 1970—1971-es évben a tanulók száma már 223 ezer fő volt. Nagy előrelépést jelent a szakmunkásképzés reformja, amelyet az

országgyűlés törvényerőre emelt. A szakmunkásképzés reformjának megvalósítása érdekében napvilágot láttak a megvalósításhoz szükséges állami intézkedések.

A reform a szakmunkásképzést az egységes állami oktatási rendszer szerves részévé tette, és biztosítja a továbbtanulás lehetőségét is. Elkészült az új szakmunkásképzési jegyzék, amely megszüntette a túlszakosodást azáltal, hogy a szakmák számát a képzésben 285-ről 186-ra csökkentette. Az elmondottakkal párhuzamosan kidolgozták az új szakmai szintekhez és a műszaki-technikai követelményekhez igazodó tankönyveket, tanterveket és szemléltető eszközöket. Az új tantervekben jelentősebb szerepet kap a tanulók világnézeti nevelése is.

A szakszervezetek minden szinten részt vettek a reform és az ahhoz kapcsolódó törvény és rendeletek kidolgozásában. A SZOT elnöksége irányelveket adott ki a szakmunkásképzéssel kapcsolatos szakszervezeti feladatokra. Az elnökség irányelvei alapján a szakmai és területi szakszervezeti szervek intézkedtek a szakmunkásképzéssel kapcsolatos helyi feladatok kialakításáról. A szakmunkásképző intézetekben folyó szakszervezeti tevékenység formáinak és módszereinek kialakítása még további munkát igényel.

Az elmúlt időszakban a szakszervezeti szervek eredményesen működtek közre a szakismeretek növelését célzó munkában. Az állami és más társadalmi szervekkel együttműködve mozgósították és ösztönözték a dolgozókat tudásuk továbbfejlesztésére. Nagy részt vállaltak a szakszervezetek a gazdasági reform céljának és tartalmának megértetésében. Közreműködtek a szakember-szükséglet felmérésében, a képzési, továbbképzési feladatok kialakításában. A szakszervezeti szerveknek is szerepük volt abban, hogy a Mérnöki Továbbképző Intézet, továbbá a műszakiak továbbképzésére szolgáló vállalati és más szervek által rendezett tanfolyamok hatékonysága növekedett. Folyamatban van az átfogó továbbképzési koncepció kidolgozása, melynek előkészítő munkálataiban a szakszervezeti szervek is részt vesznek.

Még nem sikerült minden gazdasági vezetőben tudatosítani a tervszerű továbbképzés fontosságát, ennek vállalati és népgazdasági jelentőségét. Erre vezethető vissza, hogy a vezetők tekintélyes hányada nem támaszt közvetlen igényt a dolgozók szakismereteinek bővítése iránt, sőt nemegyszer gátolják a továbbképzésben való részvételt.

Több vonatkozásban probléma merült fel, és egyes területeken súlyos gondokkal küzdenek a szakmai utánpótlás megoldását illetően. A gondok és problémák az anyagi és morális tényezők mellett a tervszerű előrelátás hiányosságaiból is adódnak.

Nem sikerült még lényegesen előbbre jutni a művezetők, technikusok intézményes továbbképzésében sem, melynek megoldása elsősorban az állami szervek feladata.

FOGLALKOZTATOTTSÁG ÉS MUNKAERŐ-GAZDÁLKODÁS

Gazdasági és társadalompolitikai célkitűzéseink egyik lényeges feladata a teljes foglalkoztatottság biztosítása, hogy az elhelyezkedni kívánó munkaképes korú dolgozók képességeiknek megfelelő munkahelyen dolgozhassanak.

A foglalkoztatottság az elmúlt négy évben jelentősen, mintegy 6 százalékkal (300 ezer fővel) növekedett. A fejlődés ütemét a szabályozó rendszer módosítása 1970-ben jelentősen mérsékelte.

A háztartásban dolgozó nők jelentős hányada került be a termelésbe, s így jelenleg az aktív keresők több mint 40 százaléka már nő. A nők foglalkoztatásának bővítése minden népgazdasági ágazatra jellemző volt. Különösen vonatkozik ez az iparra és a kereskedelemre. Ez növelte a nők társadalmi és gazdasági egyenjogúságát.

Az aktív kereső népesség növekedési üteme az egyes népgazdasági ágakban jelentősen változott. Lassult a növekedés az iparban, a közlekedésben és a nem termelő ágazatokban. Ezzel szemben jelentősen megnőtt az építőiparban és a kereskedelemben foglalkoztatottak száma. A szakképzetlen munkaerő áramlása a mezőgazdaságból az iparba tovább tart, míg az iparból a mezőgazdaságba szakképzett munkaerő áramlott. Ez átmenetileg stabilizálta a mezőgazdaságban foglalkoztatottak számát.

Az intenzív gazdasági fejlődés megvalósítása szükségessé teszi a dolgozók munkaképességével és munkaerejével való tervszerűbb és hatékonyabb gazdálkodást is, mely a népgazdasági, ágazati, vállalati munkaerő-gazdálkodási tevékenység minőségi javítását igényli. A munkaerő-vándorlás fokozatosan felgyorsult, de az indokolatlan munkaerő-vándorlás társadalmilag károssá vált. A nagyfokú munkaerő-kereslet nem jelenti a munkaerő-tartalék kimerülését. A fő tartalék a vállalatokon belül van, amelyet a vezetési és munkafegyelem megszilárdulásával, valamint a munka- és üzemszervezés javításával lehet feltárni.

Az utóbbi időben szükségessé vált a megyei, fővárosi tanácsok által elrendelt időszakos kötelező munkaerő közvetítő tevékenység. Ez nem csorbítja a dolgozóknak azt a jogát, hogy képzettségüknek és képességüknek megfelelő munkahelyet választhassanak, de mérsékli az elvtelen és nagymértékben elterjedt munkaerő-csábítást.

A SZOT elnöksége foglalkoztatáspolitikai és munkaerő-gazdálkodási feladatokkal foglalkozó irányelvei, valamint a Munkaügyi Minisztériummal közösen kiadott, a munkaerőmozgás csökkentésével kapcsolatos útmutatásai is ebben az irányban hatnak. A szakmai és területi szakszervezetek elnökségei is meghatározták feladataikat a vállalatok ez irányú tevékenységének segítésében. A szakszervezetek a dolgozók vállalaton belüli helyzetének javításával és az érdemek szerinti jobb megbecsülésükkel is igyekeznek befolyásolni a munkaerő tervszerű és hatékony foglalkoztatását. Ezt a célt szolgálja a törzsgárdák tagjainak fokozottabb anyagi és erkölcsi megbecsülésére kiadott SZOT elnökségi irányelv is, valamint az ennek figyelembevételével — a legutóbbi időben — kialakított vállalati (pl. a Csepel Vas- és Fémművek) törzsgárdaszabályzatok.

II

A BÉRBŐL ÉS FIZETÉSBŐL ÉLŐK ÉLETSZÍNVONALÁNAK ALAKULÁSA. REÁLBÉR, REÁLJÖVEDELEM, CSALÁDOK JÖVEDELME

A III. ötéves terv életszínvonalpolitikai célkitűzései a tervezettnél magasabb szinten teljesültek. A két kongresszus közötti időszakban minden társadalmi réteg jövedelme és fogyasztása emelkedett.

A munkások és alkalmazottak reáljövedelme a tervezett 14—16%-kal szemben 33%-kal, a reálbér pedig a tervezett 9—11% helyett 18%-kal emelkedett. A parasztság személyes rendelkezésű reáljövedelme a tervidőszak végére elérte a munkásokét.

A reálbérek tervezettnél gyorsabb ütemű növekedése főleg a nominálkeresetek gyorsabb ütemű növekedésének az eredménye. A reálbér számítás alapjául vett nettó keresetek 1965—1970. között 24%-kal, az árak 5%-kal emelkedtek.

A reálbér évenkénti növekedési üteme az elmúlt öt évben azonban nem volt egyenletes. (1966-ban 2%, 1967-ben 4%, 1968-ban 2%, 1969-ben 5%, 1970-ben 5%.)

A munkások, alkalmazottak személyes rendelkezésű reáljövedelme növekedésének egyik jelentős tényezője a munkaviszonyból származó átlagkeresetek emelkedése volt. A 33%-os reáljövedelemnövekedés közel 50%-a a reálbérnövekedésből származik.

A reáljövedelem növekedésének jelentős tényezője a foglalkoztatottak számának tervezettnél gyorsabb ütemű növekedése, a társadalmi juttatások összegének emelkedése. A pénzbeni társadalmi juttatások egy lakosra jutó összege 1970-ben 67 százalékkal volt magasabb, mint 1965-ben. Ezen belül pl. 1970-ben — 1965-höz képest — 69 százalékkal több nyugdíjat fizettek ki és a családi pótlékra fordított összeg is 80 százalékkal emelkedett.

A reáljövedelem emelkedése tovább javította a munkás-, alkalmazotti családok anyagi helyzetét. Ez tükröződik abban, hogy az összes családon belül az 1965. évi 6%-ról 1,4%-ra csökkent azoknak a családoknak az aránya, amelyekben az egy családtagra eső havi jövedelem 600,— Ft, illetve ennél kisebb. Jelentősen megnőtt a személyenkénti 1200,— Ft-nál nagyobb családi jövedelmek aránya. Míg 1965-ben a családok 38%-ában volt átlagosan fejenként és havonként 1200,— Ft-nál magasabb a jövedelem, addig 1968-ban e családok aránya 55,7%-ra emelkedett.

A munkás-, alkalmazotti háztartásokban átlagosan egy főre jutó nettó jövedelem 1966. és 1970. között havi 1139 Ft-ról 1475 Ft-ra emelkedett, az emelkedés aránya 29%.

A jövedelmek növekedésének hatására jelentős mértékben nőtt a lakosság megtakarítása, a takarékbetétek összege. Míg 1965. év végén 20,4 milliárd, 1970. IX. hó 30-án 40,8 milliárd Ft volt a takarékbetét összege.

KERESETEK, KERESETI ARANYOK

A két kongresszus közötti időszakban a dolgozók életszínvonalának alakulásában a béreknek — a korábbi időszakhoz képest — meghatározóbb szerepe volt. A munkások és alkalmazottak havi átlagkeresete az állami szektorban 1966—1970. között 19%-kal emelkedett.

A keresetek gyorsabb ütemű növekedése összefügg az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével, a közgazdasági szabályozók adta nagyobb lehetőségekkel, a béremelések fedezetének, a részesedési alapoknak a növekedésével is.

A bérek növekedési ütemében — főleg az ötéves terv második felében — jelentős tényező volt a munkaerő iránti fokozódó igény. Az élénkebb munkaerőkereslet — amihez egyes közgazdasági szabályozók ilyen irányú orientációja is hozzájárult — több területen egészségtelen „bérverseny" kialakulását is eredményezte. Ez jogosan sértette a munkahelyükhöz hű dolgozók igazságérzetét, mivel sok esetben az új dolgozókat a régieknél magasabb bérrel vet-

ték fel. Ilyen körülmények között csökkent a bérek ösztönző funkciója, mivel számos vállalat a béremelési lehetőségek jelentős részével nem a termelékenység növelését, hanem az új munkaerők megszerzését kívánta biztosítani.

A keresetek növekedésére hatott az elmúlt időszakban a túlórák növekedése is, ami több problémát vet fel. 1968. január 1-től a vállalati szférában minden keresetnövekedés forrása a vállalati részesedési alap. Így a bekövetkezett bérnövekedés a túlórák emelkedésének a bérkihatását is tartalmazza. A túlórázó dolgozók az összdolgozóknak csak viszonylag szűkebb rétegét — kb. 20 százalékát — adják, viszont elviszik a bérfejlesztés, illetve az év végi részesedés jelentős részét. Így kevesebb pénz marad az ösztönzésre, a kereseti arányok javítására.

A túlórák emelkedésének kedvezőtlen hatása a kereseti arányokban is jelentkezik, mind az egyes alágazatok, vállalatok, mind az egyes vállalatokon belül a szakmák és munkakörök között.

A beszámolási időszakban a keresetek növekedésében a különböző bérpreferenciák és bérpolitikai intézkedések hatása is érvényesült. A textilipari, valamint a sütőipari munkások, a közlekedési vállalatok egyes dolgozó rétegei, a MÁV és a posta dolgozói, a lakossági szolgáltatásokat végzők és a kommunális ágazatok egyes dolgozó csoportjai részesültek különböző formában központi bérpreferenciában. A MÁV 1970-ben külön központi béremelést is kapott. A költségvetési területek közül — a létszámcsökkentésből származó bérmegtakarításból a minisztériumok és országos főhatóságok dolgozóinál történt béremelés, míg a múlt évben az egészségügyi dolgozók egyes rétegei, valamint a felsőoktatási intézmények dolgozói részesültek központi béremelésben.

BÉRARÁNYOK

A két kongresszus közötti időszakban továbbra is az volt a jellemző, hogy az iparon kívüli ágazatok bérnövekedése gyorsabb volt.

A munkások, alkalmazottak havi átlagkeresete a szocialista iparban 1966—1970. között átlagosan 15%-kal növekedett, amelyen belül a könnyűiparban 16, az élelmiszeriparban pedig 18%-os volt a bérnövekedés. Így ebben az időszakban az iparcsoportok közötti kereseti arányok szűkültek, az alacsony keresetű ágazatok elmaradása csökkent.

Az építőipari ágazatban az iparénál nagyobb, 21%-os volt a bérnövekedés. A belső arányok megfelelően alakultak.

Az állami mezőgazdaságban a 28%-os bérnövekedés főleg a bértömegszabályozási rendszer adta lehetőségekkel és a jó gazdálkodási eredményekkel függ össze.

A közlekedési ágazat 24%-os bérnövekedése csak központi bérpolitikai intézkedésekkel és preferenciákkal volt biztosítható.

A kereskedelmi ágazatban 16%-os bérnövekedés valósult meg.

A költségvetési szférában több ízben került sor bérpolitikai intézkedésekre, amelyeknek eredményeképpen 1966—1970. között 16%-kal emelkedtek a keresetek. Jelenleg is aránytalanul alacsony a keresetük például az egészségügyi és oktatási ágazatok dolgozóinak.

A munkások és alkalmazottak közötti bérarányok a termelő ágazatokban a keresetek tekintetében lényegében nem változtak, míg az összes jövedelmet tekintve valamelyest az alkalmazotti dolgozók javára tapasztalható eltolódás.

A munkások képzettség (kvalifikáltság) szerinti bérarányai csak minimális mértékben javultak. A nehéz fizikai munkák iránti fokozódó igény hatására azonban a segédmunkások keresetének növekedési üteme sok helyütt meghaladta a szakmunkásokét.

Az egyes szakmák órakeresetének növekedési üteme a nehéz fizikai szakmák fokozottabb anyagi megbecsülését (vájár, kovács, öntő) és a bérben elmaradt szakmák (fonó, szövő) gyorsabb ütemű fejlődését tükrözi.

A XXI. kongresszus óta az egyes ágazatok, iparágak és munkakörök kereseti színvonalának és részben a bérarányok javítása tekintetében is előbbre léptünk. Ennek ellenére a jövedelem- és bérpolitikában még számottevő ellentmondások vannak.

Az 1950-es évek végén kialakított kereseti arányok az akkori helyzetet tükrözték. A népgazdaság egyes ágazataiban bekövetkezett változások azonban további kereseti arányváltozást igényelnek.

A helyes és kívánatos kereseti arányoknak elő kell segíteniük a népgazdaság termelő és szolgáltató ágazatainak strukturális fejlődését, átalakulását és ennek megfelelő képzettségű munkaerővel történő ellátását is. E követelmények megvalósításának segítése érdekében a mai bérarányok (iparágak, szakmák, üzemek között) felülvizsgálatra és változásra szorulnak.

A NYERESÉGÉRDEKELTSÉGI RENDSZER

Az anyagi érdekeltség rendszerében a legjelentősebb változást az jelentette, hogy megnövekedett a vállalati kollektívák érdekeltsége és felelőssége a gazdaságos termelésben, a nyereség növelésében. Ezzel újabb lépést tettünk a munkások és alkalmazottak együttes és egyirányú ösztönzésének megvalósításában.

Az 1968. január 1-től életbe léptetett új nyereségérdekeltségi rendszer — amelynek kialakításában a szakszervezetek is érdemben közreműködtek —, a felmerült problémák ellenére is általában kedvező eredményeket hozott, amit az eltelt 3 év gazdasági eredményei bizonyítanak. A nyereségérdekeltségi rendszer — mint a közgazdasági eszközökkel történő irányítás egyik formája — bevált és jó eszköznek bizonyult a népgazdasági, a vállalati és az egyéni érdekek jobb összehangolására. A kollektív érdekeltségi rendszer hatásaként fokozódott a vállalatok dolgozóinak és vezetőinek felelőssége és aktivitása a gazdaságos termelés érdekében. Ez az elmúlt évek során a tervezettnél nagyobb nyereségben is lemérhető, amelynek következtében jelentős vállalati alapok képződtek. A növekvő mértékű részesedés lehetőséget teremtett arra, hogy a tervezettnél nagyobb ütemben növekedjék a dolgozók személyi jövedelme is. Emellett a különböző béren felüli juttatásokra is jelentősebb összegeket fordíthattak a vállalatok (pl. lakásépítésre, üdültetésre, segélyekre, üzemétkeztetésre, szociális és kulturális kiadásokra).

A nyereség kedvező alakulásában számottevő szerepe van az értékesítés termelést meghaladó mértékű növekedésének. A vállalatok és az értékesítő szervek rugalmasabban követték a piac igényeit, javult gazdálkodásuk jövedelmezősége. A korábbi éveknél eredményesebben használták ki a világpiacon jelentkező konjunktúrát, növelték termékeik exportját, bár sajnos, előfordult az is, hogy ez a belföldi ellátás rovására történt.

A hatékony gazdálkodást tükrözi az is, hogy a vállalatok többsége — a szigorúbb követelmények ellenére — a nagyobb nyereséget az eredményesebb gazdálkodással biztosította.

A gazdasági fejlődésnek ugyanakkor negatív vonása volt, hogy a nyereség számos esetben nem reálisan tükrözte az egyes vállalatok tevékenységének hatékonyságát. Az árak nyereségtartalma — sok esetben a helytelen induló ármegállapítás miatt, vagy az árformák különbözősége következtében — jelentősen szóródott a vállalatok között.

A nyereségérdekeltség elvének következetes érvényesülését a részesedési nyereségrésznél alkalmazott adózási rendszer is fékezte. Az adómentes és az alacsony adósávok, valamint a nagyobb nyereséget erőteljesen adóztató progresszív adókulcsok csak egy meghatározott nyereségszint elérésében tették érdekeltté a vállalatokat.

A termelékenység — a III. ötéves terv egyes éveiben — kedvezőtlenül alakult. Ebben a nyereségérdekeltség elvére épülő korábbi szabályozóknak is szerepük volt.

Ismeretes, hogy 1968. január 1-től megszűnt a béralap, az átlagbér és a létszám közvetlen tervelőírása és a személyi jövedelemszabályozás középpontjában az átlagos bérszínvonal áll. Az elmúlt 3 év távlatában megállapíthatjuk, hogy a bérszínvonal-szabályozási rendszer általában bevált. A fokozottabb vállalati hatáskör biztosítása a bérezési kérdésekben is helyesnek bizonyult.

A bérek és a személyi jövedelmek az elmúlt 3 év átlagában jobban nőttek, mint a korábbi években. Ezt elősegítette az 1970. évi módosítás is, mivel a bérszínvonal-növekedés egy része nem terhelte a részesedési alapot. Ezáltal az átlagbérek az előző évekhez képest valamelyest gyorsabban növekedtek, a létszámnövekedés üteme mérséklődött, a termelékenység pedig emelkedett.

Az 1970. évi kedvező jelenségek ellenére szükségessé vált a közgazdasági szabályozó rendszer egyes elemeinek, köztük a bérszabályozás rendszerének további finomítása. Az 1971-től érvénybe lépett új bér- és jövedelemszabályozási rendszer mindenekelőtt a módszerek és mértékek tekintetében jelent változást. Fokozza a vállalatok érdekeltségét a munka hatékonyságának növelésére, a dolgozók racionálisabb foglalkoztatására, a korszerűbb termelésirányításra, munka- és üzemszervezésre, a technikai fejlesztésre, a munkafegyelem szilárdítására. A szabályozó rendszer egészén belül a „létszámhígítás" előnyei megszűnnek, a hatékonyság bérszükségletére a gazdasági eredmények javulása a vállalatoknál fedezetet kell nyújtson.

A VÁLLALATOK BÉRGAZDÁLKODÁSA

A munkások és alkalmazottak alapbérrendszerének továbbfejlesztésénél — a XXI. kongresszus határozatának megfelelően — elsődleges cél volt, hogy a keresetek differenciáltabbak legyenek, a jövedelemarányok megfelelően alakuljanak, és ezáltal a munka szerinti elosztás elve jobban érvényesüljön.

A gazdaságirányítási rendszer reformjának életbe léptetésével egyidejűleg szükségessé vált a központi keretbesorolási rendszer alkalmazásának valamennyi vállalatra történő kötelező előírása. Megszűnt a teljesítménybéres munkások alapbérének és a kezdő szakmunkások órabérének központi korlátozása.

1966-ban a vállalati alkalmazottak alapbérrendszerének felső bérhatárát a szakszervezetekkel egyetértésben felemelték, a kiemelkedő teljesítményt nyújtó dolgozók fokozottabb anyagi megbecsülése érdekében bevezették a „műszaki és gazdasági tanácsadó" ka-

tegóriát. A személyi fizetésekkel kapcsolatban bővült a vállalati igazgatók hatásköre, felemelték a kezdő szakmunkások alapbérét.

Az eltelt 3 évben a vállalati és személyi jövedelmek dinamikus növekedése és a megnövekedett munkaerőáramlás fokozatosan felszínre hozta a munkás és alkalmazotti bérrendszerek hiányosságait. Ez szükségessé tette a vállalatokra új munkás és alkalmazotti nomenklatúra bevezetését. Az új bértételeket már az 1971-ben kötendő új kollektív szerződések tartalmazzák.

A vállalatok az elmúlt években a bérformák szabályozásánál nagymértékű változtatásokat nem hajtottak végre. Ennek oka az, hogy már a korábbi években kialakultak a helyi adottságoknak és szakmai sajátosságoknak megfelelő bérformák.

A munkanormák készítésének, kezelésének részletes központi szabályozása az új gazdaságirányítási rendszerben megszűnt. E tekintetben is jelentősen nőtt a vállalatok hatásköre. Az elmúlt 3 év tapasztalata azt bizonyítja, hogy helyes volt e téren is a központi előírások megszüntetése. A vállalatoknál azonban bizonyos mértékig háttérbe szorult a normák karbantartása.

A részesedési alap 1968-tól lényegében a vállalati dolgozók személyi jövedelme emelkedésének alapvető forrása.

A gazdasági mechanizmus reformjának bevezetésével egyidejűleg valamennyi nyereségérdekeltségbe bevont gazdasági egységre nézve központi előírás határozta meg, hogy milyen arányok szerint kell elosztani a részesedési alap pénzbeli formában felhasználásra kerülő hányadát a dolgozók különböző csoportjai között.

A központilag előírt részesedési kategóriák széles körben ellenvéleményt váltottak ki. A dolgozók körében kialakult hangulat kedvezőtlen hatással volt az ösztönzésre is.

Mindez szükségessé tette a részesedési alap felosztási rendszerének, valamint a felügyeleti szervek által kinevezett vezetők érdekeltségi rendszerének módosítását.

A vállalatok többségénél az elmúlt évek során körültekintőbben végezték a pénzbeli részesedés, illetve az év végi részesedés felosztását.

A nagyvállalatok egyre nagyobb részénél a részesedési alap ösztönzésre biztosított hányadát a gyáregységek között differenciáltan és egyértelműen szabályozták, érvényesítve azt az alapelvet, hogy az eredményekhez való hozzájárulás arányában részesedjenek a gyáregységek a felosztható nyereségből. Ezt a célt szolgálta az is, hogy csökkentették a bérek arányában jutó részesedést, és növelték az eredményekhez való hozzájárulás, valamint a vállalatnál eltöltött évek alapján fizethető év végi részesedést.

A nyereségprémiumban részesülők meghatározásánál azonban még nem alakult ki az általánosan elfogadható, helyes gyakorlat. Az eddigi tapasztalatok szerint csak elvétve fordult elő, hogy a nyereségpremizáltak körébe munkásállományú dolgozókat (csoportokat) bevontak. Általánosítható tapasztalat viszont, hogy a fontosabb fizikai munkakörökben foglalkoztatott dolgozóknál a kiemelkedő teljesítményeket elsősorban nyereségjutalommal vagy egyéb jutalommal ismerik el.

A KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK BÉRGAZDÁLKODÁSA

A gazdaságirányítási rendszer reformja a költségvetési szerveknél is új tervezési, gazdálkodási rendszer életbeléptetésével járt együtt. Megszűntek a gazdálkodás túlzott kötöttségei, növekedett az irányító és a gazdálkodó szervek önállósága, hatásköre, felelőssége.

E szervek a bérgazdálkodást is decentralizáltan végzik. A szakszervezeti szervek hatáskörét jogszabály biztosítja.

Az önálló bérgazdálkodásra kijelölt szerveknek módjukban áll — a költségvetésben jóváhagyott béralap betartásával, a feladatok teljesítésére is figyelemmel — a bérfelhasználás módjáról dönteni. Lehetőség van például egyes kiemelt munkaköröket kivéve, a feladatokat kevesebb, de kvalifikáltabb munkaerőből álló apparátussal megoldani, és az így keletkező béralap-megtakarítást a megmaradó létszám bérszínvonalának emelésére felhasználni. Mindezek egyúttal megteremtették a költségvetési szervek hatékonyabb bérgazdálkodásának a lehetőségét is.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az önálló bérgazdálkodásra kijelölt szervek — a szakszervezetek véleményét is figyelembe véve — a bérgazdálkodásban igen változatos formákat, módszereket alakítottak ki.

A költségvetési szervek alkalmazottainak bérezését bérutasítások szabályozzák. Ezek meglehetősen bonyolultak, ezért indokolt és célszerű a korszerűsítésük.

MUNKAIDŐ-CSÖKKENTÉS

A XXI. kongresszus által kitűzött feladatokat teljesítettük és 1970. végéig a munkaidőcsökkentés első szakasza lényegében befejeződött. Ma már több mint 2 millió munkás és alkalmazott dolgozik heti 44 órás vagy ennél rövidebb munkaidőben, ami a pihenő-

napokon kívül az iparban általában a kéthetenkénti, az építőiparban hetenkénti egy szabad szombatban realizálódik.

A mezőgazdaság állami szektorában éves viszonylatban egyenlőtlen munkaidőt vezettek be, ami havi átlagban megfelel a határozatban előírt 210 órának. A mezőgazdaságban több mint 200 ezren dolgoznak csökkentett munkaidőben.

A közlekedési ágazatban — bár több mint 100 ezer dolgozónak csökkentették a munkaidejét — a havi munkaidő több területen még ma is jelentősen meghaladja a 210 órát. Különösen az autóközlekedésben van nagy lemaradás, ahol elég gyakori a havi 240—250 órás vagy még ennél is hosszabb munkaidő.

A vállalatok nagy többsége a munkaidőt, a határozatban előírt feltételeknek megfelelően önerőből, belső tartalékaik felhasználásával csökkentette.

A munkaidő-csökkentés előkészítésében és végrehajtásában a szakszervezetek megfelelően részt vettek. Különösen sokat segítettek a tartalékok felkutatásában, a dolgozók mozgósításában. Szakszervezeti bizottsági üléseken, termelési tanácskozásokon, szocialista brigádértekezleteken vitatták meg a dolgozókkal a munkaidőcsökkentés feladatait. Mindez nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a munkaidő-csökkentés első szakasza nagyobb nehézségek nélkül fejeződjék be.

A TÚLÓRÁK ALAKULÁSA

A túlórák az elmúlt években — a rendszeresen emelkedő létszám ellenére — az 1968-as év kivételével, évről évre emelkedtek. Feltűnően magas volt a felhasznált túlórák száma 1970-ben, aminek oka többek között az árvíz miatti termeléskiesés pótlása, valamint az építő- és tüzelőanyagellátás javítása volt. Ezen túlmenően a túlórák növekedéséhez vezetett a vállalatok közötti és főleg a vállalaton belüli nem megfelelő kooperáció, illetve a szervezetlenség miatt kieső termelés pótlásának szükségessége.

A túlórák növekedése kedvezőtlenül hatott a dolgozók számottevő rétegeinek hangulatára. Az érintett dolgozóknál a nagyfokú túlórázás miatt nem érvényesül a munkaidőcsökkentés kedvező hatása. A túlóráztatás, a szabad idő csökkentése ellen főleg a női munkaerők és a fiatalok tiltakoznak. Viszont az is igaz, hogy a dolgozók egy része a magasabb keresetért bizonyos mértékig szívesen túlórázik. A túlóragazdálkodás és annak szabályozása 1968. január 1-től vállalati hatáskörbe került. A vállalatok többségénél azonban

a kollektív szerződésekben előírt túlóra korlátokat sem tartották be, ennek ellenére csak elvétve történik felelősségrevonás, mivel a legtöbb esetben vállalati, illetve népgazdasági érdekekre hivatkozva rendelik el a túlóráztatást.

FOGYASZTÁS ÉS ÁRUELLÁTÁS

A lakosság fogyasztása a III. ötéves terv időszakában évente 5—6 százalékkal emelkedett.

A fogyasztás színvonalának növekedését elsősorban az egy főre jutó fogyasztás mutatóinak változása jellemzi. Pl. az 1965. és 1970. között az egy főre jutó évi húsfogyasztás 53 kg-ról 59-kg-ra, az egy főre jutó évi zöldség- és gyümölcsfogyasztás pedig 130 kg-ról 162 kg-ra emelkedett. Az egy főre jutó méteráru és konfekció fogyasztás (len-, kenderáruk nélkül) az 1965. évi 20 m^2-rel szemben 1970-ben 22,9 m^2-re emelkedett. A fogyasztás legdinamikusabban a tartós cikkekből nőtt. A 100 háztartásra jutó állomány 1965-ről 1970-re háztartási villamos mosógépből 37,2 db-ról 51,9 db-ra, hűtőszekrényből 8,2 db-ról 33 darabra, személygépkocsiból pedig 3,2 db-ról 7,3 db-ra emelkedett.

A társadalmi-gazdasági és technikai haladás következtében változások következtek be a fogyasztás szerkezetében is. Növekedett az iparcikkek és csökkent az élelmiszerek aránya. A fogyasztási iparcikkeken belül legjelentősebben a tartós fogyasztási cikkek részaránya változott.

A ruházati cikkek fogyasztásának részaránya összességében nem mutat lényeges változást, de az egész ruházati fogyasztáson belül emelkedett a korszerű alapanyagokból és modern technológiával készült termékek aránya. Az élelmiszerforgalomban egyre jelentősebb a továbbfeldolgozott, előre csomagolt áruk volumene. Ez utóbbit bizonyítja, hogy amíg 1965 és 1969 között az egy főre jutó összes élelmiszerfogyasztás 12,9 százalékkal emelkedett, addig a további feldolgozást igénylő élelmiszerek fogyasztásának növekedése 24,7 százalék.

A bérből és fizetésből élő dolgozók vásárlásainak növekedésére alapvetően pénzjövedelmeik emelkedései hatottak. Ezen túlmenően számottevő szerepe volt vásárlásaik növekedésében a hitelforgalom növekedésének is. 1969. december 31-én a lakosság hitelállománya 20 milliárd 436 milló Ft-ot tett ki, az 1966. évi 14 milliárd 931 millió Ft-tal szemben. Az áruvásárlási kölcsönök állománya 1969. december 31-én 1 milliárd 439 millió Ft volt.

A kiáramló jövedelmek árufedezete a fogyasztási cikkek terme-

lése oldaláról mind ez ideig biztosított volt. A javuló kínálat a jövedelmek gyorsabb növekedésével párosulva, lehetővé tette a forgalom fejlődését és előmozdította a lakosság életkörülményei javulásával egyidejűleg a változó igények fokozottabb kielégítését.

A gazdaságirányítás jelenlegi rendszerére történt áttérést követően számos árucsoportban az új cikkek széles skálája jelent meg. Bővült a választék és a magasabb fogyasztói igényeket is mindinkább ki lehet elégíteni.

Megállapítható, hogy az új gazdaságirányítási rendszer fontos módszerét képező közgazdasági szabályozók — a vállalati és egyéni anyagi érdekeltségi rendszer, az árrendszer stb. — összességükben pozitívan hatottak a fogyasztási javak termelésére és azok differenciáltabb elosztására. Egyes közgazdasági szabályozók működése során azonban — főleg a kereskedelem területén — negatív vállalati döntéseket is kiváltott. Ennek következtében 1969-ben némely árucsoportban az ellátás átmenetileg romlott. A kereskedelem anyagi érdekeltségi rendszere nem ösztönzött kellően a forgalom növelésére és a készlethitelezési rendszer sem funkcionált megfelelően. Mindezekkel összefüggésben nyilvánvalóvá vált, hogy a fogyasztási cikkeket gyártó iparvállalatok is olykor erőteljesebben érdekeltek voltak az export növelésében, mint a hazai szükségletek kielégítésében.

A problémák okainak felismerését követően a közgazdasági szabályozók tökéletesítésének hatására 1970-ben a lakossági árukínálat érezhetően javult.

Az áruellátás javításából az észlelt problémák időbeli feltárásával és az érdekelt ipari, kereskedelmi területek dolgozóinak mozgósításával a szakszervezeti szervek is kivették a részüket. A szakszervezetek jelzései és javaslatai is hozzásegítettek ahhoz, hogy a kormányzati szervek átfogó intézkedéseket tettek az ellátás és a minőség javítására, az egyes szakszervezetek részéről kezdeményezett felhívások és munkamozgalmak pedig biztosították az olcsóbb cikkek gyártására irányuló gazdasági intézkedések realizálását. Mindez azt igazolja, hogy a fogyasztói érdekek védelmére irányuló tevékenységnek a szakszervezeti mozgalomban is létjogosultsága van, s ez a munka a legutóbbi kongresszus óta a szakszervezeti feladatok fontos részévé vált.

A két kongresszus közötti időszakban, illetve a III. ötéves terv során jelentős mértékben fejlődött a kiskereskedelmi hálózat és tartalmában, módszereiben kulturáltabbá vált a kereskedelem. A kiskereskedelmi egységek száma 1966—1970. között 2700-zal emelkedett és növekedett az egységek alapterülete is.

Az új kiszolgálási formában működő egységek száma a kiskereskedelmi hálózatban az 1965. évi 15,6 százalékról 1970-re 18 százalékra emelkedett. A jelentős fejlődés ellenére a kiskereskedelmi hálózat színvonala még mindig nem kielégítő. A szocialista kereskedelem boltjainak nagyobb része kis, korszerűtlen üzlet, ahol nem lehet sem megfelelő választékot, sem kényelmes, kulturált vásárlási körülményeket biztosítani. Öt év alatt a boltok és vendéglátóhelyek leterheltsége nőtt, az 1 m^2-re jutó forgalom 15 százalékkal emelkedett. Egyes szakmákban (pl. a cipő- és bútorkereskedelemben) a forgalom növekedéséhez viszonyítva különösen elmaradott a hálózat fejlődése s emiatt szinte állandósult a zsúfoltság.

A SZOLGÁLTATÁSOK

A lakosság fogyasztásán belül a szolgáltatások igénybevétele 1965. óta az összes fogyasztásnál lassabb ütemben emelkedett. Összehasonlító árak alapján számítva, a szolgáltatások egy főre jutó értéke 1969-ben 17,9 százalékkal haladta meg az 1965. évit. Ugyanezen időszak alatt a lakosság egy főre jutó fogyasztása 20,7 százalékkal emelkedett. A mérsékelt növekedés jórészt a szűk kapacitásokkal magyarázható, amelyek nem elégségesek a növekvő szolgáltatási igények kielégítéséhez.

A szolgáltatások igénybevételében a háztartások részére juttatott vízvezetéki víz mennyisége 31 százalékkal növekedett.

A villamos energiát fogyasztó háztartások száma 11 százalékkal emelkedett.

Javult a háztartások vezetékes gázellátása. A palackozott propán-butángázt használó fogyasztók száma négyszeresére növekedett.

Az ipari szolgáltatások egy főre jutó értéke az 1965. évi 449,— Ft-tal szemben 1969-ben már 549,— Ft, vagyis 22 százalékkal volt több. Ezen belül a háztartási gépek, valamint a közlekedési eszközök javíttatása az átlagot jelentősen meghaladó mértékben emelkedett, a ruházati rendelési és javító szolgáltatások viszont csökkentek.

Az igények gyorsabb ütemű növekedése mellett többszörösére emelkedett a lakások karbantartására, javítására fordított tevékenység és ráfordítások nagyságrendje.

A kereskedelmi szolgáltatások közül az elmúlt években leginkább a kölcsönző tevékenység és a bizományosi szolgáltatás fejlődött.

A szolgáltatások színvonala — a közelmúlt jelentős fejlődése ellenére — sem elégíti ki az igényeket. A szolgáltatások igénybevétele a gazdasági fejlettségünknek megfelelő nemzetközi színvonal alatt van és attól szerkezetében és minőségében is lemarad.

Az életszínvonal növekedése, a tartós fogyasztási cikkek elterjedése, a lakossági anyagi, szociális és kulturális ellátottság emelkedése szükségessé teszi, hogy jelentősen tovább növekedjék a lakossági ipari, kereskedelmi szolgáltatások színvonala.

Az ipari és kereskedelmi szolgáltatások fejlesztésénél az eddigieknél jobban figyelembe kell venni a nők foglalkoztatási arányát, műszak-beosztását és az ellátás színvonalával kapcsolatos igényeit.

A szakszervezetek — egyeztetve a kormány határozatával — szorgalmazták, hogy a lakossági ipari, kereskedelmi és áruszállítási szolgáltatások fejlesztésénél előnyben kell részesíteni azokat az ágazatokat, amelyek megkönnyítik a nők háztartási munkáját. Fontosnak tartották továbbá, hogy bővüljön a nők helyzetét megkönnyítő árucikkek gyártásának és kínálatának köre.

ÁRAK, ÁRSZÍNVONAL, ÁRUELLÁTÁS

A lakosság fogyasztói árszínvonala a III. ötéves tervidőszakban 4 százalékkal növekedett. Ezen belül 5 százalékkal nőtt a munkások és alkalmazottak és 1,6 százalékkal a parasztság és a kettősjövedelműek fogyasztói árszínvonala. Az árszínvonal emelkedése 1966—1970. között a gazdaságirányítási rendszer és az árrendszer eltérő vonásai mellett következett be. 1968. január 1-ig hatósági árrendszer volt érvényben. Az 1966—1968. január 1. között bekövetkezett fogyasztói árszínvonal emelkedés fő oka az 1966-ban végrehajtott hatósági áremelés volt. Ennek keretében került sor a hús, valamint a tüzelő árának és a közlekedési viteldíjaknak a felemelésére. A fogyasztói árszínvonal emelkedéséhez azonban hozzájárult az is, hogy emelkedtek a szabadpiaci árak. Ez különösen a gazdaságirányítás új rendszerére való áttérés után vált jellemzővé. Végül a fogyasztói árszínvonal emelésének nem elhanyagolható tényezője volt a burkolt áremelés, vagyis azok az árváltozások, amelyek az érvényes hatósági egységárak változtatása nélkül mentek végbe (pl. minőségrontással).

1968. január 1-én a gazdaságirányítási rendszer reformjával együtt árreformra is sor került. Ez kiterjedt a termelés és a forgalom egész területére, továbbá érintette a fogyasztói árakat is. Az árreform nem egyszerűen árrendezés volt, hanem hatósági árrendszerünk a piaci feltételeket is figyelembe vevő rugalmas ármechanizmusra való áttérést is jelentette.

Az ármechanizmus megváltozása óta a fogyasztási cikkek jelentős részénél az önköltséget, illetve a társadalmi munkaráfordításokat és a kereseti-kínálati viszonyokat nagyobb mértékben figyelembe vevő szabadabb árformák érvényesülnek. Ennek megfelelően, jelenleg a szabad árak és a hatósági korlátok között mozgó árak aránya — a lakossági fogyasztási alapra vetítve — mintegy 53 százalékot tesz ki, míg a rögzített és maximált árak aránya 47 százalék.

A fogyasztói árak színvonala 3 év alatt összességében a kormány által megengedhetőnek tartott évi 1—2 százalékos növekedés mértékén belül maradt.

Differenciált az a kép is, amely az 1967—1970-es évek között a lakosság különböző rétegeire az egyes kiadási főcsoportok tekintetében jellemző árváltozásokat mutatja. Az élelmiszerek 100,7 százalékos országos árindexén belül a parasztságra jellemző index csak 97,6, a másik oldalon viszont például a Budapesten élő munkás- és alkalmazotti háztartások indexe 102,3 százalék. A ruházati cikkek átlagos fogyasztói árindexén belül szélső értéket képvisel az alacsonyjövedelműek és a nyugdíjasok 106,2 százalékos árindexe. Mindkét rétegre jellemző ugyanis az olcsó cikkek vásárlása, ugyanakkor ezek az átlagosnál jobban drágultak. Az alacsony jövedelműeknél ezen túlmenően az is jellemző, hogy náluk az átlagnál több a gyerek, így az e rétegre jellemző árindex értékét a gyermekruházati cikkek drágulása is emelte.

Az áralakulás hatásainak értékelésénél természetesen számolni kell azzal, hogy a rétegenkénti árindexek a családok százezreinek átlagát fejezik ki. Ezen belül azonban az árváltozások és a jövedelemváltozások jelentősen szóródnak, ebből adódóan az egyes háztartások vásárlásainál érvényesülő áralakulás jelentősen eltérhet az átlagtól. A szakszervezeteknek ezekre az eltérésekre, az eltérések gyakoriságára, mint eddig úgy a jövőben is nagy figyelmet kell fordítaniuk, mivel tapasztalható, hogy a fogyasztói megítélés gyakran nem vág egybe az országos vagy rétegenkénti árindexek eredményeivel.

Ennek indokoltságára figyelmeztet az a körülmény is, hogy a lakosság egyes alacsony jövedelmű csoportjait — különösen azokat, akiknek a jövedelme az elmúlt években alig változott —, már a

viszonylag kisebb mértékű áremelkedés is érzékenyen érintette. Az egyes területeken és egyes cikkeknél bekövetkezett erőteljesebb ármozgások visszhangja politikailag is kedvezőtlen.

A szakszervezetek a két kongresszus között — különösen az új gazdaságirányítási rendszer bevezetését követő időszakban — lehetőségeikhez mérten — tevékenyen részt vettek az árpolitikai elvek és intézkedések kialakításában, valamint ezzel összefüggésben az árak, az áruellátás és a minőség ellenőrzésében. Az árpolitika egyes szintjeinek megfelelően a központi árpolitika kialakításában a SZOT, az ágazati vonatkozásban a szakszervezeti központok vettek részt, míg a vállalati árpolitikára időközönként és helyenként a szakszervezeti bizottságok gyakoroltak befolyást. A szakszervezetek tevékenysége döntően a dolgozók szükségleteit közvetlenül kielégítő alapvető fogyasztási cikkek és szolgáltatások árainak kialakítását célzó intézkedések, döntések véleményezésére, észrevételezésére és a fogyasztók érdekeit jobban előtérbe helyező javaslatok megtételére irányult. E tevékenység során nagy jelentősége volt az új árrendszer, az ármechanizmus és az árpolitikai koncepciók kialakításában való részvételnek.

Az árpolitika befolyásolására irányuló szakszervezeti tevékenység szükségessé tette a társadalmi árellenőrzés hatókörének kiszélesítését, az árszínvonal alakulásának behatóbb vizsgálatát. Ennek érdekében a szakszervezetek jelenleg a SZOT elnökségének 1968. III. 11-i határozata értelmében a termelés szférájából kiinduló és az értékesítésig terjedő komplex társadalmi árellenőrzést végeznek.

A vállalaton belüli társadalmi árellenőrzést — a kijelölt termelő- és kereskedelmi vállalatoknál — a szakszervezeti bizottságok irányítása alatt létrehozott ártanácsadó és árellenőrző bizottságok végzik. Tevékenységük elsősorban a fogyasztási cikkek termelői és fogyasztói ára alakulásának vizsgálatára terjed ki. E bizottságok munkáját egyelőre még az útkeresés jellemzi.

Az árak és az áruellátás alakulásának társadalmi ellenőrzéséből az elmúlt években fokozódó részt vállaltak az egyes szakszervezeti központok is. Ennek során néhány ipari szakszervezet a KPVDSZ-szel közös vizsgálatot is szervezett. Ilyen vizsgálat tárgya volt például a bútor- és a ruházati ellátás és áralakulás, továbbá az olcsó cikkek gyártására és forgalmazására vonatkozó kormányrendelet végrehajtása. A szakszervezetek közös vizsgálatai jól szolgálták az ármozgások és az ellátási problémák rejtettebb okainak feltárását és a szakszervezetekben erősítették az ágazati érdekeken felülemelkedő szemléletet.

A fogyasztói érdekek védelmének erősítése szükségessé tette a kereskedelem hagyományos társadalmi ellenőrzésének továbbfejlesztését is. Az ellenőrzésnek erre a formájára a gazdaságirányítás új rendszerében is változatlanul szükség van, mert a vásárlók érdekeit az áruellátás, a minőség és az áralakulás vonatkozásában a legközvetlenebb módon védi.

A szakszervezeti kereskedelmi társadalmi ellenőrzés számottevően növekedett, szakmai-politikai tekintetben is tovább javult az ellenőrző munka színvonala.

A kereskedelmi társadalmi ellenőri munka tekintélyének erősítése és a fogyasztói érdekek védelmének szempontjából megnyugtató, hogy az illetékes állami hatóságok a társadalmi ellenőrök, illetve az őket irányító szakszervezeti szervek bejelentéseit figyelmebe veszik, és a fogyasztói érdekek ellen vétőkkel szemben általában megfelelően differenciált felelősségre vonást alkalmaznak.

Tapasztalatok igazolják, hogy a társadalmi ellenőrzés különböző formái, a fogyasztók érdekeinek védelmére irányuló állami funkciók hatásosabb érvényesülését is elősegítik, bár az árszínvonal, az áruellátás és a minőség alakulásának ellenőrzése elsődlegesen állami feladat. Az állami ellenőrzés azonban szocialista rendszerünk jellegéből következően csak akkor lehet eredményes, ha széles körű „társadalmi kontrollal" párosul. A társadalmi ellenőrzés tehát nem helyettesíti az állami ellenőrzést, de kiegészíti azt. Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy egyes területeken az állami ellenőrzés további erősítésre szorul.

BÉREN KÍVÜLI JUTTATÁSOK

A Szakszervezetek XXI. kongresszusának állásfoglalása e tekintetben az volt, hogy a béren kívüli juttatásokat a már kialakult szinten kell tartani, de ahol mód van rá, a gazdaságirányítás új rendszerében is szükséges azokat továbbfejleszteni.

A vállalati tapasztalatok azt mutatják, hogy az elmúlt időszakban a részesedési alapot terhelő béren kívüli juttatások összege sem tömegében, sem az egy dolgozóra számított országos átlagot tekintve nem csökkent, hanem emelkedett.

A vállalatok kollektív szerződéseikben szabályozzák az üzemi étkeztetés formáit, rendszerét, a felhasználható nyersanyagra fordítható összeget, a vállalat által nyújtott hozzájárulás mértékét, a kedvezményes üzemi étkezésben való részvétel feltételeit stb. Ma az összes üzemek 79,2 százalékában van szervezett étkeztetés és vállalati hozzájárulás. A vállalati üzemi konyhák száma 10 százalékkal, az étkezésben résztvevők száma pedig 5 százalékkal nőtt.

Az üzemi étkeztetésben a vállalatok többsége a már korábban kialakított vállalati hozzájárulás szintjét megtartotta, sőt néhány vállalatnál ez emelkedett. Mindezek eredményeként a korábbi 31,5 százalékkal szemben jelenleg a dolgozóknak mintegy 35 százaléka vesz részt a kedvezményes étkeztetésben.

A szervezett étkeztetés terén elért fejlődés ellenére azonban még mindig jelentős azoknak a dolgozóknak a száma, akik munkakörülményeik, munkabeosztásuk, vagy a konyhai kapacitás hiánya miatt nem tudják igénybe venni a kedvezményes étkeztetést.

Az üzemi étkeztetéssel kapcsolatos költségek — az országos átlagot tekintve — mintegy 55 százalékát a munkáltatók, 45 százalékát pedig a dolgozók fizetik. A teljes étkezési költség évente kb. 1500 millió forint. Ehhez az összeghez a vállalatok bruttó nyereségükből mintegy 800 millió Ft-tal, a részesedési alapjukból pedig kb. 16 millió Ft-tal járulnak hozzá.

Az üzemi étkeztetés fejlesztése és színvonalának biztosítása érdekében hatékony munkát végeztek a szakszervezeti szervek. A kollektív szerződések megkötésénél arra törekedtek, hogy — a lehetőségeken belül — biztosítható legyen a folyamatos fejlődés, a dolgozók igényeinek minél jobb kielégítése.

GYERMEKINTÉZMÉNYEK

A gyermekintézmények fejlesztésére a szocialista állam nagy gondot fordít. A III. ötéves terv során a területi bölcsődék férőhelyeinek száma mintegy 24 százalékkal, az óvodáké pedig kb. 14 százalékkal emelkedett.

Ezzel szemben a vállalati bölcsődék és óvodák férőhelyeinek száma a beszámolási időszak alatt csökkent. Ez elsősorban annak tudható be, hogy új gyermekintézmények létesítésének, illetve a férőhelyek bővítésének költségeit a vállalatok csak a fejlesztési alapjuk, a létesítmények üzemeltetésének költségeit pedig részesedési alapjuk terhére számolhatják el. Emiatt a vállalatok igyekeztek sza-

badulni gyermekintézményeiktől és szorgalmazták azok átadását tanácsi kezelésbe. Ezt bizonyítja az is, hogy a vállalatok az üzemeltetésre fordítható — az állam által garantált — összegnek az utóbbi két év alatt mindössze 94 százalékát használták fel.

A jelenleg működő üzemi és területi bölcsődék a bölcsődéskorú gyermekek kb. 10 százalékának, az óvodák pedig az óvodáskorú gyermekek mintegy 58 százalékának nyújtanak csak elhelyezési lehetőséget. Az óvodák az egyre növekvő igények miatt túlzsúfoltak. Évenként kb. 20 ezerre tehető a férőhely hiánya miatt az óvodába fel nem vett gyermekek száma.

A gyermekintézmények, de elsősorban az óvodák férőhelyeinek fejlesztése érdekében jelent meg az a pénzügyminiszteri rendelet, amely lehetővé teszi, hogy a tanácsok a vállalatokkal közösen létesíthessenek és üzemeltethessenek gyermekintézményt. Az a tapasztalat, hogy a rendelet megjelenése óta eltelt viszonylag rövid idő alatt már több vállalat kötött szerződést a tanácsokkal közös gyermekintézmény létrehozására és üzemeltetésére.

MUNKÁSSZÁLLÁSOK

A munkásszállások létrehozását és fenntartását továbbra is a munkaerőgazdálkodási okok tették szükségessé.

A beszámolási időszakban csökkent a munkásszállások férőhelyeinek száma. A XXI. kongresszus idején a szállásférőhelyek száma 176 ezer volt, jelenleg 154 ezer. A munkásszállásokon lakók száma 131 500-ról 116 000-re csökkent.

A férőhelyek csökkenése elsősorban az alacsonyabb kategóriájú szállásoknál történt. Ennek következtében ma már a munkásszállásokon lakók 80 százaléka — kb. 100 000 dolgozó — az igényeket jobban kielégítő szállásokon lakik.

Sokat javult a szálláson elhelyezett dolgozók kuturáltabb elhelyezése és személyi igényeik jobb kielégítése is. A kulturáltabb elhelyezést elősegítette a munkásszállásokra vonatkozó MüM rendelet módosítása is, amely a korábbi évekhez viszonyítva nagyobb hatáskört és szabadabb gazdálkodást tesz lehetővé mind a gazdasági vezetésnek, mind a helyi szakszervezeti szerveknek.

A szálláson lakók által fizetendő térítési díjak általában nem emelkedtek. Sőt egyes szakmák területén (az építőipar és a nehézipar egyes vállalatainál) valamelyest csökkentek.

A javulás ellenére még mindig kb. 50 000 elavult, kis befogadóképességű, korszerűtlen szállásférőhely van, ahol nincs megfelelő berendezés, felszerelés és a szükséges szociális, kulturális eszközök

is hiányoznak. Egyes népgazdasági ágazatok területén (állami építőipari, tanácsi ipar) még mindig — különösen a fővárosban — nagy a szállások zsúfoltsága, más területeken viszont a meglevő férőhelyeket sem használják ki.

Tovább erősödött a munkásszállások önkormányzati szerveinek tevékenysége. Különösen a bányászat, a vegyipar, építőipar, a vas- és a textilipar területén. Az önkormányzati szervek fejlődő tevékenységét elősegítették a vállalati szakszervezeti szervek is. Rendszeresebben foglalkoztak az önkormányzat tagjaival, segítséget nyújtottak feladataik elvégzéséhez, és esetenként szb-ülésen is beszámoltatták munkájukról.

A DOLGOZÓK UTAZÁSA A MUNKAHELYRE

A III. ötéves terv időszaka alatt tovább nőtt a különböző távolsági személyszállító eszközökön utazók száma. Az ötéves terv utolsó évében pl. az összes utazók száma mintegy 11 százalékkal több volt, mint 1965-ben. A távolsági autóbuszjáratokon 27 százalékkal több, vasúton viszont 5 százalékkal kevesebb utas közlekedett, mint 1965-ben.

A helyi közlekedési eszközöket igénybe vevő dolgozók száma a városokban is tovább növekedett. Ugyanakkor továbbra sem kielégítőek az utazási körülmények. Sok a panasz a járművek zsúfoltságára, tisztántartására és karbantartására is. A karbantartás elhanyagolása miatt gyakori a járművek menet közbeni leállása. Ez a munkába igyekvő dolgozókat hátráltatja a munkahelyen való pontos megjelenésben, s nemegyszer a termelésben is kieséseket okoz.

A LAKÁSHELYZET ALAKULÁSA

A lakásgondok enyhítésére irányult a III. ötéves terv lakásépítési része, amely 300 ezer lakás felépítését irányozta elő. A tervet az 1970. évi terrhészeti csapások ellenére mintegy 9 százalékkal sikerült túlteljesíteni. A tervidőszakban 327 430 lakás épült, 45 ezerrel több, mint a II. ötéves tervben. Ezzel a 15 éves lakásépítési terv időarányos része teljesült.

A természeti csapások, az elavultság, továbbá városrendezési okok miatt az előirányzatnál kb. 15 százalékkal több (mintegy 80 ezer) lakás szűnt meg. Ezen belül több mint tízezer lakást az árvíz pusztított el. A III. ötéves terv során összesen kb. 247 ezer lakás volt a tényleges lakásnövekedés. (A második ötéves terv lakásszaporulata 228 ezer volt.)

Az új lakások közül mintegy 33 százalék készült állami kivitelezésben. Közülük több mint 47 000-et tanácsi bérlakásként utaltak ki. Ez kb. 6000-rel több mint a II. ötéves terv időszakában a tanácsok által kiutalt lakások száma.

Az új lakásoknak 51 százaléka városokban épült. A fővárosban 6,4 százalékkal, a többi városokban pedig 10,5 százalékkal növekedett a lakásállomány. A lakásállomány növekedésének mértéke meghaladta a lakossági szaporulat ütemét és így csökkent a laksűrűség. Kedvezően alakult a lakások szobaszáma és az új lakások felszereltsége is.

A beszámolási időszak alatt rövidült az átlagos építési idő — és ha még nem is mindenben kielégítően — javult az állami lakásépítés műszaki fejlesztése és az új lakások minősége is. Növekedett az újonnan felépült lakások alapterülete, javult felszereltségük. Mindezek, valamint a különböző iparágakban gyártott és a lakások építéséhez, felszereléséhez felhasznált anyagok árának növekedése következtében az ötéves terv utolsó évére mintegy 30 százalékkal növekedett a lakások átlagos költsége, ami kedvezőtlenül érintette a magánerőből építkezőket. A magánerőből építkezők anyagi segítése, valamint a vállalati törzsgárda kialakítása, illetve erősítése érdekében jelent meg 1969-ben a lakásépítés vállalati támogatására vonatkozó rendelet, amely lehetővé teszi, hogy az építkezni szándékozó dolgozókat a vállalat anyagilag is segítse. A rendelet gyakorlati alkalmazásának értékeléséhez az eltelt időszak még nem bizonyult elegendőnek. Az eddigi tapasztalatok azonban azt bizonyítják, hogy az építkezni szándékozó dolgozók igénylik a vállalat részéről az anyagi támogatást.

A lakásépítési program jelentős eredményei mellett nem hagyhatók figyelmen kívül azok a fogyatékosságok sem, amelyek hátrányosan befolyásolták a városi dolgozók lakáskörülményeit.

Az új lakások közül még mindig kevés épült a városokban és a munkásosztály által lakott ipari településeken. Kevésnek bizonyult a tanácsi bér- és szövetkezeti lakásként kiutalható lakások száma is. Különösen a főváros helyzete nem javult kielégítően. 1970-ben még mindig több mint százezer igénylő vár lakáskérelmének kielégítésére.

Némileg javult ugyan, de még mindig kedvezőtlen a bérből és fizetésből élő, alacsonykeresetű, nagycsaládos dolgozók lakáshelyzete.

A lakóházak és lakások felújítása a korábbi időszakhoz viszonyítva szervezettebben — de főként építőipari kapacitás hiányában — vontatottan haladt. A magánerőből történő építkezéseket is sok esetben akadályozta egyes építési anyagok, szerelvények, lakásfel-

szerelések és az építőipari kapacitás elégtelensége, valamint a hitelfeltételek és a kamatláb többszöri megváltoztatása. Ez és a túlzottan magas építési telekár bizonytalanná tette az építkezni szándékozókat, és korlátozta a dolgozók nagyobb arányú lakásépítkezését.

A lakásépítés fejlesztésére, a lakáselosztásra és a lakbérek új rendszerére vonatkozó párt- és kormányhatározat, majd ezt követően a minisztertanácsi rendelet kidolgozásában a szakszervezetek részt vettek. Javaslataik arra irányultak, hogy a tervezett intézkedések az érintett dolgozók életszínvonalát ne érintsék hátrányosan és a különböző kedvezmények ne az egyes lakásépítési formákhoz, hanem elsődlegesen a dolgozók szociális helyzetéhez kapcsolódjanak. (Több gyermekes családok, eltartottak száma, nyugdíjasok stb.)

A KOLLEKTÍV SZERZŐDÉSEKRŐL

A gazdálkodás jelenlegi rendszerére való áttérés a gazdasági élet csaknem minden területét érintette.

Az új Munka Törvénykönyve új helyzetet teremtett a munkajog szabályozásában. Ennek alkotó része a kollektív szerződések rendszere, amely lehetővé teszi, hogy a dolgozók közvetlenül és közvetve a szakszervezetek útján is részt vegyenek az élet- és munkakörülményeiket érintő jogszabályok megalkotásában. Mindez biztosítja számukra azt a jogot, hogy a vállalat működése felett társadalmi ellenőrzést gyakoroljanak.

Az új kollektív szerződések formájukban és tartalmukban is eltérnek a korábbiaktól s a Munka Törvénykönyve vállalati szintű végrehajtási utasítását képezik. A központi szabályozás elvi jellegű kereteket tartalmaz. Ezek kitöltése konkrét tartalommal viszont a vállalati kollektív szerződésekben történik.

A vállalatok szakszervezeti szervei jelentős szerepet kaptak a kollektív szerződések megalkotásában, közös szabályozási joggal, az egész kollektíva érdekeinek kifejezésre juttatásával.

A kollektív szerződéseket az elmúlt 3 évben 1, illetve 2 évre szólóan kötötték meg a vállalatoknál. A kellő tapasztalatok, valamint a gazdaságossági számítások hiányosságai, az idő rövidsége, az alapul szolgáló központi rendelkezések tömege és késedelmes megjelenése egyaránt éreztette hatását az első kollektív szerződések kidolgozásánál. Mégis — bár jórészt úttörő jellegű munkát kellett elvégezni — ma már joggal megállapítható, hogy a jelenlegi kollek-

tív szerződések beváltották a hozzájuk fűzött reményeket. Színvonalukat fokozatosan javuló tendencia jellemzi. Ebben a szakszervezeti szervek eredményes tevékenysége is megmutatkozik.

A SZAKSZERVEZETI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE

A két kongresszus közötti időszakban került sor a gazdaságirányítás reformjával összhangban álló szakszervezeti jogok megfogalmazására, melyeket az új Munka Törvénykönyve rögzít. A szakszervezetek a korábbi egyetértési, véleményezési, ellenőrzési jogkörök mellett a következő jogokkal élhetnek:

a kollektív szerződések megkötésével kapcsolatban a közös szabályozási joggal;

a törvénysértések és a szocialista együttélési szabályok megsértésének gyors és hatékony orvoslása érdekében a kifogásolási (vétó-) joggal;

a gazdasági vezetők tevékenységének megítélésével kapcsolatos véleménynyilvánítási joggal;

a vállalati szociális és kulturális alapok felhasználásának módjára vonatkozóan önálló döntési-szabályozási joggal;

általános jellegű javaslattételi joggal.

A felsorolt jogok azonban korántsem merítik ki a szakszervezeti szerveket megillető valamennyi jogkört. Ezeken túlmenően fennállnak a tervezéssel, az árellenőrzéssel, a normák felülvizsgálatával, a munkavédelmi és az újítási szabályzat elkészítésével, a munkaverseny szervezésével és irányításával, a csökkent munkaképességű dolgozók védelmével kapcsolatos szakszervezeti jogok is.

E jogok nagy részével a szakszervezeti szervek akartak, mertek és tudtak is élni. Bizonyítja ezt az is, hogy a szakszervezeti mozgalom az új gazdaságirányítási rendszer előkészítésének és bevezetésének cselekvő részese volt.

A beszámolási időszakban szerzett tapasztalatok azt igazolják, hogy a jelenlegi szakszervezeti jogok alkalmasak arra, hogy a szakszervezeti szervek a dolgozók érdekeinek védelmét hatékonyan ellássák.

A MUNKAÜGYI DÖNTŐBIZOTTSÁGOK TEVÉKENYSÉGE

Az üzemi demokráciának is jelentős fórumai a vállalati munkaügyi döntőbizottságok, amelyek a dolgozók és a vállalat munkaügyi vitáiban első fokon döntenek. Hazánkban 7 ezer vállalati munkaügyi döntőbizottság tevékenykedik.

A vállalati munkaügyi döntőbizottsági határozatok megalapozottsága, indoklása részletesebb, meggyőzőbb. A tényállás helyes megállapítására fokozott gondot fordítanak. E kedvező eredmények jelentős mértékben a szakszervezeti szervek és a területi munkaügyi döntőbizottságok rendszeres oktatási munkájára vezethetők vissza, amelynek következtében a döntőbizottságok tagjai könnyebben eligazodtak az eléjük került ügyekben és biztosabban megtalálták az alkalmazandó jogszabályt. A jó eredményekhez hozzájárult az is, hogy a döntőbizottsági elnökök és tagok között egyre több a funkcióját hosszabb idő (5—10 év) óta ellátó dolgozó, szakszervezeti tisztségviselő.

A munkaügyi viták egy része I. fokon nem fejeződött be. Mindezek ellenére örvendetes, hogy a fellebbezések száma az új Mt. hatálybalépését követően évről évre csökkent. A vállalati munkaügyi döntőbizottságok tehát jól dolgoznak, a munkaügyi viták I. fokú elbírálása jó kezekben van.

A TÁRSADALMI BÍRÁSKODÁSRÓL

A társadalmi bíróságok funkciója, hogy a munkahelyi kollektívákat szervezett keretek között bevonják a munkafegyelmet, a szocialista együttélés szabályait sértő dolgozók nevelésébe.

A társadalmi bíróságok tagjai lelkiismeretesen végezték munkájukat. A dolgozók általában érdeklődtek a társadalmi bíráskodás iránt, a gazdasági, mozgalmi vezetők — egyes kivételektől eltekintve — támogatták a társadalmi bíráskodást. A két kongresszus közötti időszakban azonban számottevően — mintegy harmadára — csökkent a ténylegesen működő társadalmi bíróságok száma, egyre kevesebb az eléjük kerülő ügy is.

A társadalmi bíráskodás visszaesésének okai sokrétűek. Ezek szélesebb körű vizsgálata a szükséges következtetések levonása, a következő időszak feladata.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ÉS EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS. A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS FEJLŐDÉSE

A szakszervezetek XXI. kongresszusának társadalombiztosításra és egészségvédelemre vonatkozó határozatai megvalósultak. Jelentősen emelkedett a bérből és fizetésből élők, valamint az egyéb rétegek társadalombiztosítási és egészségügyi ellátása. Újabb rétegek bevonásával, jelenleg már 10 millió fő, a lakosság 97 százaléka jo-

gosult társadalombiztosítási szolgáltatásokra. Tovább növekedtek az ellátásra fordított kiadások. 1966-ban 20,8 milliárd forint, 1970-ben 30,5 milliárd forint ráfordítást igényelt a lakosság társadalombiztosítási ellátása, beleértve a társadalombiztosítási jogosultságon alapuló egészségügyi kiadásokat is.

Betegség esetére kötelezően biztosítottakká váltak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjai, akik korábban csak önkéntes alapon vehettek részt a biztosításban; a kötelező nyugdíjbiztosítás hatálya ma már a kiskereskedőkre és a mezőgazdasági szakszövetkezetek tagjaira is kiterjed.

A BETEGSÉGI BIZTOSÍTÁS ALAKULÁSA

A betegségi biztosítás szolgáltatásainak alakulása — a két kongresszus között — főként a gazdaságirányítás reformjával és az új Munka Törvénykönyvvel kapcsolatos intézkedésekkel függött össze.

Az ösztönző bérrendszer bevezetése indokolta, hogy a táppénzalapba beszámítsák az év végi részesedést és a jutalmak összegét is. A dolgozók kívánsága valósult meg azzal, hogy gyermekápolási táppénzre váltak jogosulttá az egyedülálló dolgozó apák. Egyértelmű helyeslés fogadta, hogy az aktív dolgozókhoz hasonlóan a családtagok és a nyugdíjasok is időbeli korlátozás nélkül vehetik igénybe a kórházi ápolást. Intézkedések történtek arra is, hogy a mezőgazdasági dolgozók betegségi ellátása közelebb kerüljön a bérből és fizetésből élő dolgozókéhoz.

GYERMEKGONDOZÁSI SEGÉLY

Az 1967. január 1-től bevezetett gyermekgondozási segélyezési rendszer a hazai közvélemény széles körű megelégedésével találkozott. A gyermekgondozási segélyt — amelyet a gyermek 3 éves koráig kaphatnak az anyák — 1970. év végéig 260 ezer dolgozó nő vette igénybe. 1970-ben 1,2 milliárd forint volt a gyermekgondozási segély címén kifizetett összeg.

A gyermekgondozási segélyrendszer átmenetileg enyhítette a gyermekintézmények zsúfoltságát is. Jelenleg azonban a gyermeküket otthon gondozó nők már folyamatosan visszatérnek munkahelyükre, ami sürgetően veti fel az üzemi és területi óvodák, bölcsődék férőhelyei nagyobb mértékű fejlesztésének szükségességét.

A kongresszusi határozat alapján sor került arra, hogy az egyedülálló dolgozó nőkhöz hasonlóan — a családi pótlékra az egyedülálló férfiak is jogosulttá váljanak. Családi pótlékot kaphatnak azok a nem foglakoztatható, csökkent munkaképességű dolgozók is, akik átmeneti segélyben, rendszeres szociális járadékban részesülnek.

A mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok családi pótlékra jogosultságának a gyermekekre vonatkozó feltételei azonossá váltak a munkaviszonyban álló dolgozókéval. Családi pótlékra jogosultakká lettek a szakszövetkezetek, valamint a termelőszövetkezetek öregségi vagy munkaképtelenségi járadékban részesülő tagjai is.

A családi pótlék fejlesztését a két kongresszus között a következő főbb adatok mutatják:

A családi pótlékban részesülő családok száma 671 ezerről 706 ezerre, a családi pótlék költsége 2551 millióról 2810 millióra emelkedett. Az igényjogosult gyermekek száma 1 555 000 főről 1 546 000 főre csökkent, mert újabb születési korosztályok kisebb létszámúak, mint a családi pótlékból kiváló korosztályok.

A családi pótlék a gyermeknevelés gondjait enyhíti, de a gyermekek eltartásával járó kiadásoknak csak mintegy 20 százalékát fedezi. Ez hátrányosan érinti elsősorban a több gyermekes családokat.

A NYUGDÍJRENDSZER FEJLŐDÉSE

A szakszervezetek társadalombiztosítási tevékenységének egyik fő feladata a nyugdíjasok helyzetének vizsgálata, elemzése, illetőleg olyan intézkedések kezdeményezése volt, amelyek javítják a nyugdíjasok életkörülményeit.

A nyugdíjrendszer a kongresszusi határozatoknak megfelelően fejlődött, s tovább javult a nyugdíjasok helyzete.

A gazdaságirányítás reformjával összefüggésben szükségessé vált több nyugdíjrendelkezés módosítása is.

Mind a nyugdíjasok, mind a vállalatok érdekében szükségessé vált a nyugdíjfolyósítás szabályainak rugalmasabbá tétele. Ezért olyan új szabály lépett életbe, amely a nyugdíjfolyósítást nem korlátozó munkabért havi 500 Ft helyett évi 6000 Ft-os keretösszegben állapítja meg. Bár a nyugdíjfolyósítási szabály lényegesen rugalmasabb a korábbinál, ennek dacára az igényeket nem mindenben elégíti ki.

Jelentősen enyhültek az ötéves megszakításhoz fűződő hátrányok. Ez megelégedést váltott ki elsősorban a gyermekük nevelése miatt

a munkából átmenetileg kiválni kényszerült anyák, valamint a felszabadulást követően földhöz juttatott mezőgazdasági dolgozók körében.

Az elmúlt években jelentős intézkedések történtek a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagság és az egyéb dolgozó rétegek nyugdíjrendszerében is. Ma már a munkaviszonyban álló dolgozók nyugdíjrendszerével azonos alapelvek érvényesülnek a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagoknál is.

A nyugdíjrendszer fejlesztését szolgálta, hogy a mezőgazdasági szakszövetkezetek tagjai és a magánkereskedők is a kötelező nyugdíjbiztosítás hatálya alá kerültek.

A szakszervezetek javaslatai alapján — az előzőeken túlmenően — döntés született a nyugdíjak és a járadékok 1970. március 1-től történő differenciált kiegészítésére. Az emelés az 1969. január 1. előtt megállapított és 1600 Ft-nál alacsonyabb összegű nyugellátásokra terjedt ki. Az intézkedés egy és negyedmillió nyugdíjas részére nyújtott emelt összegű nyugellátást, ami kb. évi 900 millió Ft költségtöbblettel járt. Egyidejűleg emelkedett a nyugdíjak legkisebb összege is.

E nyugdíjkiegészítés egyaránt szolgálta a régi és az új nyugdíjak közötti különbségek enyhítését, valamint az alacsony összegű nyugdíjak emelését.

Terven felül, új intézkedésként valósult meg 1971. január 1-től kezdődőleg a nyugdíjak évenkénti 2—2 százalékos, automatikus emelkedése, annak ellensúlyozására, hogy az ármozgások következtében a nyugdíjak vásárlóértéke ne romoljon.

A beszámolási időszakban a nyugdíjrendszer fejlesztése lényegében meghatározott koncepció alapján és a tervezettnél nagyobb mértékben ment végbe. Emelkedett a nyugdíjak legkisebb összege, és csökkent az eltérés a különböző időpontokban megállapított nyugdíjak között. A nyugdíjrendszer fejlődött abban a vonatkozásban is, hogy jelentősen csökkentek a különbségek a társadalom két legfontosabb osztályának nyugellátásában, ugyanakkor további rétegekre is kiterjedt a nyugdíjbiztosítás. Mindez azt eredményezte, hogy hazánkban — egy elenyészően csekély réteg kivételével (mezőgazdasági egyéni termelők, szabad foglalkozásúak) — öregkorára intézményes ellátásban részesülhet a népesség egésze.

Nyugdíjrendszerünk fejlődését a következő főbb adatok érzékeltetik:

A nyugdíjas-járadékos létszám a két kongresszus között 1 213 000 főről 1 453 000 főre emelkedett. 1966-ban a népesség 11,9 százaléka, 1970-ben 14,0 százaléka részesült nyugdíj-járadék ellátásban. A

nyugdíjkiadás évi 8,7 milliárdról 13,0 milliárd Ft-ra, az egy nyugdíjasra — járadékosra — átlagosan jutó havi ellátás 598 Ft-ról 745 Ft-ra emelkedett.

A SZOT 1969. decemberi ülése nyugdíjrendszerünket általában jónak ítélte meg. Emellett azt is megállapította, hogy az intézkedések ellenére elég jelentős számban vannak még olyan nyugdíjasok, akiknek életszínvonala a társadalmilag indokolt és szükséges szintet nem éri el. Ezért a nyugdíjasok életkörülményeinek, illetőleg megfelelő életszínvonalának biztosítását, a párt politikája és a szakszervezetek egybehangzó véleménye alapján olyan szociálpolitikai programnak kell tekinteni, amelynek valóraváltását a nemzeti jövedelem növekedésével összhangban fokozatosan meg kell oldani.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa 1969. december 22-i ülésén határozatot hozott a társadalombiztosítási jogszabályok korszerűsítésére, egységesítésére, egyszerűsítésére. E kodifikációs tevékenységre a SZOT elnöksége és a Minisztertanács által jóváhagyott főbb irányelvek a következők:

— Csökkenjen a társadalombiztosítási jogszabályok szerteágazó és bonyolult jellege.

— Legyenek alkalmasak a jogszabályok a társadalombiztosítás területén tervezett fejlesztési célok megvalósítására.

— A rendelkezések számának jelentékeny csökkentésével és egyszerűsítésével váljék könnyebbé az eligazodás a dolgozók, a társadalmi munkások és a szakemberek számára.

— Csak az általános (tipikus) esetek kerüljenek szabályozásra.

— Az új jogszabályokat úgy kell megalkotni, hogy azok ne sértsék a szerzett jogot. Az előző követelményeknek megfelelő jogszabályok kidolgozása folyamatban van.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KIADÁSOK FEDEZÉSE

A társadalombiztosítási kiadások fedezete a két kongresszus közötti időszakban a következők szerint alakult:

1970-ben a 30,5 milliárd Ft-ot kitevő összes kiadásból a munkáltatók járulékbefizetései 16,2 milliárd Ft-ot (53 százalék), a dolgozók nyugdíjjárulékai 5,5 milliárd Ft-ot (18 százalék), az állam hozzájárulása 8,8 milliárd Ft-ot (29 százalék) fedeztek.

A 8,8 milliárd forintot kitevő állami hozzájárulásból 3,3 milliárd Ft (11 százalék) a SZOT feladatkörébe tartozó szolgáltatások, míg 5,5 milliárd forint (18 százalék) az Egészségügyi Minisztérium feladatkörébe tartozó szolgáltatások fedezetére szolgált.

1966. évhez képest a munkáltatói járulék befizetésének részará-

nya 40 százalékról 53 százalékra, a dolgozók nyugdíjjárulékainak részaránya 16 százalékról 18 százalékra emelkedett, míg az állami hozzájárulás a SZOT feladatkörébe tartozó kiadásoknál 24 százalékról 11 százalékra, az Egészségügyi Minisztériumhoz tartozó kiadásoknál 20 százalékról 18 százalékra csökkent.

A társadalombiztosítási kiadások fedezésére irányuló járulékok mértékében bekövetkezett változások közül legjelentősebb a gazdaságirányítási reform célkitűzéseivel összhangban a 17 százalékos munkáltatói járulék bevezetése 1968. január 1-től kezdődően az illetményadó fizetésére kötelezett munkáltatónál.

Előrelépést jelent a mezőgazdasági termelőszövetkezetek által fizetendő 7,5 százalékos járulék is, bár ez még nem biztosítja a kiadásokhoz szükséges fedezetet.

Továbbra is szükséges volt az állami támogatás a járulékból még nem fedezett kiadások teljesítéséhez.

A dolgozók által fizetett progresszív nyugdíjjárulék mértéke az elmúlt időszakban változatlan maradt. (3 százaléktól 10 százalék, ez a keresetek átlagában 4,5 százalékot tesz ki.)

ÜGYINTÉZÉS ÉS ÜGYVITEL

A szakszervezetek XXI. kongresszusa határozatának megfelelően fokozottabban érvényesült a társadalombiztosítási munkában a szakszervezetek irányító tevékenysége, a szakszervezeti demokrácia, szélesedett a társadalmi bázis, nőtt a szakszervezeti szervek hatásköre, döntési jogköre.

A szakszervezeti szervek adottságaiknál fogva, széles társadalmi aktívahálózat bevonásával, eredményesen képesek megoldani a társadalombiztosítási feladatok ellátását. Emelkedett a szolgáltatások színvonala, érvényesült a törvényesség, bővült a társadalombiztosítás demokratizmusa, az ügyek intézése jobb és gyorsabb lett.

Az szmt-k és az SZBT, illetőleg társadalombiztosítási bizottságaik hatásköre, önállósága a szakszervezeti szervek közül a legnagyobb mértékben növekedett. A beszámolási időszakban még hatékonyabb együttműködést alakítottak ki a megyében működő tanácsi és társadalmi szervekkel, különösen az egészségvédelmi feladatok végzésében, az egészségügyi ellátás fejlesztésében. A szakszervezeti szervek ma már folyamatosan végzik az egészségügyi intézmények társadalmi ellenőrzését.

Az alapszervezetekben is fejlődött a társadalombiztosítási és az egészségvédelmi munka. Nőtt a társadalmi aktivisták száma, sokoldalúbb lett a munkahelyi tevékenység. A társadalombiztosítási

tanácsok hatékonyabban foglalkoznak a nyugdíjba menők és a nyugdíjasok szociális, kulturális és egyéb érdekvédelmi kérdéseivel. Új vonásokkal gyarapodott a beteglátogatás a szocialista brigádok tagjainak közreműködésével. Helyes törekvés, hogy nagyobb figyelmet fordítanak a nagycsaládos dolgozók anyagi támogatására, a gyermekgondozási segélyt igénybe vevő anyák helyzetére. Az egészségügyi albizottságok munkájában erősödött a megelőző jelleg. A csökkent munkaképességűek védelmére szóló rehabilitációs rendelet végrehajtásának megszervezésében és folyamatos ellenőrzésében kiemelkedő tevékenységet folytattak a vállalati (intézményi, hivatali stb.) szakszervezeti szervek.

Mintegy 2 ezer üzemben készül rendszeresen beszámoló a társadalombiztosítási és egészségügyi ellátásról, a költségek alakulásáról, mind országos, mind helyi viszonylatban.

A két kongresszus közötti időszakban a társadalombiztosítási agitáció és propaganda terén is érzékelhető a fejlődés. Egyre inkább előtérbe kerültek a sajátos iparági vagy területi kérdések.

Tervszerű és folyamatos a társadalmi munkások és az ügyvitelben dolgozók szakmai és politikai oktatása. A néhány éve működő 3 éves Felsőfokú Társadalombiztosítási Tanfolyam máris érezteti kedvező hatását a szakmai színvonal emelkedésében, a korszerű ismeretek elsajátításában, a vezetők és az utánpótlás nevelésében.

A két kongresszus közötti időszakban a társadalombiztosítási ügyviteli munka a szakszervezeti irányítás, igazgatás, valamint a dolgozók társadalmi ellenőrzése folytán kedvezően alakult.

A társadalombiztosítási ügyintézés tovább decentralizálódott. Növekedett a munkahelyi kifizetőhelyek száma: ma már 4300 kifizetőhelyen, a dolgozók 87 százaléka közvetlenül juthat hozzá a készpénzszolgáltatásokhoz. A kisipari és a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél ugyancsak megkezdődött a társadalombiztosítási kifizetőhelyek létrehozása.

Az ügyviteli munka eredményeit, hatékonyságát elősegítette a 3 éves gépesítési program végrehajtása. Ennek során nagyteljesítményű elektronikus adatfeldolgozó berendezést helyeztek üzembe, amely biztosítja a mintegy 1 millió 400 ezer nyugdíj zavartalan folyósítását és a nyugdíjasokat érintő egyéb munkálatok gyorsabb intézését. A megyei társadalombiztosítási igazgatóságokon fokozatosan áttérnek a táppénz- és a nyugdíjmegállapítás gépi számfejtésére. Az egyre nagyobb tömegű információ gyors továbbítása érdekében telex-berendezéseket helyeztek üzembe. Javult az irodai kisgépellátás is. Egyes szolgáltatások (pl. nyugdíjak) nyilvántartási anyagának állagmegőrzése, kis helyen való tárolása érdekében megkezdődött a mikrofilmezési eljárás.

Az ügyviteli munkafolyamatok tervszerű felülvizsgálata, ésszerűbb megszervezése az igazoló okiratok, okmányok számának csökkentése és a gépesítés számottevően hozzájárult a biztosítottak ellátásának gyorsításához, az ügyvitel zökkenőmentesebbé tételehez.

A társadalombiztosítás fejlődése, a gyakoribb igénybevétel, a munkaigényesebb ügyek, egyre nehezebb feladatok elé állítják az ügyvitelben dolgozókat. A javuló munkafeltételek, az ügyviteli dolgozók politikai és szakmai műveltségének emelkedése sem tudták ellensúlyozni azt, hogy mindezeket az ügyviteli szervek évek óta a szükségesnél kevesebb létszámmal és sokszor túlfeszített munkával látják el. Ebből adódóan — helyenként és időnként — növekszik az ügyintézési idő, hátralékok keletkeznek.

A DOLGOZÓK EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSA

A szakszervezetek XXI. kongresszusának az egészségügy fejlesztésére irányuló határozata nagymértékben segítette a kitűzött célok megvalósítását.

Fokozódott, érdemibbé vált a szakszervezetek kezdeményezése az egészségügyi ellátás jobbátételére és segítésére. Szorosabbá vált kapcsolatuk az állami egészségügyi szervekkel. Számos közös intézkedés született a lakosság egészségügyét szolgáló kérdések megoldására. Ezek közül kiemelkednek az egészségpolitikai irányelvek, az üzemegészségügyi szolgálat fejlesztésére vonatkozó SZOT elnökségi, egészségügyi miniszteri határozat; jelentős volt a táppénzes helyzetről szóló közös kormányelőterjesztés, valamint a negyedik ötéves terv egészségügyi részének együttes kialakítása is.

A XXI. kongresszus óta eltelt időszakban számottevő fejlődés történt a lakosság, a dolgozók élet- és munkakörülményeiben, egészségügyi ellátásában. Javult a járó- és fekvőbeteg intézmények területi, vidéki szervezése, telepítése, munkájuk színvonala; kiépült és megerősödött a közegészségügyi és járványügyi hálózat.

ORVOSOK ÉS BETEGEK

Magyarországon ma mintegy 150 ezer egészségügyi dolgozó van. Számuk 1966 óta 23 ezer fővel gyarapodott. Hazánkban 23 518 orvos működik, ily módon 440 lakosra jut egy orvos, ami világviszonylatban is kiemelkedő. Jelenleg az orvosi állások 6,9 százaléka betöl-

tetlen, az ápolónői állásoknál 8,4 százalék — több mint 1600 fő — a hiány.

A járóbetegellátás javulását mutatja, hogy az 1966-os 3532 körzeti orvosi állásról 1970. végére 3796-ra emelkedett a körzetek száma. A körzetek átlagos lakosságszámában is mutatkozott némi javulás, míg 1966-ban egy körzetre átlagosan 2887 lakos jutott, 1970 végén ez a szám 2726-ra csökkent. A megelőzés fokozását célozta a gondozási rendszer kiterjesztése, amely az egészségügyi ellátás fejlettebb, korszerűbb formája. Ennek elősegítését szolgálta, hogy gyakorlatilag minden körzet legalább 5 órás asszisztenst, illetve orvosírnok segítséget kapott.

A körzeti orvosi, a szakrendelői ellátás területén — a megállapítható, tervszerű fejlődés ellenére — sok a jogos panasz. A körzeti orvosi munka megkönnyítése asszisztenciával, valamint a szakorvosi óraszámok növelése nem eredményezett észrevehető javulást. Ma is jellemző a rendelői várószobák zsúfoltsága, a hosszú várakozási idő. Nehézségek vannak a járóbetegek kivizsgálásánál, az egyes szakkonzíliumoknál; a betegek gyakran felesleges küldözgetése az esetek többségében méltán váltja ki türelmetlenségüket.

A fekvőbetegeket ellátó gyógyintézeteken belül az intézeti ágyak száma az 1966. évi 79 556-ról 1970 végére 84 543-ra emelkedett, 10 ezer lakosra 1970 végén 82 kórházi ágy jutott.

A kórházak nagyobb része nem megfelelő épületben van. Állaguk romlik, felszereltségük, gép- és műszerellátottságuk nem kielégítő, illetőleg korszerűtlen. Emellett szociális helyiségekkel és berendezésekkel is rosszul ellátottak. Mindez közrejátszik abban, hogy az egészségügyi intézmények nagyrésze zsúfolt, nem kellő mértékű a kórházi higiéne és kultúra.

Ez a helyzet a gyógyintézeti ellátás nagyarányú korszerűsítését, fejlesztését követeli meg. A fekvőbetegeket szolgáló intézetek megfelelő száma és minőségi fejlesztése, modern gépekkel, műszerekkel való ellátása alapvető fontosságú. Az akut osztályok tehermentesítése érdekében a krónikus betegek hosszantartó gyógyintézeti ápolására múlhatatlanul szükséges széles körű utókezelő hálózat kiépítése.

A magasszintű egészségügyi ellátás egyik fontos feltétele, az egészségügyi dolgozók és a betegek közötti jó kapcsolat. Az orvosok, egészségügyi alkalmazottak nagy többsége odaadó munkával, tudása legjavával járul hozzá a betegek ellátásához, az egészségügy fejlesztéséhez.

Az egészségügyi dolgozók és a betegek közötti kapcsolat oldalát tekintve, kétségtelenül megállapítható bizonyos javulás. Ez azonban nem általános még.

Az etikai helyzet, sajnálatos módon még ma is sok problémát okoz, ami káros az orvos és a betegek közötti kapcsolatra, az egészségügyi ellátásra.

Az etikai helyzet megjavítása megköveteli a szakszervezetektől, hogy küzdjenek az ingyenes egészségügyi ellátás maradéktalan érvényre juttatásáért.

Az elért eredmények és a számottevő fejlődés ellenére az egészségügyi ellátás ma még több vonatkozásban nem képes az igényeket kielégíteni. Ebben közrejátszott az is, hogy kapacitáshiány miatt a III. ötéves tervben előirányzott beruházásoknak csak mintegy kétharmada valósulhatott meg.

AZ ÜZEMEGÉSZSÉGÜGY FEJLESZTÉSE

Az üzemegészségügy a szakszervezeti egészségvédelmi feladatok középpontjában áll. Fejlesztésében és további megjavításában az állami és szakszervezeti szerveknek egyaránt vannak tennivalóik. Az Egészségügyi Minisztérium és a SZOT elnökségének közös állásfoglalása alapján az üzemi egészségügy fejlesztését a tárgyi és személyi feltételek biztosításával, a normák új meghatározásával, valamint korszerű, hatékonyabb működési szabályzat kialakításával kívánatos a következő tervidőszakban megvalósítani.

1970-ben 1208 üzemben, illetve vállalatnál volt üzemegészségügyi szolgálat. Ezt a munkát 1261 orvos végezte. Az utóbbi években jóval több feladat hárul az üzemi egészségügyi szolgálatra. Ennek következtében kevesebb időt tudnak a megelőző egészségvédelemre fordítani. Még kevesebb erre ott a lehetőség, ahol az üzemi orvos nem főfoglalkozású. Ezért célszerű lenne az üzemorvosi részállások összevonása.

A TÁPPÉNZES ÁLLOMÁNY ÉS A GYÓGYSZERKÖLTSÉGEK ALAKULÁSA

A járóbeteg- és a fekvőbeteg-ellátás szervezettsége, szakmai színvonala, az ellenőrzés hatékonysága nagymértékben befolyásolja a táppénzes-állomány alakulását. Az elmúlt években a táppénzes helyzet fokozatosan rosszabbodott. Ebben egyéb okokon kívül (pl. a foglalkoztatottság emelkedése, elégtelen munkakörülmények, biológiai okok stb.) az orvosi elbírálás gyengeségei, bizonyos fokú liberalizmus, a csökkent ellenőrzés és a nem kielégítő etikai helyzet játszott közre. Ezen a helyzeten keveset segített a 10 éve — az üzemek egy részében — bevezetett üzemi táppénzbevételi jog. A

táppénzes helyzet, a felülvizsgálatok javítására hozott kormányhatározat maradéktalan végrehajtása a szakszervezetek hatékony segítségét, aktív közreműködését igényli.

Évről évre emelkedő irányzatot mutat a gyógyszerköltség alakulása is. Ebben feltétlenül szerepet játszanak az új, hatásosabb, drágább, modern gyógyszerek, de az a körülmény is, hogy az orvosok egy része a megfelelő gyógyszer megválasztásánál nem tartja szem előtt az ésszerű gazdaságosság elvét. A szakszervezeti társadalombiztosítás messzemenően biztosítja a gyógyuláshoz szükséges legkorszerűbb gyógyszereket, mindenképpen harcol azonban az olyan pazarlás ellen, ami akár a gazdaságosság, akár az emberek egészségének rovására megy.

A SZAKSZERVEZETI KEDVEZMÉNYES ÜDÜLTETÉS

A XXI. kongresszus óta eltelt időszakban a szakszervezeti, kedvezményes jutalomüdültetés mind létszámában, mind színvonalában tovább fejlődött.

A beszámolási időszakban a vállalatok saját anyagi alapjaikból is létesítettek új, saját üdülőket, fejlesztették a meglevőket, illetve a SZOT-tal kooperálva kölcsönösen előnyös feltételek mellett építtettek üdülőket. A szakszervezeti szervek törekedtek arra, hogy javuljon az üdülésben résztvevők kiválasztása és a kedvezményes jutalomüdültetésben elsősorban a munkában élenjáró, egészségügyi szempontból is legjobban rászoruló, alacsony keresetű és nagy családos dolgozók részesüljenek. A szakszervezeti bizottságok ösztönözték a vállalatokat arra, hogy az ilyen adottságú dolgozók és a nagy családos dolgozók üdültetéséhez saját anyagi eszközeikből is biztosítsanak hozzájárulást. Az üdültetés jutalom jellegének érvényesítése terén előrelépés történt. A szakszervezeti bizottságok fokozottabban ügyelnek arra, hogy a munkához való viszony, a munka eredményessége, az egészségügyi állapot és a szocális helyzet befolyásolják a jutalomüdültetésre való kijelölést.

1967-től 1971 végéig több mint 3,1 millió felnőtt és gyermek üdült a kedvezményes üdültetés különböző formáiban. Ebből 1 531 000 felnőtt és gyermek a szakszervezetek által szervezett üdültetés keretében, ezen belül 113 ezer dolgozó családos, 258 ezer dolgozó szanatóriumi és gyógyüdültetésben, 279 ezer gyermek pedig kéthetes üdülésben vesz részt.

A külföldi csere- és turista üdültetés a szocialista országok szakszervezeteivel kötött kölcsönös megállapodás alapján jelentősen fejlődött. Ennek különböző formáiban 1967-től 1971 végéig 86 440 fő

vesz részt, ezen belül külföldi csereüdültetésben 9356, külföldi és turista üdültetésben 16 604, külföldi hajóüdültetésben pedig 60 480 szervezett dolgozó részesül. A szervezett dolgozóknak a szakszervezeti kedvezményes üdültetés keretében lehetőségük van, hogy meglátogathatják a szomszédos — szocialista és tőkés — országokat.

A Szakszervezeti Világszövetség kezdeményezésére megvalósult szociálturisztikai üdültetés is jelentősen fejlődött. 1967-ben 1630 fő 11 260 vendégnapot, 1970-ben már 3700 fő 26 000 vendégnapot töltött Magyarországon. A szociálturisztikai üdültetés keretében 11 nyugati ország haladó szakszervezeteivel, illetve a haladó irányzatot képviselő munkásturizmussal foglalkozó szervezetekkel kötött megállapodás alapján érkeznek hozzánk a vendégek, ugyanakkor magyar dolgozók látogatnak Ausztriába, Belgiumba, az NSZK-ba és Olaszországba.

A XXI. kongresszus határozatainak megfelelően 5160 új férőhely létesítése van folyamatban. Ilyen nagyarányú üdülőfejlesztési program első ízben szerepelt a szakszervezeti mozgalom célkitűzései között. Ezt a fejlesztést azonban lerontja, hogy az utóbbi 10—15 év alatt a régi üdülőtelepek nagy része — amelyek között nem ritka a 40—50 éves épület — annyira elavult és korszerűtlenné vált, hogy felújításuk általánosságban már nem gazdaságos. Ennek következtében az elmúlt években folyamatosan több mint 1000 férőhely kikapcsolása vált szükségessé, egyes helyeken pedig a túlzsúfoltság miatt további 700-zal kellett csökkenteni a férőhelyek számát. Nagy a színvonalbeli különbség a most épülő új üdülők, valamint az említett régi üdülőépületek között, amit a dolgozók is gyakran szóvátesznek. Ezekkel az üdülőépületekkel a szerényebb igényeket sem lehet már kielégíteni.

A kongresszus által előirányzott üdültetési létszámfejlesztések teljesítve lettek. Ennek ellenére a dolgozók részéről egyre jobban jelentkező üdülési igények kielégítése — elsősorban a családos üdültetésnél — továbbra is gondot okoz a szakszervezeti mozgalomnak. Abszolút számban az üdültetésben részesülők száma növekedett. A szakszervezeti taglétszám növekedése azonban változatlanul nagyobb ütemű, így az üdültetésben részesülők aránya továbbra sem kedvező, sőt viszonylagosan (százalékos arányban) visszaesés következett be.

A III. ötéves terv időszakára tervezett üdülő beruházások előkészítő munkálatai határidőre megtörténtek s a munkálatok általában időben megkezdődtek. A befejezési határidőknél azonban jelentősebb lemaradások mutatkoznak olyannyira, hogy a III. ötéves tervre előirányzott beruházásokból több építkezés csak 1971—72-re

fejeződik be. A késések miatt az előző éveknél nagyobb számban vált szükségessé szállodai és egyéb bérlemények igénybevétele, hogy a tervezett üdültetési létszámhoz a szükséges férőhelyeket biztosítani lehessen. Így a szakszervezeti mozgalom a rendelkezésre álló üdülőkön kívül a Belkereskedelmi Minisztérium vállalataihoz tartozó szállodák, továbbá diákkollégiumok és vállalati üdülők szabad kapacitását is igénybe vette, főleg az elő- és utóidényben, kedvező bérleti feltételek mellett. Jóllehet a bérelt egységekben nem lehet mindenütt olyan légkört kialakítani, mint a szakszervezeti üdülőkben, a tapasztalatok azt mutatják, hogy a beutaltak többsége szívesen tölti szabadságát ezeken a helyeken is üdülés és pihenés céljából.

1971 végére a szakszervezeti tagság 8 százaléka részesül szakszervezeti kedvezményes üdültetésben. A vállalati és hivatali üdülési létszámot is figyelembe véve ez az arány a bérből és fizetésből élő dolgozóknak előreláthatóan kb. 18 százaléka lesz.

Az üdülők kulturális és sportélete színesebb és tartalmasabb volt, mint az előző időszakban. A rendezvények sokrétűsége, a kirándulások, az előadások, a sportprogramok a beutaltak körében igen népszerűek. Évenként mintegy 30 ezer különböző rendezvény van az üdülőkben. Ezeken kb. 1 800 000 beutalt vesz részt. A TIT-előadókkal megtartott előadások száma évenként meghaladja a háromezret. Az üdülőkben 110 ezer könyv áll a beutaltak rendelkezésére. A kulturális és sportfelszerelés azonban nem fejlődött a kívánt mértékben. Ennek oka elsősorban az anyagi eszközök hiánya. A már elhasználódott kultúr- és sporteszközök pótlására nem volt megfelelő lehetőség. Az üdülők többségében a televíziók, rádiók, sportfelszerelések állapota miatt jogos panaszok és észrevételek merülnek fel a beutaltak részéről. Általában gazdag kulturális program állt rendelkezésre a Balaton mindkét oldalán levő üdülők beutaltjai részére. Ezt nagymértékben elősegítette, hogy az üdültetés tulajdonában levő kisebb és nagyobb befogadóképességű, közkedvelt vitorlás és motoros hajókkal az elmúlt évek során több százezer beutalt vett részt hajókiránduláson.

A szakszervezeti mozgalom a két kongresszus közötti időszakban 1 milliárd 653 millió forintot fordított állami, illetve a szakszervezetek anyagi eszközeiből és a beutaltak üdülési hozzájárulásából a dolgozók kedvezményes jutalomüdültetésére, az üdülők üzemeltetésére, felújítására és berendezésének kiegészítésére. 1967-től 1971-ig közel 530 millió forint állt rendelkezésre új beruházásokra, az üdülőtelepek berendezésére és felszerelésére.

A XXI. kongresszus határozata alapján elkészült a Szocialista Forradalom Üdülőhajó 200, a debreceni Villamosenergia-ipari

Gyógyüdülő 200, a gyulai SZOT MEDOSZ Gyógyüdülő 400, a soproni Vegyész üdülő 120 felnőtt és 60 gyermek, a siófoki SZOT Csepel családos üdülő 600 felnőtt, 300 gyermek, a Balatonszéplak ezüstparti SZOT Vasas családos üdülő első üteme 600 felnőtt és 300 gyermek férőhellyel. Befejeződött a bakonybéli SZOT Bőripari Üdülő 60 felnőtt és 40 gyermek férőhellyel történő bővítése. A gyermeküdülők közül elkészült a tóalmási, a sátoraljaújhelyi és a fonyódi üdülő 500—500 férőhellyel. Elkészült továbbá a 600 adagos II. sz. hévízi központi konyha és étterem, amely egész éven át üzemel.

A folyamatban levő építkezések, amelyek áthúzódnak a III. ötéves tervből a IV. ötéves terv időszakára: a budapesti Rózsadomb Gyógyüdülő 500 férőhellyel, amely 1971-ben, a Balatonszéplak ezüstparti üdülő 400 felnőtt, 200 gyermek férőhellyel, amely 1972-ben és a soproni SZOT KPVDSZ Gyógyüdülő 600 férőhellyel, mely előreláthatóan 1972 végére készül el.

Az ország különböző helyein levő üdülőépületek szükségszerű felújítása mellett az üdültetésre már alkalmatlan férőhelyek egyrészét le kellett bontani. A kieső férőhelyek pótlására Siófokon, Balatonföldváron és Hévízen új férőhelyek építése van folyamatban a felújítási keret terhére. Ezek közül a legjelentősebb a hévízi 400 ágyas gyógyüdülő. Az üdülőtelepek állagának műszaki felülvizsgálata alapján további kb. 3000 férőhely folyamatos lebontásával kell számolni a következő években. Ezenkívül számos olyan nagy üdülőépület van, amelynek generál felújítása még gazdaságos és szükséges. E munkálatok egy része már folyamatban van. Elkezdődött a galyatetői SZOT-üdülő generálfelújítása. A lillafüredi SZOT-üdülő felújításával kapcsolatos előkészületi munkálatok is folynak.

Az üdülőkben, de különösen a kislétszámú egységeknél egyre nehezebben tudnak gazdálkodni az élelmezésre rendelkezésükre álló pénzügyi keretből, mivel a szabad áron forgalmazott élelmezési nyersanyagok árai emelkedtek. Ma már a felnőtt üdülőkben a 21 Ft-os étkezési nyersanyagnorma nem biztosítja a kívánt étkeztetési színvonalat. Az üdülőkben elért általános színvonal tartását gátolja a szakkáderek és egyéb munkaerők egyre súlyosbodó hiánya. Az üdülők környékén kialakult munkalehetőségek ugyanis előnyösebb feltételeket biztosítanak számukra. Ez a legélesebben a balatoni időszakos üdülőkben mutatkozik, ahol csak 4—5 hónapig, és a gyermeküdülőkben, ahol csak 2 és fél, 3 hónapig tart az üzemeltetés.

A szakszervezeti mozgalom keretén belül az üdültetésnél is kialakult az elmúlt több mint 20 év alatt a megfelelő mozgalmi és

szakmai gyakorlattal rendelkező apparátus. Emellett nagy segítséget jelent az üdültetés szervezési feladatainak végrehajtásában a társadalmi aktivisták tevékenysége.

MUNKAVÉDELEM

A szakszervezetek a két kongresszus közötti időszakban jelentős segítséget adtak az állami és gazdasági szerveknek a munkakörülmények tervszerű fejlesztésével, a munka kultúrájának emelésével és a balesetek, foglalkozási megbetegedések megelőzésével kapcsolatos feladatok megoldásában. Különös gondot fordítottak a társadalmi munka kiszélesítésére, a feladatok jelentős részének mozgalmi eszközökkel történő megoldására.

A vállalati önállóság növelése kedvezőbb feltételeket teremtett a feladatok ellátásához. Közvetlenebbé vált a dolgozók részvétele a munkavédelmi előírások, tervek kialakításában, a végrehajtás ellenőrzésében. Mind gyakoribb, hogy a dolgozók egészségét, testi épségét érintő fontos kérdésekben a vállalati szakszervezeti testület foglal állást.

A szakszervezetek sokirányú kezdeményező, segítő tevékenysége és a munkakörülmények fejlesztésében végbement változások eredményeként az állami ipar, építőipar, szállítás, hírközlés (a továbbiakban: ipar) területén az 1000 munkásra eső balesetek száma 20 százalékkal, a foglalkozási megbetegedések száma közel 40 százalékkal csökkent.

A vállalatok egy része a megnövekedett lehetőségeket jól kihasználja, sok helyen azonban még nem élnek ezzel megfelelően. Számos kérdésben az önállóság helytelen értelmezése folytán visszaesés következett be. Ennek következtében 1970-ben néhány ágazatban a halálos balesetek aránya jelentősen emelkedett.

A MUNKAKÖRÜLMÉNYEK JAVÍTÁSÁNAK FŐBB JELLEMZŐI

A szakszervezetek a munkakörülmények tervszerű fejlesztésére, a termelés, a munka kultúrájának emelésére nagy gondot fordítottak. Sokirányú kezdeményezéssel, az üzemi szervek fokozott segítésével, az állami gazdasági vezetők iránt támasztott követelményekkel, a dolgozók mozgósításával jelentős eredményeket értek el e tevékenység fejlesztésében.

A munkavédelmi intézkedési tervek készítésével kapcsolatban kialakult és jól bevált mozgalmi eszközök, módszerek terjesztésé-

nek és fejlesztésének eredménye, hogy előrehaladás van a munkakörülmények tervszerű fejlesztésében. A munkavédelmi intézkedési tervek készítése a legtöbb vállalatnál a dolgozók széles rétegeinek bevonásával, a munkavédelmi aktívák, szocialista brigádok javaslatainak figyelembevételével történik. A hiányosságok megoldására igénylik a dolgozók újításait, a tervezők és kutatók segítségét.

Az intézkedések kiterjednek a nehéz fizikai munka gépesítésére, a baleseti veszélyt és súlyos egészségi ártalmat előidéző technológiák felszámolására, a szociális ellátottság fejlesztésére, a zajszint csökkentésére, a porelhárítás, világítás megjavítására, a gépeknek védőberendezésekkel való ellátásra, a biztonságos munkavégzést szolgáló munka- és üzemszervezésre.

Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a védőberendezések, egyéni védőeszközök hiányából, illetve tökéletlenségéből eredő balesetek aránya a beszámolás időszakában 20 százalékról 16 százalékra, a munkaszervezéssel összefüggő balesetek aránya 24 százalékról 16 százalékra csökkent.

A szakszervezetek kezdeményezésére és közreműködésével a munkakörülmények tervszerű fejlesztésére a minisztériumok, a megyei tanácsok — az illetékes szakszervezeti szervekkel egyetértésben — kiadták az IV. ötéves terv időszakára vonatkozó irányelveket a saját területükre. Ennek alapján a vállalatok a IV. ötéves terv időszakára munkavédelmi intézkedési tervet készítettek. A középtávú tervezés átfogóbb és hatékonyabb intézkedéseket tesz lehetővé a termelés, a munka kultúrájának gyorsabb ütemű emelésére.

A szakszervezetek különböző szintű szervei, testületi üléseken rendszeresebben foglalkoznak a helyzet elemzésével, a feladatok meghatározásával. Gyakori az is, hogy a végrehajtásról gazdasági vezetőket számoltatnak be. Ez jelentős szemléletváltozást eredményezett a beruházók, tervezők és kivitelezők körében is.

A III. ötéves terv során mindezek hatására az új üzemek építésénél, rekonstrukcióknál és egyéb fejlesztésnél sok esetben a korszerűbb biztonságtechnikai megoldásokat alkalmazták.

A munkakörülmények alakulását egyes főbb területeken a következők jellemzik:

Meggyorsult az egészségre ártalmas, nehéz fizikai munkafolyamatok, az anyagmozgatás gépesítése, részleges automatizálása a népgazdaság minden ágában.

Az eredmények mellett az egyik legfőbb probléma, hogy a népgazdaság legtöbb ágazatában az anyagmozgatás (szállítás, rakodás,

adagolás stb.) gépesítése nagyon alacsony színvonalú, és az előrehaladás is nagyon lassú ütemű.

A balesetek mintegy 40 százaléka anyagmozgatással, rakodással, szállítással függ össze. Súlyosan érinti az anyagmozgatás gépesítésének elmaradottsága a nődolgozókat a könnyűipar, építőanyagipar, és számos más területen. Ennek ellenére még csak egy-két minisztérium (pl. ÉVM), főhatóság vállalatainál kezdték meg a nehéz munkát végző dolgozók terhelésének, az egészségi károsodás hatásának vizsgálatát és a káros tényezők megszüntetését elősegítő teendők meghatározását.

Gyorsabb ütemű az elavult géppark cseréje. A gépesítés fokozása számos üzemben kedvezőbb feltételeket teremtett. A szakszervezetek szorgalmazására szélesebb körben alkalmazzák a korszerűbb biztonsági berendezéseket (pl. kohó- és gépipar, könnyűipar területén).

A gépek és berendezések korszerű biztonságtechnikai eszközökkel való ellátása mindezek mellett lassú ütemű. Különösen szükséges erre felhívni a figyelmet azért is, mert állandóan nő a gépekkel, illetve a gépeknél végzett munka aránya, és növekedett a gépeknél bekövetkezett halálos balesetek száma.

Az újonnan gyártott és importált gépeknél nagyobb arányú fejlődés várható, mert a szakszervezetek kezdeményezésére a miniszterek elrendelték a gépek nagy részének munkavédelmi szempontból történő minősítését.

A szállítás gépesítése, korszerűsítése, a gépjárműpark növelése sem egyértelműen kedvező hatású a balesetek alakulására. A legtöbb halálos baleset a járművekkel kapcsolatos: az iparban az összes halálos balesetek 40 százaléka, a mezőgazdaság állami szektorában 45 százaléka. A közúti balesetek száma állandóan emelkedik. Sok súlyos baleset történt a dolgozókat szállító járművekkel.

Egyes újonnan épített vagy rekonstruált üzemekben újratermelődnek az egészségre ártalmas tényezők, hatások. Így például nem csökken a halláskárosodást okozó zajszint. Egyes létesítményeket nem a reális igényeknek megfelelően terveznek, így a szűk munkaterület miatt zsúfolt lesz az üzem. Nem gondoskodnak megfelelő világításról, fűtésről, szellőztetésről.

Egyes különösen veszélyes technológiai folyamatoknál nem alkalmazzák a jól ismert berendezéseket a veszély jelzésére, a munkafolyamat szabályozására, szükség esetén leállítására.

Gyakran nem fordítanak megfelelő gondot a korszerű, veszélymentes technológiák, üzemelrendezési formák, munka-, üzemszervezés kialakítására. Ezzel is összefügg, hogy a beszámolás időszaká-

ban az iparban az égésből, robbanásból, mérgezésből eredő halálos balesetek aránya 11 százalék volt.

A vidéki ipartelepítés során gyakran előfordult, hogy a nagyvállalatok elavult épületekben, elavult termelőeszközöket telepítettek és üzemeltetnek.

A munkakörülmények alakulásában az egyes üzemek között jelentős volt a differenciálódás. A kedvezőbb körülmények között jó eredménnyel működő vállalatok jelentős eszközöket fordítottak a munkakörülmények javítására. Az elégtelen anyagi eszközökkel rendelkező vállalatoknál viszont alig fejlődtek a munkakörülmények. A tanácsi vállalatok jelentős része van ilyen helyzetben.

A munkakörülmények fejlesztésénél meglevő hiányosságok számos területen súlyosan érintik a nődolgozókat. Számukra fokozott fizikai és idegi megterhelést jelent a zaj, az egészségtelen klíma, a három műszak.

A korszerűtlen munkakörülmények miatt súlyos a helyzet a tégla- és cserépiparban, ahol az összes dolgozók egyharmada, a nyersgyártásnál pedig kétharmada nő.

A vállalatok jelentős részénél nem szabályozták megfelelően a nők és fiatalkorúak számára tiltott munkaköröket.

A munka- és üzemszervezés színvonalának emelése, a munka- és technológiai fegyelem megszilárdítása terén lassú az előrehaladás. Korszerűtlen munka- és üzemszervezés okozza a balesetek 16%-át.

Sok problémát okoz, hogy az egészségre ártalmas munkakörökben dolgozók részére korábban biztosított kedvezmények több helyen megszűntek, vagy ami még gyakoribb, hogy minimálisra csökkentek.

A SZOCIÁLIS LÉTESÍTMÉNYEK HELYZETE

A szakszervezetek jelentős erőfeszítéseket tettek a szociális ellátottság fejlesztésére. Rendszeresen foglalkoznak azzal, hogy azok a beruházásokkal egyidejűleg valósuljanak meg, a meglevő üzemekben pedig gondoskodjanak az ellátottság fejlesztéséről, a meglevő létesítmények korszerűsítéséről.

Javult a dolgozók ellátottsága öltözővel, mosdóval, amely egyes iparágakban eléri a 80—90 százalékot, a bányászatban, az élelmiszer- és a vegyipar egyes vállalatainál a 100 százalékot is. Más területeken viszont az ellátottság színvonala mindössze 50 százalékos (pl. kereskedelem, nyomdaipar és számos tanácsi vállalat).

A lemaradás fokozatos felszámolására a szakszervezetek kezdeményezték, hogy a kedvezőtlenebb helyzetben levő üzemek hosszú-

lejáratú hitelt kapjanak. A lemaradás felszámolásának üteme azonban éppen ott a leglassúbb, ahol a helyzet a legkedvezőtlenebb.

A MUNKAVÉDELMI TUDOMÁNYOS KUTATÓ INTÉZET TEVÉKENYSÉGE

A SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézete a beszámolási időszakban a kulturált munkakörülmények javítása céljából az üzemi szervek felkérésére a munkahelyeken műszeres klímatechnikai, megvilágítási, levegőszennyezettségi stb. vizsgálatok alapján évente több száz konkrét megoldást tartalmazó szakvéleményt dolgozott ki.

A korszerű bőrvédő krémek használata hozzájárult a bőrmegbetegedések jelentős csökkentéséhez (41 százalék), a légzésvédelmi eszközök (frisslevegős készülékek, respirátorok) széles körben való alkalmazása az ipari gáz által okozott megbetegedések mintegy 62 százalékos csökkentését eredményezte.

Az intézet közreműködött a traktorok — felborulás esetén védelmet nyújtó — biztonsági kereteinek kísérleteiben és kialakításában. Nemzetközi viszonylatban is jelentős eredményt ért el az európai szabadalmat képező folyadékcirkulációs porleválasztó, a légzőszervi szennyeződések csökkentésének egyik nagyhatású, korszerű eszköze, vagy a nehéz fizikai munkát megkönnyítő kőzetrepesztő készülék, továbbá a saválló és a hősugárzás ellen védelmet nyújtó ruházat kialakításával.

Az intézet kidolgozta a gépek, berendezések munkavédelmi minősítésének irányelveit. Segíti és koordinálja a gépminősítéssel foglalkozó intézmények tevékenységét. A munkavédelmi kutatási feladatok megosztása érdekében több hazai és nemzetközi szervvel, intézménnyel tart munkakapcsolatot. A szocialista országok munkavédelmi kutató intézeteivel konkrét együttműködési szerződés alapján dolgozik a közös problémák megoldásán.

Az intézetben kidolgozott — az üzemi dolgozók által is hatásosnak elismert — munkavédelmi eszközök, ruházatok gyors elterjedését azonban gyakran gátolja a megfelelő kivitelezői kapacitás hiánya.

A munkavédelmi szabályok egyszerűsítése, az új rendelkezések kidolgozása során a szakszervezetek érvényesítették a XXI. kongresszus idevonatkozó határozatát.

A dolgozók egészségének, testi épségének védelmével kapcsolatos következményeket továbbra is központi rendelkezések írják elő. A végrehajtás módját azonban a vállalati, gazdasági és szakszervezeti szervek a kollektív szerződésben, a vállalati munkavédelmi szabályzatban szabályozzák. Az új szabályozási rendszer előnye, hogy a központi előírások alapján a vállalatok sajátosságaiknak megfelelően alakíthatják ki az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit.

A munkavédelmet érintő kérdések szabályozásában növekedett a vállalati szervek hatásköre, felelőssége, közvetlenebbé vált a dolgozók részvétele az egészség és a testi épség védelmét szolgáló előírások kialakításában.

A szakszervezetek, szmt-k vezető szervei munkájának középpontjában az üzemi szervek segítése áll. Az üzemi szervek nagy gondot fordítottak arra, hogy a dolgozók minél szélesebb rétegének bevonásával, véleményük kikérésével, velük megvitatva készítsék el a vállalati munkavédelmi szabályzatokat.

A vállalatok többsége a szabályozással járó új feladatokat összességében jól oldotta meg. A szabályzatban foglaltak végrehajtására azonban már nem mindenütt fordítanak megfelelő gondot.

A vállalati hatáskörben — és általában helyesen — szabályozták a munka- és védőruha, egyéni védőeszközök, védőétel, védőital, tisztálkodási szerek juttatását, az orvosi vizsgálatok rendjét. A dolgozók ezreit korábban rendszeresebben foglalkoztató ilyen jellegű problémák a legtöbb vállalatnál megszűntek.

Mind több problémát jelent viszont, hogy egyes vállalatok, mint gazdaságtalan terméket, megszüntették az egyéni védőeszközök gyártását. A külföldön beszerezhető egyéni védőeszközöknél pedig indokolatlanul magas a vám, illetve az adó. Így a dolgozók egyéni védőeszközökkel való ellátása egyre kevésbé biztosított.

A dolgozók és vezetők munkavédelmi oktatásával, továbbképzésével, biztonságtechnikai vizsgáztatásával kapcsolatos kérdések szabályozását a vállalatok többsége ugyancsak jól oldotta meg. A munka jellegének megfelelően, konkrétan meghatározták az elméleti és gyakorlati oktatás idejét, az oktatásért felelős személyeket, tematikát dolgoztak ki, s meghatározták azokat a munkaköröket,

amelyeknek betöltése biztonságtechnikai vizsgához kötött. A megfelelő szabályozás ellenére sem kielégítő az oktatás színvonala. Sok esetben nem győződnek meg arról, hogy a dolgozók elsajátították-e a munkájukhoz szükséges ismereteket. Nem fordítanak kellő gondot a munka során előforduló baleseti veszélyforrások alapos ismertetésére, arra, hogy az új dolgozók megfelelően begyakorolják a biztonságos munkafogásokat. Ezzel függ össze, hogy a beszámolási időszakban a munkába állástól számított egy éven belül történt balesetek aránya 38 százalékról 40 százalékra emelkedett.

A biztonsági szemlék rendszeresebbek, decentralizáltabbak, azokat a középvezetők általában megtartják.

A rendelkezések ellenére azonban sok vállalatnál a felsővezetők nem vesznek részt a munkavédelmi szemléken. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy gyakran nem elég tájékozottak a munkakörülmények alakulásáról és a dolgozókat foglalkoztató problémákról.

A balesetek bejelentésével, kivizsgálásával, a balesetet szenvedett dolgozók kártérítésével kapcsolatos eljárások vállalati szabályozása nem hozott lényeges változást. A baleset okaként elsősorban a sérült személyes tevékenységét exponálják és gyakran a műszaki, munkaszervezési, vezetésbeli okokat nem vagy nem kellően tárják fel. (Pl. 2970 baleseti jegyzőkönyv értékelése alapján a baleseteknek csak 15,5 százaléka után történt műszaki, szervezési intézkedés.)

A sérült dolgozók kárának megtérítésében is igen lassú a fejlődés. A sérült dolgozót kártérítési igényének érvényesítésében visszatartja az, hogy a baleseti jegyzőkönyvben legtöbb esetben csak az ő személyes hibáját rögzítik. A sérült gyakran nem igényli kárának megtérítését azért sem, mert nem akar vezetőjével, illetve vállalatával szembekerülni. Az előzőekben bírált fogyatékosságok dacára bebizonyosodott, hogy a vállalati hatáskörbe utalt szabályozás jelentősen hozzájárult az előírások egyszerűsítéséhez. A dolgozók jobban ismerik jogaikat, így nagyobb lehetőségük is van azok érvényesítésére. Ez eddig különösen a juttatások terén érezteti a hatását.

A MINISZTÉRIUMOK, FŐHATÓSÁGOK IRÁNYÍTÓ, ELLENŐRZŐ TEVÉKENYSÉGE

A minisztériumoknak, főhatóságoknak a munkakörülmények fejlesztésével, a dolgozók egészségének, testi épségének védelmével kapcsolatos feladata, felelőssége a jelen gazdasági mechanizmus bevezetésével nem csökkent. Ennek ellenére irányító, ellenőrző tevé-

kenységük visszaesett. A vállalati munkavédelmi tevékenységet általában nem kísérik megfelelően figyelemmel. A kedvezőtlen tendenciákra nem reagálnak, s intézkedést gyakran még a legsúlyosabb esetekben sem tesznek. (Kivéve a Bányaműszaki Főfelügyelőséget.)

A munkakörülmények és a szociális ellátottság fejlesztésével kapcsolatos ágazati programokat, irányelveket a szakszervezetek kezdeményezésére adták ki. Az állami irányító szerveknek a leggyakrabban balesetet okozó veszélyforrások felszámolásával kapcsolatos tevékenysége rendszerint kimerül abban, hogy a halálos balesetek tanulságait közlik a vállalatokkal.

A vállalatok munkájának értékelésénél a vállalat munkavédelmi tevékenységét nem minden esetben veszik megfelelően figyelembe.

1970-ben több minisztériumnál — különösen az Építésügyi és Városfejlesztési, valamint a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumok területén — már intézkedés történt a vállalatok munkavédelmi tevékenységének javítására. Összességében a minisztériumok, főhatóságok az új helyzetnek megfelelő, hatékony irányítási, ellenőrzési módszert azonban mind ez ideig még nem alakították ki.

TÁRSADALMI ELLENŐRZŐ, OKTATÓ, FELVILÁGOSÍTÓ MUNKA

A szakszervezetek vezető szerveik ülésein értékelték a munkavédelmi helyzettel együtt a társadalmi ellenőrzést, a tömegmozgalmak helyzetét. Állásfoglalásaikkal, határozataikkal segítették a társadalmi munka továbbfejlesztését és társadalmi elismerését.

Az üzemi szervek elé fontos követelményként állították, hogy a tervezéssel, a szabályozással és a végrehajtás ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat a dolgozók tevékeny közreműködésével, a jól bevált módszerek terjesztésével, tapasztalatcserék szervezésével oldják meg.

A szakszervezeti munkavédelmi felügyelők az egyedi — csak részletkérdésekre kiterjedő — ellenőrzés és intézkedés helyett a dolgozók, aktivisták műszaki vezetők bevonásával a leglényegesebb kérdések átfogó ellenőrzését végzik. A helyzet elemzése alapján minősítik a vállalat munkavédelmi tevékenységét. Intézkedéseikben a feladatokat hosszabb távra határozzák meg. A vállalatok munkavédelmi tevékenységéről készült minősítéseket, a végrehajtással kapcsolatos legfőbb tennivalókat a szakszervezeti szervek a vállalatvezetés részvételével megtárgyalják.

Az üzemi szervek lényegesen többet foglalkoznak a munkavédelmi feladatok megoldásával, az oktató, felvilágosító munkával, a munkavédelmi aktívahálózat szélesítésével, az aktivisták, munkavédelmi őrök tevékenysége irányításának segítésével.

Az üzemi szakszervezeti szervek munkavédelmi tevékenységének fejlődését segítette, hogy bővültek a dolgozók munkavédelmi ismeretei és mindinkább igénylik, hogy a szakszervezetek segítsék munkakörülményeik javítását.

A dolgozók egészségének, testi épségének védelmével kapcsolatos feladatok megoldása egyre inkább a szakszervezeti munka szerves részévé válik. A szakszervezetek minden lényeges kérdésben kezdeményező szerepet töltenek be, s a dolgozók mozgósításával is segítették a munkakörülmények javítását.

A dolgozók tevékeny részvétele a munkavédelmi feladatok megoldásában tovább szélesedett, sokszínűbbé vált. Több mint 120 ezer lelkes munkavédelmi aktivista dolgozik, akik rendszeresen segítik a munkavédelmi szabályok megtartását, a hiányosságok feltárását, társaik nevelését.

A beszámolási időszakban 32 ezer aktivista (28 százalékkal több, mint az előző időszakban) végzett esti tanfolyamot. Több ezer olyan társadalmi munkás van, aki több mint két évtizede tevékenykedik a munkavédelem területén. A szakszervezeti vezető szervek mellett működő társadalmi munkavédelmi felügyelők jelentős segítséget adnak a rendszeres ellenőrző, segítő munkában, a vezető szervek határozatainak végrehajtásában. A munkavédelmi őrségmozgalom jelentőségét mind több helyen felismerik.

Nagyüzemeinkben mindinkább rendszeressé vált a munkavédelmi konferenciák, szakosított brigádvizsgálatok, komplex ellenőrzési rendszerek alkalmazása (munkavédelmi hetek, tisztasági versenyek stb.)

A társadalmi ellenőrzés fejlesztésével kapcsolatos módszereket sok vállalati gazdasági vezető támogatja. Anyagilag is ösztönzik a mozgalomban részt vevőket. Hiba azonban, hogy sok vezető a fegyelem megszilárdítását szinte kizárólag a társadalmi aktivistáktól várja és a műszaki vezetőktől nem követeli meg.

A beszámolási időszakban a munkavédelmi felügyelők, társadalmi aktivisták többsége következetesebben élt jogaival. Kezdeményezésükre a vállalatok mintegy 50 ezer esetben tettek a munkakörülmények fejlesztésével, a veszélyforrások felszámolásával, a dolgozók egészségét, testi épségét védő rendelkezések megtartásával kapcsolatos intézkedéseket. 6600 esetben a közvetlen veszély

elhárításáig felfüggesztették gépek, berendezések, műhelyek működését, 1900 esetben kezdeményeztek különböző büntető és fegyelmi eljárást a mulasztást elkövető gazdasági vezetőkkel szemben és kb. ugyanennyi esetben szabtak ki pénzbírságot is.

A szakszervezetek a helyes szemlélet kialakítása érdekében fokozott gondot fordítottak a munkavédelmi propaganda és agitáció különböző eszközeinek és módszereinek fejlesztésére.

A beszámolási időszakban a SZOT Felsőfokú Munkavédelmi Tanfolyamot 704 technikus és 215 mérnök végezte el. A szakszervezetek az állami szervekkel együttműködve 541 féle agitációs propagandaanyagot, műszaki szakkönyvet, óvórendszabályt, munkaköri útmutatót stb. adtak ki több mint 4,5 millió példányban. Csaknem 100 filmet készítettek. Ezek közül több film hazai és nemzetközi fesztiválon nagydíjat nyert. A filmeknek évente átlagosan 5 millió nézőjük van.

A Budapesti Nemzetközi Vásáron, a Mezőgazdasági Kiállításon állandósultak a munkavédelmi kiállítások.

A SZOT Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet által kikísérletezett és bevált módszerek, eszközök propagálását a vándorkiállítások is elősegítik.

A szakszervezetek az állami szervekkel együttműködve a lakosság biztonságát szolgáló propagandaanyagok kiadását is kezdeményezték (pl. propán-bután gázpalackok, háztartási gépek használata, stb.).

Több szakszervezet és szmt munkavédelmi híradót ad ki, amelyekben rendszeresen foglalkozik az adott terület, iparág problémáival. Mind több nagyvállalat önállóan is készít sajátos problémáinak megoldására propagandaanyagot, filmet stb.

Rendszeresebbé vált, hogy a sajtó — különösen a szakszervezeti és üzemi lapok — munkavédelmi témával foglalkozik. Nem megfelelő azonban a tv és a rádió — mint legnagyobb tömegkommunikációs eszközök — ilyen célra való felhasználása.

A felső- és középfokú oktatási intézményekben további előrehaladás történt annak érdekében, hogy a dolgozók az egészséges és biztonságos munkavégzés szabályait már a munkaviszonyba lépés előtt megismerjék.

A munkavédelmi oktatás hatékonyságának növelésére a Budapesti Műszaki Egyetemen munkavédelmi tanszéket, a gödöllői Agrártudományi Egyetemen pedig kutatócsoportot hoztak létre. Az elmúlt 4 évben a felsőoktatási intézmények önálló tantárgyi oktatásához munkavédelmi jegyzetek és tankönyvek jelentek meg.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek munkavédelmi tevékenységének segítését a szakszervezetek a kormány felkérésére végzik. A szakszervezetek megyei tanácsai több ezer jól képzett társadalmi aktíva bevonásával, kezdettől jelentős segítséget adtak a termelőszövetkezeteknek munkavédelmi tevékenységük kialakításához.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetekben a munkavédelmi helyzet még nem kielégítő. A beszámolási időszakban a halálos balesetek száma 29 százalékkal emelkedett. A gépesítés fejlesztésével nem tartott lépést a szakmai képzés, a munkavédelmi oktatás és a műszaki megelőzés.

A tanácsok mezőgazdasági osztályainak nagy része nem ad megfelelő segítséget a termelőszövetkezetek munkavédelmi tevékenységének fejlesztéséhez. Gyakran még a legsúlyosabb hiányosságok felszámolása érdekében sem lépnek fel. A halálos baleseteknek mintegy 20—25 százaléka utólag, az szmt-k munkavédelmi felügyelőinek intézkedésére kerül bejelentésre.

***

A beszámolási időszakban összességében tovább javultak a dolgozók munkakörülményei, a dolgozók egészségének és testi épségének védelme. A fejlődés mégsem egyenletes, számos ellentmondás van. Ez hozzájárult ahhoz, hogy a beszámolási időszakban a halálos balesetek csökkenésének üteme lassult, 1970-ben számos területen emelkedett. Ez is ráirányítja a figyelmet arra, hogy fokozottabban kell kihasználni lehetőségeinket a balesetek és üzemi megbetegedések megelőzésére.

III

A SZAKSZERVEZETEK AGITÁCIÓS, PROPAGANDAMUNKÁJA, KULTURÁLIS ÉS SPORTTEVÉKENYSÉGE

A beszámolási időszakban a szakszervezeti mozgalom nagy erőfeszítéseket tett a politikai, a kulturális, az agitációs és propagandamunka, a sporttevékenység fejlesztésére, az egész nevelő munka eszmei hatékonyságának erősítésére, hatókörének bővítésére. A kulturális, agitációs és propagandamunka megítélésében az elmúlt

években szemléletváltozás ment végbe. Ma már a szakszervezeti szervek a nevelést, a kulturális, agitációs és propagandatevékenységet rangjához méltóan. a szakszervezeti munka fontos tartalmi részeként tekintik.

AZ AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDAMUNKA

A XXI. kongresszus határozata alapján jelentős állásfoglalások történtek a szakszervezetek agitációs és propagandamunkájának tartalmi. szervezeti fejlesztésére. A szakszervezetek éltek az agitációs és propagandamunka továbbfejlesztésének kedvező lehetőségeivel.

A szakszervezetek agitációs és propagandamunkája társadalmi, politikai céljaink megvalósítását szolgálta, szorosan kapcsolódott a beszámolási időszak legfontosabb politikai, gazdasági célkitűzéseihez.

Ennek megfelelően különösen nagy jelentőséget tulajdonítottak a nevelő munkában, az agitációs és propagandatevékenységben az elvégzett munka helyes értékelésének, az anyagi és erkölcsi elismerésnek.

Nem tudtunk azonban kellő eréllyel odahatni és a munkásközvéleményt elég erőteljesen felkészíteni arra, hogy a feladataikat becsületesen, fegyelmezetten végző munkások és vezetők határozottabban lépjenek fel a hanyagok, a lógósok ellen. Egyes helyeken az elmúlt időszakban megnövekedtek a kispolgári életszemlélet és magatartás megnyilvánulásai; az önzés, az érdektelenség, a cinizmus. Ez megkívánja, hogy — a dolgozók jól felfogott érdekeinek védelmében — egész nevelő munkánkban, tömegpolitikai tevékenységünkben határozottabban fellépjünk az ilyen káros nézetek, felfogások, megnyilvánulások ellen.

Munkásközvéleményünk elismeri és támogatja legfőbb politikai és gazdasági célkitűzéseinket. Mégis számos esetben tapasztalható, hogy fontos kérdésekben a munkásközvélemény egy része más vagy eltérő álláspontot van. A szakszervezetek agitációs és propagandamunkája hozzájárult a kedvezőtlen jelenségek okainak feltárásához. A tapasztalatok szerint az ellentmondások okai egyrészt abban az objektív helyzetben keresendők, hogy a vezetők a népgazdasági, iparági, vállalati összefüggések ismeretében gondolkodnak, terveznek és döntenek, a beosztott dolgozók pedig ezeket a döntéseket mindenekelőtt egyéni életkörülményeik alapján mérlegelik. Így ugyanazokról a kérdésekről más-más értékítélet alakulhat ki. Ez magában hordja azt a követelményt. hogy az agitációs és propaganda-

munka még jobban járuljon hozzá a munkások, a dolgozók tervszerű és átfogó tájékoztatásához mind politikai, gazdasági, mind szakszervezeti kérdésekben. Így érhető el, hogy csökkenjen egyrészről az irányító szervek, másrészről a széles közvéleményben esetenként jelentkező értékítéletek közötti különbség.

Az elmúlt évek társadalmi fejlődése következtében a gyakorlatban is fokozottabban ki kell elégíteni azt az igényt, hogy a politikai tömegmunkában jobban támaszkodjunk a különböző dolgozó rétegekre.

A szakszervezeti nevelő munka tömegpolitikai tevékenységének fejlődése jól észlelhető a munkások derékhadát tömörítő szocialista brigádok fejlődésénél.

A SZAKSZERVEZETI KÁDER- ÉS AKTIVISTA OKTATÁS HELYZETE

A beszámolási időszakban a szakszervezeti tisztségviselők képzése mind tartalmilag, mind szervezetileg továbbfejlődött. A káderek oktatása hozzájárult ahhoz, hogy a tisztségviselők felkészültebben végezzék társadalmi munkájukat is. Szervezettebbé vált a bizalmiak okatatása. Évenként mintegy 80 ezren vesznek részt az időszerű politikai ismereteket nyújtó oktatásban. A nagyobb üzemekben javult a műhely-, osztálybizottsági tagok, titkárok képzése. Jelentős előrehaladás történt a szakszervezeti bizottsági tagok oktatásában, a SZOT Központi Iskoláján, az oktatási központokban, a vasasszakszervezet és néhány más szakszervezet iskoláinak tanfolyamain. A szakszervezeti bizottsági tagok színvonalasabb oktatása érdekében kezdeti lépések történtek az új oktatási központok, tanfolyamok, helyiségek létrehozásában. A különböző felsőfokú tanfolyamok keretében évente mintegy ezer tisztségviselő kapott felsőfokú mozgalmi, illetve szakjellegű képzést. Megkezdődött a függetlenített funkcionáriusok továbbképzése is.

A SZOT Központi Iskola oktatási tevékenysége sajátos szakszervezeti jelleggel közvetíti a marxizmus—leninizmus alapvető kérdéseit, az időszerű politikai és gazdaságossági ismereteket, a szakszervezeti munka elveit és gyakorlatát. A Központi Iskola különböző tanfolyamain az elmúlt négy év alatt 5200 hallgató tanult.

A káderoktatás az eredmények ellenére még elmarad a növekvő követelményektől. Nem tekinthető befejezettnek egységes rendszerének kialakítása, sajátos szakszervezeti ismeretanyagának és módszereinek kidolgozása. Nem kielégítő az oktatás tömegessége sem. A tisztségviselőknek mintegy egynegyede részesül csupán hatékony képzésben. A szakszervezeti vezetők iránt támasztott növek-

vő követelmények napirendre tűzték az oktatási rendszer továbbfejlesztését, mindenekelőtt az oktatás egységes szervezetének további építését.

A SZAKSZERVEZETEK POLITIKAI TÖMEGOKTATÁSA

A szakszervezeti politikai tömegoktatás keretében szervezett tanfolyamokon évenként 15—18 ezer csoportban 340—440 ezer dolgozó vett részt. A tanfolyamok elsősorban a párton kívüli dolgozók, munkások körében hozzájárultak a párt politikája megismertetéséhez, a szocialista világnézet és erkölcs terjesztéséhez, a politikai közgondolkodás fejlesztéséhez. Alkalmas formának bizonyultak ahhoz, hogy társadalmi életünk legfontosabb kérdéseit, szocialista építésünk feladatait a helyi tennivalókkal együtt vitassák meg. A hallgatók döntő többsége fizikai munkás, több mint 40 százalékuk nő és mintegy 70 százalékuk tagja a szocialista brigádoknak.

A pártszervek segítségével kialakult a szakszervezeti propagandisták mintegy 20 ezer főt kitevő tábora. Összetételük fokozatosan javul. A propagandista megbízatás a szakszervezeti munka fontos területe. A szakszervezeti szervek többsége hozzáértéssel szervezi, irányítja a politikai tömegoktatást.

A SZAKSZERVEZETI SAJTÓ

A szakszervezeti mozgalom fejlődésével együtt növekedett a szakszervezetek lapjainak szerepe. Fontos részei a szakszervezeti mozgalmi életnek, egyben jelentős eszközei a közvélemény befolyásolásának. A szakszervezeti lapok, folyóiratok színvonala, ha különböző mértékben és arányokban is, de javult.

A magyar szakszervezeti mozgalom központi lapja, a Népszava a gazdasági, a társadalompolitikai, az életszínvonal, az érdekvédelem, a kulturális élet jelenségeit a szakszervezeti mozgalom szemszögéből vizsgálja. Alkalmas arra, hogy tükrözze a szakszervezeti mozgalom politikai, társadalmi szerepének növekedését, s hogy a sajtó különböző műfajú eszközeivel, a hazai politikai, a közélet általánosabb, az egész társadalmat érintő kérdéseiben képviselje a mozgalom vezető szerveinek álláspontját és szolgálja az egyes döntésre érett kérdések előkészítését a közvéleményben. A lap nagy gondot fordít arra, hogy hasábjain a szakszervezeti mozgalmat és a tömegeket összekötő politikai, gazdasági, termelési, érdekvédelmi tevékenységet bemutassa, a mozgalom valóságos társadalmi szerepét, közéletiségét tükrözze.

Még bátrabban kell a Népszavában foglalkozni mindazokkal az élő, közérdekű politikai, gazdaságpolitikai, kulturális kérdésekkel, amelyek a szakszervezeti mozgalmat foglalkoztatják.

A lap kultúrpolitikai munkájában figyelemre méltó vállalkozás a Szép Szó felújítása, mely egész közművelődésünket elsősorban a hatalmon levő munkásosztály szemszögéből vizsgálja.

A MUNKA, a szakszervezeti mozgalom havi folyóirata 20 éve jelenik meg. A legutóbbi kongresszus óta terjedelme 48 oldalról 64-re, példányszáma pedig 15 ezerről 19 ezerre emelkedett. A MUNKÁ-ban megjelennek a SZOT és más szakszervezeti vezető szervek dokumentumai.

A MUNKA profilja a beszámolási időszakban lényegileg nem változott, azonban erőteljesebben az alapszervezetek felé fordult és új rovatokat nyitott. A szerkesztőség egyik legfontosabb feladatának tartja, hogy előmozdítsa a lap széles körű olvasását, tanulmányozását, szervezett felhasználását a funkcionáriusok mindennapi munkájában.

Harmadik éve jelenik meg — a MUNKA mellékleteként három havonta rendszeresen — a Szakszervezeti Tanulmányok, amely a tapasztalatok szerint főként a felső- és középfokú szakszervezeti szervek, vezetők munkájának segítésében tölt be fontos funkciót, de egyre gyakoribb, hogy a nagyüzemi alapszervezeti vezetőknek is jó segítőtársa.

A Társadalombiztosítás, Üdülés, Munkavédelem című folyóirat elsősorban az említett szakterületeken működő funkcionáriusok, aktivisták számára jelenik meg 7800 példányban.

A hat idegen nyelven megjelenő Magyar Szakszervezeti Szemlét csak a határokon kívül terjesztjük (orosz, angol, francia, spanyol, német és olasz nyelven). A legszélesebb az olvasótábor Latin-Amerika országaiban, majd az angol és a francia nyelvterület következik. A példányszám mintegy fele Európán kívül találja meg olvasóit, részben egyéneket, részben szervezeteket.

Az elmúlt négy év során a szakszervezetekre háruló megnövekedett felelősség meggyorsította az egyes szakszervezetek önálló sajtójának fejlődését is. A szakszervezetek lapjai eredményes munkát végeztek a gazdasági mechanizmus reformjának bevezetéséért, a nyereségelosztási rendszer tökéletesítéséért, a szocialista brigádmozgalom fejlődéséért. Segítették a munkaidő-csökkentési program megvalósítását. Jelentős munkát végeztek a jubileumi évfordulókkal összefüggő agitációs és propaganda munkában. Helyes szakszervezeti lapjainknak az a törekvése, hogy témáik középpontjában a munkahelyek, üzemek állnak és feldolgozásmódjukkal elsősorban a szakszervezeti tagság igényeinek kielégítésére tö-

rekszenek. A szakszervezeti lapok egyre jobban részeseivé válnak a szocialista demokratizmus, az üzemi demokrácia kibontakoztatásának is.

A szakszervezetek lapjainak általános fejlődését mutatja, hogy összesen 630 ezer példányban jelennek meg, és ily módon a tagság közel 20 százalékához jutnak el.

A SZAKSZERVEZETI KÖNYV- ÉS LAPKIADÁS

Az elmúlt négy évben kedvező irányban fejlődött tovább a szakszervezeti könyvkiadás. A Táncsics Szakszervezeti Könyvkiadó Vállalat profiljában jelentős arányváltozás ment végbe. A kiadott műveken belül növekedett a szakszervezeti-politikai irodalom aránya. Emelkedett a dolgozókhoz közvetlenül szóló művek száma is. A mozgalmi feladatokat és azok változásait a korábbinál gyorsabban követték az elvégzésükhöz segítséget, útmutatást adó kiadványok.

Szakszervezeti könyvkiadás

A kiadott művek	1967	1970
Szakszervezeti művek száma	227	216
Szakszervezeti művek példányszáma	3 872 458	6 574 000
A szakszervezeti könyvkiadó által megjelentetett egyéb (ismeretterjesztő, szépirodalmi, műszaki stb.) művek száma	46	33
A szakszervezeti könyvkiadó által megjelentetett egyéb (ismeretterjesztő, szépirodalmi, műszaki stb.) művek példányszáma	537 280	716 000

A mozgalom kiadója nagy munkát végzett a szakszervezeti élet elméleti kérdéseit, valamint történetét feldolgozó művek közreadásában. Összefoglaló mű jelent meg a magyar szakszervezeteknek a szocializmus építésének körülményei között végzett tevékenységéről, a hazai szakszervezeti mozgalom történetéről. Új sorozatokkal és kiadványtípusokkal is gyarapodott könyvkiadásunk. A szocialista brigádvezetők III. országos tanácskozásán elhangzott igény alapján megjelent a szocialista brigádok politikai mozgalmi, szakmai ismereteit segítő, a brigádoknak fórumot adó Brigádélet. Kiadói tevékenységünk sikeres kezdeményezése a korábban elhanyagolt szemléltető agitáció felkarolása. A kiadó megkezdte szépirodalmi könyvkiadói tevékenységének fejlesztését is.

A szakszervezeti mozgalom iránt támasztott új követelményeknek megfelelően jelentős fejlődést ért el a Népszava Lapkiadó Vállalat is. Lényegesen megnövekedett önállósága és felelőssége. Munkájával, tevékenységével hozzájárult a szakszervezeti politikai nevelő munka segítéséhez.

A két kongresszus közötti időszak alatt a Népszava Lapkiadó Vállalat 27 szakszervezeti lap és folyóirat kiadását vette át. Eredményesen készült fel a lapkiadás területén a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetésére és alkalmazására.

Az elmúlt időszak tapasztalatai megmutatják azt is, hogy a lapterjesztési munka nem csupán a kiadóvállalat és a posta feladata, hanem egyre fontosabb helyet foglal el a szakszervezeti munkában.

A XXI. kongresszus óta megindultak és folynak az új szakszervezeti nyomda kivitelezésének munkálatai. A lap, a könyv és a folyóirat előállítására egyaránt alkalmas nyomdabázis létrehozása biztos alapot teremt a szakszervezeti lapkiadás, könyvkiadás további fejlesztéséhez. A nyomdai beruházás megvalósítása a mozgalom számára fontos politikai kérdés, mert nagyobb lehetőségeket biztosít az egész szakszervezeti mozgalom írásos agitációs és propagandaeszközeinek fejlesztéséhez.

A KÖZVELEMÉNY BEFOLYÁSOLÁSÁRÓL, A SZAKSZERVEZETI AGITÁCIÓRÓL

A szakszervezeti munka vezetési színvonalának erősítése megköveteli, hogy a szakszervezetek nagyobb figyelmet fordítsanak saját mozgalmi információs rendszerük kiépítésére. Ez elősegíti, hogy a vezetők a legkülönbözőbb szinten rendszeres tájékozottsággal rendelkezhessenek a tagság, a munkahely, a szélesebb értelemben vett szakszervezeti közvéleményt foglalkoztató időszerű politikai, gazdasági, kultúrpolitikai kérdésekről.

A beszámolási időszakban tovább javult a szakszervezetek információs hálózata. Az információs rendszer továbbfejlesztésével párhuzamosan lépések történtek a tájékoztatási eszközrendszer továbbfejlesztésére. Az írásos hírközlés feltételei lényegében adottak. Mégis elégtelennek tűnik a szakszervezeti munkáról szóló tájékoztatás a mozgalmi munka különböző szintjein, mind a szakszervezeti tagságot, mind az egész társadalmi közvéleményt illetően. Sokszor kellő céltudatosság híján a rendelkezésre álló eszközöket sem használjuk megfelelően a közvélemény tájékoztatására, beleértve a rádiót, a televíziót, a sajtót is. Ennek következménye, hogy egyes készülő vagy teendő intézkedésekről nem tájékoztatjuk időben sem a közvéleményt, sem a tagságot. Így amit hiteltérdemlően tesz és

cselekszik a mozgalom, arról is sok esetben keveset tud a közvélemény és a tagság.

A két kongresszus közötti időszakban erőfeszítések történtek arra, hogy egyes területeken kialakítsuk a szakszervezeti agitációs munka sajátos feladatait. Bár a propaganda- és agitációs tevékenység mereven nem választható szét, mégis a szakszervezetek agitációs feladatainak, sajátos tennivalóinak kimunkálása a következő évek feladata.

A SZAKSZERVEZETEK KULTURÁLIS MUNKÁJA

A XXI. kongresszus határozatának szellemében a szakszervezetek a párt kultúrpolitikai célkitűzéseinek megfelelően folytatták kulturális tevékenységüket.

Törekedtek arra, hogy a közművelődésben is érvényesítsék a szakszervezetek társadalmi szerepét, jogaikat és kötelezettségeiket. Jelentős mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a szervezett dolgozók kulturális életünknek, a szocialista kulturális forradalomnak aktív résztvevői legyenek.

A szakszervezetek kötelességüknek tartották, hogy szolgálják, védjék és képviseljék a szervezett dolgozók, a bérből és fizetésből élők sajátos művelődési érdekeit.

A szakszervezetek egyre jobban felhasználják társadalmi, politikai súlyukat és fokozzák anyagi támogatásukat olyan kultúrpolitikai törekvések, irodalmi, művészeti alkotások létrejöttének elősegítésére, amelyek szocialista kultúrpolitikai céljaink megvalósítását szolgálják.

A szakszervezetek a közművelés területén jelentős intézményhálózattal rendelkeznek. Nagy erőt fordítanak arra, hogy a szakszervezetek birtokában levő kulturális eszközök egyre összehangoltabban szolgálják a dolgozók tudatának, ízlésének szocialista szellemű alakítását, a műveltségi színvonal növelését.

A két kongresszus közötti időszakban a szakszervezetek kulturális munkájának fejlődését, fokozódó megbecsülését mutatja az a tény, hogy a szakszervezeti vezető szervek — a mozgalom kulturális célkitűzéseinek, tevékenységének általánosabb meghatározásán túl — megfelelő határozatokat hoztak a kulturális nevelő munka egyes területeinek továbbfejlesztésére is

A két kongresszus közötti időszakban a szakszervezeti mozgalom számos kezdeményező lépést tett a munkásosztály kulturális ellátottságának javításáért. Felemelte szavát több fórumon a munkásosztály kulturális érdekeinek képviseletében. Több esetben alkotó viták

során juttatta kifejezésre a munkások, a dolgozók véleményét kulturális életünk és politikánk alakulásáról, gyakorlati végrehajtásáról, visszásságairól.

A kulturális életben a munka jobb összehangolására a SZOT kezdeményezte a Művelődésügyi Minisztériummal közös „Együttműködési Bizottság" létrehozását. A szakszervezetek résztvevői és társrendezői voltak az országos közművelődésügyi konferenciának. Részt vettek az V. nevelésügyi kongresszus munkájában. Kezdeményezték a „közművelődési törvény" megalkotását. A SZOT a felszabadulás 25. évfordulójára meghirdetett irodalmi és különböző művészeti pályázatokkal, kiállításokkal hozzájárult az évforduló jelentőségének méltatásához.

A SZAKSZERVEZETEK KÖZOKTATÁST SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGE

A szakszervezetek XXI. kongresszusa óta továbbfejlődött közoktatásunk. A fejlődésben a szakszervezetek kezdeményezően és aktívan vettek részt. Javaslataikkal, véleményeikkel segítették közoktatási politikánk megértetését és elfogadtatását a dolgozók körében. A két kongresszus közötti időszakban szerzett tapasztalatok megerősítették az oktatási rendszerünk felülvizsgálatának szükségességét.

A szakszervezetek fontos feladatuknak tartották a tehetséges munkás- és parasztgyermekek továbbtanulásának segítését. Ezt a szülők körében kifejtett politikai felvilágosítással, a tanulóknak a középiskolai, illetve az egyetemi felvételi vizsgákra való felkészítésével, a szociális támogatás fokozásával segítették.

A munkás-paraszt származású diákok felkészítését szolgáló szakkörök munkájában több mint 5000 általános iskolai és mintegy 4000 középiskolai tanuló vesz részt. E szakköröket jól felkészült középiskolai, főiskolai és egyetemi tanárok vezetik. Tevékenységükért elismerés illeti meg őket.

A szakszervezetek közoktatást segítő munkájának másik fontos eredménye, hogy hatékonyabbá vált nevelőmunkájuk az ifjúság helyes pályaválasztásának elősegítésében, a termelőmunka és a választott szakma megszerettetésében és megbecsülésében. A pályaválasztás és a népgazdaság munkaerőszükségletei között azonban még mindig ellentmondások vannak. A pályaválasztási tanácsadás még sok esetben nem jut túl a munkaerőtoborzás szintjén.

A közoktatást segítő szakszervezeti törekvéseket akadályozza az a szemlélet, mely szerint az iskolán kívüli vagy az iskolarendszerű

felnőttoktatás már túlhaladott. Ezt még nem sikerült leküzdeni, és e téren sem az állami, sem a szakszervezeti munka érdemi fejlődéséről nem lehet számot adni. Az iskolarendszerű felnőttoktatás helyzetét tekintve a 14 éven felüli lakosságnak 49 százaléka általános vagy ezzel egyenértékű iskolai végzettséggel rendelkezik. 1949-től napjainkig a dolgozók általános iskoláit mintegy 300 ezer fő fejezte be. Ugyanakkor a 16—49 éves korosztályba tartozó, 8 általános osztályú alapműveltséggel nem rendelkező felnőttek száma mintegy 2,5 millió. Az 1952/53-as tanévtől számítva 14 éves korig kb. 1 millió 200 ezren nem fejezték be általános iskolai tanulmányaikat. Ez azt jelenti, hogy nem pusztán a múltból örökölt iskolázatlansággal van dolgunk, hanem jelentős társadalmi problémával állunk szemben.

A dolgozók általános iskoláiban a továbbtanulók száma az elmúlt években számottevően csökkent. Az 1963/64-es tanévhez képest a csökkenés több mint ötszörös. Akkor 116 ezer, ma 22 ezer felnőtt tanul a dolgozók általános iskoláiban. A dolgozók középiskoláiban a tanulók száma szintén csökkent. Az 1963—64-es tanévben 174 ezren, ma 107 ezren tanulnak a dolgozók középiskoláiban. Csökken a felsőoktatási intézményekben tovább tanuló felnőttek aránya is. Az utóbbi két iskolatípusban ennek oka elsősorban az üzemi gazdasági érdekeket jobban figyelembe vevő iskoláztatás.

A gimnáziumokban a hallgatók 40—50 százaléka olyan munkásparaszt származású fiatal, akik családi, s egyéb körülményeik miatt nem vállalhatták a nappali tagozatos tanulás anyagi terheit. Az iskolarendszerű felnőttoktatás fenntartása még hosszú ideig alapvető társadalmi és kultúrpolitikai feladat marad. A szakszervezetek az iskolarendszerű felnőttoktatás felkarolására otthont biztosítottak intézményeikben a vizsgákra felkészítő tanfolyamoknak. Jelentős anyagi befektetéssel segítették oktatási, ismeretterjesztői, előadói teremhálózat kiépítését, azok felszerelését. Állást foglaltak a felnőttoktatás továbbfejlesztése és korszerűsítése mellett.

A minisztériumok és a tanácsi szakigazgatási szervek sem fordítottak kellő figyelmet iskolarendszerünk e területére. Hiányzik az átfogó és egységes állami irányítás. A felnőttoktatás feltételei az átlagosnál rosszabbak. Megoldatlan a szakfelügyelet. Rendezetlen a felnőttoktatás, a szakképzés és a szakmai továbbképzés viszonya.

A szakszervezeti könyvtárhálózat egyre jobban biztosítja a munkásosztály, a szervezett dolgozók munkahelyi könyvellátását. A szakszervezetek 3958 önálló és letéti könyvtára 6 991 300 kötetet kitevő könyvtárállományával évi 642 ezer olvasójával és 11,3 milliós évi kötetforgalmával hathatósan segíti nevelési céljainkat. Nem kielégítő mértékben, de évről évre növekszik az olvasók száma és javul az összetétel is. Emellett a szakszervezeti mozgalom több mint 300 könyvtárral vállal részt a lakosság területi jellegű könyvellátásából.

A könyvtári munka tartalmi változását jelzi, hogy a szórakozási és olvasási igények kielégítésén túl — elsősorban a nagyobb könyvtárakban — erősödik a könyveknek a tanulást és a sokoldalú tájékoztatást elősegítő szerepe. Növekszik az érdeklődés a kortárs irodalom iránt. Nem kielégítő ugyanakkor a könyvtárosok ajánlási tevékenysége az ismeretterjesztő irodalom, elsősorban a műszaki és a természettudományos jellegű irodalom irányában. Könyvtárosaink nemegyszer engedményeket tesznek a sekélyes, ponyva színvonalú „igények" kielégítésére. Jelentősen fejlődött viszont a könyvtárak propagandamunkája, különösen az író—olvasó találkozók, irodalmi vetélkedők, kiállítások rendezése.

MŰVÉSZETI TÖMEGMOZGALOM

A beszámolási időszakban a művészeti tömegmozgalomban is számottevő színvonalemelkedés következett be. Míg 1967-ben 26 szakszervezeti együttes nyerte el a „kiváló" címet, 1970-re számuk 68-ra emelkedett. Új ágak és formák is meghonosodtak, művészetszerető baráti klubok keletkeztek. Jelenleg 2022 művészeti csoport működik 40 893 taggal.

Olyan jelentősebb akciókban, mint például a Tanácsköztársasági Művészeti Szemle, a felszabadulás 25. évfordulójára meghirdetett „Ünnepelj Velünk" mozgalom és más eseménysorozatokon a szakszervezeti művészeti együttesek jól fémjelzik és képviselik a szakszervezeti művészeti tömegmozgalmat. Önálló jellegű szakszervezeti rendezvényünk a Szegedi Szabadtéri Néptánc Fesztivál, amelyet 1970-ben nemzetközi jelleggel rendeztek meg és kivívta a szakmai körök elismerését is.

A közönséggel való kapcsolat erősítésében fontos a helyes műsorpolitika kialakítása. A mozgalom ezt számos pályázat kiírásával segítette. Jelentősnek mondható a különböző szakszervezeti együtte-

sek fejlődése, mind szakmai felkészültség, mind politikai magatartás tekintetében. Történtek lépések az öntevékeny kulturális nevelőmunka hagyományának felkarolására is. Az együttesek, öntevékeny csoportok továbbfejlődésének azonban változatlanul egyik gátja, hogy megoldatlan a művészeti oktatók tervszerűbb szakmai, politikai képzése, a műsorellátás. Kimunkálatlan még a fesztiválok, valamint egyes művészeti ágak alkotásait bemutató fórumok, kiállítások rendszere.

A SZAKSZERVEZETEK ÉS A HIVATALOS MŰVÉSZETEK

A XXI. kongresszus határozatának szellemében a mozgalom jelentős feladatokat vállalt magára a szocialista tartalmú, a munkásmozgalom és a mai munkásélet talaján született művészeti alkotások megismertetésében és terjesztésében. A szakszervezetek sajátos eszközeikkel befolyást gyakoroltak az alkotóműhelyekre és az előadóművészetre.

A színházi kultúra terjesztéséhez, a munkások színházi élményeinek gyarapításához a szakszervezetek változatlanul az üzemi, vállalati szakszervezeti közönségszervezői hálózat útján járulnak hozzá. Az ország mintegy 3 ezer szakszervezeti közönségszervezőjének köszönhető, hogy a forgalomba kerülő színházjegyeknek csaknem 50 százalékát a munkahelyeken veszik át.

A felszabadulásunk 25. évfordulója tiszteletére meghirdetett szimfonikus zenekari pályázat eredményeképpen 1970-ben hat mai zeneszerző egy-egy művével bővült a zenekari együttesek műsora.

A szakszervezetek jelentős eredményeket értek el a képzőművészetek pártolása, támogatása terén. Számos képzőművész kötődik üzemekhez, vállalatokhoz, művelődési intézményekhez, szakszervezeti szervekhez. A szakszervezeti szervek olyan művészeti díjakat alapítottak, amelyek a tehetséges fiatal képzőművészeknek jobb szakmai és társadalmi megbecsülést teremtenek. Felszabadulásunk 25. évfordulójára országos képzőművészeti pályázatot hirdettünk. A legjobb művekből reprezentatív kiállítást rendeztünk.

A szakszervezeti mozgalom az irodalmi nevelést a szakszervezeti nevelőmunka fontos összetevőjének tartja.

A két kongresszus közötti időszakban fokozott részt vállaltunk az irodalom klasszikus és mai értékeinek megismertetésében és közvetítésében. E vonatkozásban nagy jelentőségű a szakszervezeti könyvtárak és az üzemi könyvterjesztés, továbbá az irodalmi klubok és körök tevékenysége, az írók és az olvasók mozgalmunk által ösztönzött közvetlen kapcsolatainak erősödése is.

Fejlődött — bár még korántsem kielégítő mértékben — a szakszervezetek befolyásoló tevékenysége az irodalmi élet alakulására és a szocialista eszmeiségű művek megszületésének segítésére.

E cél szolgálatában veszünk részt az Olvasó népért mozgalomban és fejlesztettük a SZOT művészeti díjainak rendszerét. A díjakkal a mai témájú, szocialista elkötelezettségű irodalmi, művészeti áramlatok társadalmi rangját és megbecsülését erősítjük.

A munkásemberek, a kétkezi dolgozók mai életének művészi ábrázolásával — kétségtelen eredmények mellett — adós még a mai irodalom. A munkásélet ábrázolása nem egyszerűen tematikai vagy mennyiségi kérdés, hanem a munkásfelfogás színvonalas és korszerű irodalmi megjelenítése. Ezt sürgetjük és kérjük íróinktól.

ISMERETTERJESZTŐ MUNKA

A szakszervezeti ismeretterjesztés hatóköre növekedett. A rendezvények és látogatóik száma emelkedett. 1968-ban 40 306 rendezvényen 1 819 920 fő, 1970-ben 50 398 rendezvényen 2 262 400 fő vett részt, többségük a fizikai dolgozók, a szocialista brigádok tagjainak köréből. Növekedett az érdeklődés a munkahelyi vezetők és a műszakiak körében. Ez összefügg azzal a kedvező változással, hogy az üzemek a korábbi évek gyakorlatához képest anyagilag is nagyobb mértékben támogatják a termelési érdekeket is elősegítő ismeretterjesztő munkát. Tudatosabbá vált a helyi igényekkel számoló ismeretterjesztő programok tervezése. Nevelési célok és közművelődési megfontolások is egyre határozottabban érvényesülnek az ismeretterjesztés gazdagodó és korszerűsödő formáiban.

A szocialista hazához fűződő gondolat- és érzésvilág erősítését különösen jól szolgálta a felszabadulás évfordulójához kapcsolódó, megújuló honismereti mozgalom. Jelentős mérvű a műszaki-technikai ismeretterjesztés eredménye. Az ismeretterjesztés egyre több helyen tölti be az alsóbb szintű vezetőképzés funkcióját. Ennek kapcsán növekszik az érdeklődés a vezetéselméleti, szociológiai témák iránt. Sokat fejlődött a szakköri mozgalom.

Az elmúlt években a szakszervezetek új törekvése volt, hogy a művelődési intézményekben olyan technikailag is jól felszerelt egységeket hozzanak létre, amelyek adottságaiknál fogva hozzájárulhatnak az ismeretszerzési folyamat hatékonyságának növeléséhez. A beszámolási időszakban mintegy 60 intézményünket láttuk el a korszerű népművelés technikai eszközeivel. Az ismeretterjesztő munka javítására létrehoztuk az üzemi oktatási-ismeretterjesztési tanácsokat. Munkájuk azonban még nem elég hatékony.

A munkásosztály és a dolgozók kulturális ellátottsága, bár lassú mértékben, de fejlődött. A fejlődést jelzik a művelődés egyre korszerűbb és széles körben igénybe vehető eszközei, több modernebb művelődési ház, az érdeklődésnek egyre jobban megfelelő tevékenységi formák kialakítása, meghonosodása.

Mégis a szakszervezetek tapasztalatai szerint a dolgozók, különösen az ipari központokban, peremkerületekben lakó, illetve dolgozó munkások kulturális ellátottsága még mindig elmarad a társadalmi igényektől. A kulturális ellátottság fejlődése e területen nincs összhangban a munkásosztály körében végzendő kulturális nevelő munka követelményeivel. A gazdaságirányítás korszerűsített rendszere a művelődésügyet is befolyásolta. Több vonatkozásban kedvezőbb lehetőségeket teremtett — elsősorban helyileg — a kulturális élet fejlesztéséhez, ugyanakkor felszínre hozott számos ellentmondást is. Így sok esetben a kereskedelmi és szolgáltató vállalatok, a nagyobb haszon elérése érdekében nem veszik figyelembe a művelődéspolitikai szempontokat és fontos kulturális szolgáltatásokat is árucikként kezelnek. Az esetenként nem nagy összegű áremelések összességükben jelentős tételt jelentenek a munkáscsaládok költségvetésében, s így kedvezőtlenül befolyásolják a kulturális ellátottságot. A közüzemi díjakat érintő árváltozások jelentősen növelték a művelődésügyi intézmények igazgatási költségeit s így ezek az intézmények sokszor kultúrpolitikai célkitűzéseik rovására voltak kénytelenek engedményeket tenni, hogy bevételeiket növeljék.

A kedvezőtlen jelenségek ellenére a szakszervezeteknek sikerült a kulturális ellátottságot azonos színvonalon tartani, sőt egyes helyeken fejlődést is elérni. Előrehaladás tapasztalható ott, ahol a vállalatok saját erejükből fokozni tudták hozzájárulásaikat az ellátás gondjainak enyhítésére. Sajnos azonban a vállalatok többségénél még mindig az a helyzet, hogy a kulturális élet alapvető feltételeivel sem rendelkeznek. A legutóbbi időkben az állami hozzájárulás valamelyest nőtt.

A szakszervezeti művelődési intézményhálózat mintegy 300 egységből áll. Mintegy 2,5 ezer üzemi klub, kultúrterem is működik. A szakszervezetek kezelésében levő művelődési intézmények hálózata a beszámolási időszakban akcióképesebb lett. A hagyományos népművelési munka mellett egyre jobban teret kap az öntevékenység és a szakszervezeti kulturális intézmények egyben a tár-

sasélet színterei is. A klubszerű foglalkozások száma nőtt és jobban megfelelnek a dolgozók művelődési, szórakozási igényeinek. Az intézményeket fenntartó és működtető szakszervezeti szervek nagy erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy intézményeiket korszerűsítsék, alkalmasabbá tegyék a fokozódó művelődési feladatok ellátására.

AZ AGITÁCIÓS, PROPAGANDA- ÉS KULTURÁLIS MUNKA IRÁNYÍTÁSA

A szakszervezeti vezető szervek állásfoglalásai alapján újjászerveződött és megerősödött a szakszervezetek kulturális, agitációs és propagandahálózata. Kellő politikai, szakmai felkészültséggel, mozgalmi tapasztalatokkal rendelkező káderek kerültek e munkaterületre. Kedvezőbben alakul a fiatalabb és tapasztaltabb funkcionáriusok aránya. Némileg javultak a munka személyi feltételei a szakszervezeti bizottságoknál, az alapszervezetekben is.

A két kongresszus közötti időszakban a szakszervezeti választások során több figyelmet kapott, de megközelítőleg sem a kívánt mértékben, a társadalmi munkás kulturális, agitációs, propagandafelelősök kiválasztása. Főként a nagyüzemekben felkészültebb, rátermettebb vezetőket választottak. Mozgalmi, politikai tömegmunkában jártas aktivistákat küldtek e munkaterületre dolgozni. Az alapszervi kulturális, agitációs, propagandahálózat fejlesztése egészében mégis elmarad a követelmények és a lehetőségek mögött. A legnagyobb gondot a gyakori személycserék okozzák.

A szakszervezetek nagy súlyt helyeztek a kulturális nevelő munkában fontos szerepet betöltő művelődési otthonokban és könyvtárakban dolgozó függetlenített vagy tiszteletdíjas munkatársak szakmai képzésére, politikai iskoláztatására. Tehetséges munkásfiatalok, egyetemet, főiskolát végzett fiatal szakemberek egyre nagyobb számban kerültek ezekbe az intézményekbe. Javult anyagi megbecsülésük is.

A szakszervezetek nevelő munkájában nélkülözhetetlen segítőtársak azok a társadalmi munkások, akik a kulturális, agitációs és propagandabizottságokban, propagandistaként, művészeti csoportokban, szakkörökben, klubokban, könyvtárakban, az otthonok társadalmi vezetőségeiben tevékenykednek. A szakszervezeti nevelőmunka továbbfejlesztése felelősségteljes társadalmi munkájuk nélkül elképzelhetetlen. Támogatásuk társadalmi, erkölcsi és anyagi megbecsülésük azonban ma még általában nem kielégítő.

A két kongresszus közötti időszakban fejlődött a szakszervezetek önálló, sajátos testnevelési és sporttevékenysége. Jelenleg 1613 sportegyesület 5651 szakosztálya működik. A különböző szakosztályokban 176 547 sportoló vesz részt. A rendszeresen, illetve alkalomszerűen sportoló dolgozók száma kb. 400 ezer.

A sportmunkában tevékenykedő társadalmi tisztségviselők és aktivisták száma meghaladja a 35 ezret.

A szakszervezetek sporttevékenységük kibontakoztatása érdekében számos kezdeményező lépést tettek a tömegsport, valamint a verseny- és élsport támogatására, az utánpótlás javítására, a sportvezetők képzésére, a társadalmi munka szélesítésére és a feltételek fejlesztésére. A nemzetközi sportkapcsolatok mind a szocialista országok szakszervezeteivel, mind a nyugati országok munkás sportszövetségeivel jól szolgálták a szakszervezetek mozgalmi célkitűzéseit, a népek közötti barátság elmélyítését.

A beszámolási időszakban a szakszervezetek a tömegsport fejlesztése terén előrehaladtak. A tömegek sportfoglalkozásának formái és módszerei szélesedtek. Számos új testnevelési, testedzési forma jött létre. Jelentős mértékben hozzájárultak a szakszervezetek a sportegyesületek támogatásához. A szakszervezeti tagdíjrészesedésből származó sporttámogatás több mint 5 százalékkal emelkedett. A szakszervezetek önállóan finanszíroztak sportakciókat és káderképzést is. Jelentősnek mondható a vállalatok részesedési alapjából biztosított sporttámogatás, amelynek mértéke 1968-ban több mint 13 százalékkal emelkedett. A szakszervezetek átvették a munkahelyi testnevelésnek — az egészségügy, így a munkavédelem egyik jelentős eszközének — irányítását. 1969-ben már 124 üzemben mintegy 25 000 résztvevővel folyt munkahelyi testnevelés. Ennek fejlesztése és szélesítése a következő évek feladata.

Erősödött az együttműködés a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsával. A szakszervezetek részt vállaltak egész sportéletünket, sportpolitikánkat befolyásoló több fontos határozat, rendelet kidolgozásában. Így a többi között a versenysport irányelveinek kialakításában, a központi sportalapok szétosztásában, a sportolók munkaidő-kedvezményét szabályozó rendelet kimunkálásában, az edzői munka feltételeinek megállapításáról szóló állásfoglalás kialakításában. Az együttműködés fejlődése kifejezésre jutott abban is, hogy számos esetben közös tanácskozásokon, együttes testületi üléseken került sor a feladatok kialakítására és összehangolására. Az együttműködésnek ez a módja alkalmas az egységesebb központi, valamint az ennek megfelelő területi, helyi

sportpolitika kialakítására, végrehajtására, a társadalmi összefogás gyakorlati megvalósítására.

A beszámolási időszak tapasztalatai alapján megállapítható, hogy jó folyamat indult el a szakszervezeti sportmozgalom önálló arculatú sporttevékenységének kialakítása terén, az illetékes állami szervekkel való együttműködés útján.

IV

A SZAKSZERVEZETEK NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGE

A magyar szakszervezetek a proletár internacionalizmus elveihez híven cselekvő részesei az antiimperialista harcnak, aktív támogatói és segítői a társadalmi haladásért, a függetlenségért folyó küzdelemnek. A XXI. kongresszus határozatának szellemében végzett nemzetközi tevékenységünket is ennek megfelelően folytattuk. Arra törekedtünk, hogy nemzetközi kapcsolataink fejlesztésével a dolgozók, a szakszervezetek nemzetközi összefogását erősítsük a világ dolgozói, a béke és a haladás javára.

TEVÉKENYSÉGÜNK A SZAKSZERVEZETI VILÁGSZÖVETSÉGBEN ÉS A NEMZETKÖZI SZERVEZETEKBEN

A Szakszervezeti Világszövetség fennállásának negyedszázados évfordulóját 1970-ben ünnepeltük. Ezt a jelentős eseményt előzte meg a VII. szakszervezeti világkongresszus, amely a negyedszázad mérlegét is megvonta. A VII. világkongresszus méltó volt a jubileumhoz, mivel hozzáigazította a Szakszervezeti Világszövetség alapjában véve helytálló, ma is korszerű programját a jelen konkrét követelményeihez.

A magyar szakszervezetek nagy felelősséggel, konstruktív javaslatokkal és tettekkel járultak hozzá az SZVSZ egységének erősítéséhez, a nehézségek leküzdéséhez, a világszervezet fejlődéséhez és új sikereihez.

Rendszeresen részt vettünk az SZVSZ Főtanácsának, Végrehajtó Irodájának, a szakmai szövetségek vezető szerveinek munkájában. Javaslatainkkal, állásfoglalásainkkal segítettük a közösen meghatározott feladatok megvalósítását.

A XXI. kongresszus óta eltelt időszakban fokozódott az SZVSZ tevékenysége, aktivitása. A VI. szakszervezeti világkongresszus ha-

tározatainak megfelelően, tagszervezeteivel együtt határozott lépéseket tett a nemzetközi szakszervezeti egység megteremtésére. Ez a folyamat az 1968-as csehszlovákiai események után törést szenvedett. A magyar szakszervezetek is kezdeményezték két- és többoldalú konzultatív tanácskozások összehívását, az SZVSZ titkárságának bevonásával a nehézségek megoldására. Ennek eredményeképpen az 1968-as Főtanács-ülésre az egység ismét megszilárdult.

A magyar szakszervezeteknek az a megtisztelő és felelősségteljes feladat jutott, hogy 1969-ben Budapesten megrendezzék a VII. szakszervezeti világkongresszust. Lehetőségeinkhez képest mindent megtettünk a világkongresszus sikeréért. Tevékenyen közreműködtünk a világkongresszus különböző bizottságainak munkájában, a dokumentumok kidolgozásában. Az egységet, az SZVSZ szakszervezeti jellegének erősítését szolgáló több javaslatunkat fogadtak el.

A világkongresszus óta eltelt időszak igazolta az ott elfogadott irányvonal, a kongresszuson meghatározott feladatok helyességét. Jelentősen megnőtt az SZVSZ és szakmai szövetségeinek kezdeményező készsége, aktivitása. Az SZVSZ Végrehajtó Iroda khartúmi és ulánbátori ülésén, valamint a moszkvai Főtanács-ülésen a magyar szakszervezetek képviselői tevékenyen közreműködtek a helyzet elemzésében, a konkrét tennivalók kidolgozásában. Az SZVSZ vezető szerveinek ülései is igazolták a VII. szakszervezeti világkongresszus irányvonalának és értékelésének helyességét, azt, hogy új, kedvező helyzet van kialakulóban a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban. Reális lehetőségei vannak az akcióegység megteremtésének a különböző nemzetközi szakszervezeti szövetségekhez tartozó tagszervezetek között.

A magyar szakszervezetek sokoldalú, erkölcsi, politikai és anyagi szolidaritással segítették a függetlenségükért harcoló népek, elsősorban a hős vietnami nép és az arab népek igazságos harcát. A szervezett dolgozók százezrei fejezték ki szolidaritásukat harcoló munkástestvéreikkel, s emelték fel szavukat az elnyomás, a gyarmati kizsákmányolás ellen.

Részt vettünk a Párizsban összehívott vietnami szolidaritási mozgalomban és a kairói arab szolidaritási világkonferencián. Az elsők között ítéltük el az izraeli agressziót és nyújtottunk anyagi segítséget az agresszió áldozatainak.

Az erkölcsi szolidaritás mellett a magyar szervezett dolgozók 45 millió forint értékű anyagi támogatásban részesítették a vietnami, az afrikai, az arab és latin-amerikai szakszervezeteket és az imperializmus ellen harcoló munkástestvéreinket. A vietnami nép megsegítésére gyógyszert, élelmiszert, közlekedési eszközöket küldtünk. Az elmúlt évek során 131 fő részére biztosítottunk üdülést és orvo-

si kezelést (köztük 70 vietnami, 21 súlyos sebesült dominikai, 5 angolai szabadságharcosnak). Több mint 100 afrikai, latin-amerikai fiatalnak biztosítottunk szakmai és egyetemi ösztöndíjat. Segítettük a perui, a szicíliai és a jugoszláviai természeti katasztrófák áldozatait.

A magyar szakszervezetek támogatják az SZVSZ kezdeményezéseit, közeli és távlati munkaprogramjának megvalósítását. Részt vesznek a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységének helyreállítását szolgáló minden akcióban. Részt vettünk az SZVSZ és az Össz-Afrikai Szakszervezeti Szövetség által szervezett nemzetközi konferencián Conakryban, az analfabétizmus felszámolása érdekében szervezett szakszervezeti világkonferencián Nicosiában, a dolgozó ifjúság problémáival foglalkozó szakszervezeti konferencián Várnában.

Gyümölcsöző, jó kapcsolat alakult ki az SZVSZ titkársága és a SZOT között. Meghívásunkra SZVSZ titkársági szintű delegáció tanulmányozta a magyar szakszervezetek tevékenységét.

A magyar szakszervezetek aktívan részt vesznek az SZVSZ nemzetközi szakmai szövetségeinek munkájában. Képviselőink a szakmai szövetségek vezető szerveiben hozzájárultak ahhoz, hogy a nemzetközi szakmai szövetségek önállóbban, eredményesebben tevékenykedjenek dolgozóik érdekében.

Az elmúlt 4 év során Budapesten tartotta adminisztratív bizottsági, titkársági üléseit a mezőgazdasági, a bányaipari és vegyipari nemzetközi szövetség. Hazánkban rendezték meg a vegyipari, a közalkalmazott, a vasas nemzetközi szövetségek konferenciáit. Számos találkozót, szemináriumot is szerveztünk a különböző iparágak dolgozói sajátos problémáinak megoldására (munkavédelmi, egészségügyi szakmai képzést stb.).

A beszámolási időszakban tovább erősödtek kapcsolataink a különböző földrészek regionális szakszervezeti szerveivel.

A SZOT elnökségének meghívására fogadtuk az Össz-Afrikai Szakszervezeti Szövetség, az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége, a Latin-amerikai Dolgozók Szakszervezeti Egységének Állandó Kongresszusa és a Keresztény Szakszervezetek Latin-amerikai Szövetségének küldötteit. Vezetőszintű SZOT-küldöttségek tettek látogatást az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége és a Latin-amerikai Dolgozók Szakszervezeti Egységének Állandó Kongresszusa vezetőinél. A tárgyalások során számos kérdésben teljes nézetazonosság alakult ki a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban felmerült kérdések megítélésénél.

A magyar szakszervezetek képviselői rendszeresen és aktívan részt vesznek a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet évi konferenciáin.

Munkásküldötteink az elmúlt 4 évben felszólalásaikkal, a többi szocialista ország és az SZVSZ-tagszervezetek küldötteivel együttműködve arra törekedtek, hogy az NMSZ-ben a dolgozók számára fontos kérdéseket tűzzenek napirendre, pozitív döntéseket hozzanak, haladó tartalmú egyezményeket és ajánlásokat fogadjanak el. Arra törekedtünk, hogy az SZVSZ-hez tartozó szervezetek képviselőit beválasszák a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet vezető testületeibe. A bányászszakszervezet képviselői első ízben vettek részt a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet szénbányászati bizottságainak ülésén, ahol hasznos együttműködés alakult ki az SZSZNSZ-hez tartozó számos szervezet képviselőivel az iparágat érintő legfontosabb kérdésekben.

Tervszerűen fejlődött tevékenységünk a Nemzetközi Társadalombiztosítási Szövetségben (IVSS). Részt vettünk a szövetség XVI. Leningrádban, XVII. Kölnben rendezett közgyűlésén, továbbá az állandó szakbizottságok ülésein. 1970. tavaszán az IVSS felkérésére Budapesten rendezték meg a Nemzetközi Társadalombiztosítási Szövetség első európai, regionális jellegű nemzetközi konferenciáját. Ez magyar kezdeményezésre az európai mezőgazdasági népesség társadalombiztosítási helyzetéről tanácskozott. A konferencián 19 ország küldöttei vettek részt.

KAPCSOLATAINK A SZOCIALISTA ORSZÁGOK SZAKSZERVEZETEIVEL

A szocialista országok szakszervezeteinek együttműködése mind a szocializmus építésének sikere, mind a nemzetközi szakszervezeti mozgalom egységének erősítése szempontjából meghatározó jelentőségű. A magyar szakszervezetek ezért céltudatosan törekedtek az együttműködés továbbfejlesztésére, mindenekelőtt a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal, amelyekkel zavartalanok kapcsolataink. Azokkal pedig, amelyekkel megfelelő együttműködés nem jött létre, a kapcsolatok fejlesztésén munkálkodunk. A szocialista országok szakszervezeteinek kölcsönös kezdeményezései révén elért eredmények jelentős mértékben hozzájárultak a Szakszervezeti Világszövetség tevékenységének a fejlesztéséhez is.

A szocialista országok szakszervezetei iránt támasztott követelmények, az a felelős szerep, amelyet a szakszervezetek a társadalmi és politikai életben, a szocializmus építése során betöltenek, fokozottan kötelezi őket arra, hogy hasznosítsák egymás tapasztalatait, egyesítsék erőiket. Erre intenek bennünket azok a problémák, konfliktusok is, amelyek egyes szocialista országokban jelentkeztek. Erre kötelez bennünket a harcoló vietnami, koreai, kubai és más népek iránti szolidaritás is.

A magyar szakszervezeteknek a szocialista országok 225 szakszervezetével van testvéri kapcsolatuk. A kínai és albán szakszervezetekkel továbbra sem sikerült kapcsolatot létesíteni.

A XXI. kongresszus óta eltelt időszakban csaknem 400 vezető szintű és tanulmányi küldöttség cseréje valósult meg, és számos konzultatív megbeszélésen, kulturális és sporttalálkozón vettünk részt.

Együttműködésünket a szakszervezeti munka újabb területeire terjesztettük ki. Kapcsolataink tartalmasabbá váltak, hatékonyabban segítették céljaink megvalósítását.

Az európai szocialista országok szakszervezeti vezetői rendszeres találkozóinak napirendjén — a tapasztalat és véleménycserék keretében — olyan kérdések szerepeltek, mint a szakszervezetek megnövekedett felelőssége a szocializmus építésében; a szakszervezetek feladata a nemzeti jövedelem termelésében és felosztásában, az életszínvonal növelésében; a dolgozók fokozottabb bevonása a vezetésbe és az irányításba; a szakszervezetek felvilágosító, nevelő tevékenysége; nemzetközi munkája; valamint a szocialista építés jelenlegi szakaszának más fontos, időszerű szakszervezeti feladatai. A megbeszélések kölcsönösen elősegítették a helyes álláspontok kialakítását, az alapvető tennivalók meghatározását.

Az elmúlt években több ízben találkoztunk és megbeszéléseket folytattunk időszerű szakszervezeti kérdésekről a szovjet, a bolgár, a lengyel, az NDK-beli, a román, a jugoszláv szaktanácsok titkárságainak küldöttségeivel. Több alkalommal találkoztunk és tanácskoztunk a csehszlovák szakszervezeti vezetőkkel.

Más szocialista országokkal együtt erőfeszítéseket tettünk az európai szakszervezeti egység megteremtésére. Megbeszéléseket, konzultációkat kezdeményeztünk az összeurópai szakszervezeti konferencia mielőbbi összehívása érdekében.

Tovább erősödtek testvéri kapcsolataink a szovjet szakszervezetekkel. Szakszervezeteink együttműködése a munka különböző területein fokozódott, bővült. A rendszeres találkozók, vezető szintű és tanulmányi küldöttségek cseréje, konzultáció, értékes tapasztalatokkal gazdagították országaink szakszervezeti mozgalmát. A közös tevékenység, a szoros együttműködés elmélyítette a dolgozóinkat összekötő testvéri barátságot.

A szocialista országok iparági szakszervezetei között erősödött a sokoldalú véleménycsere és együttműködés. Egyre rendszeresebbé válnak az iparági szervezetek vezetőinek és egyes szakterületek felelőseinek tanácskozásai és tapasztalatcseréi. Az elmúlt években hazánkban is számos ilyen találkozóra került sor.

Hasonló munkamegbeszéléseket, tapasztalatcseréket rendeztek más szocialista országokban is. Rendszeressé váltak, eredményesnek bizonyultak 2—3 napos konzultációk konkrét kérdésekben. Nagy segítséget jelentett számunkra, hogy tanulmányoztuk a Szovjetunióban és más szocialista országokban a szakszervezetek szerepét a lakáselosztásban, hogy megismerhettük az NDK-beli és a lengyel tapasztalatokat az üzemi törzsgárdaszabályzat kidolgozásában. Ugyanilyen céllal hazánkban is jártak küldöttségek Csehszlovákiából, Lengyelországból és az NDK-ból.

Egymás tevékenységének alaposabb megismerésére előadókat küldtünk a Szovjetunióba, Bulgáriába, Csehszlovákiába, Jugoszláviába, illetve hívtunk meg ezen országokból.

A XXI. kongresszus óta a magyar szakszervezetek testvéri barátsága tovább mélyült az ázsiai szocialista országok szakszervezeteivel. Kölcsönös látogatásra, megbeszélésre került sor a Vietnami Demokratikus Köztársaság, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság és a Mongol Népköztársaság szakszervezeteinek vezetőivel.

A tőlünk földrajzilag szintén távol eső, az amerikai imperializmus közvetlen szomszédságában levő Kuba szakszervezeteivel a kölcsönös kezdeményezések eredményeként ismét aktívvá váltak kapcsolataink. Ez évben a kubai szakszervezetek meghívására SZOT-küldöttség járt Kubában.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a magyar szakszervezetek eredményesen munkálkodtak szorosabb és tartalmasabb együttműködés kiépítésére a szocialista országok szakszervezeteivel.

KAPCSOLATAINK A FEJLŐDŐ ORSZÁGOK SZAKSZERVEZETEIVEL

A magyar szakszervezetek az elmúlt 4 évben a meglevő kapcsolatok fejlesztésére és új kapcsolatok létesítésére törekedtek Afrika, Ázsia és Latin-Amerika független, valamint még gyarmati, félgyarmati elnyomás alatt álló országainak haladó szakszervezeteivel. Kapcsolatépítő munkánkban abból indultunk ki, hogy erősödött és fokozódott e térség népeinek, haladó szakszervezeteinek küzdelme az imperializmus, a régi és új gyarmatosítók ellen, a teljes politikai és gazdasági függetlenség kivívásáért, a demokratikus és szakszervezeti szabadságjogokért. Ebben a harcban internacionalista kötelességünknek tartottuk és tartjuk a sok problémával küzdő, de kevés tapasztalattal rendelkező szakszervezetek támogatását.

A magyar szakszervezetek a XXI. kongresszus óta nagymértékben bővítették kapcsolataikat az arab országok szakszervezeteivel. Az 1967. évi izraeli agresszió következményeinek felszámolására, a

társadalmi vívmányok megőrzésére és továbbfejlesztésére irányuló törekvés erőteljesen aktivizálta az arab dolgozók érdekvédelmi szervezeteit. Minőségi változást, új szakaszt nyitott hazai és nemzetközi tevékenységükben. Kibővült és megszilárdult a haladó arab országok frontja. Egész sor arab szakszervezeti központ újította meg vagy fejlesztette ugrásszerűen kapcsolatait szakszervezeteinkkel, és alakított ki hasznos együttműködést.

Kapcsolataink alapvető tartalmát a politikai, erkölcsi és anyagi szolidaritás határozta meg. Emellett mindinkább előtérbe került a tapasztalatok átadása és a káderképzésben nyújtott sokoldalú segítség is.

Különösen aktívvá és folyamatossá váltak kapcsolataink az Egyesült Arab Köztársaság, Szudán, Szíria, Dél-Jemen, Libanon, Jordánia, Irak szakszervezeteivel, valamint a Palesztin Munkásszövetséggel. 1971 januárjában első alkalommal vett részt magyar küldöttség az iraki szakszervezetek kongresszusán. A haladó erők líbiai hatalomátvétele után sikerült felvenni a kontaktust a fiatal líbiai szakszervezeti szövetséggel is. Az 1967-ben, majd pedig 1970 júniusában az EAK-ban, Szíriában és Jordániában járt vezető szintű SZOT-küldöttségek látogatásai a magyar—arab szakszervezeti kapcsolatok erősödésének fontos állomásai voltak. A kapcsolatok fejlesztésében nagy szerepet játszott a szakmai szervezetek tevékenysége.

A magyar szakszervezetek nagy figyelmet fordítottak a kapcsolatok fejlesztésére Latin-Amerika haladó szakszervezeteivel. A latin-amerikai kontinensen a függetlenségért, az észak-amerikai beavatkozás ellen, a demokratikus haladó rendszerek hatalomra jutásáért folytatott küzdelemben megnőtt a munkásosztály és szakszervezetei szerepe, megerősödött a haladó, nemzeti függetlenségi irányzat. A haladó latin-amerikai szakszervezetek mindinkább a munkáshatalom kivívásáért és megszilárdításáért vívott küzdelem tapasztalatai iránt érdeklődnek.

E kedvezőbbé vált helyzetben Peruval 1968-ban, Bolíviával 1969-ben, Panamával 1970-ben felvettük a hivatalos szakszervezeti kapcsolatokat. Uruguay, Costa-Rica, Venezuela és Columbia haladó szakszervezeteivel erősítettük korábbi együttműködésünket. Brazília szakszervezeteivel egyáltalán nem, a mexicói szakszervezetekkel pedig — a pedagógusszakszervezet kivételével — ismételt kezdeményezésünk ellenére sem sikerült kapcsolatot létesíteni.

A Chilei Dolgozók Egységközpontjával létrejött szoros kapcsolat már a Latin-Amerikában jelentkező új igényeket elégíti ki. Tíz chilei mezőgazdasági dolgozó eredményes tanulmányútja hazánk-

ban, szakelőadók küldése Chilébe hatékony segítség a chilei szakszervezeti mozgalomnak.

Afrika szakszervezeteivel kapcsolataink jelentősen fejlődtek. Egyes országokban (Ghana, Mali) az imperialisták szervezésével végrehajtott puccsok átmenetileg szétzilálták ezen országok fiatal szakszervezeteit és megzavarták a magyar szakszervezetekkel kialakult baráti együttműködést. Ugyanakkor az afrikai kontinens nagy részén — többek közt Tanzániában, Nigériában, a Kongói Népi Köztársaságban, Dahomeyben, Szomáliban és másutt — megerősödtek a haladó irányzatú szakszervezetek, szélesedtek velük a magyar szakszervezetek kapcsolatai. Az elmúlt 4 évben vezető szintű küldöttségcserékre került sor Guinea, Nigéria, Dahomey, Felső-Volta, a Kongói Népi Köztársaság, Tanzánia, Sierra-Leone és Szenegál szakszervezeteivel.

Ázsiában kapcsolataink egy sor területen alig fejlődtek, vagy visszaestek. Ennek oka az, hogy az imperialisták irtóháborút folytatnak az indokínai népek ellen és összeesküvéssel, bábrendszerek uralmon tartásával elszigetelték Ázsia és Óceánia számos országát a szocialista országoktól. Az 1965-ben Indonéziában végrehajtott katonai puccs és tömegmészárlás során illegalitásba szorították a térség legnagyobb haladó szakszervezeti szövetségét, a SOBSI-t, amellyel a magyar szakszervezetek testvéri kapcsolatban álltak. Ez visszavetette e térség haladó szakszervezeti mozgalmát.

Kapcsolataink viszont tovább fejlődtek és erősödtek India legnagyobb haladó központjával, az Össz-Indiai Szakszervezeti Szövetséggel (AITUC). A ceyloni szakszervezetekkel 1970 tavaszán a haladó erők győzelme következményeként újból aktívvá váltak kapcsolataink.

Új, fontos, hivatalos kapcsolatot eredményezett a közlekedési szakszervezet küldöttségének malaysiai látogatása.

KAPCSOLATAINK ALAKULÁSA A FEJLETT TŐKÉSORSZÁGOK SZAKSZERVEZETEIVEL

A XXI. kongresszus óta tovább szélesedtek kapcsolataink a fejlett tőkésországok szakszervezeteivel, különösen Európában. A fejlődés nem volt egyenes vonalú, mert 1968-ban visszaesés, 1970-ben viszont ismét fellendülés mutatkozott.

Kapcsolataink szélesedését, fejlődését elősegítette az SZVSZ és a szocialista országok következetes egységpolitikája, a fejlett tőkésországok belső ellentmondásainak kiéleződése, a monopoltőkével szemben álló és imperialistaellenes erők harcának fokozódása. Ennek következtében a szélsőséges reakciós, reformista szakszervezeti

irányzatok gyengültek, és a vezetők körében is mindinkább előtérbe került a reálisabb szemlélet. Ily módon, különösen az európai kapitalista országokban, a szakszervezeti akcióegység megvalósításának kedvezőbb lehetőségei jöttek létre.

A magyar szakszervezetek a proletár internacionalista szolidaritás szellemében, elvi alapon együttműködésre törekedtek a fejlett tőkésországokban tevékenykedő szakszervezetekkel, mindenekelőtt a Szakszervezeti Világszövetséghez tartozó testvéri francia CGT-vel és az olasz CGIL-lel.

A francia CGT-vel együttműködésünk magasabb szintre emelkedett. A korunk követelményeinek megfelelő szakszervezeti mozgalom kialakításában szerzett tapasztalatok kölcsönös tanulmányozását állítottuk előtérbe. Ezért elsősorban tanulmányi küldöttségek cseréjére törekedtünk a mindkét szervezet által időszerűnek tartott, meghatározott témákban és kérdésekben. A SZOT és a CGT titkárságának 1970. évi találkozóján született megállapodások elősegítik a szorosabb együttműködést és a nemzetközi szakszervezeti mozgalomban a hatékonyabb fellépést. Más francia szakszervezetekkel is igyekszünk felvenni a kapcsolatokat.

Kapcsolataink az olasz CGIL-lel minden szinten szélesedtek, tartalmasabbá váltak és formáikban is módosultak az olasz szakszervezeti mozgalomban végbement változásoknak megfelelően. Egyezményben rögzítettük a testvéri kapcsolatok továbbfejlesztésének módszereit és teendőinket. Figyelemmel kísértük az olasz szakszervezeti mozgalom egységesítésére irányuló törekvéseket. A CGIL-lel és szakmai szervezeteivel állandóan fejlődnek munkakapcsolataink. Konzultációk, dokumentációk cseréje és sokoldalú politikai szolidaritás jellemzi együttműködésünket. Ugyanakkor az SZSZNSZ-hez tartozó olasz CISL-lel és UIL-lal is — elsősorban szakmai szinten — kezdeményeztük a kapcsolatok megteremtését. (Építők, textilesek, KPVDSZ, HVDSZ, SZBT, szmt stb.).

A ciprusi PEO-val együttműködésünk erősödött, tartalmasabb lett és szakmai szinten is tovább szélesedett.

Az SZSZNSZ-hez tartozó szervezetekkel kapcsolataink — bár nem egyenletesen — az elmúlt 4 évben fejlődtek. Ez összefügg az amerikai AFL—CIO vezetői és támogatóik szélsőséges, kommunistaellenes álláspontjának fokozódó elszigetelődésével.

A magyar szakszervezeteknek az együttműködés lehetőségeinek megtalálására irányuló törekvései találhatók a nyugatnémet DGB-nek a kapcsolatok normalizálására tett lépéseivel. Így 1970-ben létrejött a hivatalos kapcsolat a SZOT és a DGB között. A magyar—NSZK szakszervezeti kapcsolatok felvételeivel az volt a célunk, hogy e területen is segítsük a nemzetközi munkásosztály har-

cát a haladásért, a békéért, és hozzájáruljunk az európai szakszervezetek találkozójának előkészítéséhez. A vasas, a közalkalmazott, az ÉDOSZ, a vegyész, a HVDSZ, az orvos-egészségügyi és más szakszervezetek munkája készítette elő az országos központok párbeszédét és a hivatalos kapcsolatok felvételét.

Az Osztrák Szakszervezeti Szövetséggel (ÖGB) nem egyenletesen fejlődtek kapcsolataink. Átmeneti szünet után 1970-re a kontaktus, osztrák kezdeményezésre, ismét létrejött, és legfelsőbb szinten — az ÖGB és a SZOT között — ezúttal konkrét munkakapcsolat létesült. Az Osztrák Egységfrakcióval testvéri együttműködésünk a két kongresszus közötti időszakban tovább fejlődött. Az Osztrák Munkáskamarával és a Társadalombiztosítási Intézetek Szövetségével küldöttségcserékre került sor.

A Finn Szakszervezeti Szövetséggel (SAK) baráti együttműködésünk erősödött. A SAK-ra az elmúlt években is mindig úgy számíthattunk, mint a nemzetközi szakszervezeti mozgalom haladó erőinek és kezdeményezéseinek támogatójára. Ezt bizonyította az európai béke és biztonság kérdésében, valamint az európai szakszervezetek találkozójával kapcsolatos állásfoglalása és tevékenysége.

A skandináv országokban is kedvező folyamatok jelei mutatkoznak. A Dán, a Norvég és a Svéd Szakszervezeti Szövetség engedett a szocialista országokkal szemben tanúsított merev elzárkózottságából. Bár még óvatosan, de ma már hajlandónak mutatkoznak a kontaktus megteremtésére. A dán LO-val hivatalos kapcsolatot létesítettünk. Megállapodás született egymás munkájának megismerésére, további delegációcserére. A norvég és a svéd szakszervezetekkel a hivatalos kapcsolatok felvétele folyamatban van.

A brit TUC 18 tagszervezetével 1967-ig tartalmas szakmai kapcsolatok jöttek létre. 1968-ban ezek többségét brit részről felfüggesztették, de 1970-re a kapcsolatok egy része ismét helyreállt és a brit TUC vezetésében is bizonyos készség mutatkozott eszmecserére a magyar szakszervezetek vezetőivel.

Kapcsolataink a skót szakszervezetekkel szakmai és SZOT-szinten egyaránt barátiak.

Az Ír Köztársaság szakszervezeti központjával 1970-ben felvettük a hivatalos kapcsolatokat. E kapcsolatunkat a közlekedési szakszervezet alapozta meg.

Továbbra is keressük az együttműködés, a szolidaritás lehetőségét a spanyol munkásbizottságokkal, a nehéz helyzetben küzdő osztályharcos, szakszervezeti irányzattal.

A Pedagógusok Szakszervezete és az ÉDOSZ érintkezésbe lépett a török szakszervezetekkel, és megtette az első lépést a magyar—török szakszervezeti kapcsolatok felvételére.

A görög haladó szakszervezeti mozgalommal 1967-ig fejlődtek és szélesedtek a szakszervezetek és a SZOT kapcsolatai. A katonai hatalomátvétel óta az emigrációban tevékenykedő szakszervezetekkel van kapcsolatunk.

Ázsiában a japán SOHYO-val és tagszervezeteivel erősödött és fejlődött a magyar szakszervezetek baráti együttműködése. Az építők, a vasas, az ÉDOSZ, a postás, a pedagógus, a nyomdász, a közlekedési szakszervezet és más szakmák élő kapcsolatai a nagy távolság ellenére lehetővé tették, hogy együttesen fellépjünk az atomháború veszélye és az USA indokínai agressziója ellen.

1970-ben a Postások Szakszervezetének küldöttsége Ausztráliába látogatott, és kontaktust teremtett az Ausztrál Szakszervezetek Kongresszusának vezetőivel.

NEMZETKÖZI PROPAGANDAMUNKA

A magyar szakszervezetek nemzetközi kapcsolataik segítségével állandó és erősödő kontaktust tartanak a világ különböző részein élő osztálytestvéreikkel, a nemzetközi szakszervezeti mozgalommal. E szélesedő kapcsolatok lehetőséget adtak a magyar szervezett dolgozók tájékoztatására a szakszervezeti világmozgalom eseményeiről, az egységért folyó küzdelem előrehaladásáról, a szervezett munkások nagy megmozdulásairól és harcairól. A szakszervezetek kulturális intézményei, továbbá a Népszava, a Munka, a szakmák lapjai és más kiadványok útján, valamint a külföldön járt magyar küldöttségek tapasztalatairól tartott előadásokon, és a hazánkba látogatók tájékoztatásaiból a magyar dolgozók, aktivisták széles köre szerzett ismereteket a szakszervezeti világmozgalom időszerű kérdéseiről. Rendszeresen megjelenő kiadványokban is sokrétű tájékoztatást adtak a magyar szakszervezetek vezetői. Mindez biztosította a magyar dolgozók nemzetközi tájékozottságát, erősítette a munkásszolidaritást.

A szakszervezetek széles körű levelezése, a kiadványok cseréje, tanulmányok és értékelések kölcsönös megküldése, a hat nyelven megjelenő Magyar Szakszervezeti Szemle és más kiadványaink, mint például a 200 kérdés 200 felelet több nyelvű második kiadása, valamint a hazánkba látogató küldöttségek, munkáscsoportok személyes tapasztalatai biztosították, hogy külföldi osztálytestvéreink hazánkról, a szocialista építőmunkáról és a magyar szakszervezetek tevékenységéről a valóságnak megfelelő ismereteket szerezhessenek.

V

A SZERVEZETI ÉLET ALAKULÁSA ÉS A VEZETŐ, IRÁNYÍTÓ MUNKA

A XXI. kongresszus az alábbi fő szervezeti és irányítási feladatokat szabta meg: a munkamegosztás továbbfejlesztését minden szinten; a SZOT vezető szervei, a kv-k, az szmt-k, az SZBT és a szakszervezetek középszerveinek összehangoltabb tevékenységét a határozatok végrehajtásában; az alapszervezetek operatív irányításának erősítését; a tagság érdekeinek következetesebb képviseletét; az alapszervezeti munka lényeges javítását; a szakszervezeti demokrácia, a tömegkapcsolatok szélesítését; a SZOT és a kv-k irányító tevékenységének tartalmában és módszereiben minőségileg magasabb szintre történő emelését.

A szakszervezeti mozgalom előtt álló feladatok megoldásának folyamatában fejlődött, formálódott a szervezeti rendszer, a választott szervek és a tisztségviselők, vezető, irányító munkája. A gazdaságirányítás változásával létrejöttek a megfelelő szintű és hatáskörű szakszervezeti szervek.

A szakszervezetek megnövekedett szerepe, a nagyobb önállóság és jogkör új módszereket követelt. Vezető testületeink általában jól éltek a megnövekedett jogokkal. Szélesedett és erősödött az együttműködés az állami, gazdasági szervekkel. Szakszervezeti szerveink kezdeményezték, konstruktív javaslataikkal segítették a dolgozók érdekeit szolgáló állami döntések kialakítását és részt vettek azok megvalósításában.

SZERVEZETI FEJLŐDÉS

A szervezettség és a szervezeti rendszer fejlődése:

A XXI. kongresszus óta eltelt időszakban nőtt a szakszervezetek taglétszáma és a szervezettség is kedvezően alakult. A tagok száma több mint 400 ezer fővel emelkedett és 1970 végére elérte a 3 500 000 főt. A szervezettség 91,7 százalékról 92,3 százalékra nőtt. A szakszervezeti taglétszám — ellentétben a XX. kongresszus utáni időszakkal — főként vidéken nőtt, az ipartelepítési politika érvényesítésének következményeként.

A beszámolási időszakban erősödött a tagdíjfizetési fegyelem. A szakszervezeti tagság növekedésének természetes következményeként a választott testületek tagjainak száma is emelkedett; 1967-

ben 331 998, 1971-ben pedig 408 800 dolgozót választottak meg a különböző vezető szervekbe.

Növekedett a nők, a fiatalok aránya és száma az összdolgozók között. Az 1971. évi választásoknál a bizalmiak és az alapszervezeti vezető testületek tagjai között is növekedett a fizikai munkások, a nők és a fiatalok száma és aránya.

SZERVEZETI VÁLTOZÁSOK

A szakszervezetek szervezeti rendszere megfelel a XXI. kongresszus által jóváhagyott alapszabály követelményeinek. A szervezeti struktúrában a két kongresszus közötti időszak alatt változások történtek. A mozgalom szervezetileg is alkalmazkodott a gazdaságirányítási rendszer változásából és a tagság igényeiből fakadó követelményekhez.

Az alapszervezeteken belül tovább rendeződtek a szervezeti egységek. Az 1967-es évhez képest csökkent az alapszervezetek száma, lényegesen emelkedett viszont a műhely-, osztálybizottságoké és a szakszervezeti csoportoké. Olyan szervezeti egységek alakultak ki, amelyek az adott munkahelyen megfelelő feltételeket biztosítanak a szakszervezeti tagság összefogására, a szakszervezeti jogok és az érdekképviselet gyakorlására, a szakszervezeti demokrácia érvényesítésére. A szervezeti változások között a legjelentősebb az üzemi és vállalati szakszervezeti tanácsok létrehozása. A szakszervezeti tanácsok létrejötte a szervezeti élet további korszerűsítését eredményezte. Lehetővé vált, hogy a dolgozók nagyobb számban vegyenek részt a vállalat, üzem szakszervezeti életének felső szintű irányításában.

Néhány szakszervezet megszüntette megyei, budapesti bizottságát. Ezt az intézkedést azzal indokolták, hogy a nagyvállalatok kialakulása lehetővé tette az alapszervezetek és központi vezetőség közötti áttétel kiiktatását. E szervezeti változás indokoltsága további vizsgálatot igényel, mivel nem nyert megoldást a területeken levő alapszervezetek megfelelő irányítása, továbbá, hogy a vezető szervek folyamatosan és hatékonyan bekapcsolódjanak a területpolitikai feladatok megvalósításába.

A szervezeti változások közé tartozik, hogy a két kongresszus közötti időszakban a SZOT mellett, annak tagjaiból létrejöttek a különböző munkabizottságok. A szakszervezeteknél kialakultak a kulturális, agitációs és propagandaosztályok, a dolgozó nők és az

ifjúság helyzetével, valamint a sporttal foglalkozó apparátusok, bizottságok, szervezetek is.

A módosult szervezeti keretek elősegítették, hogy a szakszervezeti szervek minden szinten jobban megfelelhessenek a tagság elvárásainak.

A VEZETŐ ÉS IRÁNYÍTÓ TEVÉKENYSÉG FEJLŐDÉSE

A szakszervezeti szervek vezető, irányító munkájának továbbfejlesztéséhez rendkívül kedvező alapot teremtett az MSZMP PB 1966. május 10-i határozata. A szakszervezetek helyének, szerepének, a pártirányításnak, az önállóságnak és hatásköröknek a szocializmus építése jelenlegi időszakára történt helyes értelmezése és gyakorlata a szakszervezetek, valamint az állami és gazdasági szervek kapcsolatának tisztázása megteremtette a minőségileg magasabb szintű, hatékonyabb szakszervezeti munka kibontakoztatásának feltételeit. A főbb kérdésekben kialakult a munkamegosztás, a párt-, az állami, gazdasági szervek és a szakszervezetek között. Ezt az irányvonalat a párt X. kongresszusa is megerősítette. A párt szervezeteiben és a szakszervezeti szervekben is általánossá vált az a felismerés, hogy a szakszervezetek munkája jelentős alkotóeleme a szocialista demokráciának, a munkásosztály vezető szerepe érvényesülésének, azzal szoros kölcsönhatásban van.

A szakszervezetek vezető szervei e kedvező helyzetben formálták, alakították munkamódszereiket és határozottan, felelősséggel törekedtek munkájuk tartalmának javítására is.

A szakszervezeti vezető szervek hatásköre az új feltételekhez igazodott. A SZOT elnöksége határozatban szabályozta a szakszervezeti hatáskörök decentralizálását és útmutatókat adott ki az alkalmazás módjára. A központi vezetőségek elnökségei, az szmt-k és a vállalati, intézményi szakszervezeti szervek a saját és az általuk irányított egységek hatáskörét hasonlóképpen rendezték.

A hatáskörök időben és a szervezeti rendszer egészében megvalósított rendezésével kialakultak az önállóság feltételei a vezetés minden lépcsőjében. Egyértelműbb lett a szakszervezetek központi vezetőségeinek önállósága és felelőssége. A SZOT és a szakszervezetek közötti kapcsolatokban a SZOT elnöksége részéről sokkal inkább az elvi, politikai irányítás érvényesül. Megszűnőben vannak a párhuzamosságok, illetve az olyan részletes szabályozások, határozatok, amelyek korlátoznák a központi vezetőségek önálló, az ágazat helyzetét figyelembe vevő állásfoglalásainak kialakítását.

A központi vezetőségek intézkedéseikben és a szervezeti rend-

szer formálásában egyaránt alkalmazkodnak a sajátos szakmai viszonyokhoz, körülményekhez. Mindez új vonásokkal gazdagítja a szakszervezeti mozgalmat, formákban és módszerekben sokszínűbbé teszi, tartalmában pedig növeli az eredményességet. A szakszervezetek országos vezető szervei az ágazatot érintő kérdésekben az állami szervek önálló partnerei, felelősek minden kérdésben saját közép- és alsóbb szerveik irányításáért. A központi vezetőségek hatáskörének, önállóságának növekedése következtében differenciáltabb lett a mozgalmi munka, a határozatok végrehajtása. Mindez hatékonyabbá tette az irányítást és megkönnyítette az alsóbb szervek segítésének megszervezését is.

A SZOT elnöksége 1967. évi határozatában szabályozta a szakszervezetek megyei (budapesti) tanácsainak hatáskörét, feladatait és főbb munkamódszereiket. Ennek következtében munkájuk a kívánt irányban fejlődött, növekedett e szervek önállósága. Egyre alkotóbban veszik ki részüket a helyi területi politika alakításából és képviselik a szervezett dolgozókat az állami szervek előtt. Javult irányító, végrehajtást szervező és ellenőrző tevékenységük is. Az szmt-k (SZBT) mind eredményesebben közreműködnek és felelősen részt vesznek a területpolitikai célkitűzések kialakításában és megvalósításában.

A kv-k és az szmt-k munkájában azonban még mindig nincs kellő összhang az elvi irányítás és a helyszíni segítés, szervezés, ellenőrzés között. Ez utóbbiak gyakran háttérbe szorulnak. Aránytalanul sok időt fordítanak az előterjesztések, döntések előkészítésére, nem jut elegendő idő a határozatok végrehajtásának szervezésére, ellenőrzésére.

A szakszervezetek országos szervei — helyesen — elsősorban az elvi irányítás és segítségnyújtás eszközeivel járultak hozzá a vállalati, intézményi szervek önálló állásfoglalásainak és munkamódszereinek kialakításához.

A szakszervezetek országos szervei és a vállalati, intézményi szervek közötti kapcsolatokban, a felülről lefelé érvényesülő irányításban további korszerűsítésre van szükség. Az országos vállalatok, trösztök és a szakszervezetek megyei, budapesti bizottságainak hatásköre még mindig nem eléggé igazodik az alapszervek irányításának gyakorlati követelményeihez. A középirányító szervek az országos szervek módszereit másolva sűrűn üléseznek, sok elvi jellegű határozatot hoznak, a végrehajtás operatív szervezése, a munka koordinálása és ellenőrzése viszont nem elég hatékony.

Nincs kellően rendezve a szakszervezeti tanácsok és a szakszervezeti bizottságok közötti hatáskör és munkamegosztás. Nem érvényesül eléggé a szakszervezeti bizottságok operatív szerepe. A kü-

lönböző vezető szervek, a taggyűlések, csoportok és bizalmiak hatásköre nem alkalmazkodik kellően a dolgozók érdekképviseleti igényéhez.

Az elmúlt években jelentősen javult a határozatok színvonala. A vezető szervek ma már általában kevesebb, de érdemibb, a munka végzését jobban segítő és orientáló határozatokat hoznak. A Szakszervezetek Országos Tanácsa — az egész mozgalomra vonatkozó határozataiban — politikai, gazdasági, szociális és kulturális kérdésekben egyaránt elvileg, a demokratikus centralizmus érvényesítésével, irányítja a mozgalmi tevékenységet. Ez az elvi, politikai irányítás lehetőséget nyújt arra, hogy a szakszervezetek és az szmt-k e határozatok alapján — a szakmai és a területi sajátosságokat figyelembe véve — hozzák meg saját döntéseiket és elhatározásaikat, fokozottan figyelembe veszik az egyes dolgozó rétegek, csoportok sajátos helyzetét, érdekeiket és ily módon alakítják ki a legcélravezetőbb intézkedéseket.

A határozatok, a döntések, állásfoglalások előkészítése, az ezzel összefüggő mélyreható, elemző, felmérő tevékenység az elmúlt években ugyancsak fejlődött. A szakszervezeti vezető szervek alapjában minden szinten képesek a legfontosabb feladatok meghatározására, a helyes politikai következtetések levonására.

AZ INFORMÁCIÓS RENDSZER MŰKÖDÉSE

A helyzetismeret megalapozottságát, realitását nagymértékben elősegítette, hogy a beszámolási időszakban tovább fejlődött a szakszervezeti mozgalom információs rendszere. Rendszeresen érkeznek információs jelentések az Országos Tanácshoz üzemektől, vállalatoktól, illetve a központi vezetőségektől és szmt-ktől. E rendszer többféle feladat megoldására alkalmas. Lehetővé teszi, hogy a mozgalom felső vezetése rendszeresen tájékozódjék az alap-, közép- és országos szervek tevékenységéről, a dolgozók hangulatáról. Hozzásegíti a szakszervezeti vezető szerveket ahhoz, hogy a jelzések, észrevételek, javaslatok és kezdeményezések nyomán elősegítsék a párt politikájának és a szakszervezeti vezető szervek határozatainak végrehajtását.

Információs rendszerünk és általában a tájékoztatás gyakorlata azonban továbbfejlesztésre, korszerűsítésre szorul. Nem megoldott az alulról jövő jelentésekkel kapcsolatos visszajelzés. A dolgozók, illetve az információkat nyújtó szervek ritkán, néha késve kapnak választ jelzéseikre, részben pedig nincs kellőképpen egyensúlyban az informálódás és a tájékoztatás.

A SZOT, a központi vezetőségek és a vállalati szakszervezeti szervek részéről nem kielégítő a végzett munkáról szóló tájékoztatás, a vezető szervek munkájának nyilvánossága. Különösen élesen jelentkezik ez az alapszervezeteknél. A tagság nem eléggé tájékozott a vállalat, az üzem dolgairól, nem ismeri eléggé a szakszervezeti szervek tevékenységét.

A KOLLEKTÍV VEZETÉS ÉRVÉNYESÜLÉSE

A XXI. kongresszus határozatának megfelelően további javulás érzékelhető a kollektív vezetésben. Az arra hivatott testületek és vezető szervek döntik el a legfontosabb kérdéseket, alakítják ki a legfontosabb állásfoglalásokat.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának a XXI. kongresszus óta tartott ülésein a gazdasági építőmunka eredményességének segítése, a dolgozók politikai és szakmai nevelése, élet- és munkakörülményeik javítása, érdekeik fokozott védelme szerepelt. E kérdéseket elemezték és intézkedéseket igényeltek a szakszervezeti, állami és gazdasági szervektől egyaránt. Ilyenek voltak például:

— a szakszervezetek XXI. kongresszusa határozatai végrehajtási módjának és ütemének megvitatása, jóváhagyása, összefüggésben a gazdaságirányítás változásából adódó szakszervezeti feladatokkal;
— az éves népgazdasági tervek és a IV. ötéves terv véleményezése, s az ezek végrehajtásával kapcsolatos szakszervezeti feladatok kijelölése;
— a szakszervezetek feladatai az agitációs, propaganda- és kulturális munkában, a dolgozók ideológiai nevelésében;
— a párt X. kongresszusi irányelveinek megtárgyalása, a szakszervezetek véleményének, álláspontjának kialakítása;
— az üzemi és a szakszervezeti demokrácia fejlesztése, a hatáskörök, jogkörök szabályozása és gyakorlásuk módja;
— a fogyasztói árak alakulása, az áruellátás, a minőség és a választék; a kereskedelem kulturáltságának helyzete;
— a társadalombiztosítás, a szociális ellátás fejlesztése;
— a bérből és fizetésből élő nők és az ifjúság sajátos helyzetének elemzése, az ebből adódó szakszervezeti feladatok meghatározása;
— a magyar szakszervezetek nemzetközi tevékenysége, feladataik a nemzetközi munkásszolidaritás, a proletár internacionalizmus erősítésében.

Ezekben és még számos kérdésben a Szakszervezetek Országos Tanácsa a szervezett dolgozók és az érintett szervek véleményének összegezése, alapos elemzése után foglalt állást. Mindez azon az elvi alapon történt, hogy döntéseivel hozzájáruljon a munkáshatalom politikai, gazdasági erősítéséhez, következetesen képviselje a bérből és fizetésből élők, az egyes dolgozó rétegek döntő többségének érdekeit, segítse feloldani a politikai, gazdasági életben időnként keletkező ellentmondásokat.

A SZOT elvi állásfoglalásai egyrészt helyes irányban orientálták az iparági, ágazati szakszervezetek tevékenységét, másrészt rendszeresen közvetítették a párt vezető szervei és a kormány felé a szervezett dolgozók véleményét, igényeit.

A SZOT elnöksége rendszeresen, havonta ülésezett. Az ülésekre a konstruktív vita és eszmecsere a jellemző. Az esetek nagy részében beható viták során alakultak ki a végleges döntések, állásfoglalások. Több esetben előfordult, hogy a vita alapján újabb kiegészítő értékelés vált szükségessé a döntés realitásának biztosítása érdekében.

A SZOT szerveinek irányító és operatív tevékenységére egyaránt a testületi döntések meghozatala, a végrehajtásban való egységes részvétel és a testületek tagjai személyes felelősségének erősödése jellemző.

Az elnökség vezető, irányító munkájában egyre inkább előtérbe került a SZOT és saját határozatai végrehajtásának ellenőrzése. A titkárság, az iparági szakszervezetek központi vezetőségei, a SZOT osztályai rendszeresen beszámolnak a határozatok végrehajtásának, az intézkedések hatásának tapasztalatairól. Lényeges tartalmi javulás tapasztalható a SZOT szervei és a központi vezetőségek kapcsolatában, mivel rendszeresebbé vált a vezető szervek közötti tájékozódás és tájékoztatás. A SZOT elnöksége időközönként és szükség szerint megbeszélést tart, amelyen a jelentősebb politikai, gazdasági kérdésekben az elnökség tagjai kölcsönösen elmondják tapasztalataikat, kialakítják az álláspontokat. Megállapodnak azokban az intézkedésekben, amelyeket a kormány, az egyes minisztériumok és a szakszervezetek a maguk területén tesznek.

Az utóbbi években egyre inkább kifejezésre jutott, hogy a kormány, annak tagjai nagy figyelmet fordítanak a szakszervezetek véleményére, azt munkájuk támogatásaként igénylik és megteszik a szükséges intézkedéseket.

Sokat fejlődött a központi vezetőségek, szmt-k és elnökségeik mint testületek munkája is. Döntéseiket, állásfoglalásaikat egyre inkább a széles körű elemzés, a helyzet tényleges ismerete, a valóságos igények kielégítésére irányuló törekvés jellemzi.

Az utóbbi években gyakorlattá vált, hogy a testületek együttműködési, intézkedési megállapodásokat kötnek az iparág, ágazat főhatóságaival, a megyei tanácsokkal. Rögzítik azokat az intézkedéseket, amelyeket együttesen vagy külön-külön tesznek a termelés, a gazdálkodás segítésére, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek, szociális helyzetének javítására. Céljában és tartalmában egyaránt jó megállapodások azonban nem mindig valósulnak meg, mert egyes vezető testületek nem mindig eléggé következetesek az illetékes főhatóságokkal, állami szervekkel szemben. Többször előfordult, hogy a testületek nem fordítottak kellő figyelmet helyes határozataik pontos és közérthető megfogalmazására. Ezért sok időt, energiát vesz igénybe a határozatok értelmezésének vitája, késik a végrehajtás.

A testületi vezetés erősödését és szélesedését eredményezte a szakszervezeti tanácsok létrejötte a vállalatoknál, üzemeknél és az intézmények egy részénél. E tanácsok általában betöltötték hivatásukat, viszonylag gyorsan kialakították munkamódszereiket. Rendszeresen beszámoltatják az operatív vezető szerveket, és mindinkább partnereivé válnak a vállalati, gyári gazdasági vezetőknek.

Megállapítható, hogy a szakszervezeti tanácsok rendszere bevált. Növekedett a dolgozók részvétele a vezetésben és a vezetés ellenőrzésében.

A mozgalomban működő mintegy 8 ezer szakszervezeti bizottság nagy többsége az elmúlt időszakhoz képest egyre színvonalasabb irányítást végző operatív szervvé vált.

A szakszervezeti bizottságok tekintélye és felelősségvállalása mind a tagság, mind a gazdasági vezetés előtt növekedett. A fejlődés elsősorban a vállalati szintű szakszervezeti bizottságoknál tapasztalható. Kisebb mértékű az előrehaladás a nagyvállalatok gyáregységeiben, üzemeiben, telephelyein. Ez a vállalati belső mechanizmus lassú fejlődésével, a hatáskörök decentralizálásának elhúzódásával függ össze.

A szakszervezeti bizottságaink kollektív vezető, irányító munkájának egyik problémája, hogy túlságosan leterhelik őket a szakszervezeti szervek előtt álló sokirányú feladatok. Ez abból is ered, hogy a kívánatosnál több hatáskört összpontosítanak maguknál. A még erőteljesen ható vállalatcentrikus szemlélet eredményezi, hogy sok esetben mindent az szb akar eldönteni és közvetlenül akarja szervezni a végrehajtást is.

Ez a módszer napjainkban tarthatatlan, mert az szb részéről a nagylétszámú műhely, üzem, gyáregység megfelelő áttekintése szinte lehetetlen. E szemlélet érvényesülése sérti a vállalaton belüli

szakszervezeti, üzemi és műhelyi szervek hatáskörét, a szakszervezeti demokráciát is.

A községi, városi szakmaközi bizottságok is fontos szerepet töltenek be az üzemen kívüli szakszervezeti tagok szervezeti összefogásában, kulturális és szociális problémáik megoldásának segítésében. A továbbiakban is jelentősek feladataik a területpolitika, s a helyi tanácsokkal való együttműködés terén.

Minden szinten kisebb vagy nagyobb mértékben tapasztalható, hogy az irányító szervek, vezető testületek még mindig nem elég következetesen élnek hatáskörükkel, jogaikkal. A középirányító és az üzemi, vállalati szakszervezeti szervek, valamint a gazdasági, állami szervek vitáinak rendezésénél gyakran késik a felsőbb szervek határozott állásfoglalása, több esetben pedig körülményesen, engedményekkel történik meg.

Bár az üzemi, vállalati szervek jogaik többségét általában jól gyakorolják, néhány jogkör alkalmazásától — főként a vállalati vezetők megítélésénél és a vétójog gyakorlásától — nagy részük tartózkodik, vagy csak bizonytalanul él vele.

A kollektív vezetés és a személyes felelősség a szakszervezeti vezető testületek tevékenységében nincs mindenütt kellő összhangban. Háttérbe szorul a vezető szervek egyes tagjainak beszámoltatása, egyéni felelősségük körülhatárolása. Nem rendszeres megbízatásuk konkrét feladatokkal. Nem egyértelmű az sem, milyen módon segítsék saját munkaterületükön a testületek döntéseinek, határozatainak végrehajtását.

Az országos és a területi vezető szervek irányító munkáját, a határozatok előkészítését és végrehajtását az elmúlt években is nagymértékben segítették az apparátusok. Módszereik korszerűsödtek, az elemző munka előtérbe kerülésével javult munkájuk hatékonysága. A központi vezetőségek, középszervek és a vállalati szervek közötti kapcsolatban egyre inkább érvényesült az a gyakorlat, amely a megnövekedett vállalati önállóságot figyelembe véve, helyesen orientál a központi célkitűzések végrehajtására. Mindemellett tapasztalható még az üzemi szervek magárahagyása, vagy azok túlzott, operatív irányítása, a felesleges és jogtalan beavatkozás, a bürokratikus irányítás.

A SZAKSZERVEZETI DEMOKRÁCIA FEJLŐDÉSE

A XXI. kongresszus óta eltelt időszakban a szakszervezetek fő törekvése volt a szakszervezeti demokrácia és a vezető szervek tömegkapcsolatainak további kiszélesítése, erősítése. A decentralizáció, a megnövekedett vállalati önállóság, a szakszervezeti szervek

hatáskörének bővítése objektíve a szakszervezeti demokratizmus fejlődése, a demokratikus módszerek szélesedése irányában hatott.

A szakszervezeti szervek is több gondot fordítottak arra, hogy a szakszervezeti demokrácia alapvető fórumai: a csoportértekezletek, a munkahelyi és alapszervi taggyűlések, a választott vezető testületek, a társadalmi bizottságok, az aktivisták tanácskozása az alapszabálynak megfelelően rendszeresen funkcionáljanak.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az elmúlt négy év során tovább fejlődtek a szakszervezeti demokrácia szervezeti keretei és fórumai. Növekedett a csoportértekezletek, taggyűlések, aktívaértekezletek száma, különösen megszaporodtak a testületi ülések. Ez azt mutatja, hogy a vezető szervek egyrészt a megnövekedett feladatokhoz, másrészt a tagság igényeihez mérten alkalmazzák a demokratikus fórumokat és a testületek kereteit a döntések, intézkedések kialakításában.

A taggyűlések, értekezletek tárgya, tartalma biztosította a tagság érdemi részvételét a célok és feladatok meghatározásában, a tervezett intézkedések végrehajtásának ellenőrzésében.

Mind a taggyűlések, mind a testületi ülések jellemzője, hogy a témák tartalmasabbak, s a döntést többoldalú elemzés alapozza meg. A tárgyalások, viták nyílt, őszinte légkörben folynak. A határozatok, intézkedések végrehajtását következetesebben számon kérik, a tagság kérdéseire, javaslataira konkrétabb válaszokat adnak. Mindennek következtében növekedett a tagság részvétele, aktivitása a szakszervezeti mozgalom szervezeti életében, annak irányításában.

A fejlődés ellenére azonban a szakszervezeti fórumok működése sem problémamentes. Az alapszervezetek évente átlagosan három taggyűlést tartottak. Ezeken átlagosan az össztaglétszám 64—68 százaléka vett részt. A szakszervezeti csoportok mintegy 40—45 százaléka évente 2—4-szer, 20—25 százaléka pedig 1—2 alkalommal tartott csoportértekezletet. Mintegy 30 százalékuk nem tartott külön értekezletet. Ehhez hozzájárult, hogy a szakszervezeti csoport közösségi élete jelentős részben összefolyt a szocialista brigádokéval, ahol megbeszélik a termeléssel, a munkaszervezéssel, bérezéssel, jutalmazással stb. kapcsolatos feladataikat is. A brigád nevében továbbítják véleményeiket, javaslataikat a gazdasági vezetéshez. Ez önmagában helyes tendencia, de nem szabad arra vezetnie, hogy a szakszervezeti csoport feloldódjék a brigád szervezetében.

A szakszervezeti csoport, a bizalmiak nagy többsége felelősségérzettel, hozzáértően látja el funkcióját. Probléma viszont, hogy nem alakult ki még mindenben a csoport szintjén érvényesíthető legmegfelelőbb hatáskörük. A vállalati és üzemi szakszervezeti ve-

zető testületek azonban nem mindenütt és nem eléggé építenek a bizalmiak véleményére, munkájára.

A demokratizmus továbbfejlesztését szolgálta a vezető szervek választásának korszerűsítése is. A jelenlegi választási rendszer lehetővé tette a tagság akaratának fokozott érvényesítését, közvetlenebb részvételét a felsőbb szervek megválasztásában.

A fejlődés azonban nem mindenütt egyformán egyenletes. A vezető testületek, a szakszervezeti szervek munkájának fejlődése mellett viszonylag lassabban fejlődtek a tagság közvetlen részvételét biztosító demokratikus fórumok. A képviseleti demokrácia fejlesztését nem mindenütt sikerült kellően összekötni a közvetlen demokrácia fejlesztésével. Számos esetben előfordult, hogy az üzemi, vállalati szervek hatáskörének növekedését csak a választott szervek hatáskörének bővítésére korlátozták. Nem találták meg a módját, hogy a taggyűlések, csoportértekezletek hatáskörét is bővítsék. Nem vált általánossá az a felismerés, hogy a képviseleti demokrácia megfelelő gyakorlása csak a közvetlen demokrácia fórumainak erősítésével együtt lehet eredményes.

A taggyűlések rendszere — főként ahol tanácsok működnek — nem kellően megoldott. Így a tagság meghatározó szerepe gyakran nem a kívánalmaknak megfelelően érvényesült. Ezt az a téves felfogás is elősegítette, amely szerint a szakszervezeti tanácsok működése helyettesítheti a szakszervezeti taggyűléseket. Ma már világos, hogy a taggyűlések semmilyen rendezvénnyel nem helyettesíthetők, s azokat az adott szervezetnek legmegfelelőbb rendszer szerint meg kell tartania. Ezzel kapcsolatban már születtek helyes kezdeményezések. Ilyen például a decentralizált taggyűlések rendszere. Ezek jól biztosítják a tagság tömegeinek részvételét. Folyamatban van annak szabályozása, hogy melyek azok az alapvető kérdések, amelyekben csak a taggyűléseken kialakult vélemények és javaslatok ismeretében lehet dönteni.

Több esetben megmutatkozott, hogy az erők koncentrálásával, megfelelő szervezéssel nagy eredmények érhetők el a tagság közvetlen részvételének fokozásával. Ilyen alkalom volt a gazdaságirányítási reform bevezetése, a kollektív szerződések megvitatása, de ez volt tapasztalható a legutóbbi szakszervezeti választásokon is. A közbeeső időben azonban többször tapasztalható volt, hogy a demokratikus centralizmus elve nem érvényesül következetesen. Előfordult, hogy fontos kérdésekben az elemzés előtt elmulasztották kikérni a tagság véleményét, velük együtt megvitatni az adott helyzetet. Máskor ugyan széles körű vita előzte meg a határozatot, de a végrehajtás elhúzódott, mert az intézkedések következetes érvényesülését további viták akadályozták.

A SZOT XXI. kongresszusa utáni időszakban fokozott erőfeszítések történtek annak érdekében, hogy a szakszervezeti demokratizmus az egész mozgalom — mind a tagok személyes, mind az egyes szervezetek jogait illetően — jobban érvényesülhessen. Ezt a célt szolgálta többek között az alapszabályban a választási rendszer, más határozatokban pedig a tagság jogainak bővítése, továbbá a bejelentések és panaszok kezelésének szabályozása, az eljárási felelősség növelése. A SZOT elnöksége határozatban kötelezte valamennyi szakszervezeti szervet, hogy az irányítása alá tartozó tagok és szervezetek bejelentéseivel, panaszaival kapcsolatos tevékenységét meghatározott időközönként értékelje, és tegye meg a szükséges intézkedéseket a határozatban foglaltak következetes betartására. E szabályozás és a rendszeres ellenőrzés következtében lényeges javulás tapasztalható a dolgozók ügyeinek intézésében, jogaik érvényesítésében. Nőtt a tagság bizalma a szakszervezeti szervek irányában. Számottevően megnövekedett azoknak a szakszervezeti tagoknak a száma, akik szóban vagy írásban bátor, kritikus véleményt nyilvánítanak a vezető szervek munkájáról, döntéseiről is.

Az örvendetes fejlődés ellenére is változatlanul probléma, hogy sok esetben lassú, bürokratikus az ügyek intézése. Néha még az is előfordult, hogy az érdekeit bejelentő nem kapta meg a várt választ vagy a tett intézkedésről szóló értesítést. Különösen szembetűnő, hogy az alapszervezetek közvetlen fórumai is nehézkesen, többször egyáltalában nem reagálnak egy-egy tag vagy csoport kérésére, javaslatára.

EGYES DOLGOZÓ RÉTEGEK SAJÁTOS ÉRDEKVÉDELME

A szakszervezeti demokrácia általános érvényesítésén belül lényeges és fontos, hogy az egyes dolgozó rétegek számára, a sajátos érdekeket kifejező demokratizmust biztosítják. A szakszervezetek korábban is rendszeresen foglalkoztak a dolgozó rétegek sajátos érdekvédelmével, gondjainak megoldásával. Jelentős eredményeket értünk el például a dolgozó nők, az ifjúság munkaviszonyának, foglalkoztatásának szabályozásával, szociális, egészségügyi, kulturális helyzetük javításában, a törvényekben előírt jogaik védelmében.

A SZOT határozatában megfogalmazott alapelvek és követelmények alapján ez a munka új lendületet kapott. Ez nemcsak a megfelelő szervezetek, bizottságok létrejöttében jutott kifejezésre, hanem abban is, hogy a vezetés minden szintjén felelősségteljesen

foglalkoznak e két fontos réteg problémáival. Szükséges azonban, hogy ezt a munkát még összehangoltabb és tervszerűbb központi és helyi intézkedésekre, hatékonyabb politikai nevelő munkára alapozzuk. Ezzel is hozzájárulhatunk ahhoz, hogy a nők egyenjogúsága érdemben megvalósuljon, illetve a nők és a fiatalok sajátos igényeit kellően figyelembe vegyék és a lehetőségeken belül jobban kielégítsék.

A dolgozó nők és a fiatalok problémáival való megkülönböztetett törődés mellett, szakszervezeti szerveink a korábbiaknál nagyobb figyelmet fordítanak az egyes szakszervezetek működési területén élő más rétegek gondjaira is. Tért nyert az felismerés, hogy a tagságon belül differenciáltan kell foglalkozni a szakmunkásokkal, betanított és segédmunkásokkal, a vidékről bejáró dolgozókkal, a műszakiakkal és az értelmiségiek más rétegeivel stb. Több szakszervezet — de a vállalati szakszervezeti szervek egy része is — folyamatosan végez rétegvizsgálatokat, felméréseket. Több iparági vezető szerv értékelte a nagycsaládos dolgozók, az egyedül élő nők helyzetét és megfelelő intézkedéseket tettek, illetve javasoltak helyzetük javítására. A központi vezetőségek a nyugdíjas szakszervezeti tagok számára — a szervezeti élet feltételeinek megteremtésén túlmenően — igyekeztek megoldani kulturális, szociális igényeik kielégítését is. Számos nyugdíjas aktívan tevékenykedik ma is a választott szakszervezeti szervekben, bizottságokban.

A SZAKSZERVEZETEK ELMÉLETI KUTATÓ INTÉZETE

A SZOT elnöksége 1968-ban létrehozta a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézetét, amely 1971. január 1-től a SZOT önálló szerveként tevékenykedik. Elméleti-tudományos munkáját a SZOT elnöksége által jóváhagyott kutatási terv alapján végzi.

A Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézete rendszeresen foglalkozik a dolgozók egyes rétegei helyzetének elemzésével is. Következtetéseiket a SZOT vezetői és szervei is hasznosítják munkájukban.

A SZAKSZERVEZETI KÁDEREK NEVELÉSE, KÉPZÉSE

A szakszervezeti mozgalomban az elmúlt négy év során több tízezer áldozatkész társadalmi munkás, tisztségviselő nevelődött. A XXI. kongresszus óta 504 ezerről 524 ezerre emelkedett a tisztségviselők, bizalmiak és aktivisták száma. Túlnyomó többségük tevékenysége a tagság megelégedésével találkozik. Következetesen har-

colnak a felsőbb szervek határozatainak végrehajtásáért. A tisztségviselők számának, aktivitásának növekedése mellett fokozódott a tagság aktivitása, a napi operatív munkában való részvétele is.

Javult a vezető szervek és a vezetők kádermunkája. E munkát a korábbinál nyíltabb, őszinte légkör jellemzi. Tervszerűbbé, irányítottabbá vált minden szinten a választott tisztségviselők és aktivisták kiválasztása, nevelése, foglalkoztatása. A legutóbbi választások során a korábbinál jobban érvényesült az az elv, hogy a vezető szervekbe olyan aktivisták, tisztségviselők kerüljenek, akik élvezik a tagság bizalmát, akik munkájukkal, magatartásukkal bebizonyították hűségüket a munkáshatalomhoz és következetesen harcolnak a mozgalom előtt álló feladatok végrehajtásáért.

Az 1971. évi szakszervezeti alapszervezeti választások tapasztalatai azt mutatják, hogy a megválasztott szervek összetétele is kedvezően alakult. Az összes tisztségviselők 49,5 százaléka nő, 26,2 százaléka 30 éven aluli, 63,3 százaléka munkás, 78,6 százaléka pártonkívüli, 12,5 százaléka műszaki, 19,3 százaléka mozgalmi iskolát vagy tanfolyamot végzett.

Az ipari nagyvállalatok szakszervezeti bizottságaiban, a középirányító és felsőbb szakszervezeti szervekben azonban a szakmunkások, nők, fiatalok aránya alacsonyabb a helyi arányoknál. Az a körülmény azonban, hogy a vezető szervek többségében tükröződik a tagság nem és kor, valamint a foglalkozási rétegek szerinti összetétele, a tagság jogainak egyenlő érvényesítését fejezi ki.

A SZOT elnöksége a központi vezetőségekkel együtt biztosította a lehetőséget a káderek, tisztségviselők politikai, szakmai képzésének növeléséhez, a munkájuk végzéséhez szükséges alapismeretek, a jó munkamódszerek elsajátításához. Négy év alatt kb. 27 ezer tisztségviselőt, aktivistát képeztünk bentlakásos és levelező tanfolyamokon, iskolákon.

A választott vezető szervek olyan káderállomány kialakítására törekedtek, amely alkalmas a szakszervezeti mozgalom előtt álló feladatok végrehajtására. A testületek irányításával az apparátusok, a függetlenített tisztségviselők, aktivisták eredményes munkát végeztek. Az apparátusok is általában eleget tettek feladataiknak, többségüknél tovább erősödött a felelősség a tagság ügyeinek intézése iránt. Kötelességüknek tekintik politikai, szakmai képzettségük növelését, hogy mindjobban megfelelhessenek a szervezett dolgozók, a társadalom igényeinek.

A vezető szervek a négy év alatt — különösen az utóbbi két évben — nagyobb figyelmet fordítottak a káderek, tisztségviselők, aktivisták erkölcsi, anyagi megbecsülésére. Kedvezően befolyásolta a tisztségviselők, a társadalmi aktivisták munkáját a „Szakszervezeti

Munkáért" kitüntető jelvény és oklevél adományozása is. Négy év alatt 5052 aktivista és tisztségviselő kapott Szakszervezeti Munkáért kitüntető jelvényt, 12 ezer pedig a SZOT elnöksége elismerő oklevelét.

A szakszervezeti tisztségviselők megbecsülését mutatja, hogy 1967/70-ben 510-en részesültek kormánykitüntetésben, 199-en Szocialista Kultúráért, és 18-an a Kiváló Népművelő kitüntetést, 145-en pedig miniszteri dicséretet kaptak. Tovább erősödött a választott tisztségviselők védelme. A szakszervezeti tisztségviselők, aktivisták munkájának elismerését jelzi, hogy az utóbbi években nagy százalékban kerültek közülük választott párttisztségekbe és gazdasági vezető munkakörökbe. A vezető szervek fejlődő kádermunkája, a tisztségviselők megbecsülése elősegítette a káderek stabilitását. A tisztségviselők, az apparátusok tagjainak többsége nagy tapasztalatokkal rendelkezik, hozzáértéssel végzi munkáját.

Az eredmények ellenére azonban nem sikerült kellő következetességgel megoldani a káderutánpótlás tervszerű kinevelését, különösen a közép- és felsőszintű szakszervezeti szervekben. Helyenként a központi, megyei, vállalati, üzemi szakszervezeti szerveknél a kívánatosnál gyakoribb a kádercserélődés. Helyes célkitűzéseink ellenére sem tudtunk lényeges előrehaladást elérni abban, hogy a dolgozók különböző rétegeinek — a fizikai munkások, a nők és a fiatalok — aránya növekedjen a választott testületekben. Örvendetes, hogy a legutóbbi választások alkalmával e kérdésben lényeges előrehaladás történt.

A kádermunka egyik fogyatékossága, hogy nem mindig elég rendszeres és tartalmas a káderek munkájának értékelése, nevelésük folyamatossága. Előfordul, hogy hibájukkal szemben elnézőek, vagy túlzottan türelmetlenek a vezető szervek. Több helyen akadályozza a munkát a szakszervezeti tisztségviselők függőségi viszonya a gazdasági vezetéstől és az ebből fakadó elnéző magatartás.

***

A szakszervezetek vezető, irányító munkája a XXI. kongresszus határozatai végrehajtásának folyamatában összességében jelentősen fejlődött. Az eddig elért eredmények biztosítékul szolgálnak arra, hogy a szakszervezeti mozgalom különböző szintű szervei a jövőben is képesek a mozgalom előtt álló feladatok megoldására, a meglevő hiányosságok kijavítására.

VI

A SZAKSZERVEZETEK GAZDÁLKODÁSÁRÓL

Az elmúlt évek során a szakszervezetek gazdasági munkája is jelentősen fejlődött és mind eredményesebben járult hozzá mozgalmi feladataink megvalósításához. A beszámolási időszakban a szakszervezetek nagyobb anyagi eszközöket fordíthattak a tagság szociális és kulturális igényeinek kielégítésére, a mozgalmi munka feltételeinek javítására.

A gazdasági munka alapvető célkitűzése egyrészt az volt, hogy a pénzösszegeket elsősorban az alapszervezeteknél összpontosítsák, ahol a szakszervezeti tevékenység döntő része történik. Másrészt az anyagi erők közös összefogásával fokozottabb mértékben valósuljon meg a gondoskodás a tagságról.

A pénzügyi tervek évről évre ennek szellemében készültek. Az elfogadott költségvetések a tagságról való gondoskodás jobb feltételeit teremtették meg. A gyakorlati végrehajtásban az alapszervezetek és a felsőbb szervek egyaránt éltek a megnövekedett hatáskörrel. A taggyűléseken, tanácsüléseken pedig megfelelő fórumot találtak arra, hogy a pénzügyi felhasználások módjáról, a gazdálkodás területeiről a tagságot tájékoztassák.

GAZDASÁGI INTÉZKEDÉSEK

A szakszervezetek XXI. kongresszusának határozata alapján a SZOT elnöksége számos intézkedést foganatosított a fenti célkitűzések valóra váltása érdekében. Ezek közül a legjelentősebbek: az alapszervezetek 50 százalékos részesedése a tagdíjbevételből; a szülési és temetési segélyek folyósításának az szb-k hatáskörébe utalása; nagyobb önállóság, hatáskör biztosítása a gazdálkodásban és egyúttal a fokozottabb felelősség érvényre juttatása a közpénzek felhasználásában.

4 év nem nagy idő ahhoz, hogy a hozott intézkedések minden részterületén jelezzék pénzügyi politikánk összetett hatásait. De számos kedvező jel mutatja, hogy a határozatok jól megfelelnek a követelményeknek és a pénzügyi munkában is élénkülést eredményeztek.

A gazdálkodásban új gondolkodásmód és új szemlélet alakult ki. Ennek folyamányaképpen a demokratizmus szélesebb alapokra helyezésével a passzív, végrehajtó jellegű munkastílusról szükségszerűen át kellett térni a több kezdeményezést, önállóságot kívánó munkamódszerre.

Az elmúlt években az alapszervezetek évenként 90—95 millióval nagyobb anyagi eszközzel rendelkeztek. Az átállás az 50 százalékos tagdíjrészesedésre, az új pénzügyi irányelvek megvalósítása nem okozott különösebb zökkenőket, bár egyes esetekben egy-egy alapszervezet életében keletkeztek kisebb-nagyobb ellentmondások. A legfontosabb tények mindamellett arról tanúskodnak, hogy a szakszervezetek jelenlegi gazdálkodási munkája jobban érvényre tudja juttatni a gondoskodást a tagságról.

PÉNZÜGYI-GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG

A szakszervezeti mozgalom bevételi forrásainak 80 százalékát a tagság által befizetett tagdíj teszi ki. A tagdíjbevétel a beszámolási időszakban átlagosan évi 6 százalékkal emelkedett. Ez az emelkedés szorosan összefügg a dolgozók létszám- és átlagbér-növekedésével, továbbá azzal is, hogy a szervezettség emelkedésével együtt a tagdíjfizetési készség 91,6 százalékról 93,8 százalékra javult. Néhány szakma szervezettsége és a tagság tagdíjfizetési készsége a 96—97 százalékot is eléri.

A tagdíjbevételi tervek teljesítése és túlteljesítése lehetővé tette, hogy a szakszervezeti szervek több figyelmet fordítsanak a felhasználás főbb arányaira. A tagdíjbevételből mind nagyobb hányadot az alapszervezeteknél használnak fel. A középszervek fenntartási és működési költségei számottevően csökkentek. A feladatok növekedése ellenére a központi költségek felhasználási arányai alig emelkedtek.

A SEGÉLYEZÉS ÚJ IRÁNYELVEI

A szociális feladatoknál a segélyezés a legjelentősebb felhasználási terület. A segélyezésnek a mozgalomban nagy hagyományai vannak. Ezt szem előtt tartva a SZOT elnöksége felülvizsgálta a segélyezés rendjét, a folyósítás módját, és új irányelveket adott ki. Ezek alapján 1968. január 1-vel az alapszervezetek hatáskörébe került valamennyi segélyezési lehetőség. Az ún. intézményes segélyek szakszervezeti jellege is ismertté vált. Korábban ugyanis a tagság egy része nem tudta, hogy a társadalombiztosítási szervek útján folyósított szülési és temetési segélyeket is a tagdíjakból fedezik. A segélyezésben fennálló megkötöttségek feloldódtak. A folyósítás meggyorsult és a tagság szociális körülményeit jobban mérlegelő segélyezési forma alakult ki.

A segélyezésben ma már jobban kifejezésre jutnak a szociális megfontolások. Szülés esetén például mind a férj, mind a feleség jogosult a segélyre. A korábbi eléggé nehézkes, táblázatos segélyezés helyett áttértünk csak a tagsági idő függvényében meghatározott szülési, illetve temetési segély kifizetésére. Az új segélyezési rendszer a minimális összegen felül a szociális rászorultságtól és az alapszervezetek anyagi helyzetétől függően magasabb összegű segély folyósítására is lehetőséget biztosít. Alapszervezeteink élnek is ezzel a lehetőséggel.

A szakszervezeti mozgalom segélyezésekre az 1967. évi 71,6 millióval szemben 1970. évben 130,5 milliót fordított. Az egy főre jutó segély összege így a korábbi időszak 180—200 forintos átlagával szemben 310—350 forintra emelkedett.

ÜDÜLÉSI, KULTURÁLIS ÉS SPORTTÁMOGATÁS

A szakszervezetek a saját kezelésükben levő felnőtt és családos üdülők fenntartására az elmúlt 4 évben 35 milliót, gyermeküdültetésre 38 milliót, az idős szakszervezeti tagok és hozzátartozóik problémáinak enyhítésére 42 milliót fordítottak.

Kulturális intézmények támogatásara a szakszervezetek 140 milliót utaltak át, míg az alapszervezetek e célra 95 milliót használtak fel.

A tömegsport és az önálló sportkörök támogatására az elmúlt 4 év alatt a szakszervezeti szervek 138 milliót meghaladó támogatást biztosítottak.

AZ ÜGYVITEL EGYSZERŰSÍTÉSE

A beszámolási időszakban folytatódott a gazdasági munka párhuzamosságának felszámolása, a pénzügyi és számviteli adminisztráció egyszerűsítése és gépesítése. Helyes intézkedésnek bizonyult a szakszervezeti számlakeretnek — az új elveknek megfelelő — átdolgozása, a művelődési intézmények számvitelének korszerűsítése és a középszervek gazdálkodásának egységesebbé tétele.

A középszervek pénzügyi munkáját — a szakszervezetek által jóváhagyott költségvetések alapján — az szmt-k látják el. Az szmt-k e feladatnak mindenütt jól megfeleltek. Kellő szakszerűséget tanúsítottak, és a pénzügyi előírások betartására törekedtek. E területen az ügyviteli munka teljes egészében az szmt-kre hárult. A SZOT gondoskodott az egy székházban levő megyei szervek elhelye-

zéséről, a fenntartási és a működési költségek fedezetéről. A XXI. kongresszus óta épült meg az egri és szegedi székház, erre az időre esik a békéscsabai székház bővítése és a szombathelyi rekonstrukciója, ami hathatósan segítette a jobb munkafeltételeket.

A megyei iskolaközpontok működéséhez a szakszervezetek tagdíjbevételük egy százalékával járultak hozzá. A művelődési intézmények felújítására pedig tagdíjbevételük másfél százalékát irányozták elő. Biztosították a városi és községi szakmaközi bizottságok működésének feltételét is.

A szakszervezetek SZOT-járuléka az elmúlt 4 év alatt sem változott. Átlagban a tagdíjbevétel 9,9 százaléka.

A társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett visszaélések megelőzésére, a pénzügyi lazaságok megszüntetésére több intézkedés történt. Ennek hatására fokozódott a pénzügyi apparátusok ellenőrzési tevékenysége.

A gazdaságirányítás érvényben levő rendszerének bevezetése óta számottevő változásról lehet beszámolni a vállalati szociális és kulturális alapok felhasználásával kapcsolatban is. A Munka Törvénykönyve 13. § (4) bekezdés alapján ezen alapok felhasználásáról a szakszervezet vállalati szerve dönt. A tapasztalatok arra utalnak, hogy ott, ahol a tagdíjbevételt és a vállalati szociális és kulturális alapokat egybehangolják és így használják fel, ott a közvetett juttatások jól szolgálták a tagság érdekét.

ÚJ LÉTESÍTMÉNYEK

Az elmúlt 4 évben a szakszervezetek anyagi erőforrásait összefogva jelentős szociális és kulturális beruházási tervet sikerült megvalósítani. A III. ötéves terv keretében 624 millió forintos beruházási programot fogadtak el. Számos üdülő épült, s a nemzetközi kapcsolatok és a munkásturizmus eredményesebb ellátására 200 férőhelyes SZOT-szálló létesült.

A beruházások közül áthúzódik a IV. ötéves terv időszakára a SZOT-nyomda és ONYI székház építkezés, amelyet várhatóan 1972. végére adnak át.

A mozgalom anyagi eszközeiből 48 milliót fordítottunk művelődési intézmények létesítésére, bővítésére, felújítására.

A szakszervezetek számos művelődési ház felújításához és újak létesítéséhez járultak hozzá. Így például újonnan épültek: a Láng Gépgyár Kultúrotthon, a Csepeli Munkásotthon, orosházai, simontornyai, szekszárdi stb. kultúrotthonok. Bővítették a Fővárosi Mű-

velődési Házat, jelentős felújítás történt a Pedagógusok Fáklya Kultúrotthonában.

A beszámolási időszak pénzügyi, gazdasági eredményei alapján megállapítható: a gazdálkodó szervek a szakszervezetek XXI. kongresszusa határozatainak szellemében a befizetett tagdíjakat — átgondolt pénzügyi politika keretében — jó és nemes célokra használták fel.

A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK JELENTÉSE A XXII. KONGRESSZUSNAK

A szakszervezetek XXI. kongresszusa meghatározta a szakszervezetek gazdasági tevékenységének az irányvonalát. A kongresszusi határozat szerint az anyagi eszközöket mind nagyobb arányban kell a tagság szociális, kulturális szükségleteinek a kielégítésére, az eredményes mozgalmi munka feltételeinek a biztosítására fordítani.

A szakszervezetek kongresszusi határozatainak végrehajtásán, megvalósításán több százezer választott tisztségviselő tevékenykedik. Az eddig végzett munka kap elismerést és a további munkához ad ösztönzést, lelkesítést a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusának határozata, miszerint: „A tömegekkel való kapcsolatok szélesítésének és erősítésének változatlanul nagy fontosságú követelménye, hogy tovább fejlődjön a kommunisták munkája a szakszervezetekben, a szakszervezetek tevékenysége gazdagodjon, aktivitásuk fokozódjon az egész társadalmi életben." A párt korábbi kongresszusai is foglalkoztak a szakszervezetek tevékenységével és a határozataik elősegítették a szakszervezeti munka fejlődését. Az a meggyőződésünk, hogy a X. kongresszus még tovább ment a szakszervezetekben végzett munka elismerésében és irányt mutatott a további feladatainkra.

A szakszervezetek szervező munkája jelentősen fejlődött az elmúlt négy esztendőben. Ezt tapasztalhatjuk nemcsak a taglétszám növekedésében — 1967-ben 3 137 400 fő, 1970-ben 3 448 224 fő —, hanem a tadíjfizetési készség növekedésében is: 1967-ben 89,5 százalék, 1970-ben 91 százalék.

Jelentősen növekedtek az alapszervezetek rendelkezése alatt álló anyagi eszközök is, mert a XXI. kongresszus az alapszervezetek tagdíjrészesedését 1968. január hó 1-től 50 százalékra emelte fel, ugyanakkor az intézményes és rendkívüli segélyek egységes kezelésben az alapszervezetekhez kerültek.

Már a XXI. kongresszus felhívta az alapszervezetek figyelmét arra, hogy a rendelkezésükre álló nagyobb anyagi eszközöket foko-

zottabb körültekintéssel és felelősséggel kezeljék és ezek felhasználásáról a választóiknak rendszeresen számoljanak be. Ugyanakkor a számvizsgáló bizottságok feladatává tette, hogy rendszeres munkájukkal biztosítsák a társadalmi ellenőrzést.

A Magyar Szakszervezetek Alapszabálya részletesen körülhatárolja a szakszervezeti szervek számvizsgáló bizottságainak feladatkörét és működési területét. Ennek megfelelően a felsőbb szakszervezeti szervek számvizsgáló bizottságai kettős feladatkört töltenek be. Egyfelől rendszeresen felülvizsgálják a szakszervezeti szervek és ezek intézményeinek a pénzügyi gazdálkodását, a társadalombiztosítás, az üdülés költségvetésének a teljesítését, az anyagi eszközök és vagyontárgyak felhasználását; ügyelnek a takarékosságra és a szakszervezeti tulajdon védelmére. Másfelől az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságait megfelelő útmutatással és tanáccsal támogatják.

A szakszervezetek Országos Tanácsának számvizsgáló bizottsága a megválasztásától számított négy éven keresztül az alapszabályban megjelölt feladatait a XXI. kongresszus határozatának szellemében igyekezett úgy végrehajtani, hogy minél nagyobb mértékben segítse elő az anyagi eszközöknek a szakszervezeti mozgalom érdekében történő eredményes felhasználását.

A SZÁMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG MUNKÁJÁNAK MEGSZERVEZÉSE

A számvizsgáló bizottságunk a Szakszervezetek XXI. kongresszusa által megválasztott 19 tag közreműködésével végezte a munkáját.

A kegyelet hangján kell megemlékezni az 1970. évben elhunyt Harustyák József elvtársról, a munkásmozgalom régi harcosáról, aki nagy mozgalmi tapasztalatával és politikai éleslátásával nagymértékben járult hozzá a számvizsgáló bizottság eredményes munkájához.

Ugyancsak kegyelettel kell megemlékezni Turner Ferenc elvtársról, aki 1969. évben meghalt. Turner elvtárs a mozgalom iránti szeretetével, lelkiismeretes helytállással több éven keresztül végezte a rábízott feladatokat. Halálukkal a számvizsgáló bizottság tagjainak száma 17 főre csökkent.

A megválasztott számvizsgáló bizottsági tagok a népgazdaság különböző területein végzik gazdasági munkájukat. Nagy gyakorlattal, megfelelő politikai és szakmai felkészültséggel rendelkeznek.

A választott számvizsgáló bizottsági tagok mellett — mint ahogyan a XXI. kongresszusnak bejelentettük — nagy szakmai gyakorlattal és felkészültséggel rendelkező aktivisták is közreműködnek a

számvizsgáló bizottság munkájában. Az aktivisták a számvizsgáló bizottság tagjainak irányításával igen hasznos és eredményes munkát végeztek és nagyban hozzájárultak az ellenőrzés színvonalának és hatékonyságának a növeléséhez. Az aktivisták lelkes és odaadó munkájáról elismeréssel kell megemlékezni. Az ilyen aktivisták munkába állításával az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságainál is jelentősen javítható az ellenőrzési munka.

Számvizsgáló bizottságunk különös súlyt helyezett arra, hogy az ellenőrzés olyan módszerét alakítsa ki, amely nem hagyja figyelmen kívül az ellenőrzés mozgalmi jellegét. Figyelemmel voltunk arra, hogy a szakszervezetek gazdasági tevékenysége is komoly politikai munka, amelynek alapvető feladata, hogy a rendelkezésre álló anyagi eszközök céltudatos felhasználásával a mozgalmi célkitűzések megvalósításának pénzügyi alátámasztását biztosítsa. Az ellenőrzés ilyen módszerének a kialakítása előrehaladt, de még van tennivaló ennek továbbfejlesztésében.

Ellenőrzéseink közben nemcsak a részkérdésekre szűkítjük le feladatainkat, hanem vizsgálataink kiterjedtek a gazdálkodás egészére; annak összefüggéseire és politikai, mozgalmi vonatkozására egyaránt. Igyekeztünk tevékenységünk segítő és tájékoztató jellegét megőrizni. Olyan mélyreható, elemző ellenőrzésekre törekedtünk, amelyek az ellenőrzött szerv részére segítséget, a SZOT vezetősége részére pedig intézkedésre alkalmas információs anyagot jelentenek. Nemcsak kifogásokat, észrevételeket vetettünk fel, hanem minden esetben igyekeztünk konkrét javaslatokat is tenni a gazdálkodás színvonalának az emelésére és a fennforgó hiányosságok kiküszöbölésére. Intézkedési javaslatainkkal hathatós segítséget nyújtottunk a gazdálkodó szerveknek, amit azok általában magukévá is tettek.

Egész tevékenységünket a mozgalmi szemlélet és a szervezett dolgozók nagy táborának az érdekei irányították, de emellett minden esetben megköveteltük a szigorú pénzügyi fegyelem érvényesítését és a számviteli előírások betartását.

Törekedtünk a takarékosság elvének következetes érvényesítésére. A takarékosság elvének az értelmezésénél azonban abból a meggondolásból indultunk ki, hogy a szakszervezeti mozgalom gazdálkodásában nem tekinthetők megtakarításoknak azok az összegek, melyek csak a feladatok részbeni megvalósításából, vagy végre nem hajtásából származnak. Nem akkor takarékoskodunk, ha kevesebb feladatot hajtunk végre, hanem akkor, ha a rendelkezésre álló anyagi eszközök ésszerű és céltudatos felhasználásával minél többet teszünk és minél eredményesebben munkálkodunk tagságunk érdekében.

A számvizsgáló bizottság féléves munkatervek alapján végezte a konkrét ellenőrzési tevékenységét. A féléves munkatervekben az ellenőrzési feladatok munkacsoportokra lebontva szerepeltek, amelyeket a számvizsgáló bizottság teljes ülése megtárgyalt és jóváhagyott.

Az ellenőrzéseket a munkacsoportok — a szükséges adatok és előzmények összegyűjtése után — alapos, előzetes felkészülés mellett hajtották végre. Az ellenőrzés eredményeit megindokolva tartalmazzák az ellenőrzésekről készült jelentések, amelyekben szerepelnek az ellenőrzött szerveknek a megállapításokkal kapcsolatos nyilatkozatai is, valamint azok az intézkedési javaslatok, amelyek az ellenőrzés által kifogásolt vagy észrevételezett hiányosságok kiküszöbölésére alkalmasak. A véleményeltéréseket számvizsgáló bizottságunk minden esetben egyeztető megbeszéléseken tárgyalta meg az ellenőrzött szervvel.

A számvizsgáló bizottság munkájáról, annak eredményeiről és a gazdasági munka fejlesztésére irányuló javaslatainkról félévenként tájékoztattuk a SZOT elnökségét. Írásbeli és szóbeli jelentésünkben pedig a kongresszusnak számolunk be négyéves tevékenységünkről.

VIZSGÁLATI EREDMÉNYEK

A SZOT ÉS SZAKSZERVEZETEK GAZDÁLKODÁSA

A számvizsgáló bizottság rendszeresen ellenőrizte a SZOT költségvetési gazdálkodását. A költségvetést lehetőleg még a jóváhagyás előtt véleményeztük. A költségvetési előirányzatok teljesítését a gazdálkodás lezárása után a beszámolók alapján ellenőriztük. Ezek mellett a bevételek és a kiadások alakulását a számvizsgáló bizottság évközben is figyelemmel kísérte, és jelzéseket adott a nem kívánatos tendenciákról.

A szakszervezetek alapvető, legfőbb bevételi forrása a tagok önkéntes befizetéseiből, a tagdíjakból származik. A tagdíjbefizetésekből származó bevételek alakulását a szervezettség mértéke és a tagdíjfizetési készség határozza meg. A szervezettség és a tagdíjmorál kedvező alakulása arra mutat, hogy a dolgozó tömegek bíznak a szakszervezeti mozgalomban és célkitűzéseivel egyetértenek. Egyben tükrözi a szakszervezeti szerveknek a tagság javára kifejtett eredményes politikai és érdekvédelmi tevékenységét is, amellyel a tagság bizalmát és ragaszkodását felkeltették a mozgalom iránt.

A taglétszám négyéves alakulását és a szervezettség állását a következő számadatok szemléltetik:

	Összes dolgozók száma	Szervezett dolgozók száma	Szervezettség %
1967	3 391 780	3 137 400	92,5
1968	3 568 930	3 301 257	92,5
1969	3 693 740	3 435 183	93,0
1970	3 707 527	3 448 224	93,0

A Szakszervezetek Országos Tanácsának költségvetési gazdálkodásában a tagdíjbevételekből származó részesedésén kívül még más jelentős bevételi források is rendelkezésre állottak. A SZOT valamennyi forrásából származó bevételeinek alakulásáról a következő táblázat nyújt tájékoztatást:

SZOT bevételek
1967—1970

Ezer Ft-ban

Megnevezés	1967	1968	1969	1970
A teljes tagdíjbevétel után a SZOT tagdíjjáruléka	52 760	57 411	61 346	68 000
SZOT vállalatok nyereségbefizetései, eszközlekötési járulék és értékcsökkenés	30 623	31 252	30 550	32 600
Szmt-bevételek	8 092	9 209	8 731	9 188
Egyéb bevételek	25 522	43 138	44 303	53 974
Tartalék várható igénybevétele	—	—	—	19 554
	116 997	141 010	144 930	183 316

A rendelkezésre álló bevételek felhasználása az eltelt négy évben a következő megosztásban történt:

SZOT felhasználások alakulása
1967—1970

Ezer Ft-ban

Megnevezés	1967	1968	1969	1970
Központi vezetés és apparátus	36 539	41 388	56 036	51 296
Szakszervezetek Budapesti Tanácsa	2 167	2 100	2 232	2 638
Szmt-k	48 182	51 589	56 078	64 233
Támogatások	24 708	22 106	24 072	31 149
Beruházások	2 600	16 690	—	34 000
	114 196	133 873	138 418	183 316

A SZOT költségvetési gazdálkodásáról az az általános tapasztalatunk, hogy mind a tagdíj, mind a vállalatok nyereségbevételei megtervezését gyakran túlságos óvatosság jellemezte, ezért jelentős túlteljesítések mutatkoztak. A kiadások általában az előirányzatoknak megfelelően alakultak, s itt csak elvétve mutatkoztak figyelembe vehető eltérések. Számvizsgáló bizottságunk több alkalommal felhívta a figyelmet az előirányzatok reálisabbá tételére és javasoltuk, hogy a bevételek és a kiadási szükségletek felmérésekor az előző évi tényszámok alakulásának tapasztalatait is célszerű figyelembe venni.

Szakmai szakszervezetek tagdíjbevételei		Szakmai szakszervezetek kiadásai	
1967	534 463/m Ft	1967	543 371/m Ft
1968	577 240/m Ft	1968	572 881/m Ft
1969	622 423/m Ft	1969	633 147/m Ft
1970	664 368/m Ft	1970	775 645/m Ft

A tagdíjbevételek alakulásának vizsgálatánál tapasztaltuk, hogy egyes helyeken nem a tárgyhavi, hanem havonként az előző havi tagdíjat számolják el és így állandóan egy hónapi lemaradás mutatkozik. Ezt a gyakorlatot több ízben észrevételeztük, aminek eredményeképpen az 1969. évben megvalósult a folyó havi tagdíjbefizetés egységes rendszere.

Az alapszervezetek tudvalevően az Országos Takarékpénztárból átvett tagdíj-bélyegeket használják fel a tagdíjak befizetésekor. Az OTP rendszeresen kimutatja az általa kiadott tagdíj-bélyegek értékét. Egyes szakmai beszámolókban nem egyezett a tagdíjbélyegeladás összege az OTP kimutatásában szereplő összegekkel. Az egyezőség biztosítására nyomatékosan felhívtuk a figyelmet és a szakmák számvizsgáló bizottságait is felkértük, hogy különös gonddal ellenőrizzék az egyezőséget.

A szakszervezetek területén különböző kisebb visszaélések történtek. Ezek a következők:

1967. évben 20 esetben összesen 175 000,— Ft
1968. évben 38 esetben összesen 366 000,— Ft
1969. évben 28 esetben összesen 357 000,— Ft értékben

Ezek az adatok a tagdíjbevételhez viszonyítva csekély mértékűek. Jelentős része meg is térült. Mégis a számvizsgáló bizottságoknak fel kell figyelniök erre és munkájukat szervezettebbé, rendszeresebbé, pontosabbá szükséges fejleszteni.

A szakszervezeti szerveknél jelentős összegű gazdálkodási tartalékok képződnek. Az egységes gyakorlat kialakítása szempontjából javasoltuk a költségvetési tartalékok kezelésének és felhasználásának általános szabályozását.

Bemutatjuk három szinten a forgóalapok alakulását az elmúlt három év bontásában:

Alapszervezetek forgóalapja összesen

	Bruttó	Ezen belül üd. jegy és tagdíjbélyeg készletre lekötve	Nettó
1967. december 31.	103 660/m	36 995/m	66 665/m
1968. december 31.	132 244/m	65 896/m	66 348/m
1969. december 31.	144 021/m	66 426/m	77 595/m

Szakmai központok forgóalapja:

1967. december 31.	166 062/m
1968. december 31.	167 219/m
1969. december 31.	161 579/m

SZOT forgóalapja (mely a bevételi többletet is tartalmazza):

1967. december 31.	49 983/m Ft
1968. december 31.	56 030/m Ft
1969. december 31.	62 792/m Ft
1970. december 31. várható.	43 238/m Ft

Amíg a SZOT-nál és a szakmai központoknál csökkenő tendenciát tapasztalunk, az alapszervezeteknél emelkednek a forgóalapok. A kimutatott számok a forgóalapok bruttó és nettó egyenlegét mutatják. A tisztánlátás miatt választottuk ketté a forgóalapot. Egyrészt azért, hogy mennyit tesz ki az üdülőjegyekre és bélyegekre lekötött összeg, másrészt, hogy lássuk, mennyit tesz ki a szabad forgóalap.

Az országban közel 8000 alapszervezetnél megosztva kisebb-nagyobb mértékben szóródik a szabad forgóalap.

A pénz- és értékcikkek kezelését ellenőrzéseink során minden esetben kielégítőnek találtuk. A bizonylatok alaki és tartalmi szempontból is elfogadhatók voltak. A pénzügyi fegyelem tekintetében sem merültek fel különösebb észrevételek.

A pénzkezelési szabályok szigorú betartására és a pénzügyi fegyelem megszilárdítására felhívtuk az alsóbb szakszervezeti szervek számvizsgáló bizottságainak is a figyelmét. Ennek szükségességére azzal kapcsolatban is nyomatékosan rámutattunk, hogy az szmt beszámolók szerint több helyen a szakmaközi bizottságok nem számoltak el az előírt időben és megfelelő formában a kapott pénzösszegekkel.

Megállapítottuk, hogy a SZOT pénzkészletének biztosításánál az Állami Biztosító helytelen díjtételt számított fel. Javaslatunkra a helytelenül magas díjtétel helyesbítése megtörtént.

Munkavédelmi bírság címen a SZOT számlájára évente jelentős összegek folynak be. A befolyt összegek kezelésére és célszerű felhasználására javaslatot terjesztettünk elő.

A Szakszervezetek Országos Tanácsánál olyan számviteli számlakeret kialakítását javasoltuk, amely az eszközök és források változásait hűen tükrözi és amelyben a pénz- és értékmozgások szakszerű nyilvántartása is biztosítható.

Javasoltuk a SZOT főkönyvelőségénél olyan ügyrend és munkaköri leírás készítését is, amelyből kitűnik, hogy az egyes dolgozók miért felelősek és milyen területen jogosultak intézkedni.

A SZAKSZERVEZETI VAGYON KEZELÉSE ÉS NYILVÁNTARTÁSA

A szakszervezeti vagyonról készült leltári nyilvántartások vezetését és a vagyonleltárak készítését a számvizsgáló bizottság rendszeresen ellenőrizte. Az álló- és fogyóeszközök változását, mozgását folyamatosan figyelemmel kísérte és ezeknek a nyilvántartásokon történő szabályszerű keresztülvezetését megkövetelte.

A SZOT főkönyvelőségével arra törekedtünk, hogy olyan leltárkezelési és nyilvántartási rendszer alakuljon ki, amely reálisan tükrözi a szakszervezeti szervek tényleges vagyoni helyzetét.

Több alkalommal vita tárgyát képezte, hogy a vagyontárgyaknak bruttó vagy nettó értékben történő elszámolása látszik-e célszerűnek. Többszöri beható vita eredményeképpen olyan állásfoglalás alakult ki, hogy a mozgalmi szerveknél nem feltétlenül szükséges a vagyontárgyak értékcsökkenésének az elszámolása, mert az a moz-

galom szempontjából különösebb előnyt nem jelent. Ezért az egyszerűbb és könnyebben végrehajtható bruttó elszámolás nem kifogásolható. A társadalmi tulajdon védelme szempontjából ezeknél a szerveknél még bizonyos mértékben előnyösebbnek is látszik a bruttó értékben történő elszámolás.

Ellenőrzési tapasztalataink szerint a szakszervezeti ingatlanok nyilvántartása a szakszervezeti szerveknél nem volt teljesen kielégítő. Egyes ingatlanok több helyen is szerepeltek a nyilvántartásban, mások pedig egyik szervnél sem. Egyes ingatlanoknak a telekkönyvi helyzete is rendezetlen volt. Javaslatot tettünk ezért a szakszervezeti ingatlanok teljes körű számbavételére, azok telekkönyvi helyzetének a rendezésére és arra, hogy minden ingatlan annak a szakszervezeti szervnek a nyilvántartásában szerepeljen, amely azt ténylegesen használja.

SZOT INTÉZMÉNYEK, VÁLLALATOK ELLENŐRZÉSE

A SZOT központi apparátusa gazdálkodásának vizsgálata mellett, a számvizsgáló bizottságnak alapvető feladata a SZOT felügyelete alá tartozó intézmények és vállalatok gazdálkodásának vizsgálata is.

A számvizsgáló bizottság által ellenőrzött intézmények, vállalatok a következők voltak:

1. SZOT Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság és igazgatóságai,
2. Szakszervezeti Társadalombiztosítási Főigazgatóság és igazgatóságai,
3. Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet,
4. MUNKA szerkesztősége,
5. SZOT Központi Iskola,
6. Táncsics Könyvkiadó,
7. NÉPSZAVA,
8. Ságvári Nyomda,
9. SZOT Szálloda és Étterem.

Itt számolunk be a különböző szakszervezeti szervek közvetlen irányítása alá tartozó művelődési házakban folytatott ellenőrzésekben való részvétel tapasztalatairól, miután témájuk és tartalmuk szerint a felmerült problémák az itteni tárgyalást indokolják.

A vállalatok és intézmények feladata, profilja egymástól erősen eltér. Az egyedi programkészítés és felkészülés mellett azonban itt

is szükséges volt közös vizsgálati elveket kialakítani. Természetszerű volt, hogy a beszámoló elején ismertetett és kialakított általános elvet, tehát:

— a gazdálkodás szabályszerűségének a vizsgálata;
— a gazdálkodás célszerűségének, helyességének és gazdaságosságának vizsgálata;
— a gazdasági mechanizmus reformjába való beilleszkedés;
— a gazdálkodás segítése;
— a SZOT vezető szervei részére való információnyújtás vizsgálata e téren is alapvetően meghatározó elvként szerepeltek a vizsgálatok programjában.

A bizottság vitákban, testületileg alakította ki a vizsgálatok tartalmát és módszerét is.

Eddigi tapasztalataink szerint a jövőben is a cél- és témavizsgálatok módszerét tartjuk helyesnek mind a SZOT belső gazdálkodását, mind a SZOT vállalatait és intézményeit érintő ellenőrzéseinknél.

Vizsgáltuk ebben az időszakban a SZOT vállalatoknak és intézményeknek az új mechanizmusra való felkészülését. Ebben különösebb zökkenőket nem tapasztaltunk, hasonlóan lényegében problémamentesen történt az áttérés is. A reform rendszerébe való beilleszkedés nem okozott problémákat a szakszervezeti gazdálkodásban.

A vizsgálatok megállapításainak közelebbi ismertetése előtt szükségesnek érezzük annak leszögezését, hogy az intézmények és vállalatok feladataikat általában jól ellátják, működésük fő vonásaiban és fontosabb részleteiben is megfelel az előírásoknak és a mozgalmi, gazdasági célkitűzéseknek egyaránt.

Különösen kiemelhetjük, hogy vizsgálataink szerint is igen jól szervezett, feladatát jól ellátó, pénzügyi tekintetben szabályosan gazdálkodó, kellő operativitással működő szerv az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság.

Hatalmas feladatot lát el, lényegében igen precízen és — összefüggéseiben a gyógyszerellátás általánosan ismert bürokratikus gyakorlatával — talán túl bonyolult adminisztrációval a Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ.

Jól szervezett, eredményesen működő és a munkavédelem területén komoly eredményeket felmutató szervnek bizonyult a Munkavédelmi Tudományos Kutató Intézet.

Megfelelőnek és nagyobb hiányosságok nélkülinek ismertük meg a MUNKA szerkesztősége, a Táncsics Könyvkiadó, a NÉPSZAVA, a Ságvári Nyomda és a SZOT Központi Könyvtár gazdálkodását.

Viszonylag a legtöbb javítani valót a SZOT Központi Iskola gaz-

dasági munkájában tapasztalt a számvizsgáló bizottság, az elmúlt időszakban.

Úgy tapasztaltuk, hogy sok tekintetben lehet javítani az szmt-k irányítása alá tartozó művelődési házak gazdasági munkáját is, azon vizsgálatok tanúsága szerint, amelyeket az szmt-k mellett működő számvizsgáló bizottságok szerveivel együttműködve végeztünk el.

A SZOT belső életének és intézményeinek néhány fontosabb gazdasági területének helyzetéről részletesebb tájékoztatást tartunk szükségesnek.

KULTURÁLIS FELADATOK ELLÁTÁSA

Az állami támogatás, a szakszervezeti támogatás, a vállalati támogatás és a kultúrintézmények saját bevételei figyelembevételével e területen évente kb. 205 millió forintos volumennel gazdálkodnak az érintett szervek. Ebből csak az állami támogatás évi 40—50 millió forint.

Annak érdekében, hogy a kultúrpolitikai célok teljesítését ne nyomja el a bevételek növelésére való törekvés, feltétlenül szükségesnek kell megítélni az állami támogatást. Meg kell azonban állapítani — és ilyen példával több esetben is találkoztunk —, hogy jobb szervezéssel a kultúrintézmények bevételei oly módon is növelhetők, hogy amellett a kultúrpolitikai célkitűzések sem szenvednek hátrányt.

Megállapítottuk, hogy kultúrintézményeinknél és művelődési házainknál igen sok helyen nőttek — egészségtelenül — az igazgatási kiadások. Egyes rendezvények kiadásai sem állottak arányban az elért eredményekkel.

A művelődési házak rendezvényei általában betöltik szerepüket. Előfordul mégis, hogy nagy költséggel szervezett megmozdulások nem hoznak megfelelő eredményt a látogatottság terén vagy a bevételek alakulásában. Ez az esetek többségében a jobb szervezéssel elkerülhető lett volna.

Vizsgáltuk a létszámarányokat is. Egyes helyeken ezen a téren is merültek fel kifogások. A felújítások és beruházások elvégzése elfogadható. Végeredményben azt tapasztaltuk, hogy a kultúrmunka területén általában végrehajtották a SZOT 1967. november 27-i határozatát, amelynek teljesítését külön célvizsgálattal is ellenőriztük. Ahol — néhány esetben — nem ennek a határozatnak a szellemében végzett munkát tapasztaltunk, ott az illetékes szakszervezeti szerveknek az észrevételeket megtettük.

Az elmúlt időszakkal összehasonlítva, az intézmények gazdálkodása általában jelentősen fejlődött. Ezt a SZOT főkönyvelőségének megfelelő tevékenysége is elősegítette.

ÜDÜLÉS

Vizsgálataink, amelyet az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóságon, a területi üdülési igazgatóságokon és egyes üdülőkben folytattunk rendszeresen, kiterjedtek:

— a beutaltak ellátási körülményeire;
— az üdülőjegyek elosztásának egyes kérdéseire;
— a költségvetés szerinti gazdálkodásra;
— az étkezési normák betartására;
— a leltárak ellenőrzésére;
— a beruházásokra, felújításokra, karbantartásokra.

Észrevételeinket az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság általában elfogadta és egyetértésben intézkedett azok kijavításáról.

Több részletmegállapítás mellett észrevételeztük, hogy a beutalásra váró dolgozók száma jobban növekszik, mint az üdülők férőhelykapacitása, tehát a beruházások ellenére nő az ellátatlanság. Ennek megszüntetésére az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság bérüdültetést szervezett, szállodai férőhely-kapacitásokat bérelt a dolgozók üdültetése céljából.

A vidéki szállodákban elhelyezett dolgozók ellátási körülményeit is megvizsgáltuk, általában elfogadhatónak találtuk. Még mindig találkoztunk néhány elosztási aránytalansággal az üdülési férőhelyek esetében. Jobban figyelembe kell venni a jövőben a szakmai adottságokat, több gyógyüdülőjegyet kell juttatni az egészségre ártalmas foglalkozások részére; a hegyvidékieknek inkább balatoni, a dunántúliaknak inkább hegyvidéki üdülőjegyeket kell irányítani.

Megvizsgáltuk az üdülési igazgatóságok mellett szervezett célgazdaságok munkáját is. Javasoltuk, hogy jobban kell alkalmazni a mezőgazdaság speciális, az állami szektorban kiforrott elszámolási és pénzgazdálkodási módszereit. Ezt az Üdülési és Szanatóriumi Főigazgatóság az egész területen meg is valósította.

Javasoltuk azt is, hogy az üdülési igazgatóságok erősítsék meg belső ellenőrzési tevékenységüket, szervezetüket. Ezzel minden érintett szerv egyet is értett. Meg kell azonban állapítanunk, hogy ez még nem valósult meg, ma is erős létszámhiány van e téren, ami a bonyolult tevékenység ellenőrzésekor okoz gondokat.

Vizsgáltuk:

— a működési költségek és a beruházások alakulását;
— a törvényelőkészítési, szervezési és igazgatási tevékenységet;
— a gyógyszervények ellenőrzésének és számfejtésének módját.

Megállapítottuk az utóbbi tevékenységnél, hogy az a társadalombiztosítás jelenlegi rendszerében megfelelően történik és az ellenőrzés is kielégítő.

Felhívtuk azonban a figyelmet arra, hogy a gyógyszerköltségek globálisan országos szinten elfogadható emelkedése mögött az egyes megyéknél olyan jelentős szóródások mutatkoznak, amelyekre magyarázatot csak a folyamatban levő — a Társadalombiztosítási Főigazgatósággal közösen lefolytatandó — vizsgálatok tudnak adni.

Vizsgáltuk a társadalombiztosítási intézkedéseket, utasításokat és rendeleteket abból a szempontból, hogy azok milyen hatással vannak a dolgozók társadalombiztosítási ellátására. Megállapítottuk, hogy igen nagyszámú utasítás stb. jelenik meg, és előfordulnak olyan esetek is, amikor egy-egy intézkedés féléven belül is módosul. Vizsgálatunk megállapította, hogy a rendeleteknek ez a sűrű változása a szakképzett apparátus részére is komoly nehézséget jelent, de szinte leküzdhetetlen nehézségeket okoz az üzemi kifizető szervnél a végrehajtó ügyintézőknek. Ezért a Társadalombiztosítási Főigazgatóság oly módon rendezte már a betegségbiztosításra vonatkozó rendelet-gyűjteményt, hogy annak a változásokat követő naprakész állapotban tartása már nem okoz gondot.

A kifizetőhely dolgozóinak továbbképzéséhez javasoltuk egy olyan rendelet kiadását, amely a társadalombiztosítási ügyek intézését legalább olyan szakmai képesítésnek tekinti, mint pl. a képesített könyvelői beosztást.

KIADÓI TEVÉKENYSÉG

A szakszervezeti sajtó területén működő szervek tevékenységében ez időszakban inkább gazdasági természetű, mint adminisztratív és pénzügyi jellegű megállapítások születtek.

A gazdasági mechanizmus reformjának első időszakában különös súllyal elemeztük a vállalati eredmények alakulását, elsősorban a Népszavánál. Kooperációs problémák merültek fel az Athenaeum Nyomdával, javaslatunk alapján a SZOT titkárság utasítására a SZOT főkönyvelőség és a kulturális, agitációs és propagandaosz-

tály eredményesen járt el az illetékes szerveknél, és az indokolatlanul magas nyomdaköltségek mérséklése megtörtént.

Észrevételeztük azt is, hogy a Táncsics Könyvkiadónál magas eladatlan készletek halmozódtak fel. Tudjuk, hogy ez a könyvkiadásnál elkerülhetetlen. Nem szükséges azonban ezeket hosszú ideig tárolni, nem is helyes. Miután a kiadványok olyanok, hogy propagandánkat segítik, ezzel a céllal kerültek be a kiadási tervbe, ármérséklés mellett is helyes azokat a dolgozók tömegeihez eljuttatni, és ezzel az eladatlan készletek növekedését csökkenteni. Néhány esetben késedelmesen jelentek meg egyes kiadványok, különösen brosúrák. Ezt, mivel a szakszervezeti propaganda hatékony eszközeinek szerepét kell betölteniük, különösen nem tartottuk kívánatosnak. Meg kell azonban említeni, hogy a megállapítások után ilyen késés már nem fordult elő.

A Ságvári Nyomdánál és a MUNKA szerkesztőségénél néhány kisebb adminisztrációs és pénzügyi jellegű hiányosságot észleltünk a fordítói és szerzői díjak elszámolásánál. Jelentősebb észrevétel azonban a működéssel kapcsolatban nem merült fel.

A legutóbbi időben kezdte meg működését a SZOT Szálloda és Étterem. E legfiatalabb intézmény feladatait megoldja, eddigi munkája biztató a jövőre nézve. Kezdeti nehézségek természetesen előfordulnak. Végleges minősítésre a most következő évek nyújthatnak alapot.

Úgy tapasztaltuk, hogy az ismertetett hiányosságok mellett hosszabban lehetne sorolni a vállalatoknál és intézményeknél a munka helyes irányát, ütemét és emelkedő színvonalát mutató jelenségeket. Az ismertetett hiányosságok mégis fennállottak és kiküszöbölésük vitathatatlanul szükséges volt.

Leginkább szükséges volt a hibák kiküszöbölése a SZOT Központi Iskolánál, ahol tartósabb és nem elhanyagolható lazaságokat tapasztaltunk az anyagok beérkezésénél és a munkautalványok kezelésénél. A SZOT főkönyvelősége ebben az irányban hathatós intézkedéseket tett és ma már a gazdálkodás itt is kielégítő.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a SZOT irányításával működő vállalatok és intézmények munkájukat, feladatukat zömükben jól ellátják. Munkájukra a pozitív eredmények jellemzők, a meglevő hiányosságok egy, a korábbinál magasabb követelménnyel való összehasonlítás eredményeként kerültek megállapításra. Munkájuk néhány meglevő és kijavítandó hiba ellenére is fejlődő és ígéretes.

Az alapszabályban foglalt előírásoknak megfelelően, fokozatosan kiépítettük a kapcsolatot a szakmák és az szmt-k számvizsgáló bizottságaival.

Szüksegesnek tartottuk ezt a kapcsolatot azért is, mert a SZOT számvizsgáló bizottsága nem nélkülözheti a mozgalom teljes területéről szerzett tapasztalatokat és információkat feladatai ellátásához. Hasznosnak tartottuk abban a tekintetben is, hogy ebben a munkakapcsolatszerű érintkezésben bizonyos mértékig magunk is tudunk tapasztalatokat átadni és tanácsokkal szolgálni a más, szűkebb területen működő bizottságok részére. A számvizsgáló bizottság mozgalmi feladata sem nélkülözheti a személyes érintkezést és ismeretszerzést. Ügyeltünk azonban arra, hogy a különböző területen működő bizottságok önállósága megfelelően érvényesüljön, a kapcsolat kifejezetten az *egyenrangú*, választott szervek konzultációjának a jellegét öltötte és erősen kihangsúlyoztuk, hogy semmiféle alá- és fölérendeltségi viszonyról szó sem lehet.

Ennek ellenére lassú és szívós munkával valósult meg ez a célkitűzés, mert eleinte sok helyen nem értették meg a kapcsolat felvételének és ápolásának jelentőségét.

1968. január 4-én országos értekezletet és vitát tartottunk, melyen a pénzügyi feladatok mellett, a gazdálkodás politikai és mozgalmi vonatkozásairól is tájékoztatást kaptak a szakmák és szmt-k számvizsgáló bizottsági elnökei.

Felvetettük a számvizsgáló bizottságok munkája erkölcsi és anyagi elismerésének a szükségességét. Támogattuk ezeket a szerveket a munka feltételeinek biztosítására vonatkozó igényeikben. Sok helyen ugyanis igen mostoha körülmények között végzik munkájukat, gyakran szoba, asztal, szekrények stb. hiányában. Ez a helyzet tarthatatlan. Nemcsak a feladatok megfelelő teljesítését gátolja, hanem néha bizalmas iratok hazavitelét is szükségessé teszi, s ez helytelen. Emellett a számvizsgáló bizottsági munka és a munkatársak megbecsülésének hiányára is utal.

Az alsóbb számvizsgáló bizottságokkal való kapcsolat fő formájául a személyes érintkezést tartottuk helyesnek. Számvizsgáló bizottságunk tagjai rendszeresen részt vettek a szakmai és megyei számvizsgáló bizottságok ülésein. Igyekeztünk biztosítani, hogy egy-egy szervvel a SZOT SZVB ugyanazon tagja tartson összeköttetést.

Ezekkel a személyes kapcsolatokkal elértük, hogy ma már az alsóbb számvizsgáló bizottságok is megértik helyességét és hasznosságát. Igénylik is ezt a gyakorlatot és annak továbbfejlesztését.

Úgy tapasztaltuk helyes, ha országos értekezletet ritkábban tartunk és inkább a munkakapcsolatszerű érintkezésekre helyezzük a fő hangsúlyt. A legtöbb segítséget ez a módszer nyújtja. A személyes kapcsolatok mellett egyeztettük munkaterveinket, megismertük a többi számvizsgáló bizottságok elképzeléseit és módszereit, javaslatot tettünk azok fejlesztésére, beleértve a munkatervek módosítására vonatkozó javaslatokat is.

Annak ellenére, hogy a számvizsgáló bizottságok működése állandóan fejlődik, mégis tapasztalhattuk, hogy — különösen az alapszervezeti bizottságok esetében — vannak néha nem is kismértékű hiányosságok munkájukban. Elsősorban a bizottságok összetétele az, amin mindegyik szinten javítani szükséges. Viszonylag kevés a számvizsgáló szakképzettséggel rendelkező tagok száma a bizottságokban. Több helyen a földrajzi távolság akadályoz a lakóhely és a számvizsgáló bizottság székhelye között. Előfordul, hogy más szakszervezeti feladattal is megbízott elvtárs került be a számvizsgáló bizottságba (pl. megyei titkár szakmai központi számvizsgáló bizottságba), így az egyes tagok kevésbé fejtenek ki érdemi munkát. Az is előfordul, hogy maga az elnök végzi el a számvizsgáló bizottság egész feladatát. Ezért javasoltuk — és az elnökség javaslatunkat el is fogadta —, hogy a számvizsgáló bizottsági tagok jelölésénél a szakképzettséget jobban figyelembe kell venni.

Főként alapszervezeti számvizsgáló bizottságoknál fordul elő, hogy a munka formális, mechanikus, ellenőrzik a költségvetést, de a gazdasági tevékenységet, a gazdasági munka tartalmát nem. Van, ahol a számvizsgáló bizottság nem is tárgyalja az alapszervezet gazdasági tevékenységét. Az egyik számvizsgáló bizottsági elnök elismerte, hogy 18 év alatt — amióta számvizsgáló bizottsági elnök — a számvizsgáló bizottság még nem tartott ülést.

Úgy érezzük, hogy ahhoz, hogy az elmúlt négy esztendőben javult a számvizsgáló bizottságok munkája — különösen a szakmáknál és szmt-knél —, hozzájárult bizottságunk ilyen, a múlthoz képest sűrűbb és szorosabb személyes kapcsolattartó munkája is. Miután az alapszervezeti számvizsgáló bizottságoknál még csak csökkentek, de nem szűntek meg az ismertetetthez hasonló jellegű hiányosságok, a jövőben is szükségesnek tartjuk az ilyen jellegű érintkezés fenntartását, ápolását, sőt erősítését.

Összefoglalva: számot adunk a számvizsgáló bizottság négyéves munkájáról és az elért eredményekről. Az összegezés azt mutatja, hogy az ellenőrzési munka jelentős mértékben fejlődött és komoly segítséget nyújtott az anyagi eszközöknek a mozgalmi célkitűzések szolgálatába állításához és a tagság érdekeinek megfelelő, céltudatos felhasználásához.

Az a véleményünk — tapasztalataink alapján —, hogy a SZOT és a szakszervezetek gazdálkodásában a XXI. kongresszus óta jelentős fejlődés történt. Tapasztaltuk, hogy a költségvetés elkészítése és pénzeszközeinek felhasználása közben érvényesül a SZOT és a szakszervezetek központi vezetőségeinek határozataiban megjelölt célok érdekében a pénzeszközök felhasználása. Joggal várja el tőlünk valamennyi szakszervezeti tag, hogy az önként befizetett tagdíjakkal a jó gazda gondosságával gazdálkodjunk és a lehető legtakarékosabban használjuk fel.

A szakmai szakszervezetek tagdíjbevételei — amint azt jelentésünkben már közöltük — 664 millió Ft. Az „R"-alapból a szakszervezetek rendelkezésére bocsátanak a vállalatok 1970-ben szociális, kulturális és sportcélokra közel 800 millió Ft-ot. A vezető tisztségviselőkre nagyfokú felelősség hárul, hogy a pénzeszközöket az összes dolgozó érdekében hozott határozatoknak megfelelően hasznosítsák.

A számvizsgáló bizottságoknak ellenőrzéseiken keresztül fokozottabb mértékben kell biztosítaniuk, hogy a gazdasági munka a mozgalmi feladatok eredményesebb megvalósítását szolgálja.

Vannak hiányosságaink, nem voltunk elég következetesek az elfogadott és helyesnek talált észrevételeink és javaslataink megvalósításának ellenőrzésében, ezért a jövőben minden esetben vizsgálni kell, hogy a vizsgálati észrevételek alapján elfogadott intézkedési javaslataink a gyakorlatban mennyiben valósulnak meg.

Az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságaival való kapcsolataink — a jelentős fejlődés ellenére is — még mindig nem tekinthetők kielégítőnek. A kapcsolatok további fejlesztését és eredményesebbé tételét következetesen napirenden kell tartani, hogy ezen keresztül fokozottabb mértékben lehessen segíteni az alsóbb szervek számvizsgáló bizottságait a reájuk háruló feladatok eredményes teljesítésében.

Az a véleményünk, hogy az újonnan megválasztandó számvizsgáló bizottság az eddigi eredmények továbbfejlesztésével és szorosabbá tételével elősegítheti a mozgalom területén a pénzügyi fegyelem megszilárdítását, a társadalmi tulajdon védelmét és a szakszervezet anyagi eszközeinek a tagság érdekében történő eredményes felhasználását.

STATISZTIKAI TÁBLÁZATOK, GRAFIKONOK A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK JELENTÉSÉHEZ

Termelés, foglalkoztatottság és termelékenység a szocialista iparban (1970)
(1965 = 100)

	Termelés	Foglalkoztatottak száma	Egy foglalkoztatottra jutó termelés
Bányászat	108	91	120
Villamosenergia-ipar	145	101	143
Kohászat	133	109	125
Gépipar	146	126	124
Építőanyag-ipar	124	110	114
Vegyipar	174	129	134
Fafeldolgozó ipar	121	108	115
Papíripar	153	138	117
Nyomdaipar	152	118	135
Textilipar	108	104	105
Bőr-, szőrme- és cipőipar	134	127	108
Ruházati ipar	127	135	95
Élelmiszeripar	124	120	106
Ipar együtt	135	117	119

Az aktív kereső népesség száma népgazdasági áganként
(év elején)

	1965	1969	Növekedés (+) csökkenés (—) %
	ezer fő		
Ipar	1 527,3	1 704,2	12
Építőipar	270,5	320,8	19
Közlekedés	309,4	326,9	6
Kereskedelem	330,6	372,2	13
Egyéb	790,0	783,2	— 1
Együtt	3 227,8	3 507,3	9
Mezőgazdaság	1 510,7	1 483,2	— 2
Összesen	4 738,5	4 990,5	5
Ezenfelül nemzetközi munkaerő kooperációban		7,6	

Az aktív kereső nők száma népgazdasági áganként év elején
(ezer fő)

	1965 Nődolgozók		1969 Nődolgozók	
	száma	%-os aránya az aktív keresőkből	száma	%-os aránya az aktív keresőkből
Ipar	604,9	39,6	714,3	41,9
Építőipar	39,3	14,5	45,7	14,2
Közlekedés	63,1	20,4	72,1	22,1
Kereskedelem	194,0	58,7	231,1	62,1
Egyéb	349,5	44,2	377,6	48,2
Együtt	1 250,8	38,8	1 440,8	41,1
Mezőgazdaság	589,9	39,0	593,0	40,0
Összesen	1 840,7	38,8	2 033,8	40,8
Ezenfelül nemzetközi munkaerő kooperációban			2,4	31,6

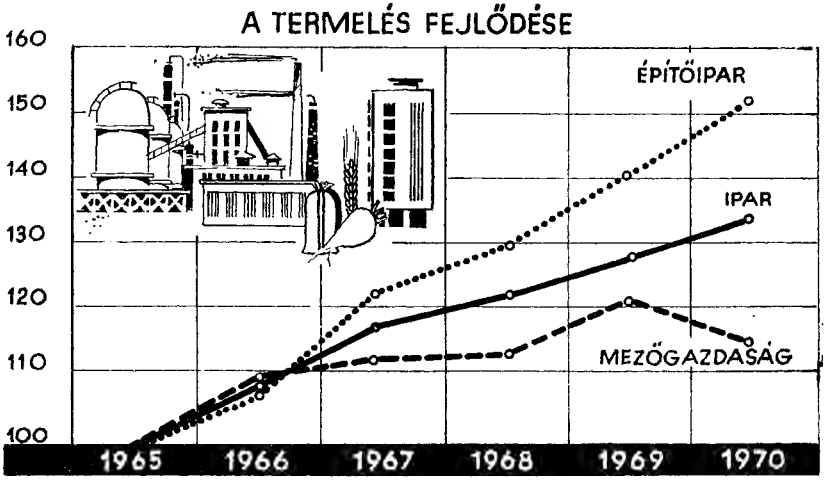
A TERMELÉS FEJLŐDÉSE
160
150
140
130
120
110
100
ÉPÍTŐIPAR
IPAR
MEZŐGAZDASÁG
1965
1966
1967
1968
1969
1970

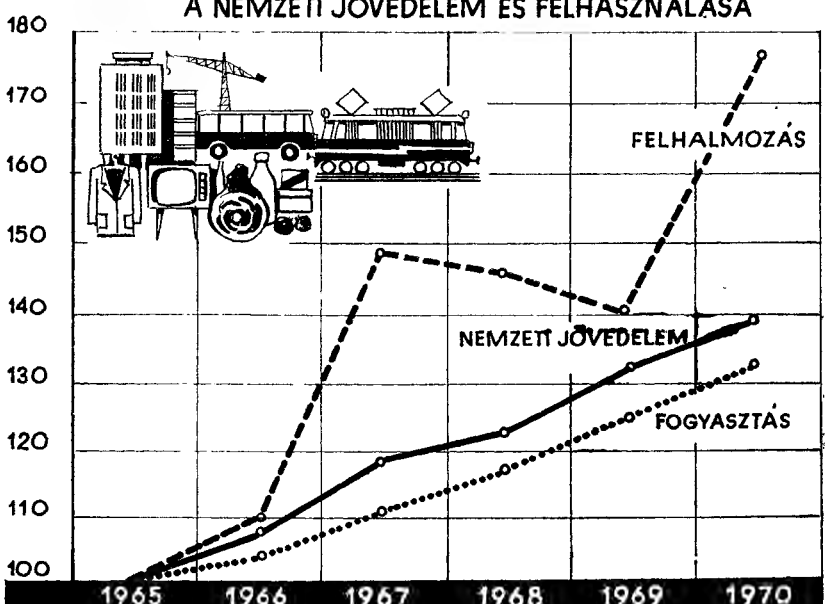
A NEMZETI JÖVEDELEM ÉS FELHASZNÁLÁSA
180
170
160
150
140
130
120
110
100
FELHALMOZÁS
NEMZETI JÖVEDELEM
FOGYASZTÁS
1965
1966
1967
1968
1969
1970

Kiváló dolgozó kitüntetésben részesültek száma

	1966	1967	1968	1969	1970
Kitüntetettek száma	154 176	174 804	141 139	137 669	140 095

1968-tól a kitüntetések adományozása már az új rendelet szerint történt, amely megszüntette a külön oklevél, illetve jelvény kiadását. A kitüntetésekkel járó nagyobb pénzjutalom a mennyiségi szemléletet megváltoztatta.

A brigádmozgalom fejlődése

Év	Munkabrigádok		Szocialista brigádmozgalomban részt vevő brigádok		Szocialista címet elnyert brigádok	
	száma	tagjainak száma	száma	tagjainak száma	száma	tagjainak száma
1966	109 293	1 160 271	79 765	852 483	34 777	384 472
1967	113 978	1 225 795	86 300	934 068	43 760	484 180
1968	119 667	1 297 055	96 414	1 065 667	52 530	522 815
1969	123 647	1 342 273	99 574	1 120 466	59 328	679 316
1970	130 200	1 485 069	111 980	1 253 774	65 547	742 191

Kitüntetett szocialista brigádok száma (1970. december 31.)

Oklevéllel	Oklevéllel és zászlóval	bronz	ezüst plakettel	arany	Együtt
19 918	18 504	14 721	8 017	4 387	65 547

Újítási javaslatot benyújtott dolgozók száma

1966	192 252 fő
1967	169 674 fő
1968	97 375 fő
1969	96 594 fő
1970	93 324 fő

Újítási és találmányi javaslatok száma

Év	Benyújtott javaslatok száma	Elfogadott javaslatok száma	Hasznosított javaslatok száma	Elért népgazdasági (1968-tól vállalati) eredmény 1000 Ft	Kifizetett anyagi elismerés 1000 Ft
1966	193 700	105 200	80 700	1 727 013	159 496
1967	176 741	74 527	81 724	2 507 193	213 697
1968	88 510	38 506	36 771	2 000 000	143 907
1969	84 956	41 481	37 247	2 483 000	183 259
1970	84 523	41 236	37 762	2 356 106	160 295

Kiváló újító és Kiváló feltaláló címmel kitüntetett dolgozók száma

Év	Arany fokozat		Ezüst fokozat		Bronz fokozat	
	újító	feltaláló	újító	feltaláló	újító	feltaláló
1966	316	122	450	27	873	15
1967	318	100	495	27	782	22
1968	317	64	430	15	569	13
1969	296	76	365	17	661	25
1970	306	102	348	20	603	9

Aktív keresők száma
(ezer fő)

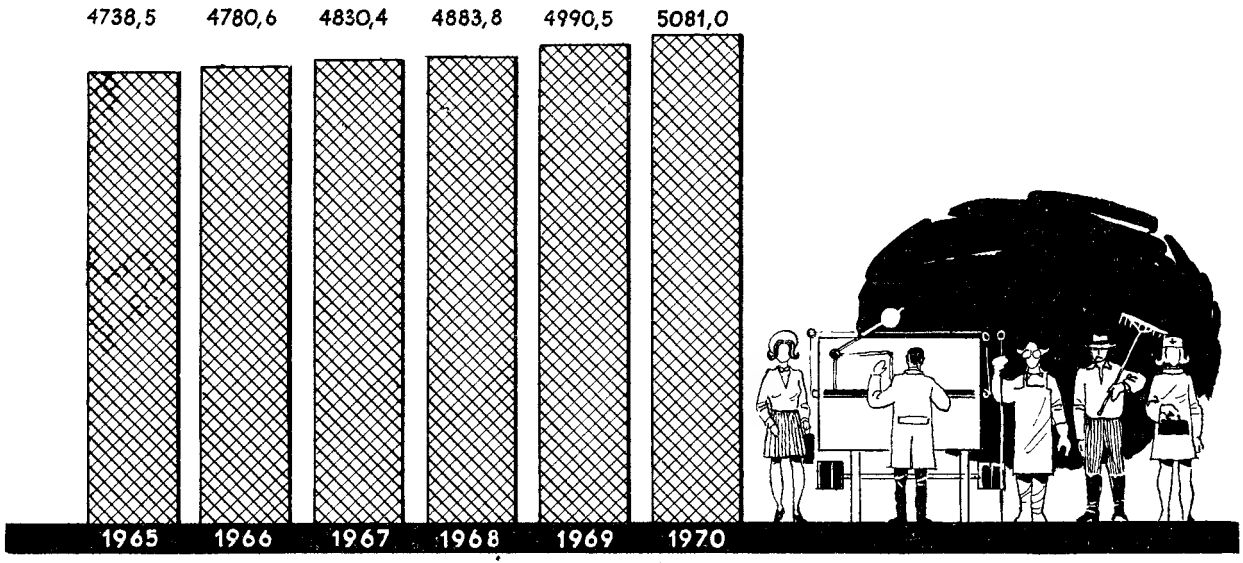

Aktív kereső népesség megoszlása népgazdasági áganként 1969-ben (%)

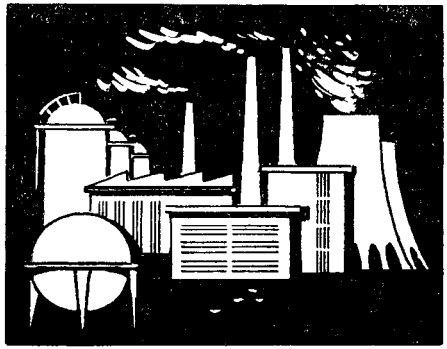

100%

IPAR
34,1

MEZŐGAZDASÁG
29,7

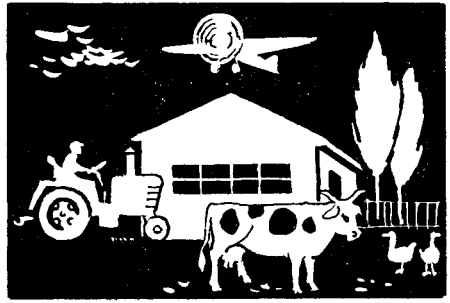

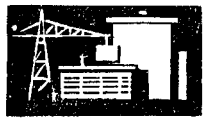

ÉPÍTŐIPAR
6,4

KÖZLEKEDÉS
6,6

KERESKEDELEM
7,5

KÖZIGAZGATÁS,
EGÉSZSÉGÜGY,
KULT., SZOLG. STB.
15,7

Tanév	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
Tanulók száma	172 383	183 559	194 591	212 264	223 750	223 465

Lányok száma és aránya a szakmunkásképzésben

Tanév	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
Lányok száma	36 081	40 343	44 622	50 263	54 091	54 970
Lányok aránya (%)	21	22	23	24	24	25

Emeltszintű tagozaton képzett szakmunkástanulók száma

Tanév	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
Tanulók száma	—	7 883	16 964	28 551	36 083	62 165

Szakmunkástanulók összlétszámának népgazdasági ágankénti megoszlása 1969/1970

Népgazdasági ág	A tanulók száma fő	%	Ebből magánszektorban képzett fő	%
Ipar	144 304	65	8 149	48
Építőipar	30 329	13	5 213	31
Mezőgazdaság	17 462	8	47	0
Szolgáltatás	8 221	4	3 323	20
Kereskedelem és Vendéglátóipar	23 434	10	130	1
Összesen	223 750	100	16 862	100

Aktiv kereső nők aránya népgazdasági áganként (%)

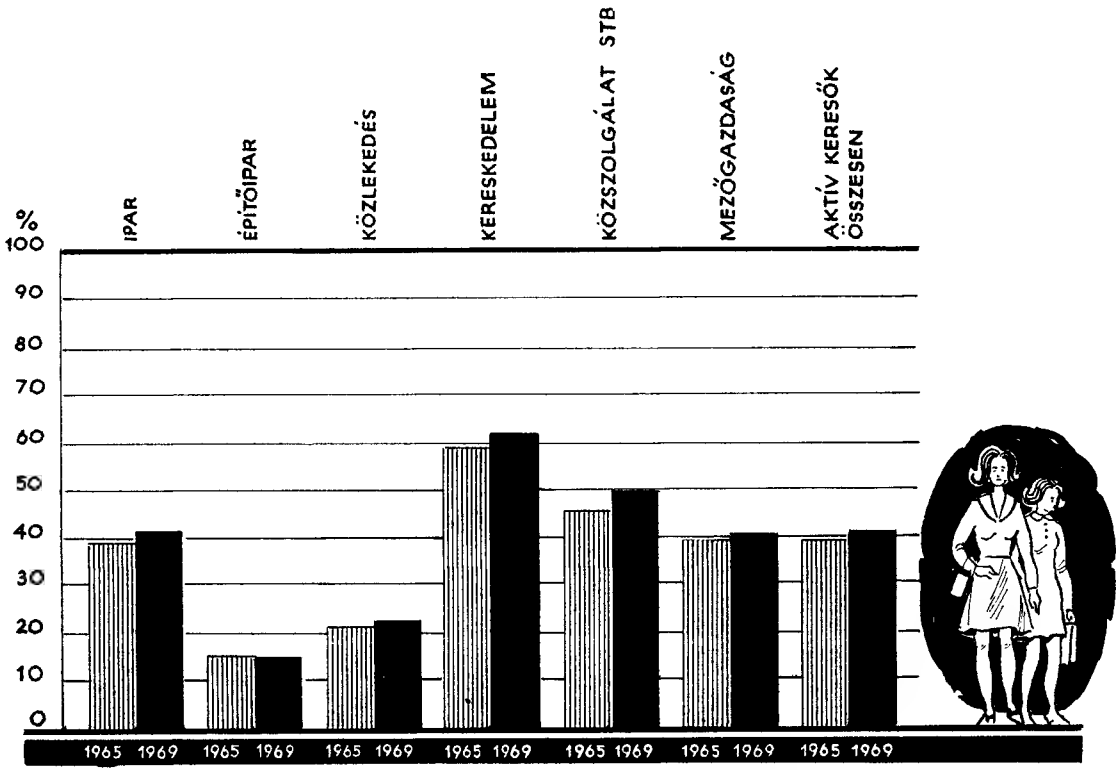

Az állami ipar létszámalakulása
(ezer fő)

	1965	1966	1967	1968	1969	Index 1965=100
Munkás	1 009,1	1 020,4	1 042,2	1 098,3	1 117,0	111
Műszaki	118,4	120,7	123,5	130,1	137,0	116
Adminisztratív	104,4	104,2	105,4	114,1	122,7	118
Kisegítő	54,6	53,8	53,9	57,7	61,3	112
Nem ipari dolgozó	15,9	15,1	14,8	18,2	16,0	101
Nyugdíjas	—	—	18,9	24,7	30,0	—
Szakmunkástanuló	25,5	25,7	27,2	30,2	31,7	124

Munkások — alkalmazottak létszáma és aránya az állami iparban

	1965	1969	Növekedés (+) Csökkenés (—) %-ban
Nehézipar			
munkások (ezer fő)	649,9	718,3	11
alkalmazottak (ezer fő)	191,5	227,7	19
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	29,5	31,7	7
Könnyűipar			
munkások (ezer fő)	264,0	288,7	9
alkalmazottak (ezer fő)	50,6	55,8	10
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	19,2	19,3	1
Élelmezési ipar			
munkások (ezer fő)	95,2	110,0	16
alkalmazottak (ezer fő)	51,2	53,5	4
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	53,8	48,6	—10
Állami ipar összesen			
munkások (ezer fő)	1 009,1	1 117,0	11
alkalmazottak (ezer fő)	293,3	337,0	15
100 munkásra jutó alkalmazott (fő)	28,8	30,2	4

MUNKABÉR — JÖVEDELEM

A munkások, alkalmazottak egy keresőre jutó reálbérének és egy főre jutó személyes reáljövedelmének alakulása

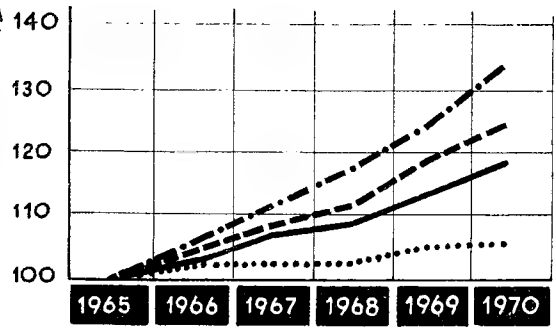

SZEMÉLYES REÁLJÖVEDELEM INDEXE
NÉVLEGES NETTÓ ÁTLAGBÉRINDEX
REÁLBÉRINDEX
FOGYASZTÓI ÁRINDEX

A lakosság egy főre jutó reáljövedelem-növekedésének összetevői

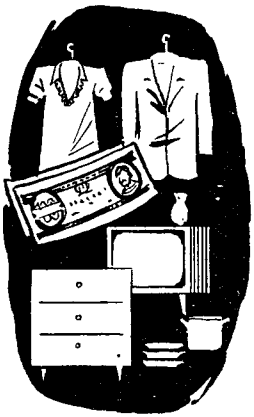

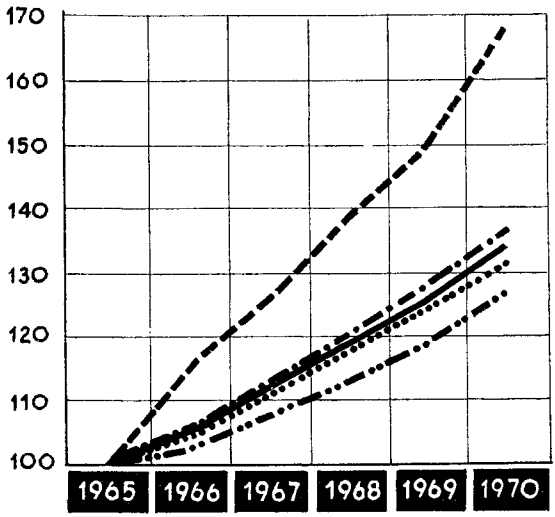

PÉNZBELI TÁRSADALMI JUTTATÁS REÁLÉRTÉKE *
SZEMÉLYES RENDELKEZÉSŰ REÁLJÖVEDELEM ÖSSZESEN
ÖSSZES REÁLJÖVEDELEM
MUNKÁBÓL SZÁRMAZÓ REÁLJÖVEDELEM
TERMÉSZETBENI TÁRSADALMI JUTTATÁS REÁLÉRTÉKE

* NYUGDÍJ, ÖSZTÖNDÍJ, TÁPPÉNZ, CSALÁDI PÓTLÉK, SEGÉLY

Az állami iparban foglalkoztatottak havi átlagkeresete

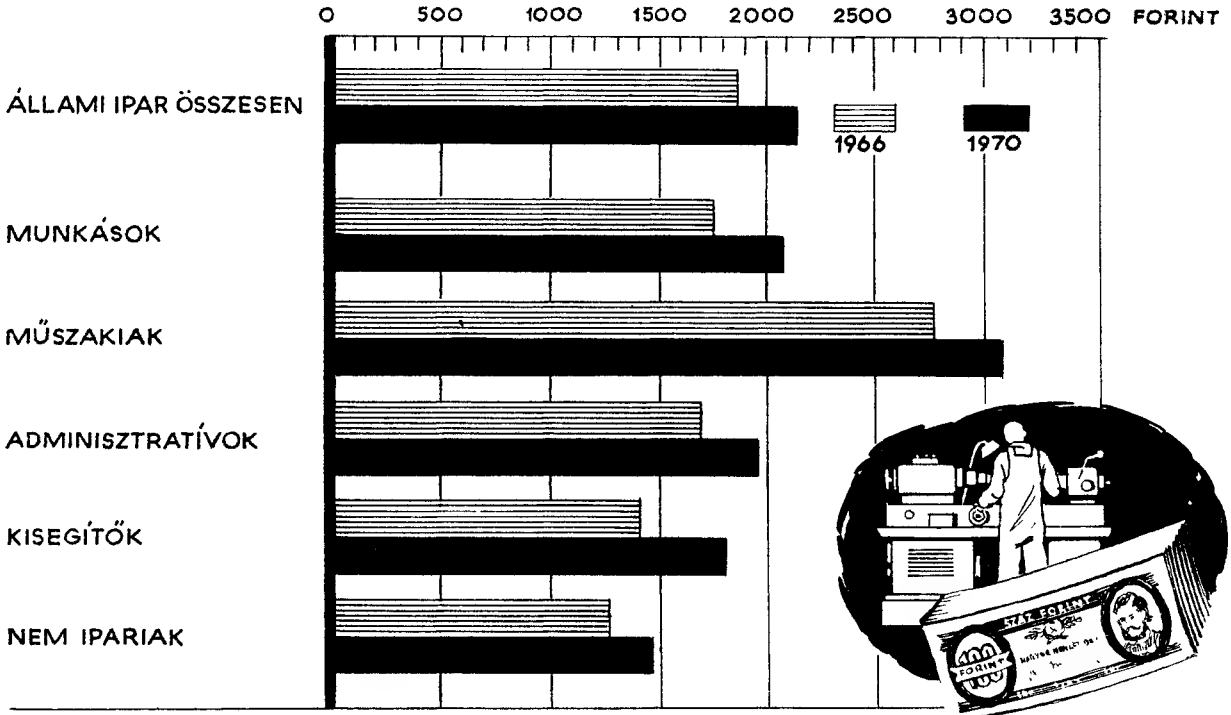

A munkás, valamint az alkalmazotti háztartások egy főre jutó havi nettó kiadása főbb kiadási csoportok szerint (%)

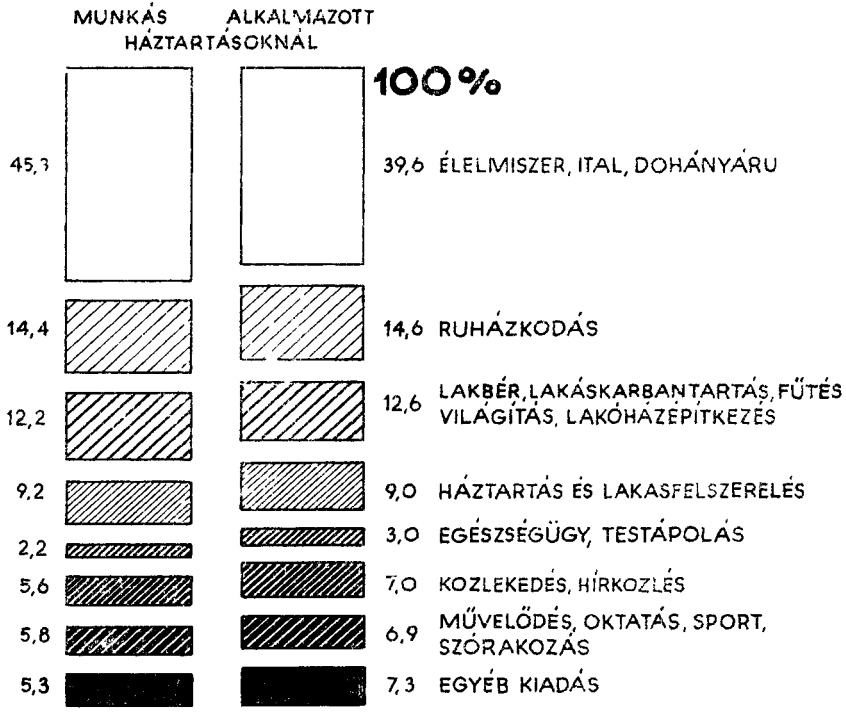

Nők létszáma az állami iparban (1969. október 1.)

	A foglalkoztatott nők száma ezer fő	Nők az összes foglalkoztatottak %-ában	Munkásnők ezer fő	Nők az összes munkás %-ában	Szakmunkás nők száma ezer fő	Nők az összes szakmunkás %-ában
Nehézipar	292,3	31	188,9	26	18,1	6
Könnyűipar	206,4	62	174,7	63	52,6	50
Élelmiszeripar	82,7	48	58,2	49	4,0	13
Állami ipar	581,4	40	421,8	38	74,7	16

A munkások és alkalmazottak havi átlagkeresete az állami szektorban

Népgazdasági ág	1966	1970	Index 1966=100
	forint		
Ipar	1 846	2 127	115
Építőipar	1 940	2 341	121
Mező-, erdő- és vízgazdálkodás	1 659	2 127	128
Közlekedés, hírközlés	1 809	2 241	124
Kereskedelem	1 696	1 970	116
Államigazgatás, kulturális, egészségügyi stb. intézmények	1 819	2 108	116
Állami szektor összesen	1 802	2 143	119

A foglalkoztatottak havi átlagkeresete a szocialista iparban

Iparcsoport	1966	1970	Index 1966=100
	forint		
Bányászat	2 583	3 008	116
Villamosenergia-ipar	1 900	2 184	115
Kohászat	1 953	2 239	115
Gépipar	1 825	2 094	115
Építőanyagipar	1 763	2 076	118
Vegyipar	1 789	2 055	115
Könnyűipar	1 595	1 847	116
Élelmiszeripar	1 651	1 952	118
Szocialista ipar összesen	1 833	2 102	115
ebből			
— munkások	1 773	2 026	114
Állami ipar összesen	1 846	2 124	115
ebből			
— munkások	1 786	2 051	115
— műszakiak	2 744	3 072	112
— adminisztratívok	1 700	1 967	116
— kisegítők	1 408	1 742	124
— nem ipariak	1 216	1 437	118

A munkás-alkalmazotti háztartások jellemző adatai, jövedelmei

Megnevezés	1966	1970 III. n. év	Index 1966=100
Egy háztartásra jutó átlagos taglétszám (fő)	3,29	3,21	98
100 keresőre jutó eltartottak száma (fő)	97	87	90
Egy keresőre jutó havi átlagos munkabér (Ft)	1 755	2 125	121
A háztartások *egy főjére* jutó havi átlagos			
— munkabér (Ft)	892	1 137	127
— egyéb pénzbevételek (Ft)	228	324	142
— természetbeni fogyasztás (Ft)	84	124	148
összes bruttó jövedelem (Ft)	1 204	1 585	132
adók és adójellegű pénzkiadások (Ft)	—65	—110	169
Összes nettó jövedelem (Ft)	1 139	1 475	129

A munkások számának megoszlása a kötelező heti munkaidő szerint 1969. szeptember 30-án az állami iparban
(%)

	36 és kevesebb	37—43	44	45—47	48	48-nal több	Összesen
	óra heti kötelező munkaidőben dolgozók aránya						
Bányászat	3,1	11,9	84,6	0,0	0,3	0,1	100
Villamosenergia	0,1	22,0	77,4	—	0,5	0,0	100
Kohászat	2,4	37,0	59,6	0,0	0,8	0,2	100
Gépipar	0,8	5,8	90,5	0,2	2,7	0,0	100
Építőanyag-ipar	0,1	34,3	62,8	0,0	2,7	0,1	100
Vegyipar	0,8	49,9	46,2	0,6	2,5	0,0	100
Könnyűipar	0,4	24,8	63,4	4,6	6,8	0,0	100
Élelmiszeripar	0,0	2,6	77,5	0,1	19,8	0,0	100
Állami ipar	0,9	17,8	74,9	1,3	5,1	0,0	100
Szövetkezeti ipar	0,3	1,3	46,0	2,4	46,4	0,6	100
Szocialista ipar	0,9	16,5	72,1	1,4	9,1	0,0	100

A munkások által teljesített túlórák az állami iparban

Megnevezés	1966	1967	1968	1969	1970
A teljesített túlórák száma (ezer órában)	39 077	43 912	42 752	51 717	69 853
A túlórák aránya az összes teljesített munkaórák %-ában	1,8	2,0	1,9	2,4	3,2

A munkás és az alkalmazotti háztartások egy főre jutó havi nettó kiadása főbb kiadási csoportok szerint

Munkás háztartásoknál

	1965	1969	1965	1969
	Ft		%	
Élelmiszer, ital, dohányáru	443	549	47,2	45,3
Ruházkodás	139	174	14,8	14,4
Lakbér, lakáskarbantartás, fűtés, világítás, lakóház-építkezés	113	147	12,1	12,2
Háztartás és lakásfelszerelés	82	110	8,7	9,2
Egészségügy, testápolás	20	27	2,1	2,2
Közlekedés, hírközlés	42	68	4,5	5,6
Művelődés, oktatás, sport, szórakozás	52	71	5,6	5,8
Egyéb kiadás	47	65	5,0	5,3
Nettó kiadás összesen	938	1 211	100,0	100,0

Alkalmazotti háztartásoknál

Élelmiszer, ital, dohányáru	523	625	12,1	39,6
Ruházkodás	185	229	14,9	14,6
Lakbér, lakáskarbantartás, fűtés, világítás, lakóház-építkezés	140	198	11,2	12,6
Háztartási és lakásfelszerelés	120	142	9,6	9,0
Egészségügy, testápolás	34	47	2,8	3,0
Közlekedés, hírközlés	76	112	6,2	7,0
Művelődés, oktatás, sport, szórakozás	81	108	6,5	6,9
Egyéb kiadás	84	115	6,7	7,3
Nettó kiadás összesen	1 243	1 576	100,0	100,0

A lakosság fogyasztása és ellátottsága fontosabb cikkekből

Megnevezés	Mértékegység	1965	1970 (terv)	Index 1965=100
Egy főre jutó fogyasztás				
Élelmiszerek: húsfélék (hallal)	kg	53,20	58,90	111
lisztféleségek, rizs	kg	139,20	132,00	95
zsiradék (vajjal)	kg	23,10	26,50	115
cukor	kg	30,10	33,50	111
tej és tejtermék (vaj nélkül)	kg	97,10	110,70	114
tojás	kg	10,40	12,00	115
burgonya	kg	84,30	84,50	100
zöldség-fogyelék	kg	76,70	88,30	115
gyümölcs	kg	52,80	73,60	139
bor	l	32,80	37,00	113
sör	l	44,20	56,60	128
kávé	kg	0,69	1,75	254
Egy főre jutó napi tápanyag-fogyasztás				
kalória	kal	3 055	3 191	104
fehérje összesen	g	96,10	99,00	103
ebből: állati eredetű	g	37,90	42,50	112
Ruházati cikkek				
pamut és pamut típusú szövet	m^2	14,48	17,20	119
gyapjú és gyapjú típusú szövet	m^2	2,90	2,70	93
selyem és selyem típusú szövet	m^2	2,63	3,00	114
alsó és felső kötöttáru	kg	0,77	0,68	88
bőrcipő	pár	1,85	2,08	112

A kereskedelem társadalmi ellenőrzése

	1966	1970
A kereskedelmi társadalmi ellenőrök száma (fő)	7 000	10 000
A kereskedelmi társadalmi ellenőrök által végzett vizsgálatok száma	27 000	55 000
Az egy ellenőrre eső vizsgálatok száma	3,9	5,5
Az ellenőrzéseket követő szabálysértési és fegyelmi eljárás	1 550	3 000
Az ellenőrzéseket követő szabálysértési és fegyelmi eljárás az összes ellenőrzés százalékában	5,7	5,5

Száz háztartásra jutó ellátottság (db)

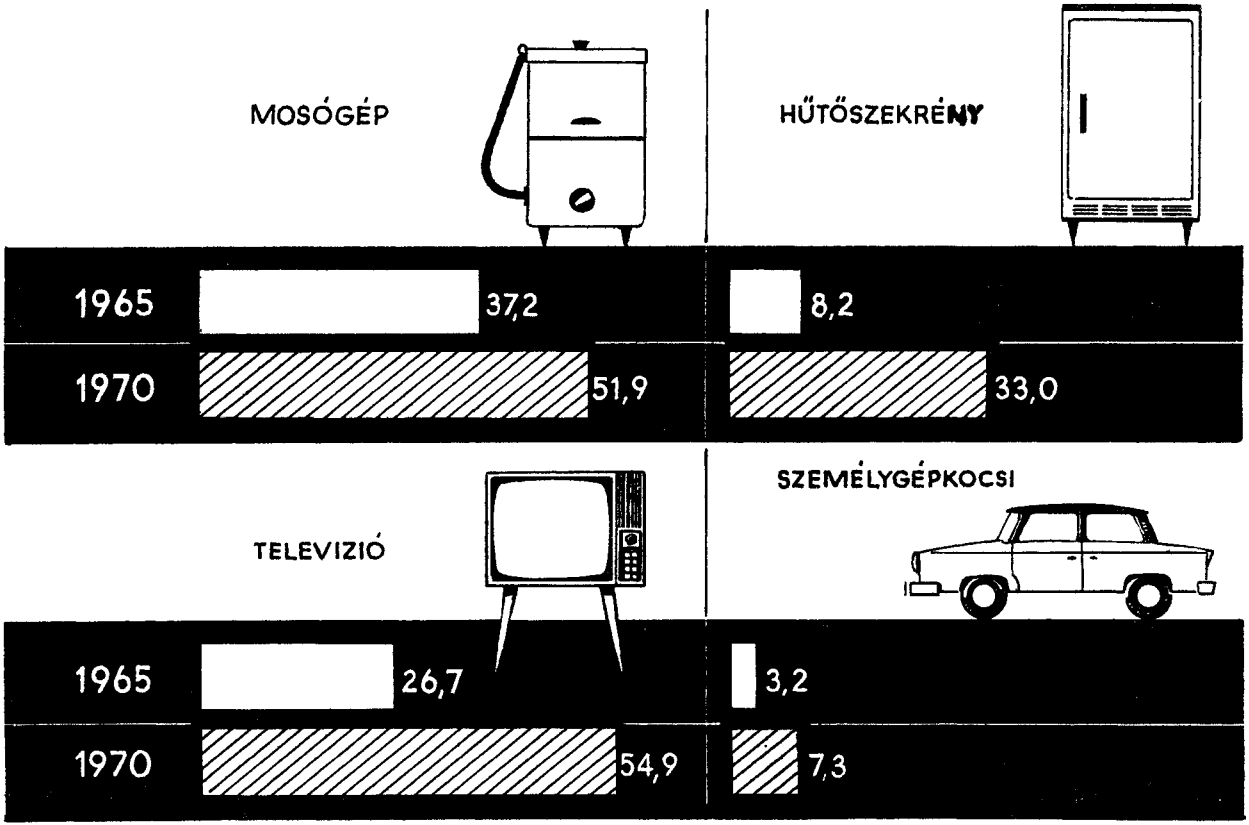

Munkásszállások helyzete

Megnevezés	1966	1970	Index 1966 = 100
Munkásszállások száma	6 132	4 097	67
Férőhelyek száma	175 959	154 158	88
Lakók száma (decemberi állapot)	131 495	115 973	88
Más vállalat szállásán elhelyezett dolgozók száma	22 248	28 090	126
Magánszemélyeknél elhelyezettek száma	29 085	31 583	109

Üzemi étkezésben részt vevők száma

(1000 fő)

	1960	1965	1970	Százalékos emelkedés mértéke	
				1965/1960	1970/1965
Előfizetéses étk.	754,0	907,0	933,0	20	3
Étlap szerinti étk.	28,0	62,5	86,0	123	38
Összesen	782,0	969,5	1 019,0	24	5

Az előfizetéses étkezésben részt vevők között a kereskedelmi vendéglátás előfizetéses étkezői is szerepelnek.

Az üzemi vendéglátás konyhai hálózatának fejlődése

Év közepén	Szakvállalatok és szövetkezetek konyhái	Saját kezelésű konyhák	Összesen
1965	639	1 636	2 275
1966	662	1 604	2 266
1967	668	1 580	2 248
1968	674	1 518	2 192
1969	699	1 415	2 114
1970	706	1 402	2 108
Index (1965 = 100)	110	86	93

Bölcsődei férőhelyek száma

1966	1967	1968	1969	1970
36 552	38 370	39 140	39 798	40 154
ÉVENKÉNTI NÖVEKEDÉS :	1818	770	658	356

Óvodai férőhelyek száma

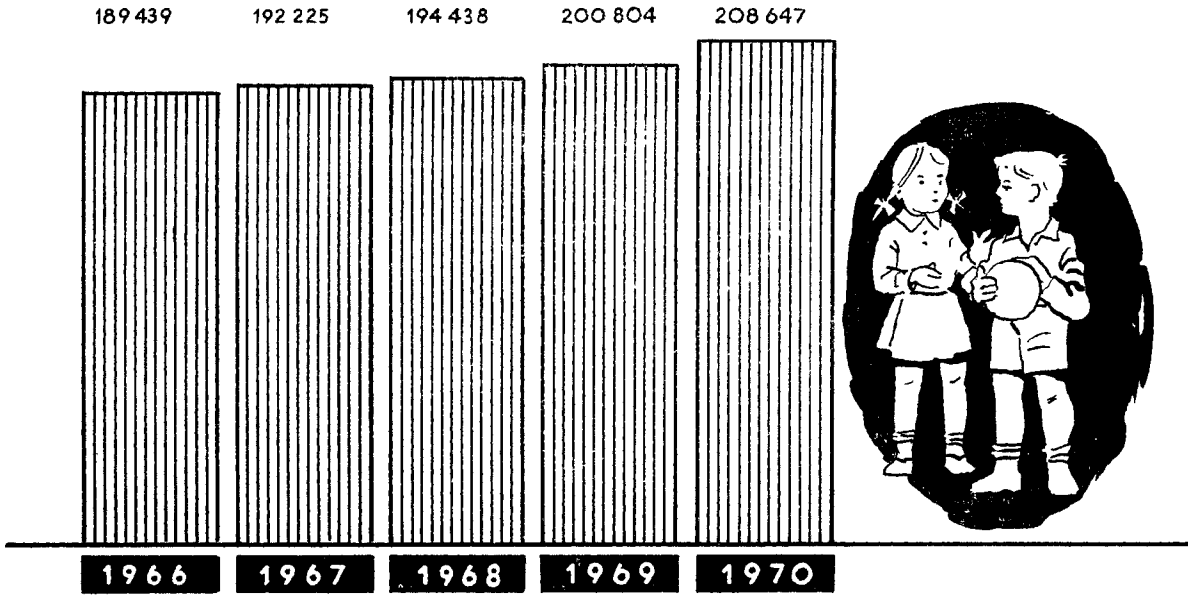

Újonnan épült lakások száma

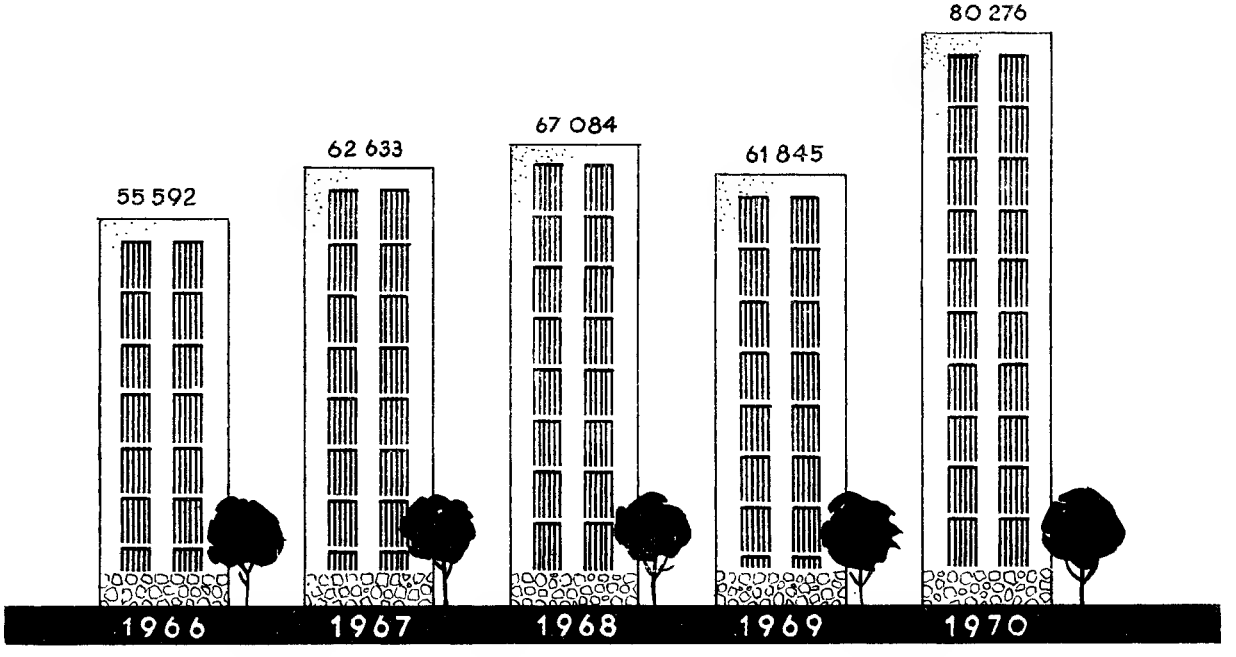

Önkiszolgáló éttermek hálózata
(1970 június)

	Szakvállalatok kezelésében	Szövetkezeti kezelésben	Saját kezelésben	Összesen
Összes étterem	586	8	1 402	1 996
Ebből: önkiszolgáló	412	1	108	521
Arány %	70	13	8	26

Munkaügyi döntőbizottságok

	1966	1967	1968	1969	1970
Üzemek (vállalatok) száma, ahol munkaügyi döntőbizottság működik	5 471	5 595	5 626	5 571	5 482
MDB-ok száma	6 269	6 457	7 514	7 019	7 053
Az év folyamán tárgyalt ügyek száma	110 076	76 200	64 749	56 649	54 348
A dolgozók javára történt döntések száma	42 507	32 985	27 305	25 014	25 137
aránya (%)	39	43	42	44	46

Társadalmi bíróságok

	1966	1967	1968	1969	1970
Üzemek (vállalatok) száma, ahol működik társadalmi bíróság	3 027	3 092	2 953	2 862	2 647
Társadalmi bíróságok száma	3 431	3 409	3 614	3 497	3 200
Az év folyamán tárgyalt ügyek száma	8 203	6 521	5 491	3 669	3 028
Az üzemek, vállalatok által az év folyamán tárgyalt fegyelmi ügyek száma	80 619	82 813	72 680	71 707	77 103
A társadalmi bíróságok előtt tárgyalt ügyek százalékos aránya a fegyelmi ügyek számához viszonyítva	10	8	8	5	4

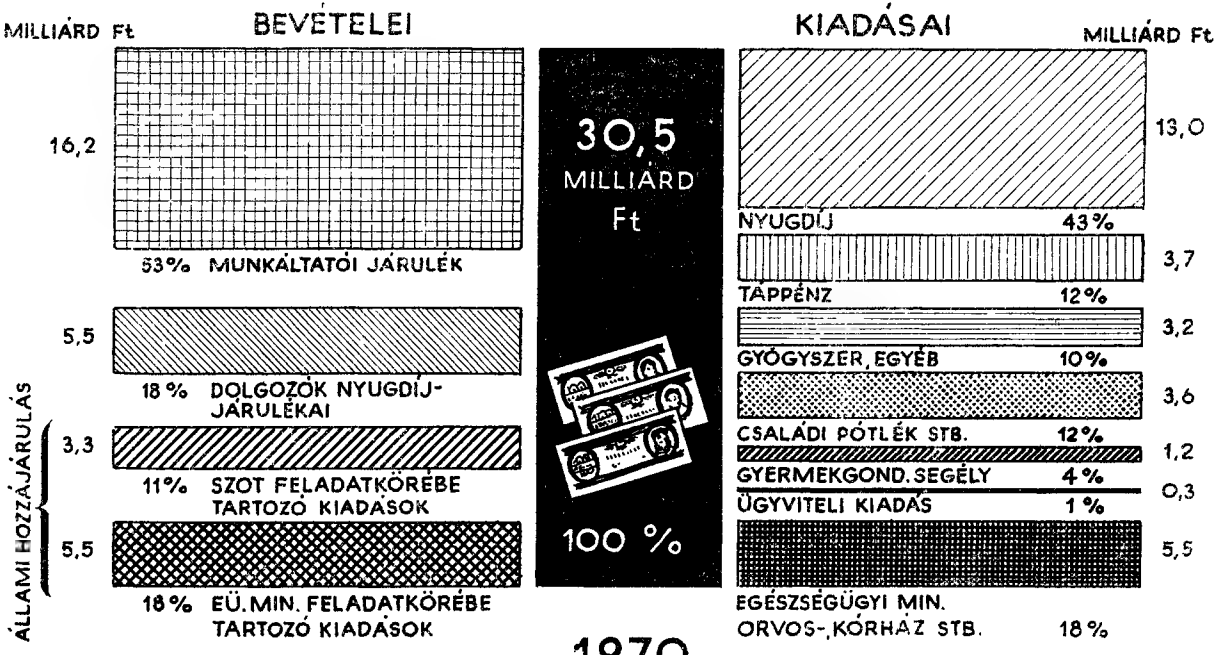
A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS
MILLIÁRD Ft
BEVÉTELEI
16,2
53% MUNKÁLTATÓI JÁRULÉK
5,5
18% DOLGOZÓK NYUGDÍJ-JÁRULÉKAI
ÁLLAMI HOZZÁJÁRULÁS
3,3
11% SZOT FELADATKÖRÉBE TARTOZÓ KIADÁSOK
5,5
18% EÜ. MIN. FELADATKÖRÉBE TARTOZÓ KIADÁSOK
30,5 MILLIÁRD Ft
100 %
KIADÁSAI
MILLIÁRD Ft
13,0
NYUGDÍJ 43%
3,7
TÁPPÉNZ 12%
3,2
GYÓGYSZER, EGYÉB 10%
3,6
CSALÁDI PÓTLÉK STB. 12%
1,2
GYERMEKGOND. SEGÉLY 4%
0,3
ÜGYVITELI KIADÁS 1%
5,5
EGÉSZSÉGÜGYI MIN. ORVOS-, KÓRHÁZ STB. 18%
1970

Egy dolgozóra átlagosan jutó összes társadalombiztosítási kiadás családtagi szolgáltatásokkal együtt

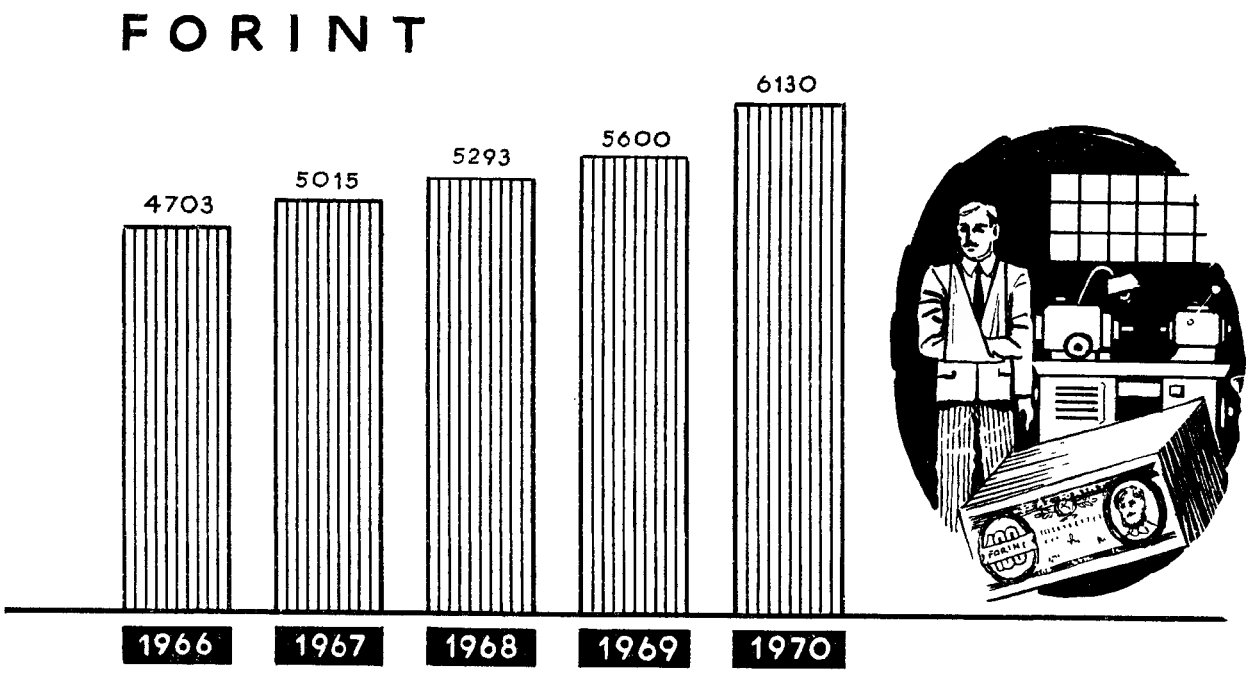

Családi pótlékban részesülő családok gyermekszám szerint (1970)

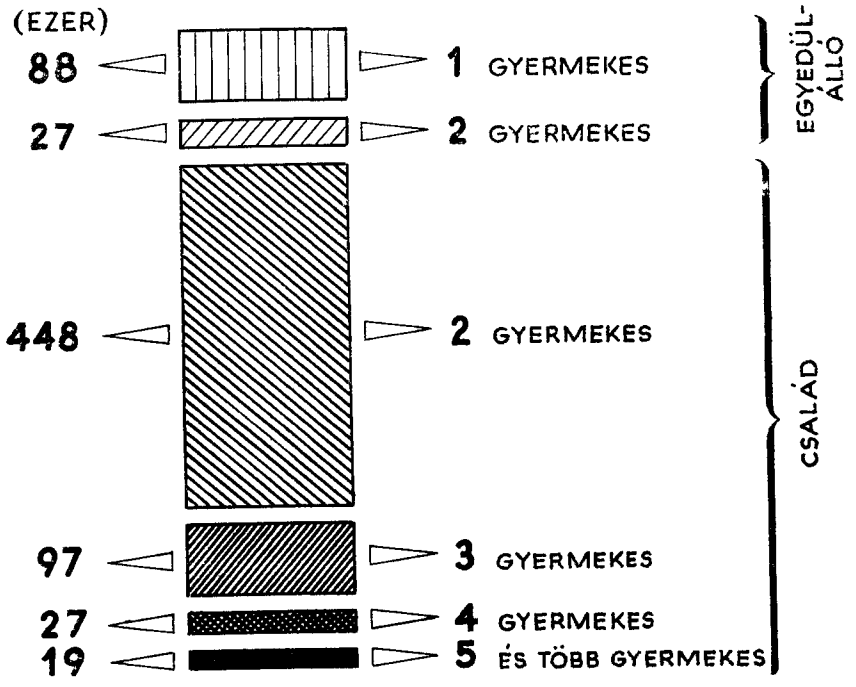

A gyermekgondozási segély

A gyermekgondozási segélyt 1970. év végéig 260 ezer dolgozó nő vette igénybe. A gyermekgondozási segély 1970. évi összege 1,2 milliárd forint.

Gyermekgondozási segélyt igénybe vevő nők havi átlagkeresete	1326 Ft
Gyermekgondozási segélyt igénybe vevő nők férjének (élettársának) havi átlagkeresete	1948 Ft

Gyermekgondozási segélyben részesülő nők átlagos gyermekszáma az *anya kora* szerint:

15—19 éveseknél	1,0 gyermek
20—24 éveseknél	1,2 gyermek
25—29 éveseknél	1,7 gyermek
30—34 éveseknél	2,1 gyermek
35—39 éveseknél	2,7 gyermek
40 éves és idősebbeknél	3,1 gyermek

Gyermekgondozási segélyt igénybe vevő nők megoszlása a háztartásban élő *aktív keresők* száma szerint:

Csak az igénybe vevő	1 %
1 aktív kereső	1 %
2 aktív kereső	91 %
3 aktív kereső	4 %
4 aktív kereső	2 %
5 aktív kereső	0 %
6 és több	0 %
ismeretlen	1 %
Összesen	100 %

Nyugdíjas-járadékos létszám az év végén

	1966	1967	1968	1969	1970
	ezer főben				
Ipari stb. nyugdíjas-járadékos	834	876	923	966	1012
Mg tsz stb. nyugdíjas-járadékos	342	357	362	381	407
Hadigondozási járadék, egyéb ell.	37	36	34	33	34
Együtt	1 213	1 269	1 319	1 380	1 453
A népesség százalékában	11,9	12,4	12,8	13,4	14,0

Öregségi, rokkantsági nyugdíjasok megoszlása korcsoportok és nemek szerint 1969. június hóban (mg. tsz. nyugdíjasok nélkül)

Kor	Létszám	
	Férfi	Nő
40-nél fiatalabb	7 200	4 700
40—49	16 500	8 800
50—54	11 500	5 800
55—59	32 700	63 500
60—64	112 500	64 300
65—69	108 400	47 700
70—74	72 000	32 300
75—79	35 800	16 400
80—84	16 900	7 000
85 és idősebb	7 000	2 900
Együtt	420 500	253 400

Özvegyi nyugdíjasok korcsoportok szerinti megoszlása 1969. június hóban
(mg. tsz. nyugdíjasok nélkül)

Kor	Létszám
40 évnél fiatalabb	5 900
40—49	11 900
50—54	6 800
55—59	19 900
60—64	25 100
65—69	31 200
70—74	34 700
75—79	27 800
80—84	16 800
85 és idősebb	8 500
Együtt	188 600

Nyugdíjügyi és kifizetőhelyet ellenőrző albizottságok a Társadalombiztosítási Főigazgatóságnál

	1966	1967	1968	1969	1970
Nyugdíjügyi albizottságok száma	2 845	2 938	2 983	3 041	3 077
Nyugdíjügyi albizottságok száma a társ. bizt.-i kifizetőhelyek %-ában	77	80	80	81	80
Kifizetőhelyet ellenőrző albizottságok száma	2 398	2 481	2 391	2 355	2 414
Kifizetőhelyet ellenőrző albiz. száma a társ. bizt.-i kifizetőhelyek %-ában	65	68	64	63	62

Társadalombiztosítási bizottságok, albizottságok adatai 1970-ben

Társadalombiztosítási bizottságok száma	20
Társadalombiztosítási bizottságok tagjainak száma	424 fő
Társadalombiztosítási bizottságok albizottságainak száma	15
Társadalombiztosítási bizottságok albizottsági tagjainak száma	200 fő
Társadalombiztosítási bizottságok szakbizottságainak száma	82
Társadalombiztosítási bizottságok szakbizottsági tagjainak száma	522 fő

A társadalombiztosításban működő összes munkabizottság száma 33 300, az aktivisták létszáma 140 000 fő.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS KIADÁSAI
(millió Ft)

	1966	1967	1968	1969	1970
SZOT feladatkörébe tartozó kiadások					
Nyugdíj	8 711	9 514	10 339	11 240	12 985
Táppénz	2 376	2 653	2 826	3 126	3 748
Gyógyszer, egyéb	2 178	2 398	2 575	2 818	3 162
Családi pótlék, anyasági, terhességi-gyermekágyi segély, csecsemőkelengye	3 052	3 304	3 541	3 636	3 631
Gyermekgondozási segély	—	64	449	870	1 190
Ügyviteli kiadás	185	191	220	254	285
Együtt	16 502	18 124	19 950	21 944	25 001
Egészségügyi Minisztérium feladatkörébe tartozó					
Orvos-, kórház-, rendelőintézeti kiadások	4 330	4 552	4 805	5 221	5 530
Társadalombiztosítási jogosultságon alapuló kiadások					
Összesen	20 832	22 676	24 755	27 165	30 531
Emelkedés indexe					
a SZOT feladatkörébe tartozó kiadásoknál:					
Nyugdíj	100	109	119	129	149
Táppénz	100	112	119	132	158
Gyógyszer, egyéb	100	110	118	129	145
Családi pótlék, anyasági, terhességi-gyermekágyi segély, csecsemőkelengye	100	108	116	119	119
Gyermekgondozási segély	—	14	100	194	265
Ügyviteli kiadás	100	103	119	137	154
Együtt	100	110	121	133	152

az Egészségügyi Minisztérium feladatkörébe tartozó					
orvos-, kórház-, rendelőintézeti kiadásoknál	100	105	111	121	128
Társadalombiztosítási jogosultságon alapuló összes kiadásoknál	100	109	119	130	147

A körzeti orvosi ellátottság év végén

		1966	1967	1968	1969	1970
Orvosi körzetek száma	Budapest	740	750	755	761	768
	Vidék	2 792	2 853	2 913	2 976	3 028
	Országos	3 532	3 603	3 668	3 737	3 796
Betöltetlen körzeti orvosi állások %-os aránya		3,1	3,9	3,3	3,7	4,0
Egy orvosi körzetre jutó lakósok száma	Budapest	2 660	2 647	2 658	2 549	2 641
	Vidék	2 947	2 892	2 838	2 814	2 747
	Országos	2 887	2 841	2 801	2 760	2 726

Szakrendelői szakorvosi munkaórák száma naponként

(Iskolafogászat és MÁV nélkül)

		1966	1967	1968	1969
Napi munkaórák száma	Budapest	9 822	9 975	9 972	9 984
	Vidék	15 515	16 253	16 994	17 912
	Országos	25 337	26 228	26 966	27 896
10 000 biztosítottra jutó napi munkaórák száma országosan		25,6	26,5	27,0	27,9

Orvosok száma

1966	1967	1968	1969	1970
20 186	21 050	21 866	22 728	23 518

10 000 LAKOSRA JUT :	19,8	20,6	21,3	22,0	22,7
	O	R	V	O	S

Kórházi ágyak száma

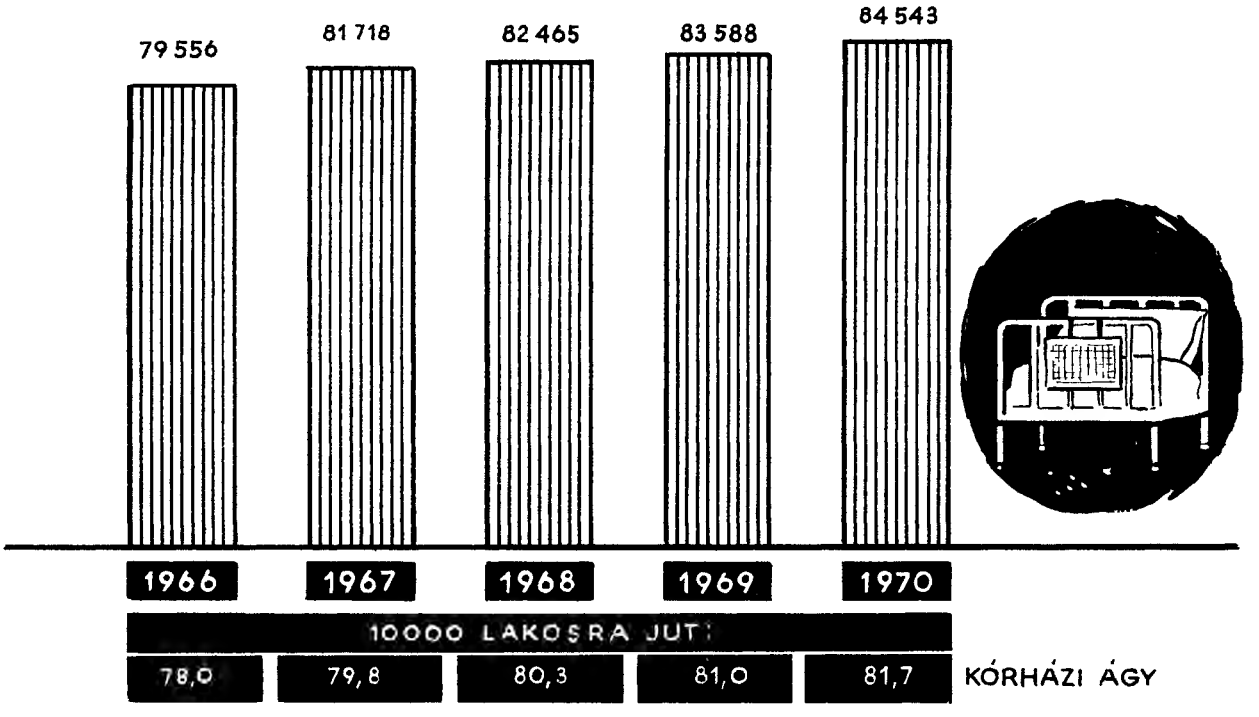

Üzemorvosok és üzemorvosi munkaórák száma év végén

	1966	1967	1968	1969	1970
Üzemi orvosi munkát ellátó kinevezett orvosok száma					
teljes elfoglaltságú	343	356	369	393	410
nem teljes elfoglaltságú	688	730	788	822	851
Együtt	1 031	1 086	1 157	1 215	1 261
Orvosi munkaórák napi száma	4 254	4 501	4 671	4 881	5 449
Index	100	106	110	115	128

Főbb táppénzes adatok

	1966	1967	1968	1969	1970
Táppénzre jogosultak létszáma 1000 főben	3 480	3 577	3 711	3 857	3 949
Táppénzesek napi létszáma 1000 főben	163	177	182	192	214
Táppénzes napok száma millió nap	51,1	55,1	56,3	58,2	64,8
Egy dolgozóra átlagosan jutó táppénzes nap	14,7	15,4	15,2	15,1	16,4
Egy napra jutó táppénzköltség Ft	45,90	47,40	49,20	52,70	56,90
75%-os táppénzesek aránya 100 táppénzesből	72	72	72	71	75

Táppénzszázalék népgazdasági ágak szerint

	1966	1967	1968	1969	1970
Népgazdaság	4,7	4,9	4,9	5,0	5,4
Ipar	5,4	5,6	5,5	5,5	6,1
Építőipar	4,6	4,8	4,8	4,7	5,2
Mezőgazdaság állami szektor	3,2	3,6	3,8	4,0	4,5
Szállítás, hírközlés	5,1	5,4	5,4	5,6	5,9
Kereskedelem	4,8	5,1	5,1	5,2	5,6
Közszolgálat	3,5	3,7	3,6	3,7	4,0

Gyógyszer-felhasználás

	1966	1967	1968	1969	1970
Gyógyszervények tételszáma millió db	108	115	122	128	138
Gyógyszerkiadás millió Ft	1 706	1 876	2 031	2 231	2 545
Vényátlagár Ft	15,69	16,23	16,62	17,43	18,34
Egy saját jogú } vénytétel	20,0	20,8	21,2	21,3	22,5
biztosítottra jutó } kiadás Ft	316	339	354	373	413

Szakszervezeti üdültetésben részt vevők száma

Év	Felnőttek	Gyermekek	Együtt
	száma 1000 főben		
1967	225	51	276
1968	229	54	283
1969	248	55	303
1970	269	63	332
1971 (terv)	270	67	337
1967—1971. években	1 241	290	1 531

Szakszervezeti üdültetésre fordított kiadás

Év	Állami, szakszervezeti támogatás	Dolgozók hozzájárulása, egyéb működési bevétel	Összes kiadás
	millió Ft		
1967	213	90	303
1968	211	85	296
1969	238	90	328
1970	275	93	368
1971 (terv)	264	94	358
1967—1971. években	1 201	452	1 653

Százalékos arány

1967	70	30	100
1968	71	29	100
1969	73	27	100
1970	75	25	100
1971 (terv)	74	26	100

Szakszervezeti üdültetésben részt vevők száma

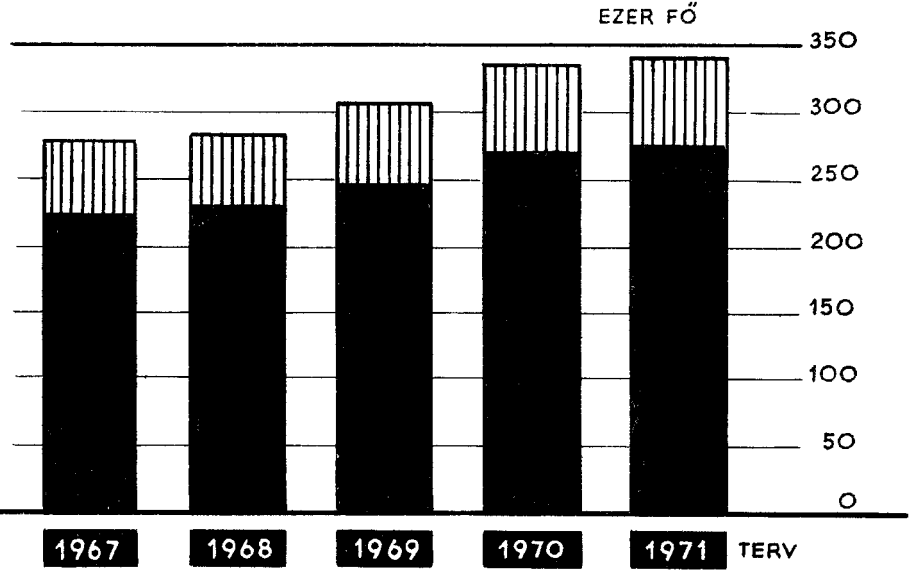

1000 munkásra jutó üzemi balesetek száma

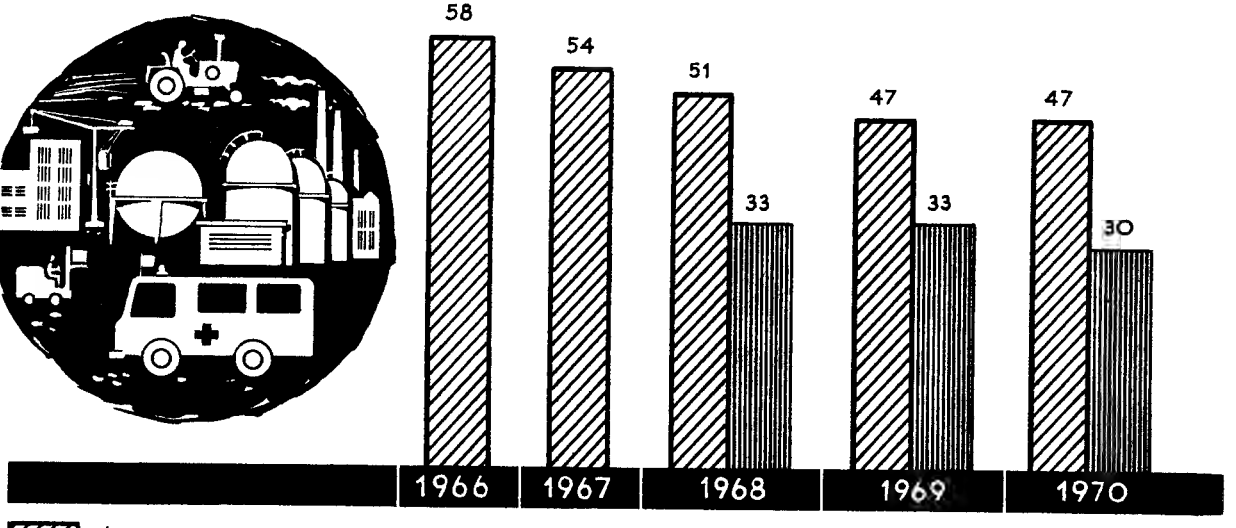

100 000 munkásra jutó halálos balesetek száma

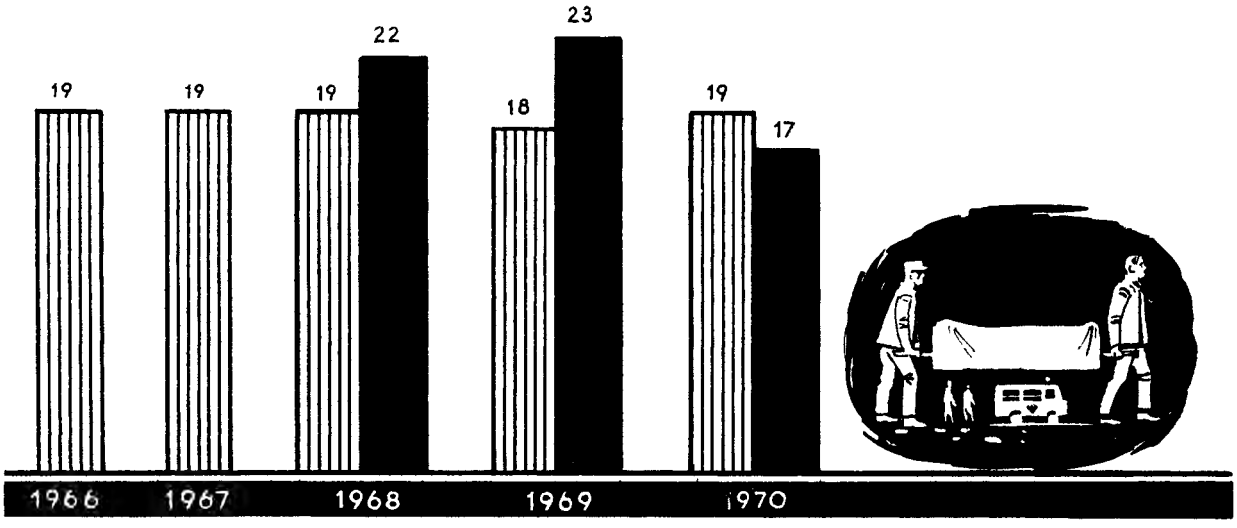

Üzemi balesetek megoszlása 1970-ben (%)
(Állami ipar, építőipar, szállítás, hírközlés)

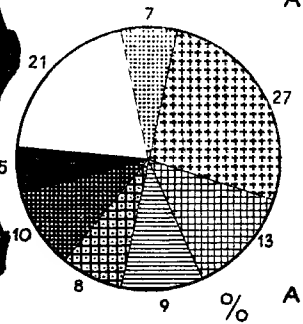

A BALESETET OKOZÓ KÖRÜLMÉNYEK SZERINT

- ERŐ-, MUNKA- ÉS EMELŐ GÉP
- ÉGÉS, ROBBANÁS, MÉRGEZÉS, FULLADÁS
- TÁRGYAK ESÉSE
- SZEMÉLYEK ESÉSE
- JÁRMŰ, CSILLE
- KÉZI SZERSZÁM
- KIÁLLÓ HEGYES, ÉLES TÁRGY
- EGYÉB

A BALESET OKA SZERINT

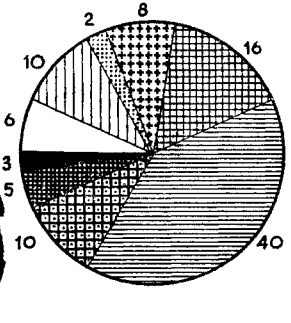

- VÉDŐBERENDEZÉS HIÁNYA, MELLŐZÉSE, TÖKÉLETLENSÉGE
- EGYÉNI VÉDŐESZK. HIÁNYA, MELLŐZÉSE, TÖKÉLETLENSÉGE
- MUNKAHELY HIBÁI (VILÁGÍTÁS, SZELLŐZÉS, ZAJ)
- BERENDEZÉS, GÉP, KÉZI SZERSZÁM ROSSZ ÁLLÍTÁSA
- MUNKAFOLYAMAT HELYT. SZERVEZÉSE, RENDETL., ZSÚF.
- DOLGOZÓ SZAKKÉPZETLENSÉGE
- VESZÉLYES ELJÁRÁS, UTASÍTÁS ELLENES MAGATART.
- MÁS SZEMÉLY FEGYELMEZETLEN MAGATARTÁSA
- EGYÉB

Halálos balesetek megoszlása a balesetet okozó körülmények szerint 1970-ben (%)

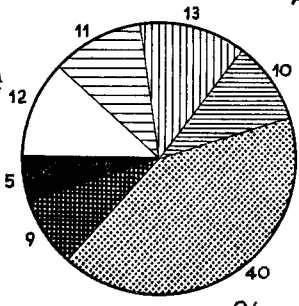

ÁLLAMI IPAR, ÉPÍTŐIPAR, SZÁLLÍTÁS, HÍRKÖZLÉS

- ERŐ,- MUNKA- ÉS EMELŐ GÉP
- ÉGÉS, ROBBANÁS, MÉRGEZÉS, FULLADÁS
- TÁRGYAK ESÉSE
- SZEMÉLYEK ESÉSE
- JÁRMŰ, CSILLE
- ÁRAMÜTÉS
- EGYÉB

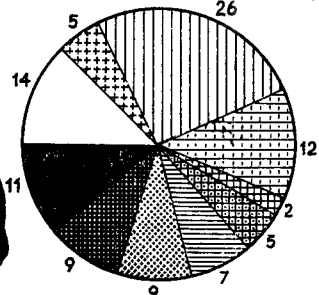

MEZŐGAZDASÁG ÁLLAMI SZEKTORA

- TRAKTOR, VONTATÓ
- LOVAS KOCSI
- EGYÉB JÁRMŰ
- KIDŰLŐ FA, TÁRGY ESÉSE
- VILLÁMCSAPÁS
- ÁRAMÜTÉS
- ÉGÉS, ROBBANÁS, MÉRGEZÉS
- ÁLLATOK
- KÉZISZERSZÁM
- EGYÉB

Állami ipar, építőipar, szállítás, hírközlés üzemi baleset mutatói

	1000 munkásra jutó baleset					100 000 munkásra jutó halálos baleset				
	1966	1967	1968	1969	1970	1966	1967	1968	1969	1970
Nehézipar	75	68	64	59	59	18	20	19	17	15
Bányászat	131	112	100	98	104	46	56	44	48	32
Kohászat	83	75	73	72	74	20	22	19	19	13
Gépek gyártása	72	70	66	57	54	10	16	15	6	16
Könnyűipar	47	44	43	38	38	3	3	3	4	4
Textilipar	42	41	39	36	37	2	—	2	1	2
Élelmiszeripar	74	69	61	55	54	13	12	17	14	14
Ipar	58	54	51	47	47	19	19	19	18	19
Építőipar	48	43	45	39	38	33	30	38	33	37
Szállítás, hírközlés	27	26	25	25	24	28	26	22	26	31

Mezőgazdaság állami szektorának üzemi baleset mutatói

Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium	36	35	31	24	26	16
Állami gazdaság	33	31	27	21	28	13
Állami erdőgazdaság	38	42	41	25	15	21
Egyéb mezőgazdasági váll.	69	67	64	65	51	32
Országos Vízügyi Hivatal	22	25	23	16	15	21
Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium	23	18	24	—	—	20

Balesetek megoszlása az adott munkakörben eltöltött idő szerint az állami ipar, építőipar, szállítás, hírközlésben

%

	1966	1967	1968	1969	1970
— 1 hónap	8	9	9	8	8
2— 3 hónap	9	10	11	10	10
4— 6 hónap	9	9	10	11	9
7—12 hónap	12	11	11	13	13
1 éven felül	62	61	59	58	60
Összesen	100	100	100	100	100

Évenként bejelentett foglalkozási megbetegedések száma

Megnevezés	1966	1967	1968	1969	1970
Ólommegbetegedés	104	202	143	145	80
Benzol	18	49	27	34	29
Ipari gáz	187	138	120	111	72
Növényvédőszer	31	129	236	174	114
Szilikózis	70	95	167	156	88
Elektroophthalmia	985	959	803	631	487
Keszon	225	34	2	2	10
Bőr	3 096	2 876	2 495	1 791	1 852
Halláscsökkenés	35	36	47	40	13
Foglalkozási fertőzés	—	—	20	164	155
Egyéb	43	181	216	132	92
Összesen	4 794	4 699	4 276	3 380	2 992

Üzemi balesetekkel kapcsolatos társadalombiztosítási és kártalanítási adatok

	1966	1967	1968	1969	1970
Üzemi baleseti táppénzes napok száma (millió)	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5
Üzemi baleseti táppénzes nap az összes táppénzes nap %-ában	5,0	4,6	4,5	4,2	3,9
Üzemi baleseti táppénzköltség (millió Ft)	118	119	125	130	143
Újonnan megállapított baleseti járadékok	5 345	5 007	4 991	4 658	4 716
rokkantsági nyugdíjak	362	392	402	426	398
hozzátartozói ellátások	287	275	313	308	257
Együtt	5 994	5 674	5 706	5 392	5 371

Munkavédelmi felügyelők, társadalmi aktivisták főbb műszaki, adminisztratív intézkedései

	1966	1967	1968	1969	1970
Műszaki és egyéb intézkedés	8 350	8 282	11 672	9 313	10 787
Minősítés	—	—	—	300	961
Üzem, gép, berendezés működésének felfüggesztése	1 174	1 000	1 439	1 150	1 850
Használatbavételi eljárás	4 976	4 795	6 771	6 031	7 118
Feljelentés	473	464	341	314	309
Bírságolás	303	254	452	478	313

MUNKAVÉDELMI AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDA KIADVÁNYOK

1966—1970. években 541 munkavédelmi kiadvány jelent meg 4 553 000 példányszámban. Részletezve:

	Kiadvány	Példányszám
Munkavédelmi jogi, szervezeti információs anyag	57	185 465
Munkavédelmi szakirodalom	74	714 150
Munkavédelmi munkaköri útmutató	48	94 110
Agitációs anyagok	48	1 133 000
Munkavédelmi őrnapló	1	104 100
Munkavédelmi plakát	172	1 144 000
Óvórendszabály	43	1 177 290
Munkavédelmi film	98	Évente átlag 5 millió dolgozó nézi meg.

TANFOLYAMOT VÉGZETT MUNKAVÉDELMI AKTIVISTÁK SZÁMA

Üzemi szervek szervezésében esti tanfolyamot végzett	32 610 fő
Szakszervezetek, szmt-k szervezésében 6 hetes tanfolyamot végzett	2 210 fő
SZOT 3 hónapos munkavédelmi tanfolyamot végzett	130 fő
Felsőfokú munkavédelmi tanfolyamot végzett	919 fő
Együtt	35 869 fő

Több mint 120 000-re tehető azoknak a lelkes munkavédelmi aktivistáknak, őröknek száma, akik rendszeresen segítik a munkavédelmi szabályok megtartását.

Szakszervezeti iskolát, pártiskolát végzett tisztségviselők száma 1966—1969

3 éves SZKP	3 fő
2—3 éves MSZMP	36 fő
4 éves MSZMP levelező	10 fő
1 éves pártiskola	183 fő
Összesen	232 fő

1—3 éves népművelő	200 fő
3 éves tt-tanfolyam	163 fő
2 éves FMT	919 fő
1 éves SZOT	118 fő
5 hónapos szb-titkári	504 fő
2—3 hónapos reszort tanfolyam	1 128 fő
1—4 hetes gazd. mech. tanfolyam	1 433 fő
1—4 hetes vez. prop. tanfolyam	1 833 fő
Összesen	6 298 fő

A szakszervezeti oktatásban részt vevő hallgatók száma Oktatási központokban

1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	Összesen
5 522	4 760	6 453	4 921	5 416	27 072

	Szakszervezeti tanfolyamot végzett tisztségviselők száma			
	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
Műhelybiz. titkári	4 288	4 797	5 905	3 863
Termelési és újítási	3 660	5 244	4 953	4 188
Bér	3 261	3 851	4 263	3 270
Munkavédelmi	6 551	8 741	8 613	8 705
Munkásellátási	2 006	2 356	2 586	2 193
Munkajogi	914	1 045	1 033	878
Társadalmi bírósági	3 272	2 566	2 543	1 900
Kulturális	3 167	4 388	5 115	3 874
Társadalombiztosítási	5 893	7 521	7 147	5 374
Nőfelelős	1 139	1 335	1 615	1 356
Sport	1 094	1 116	1 685	1 637
Gazdasági	3 712	4 353	4 589	3 023
Számvizsgáló biz.	2 589	2 501	3 173	1 663
Bizalmi	62 539	86 077	83 793	86 569
Egyéb	5 483	5 548	8 044	5 179
Összesen	109 568	141 439	145 057	133 672

Politikai tömegoktatás

	Tanfolyamok száma	Résztvevők száma
1966/67 (pol. isk.)	6 324	136 456
1967/68 (TIK)	15 356	342 128
1968/69	16 606	362 968
1969/70	17 000	400 000
1970/71	18 000	440 000

Szakszervezeti sajtótermék

Sajtótermék		Példányszám 1967	1970
NÉPSZAVA	hétköznap	276 560	272 950
	vasárnap	288 220	297 950
A 19 szakszervezet lapjai összesen		556 960	626 170
MUNKA		14 900	19 000
Társadalombiztosítás, Üdülés, Munkavédelem		9 000	7 800
Nemzetközi Szaksz. Szemle		15 500	17 000
Brigádélet (1970-ben indult)			35 000

Szakszervezeti művelődési intézmények kiadásai és bevételei
(1000 Ft)

Kiadások	1966	1967	1968	1969	1970 (terv)
Könyvtár	23 636	22 497	22 942	24 009	25 521
Ismeretterjesztés	6 884	6 277	6 490	6 996	7 739
Közism. közhasznú tanf.	3 109	3 342	3 233	4 084	4 561
Műszaki-technikai	1 161	694	752	983	1 203
Természettudományi	333	182	217	275	396
Irodalmi-művészeti	1 304	1 003	967	1 064	1 170
Egyéb szakkörök	1 081	1 498	1 813	976	1 358
Szakkörök összesen	3 879	3 377	3 749	3 298	4 127
Klubok	—	—	—	2 657	3 582
Énekkar	3 619	3 274	3 661	3 456	3 500
Tánccsoport	3 562	3 350	3 449	4 202	4 160
Színjátszó csoport	2 177	1 146	957	986	902
Zenekar	6 056	6 647	6 373	6 661	7 055
Társastánc és balett	1 835	1 614	1 619	1 341	1 470
Egyéb	1 124	940	716	625	864
Művészeti csoportok összesen	18 373	16 971	16 775	17 271	17 951
Rendezvények	13 425	14 478	15 712	16 941	16 867
Mozi	13 526	11 539	12 005	11 518	10 777
Gyermekfoglalkozás	2 514	1 954	2 022	1 021	2 197
Igazgatás és felújítás	65 741	74 937	83 083	98 574	85 216
Egyéb	1 171	1 054	—	—	871
Kiadások összesen	152 258	156 426	166 011	186 369	179 409
Bevételek					
Kultúralap támogatás	42 500	42 500	42 500	42 500	52 500
Kultúralap felúj. támogatás	5 000	5 000	5 360	6 100	5 750
Vállalati támogatás	23 396	30 842	30 172	33 078	30 000
Szakszervezeti központtól támogatás	12 442	19 844	18 134	36 565	21 012
Szakszervezeti bizottságtól támogatás	4 692	5 681	7 672	6 778	7 024
Egyéb szervek támogatása	—	—	—	8 090	6 740
Mozi bevételek	15 752	13 024	13 691	12 999	13 256
Rendezvény bevételek	15 081	14 848	16 158	17 254	18 233
Tanfolyami bevételek	6 695	7 669	7 487	6 915	6 533
Egyéb bevételek	13 890	17 261	20 053	21 255	20 620
Tartalék felhasználás	15 837	26 393 120	26 528	17 613	13 908
Bevételek összesen	155 285	183 182	187 755	209 147	195 576

Szakszervezeti művelődési intézmények kiadásai

	EZER FORINT
1966	152 258
1967	156 426
1968	166 011
1969	186 369
1970	179 409

Szakszervezeti közművelődési könyvtárak

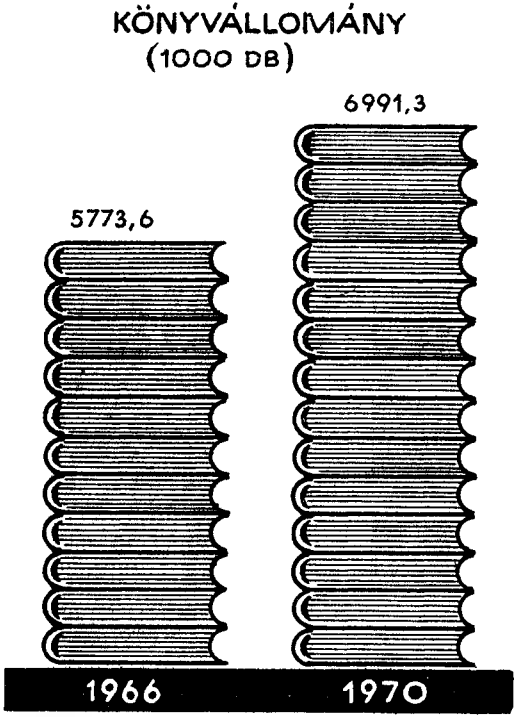

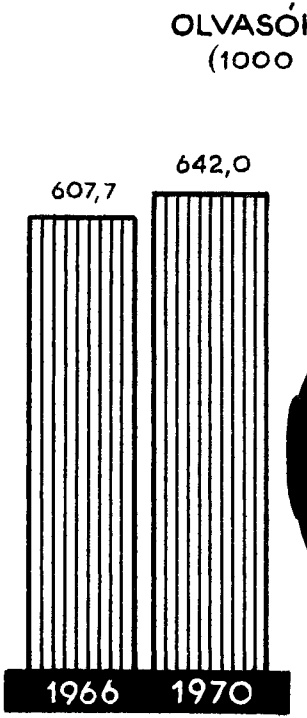

Szakszervezeti közművelődési könyvtárak

	1966	1967	1968	1969	1970
Könyvtárak száma	4 089	4 056	3 888	3 819	3 958
Könyvállomány (1000 db)	5 773,6	6 053,0	6 299,3	6 744,0	6 991,3
Olvasók száma (1000 fő)	607,7	612,9	621,8	627,3	642,0
Egy olvasóra jutó könyv	10	10	10	11	11
Kölcsönzött könyvek száma (1000 db)	10 303,6	10 423,8	10 818,6	10 960,1	11 297,6
Egy olvasóra jutó kölcsönzött könyv	17	17	17	18	18

Művészeti csoportok száma művészeti áganként

	1966	1968	1970
Színjátszó	330	210	166
Tánc	343	227	223
Képzőművész	100	117	92
Báb	104	95	63
Gyermekművész	125	213	269
Énekkar	255	254	263
Zenekar	533	552	483
Irodalmi színpad	173	219	268
Egyéb	131	157	195
Összesen	2 094	2 044	2 022
Tagok száma	41 744	41 525	40 893

Közönségszervezés

	Közönségszervezővel rendelkező vállalatok száma	Eladott jegyek száma		Bérletek száma
		színház-opera-	egyéb	
		ezer darab		
1966	3 378	1 082	363	71,7
1967	3 482	1 178	423	70,4
1968	3 281	1 139	347	73,6
1969	3 151	1 204	404	73,0
1970	3 160	1 119	380	74,9

Ismeretterjesztő szakkörök

	Szakkörök száma	Tagok száma
1966	2 592	79 151
1967	1 901	65 722
1968	2 490	75 553
1969	2 474	74 514
1970	2 658	80 633

Ismeretterjesztő (munkás) akadémiák

	Tagozatok száma	Résztvevők száma
1966/67	3 213	96 484
1967/68	2 850	92 165
1968/69	2 130	81 795
1969/70	2 576	86 483

Ismeretterjesztő előadások

	Előadások száma	Résztvevők száma
1966	37 141	1 615 650
1967	40 938	1 729 970
1968	40 306	1 819 920
1869	45 521	1 902 950
1970	50 398	2 262 400

Kulturális rendezvények

Rendezvények száma	Résztvevők
95 938	10 735 000
82 890	9 936 420
77 390	9 242 780

Művelődési otthonok száma
(1970)

Szakszervezet	Művelődési Központ	Művelődési ház	Klub könyvtár	Összesen
Bányász	13	31	10	54
Bőrös	1	2	2	5
ÉDOSZ	—	4	4	8
Építők	—	17	10	27
HVDSZ	—	—	2	2
KPVDSZ	1	2	1	4
Közalkalmazott	1	—	—	1
Közlekedés	—	1	3	4
MEDOSZ	—	14	39	53
Művész	—	—	—	—
Nyomdász	1	—	—	1
Orvos-Egészségügyi	—	—	—	—
Pedagógus	1	3	3	7
Postás	1	3	—	4
Ruházati	—	—	—	—
Textiles	—	8	11	19
Vasas	14	11	11	36
Vasutas	3	17	18	38
Vegyész	1	14	2	17
Szakmaközi	10	9	4	23
Összesen	47	136	120	303

A kimutatásban csak a feltüntetett kategóriába besorolt intézmények szerepelnek.

1968

Czine Mihály	a mai magyar irodalom népszerűsítéséért.
Urbán Ernő	az Írott malaszt c. regényéért és közéleti, publicisztikai munkásságáért.
Kovács András	az időszerű társadalmi kérdéseket feldolgozó művészeti színvonalú filmjeiért.
Pauló Lajos	nevelő hatású vetélkedősorozatok rendezéséért.
Horváth Teri	munkás- és parasztasszony figurák művészi színvonalú megformálásáért.
Némethy Ferenc	magas művészi színvonalú alakításaiért, népművelési tevékenységéért.
Kiss István	köztéri szobraiért.
Xantus Gyula	művészi munkásságáért, valamint a képzőművészeti közízlés alakításában végzett tevékenységéért.

1969

Gáll István	a munkásélet színvonalas alkotásokban való megörökítéséért.
Kamjén István	a munkások életét hitelesen ábrázoló szépirodalmi munkásságáért.
Várnai Zseni	eddigi munkásságáért, a forradalmi proletárköltészet szolgálatáért.
Bokor Péter	a Századunk c. tv dokumentumfilm-sorozatáért.
György István	tudományos ismeretterjesztő rövidfilmjeiért, dokumentumfilmjeiért.
Szepesi György	rádió- és tv-riportjaiért, valamint széles körű közéleti tevékenységéért.
Major Tamás	a kommunista színjátszómozgalomban való kiemelkedő szerepéért, a realista színjátszás kialakításában kifejtett tevékenységéért.

Szirtes Ádám	a munkás-paraszt szerepekben nyújtott kimagasló alakításaiért.
Tar István	köztéri szobraiért.
Zala Tibor	mozgósító erejű plakátjaiért és grafikai alkotásaiért.
Balázs Árpád	a szocialista eszmeiségű kórusműveiért.
Maróthy János	a munkásmozgalom zenei kultúrájának feltárásában végzett tevékenységéért.
Ákos Károly	a marxista megalapozottságú vallástörténeti és pszichológiai népszerűsítő könyveiért.

1970

Darvas József	szocialista elkötelezettségű életművéért, az Olvasó népért mozgalom szervezésében betöltött szerepéért.
Galgóczi Erzsébet	az átalakuló falvak dolgozóinak életét és tudatváltozását bemutató írói munkásságáért.
Vészi Endre	a Visszapillantás a jelenbe c. verseskötetéért, a munkásság érzelemvilágát kifejező írói tevékenységéért.
Baráth Lajos	Tűz és korom c. regényéért, a munkásábrázolás terén elért eredményeiért.
Gábor Pál	a Tiltott terület c. film rendezéséért, a mai munkásélet és munkaerkölcs korszerű ábrázolásáért.
Keleti Márton	a felszabadulás utáni magyar filmművészet fejlesztésében elért eredményeiért.
B. Megyeri Gabriella	az üzemi tv-közvetítések meghonosításáért.
Kiss Manyi	egész színészi életművéért.
Sztankay István	a színészi alakításban elért sikereiért.
Giricz Mátyás	magas színvonalú rendezői munkájáért.
Csáki Maronyák József	sokoldalú alkotói tevékenységéért.
Stettner Béla	magas művészi színvonalú grafikáiért.
Dr. Dömötör János	az alföldi művészeti élet fejlesztésében végzett munkájáért.

Simándy József	a lírai és hőstenor szerepekben nyújtott művészi alakításaiért.
Kroó György	zenekritikai tevékenységéért.
Kerekes János	zeneszerzői és karmesteri tevékenységéért.
Vass Lajos	a népdal és a közönség kapcsolatának erősítéséért.
Dr. Marx György	a Jövőnk az univerzum c. kötetéért és tudománynépszerűsítő munkájáért
Dr. Öveges József	tudománynépszerűsítő munkásságáért.
Popper Imre	a munkavédelmi filmek kialakításában és továbbfejlesztésében elért eredményeiért.

1971

Simon István	mai életünk humanista, magas színvonalú ábrázolásáért.
Vasvári István	elkötelezett költői munkásságáért, a Fedezék nélkül c. verseskötetéért.
Vadász Ferenc	szépirodalmi munkásságáért és publicisztikai tevékenységéért.
Marosi Gyula	A kétszázadik napon című elbeszélés kötetéért
Máriássy Félix	a realista filmművészet kialakításában elért érdemeiért.
Kállai Ferenc	művészi alakításaiért és a színházművészeti közéletben kifejtett munkásságáért.
Koncz Gábor	a művészi igénnyel megformált karakter szerepeiért.
Solti Bertalan	művészi tevékenységéért, a vidéki színházi élet fejlesztéséért.
Szemes Mari	a színvonalas és közkedvelt alakításaiért.
Id. Szabó István	alkotásainak munkáseszmeiségéért, egész életművéért.
Fehér Zsuzsa	tudományos és kritikai munkásságáért.
Lóránt János	munkástémájú alkotásaiért,
Vásárhelyi Zoltán	a magyar kóruskultúra fejlesztésében elért kimagasló sikereiért.

Mura Péter	a munkás—művész kapcsolatok ápolásában végzett érdemeiért.
Timár Sándor	a néptánc-mozgalomban elért érdemeiért.
Blaskovits János	a munkásosztály helyzetével foglalkozó kutatásaiért és publikációjáért.

	1966	1967	1968	1969	1970
Szakkörök és szakosztályok					
Üzemek, vállalatok száma, ahol sportkör működik	1 700	1 688	1 668	1 669	1 613
Sportköri tagok száma	408 290	439 611	417 808	441 494	430 110
Szakszervezeti bizottsággal rendelkező üzemek összes dolgozóinak %-ában	14	15	14	14	14
Szakosztályok száma	6 273	6 065	5 801	5 558	5 651
Tagok száma	183 364	183 951	176 322	180 645	176 547
A sportköri tagok %-ában	45	42	42	41	41
Szakszervezeti bizottsággal rendelkező üzemek összes dolgozóinak %-ában	6	6	6	6	6
Üzemi tömegsport					
Üzemi tömegsport csoportok száma	7 851	8 276	8 248	8 899	10 524
A tömegsportban részt vevő dolgozók száma	318 686	352 272	370 735	393 329	425 017
Szakszervezeti bizottsággal rendelkező üzemek összes dolgozóinak %-ában	11	12	12	13	14
Természetjárás					
Szakosztályok száma	1 312	1 339	1 384	1 356	1 202
Tagok száma	86 100	98 400	95 900	94 600	73 660
Szakszervezeti sportegyesületekhez, illetve alapszervezetekhez tartozik ennek 75—80%-a					

	1968	1969	1970
Munkahelyi testnevelés			
Munkahelyi testnevelést szervezett vállalatok száma	109	124	134
Üzemrészek száma	374	378	337
A részt vevő dolgozók száma	23 380	25 190	23 380

A magyar szakszervezeteknek 100 ország 803 szervezetével van kapcsolatuk

Terület		Nemzetközi hovatartozás						Összesen	Ebből 1967 óta
		SZVSZ	SZSZNSZ	MVSZ	ASZNSZ	ÖASZSZ	AUTONÓM		
SZOT		10					1	11	
Szakszervezetek		194					20	214	3
Szocialista országok	Összesen	204					21	225	3
SZOT		2	13	1			2	18	8
Szakszervezetek		61	146				43	250	54
Fejlett tőkésországok	Összesen	63	159	1			45	268	62
SZOT		28	5		7	13	12	65	34
Szakszervezetek		125	25		39	11	45	245	109
Fejlődő országok	Összesen	153	30		46	24	57	310	143
SZOT és a szakszervezetek összesen		420	189	1	46	24	123	803	208

SZVSZ = Szakszervezeti Világszövetség — és nemzetközi szakszervezeti szövetségeihez tartozó szervezetek
SZSZNSZ = Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége
MVSZ = Munka Világszövetsége
ASZNSZ = Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége
ÖASZSZ = Összafrikai Szakszervezetek Szövetsége

Szakszervezeti taglétszám (1000 fő)

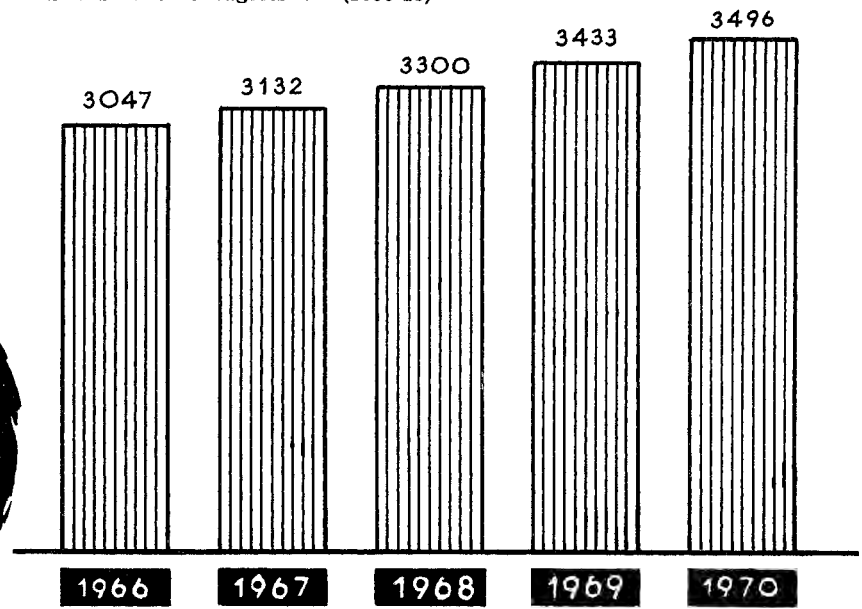

Szakszervezeti taglétszám és szervezettség megyénként

Megye	Szakszervezeti tagok száma		A taglétszám növekedése %-ban 1966 óta	Szervezettség %-a	
	1966	1970		1966	1970
Baranya	125 010	143 710	15,0	92,8	93,6
Bács	99 040	118 400	19,5	91,4	92,5
Békés	81 170	97 780	20,5	90,4	93,1
Borsod	221 290	259 390	17,2	93,1	94,0
Csongrád	114 560	135 580	18,3	91,3	91,0
Fejér	100 690	123 730	22,9	92,7	94,0
Győr	121 840	148 750	22,1	92,5	94,1
Hajdú	107 010	130 740	22,2	93,1	92,5
Heves	76 490	100 670	31,6	90,8	94,4
Komárom	110 500	121 280	9,8	93,3	93,2
Nógrád	60 340	69 800	15,7	94,0	93,1
Pest	136 600	157 310	15,2	90,9	91,2
Somogy	66 510	85 760	28,9	91,0	91,6
Szabolcs	76 540	102 510	33,9	94,0	91,6
Szolnok	87 010	106 840	22,8	90,3	91,7
Tolna	50 720	62 170	22,6	92,5	92,8
Vas	73 350	88 570	20,7	94,3	94,7
Veszprém	111 900	130 690	16,8	93,4	92,8
Zala	58 910	69 080	17,3	93,3	94,6
Vidék összesen	1 879 480	2 252 760	19,9	92,4	93,0
Budapest	1 132 710	1 228 480	8,5	90,8	90,8
Országos	3 012 190	3 481 240	15,6	91,7	92,3

Megjegyzés: Az adatokban a vidéki, jelentésre nem kötelezett közalkalmazott alapszervezetek taglétszáma nem szerepel.

Szakszervezeti taglétszám és szervezettség szakszervezetenként

Szakszervezet	Szakszervezeti tagok száma		A taglétszám növekedése (+), csökkenése (—) %-ban 1966 óta	Szervezettség %-ban	
	1966	1970		1966	1970
Bányász	172 780	170 590	— 1,3	95,2	96,6
Bőrös	37 540	44 370	+18,2	97,1	95,2
Élelmezés	149 180	178 360	+19,6	86,5	90,7
Építők	295 690	345 120	+16,7	85,9	87,3
Nyomdász	37 940	43 610	+14,9	90,1	90,2
Ruházati	28 520	37 520	+31,6	95,8	94,8
Textil	143 470	155 550	+ 8,4	92,1	92,5
Vasas	485 720	556 540	+14,6	90,4	90,1
Vegyész	95 330	126 050	+32,2	88,7	89,4
Ipar összesen	1 446 170	1 657 710	+14,6	89,9	90,5
Közlekedés	127 290	145 250	+14,1	94,1	94,0
Postás	59 000	63 090	+ 6,9	96,9	94,4
Vasutas	191 170	184 330	— 3,6	96,1	96,0
Közlekedés összesen	377 460	392 670	+ 4,0	95,5	95,0
Hellyiipari	190 430	231 430	+21,4	90,8	92,1
Kereskedelmi	323 290	401 900	+24,3	95,5	95,0
Közalkalmazott	133 840	151 270	+13,0	96,5	97,4
Művész	28 710	31 240	+ 8,8	95,1	96,4
Orvos	139 670	168 580	+20,7	93,8	92,2
Pedagógus	138 320	163 520	+18,2	93,7	95,0
Alkalmazott összesen	954 260	1 147 650	+20,3	94,1	94,3
Mezőgazdasági	269 240	298 180	+10,7	88,9	92,4
Szakszervezetek összesen	3 047 130	3 496 210	+14,7	91,7	92,3

A taglétszám a nyugdíjas és jogfenntartó szakszervezeti tagok számát is tartalmazza.

Szakszervezeti taglétszám, szervezettség

Év	Szakszervezeti taglétszám	A taglétszám növekedése %-ban 1966. évhez viszonyítva	Szervezettség %-a
1966	3 047 130	—	91,7
1967	3 132 420	3	92,5
1968	3 299 990	8	92,0
1969	3 432 560	13	92,3
1970	3 496 210	15	92,3

Szakszervezeti alapszervezettel rendelkező üzemek, intézmények dolgozóinak összetétele

Év	Nődolgozók	Fizika dolgozók		30 éven aluliak
		az összes szakszervezetnél	az ipari szakszervezeteknél	
	arányа százalékban			
1966	38,3	57,1	74,2	33,5
1970	42,4	55,6	72,6	34,5

A szakszervezeti mozgalom szervezeti egységei

Megnevezés	1965/66 évben	1971
Szakszervezetek száma	19	19
Szakszervezetek Megyei Tanácsai és SZBT	20	20
Megyei (bpesti) bizottságok	238	184
Ipari nagyvállalat és vállalati szakszervezeti tanácsok	—	285
Ipari nagyvállalat és vállalati szakszervezeti bizottságok	261	223
Üzemi (hivatali) szakszervezeti tanácsok	—	1 868
Üzemi (hivatali) szakszervezeti bizottságok	10 000	7 493
Számvizsgáló bizottságok	6 943	6 883
Műhely- és osztálybizottságok	5 322	11 842
Bizalmi csoportok száma	158 367	172 979
Szakmaközi bizottságok száma	1 701	999

Tagdíjfizetés szakszervezetenként

Szakszervezet	Nincs tagdíjelmaradása			3 hónapnál több elmaradása van		
	1970. dec. 31-én (fő)	a szakszervezeti tagok %-ában		1970. dec. 31-én (fő)	a szakszervezeti tagok %-ában	
		1966	1970		1966	1970
Bányász	159 833	91,4	93,7	3 169	2,7	1,9
Bőrös	40 344	87,4	90,9	1 000	3,1	2,3
Élelmezés	170 221	92,0	95,4	1 759	1,7	1,0
Építők	296 814	81,5	86,0	16 513	5,5	4,8
Nyomdász	37 640	87,2	86,3	2 050	3,4	4,7
Ruházati	34 373	90,4	91,6	1 088	2,2	2,9
Textil	142 542	89,9	91,6	3 860	2,6	2,5
Vasas	461 258	81,2	82,9	23 367	4,1	4,2
Vegyész	103 916	81,5	82,4	4 545	4,5	3,6
Ipar összesen	1 446 941	85,0	87,3	57 351	3,8	3,5
Közlekedés	130 267	85,4	89,7	5 055	5,0	3,5
Postás	61 608	96,8	97,7	337	0,5	0,5
Vasutas	169 028	90,8	91,7	4 239	2,4	2,3
Közlekedés összesen	360 903	89,9	91,9	9 631	3,0	2,5
Helyiipari	215 575	91,2	93,3	4 142	2,3	1,8
Kereskedelmi	388 807	94,6	96,7	3 265	1,1	0,8
Közalkalmazott	146 430	94,0	96,8	908	1,1	0,6
Művész	28 384	84,2	90,9	1 339	6,1	4,3
Orvos	160 164	94,2	95,0	2 228	1,3	1,3
Pedagógus	156 448	94,2	95,7	934	0,9	0,6
Alkalmazott összesen	1 095 808	93,4	95,5	12 816	1,5	1,1
	283 362	94,4	95,0	2 584	1,2	0,9
Szakszervezet összesen	3 187 014	89,0	91,2	82 382	2,7	2,4

A választott szakszervezeti szervek tagjainak összetétele

Megnevezés	A választott tisztségviselők közül									
	nők		30 éves, vagy fiatalabbak		munkások		párttagok		felszabadulás előtti szakszervezeti tagok	
	aránya %-ban									
	1967	1971	1967	1971	1967	1971	1967	1971	1967	1971
Szakszervezeti tanácsokban	28,0	35,6	16,0	20,8	53,1	55,9	42,8	42,0	1,2	0,8
Szakszervezeti bizottsági tagok	35,6	39,5	17,2	20,8	42,9	41,3	38,1	42,2	1,3	0,9
Számvizsgáló bizottsági tagok	45,7	53,7	19,4	20,8	25,1	22,4	20,2	21,5	0,8	0,6
Társadalombiztosítási tanácsok	58,7	65,0	19,6	19,4	40,7	37,5	22,4	23,7	0,5	0,4
Műhely- (osztály-) bizottsági tagok	32,3	44,9	17,0	22,2	61,6	62,7	34,7	31,1	0,6	0,4
Bizalmiak	43,1	47,6	25,9	28,3	75,2	72,3	14,8	15,1	0,4	0,3
Bizalmi helyettesek	—	40,9	—	34,0	—	77,0	—	9,2	—	0,1
Alapszervek összesen	41,9	49,5	22,3	26,2	61,8	63,3	22,5	21,4	0,6	0,4
Megyei (bpesti) bizottsági tagok	28,7		7,3		26,5		60,3		1,7	
Szmt-, SZBT-tagok	27,9		10,3		20,6		72,0		4,4	
Területi szervek összesen	28,5		8,0		25,2		62,8		2,2	
SZOT-tagok	23,1		4,7		9,9		86,7		17,3	
Központi vezetőségek tagjai	28,5		4,7		14,1		76,8		14,8	
Országos szervek összesen	28,0		4,7		13,6		77,7		15,0	

Megjegyzés: — A munkások besorolása minden szinten a jelenlegi foglalkozás alapján történik.
— Az alapszervezeti és megyei bizottsági munkás adatok csak az iparra és a mezőgazdaságra vonatkoznak.
— Az 1971. évi területi és országos szervek adatai még nem állnak rendelkezésre.

Alapszervezeti társadalmi munkabizottságok

Munkabizottságok megnevezése	Munkabizottságok száma		Munkabizottságok tagjainak száma	
	1966	1969	1966	1969
Társadalombiztosítási tanácsok	4 698	45 54	27 912	26 598
Műszaki bizottság	928	694	5 433	3 766
Bérbizottság	2 070	1 931	8 890	8 577
Termelési bizottság	2 066	1 853	10 908	9 846
Újítási bizottság	1 816	1 435	7 514	6 034
Munkavédelmi bizottság	2 881	2 578	15 470	13 603
Kultúr-agit. propagandabizottság	2 290	2 263	10 993	12 077
Munkásellátási bizottság	1 572	1 316	7 077	5 960
Nőbizottság	2 275	1 746	11 243	9 025
Sportbizottság	1 682	1 490	8 199	7 115
Egyéb bizottságok	2 296	1 814	12 150	8 758
Összesen	24 574	21 674	125 789	111 359

Szakszervezeti tisztségviselők száma szervezetenként*

Megnevezés	1967 évben	1971 évben
Szakszervezeti tanácsok tagjai	49 521	60 706
Üzemi (hivatali) szakszervezeti bizottságok tagjai	59 372	58 442
Számvizsgáló bizottságok tagjai	20 619	21 859
Társadalombiztosítási tanácsok tagjai	23 886	24 740
Műhely- (osztály-) bizottsági tagok	32 294	56 370
Bizalmiak	164 600	172 979
Társadalmi bíróságok tagjai	31 227	—
Bizalmi helyettesek	—	61 090
Alapszervezetek összesen	331 998	408 815**
Megyei (bpesti) bizottsági tagok	3 513	3 513
Szmt-, SZBT-tagok száma	965	965
Számvizsgáló bizottsági tagok	87	87
Területi szervek összesen	4 565	4 565
SZOT-tagok száma	171	171
Számvizsgáló bizottsági tagok	19	19
Központi vezetőségek tagjai	1 504	1 504
Számvizsgáló bizottsági tagok	133	133
Országos szervek összesen	1 827	1 827
Összes szakszervezeti aktivisták száma (Választott, nem választott együtt)	504 600	523 980

* A területi és országos szervek 1971. évi adatai a statisztika elkészültekor még nem álltak rendelkezésre.

** Az „Alapszervezetek összesen" adataiban a szakszervezeti tanácstagok közül csak azok szerepelnek, akiknek nincs egyéb szakszervezeti tisztségük.

Szakszervezeti tisztségviselők, aktivisták kitüntetése

Kormánykitüntetés

Év	Kormánykitüntetésben részesültek száma
1967	120
1968	100
1969	82
1970	208
Összesen	510

Szakszervezeti Munkáért kitüntetés

Év	Arany	Ezüst	Oklevél
1967	400	600	—
1968	365	578	—
1969	539	832	5 000
1970	647	1 091	7 000
Összesen	1 951	3 101	12 000

Kulturális kitüntetések

	Kiváló népművelő	Szoc. kultúráért	Miniszteri dicséret	Összesen
fő	18	199	145	362

Szakszervezeti tagdíjbevételek
(1000 Ft)

Szakszervezet	1966	1967	1968	1969	1970
Bányász	36 048	36 665	39 033	40 519	40 300
Bőripari	5 425	5 842	6 327	6 707	7 600
Élelmezési	23 289	24 924	26 787	30 270	32 889
Építők	44 770	49 708	56 306	62 052	66 000
Helyiipari	24 425	26 639	29 274	31 397	34 000
Kereskedelmi	51 539	56 646	60 328	66 371	73 518
Közalkalmazott	27 008	28 094	31 515	32 771	33 500
Közlekedés	21 412	22 320	23 642	25 868	27 563
Mezőgazdasági	42 501	45 605	50 096	54 528	57 574
Művész	4 825	5 068	5 391	6 045	6 096
Nyomdász	6 045	6 611	7 051	7 763	8 100
Orvos-Eü.	23 087	24 932	27 128	28 837	30 166
Pedagógus	23 423	26 243	27 987	28 803	29 978
Postás	9 465	9 700	9 992	10 596	11 200
Ruházati	4 077	4 384	4 774	5 192	5 840
Textil	20 443	22 506	23 952	25 285	26 964
Vasas	83 993	89 300	95 131	102 490	112 000
Vasutas	31 073	31 636	32 663	35 102	37 680
Vegyész	15 953	17 640	19 863	21 827	23 400
Összesen	498 801	534 463	577 240	622 423	664 368

Szakszervezeti szervek kiadásai
(1000 Ft)

	1966	%	1967	%	1968	%	1969	%	1970	%
Alapszervezetek kiadásai	315 567	66,1	341 302	62,8	378 778	66,1	411 534	65,0	518 969	66,9
Megyei bizottságok kiadásai	32 627	6,8	33 583	6,2	31 214	5,4	33 770	5,3	35 185	4,5
Budapesti bizottságok kiadásai	10 564	2,2	7 177	1,3	6 864	1,2	7 907	1,3	9 225	1,2
Központi vezetőségek kiadásai	96 324	20,2	109 176	20,1	120 804	21,1	133 593	21,1	162 031	20,9
Beruházások	22 314	4,7	52 133	9,6	35 271	6,2	46 343	7,3	50 235	6,5
Összes kiadás	477 396	100	543 371	100	572 931	100	633 147	100	775 645	100

Kifizetett szakszervezeti segélyek
(1000 Ft)

Szakszervezet	1966	1967	1968	1969	1970
Bányász	4 338	5 233	4 414	4 877	5 741
Bőripari	1 023	1 117	1 266	1 382	1 705
Élelmezési	2 969	3 415	3 795	4 469	5 674
Építők	5 855	6 230	8 711	11 091	13 247
Helyiipari	2 605	3 223	5 165	6 107	7 616
Kereskedelmi	6 369	6 951	10 109	12 031	14 191
Közalkalmazott	3 350	3 877	4 490	5 066	5 871
Közlekedés	2 787	3 211	3 798	4 434	5 431
Mezőgazdasági	5 938	6 282	7 638	9 100	11 369
Művész	694	805	920	1 052	1 260
Nyomdász	749	814	1 315	1 550	1 794
Orvos-Eü.	3 082	3 310	5 005	5 970	6 979
Pedagógus	3 207	3 541	3 694	4 012	4 426
Postás	1 245	1 239	1 646	1 872	2 473
Ruházati	480	526	751	983	1 347
Textil	2 850	3 191	4 039	4 517	5 620
Vasas	12 115	11 535	15 822	18 749	22 331
Vasutas	4 914	4 911	5 537	5 945	7 017
Vegyész	1 788	2 236	3 334	5 280	6 480
Összesen	66 358	71 647	91 449	108 487	130 572

Kifizetett szakszervezeti segélyek

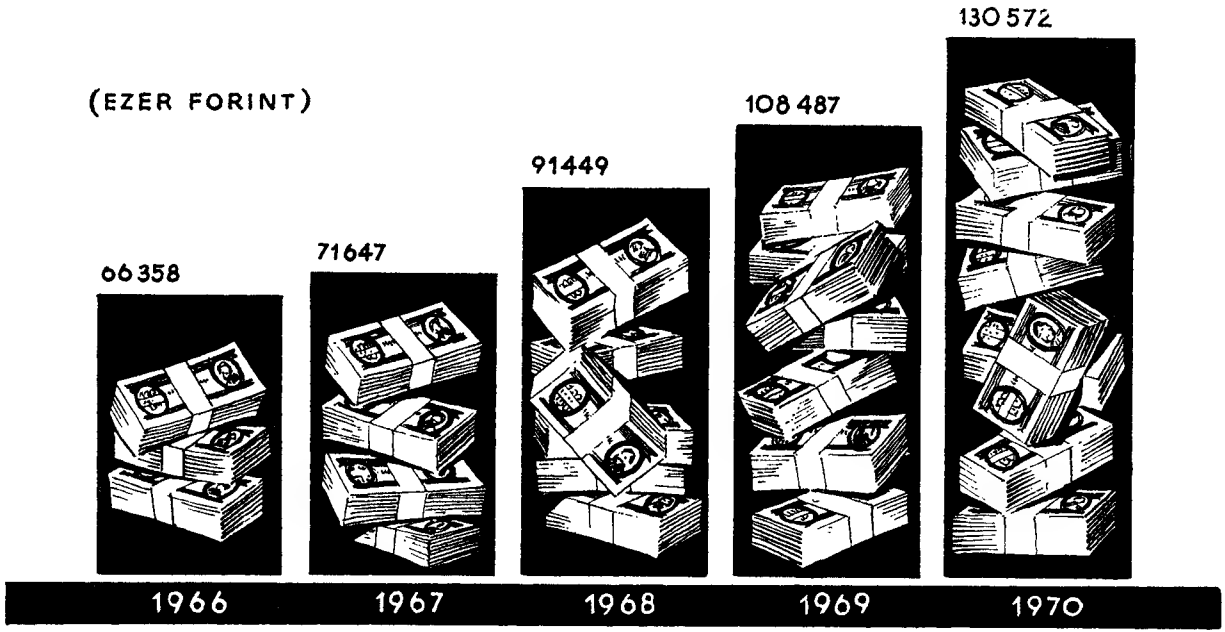

TARTALOM

Bevezető — — — — — — — — — — — — — — — 5

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának elnöksége — — 9

Elnöki megnyitó

Előadó: Földvári Aladár, a SZOT elnöke — — — — — — 11
A Szakszervezetek Országos Tanácsának beszámolója a XXI. kongresszus óta végzett munkáról és a magyar szakszervezetek soron következő feladatairól

Előadó: Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára — — — — — — 16
A SZOT számvizsgáló bizottságának szóbeli beszámolója

Előadó: Somogyi Miklós, a számvizsgáló bizottság elnöke — — 42
Biszku Bélának, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága tagjának, a Központi Bizottság titkárának felszólalása — — 47
Fock Jenőnek, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága tagjának, a Minisztertanács elnökének felszólalása — — — 58

A KONGRESSZUS VITÁJA — — — — — — — — — — — 61

Szilágyi András, a Győri Magyar Vagon- és Gépgyár vállalati szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — 61
Kimmel Emil, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — — — 63
Pierre Gensous, a Szakszervezeti Világszövetség főtitkára — — — 66
Gyöngyösi István, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — — — 69

Papp Jánosné, a Váci Kötöttárugyár vállalati szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — — 72
Pjotr Tyimofejevics Pimenov, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — 74
Lukács László, a Hortobágyi Állami Gazdaság szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — — 76
Nguyen Cong Hoa, a Vietnami Szakszervezeti Szövetség alelnöke 77
Nguyen Van Hoa, a Dél-Vietnam Felszabadításáért Küzdő Szakszervezeti Szövetség Végrehajtó Bizottságának tagja — — — — 79
Timmer József, a SZOT titkára — — — — — — — — — — 82

A mandátumvizsgáló bizottság jelentése

Előadó: Besenyei Miklós, a mandátumvizsgáló bizottság elnöke — 87
Csikós Pál, a Tisza Cipőgyár vállalati szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — — — 89
Pataki Gyuláné, általános iskolai igazgató — — — — — — — 91
Tóth István, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — — — — — — 92
Karel Hoffmann, a Csehszlovák Forradalmi Szakszervezeti Mozgalom Központi Tanácsának elnöke — — — — — — — — — 95
Vince József, a Csepeli Acélmű előhengerésze — — — — — — 96
Nemeslaki Tivadar, a SZOT titkára — — — — — — — — — 97
Friss Antalné, a Nagykőrösi Konzervgyár vállalati szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — 103
Kelemen Endréné, a Debreceni Ruhagyár vállalati szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — 105
Vladislaw Kruczek, a Lengyel Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke — — — — — — — — — — — — — — — — 107
Miskolczi Sándor, a MÁV miskolci Tisza pályaudvar vezető mérnöke — — — — — — — — — — — — — — — — — 108
Vass Imre, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára — 109
Kosztadin Gjaurov, a Bolgár Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke — — — — — — — — — — — — — — — — 112
Borsodi György, a Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsának vezető titkára — — — — — — — — — — — — — — 113

Mohamed Talaat Taglabi, az Arab Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségének küldötte — — — — — — — — — — — — 115
Virizlay Gyula, a SZOT titkára — — — — — — — — — — 116
Dr. Zádor György, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke 122
Lakatos Tiborné, a Budai Tégla- és Cserépipari Egyesülés szakszervezeti bizalmija — — — — — — — — — — — — 124
Dr. Árvai Sándor, a Debreceni Orvostudományi Egyetem szülészeti klinikájának igazgatója — — — — — — — — — — — 125
Gál László, a SZOT titkára — — — — — — — — — — 127
Hoszpodár Mihály, a 23. sz. Állami Építőipari Vállalat kőműves szocialista brigádvezetője — — — — — — — — — — — 134
Méhes Lajos, a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — 135
Horváth Istvánné, a Fővárosi Ruházati Bolt Kiskereskedelmi Vállalat dolgozója — — — — — — — — — — — — 138
Kovács Vilmos, a Komárom megyei Kályhagyár dolgozója — — 139
Haddadi Messaoud, az Algériai Dolgozók Általános Szövetségének küldötte — — — — — — — — — — — — — 140
Szollár Júlia, a Kunbajai Állami Gazdaság szocialista brigádvezetője — — — — — — — — — — — — — — 141
Pavel Stefan, a Román Szakszervezetek Általános Szövetsége Központi Tanácsának titkára — — — — — — — — — — 143
Végvári Gyula, a Kelenföldi Textilgyár művezetője — — — — 144
Dr. Darabos Pál, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — — — — 145
Tóth Anna, a Székesfehérvári 1. sz. Postahivatal dolgozója — — 147
Somoskői Gábor, a SZOT titkára — — — — — — — — 149
Dr. Johanna Töpfer, a Szabad Német Szakszervezeti Szövetség elnökhelyettese — — — — — — — — — — — — — 154
Dr. Ranódy László filmrendező, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége Filmszakszervezetének elnöke — — — — — — — 155
Simon Antal, a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára 157
Kang The Ho, a Koreai Egyesült Szakszervezetek Központi Bizottságának alelnöke — — — — — — — — — — — — 159
Dr. Molnár Frigyes, a SZÖVOSZ elnöke — — — — — — — 160

Ljubica Dukics, a Jugoszláv Szakszervezetek Szövetsége elnökségének tagja — — — — — — — — — — — — — — — 163
Dr. Siklós János, a Népszava főszerkesztője — — — — — — — 164
Tóth József, a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára — — — — — — — — — — — — — — — 166
Jose Sobrado, a Kubai Dolgozók Központjának titkára — — — 168
Nagy Lászlóné, a Csepel Vas- és Fémművek magkészítő szocialista brigádvezetője — — — — — — — — — — — — — — 170
Baranyai Tiborné, a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — — — — — — 171
N. Banzgracs, a Mongol Szakszervezetek Központi Tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — — 173
K. Nagy István, a Szakszervezetek Békés megyei Tanácsának vezető titkára — — — — — — — — — — — — — — — 175
Dr. Prieszol Olga, a Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára 177
Dr. Horváth István, a KISZ Központi Bizottságának első titkára — 179
Kovács István, a MEDOSZ főtitkára — — — — — — — — — 183
Christiane Gilles, a Francia Általános Munkásszövetség (CGT) titkára — — — — — — — — — — — — — — — 185
Dr. Beckl Sándor, a Magyar Testnevelési és Sporttanács elnöke — 186
Gino Guerra, az Olasz Általános Munkásszövetség (CGIL) titkára — 187
Pálfi István, az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt Szakszervezeti Tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — 189
Arvo Hautala, a Finn Szakszervezetek Központi Szervezetének első elnökhelyettese — — — — — — — — — — — — — — 190
Berta Emil, az Ajkai Timföldgyár szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — — — 191
Dr. Gonda György, a Vas megyei tanács elnöke — — — — — 192
Szabó Antal, a Vasutasok Szakszervezetének főtitkára — — — 193
Raymond Mac Donald, a Skót Szakszervezetek Kongresszusának elnöke — — — — — — — — — — — — — — — 195
Tarr Józsefné, a Kőbányai Sörgyár szocialista brigádvezetőhelyettese — — — — — — — — — — — — — — — 196
Jaima Donato, a Latin-Amerikai Dolgozók Szakszervezeti Egysége Állandó Kongresszusának tagja — — — — — — — — — 197

Dr. Kálmánchey Zoltán, a Pécsi Tanárképző Főiskola főigazgató-helyettese — — — — — — — — — — — — — — — — 199
Zacharias Philippides, az Összciprusi Munkaszövetség Végrehajtó Bizottságának tagja — — — — — — — — — — — — — 200
Telekesi Gézáné, a KPVDSZ kulturális agitációs és propaganda osztályának vezetője — — — — — — — — — — — — — 201
Francisco Nunes, a Chilei Dolgozók Egységkongresszusának (CUTCH) titkára — — — — — — — — — — — — — 203
Bernard Amoussou Ahokin, a Dahomeyi Dolgozók Általános Szövetségének küldötte — — — — — — — — — — — — — 204
Maria Olmos de Nenseff, az Argentin Szakszervezeti Egység és Koordinációs Mozgalom vezető tanácsának tagja — — — — — 205
Loembert Louis Charles, az Össz-afrikai Szakszervezeti Szövetség küldötte — — — — — — — — — — — — — — — 206
Nsiela Nicaise, a Kongói Szakszervezeti Szövetség (Brazzaville) elnökségének tagja — — — — — — — — — — — — — 206
Francisco Mercado, a Bolíviai Általános Munkásszövetség főtitkára 207
Memory Milton Miya, a Dél-afrikai Szakszervezetek Kongresszusának titkára — — — — — — — — — — — — — — — 208
Gonzalo Guerra Cantillo, a Costa-Rica-i Dolgozók Általános Szövetségének elnöke — — — — — — — — — — — — — 209
Gad Gad Radwan, az EAK Munkásszövetségének küldötte — — 209
Angel Ramos, az Ecuadori Dolgozók Szövetségének titkára — — 211
Condé Dantoumane, a Guineai Dolgozók Országos Szövetségének területi titkára — — — — — — — — — — — — — — 212
S. Thangasami, az Össz-indiai Szakszervezeti Kongresszus küldötte 212
Czerván Mártonné dr. a Szakszervezetek Országos Tanácsa nőbizottságának elnöke — — — — — — — — — — — — — 213
Ligeti László, a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — 216
Szente Gézáné, a Budapesti Finomkötöttárugyár mintavarrónője — 218
Benedek Miklós, az Észak-Magyarország című lap rovatvezetője — 220
Ballók Ferenc, a Borsodi Hőerőmű szakszervezeti bizottságának titkára — — — — — — — — — — — — — — — — 222
Mészáros István, szocialista brigádvezető (Oroszlány) — — — — 223

Arató Árpád, a Budapesti Közlekedési Vállalat szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — 224
Gerd Muhr, a Német Szövetségi Köztársaság Szakszervezeti Szövetség alelnöke — — — — — — — — — — — — — — 226
Fabók Zoltán, a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének főtitkára — — — — — — — — — — — — — 227
Szabó Csabáné, a Csepel és Környéke Vendéglátóipari Vállalat csoportvezetője — — — — — — — — — — — — — — 229
Kettler Pál, az Épületasztalosipari és Faipari Vállalat vezérigazgatója — — — — — — — — — — — — — — — — 230
Léka Tivadar, az Ózdi Kohászati Üzemek vállalati szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — 232
Kisbényi Mária, a Műanyagipari Kutató Intézet tudományos munkatársa, szakszervezeti bizalmi — — — — — — — — — — 233
Kaszás István, a Tatabányai Szénbányászati Vállalat szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — 235
Stephen McGonagle, az Ír Szakszervezetek Kongresszusa Végrehajtó Bizottságának tagja — — — — — — — — — — — — 236
Hassan Meid, az Iraki Szakszervezetek Általános Szövetségének területi titkára — — — — — — — — — — — — — — 237
Luis Hernan Sabogal, a Kolumbiai Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének küldötte — — — — — — — — — — — — — 239
Karakas László, az MSZMP Hajdú megyei bizottságának első titkára — — — — — — — — — — — — — — — — 240
Nicolas Georges Laham, a Libanoni Munkások és Alkalmazottak Szakszervezetei Szövetségének titkára — — — — — — — — 242
Bazwi Hassan, a Marokkói Munkásszövetség küldötte — — — 243
Hudson Momodu, a Nigériai Szakszervezeti Kongresszus alelnöke 245
Izz Eldin Nasszer, a Szíriai Szakszervezetek Általános Szövetségének titkára — — — — — — — — — — — — — — — 245
Manuel Rios Cabrera, a Perui Dolgozók Általános Szövetségének küldötte — — — — — — — — — — — — — — — — 247
Robert Weiss, az Osztrák Szakszervezeti Szövetség elnökségének tagja — — — — — — — — — — — — — — — — 247
Salah M. Salah, a Palesztinai Általános Munkásszövetség Végrehajtó Bizottságának tagja — — — — — — — — — — — — 248

Lorenzo Erazmo Moran, a Panamai Köztársaság Dolgozói Szakszervezeti Szövetségének titkára — — — — — — — — — — — 249
El Hag Abdel Rahman, a Szudáni Általános Munkásszövetség főtitkárhelyettese — — — — — — — — — — — — — — 250
Hagi Abdulcadirl, a Szomáliai Általános Munkásszövetség titkára 251
Carlos Domingo, az Uruguayi Dolgozók Országos Szövetsége Országos Tanácsának tagja — — — — — — — — — — 251
Mikidad Shabani Kassanda, a Tanganyikai Dolgozók Országos Szövetsége elnökségének tagja — — — — — — — — — — 253

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusa vitájának összefoglalója

Előadó: Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára — — — — — — 254
ÍRÁSBAN BEADOTT HOZZÁSZÓLÁSOK — — — — — — 257
A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának zárszava

Előadó: Földvári Aladár, a SZOT elnöke — — — — — — 259
Andrásik Ferencné, AFIT Teherautójavító Vállalat — — — — 261
Bakos Mihály, VOLÁN Tröszt — — — — — — — — — — 261
Dr. Bartos István, a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóságának főigazgatója — — — — — — — — — — — — — 262
Benkő Tibor, a Győr-Soproni Postaigazgatóság szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — 265
Bossányi György, Fővárosi Kézműipari Vállalat igazgatója — — 266
Buza Márton, a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézetének igazgatója — — — — — — — — — — — — — — — 267
Császár János, az AFIT XII. Autójavító Vállalat 3. sz. Zalaegerszegi Üzemének üzemvezetője — — — — — — — — — — — 269
Dr. Csordás Jenő, a Szekszárdi Kórház főorvosa, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Tolna megyei bizottságának elnöke — — — — — — — — — — — — — — — — 270
Egervári Lászlóné dr., Veszprém megyei főgyógyszerész — — — 271
Egri Józsefné, az Elektronikus Mérőkészülékek Gyárának szbtitkára — — — — — — — — — — — — — — — — 272
Kádas Imre, a Lenin Kohászati Művek szocialista brigádvezetője 274
Keszei Károly, a Magyar Országos Horgász Szövetség főtitkára — 275

Kovács József, a Budapesti Postaigazgatóság szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — — — — 277
Magyar Gyula, a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának vezető titkára — — — — — — — — — — — — — — — — 278
Módos László, a MÜM 14. sz. Szakmunkásképző Intézet igazgatója 280
Nagy Károlyné dr., a Szabolcs megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság vezetője — — — — — — — — — — — — — 281
Dr. Nagy Sándorné, a balassagyarmati Gyógyszertári Központ dolgozója, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Nógrád megyei Bizottságának tagja — — — — — — — — — — — 283
Nyolczas Mária, a Szolnok megyei Kórház szakszervezeti bizottságának titkára — — — — — — — — — — — — — — 284
Oros László, a Csepeli Szerszámgépgyár munkásszervezője — — 285
Pandurovics József, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára — — — — — — — — — — — — — — — 286
Sejben Sándorné, a HVDSZ Fejér megyei Bizottságának tagja — 288
Slezák József, a Borsodi Szénbányák Edelényi Bányaüzem szakszervezeti bizottságának ifjúsági felelőse — — — — — — — — — 288
Szabó Iván szobrászművész, a Képzőművészeti Szakszervezet elnöke 290
Szabó Kálmán, a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsának vezető titkára — — — — — — — — — — — — — — — 291
Dr. Szabó Sándor, az MSZMP Békés megyei Bizottságának titkára 293
Szigeti Ernőné, a Győr megyei Kórház szakszervezeti bizottságának titkára — — — — — — — — — — — — — — — 294
Varga György, az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság szakszervezeti tanácsának titkára — — — — — — — — — — — — 296

A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusának határozata — 299
A Magyar Szakszervezetek Alapszabálya — — — — — — 331
A Szakszervezetek Országos Tanácsának vezető szervei — — — 351
A SZOT tagjai — — — — — — — — — — — — — — 353
A SZOT elnökségének tagjai — — — — — — — — — 365
A SZOT titkárságának tagjai — — — — — — — — — 366
A SZOT számvizsgáló bizottságának tagjai — — — — — — 367
A SZOT osztályainak és intézményeinek vezetői — — — — — 369

A SZOT munkabizottságainak tagjai — — — — — — — — 370
A szakszervezetek XXII. kongresszusának állásfoglalásai — — — 377
A magyar szakszervezetek XXII. kongresszusán részt vett külföldi delegációk és vezetőik névsora — — — — — — — — — — 382
A Szakszervezetek Országos Tanácsának jelentése a XXII. kongresszusnak — — — — — — — — — — — — — — — 388
I. A szakszervezetek termelést, gazdálkodást segítő tevékenysége. Népgazdaságunk fejlődése a szakszervezetek XXI. kongresszusa óta — — — — — — — — — — — — — — 389
II. A bérből és fizetésből élők életszínvonalának alakulása. Reálbér, reáljövedelem, családok jövedelme — — — — — — — 404
III. A szakszervezetek agitációs, propagandamunkája, kulturális és sporttevékenysége — — — — — — — — — — — — 450
IV. A szakszervezetek nemzetközi tevékenysége — — — — — 466
V. A szervezeti élet alakulása és a vezető, irányító munka — — 477
VI. A szakszervezetek gazdálkodásáról — — — — — — — — 492
A Szakszervezetek Országos Tanácsa számvizsgáló bizottságának jelentése a XXII. kongresszusnak — — — — — — — — — — 497
Statisztikai táblázatok, grafikonok a Szakszervezetek Országos Tanácsának jelentéséhez — — — — — — — — — — — — 515

TN 1985—0—7200

A kiadásért felel a Táncsics Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: dr. Márkus Lászlone
Műszaki vezető: Kiss Károly
Műszaki szerkesztő: Mocsonoky Pál
A képmelléklet fotóit Székely László készítette
Készült 10 170 példányban. 37 ½ (A/5) ív + 32 oldal mélynyomású melléklet
MSZ 5601—59. Budapest, 1972
Ságvári Nyomda, Budapest VII., Garai utca 36.
A szedési munkálatokat a Zrínyi Nyomda végezte